ABDIAE

BABYLONIAE PRIMI EPISCOPI AB APOSTOLIS CONSTITVTI,

de historia certaminis Apostolici, libri decem, Iulio Africano interprete.

ITEM:

Ioachimi Perionij de rebus gestis vitis Apostolorum liber.

Quibus adiunximus propter argumenti affinitatem vitas BB. Matthiæ Apostoli, atque Marci Euangelistæ, ex scrinijs Notariorum primitiuæ Ecclesiæ depromptas.

Cum rerum & verborum Indice luculento.

COLONIAE,

Apud Maternum Cholinum.

Anno M. D. LXXVI.

Cum Gratia & Priuilegio Cæs. Maiest.

Apoſtolorum ſeries, quorum vitæ hoc opuſculo deſcribuntur.

Petrus	fol. 4	&	367.
Paulus	39	&	402.
Andreas	52	&	469.
Iacobus & Ioãnes fratres	118	&	479.
Ioannes Apoſtolus & Euangeliſta.	133	&	491.
Iacobus frater Dñi, Iudas Tadæus — fratres	187	&	582.
Matthæus Apoſtolus & Euangeliſta.	225	&	515.
Bartholomæus	253	&	532.
Thomas	270	&	546.
Philippus	321	&	568.
Matthias	326.		
Marcus Euangeliſta	347.		

CANDIDIS ET BENEVOLIS LECTORIbus, Maternus Cholinus. S. P. D.

DVplicem statuo historiā, faciam nimirū & prophanam: & vtriusq; lectionē vtilē cum primis & iucūdā quidem iudico: sed illam tamen hac necessar. ā magis Quēadmodum enim anima corpore præstantior est & habetur meritò, sic etiam illa huic optimo iure præferenda, hęc quidem politiæ vitæq; humanæ rectè instituendæ ad virtutem formandæ exempla cōmonstrat & preteritarum præclarè gestarum rerum gratam memoriam suggerit: at illa præter eam voluptatē, quam cum hac communem habet, perpetuæ etiam vitæ adipiscendæ regulam nobis exhibet, vestigiaq; ea nobis exhibet, quibus insistendum sit ad animæ vitam conseruandam & consequendam, hæc casus humanos, regnorum, vrbiumque euersiones, rerum publicarum mutationes copiarumque multarum interneciones & deletiones, victorias, triumphos refricat: at illa viam commonstrat, qua nunquam interituræ cælestis Reip. consortes

* 2 & ciues

& ciues fiamus: nec intereamus, sed perpetua aspectus altissimi fruitione foueamur. Summa, plurimæ sunt rationes, ob quas meritò sacræ historiæ prophana cedat, quibus recensendis iustam epistolæ metam excederem: ideoque lubens easdē pretereo. Proinde vobis cùm pietatis, tùm historiæ studiosis inseruire gratificariq́ue volens, libuit hac enchiridij forma, quæ hactenus non extarunt, diuersæ ætatis hosce authores historiæ apostolicæ, vetustissimum nimirum Abdiam Babyloniæ Episcopum, atque recentiorem Ioachimū Perionium coniunctim edere, ratus hanc & connexionem & formam cum primis gratam vobis fore vsuiq́ue quotidiano accommodam. Attexui præterea tanquam historiæ huic necessarias vitas D. Matthiæ Apostoli, atque Marci Euangelistæ ex scriniis primitiuæ Ecclesiæ Notariorum depromptas. Exemplari verò vsus sum Parisiensi, quod nitori pristino restituisse se sublatis fœdis mendis D. Ioannes Faber Theologus Parisiensis, affirmat. Studij cō silijq́ue nostri, quo ad hanc editionem adductus sim, rationem cùm nunc candidi lectores cognoscatis, eandem precor & vos etiam approbate & complectimini, atque valete, mihiq́ue fauete. Coloniæ Kalend. Septemb. 1569.

EX-

EX PRÆFATIONE D. VVOLFGANGI LAZII, QVI ABDIAM PRImùm è tineis erutum orbi communicauit, libuit subsequentia attexere, vtpote lectori cognitu necessaria in Abdiæ lectione.

ITaque in ipso labyrintho negociorum & molestiarum mearũ, aliquot horas describendæ Africanianæ translationi dedi. Quo rursus in labore, cùm legerem in historia Simonis & Iudæ, Abdiam Christum Saluatorem nostrum in carne vidisse: cumque esset vnus ex Septuaginta duobus discipulis Simonem & Iud[illegible] Persida, abeuntes, vt verbum Domini eius incolis adnunciarent, secutum, Babyloniæ postremò ab eisdem Apostolis Episcopum esse relictum: iam maior incesserat euulgandi huius authoris cupido. Non enim vitio accessisse hoc authori, ex serie historiæ animaduertebam: propterea quod subinde prima persona pluralis introducatur, vt cum Apostolis hunc profectum esse, & interfuisse rebus eorum gestis, & potissimum qui in Asia Euangelium adnunciabant, liquidò appareat. Vt sub fi-

nem libri tertij. cùm beati Andreæ passionem descripsisset: Et hæc dicens, diutissimè Dominum clarificans & gaudens, nobis flentibus reddidit spiritum. Et in libro quinto, cum Drusiam doceret à sancto Ioanne Euangelista à mortuis suscitatã: Cùm igitur (inquit) appropinquassent sepulchro, subitò præcepto Ioannis apertæ sunt fores, & iuxta sepulchrum Drusianæ vidimus speciosum adolescentem arridentem. Et iterum eodem libro, cum S. Ioannis sepulturã describeret: Vbi autem, sicut voluit, facta est fouea, nihil quoquam nostrûm sciente, exuit vestem, & strauit eam in illa fouea. Idem libro nono, in historia Diui Thomę: Neq; enim serui Dei dormire tum poterant, quos sic CHRISTVS excitabat, neque patiebatur nos somno dimergi. Transeo orationes, quas apostoli vel ad Christum in martyrij coronis fundebant, vel vbi mortuos suscitabant, aut populos ad fidem vel suscipiendàm vel retinẽdam adhortabantur, miro artificio, ac planè rethoricè scriptas, energiæ ac grauitatis plenissimas. Hæc inquam, & his similia cùm inter exscribendum legissem, iam nihil quicquam dubitans, hunc ipsum dignum luce autorem iudicare: & eo quidem

sem magis, quòd Ioachimus Perionius Gallus, homo alioquin doctissimus, ex fragmentis, cùm illius (vt arbitror) Africanianæ translationis, tum ex his quas Legendas Ecclesia appellat aliisque in fide nostra authoribus, librum superiori anno de Apostolorum historia euulgasset, latinissima quidem phrasi scriptum, sed vbi multa desiderantur (pace optimi viri dictum sit) adeò vt affirmare ausim, vix tertiam partem, aut etiam minus, huius nostræ historiæ attingere, id quod candido lectori perspicuũ euadet, si Diuorum Andreæ, Ioannis, & Thomæ historias vtrobique contulerit. Fateor quidem, in Diui Pauli historia fusissimum esse Perioniũ, & longo interuallo Africanum superare, vel Abdiam: vt qui breuior in eius vita propterea (vt arbitror) fuit, quòd procul in Asia remotissimè à Diuo Paulo scripserat: vel quòd epistolæ huius Apostoli instar historiæ Christianis essent, ex quibus etiam suam de hoc Apostolo magna ex parte Perionius historiam sumsit. Hoc fortè scrupulum lectori vel Abdias, vel Africanus eius interpres fecerint, quòd in prioribus duobus libris, multa quæ in Actis extant, recensentur: sed tamen breuius, & cursim, vt ita dicam: vt

vel Abdiã hæc ex Luca sumpsisse, vel Lucam ex Abdia, credendum sit, cum vterque eodem tempore vixerit, & apostolorum discipulis extiterit.

Neque verò vel materia, quæ sacra est, & historiæ nondum satis cognitæ, displicebit. Arridebit, ni fallor, & ipsa phrasis: quæ tametsi patrum Ecclesiæ vetustiorũ elocutionem referat, tamen culta est, & multò quàm ea quæ est in Actis Apostolorum, aut ipsa etiam Euangeliorum historia, ornatior. Sat scio obijciet quispiã, historiam Apostolorum in Actis contineri, vt ipse etiam Abdiæ nostri interpres, in præfatione sua testatur: verùm quæ singuli, postquam in gentes diuisi abierant, diuersis in regionibus præclarè, & ad fidei ædificationem necessaria gesserunt, neque in Actis, neque vllo in recepto aut peruetusto autore habere existimarim. Nam Legendis vulgaribus, vt ingenuè fateor, multa accesserunt, postquam illæ primæ & veritate fundatæ historiæ fuissent deperditæ: atque ista accessoria, dici non potest, quàm fidei sanctissimæ historiæ detraxerint, & beatissimos apostolos apud malos & hæreseos maculis respersos in contemptu adduxerint, vt seculum nostrum abundè satis testatur.

IVLII AFRICANI HISTORICI ET EPISCOPI IN HISTORIAM Apostolicam Præfatio.

QVANQVAM pluri-ma de Apostolicis signis sacra Euangeliorum, vel illa, quæ ab ipsis actibus nomen accepit, narret historia: tamen visum est nobis, vt retractis exemplaribus ac voluminibus istis, & maximè quæ ab Abdia, qui Saluatorem in carne viderat, & secutus Simonem & Iudam Apostolos in Persida, primus Babylonis Episcopus fuit, de vniuscuiusque virtutibus sermone Hebraico scripta sunt, quantum inuenire potuimus, libros singulos conscribamus: vt etiam si alicui delectatio fuerit inquirendi, quod ille aut ille proprium gesserit, singulatim reperiatur in singulis. Nam de

multis quæ hac de re à veteribus scripta sunt, nihil ad nos, præter ipsorum paßionũ monumẽta venerunt. Quod nos pro magno complectimur, scientes scriptum: Honorandi sunt amici tui Deus: Verùm vtrùm magna ostendissent prodigia in populis, an minora, non hæc fragilitati humanæ sunt ascribenda, sed à nobis fideliter confitendum, quia operatur ea vnus atque idem Dominus Iesus Christus, qui in eis per bonam voluntatem & sensus puritatem habitat, sicut dudum protulit Propheta: Quia inhabitabo in eũ, & inambulabo in illis, & ero illorum Deus. Ergo in huius Iesu Christi filij DEI omnipotentis nomine, quæ scripsit sanctorum Apostolorum gesta Abdias Episcopus Babyloniæ, qui ab ipsis Episcopus ordinatus erat, sermone Hebræo, & quæ discipulus eiusdem Abdiæ Eutropius in Græcam linguam transtulerat, hæc nos vniuerso Latino reddidimus sermoni, & in decem libros

bros descripsimus, gloriam semper referentes DEO patri, per vnigenitum eius filium, Dominum & redemptorem nostrum IESVM CHRISTVM, in spiritu sancto, inluminatore animarum nostrarum, & nunc, & semper, per sacula saculorum, Amen.

HISTORIAE APOSTOLICAE AVTORE ABDIA BABYLONIÆ Episcopo, & ipsorũ Apostolorum Discipulo, quam ex Hebraica lingua in Latinam Africanus vertit,

LIBER PRIMVS.

De rebus à beatò Petro, principe Apostolorum, præclarè gestis.

POST corporeum Dominicę natiuitatis aduentum, cùm ipse Dominus IESVS CHRISTVS, vera lux mundi, mundanis inluxisset tenebris, ambulans iuxta mare Galileæ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, & Andream fratrẽ eius, mittentes retia in mare: erant enim piscatores, & ait illis: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuò relictis retibus, secuti sunt eum. Et cùm venisset in partes Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos

pulos suos dicens: Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliam, alij verò Hieremiam, aut vnum ex Prophetis. Tum Simon Petrus constanter & intrepidè respōdit: Tu es Christus, filius Dei viui. Respondens autem Iesus, dixit: Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis nō reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in cælis. Ego verò dico tibi: quia tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferni non præualebunt aduersus eam: & tibi dabo claues regni cælorum, & quodcūque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis. Contigerat fortè eodem tempore, vt CHRIstus oraturus ex more in montem quendam abiret, adsumptis ex discipulis tribus carioribus, Petro, Ioanne, & Iacobo. Cumque adsumptus paulò altiùs Solisque lumine circundatus, in medio Moysis & Heliæ, clarificatus à discipulis videretur: Domine (inquit Petrus) bonus est iste locus ad habitandum: itaque si placet, tria hic ta-

bernacula faciemus: tibi vnum, & reliquum Helię ac Myosi. Sed nihil tum Iesus respondit: verùm vt surgerent ac timorem exuerent admonuit, reliquumque de passione sua sermonem protrahebat. Quæ cùm postea ante Paschatis solemnia instaret, sciens Iesus, quia omnia dedisset ei Pater in manus, & quia à Deo exiuerat, & ad Deum vaderet, surgit à cæna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset linteum, præcinxit se, deinde misit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes Discipulorum suorũ, & tergere illos linteo. Cumq; venisset ad Simonẽ Petrum, diit illi Petrus: Domine, tu mihi ne lauabis pedes? Respondit illi Iesus: Quod ego facio, tu nescis modò, scies aũt postea. Tum Petrus; Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit Iesus: Si non lauero te, non habebis partem mecum. Ad quæ Petrus: Non tantum pedes, sed etiam caput meum, & manus meas. Quem sermonem excipiens Iesus, ait: Qui lotus est, non indiget vt iterum lauetur, sed est mundus totus. Hæc ante resurrectionem a beato Petro gesta sunt. Post resurrectionẽ autem dicebat Dominus

Ieſus Petro: Simon Ioannis, diligis me? Etiam Domine, inquit Petrus, tu ſcis quia amo te. Tum CHRISTVS: Paſce agnos meos, & ſubdit: Simon Ioannis, diligis me? Dicit ei Petrus: Tu ſcis quia diligo te. Paſce ergo oues meas, ait Ieſus. Et dicit Petro tertiò: Simon Ioannis, amas me? Quæ cùm audiſſet Petrus, contriſtatus eſt, quòd ei tertiò dixiſſet, amas me, & reſpondens ait: Domine tu ſcis, quia amo te. Et Ieſus: Paſce ergo oues meas: Amen amen dico tibi, cùm eſſes iunior, cingebas te, & ambulabas quò volebas: cùm autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget & ducet, quò tu non vis. Hoc autem dixit, ſignificans, quia morte clarificaturus eſſet Deum: Hæc autem facta ſunt eo tempore, quo ad mare Tyberiadis Saluator poſt reſurrectionem, piſcantibus diſcipulis in littore apparuerat, quærens, nunquid piſces aliquot cepiſſent? Sed illi, qui Dominum tum non cognouerant, eminùs pernegabant. Quo audito, Ieſus rete ad dextram partem nauis mitti precepit. Quod vbi hi feciſſent, & Petrus ſe in mare dimiſiſſet, rete plenum

 piſci-

piscibus retraxerunt, atque ex eo miraculo attoniti, Dominum cognoscere cœperunt: & appellātes ad littus, prope eum piscē subiectis carbonibus, & panē inuenerunt. Cūq; centū & quinquaginta pisces numerassent, quos ex reti colligebant, inuitabat Christus discipulos vt sederent, piscēq; & panē secū ederēt. Et hæc quidē dū adhuc in terra is degebat, post resurrectionem, à Petro facta sunt, quæ digna sunt memoria. Postquā aūt Dn̄s Iesus adsumptus est in cælum, Petrus & Ioannes ascendebant in tēplum, ad horā orationis nonam: & ecce quidam vir, qui erat claudus ex vtero matris suæ, baiulabatur: quem ponebāt quotidie ad portam templi, quæ dicitur speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templū. Is cū vidisset Petrū & Ioannem ingrediētes supplicabat, vt eleemosynā acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne, dixit: Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis, Tum Petrus: Argentum & aurum nō est mihi: quod autem habeo hoc do tibi, In nomine IESV Christi Nazareni, surge & ambula. Et apprehensa

Hæc historia recensetur in actis Apostolorum à S. Luca.

eius

eius dextra, alleuauit eum. Et protinùs consolidatę sunt bases eius & plãtæ: & exiliens ſtetit, & ambulabat: & ingreſſus cum illis in templum, coram omni populo teſtificabatur & magnificabat Dominum. Erat autẽ annorum amplius quadraginta. Augebatur verò intereà numerus credentium in Chriſtum, multitudo virorum ac mulierum: ita vt in plateas eijcerẽt infirmos, & ponerẽt in lectulis ſuis ac grabatis, ſecùs vias publicas, quibus Apoſtolos audiuerant vẽturos. Conueniebant autem & ex proximis ciuitatibus multi Hieroſolymam, ægros adferentes, & qui à ſpiritibus immundis vexabantur, quos omnes curabat Petrus. Intereà cùm fama veniſſet Hieroſolymam, quia Samaria verbum Domini reciperet, miſerunt eò Apoſtoli Petrum & Ioannem: qui cùm veniſſent, orauerunt pro ipſis vt acciperent ſpiritum ſanctum. Nondum enim in quenquam illorum venerat, ſed baptizati tantum erant in nomine Ieſu. At Apoſtoli imponebant manus ſuper illos, & acceperunt ſpiritum ſanctum & Samaritani. Quam rem cùm vidiſ-

ſet Simon, qui dicitur Magus, quia per impoſitionem manus Apoſtolorum daretur ſpiritus ſanctus, obtulit eis pecuniam, dicẽs: Date & mihi hanc poteſtatem, vt cuicunque impoſuero manus, accipiat ſpiritum ſanctum. Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quia donũ Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Nõ ſit tibi pars, neque ſors in ſermone iſto. cor enim tuum non eſt rectum coram Deo. Quare age pœnitentiam, & recede ab hac nequitia tua, & roga DEVM ſi fortè remittatur tibi. Hęc cogitatio cordis tui praua eſt: in felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te eſſe. Reſpondens autem Simon, dixit: *Precamini vos pro me Dominum, vt nihil eueniat ſuper me horum quę dixiſtis.* Et iſti quidem teſtificati & locuti verbum Domini, redibant Hieroſolymam, & multis regionibus Samaritanorum euangelizabant Dominum. Factum eſt autem, vt Petrus, dum pertranſiret multas vrbes ac vicos, deueniret ad ſanctos qui habitabant Lyddæ. Ibi hominem quendam inuenit nomine Aeneam, ab annis octo iacẽtem in lecto

cto,qui erat paralyticus.& ait illi Petrus: Aenea surge, sanat te Dominus noster IESVS Christus. Et continuò surrexit,& strauit sibi, & videbant illum omnes,qui habitabant Lyddæ,& Saronæ,qui conuersi omnes ad Dominum fuerunt. Dum hæc agerentur, CHRIsti discipula quædam nomine Thabitas occurrit, quæ interpraetata dicitur Dorcas. Hæc erat plena operibus bonis,& eleemosynis,quas quotidie erogabat. Accidit autem vt fortè infirmata moreretur. Quam cùm lauissent agnati,deposuerunt eam in cænaculo. Quia autem non procul distabat Ioppe à Lydda, miserunt duos viros ad Petrum, rogantes vt non differret venire ad eos. Quæ cùm accepisset Petrus,exurgẽs peruenit cum illis Ioppen. Et cùm venissent, duxerunt eũ in cænaculum,& circumsteterunt illum omnes viduæ flentes,& ostendentes tunicas ac vestes, quas fecerat illis Dorcas. Quarum fletibus condolens Petrus, eiectis omnibus qui aderant foras extensis in cælum cum oculis manibus,& ponens genua orauit. Conuersusque ad corpus, dixit: Thabita surge. At illa aperuit

 oculos

oculos suos, & viso Petro resedit, Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocasset sanctos & viduas ad se, significauit eam viuam. Notum autem factum est per vniuersam Ioppen, & crediderunt multi in Dominum.

Hæc omnia capite duodecimo Actorum habentur, quare vel Abdiam ex Luca sumpsisse, vel Lucã ex Abdia, cùm fuerit vterque Apostolorum discipulus, credendum est.

Eodem tempore misit Herodes Rex manus, vt affligeret quosdam de ecclesia. Videns autem quia placeret Iudæis, apposuit apprehendere & Petrũ: erant enim dies azymorum. Quẽ cum apprehendisset, misit in carcerem, tradensque quatuor quaternionibus militum custodire eum, volebat post pascha producere eum populo. Et Petrus quidem seruabatur in carcere: fiebat autem oratio sine intermissione ab ecclesia ad Dominum pro eo. Cùm autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiẽns inter duos milites, vinctus catenis duabus. Et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce Angelus Domini astitit, & lumen refulsit in habitaculo carceris: percussoque latere Petri, suscitauit eum Dominus: Surge velociter, & ceciderunt catenæ de manibus eius. Dixit

xit autem angelus ad eũ: Præcinge te, & calcea te caligas tuas, & fecit sic. Et dixit illi: Circunda tibi vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens sequebatur eum, & nesciebat, quia verum esset quod faciebat per Angelũ: æstimabat autem se visum videre. Transeuntes autem primã & secundam custodiam venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad ciuitatem, quæ vltrò aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum vnum, & continuò discessit Angelus ab eo. Et Petrus ad se reuersus, dixit: Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelũ suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum. His ita gestis, surrexit quidam Simon Samarius genere, qui dudum visis miraculis Petri, pecunia comparare voluit donum spiritale, qui se magũ & perpetualiter stantẽ esse dicebat: promittens eos qui in se crederẽt, prorsus dissolui non posse. Hic etiam Petri cupiens euertere vias, & ea, quæ docebat ad irritum reuocare, diem constituit, in quo conuenientibus turbis ad disputandum cũ Petro, præsens adesset. Erat autẽ tunc Petrus apud Cæsaream

Stratonis. Igitur illucescente statuta die, Zachæus, qui erat prior ciuitatis, astitit Petro dicens: tempus est vt procedas ad disputandũ Petre. Turba autem in medio atrij congregata opprimitur, te opperiens, quorũ in medio multis fultus ad se * constitit Simon. Tum Petrus vt hæc audiuit, orationis gratia secedere aliquos iubẽs, qui nondum erant diluti à peccatis, quæ ignorantiâ commiserant, ait ad reliquos: Oremus fratres, vt Dominus per Christum filium suum pro ineffabili misericordia sua adiuuet me, exeuntem pro salute hominum qui ab ipso creati sunt. Et hæc cùm dixisset, oratione facta, processit ad atrium domus, in quo erat multitudo plurima populi congregata. Quò vbi omnes summo cum silentio esse attentos videret, & Magũ Simonem in medio eorum velut signiferum, statim hoc modo cœpit: Pax vobis omnibus, qui parati estis dare dextras veritati. Quicunque enim obediũt ei, videntur quidem sibi aliquid gratiæ conferre Domino. Porrò autem ipsi ab eo donum summi muneris cõsequuntur, iustitiæ eius semitas incedentes. Propter quod

& pri-

& primum est omnium, iustitiam Domini, regnũque inquirere eius. Iustitiam quidẽ, vt rectè agere doceamur: regnũ verò, vt quæ sit merces posita laborum & patientiæ, nouerimus. In quo est bonis quidem æternorum bonorum remuneratio: his autem, qui contra voluntatem eius egerint, pro vniuscuiusque gestis pœnarum digna restitutio. Hic ergo, hoc est, in præsenti vita positos oportet vos agnoscere volũtatem Domini, vbi & agendi locus est. Nam, si quis velit, antequam actus suos emendet, de his requirere, quæ non potest inuenire, stulta & inefficax erit huiuscemodi inquisitio. Tempus enim breue est, & iudiciũ digestorũ causa agitur, nõ quęstionũ. Ideoq; ante omnia hoc quæramus, qd nos, aut qualiter agere oporteat, vt æternã vitã consequi mereamur. Mea ergo ista sentẽtia est, sicut & vero prophetæ visum est: vt primùm de iustitia requiratur, ab his maximè qui Dominũ se nosse cõfitẽtur. Si ergo habet aliquis, quod esse rectiùs putet, dicat. Et cum dixerit, audiat: sed cum patiẽtia & quiete. Propter hoc enim ab initio saluationis, speciem pacis cunctis

impre-

imprecatus sum. Ad hæc Simon respondit: Non, pace tua opus non habemus. Si enim pax & concordia sit ad inueniendam veritatem, nihil proficere poterimus: habent enim pacem inter se & latrones, & scortatores: & omnis nequitia cum semetipsa concordat. Et nos ergo si ob hoc conuenimus, vt pacis causa omnibus quæ dicuntur præbeamus assensum, nihil auditoribus conferemus: sed è contrario inlusis eis, nos amici discedimus. Propter quod noli inuocare pacem, sed magis pugnam: & si potes expugnare errores, ne requiras amicitiam, iniustis assentationibus partã. Hoc enim te ante omnia scire volo, quia duobus inter se dimicantibus, tunc erit cùm alter ceciderit superatus. Et Petrus ait: Quid times crebrò audire pacem: an ignoras, quia perfectio legis est pax: Ex peccatis enim bella nascuntur, & certamina. Vbi autem peccatum non sit pax in disputationibus, veritas in operibus inuenitur. Et Simon: Nihil momenti continent hæc verba, quæ loqueris. Sed nunc ostendam virtutis ac dignitatis meæ potentiam, vt repẽtè procidas, &
ado

adores me Ego ſum prima virtus, qui ſemper & ſine initio ſum. Ingreſſus aũt in vterũ Rachel, natus ſum ex ea, vt homo, quo ab hominib. videri poſſim Ego per aẽrem volaui igne commixtus, vnum corpus effectus ſum: ſtatuas moueri feci, animaui exanima, lapides panes feci, de monte volatu tranſmeaui, manibus angelorum ſuſtentatus ſum, ad terram deſcendi: Hæc non ſolum feci, ſed & nunc facere poſſum: vt rebus ipſis probẽ omnibus, quia ego ſum filius Domini, ſtans in æternum & credentes mihi ſimiliter in perpetuò ſtare faciã. Tua autem verba vana ſunt omnia, nec vllum potes opus oſtendere veritatis: ſicut & ille qui miſit te Magus, qui nec ſe ipſum potuit liberare de crucis pœna. Poſſum enim facere vt volentibus me comprehendere, non appaream: & rurſum volens videri, palam ſim: ſi fugere velim, montes perforem: & ſaxa, quaſi lutum pertranſeam. Si me de mõte excelſo præcipitem dedero, tanquam ſubuectus intrans illæſus deferar. Vinctus memetipſum ſoluam, eos verò, qui vincula iniecerint, vinctos reddam. In car-

carcere conligatus, claustra spontè patefieri faciam. Statuas inanimatas reddam ita, vt putentur ab his, qui vident, homines esse. Nouas arbores subitò oriri faciam, & repentina virgulta producam. Igni meipsum inijciam, vt non ardeam. Vultum meum commuto, vt non cognoscar. Sed & duas facies habere me possum hominibus, ostendere; vt ouis, vt capra efficiar, puer paruus barbam producam. In aëre volando inuehar, aurum plurimum ostendam: Reges faciam, adorabor vt Dominus: Publicè diuinis donabor honoribus, ita vt simulachrum mihi statuentes, tanquam Dominũ colant, & adorent. Et quid opus est multa dicere? quidquid, voluero, facere potero. Multæ enim iam mihi experimento causæ cõsummatæ sunt. Denique aliquando, inquit, cùm mater mea Rachel iuberet me exire ad agrum, vt meterem: ego falcem videns positam, præcepi ei, vt iret & meteret: messuit decuplo ampliùs cæteris. Multa iam noua virgulta produxi de terra, & comare ea ego feci, & sub momento temporis apparere: & montem proximum ego secundò per-

perforaui. His dictis à Simone, Petrus respondit: Ne alijs aliena. Tu enim quòd sis Magus, ex ipsis quæ gessisti confessus es, & manifestatus. Noster aũt magister, qui est filius Domini & hominis, manifestè bonus est. Quòd autem verè sit Domini filius, quibus oportuit dictum est, & dicitur. Tu autem si non vis confiteri quòd magus es, cùm omni hac turba pergamus ad domum tuam, & tunc apparebit quis sit magus. Hæc autem Petro dicente, Simon blasphemijs & maledictis agere cœpit, & seditione facta, perturbatis omnibus, argui non potuit. Et Petrus, ne quasi blasphemiæ causa secedere videretur, perstitit immobilis, & arguere eum vehementiùs cœpit. Tum populus indignatus, Simonem de atrio eiectum extra ianuas domus repulit: eoque depulso, vnus secutus est solus. Facto autem silentio. Petrus alloqui populum hoc modo cœpit: Patienter, fratres, malos ferre debetis, scientes quia Dominus cùm possit eos excidere, patitur tamẽ durare vsq; ad pręstitutam diem: in qua de omnibus iudiciũ fiet. Quomodo ergo nos non patiemur,

tiemur, quos patitur Dominus, cui ſubſunt & obediunt cæli, & terræ? Vos ergo qui ad Dominum conuertimini per pœnitētiam, curuate ei genua. Hæc cùm dixiſſet, omnis multitudo genua flexit Domino. Et Petrus reſpiciens ad cælum, cum lachrymis orabat ſuper eos, vt Dominus pro ſua bonitate ſuſcipere eos dignaretur, confugientes ad ſe. Et poſtquam orauit, & præcepit vt die poſtera maturiùs conuenirent, ſacrificium fecit: tum deinde ſecundum conſuetudinem quieuit. Mane autem facto, veniens quidam ex diſcipulis Simonis, clamabat dicens: Obſecro te Petre, ſuſcipe me miſerum, & à mago Simone deceptum, cui ego velut cæleſti Domino intendebam, pro his quæ ab eo fieri mirabilibus videbam: auditis tamen ſermonibus tuis, cœpit iā homo mihi videri, & quidē malus. Veruntamen cùm hinc exiſſet, ego eū ſubſecutus ſum ſolus: nondum enim ad liquidum impietates eius agnoueram. Cùm autem vidiſſet me ſubſequentem beatum me dicens, perduxit me in domum ſuam. Circa mediū verò noctis ait ad me; Omnibus te homini-

minibus faciam meliorem, si volueris vsque ad finem perseuerare mecum. Qui cum promisissem, exegit à me sacramentum perseuerantiæ: eoque accepto imposuit super humeros meos polluta quædam & execrabilia secreta sua, vt portarem, & secutus est me. Vbi verò ventum est ad mare, nauigium, quod fortè aderat ingressus, sumit à ceruicibus meis, quod portare me iusserat, & paulo post egressus, nihil extulit: certum quod in mare quid deiecerat. Rogabat ergo me cũ ipso vt proficiscerer, dicens se Romam petere. Ibi enim se in tantum placiturum, vt Dominus putetur, & diuinis publicè donetur honoribus. Tunc, inquit, te omnibus diuinis repletũ, si huc redire placuerit, pluribus fultum ministeijs remittam. Hæc ego audiens, nihil in eo secundum hanc professionem videns, sed Magum & deceptorem eum intelligens, respondi: Quæso te ignosce mihi, quia pedes doleo, & propterea exire Cæsaream non valeo. Præterea est mihi vxor, sunt paruuli liberi, quos relinquere omnino non possum. At ille hæc audiens, & ignauiæ

uiæ me incuſans, profectus eſt Romam dicens: Cùm audieris quanta mihi gloria in vrbe Roma erit, pœnitebit te. Et poſt hæc ipſe quidē vt aiebat, Romam petijt. Ego autem confeſtim redij huc, orans vt me ſuſcipias ad pœnitentiam, quia ab eo deceptus ſum. Cùm hæc dixiſſet is qui à Simone regreſſus eſt, iuſſit eum Petrus, in atrio reſidere. Procedens autem ipſe, & turbas videns multò pluresquàm ſuperioribus diebus; ſtetit in loco ſolito, & oſtendens eum, qui à Simone venerat, ait: Iſte, fratres, quē videtis, paulò antè venit ad me, de Simonis mihi malis artibus nuncians, quomodo ipſam ſceleris ſui officinam proiecerit in profundū, non quaſi pœnitentia ductus, ſed metuens ne deprehenſus publicis legibus ſubiaceret. Hæc dicente Petro, populus videns hominem qui venerat à Simone, ſtupebat. Igitur Petrus à Cæſarea digreſſus, Tripolim venit: & ingreſſus domum Maronis, vidit locum aptum ad diſputandum. Vt autem vidit turbam, velut ingentis fluuij inundaſſe leuem meatum, aſcendens ſupra baſim quandam quæ fortè iu-

tè iuxta horti parietem stabat, primùm religionis more populum salutauit. Quidam autem ex his qui aderant, & longo tempore à dæmonibus fuerant fatigati, in terram proruunt, obsecrantibus spiritibus immundis, vt vel vno die indulgeretur eis in obsessis corporibus permanere. Quos Petrus increpans statim iussit abscedere: & sine mora discesserunt. Post hos alij longis afflicti languoribus, rogabant Petrum, vt reciperent sanitatem. Pro quibus se supplicaturum Domino, populo pollicetur, cùm priùs sermo doctrinæ fuisset expletus: sed statim, vt promisit lãguoribus resoluti sunt. Et iussit eos seorsum residere, cum his qui à dæmonibus fuerant curati, quasi post laboris fatigationem. Petrus autem egressus à Tripoli, pergebat Antiochiam: & venit ad insulam Ancharadum nomine, vbi erãt, in æde quadam columnæ vitreæ miræ magnitudinis, ad quas contuendas cùm multi abijssent cum Petro, & Petrus miratus eas egressus esset pro foribus, vidit muliérculam quandam stipem, ab introeuntibus deposcentẽ. Quam attẽtiùs con-

siderans

ſiderans, ait: Dic mulier, quod tibi membrum corporis deeſt, quòd huic iniuriæ te ſubiecisti, vt ſtipem petas, & non potiùs manibus tuis, quas à Domino accepiſti, operũ cibum quæras? At illa ſuſpirans ait: Vtinam mihi quidem manus eſſent, quæ moueri poſſent, nunc autem ſpecies tantum ſeruata eſt manuum. Nam ipſæ ſunt mortuæ, & meis morſibus debiles, & ſine ſenſu redditæ. Tunc apprehenſis Petrus manibus eius, ſanauit eas. Erat enim hæc mulier mater Clementis, à quo & in eodem loco cognita eſt. Nam per virtutes Petri & alios filios recepit Fauſtinum & Fauſtum, qui mutatis nominibus Aquila ac Nicia appellabantur: & virum ſuum Fauſtinum, qui multo à ſe tempore fuerant ſeparati. Et cùm vellent nauigare ex illa Inſula, mater ait ad Clementem: Fili dulciſſime, rectum eſt, vt valedicam mulierculæ quæ me ſuſcepit. Eſt enim egens & paralytica, iacens in lecto. Quibus auditis, Petrus, & omnes, qui audierant admirati ſunt bonitatem & prudentiam fœminæ. Et continuò iuſſit Petrus adire quoſdam, & deferre mulierem

in

in lectulo, vt iacebat. Cùm fuisset allata, & in medio turbæ astantis collocata, in conspectu omnium Petrus ait: Si veritatis ego sum preco. ad confirmandam fidem horum omnium qui assistunt, vt sciant,& credãt, quia vnus est Dominus, qui fecit cælum & terram, in nomine IESV CHRISTI filij eius, surgat hæc mulier, & statim vt hæc Petrus dixit, surrexit mulier sana,& procidit ad pedes Petri, atque amicam suam ac familiarem osculis petens, gratias Domino referebat. His expletis, volente Petro vt iret ad hospitium, dominus domus ait ad eum: Turpe est, & impium tali sancto viro, manere in stabulo. cùm ego penè omnem domum vacantem habeam, lectosque stratos quâm plurimos, & quæ necessaria sunt parata. Sed Petro contradicente, vxor patrisfamiliás vna cum liberis suis prostrauit se ante eum, & exorabat dicens: Obsecro te mane apud nos, sed ne sic quidem adquiescebat Petrus, donec filia eorum qui rogabant, ab immundo spiritu temporibus multis vexata, & catenis vincta, quæ fuerat intra conclaue clausa,

 effi-

effugato à se dæmone, & ostijs patefactis, cum catenis suis veniens, procidit ad pedes Petri, dicens: Rectum est mi Domine, vt agas hodie hic salutaria mea, & non contristes me, neque parentes meos. Petro autem requirente catenarum sermonumque eius causam: parentes præter spem læti effecti, de filiæ sanitate, & velut stupore quodam attoniti, ipsi quidem dicere nequeunt. Adstantes autem familiæ aiunt: Hæc à septimo ætatis anno dæmone tentata, omnes qui accedere tentassent ad eam scindere dilaniare, morsibus etiam disrumpere conabatur. Et hoc à viginti annis vsque ad præsens facere nunquam destitit, nec ab aliquo potuit curari: sed nec accedere quidem quisquam valebat ad eam. Multos enim inutiles reddidit, alios interemit. Omnibus enim viris validior erat, sine dubio viribus dæmonis vsa. Nunc autem, vt vides, ex præsentia tua dæmon quidem fugit: ostia verò quæ summo cum munimento clausa fuerant, aperta sunt, & ipsa sana stat ante te, rogans vt diem salutarium suorum lætum & ipsi & parentibus eius faci-

facias, & maneas apud eos. Hæc cùm ita vnus ex famulis enarraſſet, ac ipſæ etiam catenæ de manibus eius ac pedibus fuiſſent ſpontè reſolutæ, Petrus certus quòd per ipſum ſanitas hæc reddita ſit puellæ, adquieuit vt maneret in domo patris eius. Poſt hæc autem Petrus Romam veniens, in ipſis diebus ſibi finem vitæ imminere præſenſit. In conuentu ergo fratrum poſitus, adprehenſa Clementis manu repentè conſurgens in auribus totius eccclesiæ hæc protulit verba: Audite me fratres, & conſerui mei: quoniam ſicut edoctus ſum ab eo, qui me miſit Domino & magiſtro IESV CHRISTO, dies mortis meæ inſtat, Clementem hunc Epiſcopum vobis ordinabo, cui ſoli meæ prædicationis & doctrinæ cathedram eredo, qui mihi ab initio vſque ad finem comes in omnibus fuit, & per hoc veritatem totius meæ prædicationis agnouit. Qui in omnibus tentationibus meis ſocius extitit, fideliter perſeuerans: quem præ cæteris expertus ſum, Dominum colentem, homines diligentem, caſtum, diſcendi ſtudijs deditum, ſobrium, benignum,

iustum, patientẽ, scientem ferre nonnullorum etiam ex his, qui in verbo Domini instruuntur, iniurias. Propter quod ipsi trado à Domino mihi datam potestatem ligandi & soluendi, vt de omnibus quibuscunque decreuerit in terris, hoc decretum sit & in cælis. Ligabit enim quod oportet ligari, & soluet quod oportet solui. Et hæc cùm dixisset, manus ei imposuit, eumque in cathedra sua sedere compulit: multum eum instruens, qualiter aut Ecclesiam sibi commissam regeret, aut oues susceptas aleret. Tunc & Paulus Apostolus Romam veniens, Christum Dominum prædicabat. Tempore igitur Neronis Cæsaris, erant Romæ salutiferi doctores Christianorum Petrus & Paulus Apostoli, per quos dum fides Domini Iesu Christi in omnium cresceret mentes, & religionis propagarentur augmenta, quia essent sublimes operibus clari magisterio ob virtutem diuinæ gratiæ. Nero per magum Simonem vehementer aduersari cœpit Apostolis: quia diuersis illusionibus dæmonum ita magus Cæsaris animum obtinuerat, vt eum

salutis

ſalutis ſuæ præſulem, vitæque cuſtodem, remota ambiguitate confideret. Nam & bellorum victorias, & ſubiectiones gentium, & proſperitatem rerum ſe per eum in omnibus habiturum eſſe credebat. Sed Petrus Apoſtolus vanitates eius & flagitia vniuerſa detexit. Quia veritatis lux, & verbi diuini claritas, quæ ob ſalutem hominum nuper obfulſerat, totius mendacij caligine de humanis mentibus diſcuſſa per Apoſtolos, ignorantiæ tenebras effugabat. Tunc Simon magus veri luminis fulgore perculſus cęcitatem continuò malè ſanæ mentis incurrit, quippe qui iam in Iudæa per Apoſtolum Petrum de his quæ egerat ſceleribus confutatus, transmarinam ingreſſus eſt fugam. Et qui in alijs terrarum partibus Petri expertus erat potentiam, tamen præueniens Romam, auſus eſt ſe iactare: quòd poſſet mortuos ſuſcitare. Illo ipſo tempore erat quidam defunctus adoleſcens nobilis, propinquus Cæſaris. Vbi cùm multa turba propinquorum conueniſſet, ſciſcitabantur inuicem ſi eſſet aliquis qui poſſet mortuum excitare. Celeberrimus

ſcilicet, & tunc Petrus in his operibus habebatur, ſed apud Gentiles nulla huius firmabatur fides. Dolor tamen exegit inquiri remedium: perrectum eſt ad Petrum. Fuerunt equidem qui etiam Simonem accerſendum putarent, vt vterque adeſſet. Tum Petrus ad cognatos defuncti ait, vt Simon, qui de ſua ſe iactabat potentia, prior, ſi poſſet, mortuum ſuſcitaret. Sin ille nequiuiſſet. ſibi non ambiguum, quin CHRISTVS opem ferret defuncto. Ibi Simon, qui putabatur apud Gentiles magnæ eſſe potentiæ, conditionem interpoſuit, vt ſi ille mortuum ſuſcitaret, Petrus occideretur, qui tantæ poteſtati verbis audacibus laceſſendo inrogaſſet iniuriam. Si verò illo nihil agente, Petrus mortuum ſuſcitaſſet, magus ſententiæ quæ in Apoſtolum data fuerat, ſubiaceret. Talis cùm eſſet interiecta conditio, quieuit Petrus. Exorſus eſt autem Simon, & accedens ad lectulum defuncti, incantare, atque immurmurare dira clàm carmina cœpit. Viſumque eſt circunſtantibus, caput agitari defuncti. Itaque clamor Gentilium ingens attollitur, quod iam viue-

ueret, quòd cum Simone loqueretur. Miraque indignatio in Petrum esse omnium cœpit, eò quòd esset ausus se tantæ potestati conferre. Tum Petrus fieri silentium postulat. & ait: Si viuit defunctus, loquatur: si suscitatus est, surgat & ambulet, atque fabuletur. Ego verò phantasma hoc, non veritatem esse, quòd cernitis, motum caput defuncti, docebo. Denique (inquit) separetur magus à lectulo, & ad plenum figmenta diaboli denudabuntur. Abducitur itaque Simon à lectulo, & sine vlla spe vitę manet defunctus immobilis. Astitit Petrus à longè, & intra se orationi paulisper intentus, cum magna voce ait: Adolescens tibi dico surge: sanat te Dominus noster IESVS Christus. Et statim surrexit adolescens, & locutus est, & ambulauit, & dedit eum Petrus matri suæ viuentem. Quæ cùm remunerare beatum Apostolum vellet: Secura (inquit) esto mater de filio, & non verearis: habet enim custodem suum. Et cùm vellet populus magum Simonem lapidare, ait Petrus: Satis est ad pœnam eius, quod agnoscit se in suis actibus superatũ. Viuat

& regnum CHRISTI crescere videat, vel mutus. Torquebatur intereà magus, & Apostolica perculsus gloria ad Neronem Cæsarem currit, nouamque Petro iniuriam molitus, obtinuit vt Petrum vocaret. Itaque cùm vterque coram Imperatore staret, prior Simon: Miror te (inquit) Cæsar, hunc te alicuius momenti hominem existimare imperitum piscatorem, mendacissimum, & nec in verbo nec in re aliqua præditum potestate. Sed ne ditiùs hunc patiar inimicum, præcipiam modò angelis meis, vt veniant, & vindicent me de isto. Ad quæ Petrus: Non equidem timeo angelos tuos, qui me coguntur timere, & in virtute, & in confidentia huius CHRISTI Domini mei, quem te esse mentiris. Nam si diuinitas in te est, quæ cordis arcana rimatur, dic mihi nunc Simon, quid cogitem, vel quid facturus sim. Quam cogitationem meam, antequam tibi mentiatur magus, Cæsar optime, auribus tuis insinuabo, vt non possit mentiri quid cogitem. Tum Nero: Accede huc, & dic mihi quid cogites. Petrus dixit: Iube mihi adferri hordeaceum panem, & oc-

Concertatio S. Petri cum Simone mago coram Nerone.

occultè dari. Cumque hoc iussum fuisset, Petrus ait: Dicat nunc ergo Simon, quid cogitatum, quid dictum, quidúe sit factum à me. Tum Nero, Quid dicis Simon? Respondet Simon: imò Petrus dicat quid ego cogitauerim, vel quid fecerim. Tum Petrus: Quid cogitet Simon, me scire docebo, si tamen ipse priùs dixerit, quid ego cogitauerim. Quæ cùm audiuisset Simon: Hoc (inquit) scias bone Imperator, quia cogitationes hominum nemo nouit, nisi solus Deus: cæterùm Petrus mentitur. Ad quæ iterum Petrus: Tu verò, qui filium Dei te esse dicis, dic quid cogitem, & quid fecerim modò in occulto, si potes, exprime. Petrus autem benedixerat panem hordeaceum, quem acceperat, & fregerat, & in dextra atque sinistra manica sua collocauerat. Tunc Simon indignatus, quòd dicere non posset secretum Apostoli, exclamauit dicens: Procedant canes magni, & deuorent eum in cōspectu Cæsaris. Et cùm hæc dixisset, apparuerunt canes miræ magnitudinis, & impetum fecerunt in Petrū. Petrus verò extendens ma[illegible]a orationem,

tionem, ostendit canibus, quem benedixerat panem. Quem vt viderunt canes subitò nusquam comparuerunt. Tum conuersus Petrus ad Cæsarem: Ecce ostendi tibi Imperator, quid cogitarit Simon, non verbis, sed factis. Nam qui angelos promiserat contra me esse venturos, canes exhibuit, vt se ostenderet non diuinos Angelos, sed caninos habere. Quare indignatus magus, sese ad omnem excitare cœpit carminum suorum potentiam. Congregatque populum, ac offensum se dicit à Galilæis: relicturum se vrbem, quam tueri soleret. Denique diem statuit, quo se per volatum supernis sedibus satis iactanter promittebat inuehendum, veluti quando vellet cælum petiturus, in sua potestate consisteret. Statuto igitur die montem Capitolinum ascendit, ac se de rupe deijciens, volare cœpit. Mirari populus ac venerari. Plerique etiam dicebant, Dei hanc esse potentiam, non hominis, qui ita corpore volaret ad cælum: nihilque tale Christum fecisse, multi asseuerabant. Tunc Petrus stans in medio inquit: Domine IESV, ostende, virtu-

tem tuam, & ne permittas his vanis artibus decipi populum, qui tibi est crediturus. Sic decidat Domine (inquit) vt viuens se contra tuam potentiam nihil potuisse cognoscat. Cumque hæc cum lachrymis orasset Apostolus, ait: Adiuro vos in nomine IESV CHRISTI, qui eum fertis, vt nunc demitatis. Et statim ad vocem Petri demissus à dæmonibus, implicitis remigijs alarum quas sumpserat, corruit: nec statim exanimatus est, sed totus fractus corpore, debilitatisque cruribus, post paruum horarum spacium inibi expirauit. Quòd vbi Neroni compertum est, deceptum se ac destitutum dolens sublatumque sibi virum vtilem ac necessarium reipublicæ indignatus, quærere cœpit causas, quibus Petrum occideret. Itaque datur à Nerone præceptum, vt Petrus comprehenderetur. Et cùm ab omnibus antè fuisset rogatus, vt se alio conferret, ille semper resistebat, dicens: Nequaquam hoc se esse facturum, vt tanquam metu mortis territus fugeret. Quippe cùm sciret, & sibi & omnibus pro passione Christi, immortalitatis glo
 riam

riam prouenire. Cumque hæc & talia Petrus obtexisset, plebs lachrymans, ne se relinqueret, ne imminente procella Christianorum, despiceret tot bonorum lachrymas, victus tandem populorum fletibus adquieuit, promisitque se vrbem egressurum. Proxima igitur nocte salutatis fratribus, celebrataque oratione, proficisci solus cœpit. Vbi ventum erat ad portam, vidit CHRISTVM sibi occurrere. Quem adorans ait: Domine quò vadis? Cui Dominus, Venio Romam iterum crucifigi. Quod cùm audisset, intellexit Apostolus, de sua hoc passione dictum, in quo scilicet passurus videretur Christus, quem pati constabat in singulis non dolore corporis, sed misericordiæ contemplatione, & pietatis affectu. Itaque Petrus ad vrbem redijt, captusque à custodibus, mox cruci adiudicatus est. Quo audito, ingens subitò populi concursus est: ita vt plateæ non reciperent homines vtriusque ætatis, & sexus. Qui summa voce clamabant dicentes: Cur occiditur Petrus? Quid admisit criminis? Quid læsit vrbem? Innocentem

Captiuitas S. Petri.

tem

tem damnare nefas est. Et metuendum est, ne in tanti viri nece, vlciscatur CHRISTVS, & nos omnes pereamus. At verò Petrus mulcebat plebis animos, ne aduersus principem desæuirent dicens eis: Viri Romani, qui in Christo creditis, & in illo solo speratis, in mente habetote eius patientiam, & consolationem in his signis quæ vidistis facta per me. Sustinete itaque eum aduenietem, & retribuentem vnicuique secundum opera sua. Hoc autem quod nunc in me videtis fieri, iam antea mihi à Domino est proditum, non esse discipulum supra magistrum, nec seruum supra Dominum. Quare scitote, ad hoc ipsum me festinare, vt carne exutus, Domino adsistam. Sed quid moror (inquit) & non accedo ad crucem? Teneant persecutores corpus, ego Domino meo spiritu adhærebo. Et accedens ad crucem rogauit vt cruci inuersis vestigijs figeretur: ea reuerentia, ne ita seruus crucifigi videretur, vt Dominus. Quod vbi factum est, cœpit de cruce ad populum loqui: ô ineffabile ac profundum mysterium crucis, ô inseparabile vinculum charitatis.

Plena energiæ S. Petri oratio in cruce.

Istud est lignum vitæ, in quo Dominus Iesus exaltatus, omnia traxit ad se. Istud est lignum vitæ, in quo crucifixum est corpus Domini Saluatoris. At in eo confixa est mors, & mundus totus æternæ mortis est vinculis absolutus. O gratia incomparabilis, & amor crucis inrecessibilis. Gratias itaque tibi Domine Iesu, fili Dei viui, non solùm voce & corde ago, sed etiam spiritu, quo te diligo, quo te loquor, quo te interpello, quo te teneo, quo te intelligo, quo te video. Tu mihi omnia, & in omnibus, tu mihi totum, & nihil mihi aliud præter te solum. Qui es bonus & verus Dei filius, & Deus, cui cum æterno patre & spiritu sancto honor & gloria est, in cuncta semper sæcula sæculorum. Et cùm magna voce omnis populus respondisset Amē, emisit spiritum. Cuius corpus Marcellus, vnus ex discipulis eius, nullius expectans sententiam proprijs manibus de cruce deposuit, & preciosissimis aromatibus conditū in suo ipsius sarcophago collocauit, in loco qui dicitur Vaticanus, iuxta viā triumphalē, vbi totius vrbis veneratione celebratur in pace.

LIBER

LIBER SECVNDVS HIstoriæ Apostolicæ, ab Abdia Babyloniæ Episcopo Habraicè conscripta, & in linguam Latinam ab Africano versa, de rebus à beato Paulo Apostolo & gentium doctore hinc inde gestis.

FVit vir quidam in Hierusalem, de tribu Beniamin, nomine Saulus, eruditissimus in libris Moysi, & cunctis legis cæremonijs, quæ tunc secundum literam gerebantur, nihil in his mysticum sentiens, aut aduertens. Hic deuastabat Ecclesiam Dei, ingrediens domos, & trahens viros ac mulieres in carcerem: & multos quotidie congregabat. Igitur cùm adhuc spiraret minas & cædes in Apostolos Domini, accessit ad principem Sacerdotum, & petijt ab eo epistolas in Damascum ad Synagogas, vt si quos inuenisset huius viæ viros ac mulieres, vinctos perduceret in Hierusalem. In eo proposito cùm iter faceret, conti-

contigit vt appropinquaret Damasco, & ecce subitò circumfulsit eũ lux de cælo, & cadens in terram audiuit vocem dicentẽ sibi: Saule Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Qui dixit: Quis es Domine? Et ille: Ego sum Iesus, quem tu persequeris. Sed surge, & ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere. Viri autem illi qui comitabantur, stabant cum eo stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. Surrexit quoq; Saulus de terra, apertisq; oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerũt Damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns, & neque manducabat, neq; bibebat. Erat verò discipulus Christi quidam Damasci, nomine Ananias, & dixit ad illum in visu Dominus: Anania. Et ille ait: Ecce ego Domine. Et Dominus ad illum: Surge, vade in vicum qui vocatur rectus, & quære in domo Iudæ Saulum nomine Tarsensem. Ecce enim orat ipse, & expectat te, vt introiens imponas sibi manus, vt visum recipiat. Respondens autem Ananias, inquit: Domine, audiui à

Horum omnium

multis

multis de viro hoc, quanta mala sanctis tuis fecerit in Hierusalem. Et hic habet potestatem à principibus Sacerdotum, alligandi omnes qui inuocant nomen tuum. Tum Dominus: Vade (ait) quoniam vas electionis mihi est iste, vt portet nomen meum coram gentibus, & Regibus, & filijs Israël. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Et abijt Ananias, & introiuit in domum, & imponens ei manus dixit: Saule frater, Dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via, qua veniebas, vt videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tanquam squamæ, & visum recepit. Et surgens baptizatus est: & cùm accepisset cibum, confortatus est. Mansit autem cum discipulis qui erant Damasci, per aliquot dies: & continuò in Synagogis passim prædicabat Iesum, quoniam hic est filius Dei. Quod cùm viderent, stupebant omnes, & dicebant: Nonne hic est, qui expugnabat in Hierusalem eos, qui inuocabant nomen istud: & huc ad hoc venit, vt vinctos illos duceret ad Principes Sacerdotum?

fit mentio in Apostolorũ actis cap. 9. Quare vel Abdias illa ex Luca, vel Lucas ex Abdia sumpsit.

Intereà Saulus conualeſcebat quotidie, & confundebat Iudæos, qui habitabant Damaſci, affirmans, quoniã hic eſt Chriſtus Ieſus filius Dei: Cùm implerentur autem dies multi, conſilium inierunt Iudæi, vt eum interficerent: Sed hæ inſidiæ Saulo ſtatim notæ factæ ſunt. Cuſtodiebant enim portas die ac nocte, vt eum comprehenderent. Sed accipiẽtes eũ diſcipuli eius nocte, demiſerunt per murũ ſubmittẽtes in ſporta. Itaque cùm veniſſet poſtea in Hieruſalem, tentabat ſe iungere diſcipulis Chriſti. At illi timebant eum, non credentes quia eſſet diſcipulus. Barnabas autẽ adprehenſum illum dixit ad Apoſtolos, & narrauit illis, quomodo in via vidiſſet Dominum, & quomodo locutus fuerit ſibi, & quę Damaſci egerit cum fiducia in nomine Ieſu. Ex hoc autẽ tempore Saulus, qui & Paulus, cum euangelizaret Chriſtum in multis ciuitatibus, venit Lyſtrã. Et erat ibi quidam infirmus pedibus, ſedens claudus ex vtero matris ſuæ, qui nunquam ambulauerat. Hic vbi audiuit Paulum loquentem, intuebatur eum fortiter. At Saulus, videns quia haberet

beret fidem, vt saluus fieret, dixit magna voce: Surge, & sta super pedes tuos rectus. Et exiliuit statim homo ille, & ambulabat. Turbæ autẽ cùm vidissent quod fecerat Paulus, leuauerunt vocem suam dicentes: Verè hic minister Dei est, qui tanta facit in Israël: Factum est autem, euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum Pythonis obuiare, quæ quæstum magnum præstabat dominis suis diuinando. Hæc subsecuta nos paululùm, clamabat dicens: Isti homines serui Dei excelsi sunt qui adnunciãt vobis viam salutis. Hoc autẽ faciebat multis diebus. Dolens igitur Paulus, dixit spiritui: Præcipio tibi in nomine Iesu Christi, exi ab ea, & exiuit ab ea eadem hora. Postea verò cùm venissent quidam ex discipulis cum eo in Asiam, disputabat in schola Tyranni per biennium: ita vt omnes qui erant in Asia, audirent verbum Dei, Iudæi atque Gentiles, virtutesque non modicas Deus faciebat per manus Pauli, ita vt etiam supra languidos deferrentur à corpore eius sudaria & semicincta, & recedebant

Hæc historia paulò fusiùs explicatur. cap. 16. Act. & facta esse Philippis Macedoniæ refertur à Luca, à quo fortè Abdiam sumpsisse credendum est.

Hoc alij & Romæ contigisse scribũt, & nomen adolescenti Patroclum indidere, quem Neronis fuisse scribũt pocillatorem.

ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. In vna autem sabbatorum cùm venissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, profecturus in crastinum: protraxitque sermonem vsque in mediam noctem. Erant autem lampades copiosæ in cænaculo, vbi eramus congregati. Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, cùm mergeretur somno graui, disputante diu Paulo, depressus somno, cecidit de tertio cænaculo deorsum, & sublatus est mortuus. Ad quem cùm descendisset Paulus, incubuit super eum, & complexus dixit: Nolite turbari. Anima enim ipsius in eo est. Ascendensque rursus, fregit panem: & cùm gustasset, sermonem protraxit vsque in lucem. Intereà adducunt puerum viuentem, qui ex casu obierat, & consolati sunt omnes non minimum. Post hæc Paulus, ascēsa naui, venit in Insulam quæ dicitur Miletus. Barbari verò præstabant non modicam humanitatem nobis, & accensa pyra reficiebāt nos omnes propter imbrem qui imminebat, & frigus. Cumque congregasset Paulus sarmento-

Hæc profectio S. Pauli in Miletum prolixiùs recitatur ca. 27. Act. Nõ enim spon-

mentorum aliquantam multitudinem, & impoſuiſſet ſuper ignem, vipera à calore prorupit, inuaſitq; manum eius. Vt verò viderunt barbari pendentem beſtiam de manu eius, ad inuicem dicebant: Vtiq; homicida eſt homo hic, qui cùm euaſerit de mari, vltio non permittit eum viuere. Et ille quidem excutiens beſtiam in ignem, nihil mali paſſus eſt. At illi exiſtimabant eum in tumorem conuertendũ, & ſubitò caſurum, ac moriturũ. Cùm autem illis ſperantibus & videntibus, Paulo nihil mali fieret: conuertentes ſe dicebant, eum eſſe Deum, In locis autem illis erant prædia Principis, nomine Publij, qui nos ſuſcipiens triduo, benignè exhibuit. Contigit autem patrem Publij febribus & dyſenteria vexatum, iacere. Ad quẽ Paulus ingreſſus, cùm oraſſet, & impoſuiſſet ei manus, ſaluauit eum. Quo facto omnes qui in inſula habebant infirmitates, accedebant, & curabantur ab eo. Qui etiam multis honoribus Paulum ſunt proſecuti. * Exinde nauigans venit Romam, ibique ſolutus à vinculis, manſit biennio toto in conducto ſuo, & ſuſcipiebat omnes

tè venerat in Miletum, ſed Romam miſſus à Feſto præſide Iudææ, ad Cæſarem vna cum Centurione Iulio & cohorte Italica quibus cuſtodiendus cum alijs captiuis erat traditus tempeſtate 14 diebus et noctibus iactata naui, venerãt caſu ad littus Inſulæ Mileti.

nes qui ingrediebantur ad eum, prędicans subinde regnum Dei, & docens quæ sunt de Domino Iesu Christo. Post crucem verò Petri, & elisionem Simonis magi, in vrbe adhuc libera manebat custodia: qui à corona etiam martyrij eadē die dispensatione diuina subtractus fuerat, vt per eū omnes gentes Euãgelij prædicatione implerentur. Itaque cùm Romã à Iulio centurione Paulus fuisset perductus, sub vnius militis duntaxat custodia constitutus, post tertiū diem conuocauit primores Iudæorum: cùmque conuenissent in hospitium eius, loquebatur illis: Ego, viri fratres (inquit) nihil aduersus plebem faciens, aut consuetudinem maiorum, vinctus ab Hierosolymis traditus sum in manus Romanorū, qui cùm inquisitionē de me habuissent, constituerant me primò dimittere, eò quòd nulla esset causa mortis in me. Contradicentibus autē Iudæis, coactus sum appellare Cæsarem. Quam ob causam cùm essem in itinere, rogaui vos videre & alloqui: Propter spem enim Israëlis hac sum catena circundatus. At illi dixerunt ad eum: Nos neque literas accepimus de te

** Hic multæ res gestæ à Paulo omittuntur quas in Macedonia, Attica Corintho, Asia Phrigia, Galatia, & Epheso pro verbo Christi gessit, quarum meminit tamen Luc. cap. Act. 13. 14. vsque ad 27. Porrò missus erat Romam à Festo præside Iudeæ, et Agrippa Rege, quia ad Cæsarem appellauerat.*

de te à Iudæa, neque aduenies aliquis fratrum adnunciauit nomen & conditionem tuam. Cupimus autem nūc ex te audire, quæ sentis. Nam de secta hac notum est nobis, quia vbique ei contradicitur. Igitur constituto die venerunt ad eum plurimi in hospitium, ex Iudæis. Quibus exponebat ille scripturas, testificās regnum Dei, suadensque eis ex lege Moysi & Prophetis, à mane vsque ad vesperam docebat. Sed cùm non omnes crederent in Iesum, dixit Paulus ad eos: Spiritus sanctus rectè per Esaiam locutus est: Vade ad populum istum, & dicas: Aure audietis, & non intelligetis: & vidētes videbitis, & nō poteritis perspicere. Incrassatum est enim cor populi huius, & oculos compresserunt, ne fortè videant oculis, & auribus audiant & corde intelligant, & conuertantur, & sanem eos. Notum ergo cupio esse vobis, & gentibus missum esse hoc salutare Dei, & ipsos ad salutem venturos. Et cùm hæc dixisset, exierunt ab eo Iudæi, magnas inter se concertationes agitātes. Ipse autem Paulus mansit Romæ toto illo biennio, in conducto suo, & suscipiebat omnes
qui

qui ingrediebantur ad eum prædicans regnum Dei, & docens quæ ſunt de Domino Ieſu Chriſto, cum omni fiducia, ſine impedimento. Hęc dum Romæ Apoſtolus faceret, interea apud Neronem Cæſarē defertur, quod nō ſolum nouam ſuperſtitionem inueheret, verumetiam aduerſus Imperium ſeditiones excitaret. Accerſitus igitur, & interrogatus à Nerone, vt rationem doctrinæ ſuæ redderet, ita coràm Cæſare locutus eſt: De doctrina quidem magiſtri mei, de qua interrogaſti me, non eam capiunt, niſi qui fidem mundo pectore adhibuerint. Quę enim pacis ſunt & charitatis, docui, & per circuitū ab Hieruſalem vſque in Illyricum repleui verbum pacis. Docui, vt homines ſe inuicem diligāt. Docui, vt inuicem ſe honore præueniant. Docui ſublimes & diuites, ſe non extollere, & ſperare in incerto diuitiarum, ſed in Deum ponere ſpem ſuam. Docui mediocres, in victu & veſtimento contentos eſſe. Docui pauperes, in ſua egeſtate gaudere. Docui patres, filios ſuos docere diſciplinam timoris Dei. Docui filios, obtemperare parentibus, & monitis ſalutaribus,

Hæc, quæ ſequuntur omnia, in hiſtoria Actorū non habētur.

De Illyrico Orientali hæc intelligenda.

bus. Docui poſſidentes, reddere tributum ſollicitudine. Docui negotiatores reddere vectigalia miniſtris Reipublicæ. Docui vxores, diligere viros ſuos, & timere eos quaſi dominos. Docui viros, fidem ſeruare coniugibus, ſicut illi ſeruari ſibi pudorem omnibus modis volunt. Quod enim punit maritus in vxore adultera, hoc punit in marito adultero ipſe pater & conditor rerum Deus. Docui præterea dominos, vt mitiùs cum ſeruis ſuis agant. Docui ſeruos, vt fideliter, & quaſi Deo, ita ſeruiant dominis ſuis. Docui Eccleſiam credentium, vnum & omnipotentem, inuiſibilem & incomprehenſibilem colere Deum. Hæc autem mihi doctrina non ab hominibus, neque per hominem aliquem data eſt, ſed per Ieſum Chriſtum, & patrem gloriæ, qui mihi de cælo locutus eſt. Et dum me mitteret ad prædicationem Dominus meus Ieſus Chriſtus, dixit mihi: Vade, & ego ero tecum, ſpiritus vitæ omnibus credentibus in me: & omnia quæcunque dixeris, aut feceris, ego iuſtificabo. Hæc cùm dixiſſet Paulus, Nero Imperator obſtu-

Sententia mortis in Paulũ pronunciata à Nerone.

puit: indignatusque postea, sententiam in eum mortis pronunciauit, vt capite afficeretur. Et cùm ei de morte illius tardiùs nunciaretur, misit duos ex armigeris suis Nero, Feregam & Parthemium: qui euntes inuenerunt Paulum cum omni fiducia & libertate vniuersum populum de Christi mirabilibus instruentem. Hos cùm vidisset Paulus se accedẽtes, hortabatur eos dicens: Venite filij, & vos credite in Deum, vt saluentur animæ vestræ, qui me & omnes credentes sibi per aduentum vnigeniti filij sui suscitauit, & in regno suo quod æternum est, collocauit. Qui responderũt dicentes: Nos quidem Paule, priùs ibimus ad Neronem, nunciantes ei finem mortis tuæ. Tu autem ora pro nobis, vt credamus illi, quem tu prædicas Deum. Rogabant enim Paulum pro salute sua, vt baptizarentur. Tum rursùs Apostolus: Post paululum (inquit) filij venite huc ad sepulchrum meum, & inuenietis duos viros orantes, Titum & Lucam: ipsi post me dabunt signum salutis. Et cùm hæc dixisset, superuenerunt milites, qui correptum eum foràs, extra ciuitatem

duxe-

duxerunt. Paulus verò cùm venisset ad locum supplicij, cōuertit se contra Orientem: & eleuatis manibus ac oculis suis ad cælum, diutissimè orauit. Et completa oratione, dedit pacem fratribus, qui eum secuti fuerant: & valefaciens eis, flexis genibus, crucisque se signo muniens, ceruicem præbuit percussori. E cuius gladio, desecto capite pro sanguine lac cucurrit, ita vt percussoris dextram lactea vnda perfunderet. Quod cùm circunstantibus visum fuisset, obstupefacti omnes magnificauerunt Deum, qui tantam gloriā donauerat Apostolo suo. Cuius corpus Lucina Christi famula, secundo ab vrbe milliario via Hostiensi, in proprio prædio, differtum aromatibus sepeliuit. Passus est autē III. Kalend. Iulias, duobus iam à passione Petri elapsis annis, regnante domino nostro Iesu Christo, cui est apud æternum Patrem & Spiritum sanctum honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

Sancti Pauli corona martyrij.

LIBER TERTIVS CERtaminis Apostolici, de gestis beati Andreæ Apostoli, authore Abdia Babyloniæ Episcopo, ipsorum Apostolorum discipulo, & Africano Episcopo interprete.

ANdreas Apostolus, Simonis Petri, qui Barionas cognominatus erat, frater germanus fuit & Ionæ filius: ex primis erat, qui Christo à Ioanne in Iordane baptizato adhæserunt. Audiens quippe à Ioãne in deserto: hunc Dei agnum esse, miraculo ductus, simul authoritate Ioannis, ad fratrem festinabundus contendit. Cui cùm de Christo significasset, Petro persuasit, vt sese ad illum contemplandum sequeretur. Quam rem mox casus insecutus est, vt quo tempore is cum Simone fratre retia in mare mitteret, Christus fortè transiret: à quo ambo vocati fratres, sine mora discipuli magistrum secuti sunt. Quo in munere cùm diu Christum se-

que:

queretur, probatus magistro, ad Apostolatus demum apicem ante passionem vocatus fuit. Et hæc quidē ante Dominicā passionem, ab hoc Dei viro gesta sunt. At verò post illū Dominicę ascensionis nobilē gloriosumq́; triūphum, cùm beati Apostoli prædicare verbum Domini per diuersas regiones incepissent, tum & Andreas Apostolus apud Achaiam prouinciam, adnunciare Dominum Iesum Christum exorsus est. Eodē tempore Matthæus Apostolus, qui & Euangelista, Myrmidoni vrbi verbum salutis adnunciauerat: sed incolæ ciuitatis illius grauiter & indignè ferentes, quæ de redemptoris nostri virtutibus audiuerant, ac sua nolentes destruere templa, beatum Apostolum eruditis oculis, catenisque oneratum carceri incluserant, eo animo, vt paucis interpositis diebus interficerent. Quod antequam fieret, Angelus à Domino missus ad Andream Apostolum, vt in Myrmidonem ciuitatem muturaret, & fratrem Matthæū de squalore carceris erueret, monuit. Cui ille ait: Domine, ecce viam nescio, & quò ibo? Et ille: Vade (inquit) ad littus

S. Andreæ prima ex Iudæa in Achaiam profectio.

maris,& inuenies nauem, quam statim conscende, ego enim ero dux itineris tui. Paruit Andreas, inuentamque nauem ascendens, flantibus ventis congruis prosperè nauigauit ad vrbem. Quam vt ingressus est, ad publicum se illicò carcerem contulit, inueniẽsque cũ reliquis vinctis Matthæũ, amarissimè fleuit, & facta oratione hæc verba locutus est: Domine Iesu Christe, quem fideliter, prædicamus, & ob cuius nomen tanta perferimus, qui cæcis visum, surdis auditũ, paralyticis gressum, leprosis mundiciam, mortuis vitam, immensa clementia largiri dignatus es, aperi oculos serui tui, vt eat ad annunciandum verbum tuum. Et statim locus ille cõtremuit, & lumen refulsit in carcere, & oculi beati Apostoli restaurati, & cunctorum cathenæ confractæ sunt, & trabes, in qua pedes eorum coartati erãt, scissa est. Quibus factis, omnes magnificabant Dominum, dicentes: Quia magnus est Deus, quem prædicant serui eius. Ita educti per beatum Andream de squalore carceris, omnes qui capti fuerant, abijt vnusquisque ad propria: cum quibus & Mat-

Matthæus recesserat. Ipse verò Andreas manens apud Myrmidonem, prædicabat incolis verbum Domini. quod cùm minùs audirent, adprehensum Andream, ligatis pedibus per plateas ciuitatis trahebant. Quibus in tormentis cùm iam sanguis efflueret. & capilli vellerentur, Apostolus ad Dominum in hæc verba orationem habuit: Aperi Domine IESV Christe, oculos cordium illorum, vt cognoscant te DEVM verum, & desistant ab hac iniquitate: neque velis hoc illis peccatum statuere, quia nesciunt quid faciunt. Hæc cùm dixisset, timor subitus inuasit incolas ciuitatis illius, vt dimisso Apostolo. peccatum agnoscerent, dicentes: Peccauimus in iustum, cumque se ad pedes Apostoli demitterent, remissionem delicti, & sibi ostendi viam salutis petebant. Quibus ille erectis, prædicabat Dominum IESVM Christum, & miracula quæ fecerat in hoc mundo ostendit. & quemadmodum ipsum mundum iam pereuntem proprio cruore redemerit. Ita vendicatis Domino incolis eius ciuitatis, cunctos in nomine patris & filij &

ſpiritus ſancti, conceſſa peccatorum remiſſione baptizauit.

Quibus geſtis, recedens ab eo loco, venit in regionem ſuam: vbi cùm ambularet cum diſcipulis ſuis, acceſſit ad eum cæcus quidam, & ait: Andrea Apoſtole Chriſti, ſcio quia poſſes mihi reddere viſum, ſed nolo eum recipere. Hoc tantùm deprecor, vt iubeas his qui tecum ſunt, tantùm conferre pecuniæ, vnde veſtitum & victum comparem. Cui Andreas: Verè (inquit) cognoſco, hanc non hominis, ſed diaboli vocem eſſe, qui non ſinit hominem iſtum recipere viſum, & conuerſus, tetigit oculos cæci, & confeſtim recepit lumen, & glorificabat Deum. Cumque veſtimẽtum vile haberet, & hiſpidum, ait Apoſtolus ad diſcipulos ſuos: Auferte ab eo veſtimenta ſordida, & date ei indumentum nouum. Et cùm omnibus, qui cæcus erat, expoliatus eſſet, inquit Apoſtolus: Quod ſufficit illi, hoc accipiat. Et ſic accepto veſtimento, gratias agens redijt in domum ſuam. Interea Demetrij cuiuſdam, primi ciuitatis Amaſæorum, puer erat Aegyptius, quem amore vnico diligebat.

Ad vrbem Amaſæorũ profectio.

Is

Is correptus febri, fortè eo tempore ſpiritum exhalauerat. Itaque auditis Demetrius ſignis, quæ faciebat beatus Apoſtolus, venit ad eum, & procidens cum lachrymis ante pedes eius inquit: Nihil tibi difficile eſt ô minister Dei. Ecce puer meus quem vnicè diligebam, mortuus eſt. Confido autem, & rogo, vt domum meam ingreſſus, eum, vt potes, reddas mihi. Hæc audiens beatus Apoſtolus, condolens lachrymis eius, venit ad domum in qua puer decumbebat, & prædicans diutiſſimè ea, quæ ad ſalutem populi pertinebant, cõuerſus ad feretrum, ait: Tibi dico puer, in nomine Ieſu Chriſti ſurge, & ſta ſanus. Et confeſtim ſurrexit puer Aegyptius, & reddidit illum Apoſtolus domino ſuo. Tunc omnes qui erant increduli, crediderunt in Deum, & baptizati ſunt à beato Andrea. Dum hæc fierent, puer quidam Soſtratus nomine, venit ſecretiùs ad beatũ Andream conqueriens: Mater mea (inquit) concupiuit formã ſpeciei meæ, & iugiter me inſectatur, vt commiſcear ei: quod ego infandum execratus, fugi. At illa felle commota, adijt Proconſulem

prouinciæ, vt crimen suum retorqueat in me. Et scio, cùm accusatus fuero, quia nihil habeo quod ad hæc respondeam. Satiùs autem duco vitam amittere, quàm matris detegere crimen. Nunc autem hæc tibi confiteor, vt digneris pro me Dominum exorare, ne innocens præsenti vita priuer. Hæc eo dicente, venerunt ministri Proconsulis, accersentes eum. Beatus verò Apostolus facta oratione surrexit, & abijt cum puero. Mater autem instanter accusabat eum, dicens: Hic, Domine Proconsul, oblitus maternæ pietatis, stuprum mihi inferre voluit, adeò vt vix ab eo me eripere potuerim, ne violaret. Ad quæ Proconsul: Dic (inquit) puer si vera sunt ista, quæ mater tua prosequitur. At ille tacebat. Iterum atque iterum interrogabat Proconsul, & nihil ei quicquam puer respondit. Durante autem eo in silentio, Proconsul habebat cum suis consilium, quid esset ea re agendum. Mater autem pueri cœpit flere. Ad quam conuersus beatus Andreas Apostolus, inquit: O infelix, quæ fletus emittis amaritudinis, propter incestum quem in filium es meditata. Quẽ

Vel hoc authori fidem confirmat. Nã Achaia Proconsulẽ perpetuò habebat, id quod in opere nostro Reipub. Romanæ prolixè ostendimus.

adeò

adeò concupiſcentia præcipitauit, vt vnicum amittere filium, libidine inflammante, non verearis. Hæc eo dicente, mulier ait: Audi Proconſul, poſtquam filius meus hæc in me molitus eſt, homini huic ab eo tempore adhæſit ſemper. Proconſul autem ſuper his ira commotus, puerum iuſſit in culleum parricidij recludi, & in flumen proijci: Andream autem in carcerem retrudi, donec excogitatis ſupplicijs & ipſum perderet. Tum verò orante beato Apoſtolo, mox terræmotus magnus cum tonitru graui factus eſt, & Proconſul de ſede cecidit, & omnes terræ decubuerunt. Tum & mater pueri percuſſa aruit, & mortua eſt. Quæ videns Proconſul, proſtratus pedibus ſancti Apoſtoli: Miſerere (inquit) pereuntibus, famule Dei, ne terra nos deglutiat. Orante igitur beato Apoſtolo, confeſtim terræmotus ceſſauit, ac fulgura & tonitrua quieuêre. Ipſe autem circumiens eos qui turbati iacebant, cunctos ſanitati reſtituit. Ex eo tempore & Proconſul, & multi alij in Achaia prouincia, ſuſcipientes verbum Domini, crediderunt in Ieſum Chriſtum, &

In Synopen Achaiæ ciuitatē commigratio.

baptizati sunt ab Apostolo Domini. Contigit autē, vt eo tempore Cratini quoq; Synopensis filius, dū in balneo mulierū lauaretur, à dæmone, perdito sensu grauiter cruciaretur. Ipse igitur cùm & febre grauiter ægrotaret, & vxor similiter hydrope intumuisset, epistolam ad Proconsulem misit, in qua rogabat, vt Andreā exoraret, ad se, vt veniret. Deprecāte igitur Proconsule, Andreas ascenso vehiculo venit ad ciuitatē, cumq; introijsset in domum Cratini, conturbauit spiritus malignus puerū, & venit & procidit ante pedes beati Apostoli. Quem ille increpans: discede (inquit) humani generis inimice, à famulo Dei, & statim multum clamitans, ab eo discessit. Et veniens Apostolus ad stratum Cratini: Rectè ægrotas, ait, qui relicto proprio thoro, scorto misceris. Surge in nomine Domini IESV Christi, & sta sanus, & noli vltrà peccare, ne maiorem ægrotationem incurras. Et sanatus est ex illa hora Cratinus. Mulieri quoque dixit: decepit te, ô infelix mulier, concupiscentia oculorum, vt relicto coniuge, alijs miscereris: & ait: Domine Iesu Christe,

Christe, deprecor piam misericordiã tuam, vt exaudias seruum tuum, & præstes, vt si hæc mulier ad cœnum libidinis, quo priùs erat fœdata, fuerit reuoluta, non sanetur omnino. Quare si Domine nouisti, cuius potentia etiã futura prænoscũtur, quod deinceps hæc mulier ab hoc possit se flagitio abstinere, iam te iubente, sanetur. Hæc eo dicente, disrupto per inferiorem partem humore, sanata est cum viro suo. Beatus autem Apostolus, cùm gratias egisset, fregit panem, & dedit ei. Quo accepto, credidit Domino, cum omni domo sua: nec deinceps illa scelus, aut, vir eius, quod priùs admiserant, perpeti auerunt. Quibus factis, Cratinus cùm magna munera Apostolo, prostratus in terra cum vxore, tribuere vellet: Non est meum (inquit vir Dei) hæc accipere dilectissimi: sed potiùs vestrum est, ea indigentibus erogare. Et ita nihil accipiens ex his quæ offerabãtur, Nicæam proficiscitur, in Asiã, vbi erant septem dæmones inter monumenta commorantes, secus viã qui prætereuntes homines quotidie lapidabant, & morte afficiebant. Veniente autem

Ex Achaia in Asiam profectio.

beato Apoſtolo, exijt ei obuiam vniuerſa ciuitas cum ramis oliuarum, proclamantes laudes, atque dicentes: Salus noſtra in manu tua eſt, homo Dei. Et cùm expoſuiſſent omnem rei ordinem, reſpondit Apoſtolus: Si creditis in Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei omnipotentis, cum ſpiritu ſancto vnum Deum, liberabimini eius auxilio, ab hac dæmonum infeſtatione. At illi clamabant dicentes: Quæcunque prædicaueris, credimus & obaudimus iuſſioni tuę, vt modò ab iſta tentatione liberemur? At ille gratias agens Deo, pro eorum fide, iuſſit ipſos dæmones in conſpectu omnis populi eius adſiſtere: qui venerunt in ſimilitudine canum. Tunc conuerſus Apoſtolus ad populum, inquit: Ecce dæmones, qui aduerſati ſunt vobis. Si itaque creditis, quòd in nomine IESV Chriſti poſſim eis imperare, vt deſiſtant à vobis, confitemini coram me. At illi clamauerũt dicentes: Credimus IESVM Chriſtum filium DEI eſſe, quem prædicas. Tunc beatus Andreas imperauit dæmonibus dicens: Ite in loca arida & in fructuoſa, nulli pœnitus

homi-

homini nocentes, neque accessum habentes, vbicunque nomen Domini fuerit inuocatum, donec accipiatis debitum vobis supplicium ignis aeterni. Hæc eo dicente, dæmones dato rugitu euanuerunt ex oculis adsistentium, & liberata est ciuitas ea ex illa hora. Baptizauit quoque incolas illius beatus Apostolus: & instituit eis Episcopum Calistum, virum sapientem, & irreprehensibiliter custodientem quæ à doctore susceperat. Postea egressus Nicæā Andreas, cùm ad portam Nicomediæ appropinquaret, efferebatur mortuus in grabato, cuius pater senex seruorum sustentatus manibus, vix obsequium funebri valebat impendere. Mater quoque hac ætate grauata, sparsis crinibus sequebatur, dicens: Væ mihi cuius vsque ad hoc tempus ætas producta est, vt funeris mei apparatum in filijs funus expendam. Cumque hæc & similia deplorantes cadauer vociferando prosequerentur, affuit Apostolus Domini, condolensque lachrymis eorum, ait: Dicite mihi obsecro, quid huic puero contigit, vt ab hac luce migraret? At illi præ timore

Primus Episcopus Nicea à Beato Andrea ordinatus.

 diu

diu nihil respondere poterant. tandem collecta mente, subiecerunt: Dũ esset (inquiunt) iuuenis iste in cubiculo solus, aduenerunt subitò septem canes, & irruerunt in eum. Ab his igitur miserrimè discerptus, cecidit, & mortuus est. Tunc beatus Andreas suspirans, & in cælum oculos erigens. cum lachrymis ait: Scio Domine, quia dæmonum illorum fuerunt insidiæ, quos à Nicæa vrbe pepuli: & nunc rogo Iesu benigne, vt resuscites eũ, ne cõgaudeat aduersarius humani generis de eius interitu. Et hæc dicens, ait ad patrem mortui: Quid dabis mihi, si restituero tibi filium tuum saluum? Et ille: Nihil habeo preciosius: ipsum enim dabo, si ad vitam surrexerit, te iubente. Quibus dictis, iterum beatus Apostolus ad cælum expansis manibus orauit, dicens: Redeat quæso Domine anima pueri, vt isto resuscitato, relictis cuncti idolis, ad te conuertantur, fiatque eius viuificatio salus omnium pereuntium, vt iam non ampliùs subdantur morti, sed tui effecti vitam mereantur æternam. Respondentibus autem fidelibus, Amẽ, conuersus ad feretrum, inquit: In

no-

nomine IESV Christi surge, & sta super pedes tuos. Et statim admirante populo surrexit, ita omnes qui adderant, voce magna clamarent: Magnus est Deus Christus, quem prædicat seruus eius Andreas. Parentes quoque pueri multa munera dederunt filio suscitato à mortuis, quæ beato Apostolo offerret, sed ille nihil ex his accepit: puerum tantum secum ad Macedoniam abire præcipiens, salutaribus verbis instruxit. Egressus itaque Nicomedia Apostolus, nauē conscendit, ingressusque Hellespontum fretū nauigabat, vt veniret Bizantium. Et ecce commotum est mare, & incubuit super eos ventus validus, ita vt nauis mergeretur. Itaque cùm omnes mortis periculum præstolarentur, orauit beatus Andreas ad Dominum, præcipiensque vento, siluit. Quieuerunt autem mox & fluctus maris, & tranquillitas secuta est: ereptiq; omnes à præsenti discrimine, Byzantium peruenerūt, ✝ Inde progresi, vt transirent Thracias, occurrit eis multitudo hominum à longè cum euaginatis gladijs, lanceas manu gestantium, qui volebant in illos irruere.

Sancti Andreæ ex Asia in Macedoniam profectio.

✝ Sanctus Andreas Constantinopoli fuit, hoc est Byzantij, in itinere cum in Macedoniam iret.

Quod

Quod cùm vidisset Andreas Apostolus, faciens crucis signum contra eos, ait: Oro Domine, vt decidat pater eorum, qui hæc eos agere instigauit, Conturbentur virtute diuina, ne lædant sperantes in te. Hæc eo dicente, Angelus Domini cum magno splendore præteriens, tetigit gladios eorũ, & mox corruerunt proni omnes in terram. Et ita beatus Apostolus cum suis sine detrimento præteriuit. Et qui hostes antea fuerant, proiectis gladijs adorabant illum, Angelusque Domini cum ingenti lumine recessit. Intereà Andreas emenso itinere, ad Perinthum ciuitatem Thraciæ maritimam peruenerat, vt naue in Macedoniam traijceret. Cumque angeli monitu, qui ei iterum apparuit, nauem conscendisset, antequam soluerent à terra, verbum Domini cunctis in naui secum existentibus prædicabat. Cuius verbis salutaribus persuasi cuncti, cum ipso nauis præfecto, in Iesum Christum credentes, glorificabant Deum. Quare lætatus sanctus Apostolus, quòd nec in mari defuerit, qui verbum Domini audiret, & ad filium Dei omnipotentis conuertere-

E Perintho in Macedoniam transfretatio.

teretur, glorificabat & laudabat Deũ conditorem cæli & terræ. Dum hæc fierent, & antequam adhuc Apostolus in Macedoniam perueniſſet, accidit quòd duo viri in Philippis fratres germani eſſent, nobiles, & quibus erat magna domi facultas: erantque alteri filij duo, alteri totidem filiæ. Hi, cùm in ciuibus nulli forent, qui dignè generationi illorum iungi poſſent, inito fœdere obligauerunt ſe mutuò, vt vnam domum facerent, & vnius filij alterius filias in matrimonium acciperent. Cumque iam dies nuptiarum eſſet conſtitutus, factum eſt verbum Domini ad eos, dicens: Nolite coniungere liberos veſtros, donec huc veniat famulus meus Andreas: ipſe enim vobis, quæ agere debeatis, oſtendet. Iam autem thalamus præparatus erat, & conuiuæ vocati erant, omniſque apparatus nuptialis in promptu tenebatur. Intereà triduo elapſo, aduenit beatus Apoſtolus, & videntes eum gauiſi ſunt magno gaudio: & occurrentes ei cum coronis, proceſſerunt ante pedes eius, & dixerunt: Te admoniti præſtolamur famule Dei, vt venias & ad-

In Philippos Macedoniæ vrbem commigratio.

Mos antiquus cum coronis obuiam procedere, cuius ſæpe T. Liuius meminit.

& adnuncies nobis, quid faciamus. Sumus enim oraculo diuino iussi te operiri: & ne antea coniungerentur liberi nostri, quàm tu venires, indicatum est nobis. Erat autem tunc vultus beati Apostoli tanquam Sol relucens, ita vt omnes admirarentur, & honorarent eum. Qui cùm audiuisset quæ gesta essent, Nolite (ait) filioli, nolite seduci, nolite decipere hos iuuenes, quibus potest fructus apparere iustitiæ. Sed magis pœnitentiam agite, quia deliquistis in Dominũ, vt proximo sanguine velletis polluere coniugia filiorum vestrorum. Neq; verò nos nuptias euertimus, aut vetamus, cùm ab initio Deus masculum iungi præcepisset, & fœminam: verùm incesta potiùs damnamus.

Hæc eo loquente, commoti parentes eorum dixerunt: Oramus Domine, vt depreceris pro nobis Deum tuum, quia nescientes fecimus hoc delictũ. Adolescentes autem videntes vultũ Apostoli splendere tanquam angeli Dei, dicebant: Magna & immaculata est doctrina tua, vir beate, quod nesciebamus. Nunc enim verè cognouimus, quia Deus loquitur in te. Ad

quos

quos conuerſus ſanctus Andreas: Cuſtodite (inquit) ſine pollutione, quæ audiſtis à me, vt ſit DEVS vobiſcum, & accipiatis mercedem operis veſtri: id eſt, ſempiternam vitam, quæ nullo clauditur fine. Hæc dicens Apoſtolus, benedixit eis: & relictis Philippis, perrexit in Theſſalonicam. Vbi iuuenis quidam nobilis erat, diues opibus, Exoos nomine, cuius parentes magno in ea ciuitáte loco erant. Hic cùm de virtutibus beati Andreæ cognouiſſet, venit ad Apoſtolum inſcijs parentibus: & procidens ad pedes eius rogabat eum, dicêns: Oſtende mihi Domine viam veritatis, vt immortalitatem conſequi poſſim. Cognoui enim, quòd verus miniſter ſis eius, qui te miſit. Sanctus verò Apoſtolus prædicabat ei Dominum Ieſum Chriſtũ, & credidit adoleſcens, ex illa hora adhærens viro Dei, nulla facta vel parentum vel facultatum ſuarum mentione. Interea parentes requirentes filium, cùm audiuiſſent quòd cum Apoſtolo moraretur, accedentes muneribus filium ab Andrea ſeparare nitebantur. Sed noluit adoleſcens obtemperare, dicens: Vtinam nec vos

has opes haberetis: & mundi ſimul cognoſcentes authorem, qui eſt verus Deus; animas veſtras ab ira futura erueretis. Quæ dum iuuenis faceret, ſanctus quoque Apoſtolus deſcendit de triſtega, & prædicabat eis verbum Domini: ſed non audientibus rediit ad puerum, & clauſit oſtia domus. At illi vocata cohorte, venerunt, vt incenderent domum cumque ſcirpos & faculas ſubieciſſent; & iam flamma ferretur in altum, arrepta adoleſcens ampulla aquæ, Domine inquit, Ieſu Chriſte, in cuius manu omnium elementorum, natura conſiſtit, qui arentia inficis, & infecta facis areſcere: qui ignita refrigeras, & extincta ſuccendis: extingue iam hos ignes, vt tui non tepeſcant, ſed magis ad fidem accendantur: & hæc dicens, effudit deſuper aquam ex ampulla: & ſtatim omne incendium ita ſublatum eſt, ac ſi nunquam accenſum fuiſſet. Quod videntes parentes pueri, dicebant. Ecce filius iam noſter magus effectus eſt. Et adhibentes ſcalas, volebant aſcendere in triſtegam, vt eos interficerent. Dominus autem excæcauit eos ne viderent

Triſtega habitatio triũ contignationum in ædibus altiſſima Græca vox eſt.

rent

rent ascensum scalarum. Quumque in hac peruersitate durarent, quidam Lysimachus è ciuibus ait: Vt quid ô viri, casso vos labore consumitis? Deus enim pugnat pro viris istis, & vos non cognoscitis, desistite ab hac stultitia, ne vos cælestis ira consumat. Hæc eo dicente, compunctionis corde dicebant: Verus est Deus, quem isti colunt, quem & nos sequi constituimus. Aduenerant autem iam tenebræ noctis, & subitò lumen affulsit, & omnium oculi illuminati sunt ascendentesque vbi erat Apostolus cum puero, inuenerunt eum orantem. Prostrati igitur in pauimento, clamabant dicentes: Te rogamus Domine, vt ores pro seruis tuis, qui errore seducti sunt. Tanta autem omnes compunctio cordis tetigerat, vt diceret Lysimachus, qui vicinus erat: Verè Christus est filius Dei, quem prædicat seruus eius Andreas. Itaque cùm omnes corroborati ab Apostolo in fide crederent, parētes tamen infideles manserunt, & execrantes adolescentem, domum regressi sunt, subdētes omnia

quæ

quæ habebant publicis ditionibus. Qui haud multò pòst, quinquaginta diebus elapsis, vnius horæ momento expirauerunt. Et post hæc, propterea quòd diligerent omnes viri ciuitatis adolescentem, ob mansuetudinem eius, patrimonium ei à publico est restitutum. Et cùm possideret cuncta quæ parentes eius habebant, non tamen discedebat ab Apostolo, sed fructus prædiorum in pauperum necessitatibus, & curis indigentium expendebat. Igitur cùm multo tempore apud Thessalonicam sanctus Apostolus Domini vnà cum adolescente moraretur, congregatis subinde in theatrum multis hominum millibus, prędicabat non solùm Andreas verbum Dei, sed ipse etiam iuuenis, adeò vt mirarentur cuncti prudentiam eius. Itaque euenit postmodum, vt Carpiani cuiusdam ciuis filius valdè ægrotaret, pro quo cùm multi & apud adolescentem, & apud Apostolum ipsum precibus intercederent: Nihil est (inquit sanctus Andreas) impossibile apud Dominum. Sed tamen vt credatis, adducite eum in conspectum nostrum, & sanabit illum Dominus

Iesus

Iesus Christus. Quæ audiens pater ęgroti, cucurrit mox ad filium suum domum. Hodie Adimathe, inquit (hoc enim erat ægroti pueri nomen) sanus eris. Ad quem filius: iam video insomnij mei exitum, nam per quietem hunc vidi virum, qui me sanabit. Et hæc dicens, induit vestimenta sua, surrexitque à grabato, & pergebat ad theatrum cursu veloci, ita vt nō possent parentes vestigia eius adsequi, & procidens ad pedes beati Apostoli, gratias egit pro sanitate recepta. Populus autem qui aderat, obstupescebat, videns eum pòst viginti tres annos ambulantem, ex quo lecto fixus fuisset: glorificabantq; cuncti Dominum, dicentes: Quia non est similis Deo Andreæ. Accessit & alius à ciuibus tum ad beatum virum, cuius filius spiritum immundum habebat: Sana quæso (ait) vir Dei filium meum, quia malè vexatur à dæmonio. Dæmon verò sciens futurum se eijci, seduxit puerum in secretum cubiculū. & suffocauit eum laqueo, extorquens animam eius. Denique pater, cùm inuenisset filium mortuū, plurimùm fleuit, & ait amicis: Ferte cadauer ad

theatrum. Confido enim quòd poterit resuscitari ab hospite, qui prædicat Deum verum. Quod vbi factum fuisset, ac posito coram Apostolo cadauere, totam rei causam cognouisset, conuersus ad populum Andreas: Quid (inquit) vobis proderit, viri Thessalonicenses, cùm hæc fieri videtis, & non creditis? At illi dixerunt: Ne dubites, quin isto resuscitato, omnes in Deum tuum credituri simus. Hæc illis dicentibus, ait Apostolus: In nomine IESV CHRISTI surge puer, & statim surrexit, & stupefactus omnis populus clamabat dicens: Nūc credimus Deo illi cuncti, quem prædicas. Sufficiunt hæc nobis. Et deducentes eum ad domum suam cum facibus & lucernis, eò quòd iam nox aduenisset, manserunt apud eum per triduum: quo tempore de illis quæ DEI erant, abundè omnes instruxit.

Dum hæc apud Thessalonicam fiunt, interea vir quidam ex Philippis, Medias nomine, cuius filius graui ægritudine torquebatur, Thessalonicam ad Apostolum venit, deprecans filij sanitatem, tanto animi affectu,

vt lachrymas emitteret. Beatus Apostolus abstergens genas eius, & caput manu demulcens, dicebat: Confortare fili: tantùm crede, & implebuntur voluntates tuæ, adprehensaque manu illius, cum eo ibat in Philippos. Cumque ingrederentur portam ciuitatis, occurrit ei senex rogans pro filijs, quos carceri conclusos Medias habebat, vlceribus penè, & temporis diuturnitate putrefactos. Vbi conuersus ad Mediam, sanctus Andreas: Audi homo, tu quidem deprecaris, vt sanetur filius tuus: cùm apud te vincti retineantur, quorum iam sunt carnes excesæ. Quare si preces tuas vis ad Dominum proficisci, solue priùs miserorum cathenas, vt filius tuus à debilitate laxetur. Nam sentio impedimentum fieri precibus meis, maliciam quam exerces. Quæ audiens Medias, procidit ad pedes Apostoli, & deosculans inquit: Absoluantur & hi duo, & alij septem, de quibus nihil audiuisti, tantùm vt sanetur filius meus. & iussit eos in conspectum beati Apostoli exhiberi. At ille imponens eis manus, & per triduum abluens vulnera eorum, sanitati restituit,

Reditus in Philippos.

tuit, libertatiq; donauit. Poſtera verò die ait ad puerum: Surge in nomine Ieſu Chriſti, qui me miſit, vt medear infirmitati tuæ: & adprehenſa manu eius, leuauit eum. Qui ſtatim ſurrexit, & ambulabat, magnificans Dominum. Vocabatur autem puer ille Philomedes, qui tribus decubuerat annis. Clamante autem plebe, & dicente: Et noſtris medere infirmis, famule Dei, conuerſus ait Andreas ad puerum: Vade per domos ægrotantium, & in nomine Ieſu Chriſti, in quo ſanatus es tu, iube eos exurgere. At ille admirantibus cunctis, abijt per domos infirmorum, inuocatoq; Chriſti nomine, reſtituebat ſanitati quotidiè quàm plurimos. Credidit igitur ex eo tempore omnis populus Philipperum, offerensque ei munera, rogant multi vt audirent verbum Dei. Beatus verò Apoſtolus prædicans Deum verum, nihil de muneribus accipiebat: Denique Nicolaus quidam ex ciuium numero, exhibens carrucam deauratam cum quatuor mulis candidis, totidemque equis, obtulit beato Apoſtolo dicens: Hæc accipe famule Dei, quibus nihil inueni in re-

bus

bus meis præſtantiùs, tantùm vt ſanetur filia mea, quæ diutino morbo cruciatur. Cui ſubridens beatus Apoſtolus: Accipio quidem(inquit)munera tua Nicolae chariſſime, ſed non hæc viſibilia. Nam ſi pro filia quæ precioſa in domo tua habes offerre cupis, quantò magis pro anima debes tale quoddam munus precioſum offerre? Ego verò hoc ſolùm à te accipere cupio, vt homo ille interior cognoſcat verum DEVM factorem ſuum, rerumque omnium creatorem, qui terrena reſpuat, & æterna deſideret; qui caduca negligat, ſempiterna diligat: qui illa quæ videntur cōtemplatione ſpiritalis intentionis aduertat, vt cùm in his exercitato ſenſu vigueris vitam æternam conſequi merearis: filiam hic ſanitati redditam, etiam in illo æternitatis gaudio perfruaris. Hæc eo dicente. perſuaſit omnibus, vt relictis idolis, Deum verum crederent, filiam quoque ipſius eiuſdem Nicolai ſanauit ab infirmitate in illa hora, & omnes magnificabant eum, percurrente per totam Macedoniam fama de virtutibus, quas faciebat ſuper infirmos Apoſtolus

Domini. Euenit porrò sequenti die, cùm doceret beatus Andreas populos, vt adolescens quidam exclamaret voce magna dicens: Quid tibi & nobis Andrea famule Dei ? venisti ne vt nos è proprijs sedibus exturbares? Tunc beatus Apostolus vocato ad se iuuene, ait: Enarra author criminis, quod sit opus tuum ? Et ille: Ego (inquit) in hoc puero, ab adolescentia eius habitaui, suspicans quod nunquam ab eo recederem. Nudiustertius autem audiui patrem illius dicentem amico suo: Vadam ad hominem famulum DEI Andream, & sanabit filium meum. Timens igitur cruciatus, quos nobis infers, ecce egrediar ex eo coram te. Et hæc dicens, prostratus solo ante pedes Apostoli, exijt à puero, & sanatus est ex illa hora, surgensque voce magna glorificabat Deum. Tantam verò gratiam Deus præstiterat sancto Apostolo, vt sua sponte quotidie multi venirent ad audiendum verbum salutis. Sed & philosophi veniebant & disserebant cum eo, & nemo poterat resistere doctrinæ eius. Igitur cùm hæc agerentur à viro Dei apud Thessaloni-

ſalonicam, ſurrexit quidam inimicus prædicationis Apoſtolicæ, is acceſſit Proconſulem prouinciæ Quirinum, & ei de Andrea ſignificauit, quemadmodum multos quotidie à religione maiorum & Deorum cultura auerteret, in Theſſalonica: qui templa deorum prædicaret deſtrui, cæremonias reſpui, & omnia priſtinæ legis decreta conuelli, vnum Deum tantùm coli præcipiens, cuius etiam ſe famulum profiteretur. Quibus commotus Proconſul, milites qui comprehenderent ipſum, miſit. Qui conuenientes ad portam, in qua domo commoraretur Apoſtolus, didicerunt. Ingredienteſque illam cùm vidiſſent vultum eius fulgore nimio reſplendentem timore perterriti ceciderunt ante pedes eius. Beatus verò Apoſtolus narrabat audientibus, quæ de eo Proconſuli nunciata fuiſſent, & venietes populi cum gladijs & fuſtibus volebant milites interficere: ſed prohibuit ſanctus Apoſtolus. Impeditis igitur Proconſul ijs quæ conſtituerât, fremuit valdè: & miſit alios viginti, & ipſi aſcendentes in domum, cùm vidiſſent beatum Apoſtolum, turbati nihil dixere. Quæ

Proconſul vt accepit, iratus miſit aliam militum cateruam, qui eum cum vi adducerent. Quibus viſis, Apoſtolus ait: Nunquid propter me veniſtis? Et illi: Propter te (inquiunt) ſi tamen tu es magus, qui prædicas Deos non coli. Quibus ille reſpondit: Ego magus non ſum, ſed Apoſtolus Dei mei Ieſu Chriſti, quem prædico. Dum hæc agerentur, vnus militum arreptus à dæmone, euaginato gladio clamans dixit: Quid mihi & tibi, Quirine Proconſul, vt mitteres me ad hominem, qui non modò extrudere ab hoc vaſe, verùm etiam ſuis me virtutibus incendere poteſt? vtinam venires ad occurſum ei, & nihil mali ageres contra illum. Quum autem hæc dixiſſet, egreſſus eſt à milite, ceciditque miles, & mortuus eſt. Intereà adfuit Proconſul cum magno furore, & ſtans ſecus ſanctum Apoſtolum, eum tamen videre nequiuit: Cui ille dixit: Ego ſum quem quæris Proconſul. & ſtatim aperti ſunt oculi eius, & vidit illum, & indignās ait: Quæ eſt hæc inſania, vt contemnas iuſſionem noſtram, & miniſtros noſtros ſubijcias ditioni tuæ? Iam

verè

verè te magum atque maleficum esse,manifestum est.

Quapropter feris te obijciam, & quòd nos & quòd deos contemnas: & tunc videbo,si te possit eripere crucifixus quem predicas. Cui beatus Apostolus: Oportet (inquit) & te credere Proconsul,Deum verũ. & quem misit filium eius Iesum Christum, præsertim cùm videas vnum de militibus tuis interijsse. & prostratus ad orationem sanctus Apostolus, cùm diutissimè preces fudisset ad Dominum, tetigit militem,dicens: Surge, suscitat te Dominus meus Iesus Christus,quem prædico. & statim surrexit miles,& stetit sanus. Cumque populus acclamaret, Gloria Deo nostro: Proconsul ait, Nolite credere ô simplices, magus est. At illi clamabant, dicentes: Non est hæc magica,sed doctrina vera & sana. Ad quæ Proconsul: Hominẽ istum bestijs tradam,& de vobis scribam Cæsari, vt velociter pereatis, quia contemnitis leges eius. Illi autem volentes eum lapidibus obruere, dicebant: Scribe Cæsari, quia Macedones recepere verbum Dei,& contemptis idolis Deum *Macedones magna ciuitas.*

verum adorant. Ad quæ iratus Proconsul, abijt in Prætorium: & facto mane, intromisit feras in stadium, & iussit eò trahi ac proijci beatum Andream. Quo adprehenso, cum capillis tractus ac fustibus impulsus in harena fuisset relictus, admiserunt aprum ferocem & horribilem, qui ter cùm circuisset sanctum Dei, nihil nocuit. Videntes autem hæc populi, dederunt gloriam Deo. Proconsul verò iussit adduci taurum, qui à triginta militibus tractus, & à duobus venatoribus impulsus, Andream non attigit, sed venatores in frusta discerpsit: & postremò dans mugitū, cecidit, & mortuus est, & statim acclamabat populus dicens: Verus Deus Christus. Dum hæc agerentur, Angelus Domini visus est descendisse de cælo, & confortabat S. Apostolum in stadio. Denique Proconsul feruens ira, iussit leopardum ferocissimum dimitti. qui dimissus, reliquit populum: & ascendens ad sedem Proconsulis, arripuit filium eius, & suffocauit eum. Tantaq; insania Proconsulem obtinuerat, vt neque de his aliquid, aut doleret, aut diceret. Inter

hæc

hæc beatus Apoſtolus conuerſus ad populum dixit: Ex his cognoſcitis viri Theſſalonicenſes, quia verum Deum colitis, cuius virtute beſtiæ ſuperatæ ſunt, quem nunc Quirinus Conſul ignorat. Sed ego, vt credatis faciliùs, etiã filium illius in nomine Chriſti, quem prædico, ſuſcitabo, vt confundatur ſtultiſſimus pater eius, & proſtratus terrę, diutiſſimè orauit, adprehenſaq; manu ſuffocati ſuſcitauit eum. Hæc videntes populi, magnificauerunt Deum, & quærebant Quirinum interficere: ſed non ſunt permiſſi ab Apoſtolo. Proconſul autem confuſus, diſceſſit in Prætorium ſuũ. His ita geſtis, adoleſcens quidam, qui diu iam cum Apoſtolo manſerat, indicauit matri ſuæ quæ acta erant: & accerſiuit eã, vt veniret ad occurſum ſancti. Quæ accedens, procidit ad pedes Apoſtoli, & quærebat audire verbum Domini. Cui cùm ſatisfactum eſſet, deprecatione multa rogauit, vt accederet ad agrum eius, in quo ſerpens miræ magnitudinis erat, qui totam regionem illam deuaſtabat. Appropinquante autem Apoſtolo, ſibila magna emittens, erecto capite obuiã

venit. Erat enim lōgitudo eius quinquaginta cubitorum, vt omnes qui aderant metu terrerētur, & terræ decubarent. Tunc sanctus Dei ait ad eum: Abde caput funeste, quod erexisti in principio ad perniciem generis humani, & subde te famulis Dei, ac morere. Et statim serpens emittens grauem rugitum, circumdedit quercum magnam, quæ propinqua erat, & obligans se circa eam, euomensque riuum veneni expirauit. Sanctus verò Apostolus post hæc ad prædium peruenit, in quo paruulus, quem serpens perculerat, mortuus decubabat. & videns flere parentes illius, inquit: Dominus noster, qui vult vos saluos fieri, misit me huc, vt credatis in eum: Nunc autem abeuntes, videte interfectorem filij vestri. At illi dixerunt: Nihil de morte dolemus filij, si vltionem de inimico videmus. Illis verò abeuntibus, dixit Apostolus ad vxorem Proconsulis: Vade, & suscita puerum. At illa nihil addubitans, accessit ad corpus, & inquit: In nomine Dei mei Iesu Christi, surge puer incolumis, Et statim surrexit. parentesque redeuntes, cùm vidissent & serpentem
mor-

mortuum, & inueniſſent filium viuentem, proſtrati coram Apoſtolo, gratias Deo agebant. Sequenti verò nocte vidit per quietem beatus Andreas viſionem, quam & fratribus enarrauit, dicens: Audite ſomnium meum dilectiſſimi, Videbam, & ecce mons magnus erat, in ſublime elatus, qui nihil ſuper ſe de terrenis rebus habebat, niſi quòd luce reſplendeſcebat, in tantum, vt mundum putaretur inluminare. Et ecce aſtiterunt mihi dilectiſſimi fratres, Petrus & Ioannes. Et Ioannes quidem extenſa manu Petro Apoſtolo, leuabat eum in vertricem montis, & conuerſus ad me, rogabat aſcendere poſt Petrum, dicens: Andrea, poculum Petri bibiturus es. & extenſis manibus, ſubdi: Appropinqua mihi, & extende manus tuas, vt coniungantur manibus meis, & caput tuum capiti meo ſocietur. Quę cùm feciſſem, inuentus ſum breuior eſſe Ioanne. Et poſt hæc ait mihi: Vis cognoſcere imaginem huius rei quam cernis, vel quis ſit qui tibi loquatur? Et ego: Deſidero, inquam. Et ait mihi: Ego ſum verbum crucis, in qua pendebis in proximo,

Somniũ Andreæ de futura paſsione.

propter nomen eius quem prædicas. Et multa alia dixit, quæ nunc silere oportet: prodebuntur autē tunc, cùm ad hanc æmulationem accessero. Quare rogo, conueniant omnes qui suscepere verbum Dei, vt cōmendem illos Domino Iesu Christo, quò eos in doctrina sua immaculatos custodire dignetur. Ego verò iam resoluor à corpore, & vado ad promissionē illam, quam mihi polliceri dignatus est Regnator cœli & terræ, qui ėst filius omnipotentis Dei, cum sancto spiritu verus Deus, permanens in sæcula sempiterna. Hæc audientes fratres, flebant valde, & cædebant palmis facies suas, cum gemitu magno. Denique conuenientibus cunctis, ait iterum: Scitote dilectissimi, me discessurū à vobis. Sed credo in Iesum, cuius verbū prædico, quia custodiet vos à malo, vt nō diuellatur ab inimico hæc messis, quam in vobis, seui: id est, cognitio & doctrina Iesu Christi Domini mei. Vos autē orate iugiter, & state fortes in fide, vt euulsa Dominus omni zizania scandali, tanquam triticū mundum, in horreo vos cælesti congregare dignetur. Et sic per dies quinq; docebat

Præparatio S. Andreæ ad paßionē.

cebat eos, & confirmabat in præceptis Dei. Posthæc autem expansis manibus orauit ad Dominũ, dicens: Custodi quæso Domine gregẽ hunc, qui iam tuam cognouit salutem, vt non præualeat ille malignus: Sed quæ te iubente, & me dispensante suscepit, inuiolata custodire mereatur, in sæcula sæculorum. Et his dictis, omnes qui aderant, responderunt, Amen. Apostolus verò accipiens panem, & gratias agens fregit, & dedit omnibus dicens: Accipite gratiam, quam vobis tradidit per me famulum suum Christus Dominus Deus noster, & exosculans singulos, atque commendans Domino, ex Philippis Thessalonicam profectus est, ibique biduò docens discessit ab eis. Multi autem ex Macedonia fideles profecti sunt cum eo, quorum fuerunt duæ naues. Quærebant autem omnes, vt illam nauem, in qua Apostolus vehebatur, conscenderent, desiderantes eum audire loquentem, scilicet vt nec in mari deesset eis verbum Domini. Ad quos conuersus Apostolus: Noui (inquit) desiderium vestrũ, dilectissimi, sed nauis hæc paruula est.

Oratio S. Apostoli.

Quare

Quare rogo vt pueri cum impedimentis in maiorem nauem transeāt: Vos verò in ista quæ minor est, nobiscum properabitis. & dato eis Antymo, qui consolaretur eos, iussit aliam conscendere nauem, quam propè sibi semper esse iusserat, vt & ipsi viderent eum, & verbum Domini audirent. Hæc dum fierent, accidit vt quidam solutus in somnum, vento impulsus caderet in mare. quòd videns Antymus, conuersus ad Apostolum: Succurre doctor (inquit) bone, perijt enim vnus de famulis tuis. Tunc beatus Andreas increpauit vētum, & statim siluit, & tranquillum redditum est mare. Homo verò qui ceciderat, vnda famulante ad nauem deuectus est. Cuius manu Antymus adprehensa, leuauit eum in nauem: & omnes admirati sunt virtútē Apostoli, quòd etiam mare obediret ei. Duodecima igitur die Patras Achaiæ ciuitatem adpulsi sunt, egressique de naui in quodam diuersorio morabantur. Deniq; cùm multi precibus insisterent, vt in domos eorum ingrederetur: dixit: Viuit dominus, quia non vadam, nisi quò præceperit ille. Et nocte dormiens,

Antymus S. Andreæ discipulus.

Ex Macedonia in Patras Achaiæ vrbem profectio.

ens, nihil reuelationis accepit. Altera verò noctè, cùm esset ex hoc tristis, audiuit vocem dicentem sibi: Andrea, ego sum tecum, & non derelinquam te. Quæ audiens ille, glorificabat Dominum pro hac visione. Dum hæc fierent, interea Lisbius Proconsul admonetur diuinitùs, vt susciperet hominem Dei. Qui misit in occursum Apostolo homines, qui eum hospitio exciperent, & sibi adducerent. Quod cùm ille audiuisset, venit ad Proconsulem, & ingressus cubiculum eius, vidit eum iacentem clausis oculis quasi mortuum, pungensque latus eius, inquit: Surge, & enarra nobis, quæ tibi contigerunt. Et ille: Ego (inquit) sum qui execrabar viam quam doces: & miseram milites cum nauibus ad Proconsulem Macedoniæ, vt vinctum te transmitterēt mihi, teque ipsum morte damnarem: sed ecce naufragia perferentes, nunquam potuerunt accedere, quò iussi sunt. Dumque in hac mente essem, vt destruerem viam tuam, apparuerunt mihi duo viri Aethiopes, qui me flagris cædebant, dicentes: Non possumus hic iam vllam postatem habe-

re-

re, quia venit homo ille, quem persequi cogitabas, quare isthac adhuc nocte, qua potestatem habemus, vlciscemur nos in te. Et sic grauiter cæso, recesserunt à me. Nunc igitur vir Dei deprecari velis Dominum, vt dimittat hoc mihi delictum, & ipse saner ab infirmitate qua teneor. Hæc eo coram omni populo narrante, beatus Apostolus prædicabat asiduè verbū Domini, & credebant omnes. Proconsul verò sanatus, credidit & ipse, & corroboratus est in fide affatim. Qua ex re accidit, vt Trophima, quæ Proconsulis quondam concubina fuerat, & alio posthæc viro sociata viuebat, relinqueret & ipsa virum suum, & Apostolicæ doctrinæ adhæreret. Veniebat enim ipsa plerunque in domum Proconsulis, in qua iugiter scilicet docebat Apostolus. Istud in iiam maritum eius concitauit, vt accederet Procōsulis coniugem, dicens: Si nescis domina Trophima viri tui scortū est, quā ipse sub prætextu mihi collocauit, vt ea nihilominus pro libito, vt facit, potiretur. Quæ illa audiens, succensa felle, inquit: Iccirco ergo me reliquit vir meus, iam enim

sex

ſex menſes tranſierunt, ex quo non coniungitur mihi. Iam autem intelligo, quòd diligit ancillam ſuam. Et hæc dicens, vocauit Procuratorem ſuum, iuſſitque Trophimam vt ſcortum dãnari, atque in lupanar rerrudi. Nec mora deducitur ad lupanar, ac lenoni donatur. Sed nihil horum Lysbius ſciebat, requirens tamen eam, ab vxore deludebatur. Trophima verò, ex quo die lupanar erat ingreſſa, proiecta humi aſſiduè orabat. Cumque veniſſent, qui eam contingerent, ponebat euangelium quod ſecum habebat, ad pectus ſuum, & ſtatim omnes vires perdebant. Quare cùm accederet eam impudiciſsimæ vitæ iuuenis quidam, ac illudens vim iam pararet, adeò vt ſciſsis veſtimentis euangelium è pectore caderet, Trophima conſternata, ac lachrymans, extenſis ad cælum manibus, inquit: Ne patiaris Domine me pollui, ob cuius nomen diligo caſtitatem, & ſtatim apparuit ei Angelus Domini, & iuuenis cecidit ante pedes eius, & mortuus eſt. Itaq; confortata pia mulier, benedicebat & glorificabat Dominum, qui nõ permiſerat eã deludi,
ipſa

ipſa quoque tantam ex illo tempore in fide conſtantiam acceperat, vt non ita multò pòſt in nomine Ieſu Chriſti puerum *à* mortuis reſuſcitarit: ad quod quidem ſpectaculum vniuerſa ciuitas conuenerat. Intereà temporis vxor Proconſulis abijt ad balneum, cum Procuratore ſuo: cumque lauarentur ſimul, apparuit eis dæmon teterrimus, à quo percuſſi ambo ceciderunt, & mortui ſunt. Quæ dum ita fierent, plãctus factus eſt magnus: & nunciatum eſt Apoſtolo & Proconſuli, quòd vxor eius cum lenone mortua eſſet. Motus igitur his turbis beatus Andreas, plebem in hæc verba alloquitur: Videte dilectiſſimi, quantum præualeat inimicus, nam Trophima propter pudicitiam lupanari incluſa eſt. Sed non defuit iudicium diuinum, mox enim & materfamilias, quæ hoc præceperat, cum lenone ſuo percuſſa in balneo cecidit, & extincta eſt. Hæc eo dicente ecce aduenit nutrix mortuæ, quæ præ ſenectute manibus portabatur, Et ipſa ſciſcis veſtibus, cum clamore magno: Scimus (inquit) quia dilectus Deo es, & quæcunque petieris Deum

tuum,

tuum, præſtat tibi. Quare miſerere, & reſuſcita illam. Cuius lachrymis motus beatus Apoſtolus condolebat, conuerſusque ad Proconſulem, ait: Vis vt reſuſcitetur? Cui ille: Abſit (inquit) vt viuat, quæ tantum flagitium commiſit in domo mea. Et Apoſtolus: Noli (ait) ſic agere, miſereri enim nos oportet petentibus, vt miſericordiam & ipſi conſequamur à Domino. Hæc eo dicente, perrexit Proconſul ad Prætorium. Sanctus verò Apoſtolus, iuſsit corpus exhiberi in medium, & accedens ait: Rogo benigne Domine Ieſu Chriſte, vt reſuſcitetur hæc mulier, vt cognoſcant omnes, quia tu es Deus ſolus, qui non patieris innocentes perire. & conuerſus tetigit corpus mulieris, dicens: Surge in nomine Ieſu Chriſti Domini mei, & ſtatim ſurrexit mulier. Quæ demiſſo vultu flens & gemens, reſpiciebat in terram. Cui Apoſtolus: ingredere (ait) in cubiculum tuum, & eſto ſecretiùs orans, donec conforteris à Domino. Cui illa reſpondit: Facito me priùs cum Trophima pacificam, in quem tantum mali miſera admiſi. Ad quæ Apoſtolus: Noli

(inquit,

(inquit) timere, non enim Trophima eorum amplius meminit, neque vltionem vllam desiderat: sed gratias agit Domino, in omnibus quæ acciderant ei. Vocata tamē ab Apostolo Trophima, cum Calista vxore Proconsulis, quæ resuscitata à mortuis fuerat, reconciliata est. Lysbius verò ipse, videlicet Proconsul, in tantū profecit in fide, vt quadam die Apostolū accedens, omnia ei peccata vltrò confiteretur. Cui sanctus Apostolus: Gratias (inquit) ago Domino ô fili, quòd times futurum iudicium: sed viriliter age, & confortare in Domino, quem credis, & tenens manum eius, ambulabat in littore. Post deambulationē verò cùm sedisset, sedebant & singuli qui cū eo erāt, super arenam, audiētes verbū Dñi. Et ecce cadauer necatū in mari, proiectū est ad littus maris, & proximè ad pedes S. Andreę. Quod videns beatus Apostolus, exultās in Domino, ait: Oportet hūc resuscitari, vt cognoscamus, quæ in eū aduersarius operatus est. Et fusa oratione, tenens manum mortui, erexit illum: & statim reuixit, & loquebatur. Cumque nudus esset, dedit ei tunicam,

cam, dicens: Dic nobis ordine, expone omnia quæ contigerunt tibi. At ille respondit: Nihil te cælabo, quicũq; sis homo. Ego sum Sostrati filius, ciuis Macedonis, qui nuper ab Italia nauigaui. Sed cùm reuertissem ad propria, audiui doctrinã surrexisse nouã quam nullus hominum priùs audiuisset. Sed & signa prodigiaque, ac medelas magnas fieri à quodam doctore, fama erat, qui se veri Dei affirmat esse discipulum. Ego autem cùm hæc audiuissem properaui vt talem videre hominem possem, non enim aliud tum arbitrabar, nisi diuina essequæ is gereret. Itaque nauigare cœpi cum amicis & pueris meis, & cùm essem in alto, subitò orta tempestas, nos fluctibus oppressit: & vtinam simul proiecti fuissemus vt & illi resuscitati à te fuissent, sicut ego sum. Et hæc dicens, voluebat multa in corde suo, & arbitrabatur ipsum iam esse, quem cum tanto periculo quæsisset, & procidens ad pedes eius ait: Scio quia tu es famulus Dei veri. Rogo pro his qui mecum fuerunt in naui, vt & ipsi, te impertiente, vitam mereantur, vt cognoscant

Deum

Deum verum, quem prædicas. Tunc sanctus Apostolus, repletus spiritu sancto, prædicabat ei constanter verbum Domini, ita, vt admiraretur adolescens super doctrina eius. Et demum expansis manibus ait: Ostende nobis quæso Domine & reliqua cadauera mortuorum, vt & ipsi cognoscant, te duce, Deum solum & verum. Hæc eo dicente, statim apparuerunt triginta nouem corpora ad littus vnda famulante deuecta. Itaque flente iuuene, simul omnes flere cœperunt: prostratique ante pedes Apostoli, rogabant, vt & isti resuscitarentur. Sed & Philopator (hoc enim erat nomen adolescentis) dicebat: Genitor meus per bonam voluntatem impositis necessarijs, & largitus vim pecuniæ, misit me huc, Quare si audierit, quæ mihi contigerunt, blasphemabit Deũ tuũ, & doctrinam eius refutabit. Sed absit vt hoc fiat. Rursus flentibus omnibus, rogauit Apostolus, vt congregarentur corpora simul: sparsim enim proiecta fuerant. Tunc congregatis omnibus in vnum, ait Apostolus. Quem vis priùs resuscitari? At ille dixit: Vuarum, conlactaneum meum. Hæc

audiens

audiens Apostolus, flexis in terram genibus, palmisque extẽsis ad cęlum, diutissimè orauit cum lachrymis, dicens: Iesu bone, resuscita hunc mortuum, qui cum Philopatore nutritus est, vt cognoscat gloriam tuam, & magnificetur nomen tuum in populis. Et statim surrexit iuuenis, & mirabantur omnes qui aderant. Apostolus autem iterum super singulos orationem fundens ait: Quæso Domine IEsu, vt & isti resurgant, qui de profundo æquoris sunt delati. Quæ cùm dixisset, iussit fratribus, vt vnusquisque tenens mortuum diceret: Resuscitet te Iesus Christus filius Dei viui. Quòd cùm factum fuisset, resuscitati sunt triginta octo, & glorificauerunt Deum qui aderant cuncti, dicentes: Quia non est similis Deo Andreæ.

Nota mirandam & tremendam historiam.

Lysbius verò proconsul, cùm multis muneribus fuisset Philopatorem prosecutus: Non contristet te frater, inquit, facultatum amissio consulo, vt non recedas à famulo Dei. Et erat semper cum Apostolo Philopator ex illa hora, intendens omnibus diligenter, quæ dicebantur ab eo. Dum hæc fierent apud Patras Achaiæ ciuitatem

contigit vt mulier Caliopa nomine, quæ homicidæ coniuncta: conceptum susceperat inlicitum, magnis in partu doloribus arctaretur, nec partum proferre posset. Hæc ad sororem suam inquit: Vade quæso, & inuoca Dianam, deam nostram, vt misereatur mei, ipsa enim habet patrocinium obstetricandi. Faciente igitur sorore, quæ sibi imperata fuerat, venit ad eam nocte diabolus, dicens: Quid me cassò inuocas, cùm tibi nihil prodesse possim? Sed mage Apostolum DEI Andream accede, qui in Achaia moratur, & ipse miserebitur sorori tuæ. Surrexit igitur mulier. & venit ad Apostolum, & narrauit ei omnia quæ contigerunt. At ille nihil moratus, venit in Corinthum ad domum mulieris ægrotantis. erat autem Lysbius Proconsul cum eo. Vidensque Apostolus mulierem grauidam dolorum cruciatu torqueri, ait: Meritò hæc pateris, quæ malè nupsisti, & ex dolo concipiens, nunc intolerabiles labores sustines. Insuper consuluisti dæmonia, quæ neque vlli, neque sibi prodesse possunt. Crede nunc Iesum Christum filium Dei, & proijce puer-

Ex patris Corinthum profectio.

peri-

perium: Veruntamen mortuus egredietur quòd indignè concepisti. Hæc vt mulier credidit, mox egredientibus cunctis de cubiculo, proiecit partum mortuum. & ab omnibus doloribus liberata est. Itaque cùm multa prodigia faceret in Corintho Apostolus, Sostratus, pater Philapatoris, admonitus per visum vt Andream accederet, maturauit iter in Achaiam: & cùm cognouisset vbi esset, peruenit in Corinthum habensque occurrentem Apostolum, statim cognouit eum Sostratus. sicut iam antea ei per quietem erat ostensus, complexusque pedes illius, iuquit: Miserere mei quæso famule DEI, sicut & filio meo misertus es Philopator autem ait Apostolo: Hic est pater meus, quem cernis. Is te interrogat iam quid eum oporteat agere. Ad quæ beatus Apostolus: Scio (inquit) quia pro cognoscenda veritate ad nos venerit. Gratias agimus Domino IESV CHRISTO, qui se credentibus reuelare dignetur. Dum hæc diceret Abdreas, intereà Leontius Sostrati seruus, ait Domino suo: Vides Domine, qua luce refulgeat vultus hominis huius? Cui ille:

Video (inquit) dilectiſſime, & ideo non diſcedam, ab eo, ſed ſimul ambo cum illo viuamus, & audiamus verba vitæ æternæ, & ſequenti die obtulit Apoſtolo munera multa. Sanctus verò Dei dixit ad eum: Non eſt meum accipere aliud à vobis, niſi vt vos ipſos lucrifaciam, cùm credideritis in Ieſum, qui me miſit Euangelizare in hunc locum. Si pecuniam deſideraſſem, Lysbium equidem ditiorem reperiſſem, qui me multò magis ditare potuiſſet. Hoc autem cupio, vt conferatis mihi, quod vobis poterit prodeſſe ad ſalutem æternam. His geſtis in Corintho, poſt paucos dies beatus Apoſtolus iuſſit ſibi balneum præparari, & cùm veniſſet lauandi gratia, vidit ſenem dæmonium habentem, & trementem valde. Quem dum admiraretur, alius puer adoleſcens egreſſus de piſcina, procidit ad pedes Apoſtoli, dicens: Quid nobis & tibi Andrea? veniſti ne huc, vt deſtruas nos de ſedibus noſtris? Erectus autem, ad ſtante populo, dixit Apoſtolus: Nolite timere, ſed credite in IESVM ſaluatorem noſtrum. Clamantibus igitur omnibus, Credimus quæ prædicas,

cas: increpauit vtrunque Dæmonem
Andreas, & egreſsi ſunt confeſtim à
corporibus poſſeſsis, dimiſsique & ſe-
nex & adoleſcens redierunt ad pro-
pria. Intereà Apoſtolus lauans, nihil
quidem de doctrina intermittebat:
ſciens inimicũ generis humani vbique
inſidiari, ſiue in lauacris, ſiue in flu-
minibus. & idcirco nomẽ Dñi aſsiduè
inuocandum ſuaſit, vt is qui vult inſi-
diari, non habeat poteſtatẽ. Quod vi-
dentes viri ciuitatis, veniebant & ad
ferebant ægrotos, ponẽtes corã eo, &
curabantur: & multi etiam de alijs ci-
uitatibus, qui verbum Domini accepe-
rant, quotidie accedebant beatum A-
poſtolum, vt ab eo erudirentur. Dum
hæc agerentur in Corintho, ecce qui-
dam ſenex Nicolaus nomine, ſciſsis
veſtibus venit ad Apoſtolum, dicens:
Famule Dei, ecce ſeptuaginta quatu-
or anni ſunt vitæ meæ, quibus non
diſceſsi ab immunditijs ac ſcortatio-
ne, in lupanaribus ſubinde exercens
inlicit. Et nunc tertia dies eſt, ex quo
audiui miracula quæ agis: & prædica-
tiones tuas, quæ ſunt plenæ verbis vi-
talibus. Cogitabam enim mecum, vt
relicto hoc opere. venirem ad te, &

ostenderes mihi meliora. Sed dũ hæc cogitarem, venit mihi rursus aliud in mentem, vt priorem sensum relinquerem, & non facerem bonum quod cogitabam. luctante igitur conscientia mea, accepi Euangelium, & oraui Dominum, vt hæc aliquando me faceret obliuisci. Itaq; post paucos dies oblitus Euãgelij. quod super me erat, inflammante cogitatione peruersa, abij iterum in lupanar, & ecce mulier meretrix videns me, ait: Egredere senex. egredere. Angelus enim Domini es tu, non contingas me, neque appropinques huic loco: video enim in te mysterium magnum. Cumque ego obstupefactus cogitarem, quid hoc esset? recolui, quod Euangelium mecum haberem. Abij, & conuersus venio nunc ad te, famulum Dei, vt miserearis erroribus meis. Spes enim mihi est maxima, quòd non pereo, si oraueris pro humilitate mea. Hæc audiens beatus Andreas, cùm multa contra fornicationem disseruisset, prostratus genibus, expansisque manibus tacitus orabat emittensque gemitus cum lachrymis, ab hora diei sexta vsque ad horam nonam; surgebat

bat abluta facie, nihil cibi accipere volens, dixitque: Non gustabo, donec cognoscam, si miserebitur DEVS huic homini, & si sit reputandus inter saluatos. Et cùm ieiunasset etiam altera die, nihil tamen ei reuelatum fuit de homine isto, vsque ad quintum diem, in quo flens vehementer, dicebat: Domine, pro mortuis obtinemus pietatem tuam, & nunc iste quia tua cognoscere desiderat magnalia, cur non reuertatur, vt sanes illum? Hæc eo dicente, vox de cælis delata est dicens: obtines Andrea, pro sene: sed sicut tu ieiunijs fatigatus es, ita & ipse studeat, per ieiunium vt saluetur. Et vocans eum, prædicauit ei Apostolus abstinentiam. Die verò sexto vocauit omnes Christianos, & rogabat vt orarent vniuersi pro eo, qui prostrati solo, orabant dicentes: Domine pie, misericors, remitte homini delictum suum. Quo facto, & ipse gustauit, & cæteros manducare permisit. Nicolaus quoque redijt ad domum suam, & omnia quæ habebat distribuit indigentibus. Ipse quoque multum se excruciauit, ita vt per sex menses nihil

aliud quàm aquam acciperet, & pane arido vesceretur. Igitur exacta digna pœnitentia, haud ita multò pòst senex iste excessit è sæculo. Aberat tum beatus Andreas, sed circa ipsam mortem senis, vox ad Apostolum facta est alio loco: Andrea, meus affectus est Nicolaus. At ille gratias agens, narrauit fratribus Nicolaum excessisse de corpore, orans vt in pace quiesceret.

Dum hæc apud Corinthum ab eo fierent, & fama de virtutibus eius quotidie cresceret, venit ad Apostolum Antiphanes ciuis Megarensis, & ait: Si qua in te est bonitas iuxta præceptum Saluatoris, quem prædicas, hanc ostende iam nobis, vir Dei, & libera domum de insidijs quibus tentatur. Ad quem Apostolus: Enarra nobis homo, quæ contigerunt tibi. Et ille: Dum de itinere (inquit) domum reuersus fuissem, & ingrederer ianuam atrij mei: ecce audiui vocem ianitoris, miserrimè declamantis. Quumque interrogassem quæ essent hæ voces, narrauerunt mihi qui aderant, ipsum cum vxore & filio malè à dæmonio torqueri. Tum verò ascen-

aſcendens ad ſuperiora domus, vidi & alios pueros ſtridentes dentibus, & in me impetum facientes, riſusque inſanos arridentes. Quos cùm præteririrem, aſcendi iterum ad alia ſuperiora, in quibus coniunx iacebat, ab his verberata grauiſſimè: quæ ita erat amentiæ fatigatione turbata. vt cæſarie ſupra oculos dimiſſa, neque aſpicere me, neque cognoſcere poſſet. Hãc ergo, rogo vir Dei, vt reſtituas mihi, de cæteris verò curam nullam habeo. His dictis, ſanctus Apoſtolus miſericordia motus, reſpondit: Non eſt acceptio perſonarum apud Deum, qui propterea venit. vt cunctos ſaluos faceret, ne perirent, & ait: Eamus ad domum eius. Cumque progrediens Andreas & Lache, veniſſet in Megaram, iam iamque ianuam domus ingrederetur, dæmones vnius vocis impetu clamauerunt, dicentes: Vt quid nos hic Andrea perſequeris? vt quid domum nõ tibi conceſſam adis? Quæ tua ſunt, poſside: quæ nobis conceſſa ſunt, ne velis penetrare. Quæ ſanctus Apoſtolus, vt erant inſolita, admiratus, aſcendit in cubiculum vbi mulier decumbebat, & cùm flexis genubus

E Corintho Megaram proficiſcitur.

orasset, adprehensa manu mulieris inquit: Sanat te Dominus Iesus Christus, & statim surrexit mulier à lectulo, & benedicebat Deum. Similiter & singulis quibuscunque qui à dæmonio vexabantur, imponens manum, sanitati cunctos in domo restituit: habuitque deinceps Antiphanem & vxorem eius firmissimos adiutores in Megara, ad prædicandum verbum Domini.

In patras reditus. His gestis, non ita multò pòst beatus Apostolus Patras ciuitatem reuertitur, in qua Proconsul Aegeates erat, qui nuper adeò Lysbio successerat. Hic mulier quædam Ephidama nomine, quæ ex doctrina Sofiæ cuiusdam Apostolici discipuli CHRISTO mancipata fuerat, Andream accedit, amplectensque pedes beati Apostoli, inquit: Rogat te, vir sancte, domina mea Maximilla, quæ magnis febribus retinetur, vt eam accedere digneris, cupit enim audire doctrinā tuam. Hæc autem Proconsulis coniunx erat, cuius morbum vir tam grauiter ferebat, vt educto mucrone sibi vellet mortem consciscere. Sic igitur præcedente Ephidama, Apostolus venit in

cubi-

cubiculum, in quo mulier iacebat ægrota, & videns ſtantem præſidem cũ euaginato gladio, ait illi: Nihil tibi nunc mali feceris ô Proconſul, ſed reconde gladium tuum in locum ſuum. Erit enim tempus quando cd nos is exercendus erit. Sed nihil intelligens Præſes, dedit accedendi locum. Tunc Apoſtolus veniens ante lectum infirmæ, facta orationne apprehendit manum eius, & ſtatim ſudore perfuſa eſt mulier, & diſceſsit ab ea febris, iuſſitque ei Apoſtolus dare cibum. Quæ vt vidit Proconſul, centum argenteos iuſsit numerari ſancto Dei: quos ille nec aſpicere voluit. Egreſſusque domum illius, in itinere vidit hominem iacentem in cœno debilem, cui multi è ciuibus ſtipem porrigebant, vnde alimentum haberet. Miſertus itaque miſeri ait ad eum Andreas: In nomine Ieſu Chriſti ſurge ſanus. Qui protinus ſurgens, glorificabat Deum. Et cùm progreſſus fuiſſet paululum, in alio loco vidit hominem cæcum cum vxore & filio, & ait Apoſtolus: Verè diaboli eſt hoc opus, qui hos homines mente & corpore excæcauit. Ecce ego vobis in nomine Dei

mei corporalium oculorum restituto lumen: ipse quoque mentium vestrarum tenebras reserare dignetur, vt cognita luce, quæ inluminat omnem hominem venientem in hunc mundum, salui esse possitis. Et imponens eis manus, aperuit oculos illorum. At illi procidentes, osculabantur pedes eius, & dicebant: Quia non est alius Deus, nisi quem prædicat famulus eius Andreas. Hæc dum apud Patras faceret beatus Apostolus signa, abduxit quidam ad littus Andream, vbi nauta quispiam, quinquaginta annis debilitate nimia proiectus in cæno iacebat vlceribus scatens, & vermibus, cui nullius medici potuit cura mederi. Hic cùm aspexisset Apostolum: Forsitan tu es (inquit) discipulus Dei illius, qui solus saluare potest. Cui sanctus Apostolus ait: Ego sum, qui in nomine Dei mei te sanitati restituo. Et adiecit: In nomine IESV CHRISTI surge, & sequere me. At ille relictis pannis purulentis, in quibus tabes defluxerat, sequebatur eum, profluente pure cum vermibus à corpore eius. Cumque venissent ad mare, ingressus est vterque

que aquam: abluensque eum Apostolus in nomine trinitatis, ita sanum reddidit, vt nullum penitus infirmitatis huius corporeæ resedisset indicium: tantumque fide post acceptam sanitatem accensus est, vt nudus per ciuitatem cucurrerit, adnuncians: Quia ille est verus Deus, quem Andreas prædicat. Et mirabantur omnes, congratulantes sospitati eius.

Cumque talia, & alia plura digna admiratione apud Patras per beatum Apostolum agerentur, intereà aduenit ex Italia Stratocles, frater Proconsulis, huic erat puer Alcmana nomine, quem in precio singulariter habebat, Euenit autem, vt ab impulsu dæmonis percussus tunc iaceret, spumansque in atrio, tumultum magnum excitaret. Quæ videns Stratocles, nimis molliter casum dilectissimi pueri ferebat. Et ecce Maximilla & Ephidama consolantes virum, dicunt: Noli contristari frater, mox enim puer recuperabitur. Est enim hic vir quispiam, qui viam salutis ostendens, multos reuocat ab infirmitate ad integram sanitatem. Mittamus ad illum, & statim reddet

tibi pueru̅ ſanum. Haud mora accerſitur Apoſtolus, qui rogatus à matronis adprehenſa manu̅ eius ait: Surge puer in nomine Ieſu Chriſti, Dei mei, quem prædico. Et i[illegible]n ſurrexit incolumis. Stratocles verò credidit exinde in Dominum, & ita confortatus eſt in fide, vt ex illa hora non diſcederet ab Apoſtolo, ſed quotidie adhære̅s lateri eius, audiebat verbu̅ ſalutis. Intereà du̅ hæc fierent apud Patras, contingit vt abeunte Proconſule in Macedoniam, Maximilla vxor verbis ſalutaribus inſtructa, in tantum beato Apoſtolo adhæreret, vt reuerſus Præſes, parùm abfuerit quin & vxorem: & magnam inſuper hominum multitudinem, in Prætorio cum Apoſtolo audientes verbum ſalutis inueniſſet. Quod præſentiens beatus Andreas, flexis genubus: Ne patiaris (inquit) Domine ingredi Proconſulem in hunc locum, donec omnes egrediantur exinde. Quod cùm feciſſet antequam Proconſul Prætorium fuiſſet ingreſſus, accidit illi voluntas purgandi ventris: Cumque ſeceſſum petijſſet, & moras innecteret, Sanctus Apoſtolus ſingulis manus

impo-

imponens, & consignans cruce, eos abire permisit: nouissimè autem se signans & ipse, discessit. Maximilla autem iam & anteà, & post illa tempora sæpe domum vbi Apostolus morabatur cum alijs Christianis ingrediebatur, & verbum Domini assiduè audiebat. Qua ex re factum est, vt rariùs viro suo commisceretur. Quòd ille ægrè ferens, & caussam in Apostolum conijciens, Andream accersit: cui cùm religionem saniorem exprobrasset, & vt ad idola adoranda mentem conuertere vellet, persuadere conaretur, respondit intrepidus beatus Apostolus: Ego sum, inquit, Proconsul, qui prædico verbum veritatis, & Dominum Iesum, vt recedentes homines ab idolis manu factis, verum Deum agnoscere incipiant, per quem facta sunt omnia. Ad hoc enim cùm esset Dominus maiestatis, descendit de cælo, hominis formam suscipiens, qui primus perierat: & cùm esset Deus sponte pati dignatus est, vt eum, quem ipse fecerat, de morte liberaret. Hæc audiens Proconsul,

iussit

iussit eum recludi in carcerem. Vbi, quandiu clausus tenebatur, plurima quotidie turba ad eum confluebat, quam his verbis sanctus Andreas alloquebatur: Ego quidem sum missus Apostolus à Domino meo, ad vos, charissimi fratres, vt homines positos in tenebris & vmbra mortis, per verbum Dei ad viam veritatis & luminis reuocarē. Quo in instituto, haud vnquam cessaui, hortans vos subindè vt recedentes à dæmonum culturis, verum Deum quærentes, & in mandatis eius perseuerantes, promissionis eius hæredes inueniamini. Hortor autem vos dilectissimi, & moneo, vt fidem vestram, quam supra fundamenta Domini mei Iesu Christi posuistis, crescere sinatis in spem & laudem Domini. Cæterum in his, quæ mihi contingunt, nolo vos quidquam contristari. Ita enim promissa sunt à Domino meo Iesu Christo, sicut scriptum est: Pro nomine illius mulctandos nos esse passuros, & flagellandos: atque adeo ante iudices staturos, in testimonium eius. Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Orate ergo sine cessatione,

tione, vt diabolus, qui circuit vt leo rugiens, quærens aliquem deuorare elusus & prostratus iaceat, à seruis Domini superatus. Cùm hæc, & alia plurima exhortans turbam per totam noctem doceret, & cùm prolongasset sermonem, sequenti die primo diluculo procedens Aegeas Proconsul, tribunal conscendit, accersitoq; Sancto Andrea, illum in hæc verba conuenit: Scis quare te custodiæ manciparim? vt dum vana & superstitiosa, nescio quæ in vulgum dissеminas, ita aliquid certiùs cognoscerem de te. Interim audio nescio quæ ridicula tota nocte locutum. Cui Andreas respondit: Ego non cesso, quæ mihi à Domino sunt iniuncta exercere, vt populus de via erroris liberatus, ad veram possit cognitionem perduci. Tum Proconsul: Recede (ait) ab hac stultitia, & noli bene viuentes subuertere. Andreas dixit: Mihi Deus meus Iesus Christus præcepit, vt opportunè & importunè verbum eius prædicare non cessem, atque errantibus pœnitentiam ostenderem. Tum rursus Aegeas: Aut promitte te recessurum (ait) ab hac superflua & superstі-

perstitiosa doctrina, aut statim iubebo te interfici. [A]ndreas respondit: Ego non solùm interfici, sed diuersis etiam pœnis excruciari paratus sum, priusquam à prædicatione diuina recessero. Sic Proconsul septem eum ternionibus flagellorum cæsum crucifigi præcepit, mandans nominatim quæstionarijs, vt ligatis manibus & pedibus & non clauis affixus suspenderetur, quo diutino cruciatu deficeret. Hæc videns plebs indigna in virum Dei committi in turba dicebat: Iustus homo, & amicus Dei, & doctor bonus ducitur, immeritò ad mortē. Andreas verò cùm plurimis verbis eos alloqueretur, peruenit tandem ad locum, vidensque procul crucem, exclamauit, dicens: Salue crux, quæ diu fatigata requiescis, tanto tempore expectans me. Certissimè autem scio, te gaudere suscipientem discipulum eius, qui pependit in te. Quapropter lætus pergo ad te: quia secretum tuum cognosco, & misterium noui, qua de causa fixa sis. Suscipe nunc quem desideras, quia tandem speciem tuam desiderans, inueni in te. Video enim in te, quæ à Do-

Sancti Andreæ ad crucem exclamatio.

mino

mino mihi sunt promissa. Suscipe itaque electa crux humilem propter Deum, & trãsfer seruum eius ad Dominum suum. Et hæc dicens beatissimus Andreas, expolians se tradidit ministris. Qui ligantes manus, & pedes eius, secundũ quod eis fuerat prçceptum, suspenderunt eum in cruce. Astante verò tuba ingẽti viginti fermè millium hominum, inter quos etiam stabat frater Aegeatis Stratocles, aperuit beatus Apostolus os suum, & ita loquutus est: Ego quidem gratias habeo Domino meo Iesu Christo, qui me tandem perfunctum iussione sua, abire corpore vult, vt per bonam confessionem, perpetuam consequar misericordiam, dilectusque & notus eius efficiar; qui me ad vos misit, Vos autem manete in verbo vobis tradito, docentes & admonentes alterutrum, vt & ipsi sitis cum Deo meo in perpetuum, & cum eo habitetis, promissionesque eiusdem recipiatis. Et cùm respondissent qui aderant Christiani, Amen: toto eo die, & nocte quæ insecuta est, iugiter loquebatur, neque in aliquo fatigabatur aut deficiebat. Sequenti igitur

die videntes eius tollerantiam & animi constantiam, denique spiritus prudentiam, & mentis robur venerunt turbæ ad Aegeatem: ac sedente eo pro tribunali, vociferantes dixerunt: Quæ ista tua est tam crudelis sententia Proconsul vt hominem probum, qui nihil mali commisit, crucis supplicio velis condemnare? Perturbata est tota ciuitas, & simul cum eo omnes perimus. Quæsumus te, ne Cæsaris tam celebrem perdas ciuitatem. Concede nobis hominē iustū, redde nobis hominem sanctū, ne interficias hominē Deo charum, ne perdas hominē mansuetum & pium. Biduò enim suspensus viuit, quæ res miraculo non caret: & quod plùs est, loquitur adhuc, & nos sermonibus reficit. Quare reddas nobis, hunc virum, vt viuamus: solue pudicum, & omnes patriæ erūt in pace. His commotus Proconsul, cùm & minas ac tumultum populi metueret, surgens de tribunali Andream soluere cogitabat: profectusque ad locum crucis, læto populo quòd famulus Dei liberaretur, & frequenti comitante, tristis & facta pœnitens, Andreæ suspenso appropin-

pinquabat. Ad quem ille: Quid ad nos (inquit) Aegeas venisti? nunquid soluere me cupis, & pœnitentia ductus credere desideras? non mihi crede, persuadebis, vt ex ista cruce recedam. Et cùm populus, vt solueret hominem, iuberet: sanctus Andreas exclamauit voce magna, & dixit: Ne permittas famulum tuum Domine Iesu Christe, qui propter nomen tuum pendet in ligno, solui: neque permittas quæso Deus misericors, secretis tuis inhærentem, humanis ampliùs conuersationibus tradi. Sed suscipe tu magister me, quem dilexi, quem cognoui, quem retineo, quem videre desidero, in quo sum quod sum. Suscipe exitum meum Iesu bone, & misericors. Et hæc dicens diutissimè Dominum clarificans & gaudens, nobis flentibus reddidit spiritum. Cuius corpus Maximilla Proconsulis vxor accipiēs conditum aromatibus, celebri in loco sepeliuit, & ex illo tēpore pudicitiam, & castitatem seruās, in fide quoque acceptâ constans permansit. Aegeas verò maritus illius, arreptus ea nocte à dæmonio, de loco alto se præcipitauit, & mortuus est.

Oratio beati Andreæ ante mortem.

Ex hoc appa ret, Abdiam huius histo riæ auctorē passioni interfuisse.

eſt. Stratocles porrò frater eius, cùm hæc audiuiſſet, de bonis Proconſulis nihil contingere voluit, dicens. Quæ tua ſunt, tecum pereat. Mihi ſufficit Dominus Ieſus, quem cognoui per famulum eius Andream. Eſt autem paſſus venerãbilis & ſanctus Dei Andreas Apoſtolus apud Achaiam, in ciuitate Patris, ſub Aegeate Proconſule, pridie Kalendas Decembris, regnante Domino Ieſu Chriſto, cui ſit gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

LIBER QVARTVS ABdiæ Babyloniæ Epiſcopi, De hiſtoria ac rebus geſtis à Iacobo Ioannis fratre germano, Domini noſtri Ieſu Chriſti diſcipulo atque Apoſtolo, ab Africano hiſtorico ex Hæbraica lingua in Latinum ſermonem translatus.

Iacobus Zebedæi filius, & Ioannis qui Euãgelium reliquit, frater germanus fuit: quem Chriſtus Saluator noſter,

noſter in naui cum patre, & fratre viſum, ſequi ſe iuſſerat. Quod diuino compunctus amore fecit, adhæſitque Domino noſtro ex eo tēpore non ſolùm vt diſcipulus, quos multos habuit, verùm etiam in monte ad Apoſtolatus apicem ab eodem vocatus, poſt paſſionem Domini, Iudæam & Samariam in diuiſione Apoſtolica ſortitus eſt. Quas prouincias cùm perageret, ingrediens per ſynagogas ſecundum ſcripturas, oſtendebat omnia quæ à Prophetis prædicta erant de Domino Ieſu Chriſto, ea in ipſo impleta eſſe. Quod dum fieret, opponebant ſe Sancto Apoſtolo Hermogenes & Philetus quiſpiam aſſerentes, quòd non verus Dei filius eſſet Ieſus Chriſtus Nazaræus, cuius ſe ille Apoſtolum memoraret. Iacobus autem in ſpiritu ſancto confidenter agens, omnes aſſertiones illorum euacuauit, oſtendens de ſcripturis ſanctis, hunc eſſe verum filium Dei, generi humano promiſſum. Qua re motus Philetus, cùm Iacobi prudentiam admiraretur, reuerſus ad Hermogenem, dixit ei: Iacobum, qui ſe ſeruum Chriſti Ieſu Nazaræni adſerit

ſerit, & Apoſtolum eius ſcias ſuperari non poſſe, nam in nomine eius vidi eum dæmones ex obſeſſis corporibus eijcientem: vidi eum & cæcos inluminantem, leproſos mundantem. Aſſerunt etiam amiciſſimi mei, quòd viderint inſuper eum mortuos ſuſcitantem. Sed quid multis moramur? Omnes ſcripturas ſanctas memoriter retinet, ex quibus oſtendit, nòn eſſe alterum filium Dei, niſi illum quem Iudæi crucifixerunt. Quare ſi conſilio meo obtemperas, eamus ad eum, & indulgentiam impetremus. Quòd ſi non feceris, ego ſaltem relicto te, ad ipſum me conferam, vt diſcipulus eius eſſe merear. Quæ vt audiuit Hermogenes, ira ſuccenſus, Philetum vinculis magicis conſtrinxit, & ait: Videbimus ſi Iacobus tuus ſoluat te. Philetus autem miſit feſtinanter puerum ſuũ, ad Iacobum, vt ei nunciaret quæ geſta eſſent, & ſtatim miſit beatus Apoſtolus ſudarium ſuum Phileto, dicens: Dominus Ieſus Chriſtus erigit alliſos, & ipſe ſoluit compeditos. Statim autem vt de ſudario eius tetigit eum is, qui miſſus erat, reſolutus à vinculo magi, currens venit ad Iacobum, &

cœpit insultare maleficijs magistri. Hermogenes verò magus dolens quòd ei insultaret, arte sua excitauit dæmones, & misit eos ad Iacobum dicens: Ite, & ipsum Iacobum mihi, & simul Philetum discipulum meum adducite, vt vindicer in his, ne mihi & cæteri discipuli mei ita illudant. Venientes igitur dæmones. vbi Iacobus orabat, vlulatum in aëre habere cœperunt, dicentes: Iacobe Apostole Dei, miserere nostri: quia antequam veniat tempus incendij, nos etiam exurimur. Quibus Iacobus: Vt quid venistis ad me? Dicunt ei dæmones: Misit nos Hermogenes, vt te & Philetum ad ipsum perduceremus. Mox autem vt ingressi sumus, angelus Dei Sanctus catenis igneis religauit nos, & miserè cruciamur. Dicit eis Iacobus: In nomine patris & filij & Spiritus sancti, exoluat vos iterum angelus Dei ita vt reuertentes ad Hermogenem, non eum lædatis, sed vinctum huc illum ad me adducatis. Qui cùm abijssent, ligauerunt Hermogeni ad tergum manus restibus, & ita vinctum adduxerunt eum ad Apostolum, dicentes: Ad quem nos miseras, cùm incensi

flagraremus, ecce hunc adducimus tibi, Ad quem Apostolus Dei: Stultissime hominum (inquit) cùm inimicus generis humani rationem tecum habe ret, quare non considerasti, quos ad læsionem meam mitteres? Sed tamen illos adhuc non permitto, vt furorem suum tibi ostendant. Clamabant quoque tum ipsi dæmones: Da nobis eum in potestatem, vt posſimus & tuas iniurias vindicare, & nostra incendia. Ad quos Apostolus: Ecce (inquit) Philetus ante vos stat, cur eum non tenetis? Dicunt ei dæmones: Nos non possumus vel formicam contingere, quæ in cubiculo tuo est. Tunc beatus Iacobus ad Philetum ait. Vt cognoscas scholã Domini nostri Iesu Christi hanc esse, vt discant homines bona pro malis reddere, ille te ligauit, tu eum solue: Ille te vinctum à dæmonibus ad se conatus est adducere, tu eum captum à dæmonibus liberum ire permitte: Itaque vt soluit eum Philetus, deiectus & confusus Hermogenes stetit.

Ad quem conuersus Apostolus Domini: Vade liber quocunque volueris. Non est enim disciplinæ nostræ, vt inuitus aliquis conuertatur.

Dicit

Dicit ei Hermogenes: Ecce noui iras dæmonum, nisi mihi dederis aliquid quod mecum geram, tenebunt me, & diuersis cruciatibus interficient me. Cui beatus Iacobus: Accipe (inquit) baculum itineris mei, & cum eo perge securus quocunque volueris. Qui accipiens baculum Apostoli, abijt ad domum suam. Et haud mora, collectis libris magicis: zabyras plenas ad Apostolum attulit ceruicibus & suis & discipulorum impositas, & cœpit eos ignibus coram eo comburere. Sed Iacobus prohibuit: Ne fortè odor incendij (inquit) vexet incautos, appende zabyris lapides & plumbum, & mitte in mare. Quod cum fecisset Hermogenes, reuersus cœpit tenere plantas Apostoli rogãs eum & dicens: Animarum liberator, accipe pœnitentem, quem inuidẽtem & detrahentem hactenùs sustinuisti. Respondens dixit Iacobus: Si veram Deo pœnitentiam obtuleris, veram eius indulgentiam consequeris.

Ζάβδρον Græcis armamentorum repositorium est.

Dicit ei Hermogenes: In tantum veram Deo pœnitentiam offero, vt omnes codices meos, in quibus erat inlicita præsumptio, abiecerim, &

 omni-

omnibus ſimul artibus renunciauerim inimici.

Tunc Sanctus Apoſtolus: Vade (inquit) per domos eorum quos euertiſti, vt & reuoces Domino quæ tuliſti Doce hoc eſſe verum, quod anteà docebas eſſe falſum: & hoc eſſe falſum. quod modò docebas verum. Idolum, quoque quod adorabas, & diuinationes tibi putabas, ab eo reſponderi, confringe. Prætereà pecunias quas malo opere acquiſiſti, bona ratione expende: vt ſicut fuiſti filius diaboli, imitando diabolum, efficiaris ita filius DEI ſequendo DEVM, qui quotidie etiam ingratis præſtat beneficia, & ſe blaſphemantibus exhibet alimenta. Si enim cum malus eſſes, circa DEVM. bonus circa te extitit Dominus, quantò magis erit circa te benignior, ſi magus eſſe ceſſaueris, & bonis operibus cœperis complacere? Hæc & his ſimilia dicente Iacobo, in omnibus obtemperauit Hermogenes, & ita cœpit in Dei eſſe timore perfectus, vt etiam virtutes per eum plurimæ fierent à Domino. Videntes igitur Iudæi, quia hunc magum, quem inuictum putabant, ita conuertiſſet Apoſtol

ſtolus & oẽs ſimul diſcipulos & amicos eius, qui ſolebãt ad ſynagogã cõuenire Ieſu Chriſto per Iacobum credidiſſe, obtulerunt pecunias centurionibus duobus, qui præerant Hieroſolymis, Lyſie & Theocrito. vt comprehenderent Iacobum. Exorta autem à populo ſeditione, cùm duceretur in cuſtodiam, dicebant ei Phariſæi. Vt quid prædicas IESVM, hominem, quem inter latrones crucifixum omnes ſcimus. Ad quæ Iacobus repletus ſpiritu ſancto: Audite me (inquit), viri fratres, & omnes qui Abrahæ filij eſſe cupitis. Promiſit DEVS patri noſtro Abrahæ quòd in ſemine eius hæreditarentur omnes gentes. Semen autem eius non eſt ſuper Iſmahel, ſed ſupra Iſrahel. Ille enim cum matre ſua Agar eiectus, à portione ſeminis Abrahæ excluſus fuit. Abrahæ à Deo dictum eſt, quia in Iſaac vocabitur tibi ſemen. Amicus autem Dei Abraham pater noſter appellatus eſt, antequam circunciſionem acciperet, & antequam Sabbata coleret, & antequam legem aliquam diuinæ conſtitutionis ſciret. Amicus autem factus eſt, non quidem circũcidendo ſe, ſed cre-

credendo in Deum, hocquod in semine eius hæreditarentur omnes gẽtes. Si ergo Abraham amicus factus est credendo, constat, inimicum Deo esse, qui non credit in Deum. Hæc cùm disseruisset Apostolus, dixerunt Iudæi: Et quis est, qui non credit in Deum? Iacobus respondit: Qui nõ credit, quòd in semine Abrahę hæreditentur omnes gẽtes: Qui non credit Moysen dicentẽ: Suscitabit vobis Dominus Prophetam magnum, ipsum audietis tanquam me, per omnia quæ præceperit vobis. Hoc autẽ promissum Esaias prędixit, quo ordine fieret, ait enim: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel quod est interpretatum, nobiscũ Deus. Addit Hieremias: Ecce veniet redemptor tuus Hierusalem, & hoc eius signum erit: Cæcorum oculos aperiet, surdis reddet auditum, & voce sua excitabit mortuos. Ezechiel hunc etiam designat dicens: Veniet rex tuus Syon, venit humilis, & restaurat te. Daniel quoq; dicit: Sicut filius hominis, ita adueniet, & ipse obtinebit principatus & potestates. Prædixit hunc & Dauid: Dominus dixit ad me, filius

Vaticinia Prophetarum de Christo

meus

meus es tu. Et patris vox de filio dicit: Ipse inuocabit me. Pater meus es tu. & ego primogenitum ponam illum excellum apud reges terræ. Et iterum: de fructu ventris tui ponam supra sedem meam. Quin & passionem eius prædixerunt prophetæ: Esaias enim dicit: Sicut ouis ad occisionem ductus est. Et Dauid in persona eius dicit: Foderunt manus meas & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea: Ipsi verò considerauerũt & inspexerunt in me, diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem. Et alio loco Dauid ait: Dederũt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto, & iterum de morte eius vaticinatus: Caro mea requiescit in spe, quoniam non derelinques in inferno animam meam, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Vox autem filij ad patrem dicit: Exurgam adhuc, & tecum sum. Et iterum: Propter miseriam inopum. & gemitum pauperum, nunc exurgam dicit Dominus. De ascensione præterea illius dictum est à Propheta: Ascendit in altum, captiuã duxit captiuitatem. Et iterum: Ascen-

dit DEVS in iubilatione. Et rurſus: aſcendit ſuper Cherubin, & volauit. Item Anna mater ſancti Samuelis dicit: Dominus aſcendit in cælos, & tonat. Et multa alia inueniuntur in lege de aſcenſione eius teſtimonia. Nam quòd ſedeat ad dextram patris. Item Dauid inquit: Dicit Dominus Domino meo ſede à dextris meis. Et quòd venturus ſit iudicare ſæculũ per ignẽ, dicit Propheta. Et iterum Dominus manifeſtè veniet, Deus noſter & nõ ſilebit. Ignis in conſpectu eius ardebit, & in circuitu eius tempeſtas valida. Hæc omnia in Domino noſtro IESV Chriſto, & impleta ſunt partim, quæ fuerunt prædicta, & quæ nondum facta ſunt implebuntur propediem, ita ſicut Prophetæ prædixerũt vobis. Ait enim Eſaias: Surgẽt mortui, & reſurgent, qui in monumentis ſunt, Si interroges, Quid erit, ſi reſurrexerint? Reſpondit Dauid, audiuiſſe ſe Dominum loquentem. Semel loquutus eſt Deus, duo hæc audiui: Quia poteſtas Dei eſt, & tibi Domine miſericordia, qui reddes vnicuiq; ſecundum opera ſua. Vnde, viri fratres, vnuſquiſq; veſtrum pœnitentiam agat. vt non recipiat

piat

piat secundum opera sua, qui se scit participem esse eorum, qui cruci affixerunt eum, qui mundum totum à cruciatibus liberauit. Siquidem è sputamento suo oculos cæci nati illuminauit: & vt probaretur ipse esse, qui Adam de limo terræ formauerat, lutũ fecit de saliua sua, & imposuit oculis ac sanauit eos. Et cùm nos discipuli eius interrogassemus illum, qui peccassent, hic an parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit nobis Magister dicens: Neque hic peccauit, neque parentes eius, sed vt manifestentur opera Domini in eo: id est, vt manifestus fieret artifex, qui eum fecerat, cùm ipse faceret quòd minùs fuerat factum. Nam & hoc, quòd pro bonis mala recepturus esset, prædictũ est in persona eius, per Dauid regem, cùm diceret: Retribuebant mihi mala pro bonis, & odium pro dilectione mea. Deniq; post tanta beneficia in Iudęos collata, cùm tot paralyticos curasset, leprosos mũdasset, tot dæmones fugasset, & mortuos suscitasset, oẽs vna voce clamauerũt: Reus est mortis. Præterea quòd à suo discipulo tradendus fuerat, hoc ordine item prædictũ fuit

 à Da-

à Dauid: Qui edebat panem meum, ampliauit aduersus me supplantationem Hæc omnia, viri fratres, filij Abrahæ prædixerunt, loquente per os eorum spiritu sancto. Nunquid si hæc non credimus, poterimus euadere perpetui ignis supplicium, aut non meritò puniendi erimus? cùm etiam, gentes credant vocibus Prophetarum: nos verò populus quondam electus, nullam Patriarchis & Prophetis nostris fidem adhibebimus? Equidem censeo erubescenda & punienda tot factis & sceleribus crimina lachrymosis vocibus lugenda esse nobis, vt pœnitentiam nostram pius indultor accipiat: ne illa nobis tandem eueniant, quæ gentilibus maioribusque nostris acciderunt. Aperta est terra, & deglutiuit Dathan, operuit super synagogam Abyron. Exarsit ignis in synagoga eorum, & flãma consumpsit peccatores. Hæc cùm disseruisset, non sine admiratione & singulari gratia Dei coram turbis clamauerunt, omnes vna voce, dicentes: Peccauimus, iniustè egimus: da nobis remediũ, quid faciamus? Quibus Iacobus ait: Viri fratres, nolite desperare: credite tantum, & baptizamini

mini; vt deleantur omnia peccata ve-
ſtra. Cùm itaq; poſt hæc ſermonem B.
Apoſtoli, multi ex Iudęis baptizati eſ-
ſent, Abiathar Pontifex anni illius, vi-
dens magnũ quotidie populum in Ie-
ſum credere, p pecunias excitauit ſe-
ditionem grauiſsimam, ita vt vnus ex
ſcribis Phariſæorum mitteret funẽ in
collũ Apoſtoli, & perduceret eum ad
Prætorium Herodis regis. Herodes is
filius Archelai erat: qui vt cauſam ac-
cepit, iuſsit beatum Iacobum decolla
ri. Cumque duceretur ad locũ ſuppli-
cij: vidit paralyticum iacentem, & cla
mantem ſibi: Vir ſancte libera me à do
loribus, quibus omnia membra mea
cruciantur. Ad quem conuerſus Apo-
ſtolus: In nomine (inquit) crucifixi
Domini mei IESV Chriſti, pro cuius
fide ducor ad mortẽ exurge ſanus, &
benedic ſaluatorem tuum. Et proti-
nùs exurrexit, & cœpit gaudens cur-
rere, & benedicere nomen Domini Ie-
ſu. Tunc ille Phariſæorum ſcriba, quẽ
diximus funem collo eius circunde-
diſſe, Ioſias nomine, procidens ante
pedes Apoſtoli: Obſecro te (ait) vt
des mihi indulgentiam, & facias me
nominis ſancti participem, Ad quem

conuerſus Iacobus dicit: Tu credis, quia Dominus Ieſus Chriſtus, quem crucifixerunt Iudæi, ipſe ſit verus filius Dei viui? Et ait Ioſias? Ego credo, & hæc eſt fides mea, ex hac hora. quia ipſe eſt filius Dei viui. Quæ videns Abiathar Pontifex, Scribam iuſſit comprehendi, & dixit ei: Si non diſceſſeris à Iacobo, & maledixeris nomen Ieſu, cum ipſo decollabere. Cui Ioſias: Maledictus (inquit) tu, & maledicti omnes dies tui. Nomen autem Domini IESV Chriſti, quem Iacobus prædicat, eſt benedictū in ſęcula. Tunc Abiathar felle ſuccenſus, pugnis cędere Scribam præcepit: & miſſa relatione de eo ad Herodem, impetrauit vt ſimul cum Iacobo decollaretur. Iacobus igitur cum Ioſia ductus ad locum ſupplicij, antequàm decollaretur, rorogauit ſpiculatorem, vt aquę illi ſacultas fieret, & allata eſt ei lagena plena cum aqua. Quam accipiens Apoſtolus: Credis (inquit) in nomine IESV Chhriſti, filij Dei? At ille dixit: Credo. Et perfudit eum Iacobus. & dixit: Da mihi pacis oſculum. Cumque oſculatus eſſet eum, poſuit manum ſuper caput eius, & benedixit eum,

& fecit

& fecit ſignaculum crucis Chriſti in fronte eius , & haud mora, ceruicem ſpiculatori porrexit. Poſt & Ioſias, perfectus iam in fide, martyrij palmam exultans accepit, pro eo quem in mundum nobis ſaluti Deus æternus miſerat: Cui ſit honor & gloria, in ſæcula ſæculornm.

LIBER QVINTVS Hiſtoriæ Apoſtolicæ, de rebus à ſancto Ioanne Euangeliſta geſtis, authore Abdia Babyloniæ Epiſcopo, & Iulio Africano interprete.

IOannes Iacobi ſuperioris frater germanus , ſed minor natu, Zebedæo patre, cum piſcaretur , vocatus à Chriſto fuit: quem poſteà non ſolum ad Apoſtolatus culmen euexit , ſed præcipuo quodam amore complectebatur. Vnde & in monte cùm ſe Chriſtus manifeſtâſſet, & in horto cum caperetur ex tribus vnus fuit. Quin & in cæna poſtrema cum nouum illud teſtamentũ ſalutis noſtrę mundi Saluator conderet, proximè Chriſto aſ-

fidens, in sinu eius reclinans obdormiuit. De quo & illud Euangelista scribit, quòd mater Christum rogauerit, vt filiorum alter illi à dextris, alter à sinistris in regno cælorum sederet. Iacobum nimirum, & istum ipsum Ioannem intelligens. Is, vt Christus in ligno crucis præcepit, virginis matris Domini curam à paſsione magistri semper habuit: & communibus cum fratre Iacobo auspicijs, Iudæis Samaritanisque Iesum Saluatorem prædicabat. Petro quoque subinde adhærebat. Vnde post resurrectionem, cũ Dominus piscantibus occurrisset, Ioannes agnitum prius Petro significauit. Accepto quoque spiritu sancto, cum Petro hora nona templũ Hierosolymitanũ ingressus, Aeneæ paralytico & claudo ex vtero matris ad speciosam portam stipem petenti, sanitatem contribuit. Secutus posthæc iussa magistri, vt euangelium gentibus adnunciaret, ex Palæstina in Asiam, atque inde in Ephesum traiecit, vbi ad Domitiani Cæsaris ætatem vsque Apostolico munere suo fungebatur, nonagenarius ferè, quod de illo in vita Christus prædixisse videtur. Nam cùm

Meminit Paulus quoque in epistola ad Galatas se cum

cùm Christus Petrum, vt se sequeretur iuberet, & Ioannes citiùs sequeretur, quia molestè Petrum ferre videret, qui ab ipso etiam quæsiuerat, quid Ioannem facere vellet: Christus ei respondit: Si eum manere in vita vellet, quoad ipse veniret, quid eius interresset? Quod discipuli non intelligentes verbum, vana opinione, antequam spiritum adhuc sanctum accepissent, Ioannem nunquam moriturum existimarunt. Est igitur & hoc ipsum amoris Saluatoris in beatum Ioannem indicium nō vulgare, quòd vita reliquos omnes superauerit, & vt dictum est, à Domitiani temporis ætate vsque in Asia verbum salutis populis adnunciarit, & paulò pòst defuncto Timotheo Ecclesiam gubernare cœperit apud vrbem Ephesum. Cui Proconsul loci cùm edictum Imperatoris, vt Christum negaret, & à prædicatione cessaret, legisset, beatus Apostolus intrepidè respondit: Obedire oportere Deo magis quàm hominibus. Proinde nec Christum Deū meū (inquit) negabo, nec à prædicatione nominis eius quiescam, donec consumpsero cursum ministerij mei, quod

Tito & Barnaba profectum Hierosolymam atque ibi Iacobo, Petro, et Ioanni dextram porrexisse.

Eusebius lib. 3. Historiæ Ecclesiasticæ, Ioannē in Asia euāgelizasse scribit.

quod à Domino suscepi. Ad cuius responsionem motus Proconsul, iussit eum velut rebellem, in dolio feruentis olei mergi. Qui statim vt coniectus in æneo est, veluti fortis athleta, vnctus, non adustus, de vase exijt. Ad quod miraculū Proconsul stupefactus, voluit eum libertati suę reddere: & fecisset nisi timuisset edictū Cæsaris: mitiorē igitur pœnā excogitās, in exilium eū relegauit, in insulā quæ dicitur Pathmos. In qua & Apocalypsim, quæ ex nomine eius legitur, & vidit, & scripsit. Post mortem autem Domitiani, quia omnia illius decreta Senatus infringi iusserat, inter cæteros, qui ab illo relegati fuerant, & ad propria remeabant, etiam sanctus Ioānes Ephesum redijt, vbi & hospitiolum, & multos amicos habebat. Plenitudine enim gratiæ diuinæ, & conuersatione syncera commendatus, omnibus amabilis erat. In qua ciuitate senescens, etiam prædicationem verbi diuini signis & virtutibus confirmabat, ita vt tactu vestimenti eius languentes sanarentur, infirmi curarentur, cæci illuminarentur, leprosi mundarentur: denique dæmones

Hoc, Legenda et Perionius falsò Romæ contigisse scribunt.

Relegatio Ioannis in Pathmum.

Reditus in Ephesum.

nes

nes pafsim ab hominibus expellerentur. Cùm ergo redijſſet Epheſum Apoſtolus, rogabatur etiam vicinas inluſtrare prouincias, quò vel Eccleſias fundaret,in quibus non erant locis:vel in quibus erant, Sacerdotes ac miniſtros inſtitueret, ſecundum quod ei de vnoquoque ſpiritus ſanctus indicaſſet. Cùm igitur veniſſet ad quandam vrbem haud longè poſitam,omnibus Eccleſiaſticis ſolenniter impletis, vidit iuuenem quendam validum corpore, & vultu elegantem, ſed animo acrem nimis, reſpiciensque ad Epiſcopum, qui nuper fuerat ordinatus: Hunc (inquit) ſummo ſtudio tibi commendo,ſub teſtimonio Chriſti, & totius Eccleſiæ. Tum ille ſuſcipiens, omnem ſe adhibiturum,ſicut præcipiebat,diligentiã pollicetur. Sed iterum atque iterum eadem ſæpiùs repetens, iuuenem cõmendabat attẽtius, & poſthæc Epheſum redijt. Tum verò presbyter in domum ſuam adoleſcentem ſuſcepit commendatum,& cum omni diligentia nutrit, amplectitur, fouet, ad vltimum etiam baptiſmi gratiam tradit:Póſthæc iam velut confidens gratiæ,

Elegans hiſtoria de educatione iuuentutis bonæ.

tiæ, qua fuerat communitus, pauló indulgentiùs habere iuuenem cœpit. ſed ille vbi immatura libertate potitus eſt, continuò per æquæuos, quibus luxus & deſidia cordi eſt, amare vitia, & corruptæ viæ incedere tramitem perdocetur. Et primo quidem conuiuiorum inlecebris decipitur, inde nocturnis eum furtis ſocium mali ſibi, participemq; conſciſcunt: poſt hæc iam ad maiora flagitia pertrahunt. Cùm intereà ſenſim iuuenis formabatur & inſtituebatur ad ſcelera, & quia eſſet acer ingenio, ſicut equus effrenis & validus, duris morſibus obfirmatis, recti itineris lineam derelinquens, rectore contempto, rapido curſu totus fertur in præceps. Ita ſuccedentibus ſibi malis, vt deſperationem quoque à Dominó præſtitæ ſalutis acceperit, dedignatur iam de paruis ſceleribus cogitare, grandia quæque molitur: & ex integro perditioni ſe tradens, nulli inferior eſſe in flagitijs cupit. Denique illos ipſos qui prius magiſtri criminum fuerant, diſcipulos facit: & latronum ex his turmam, quibus ipſe dux & princeps violentus præeſſet, inſtituit, & cum

his

his omni crudelitate grassatur. Verùm tempore elapso, cùm rei ita poposcisset vtilitas, inuitatur iterum ad illam vrbem Ioannes. Et cùm cætera, quorum gratia venerat, ordinasset: Age (inquit) ô Episcope, depositum repræsenta, quod tibi ego planè & Christus commendauimus, Ecclesia teste, quam regis. At ille obstupuit, primùm pecuniam putans à se reposci, quam non acceperat. Sed rursum considerabat, nec posse fallere Ioannem, nec quod non dedit, quærere: hærebat igitur stupens.

Quem Ioannes hærentem videns: Iuuenem illum (inquit) repeto à te, & animam fratris.

Tunc grauiter suspirans senior, & in lachrymis resolutus: ille, ait mortuus est.

Quomodo (inquit) vel quali morte? Domine (ait) mortuus est, quia pessimus & flagitiosus euasit, ad vltimum etiam latrociniũ adgressus est: Et nunc adeò montẽ quẽdam cũ multa latronũ manu occupat. Quibus auditis, Apostolus vestem cõtinuò, qua erat indutus, scindit, & cum ingenti

gemitu

gemitu feriens caput suum: bonum te (inquit) custodem fratris animæ dereliqui. Sed iam nunc mihi equus paretur,& dux itineris. Et ita confestim ab ipsa Ecclesia ascendens, eo concitus properabat. Cumque peruenisset ad locum,attinetur ab his latronibus,qui custodias obseruabant. Sed ille neque effugere, neque prorsus declinare vsquam nitens, ingenti tantùm voce clamabat: Quia ad hoc ipsum veni,adducite mihi Principem vestrum. Qui cùm veniret armatus, eminùs agnito Ioanne Apostolo, pudore tactus,in fugam vertitur. Ille equo post eum admisso, confestim insequitur fugientem, etiam ætatis oblitus, simul & clamans: Quid fugis ô fili patrem tuum? quid fugis inermem senem miser? noli timere, habes adhuc spem vitæ. Ego Christo rationem reddam pro te. Equidem pro te mortem excipio libenter, sicut & Dominus excepit pro nobis, & pro tua anima dabo animam meam. Sta tantùm,& crede mihi, quia Christus me misit. At ille audiens, restitit, ac vultum demisit in terram: post hoc arma proiecit, tremefactusque flebat amaris-

amarissimè. Et accedentis ad se senis genubus prouolutus, gemitibus ac vlulatibus quibus poterat satisfecit. denique vberrimis lachrymarum suarum fontibus iterum baptizatur, occultans solam dexteram suam. Apostolus verò iurisiurandi sacramento se ei à saluatore impetraturum veniam pollicens, simulque genibus eius prouolutus, atque ipsam dextram, ex cuius cædis conscientia torquebatur, tanquam iam per pœnitentiam purgatam, deosculans, ad Ecclesiam reuocat, & indesinēter pro eo orationes perfundens: & cum ipso pariter ducens crebra ieiunia, indulgentiam à Domino, quam ei pollicitus fuerat, expetebat. Sed & varijs sermonū consolationibus, veluti quibusdā præcantationibus, efferos & exteritos eius animos mitigabat. Nec priùs abstitit, quàm eū in omnibus emendatum, etiam Ecclesiæ præficeret loci illius: præbens per hoc magna exempla veræ pœnitentiæ, & documentum ingens nouæ regenerationis, atque insignia quædam & trophæa visibilis in eo resurrectionis ostendens. Ita igitur cum plurimas vrbes adijsset Sanctus

ſaque in ſepulcro, ne ita quidem victa in arbitrium conceſſiſſet mariti. Quin etiam mori elegerat, quàm conſuetudinē repetere coniugij, cùm pręſertim maritus inſiſteret dicens: Aut reddes te mihi vxorē, qualē antè præbebas, aut morte perſequar repugnātem. Sed nec mortis timore reuocata eſt, nec à contemplatione cælesti vel donis vel vllis illecebris reuocari potuit. Verùm hęc amore inſaniens adoleſcens, quem diximus, tametſi ſciret atque audiret, cùm reuocaretur à plurimis, eò quòd nihil eſſet effecturus, contempſit, & confirmatam Dei verbo, ſuo furore tentandam putauit, quæ maritum proprium etiam ad obſeruantiam prouocauerat caſtitatis, coniugij copulam mentis tantummodo charitate ſeruans. Itaque cùm compellaſſet fœminam, nuncio ſpeque potiundi deiectus, mœſtiorem indies cœpit ducere vitam. Druſiana quoque procaci interpellatione offenſa, poſt biduum in febrem incidit, dolens, quòd ad patriam reuertiſſet, & tantum ex eius forma nefas exortum eſſet: Vtinam (inquit) vel in patriā nūquam redijſſem, vel

vel ille verbo Dei instructus, in hunc se errorem non conieciſſet. Ego igitur quia cauſa tanti vulneris infirmæ animæ ſum, ſolui me ab hac vita cupio, Domine Ieſu, vt euocata ancilla tua, quietiùs vitam miſer prorogет. Hæc præſente Ioanne Apoſtolo Druſiana dicebat: ſed quò tenderet ſermo, nec Apoſtolus, nec alij intelligebant. Triſtis igitur ac mœſta, propter vulnus adoleſcentis illius, obijt diem. Mœſtiorem quoque maritum fecit, quia conturbatum vxor eius habuiſſet exitum, & mœrore affecta, animam optaſſet abſolui. Flebat igitur Andronicus, ita vt reprehenderetur ab Apoſtolo dicente: Ita ne fleueris, quaſi ignores, quò illa conceſſerit. Neſcis illam conuerſationem eſſe meliorem, quæ in cælo eſt, ad quam Sancta & fidelis Druſiana tranſiuit, expectans ſpem reſurrectionis *à* mortuis? Cui reſpondit Andronicus, ſe non diffidere quòd reſurrectura ſit Druſiana, nec mutare fidem: ſed putare, qui purè huius vitæ confecerit curſum, ille ſaluetur. Sibi autem hoc dolori eſſe, quòd cognouerit, latentem quendam mœrorem ſubijſſe ſorori

rori suæ (ita Drusianam appellabat) cuius causam cognoscere ex illa nunquam potuerat, nec humato iam corpore sciret. Et cùm interrogasset Apostolus Andronicum secreto, quæ causa fuisset: residens paulisper præsentibus fratribus omnibus, qui conuenerant alloquio dulci Apostoli frui cupientes, in hæc verba locutus est: Gubernator nauis & omnibus qui nauigant, & ipsi etiam naui, cùm eam in portu constituerit, ac fidei com miserit stationi, tunc valedicit. Sic agricola cùm dederit terræ semen, & multo labore nouale exercuerit, diligentiam exhibuerit, detulerit custodiam, tunc requiem laboris accipit, cùm in apothecis multiplicatam messem locauerit. Præterea qui currit in stadio, tunc exultat, cùm brauium acceperit. Qui athletarum more decertare parat, tunc gaudet, cùm coronam acceperit. Oēs postremò, qui diuersis artibus student, & operibus incūbunt, in fine muneris vel operis Deū meritò laudant omnes, quod destituti non sint, sed iustificati iuxta promissum Domini, quod sanctis suis dignatus est polliceri. Quod non conuenire ar-

Elegans & plena grauissimi argumenti disputatio de vita humana, & eius fine.

bitror, vt vnusquisq; tūc fidem suam, quam exercet, probatam sciat, cùm explens vitalis muneris cursum, purum reddat, quod sibi creditum est. Multa sunt enim quæ fidem facilè singuloiū frangant, & quasi turbationem quandam inferant humanæ cogitationis solicitudini, filij, parentes, gloria, pau pertas, adulatio, iuuentus, pulchritudo, iactantia, cupiditas diuitiarū, prælatio, negligentia, inuidia, dissimulatio, iniuria, amor, tristitia, possessio, serui, patrimoniū, occasio, & alia huiuscemodi impedimenta, quæ obsistere solent: sicut gubernatori currenti cursum proprium ventus frequenter exortus occurrit, & properantem retardat, & tempestatē excitat & procel las. Agricolæ quoq; adultam spem tri stior ludit euentus: ita etiam, priusquam vitæ huius aliquis exitum subeat, effectum prospicere debet, & qualem sit habiturus, addiscere: videlicet, vigilantémne ac sobrium, & cui nihil impedimenti posit adferri, an verò conturbatum & obligatum voluptatibus sæcularibus. Sicut enim laudat corporis decorem nemo, nisi cùm omnia deposuerit indumenta: nemo

nemo ducem, nisi eum qui gloriosè vniuersum bellum confecerit: nemo medicū, nisi eum qui curauerit ægritudines varias: ita nemo poteſt laudare vitam, nisi is qui plenum fidei animum, & templo Dei dignam carnē ſuam præſtiterit: quæ non ipſo curſu vana ſpecie diſſoluta corruerit, non obſtupefacta & hebeta rebus humanis ſit, neque inclinata ad temporalia, neque perpetuis caduca prætulerit, & non manentibus manentia cōmutarit, neque honorauerit quæ honorificanda non ſunt, neq; denique amauerit plena opera contumelijs: & qui pignus ſatanæ non acceperit, aut intra pectus ſuum ſerpentem clauſerit: qui non riſerit non ridenda, vel opprobrium non erubuerit pro Christo, Eſt etiā qui verbo aliquid dicit, & opere negat. Nō igitur lubricam carnē pręſtare vnuſquiſque ſuam debet, ne vas faciat immunditiæ: ſed talem quæ nō ſordida exuratur libidine, non immūditia vincatur, non auaritia ſuperetur, non cupiditati pecuniæ ſubiugetur, non ferocia corporis dometur, non ira & indignatione prodatur, nō abſorbeatur triſtitia, non ludicris

quibusdã in hac vita actibus eneruetur: sed ea quæ fidem in Iesum Christũ Dominũ nostrũ adaugent & prouehunt, suscipiat, vt vitam recipiat æternam, pulcherrimum præmium pro illis, quæ in hoc sæculo despexerit. Hęc cùm adhortationis gratia sanctus Apostolus disseruisset grauiter, vt fratrũ animos prouocaret ad concupiscẽda æterna, & cõtemnenda tẽporalia: is tamen de quo diximus adolescens, qui Drusianã adamabat, cæcum pectore vulnus alens, suo indies magis magisq́; consumebatur incendio, quòd nec mulieris potuit morte restingui. Nec mirũ si nullam accipiebat Ioannis sermone medicinam, qui negligẽs audiendi, nõ remedium vulneri adhibere quærebat, sed scelus quotidie immane desiderabat augere. Itaque accidit posteà mortua Drusiana, atque sepulchro illata, cùm in mortuam adhuc Callimachus deperiret, Procuratorem Andronici precio corrupit, vt sibi tumulum in quo Drusiana condita erat, reseraret, corporisq́; adamatę copiam faceret. Quod vbi procliue tandem impetrauit, tentabat inlicitum nefas corpori inferre defuncto.

In

In quod non repentino quodam motu, sed furiosa quadam meditationis amentia latus: Etsi viua (inquit) coitus noluisti mecum subire cōsortium, mortuæ eam tibi tamen inrogabo iniuriam. Ita adhibito flagitij procuratore, adolescens furēs cum sepulchrū fuisset ingressus, corpus primò inuolutum pannis exuere cœpit. Subiecit procurator sceleris immanis: Quid profecisti infelix Drusiana, negando viua quod mortua sustinebis? Ita sermone pariter atque opere geminabatur scelus. Et cùm iam sublatis propè omnibus exuuijs sepulturæ, solum genitalis partis superesset velamen, commixtionem inlicitam molitur immani iuuenis libidine furens. Et ecce subitò, incertum vnde, ingens serpens occurrit, cuius vno saucius morsu, sed magis diro furentis terrore perculsus, corruit iuuenis, ita vt veneni frigore subitò omnis eius vis euanuerit, supra quem statim serpens lapsum ascendens quiescebat. Sequenti verò die, qui erat tertius à die mortis Drusianæ, cùm sanctus Ioannes, & vir mulieris Andronicus, matutinis horis ad tumultum conuenissent,

Nota horrendum scelus.

sent, vt sacra celebrarent, ecce claues non inueniebantur. Quocirca Ioannes: Rectè, inquit, claues sepulchri perierunt, quoniam Drusiana in sepulchro inter mortuos non est. Verùm ingrediamur, sponte fores aperientur, Mon enim dubitare possum de Domini misericordia, quin & hoc cōferat nobis, qui multa concessit. Cùm igitur appropinquassent sepulchro, subitò præcepto Ioannis apertæ sunt fores: & iuxta sepulchrum Drusianæ vidimus speciosum adolescentem, adridentem. Quem videns Ioannes, cum clamore ait: Et hic nos præuenis Domine IESV Christe? Qua causa igitur venisti Domine? Et audiuimus sono vocis exprimi: Propter Drusianã, quam habes nunc resuscitare: & propter illũ, qui propior sepulchro eius exanimatus iacet: qui & honorificabunt propter me Deum. Et hæc cùm dixisset bonus ad Ioannem, in cęlum, videntibus Ioanne & cæteris, reuertebatur. Conuersus autem Ioannes, cùm vidisset duo iacentia prope sepulchrum corpora, quorum vnum Callimachi erat, qui princeps Ephesiorum erat, supra cuius corpus serpens

Ex his apparet Abdiam hanc historiam scripsisse ex relatione alicuius qui rebus à S. Ioanne gestis interfuerat.

pens cubabat immensus: alterum verò corpus erat Fortunati, qui procurator fuerat Andronici: Intuens igitur vtriusque corpus, cogitabat secum ipse, & dicebat: Quid sibi vult hæc species, & quare mihi Dominus non demonstrauit, quæ hic gerebantur, qui nunquã dedignari solet? Verùm Andronicus cum seminudũ corpus Drusianæ vidisset, cum vno tantũ velamine iacere in sepulchro, illos aũt duos mortuos, ait ad Ioannem: Intelligo quid factum sit, ô Ioannes. Nam iste Callimachus iuuenis adamauerat Drusianam, dum viueret, & cùm esset eius petitio refutata, nihilominus tamen mulierẽ nõ desinebat incessere, Verùm frequentis repulsæ dolore cõmotus, Procuratoris mei amicitiam ambiuit, vt eius opera ad vsus nefandos vteretur. Quin aiunt eum crebrò viuente Drusiana dixisse, si non posset concubitu eius potiri viuentis, iniuriam tamen defunctæ esse facturum. Et fortasse, Ioãnes propterea bonus iste velauit eius reliquias, ne scilicet corpus pateretur iniuriam. Et ideo arbitror istos morte mulctatos esse, quia immanes ausus flagitij tentauerunt.

Puto etiam ideo hanc ad te factam esse vocem, resuscitandæ Drusianæ, quòd cum mœrore & tristitia vitæ istius exitum immaturè clausisset, dolens quòd iuuenem formæ suæ culpa affecisset. Quæ igitur causa, vt cùm tria videamus corpora, de duobus tantum resuscitandis facta vox sit, de tertio autem siluerit: nisi quòd reformari Drusianam Dominus voluerit, ex eo quòd cum mœrore decesserat, vt diem suum cum tranquillitate componeret. Hic quoque iuuenis, quàm causam veniæ habet, nisi quòd videatur ipse, tanquam vnus de errantibus, esse deceptus. Tertius autem, puto quòd indignus beneficio Domini nostri Iesu Christi existimetur. Accingere igitur Ioannes obsecro, & primò omnium Callimachum resuscitato, vt ipse nobis quæ gesta sunt, prodat. Accedens autem Ioannes, iuxta corpus defuncti iuuenis, dixit serpenti: Discede ab eo, quia seruiturus est Domino nostro IESV CHRISTO. Et statim recessit serpens. Quo facto, procumbens humi, precatus est Dominum in hæc verba: Deus, cuius gloria honoratur à nobis, qui omnem operationem

Plena gratuitatis oratio ad Deũ.

tionem inferiorem domas: Deus, cuius voluntas virtute tua consummatur, propter gloriam tuã, exaudi nos: & nunc consummetur in isto iuuene gratia tua. Et si qua facta sunt per istum iuuenem, hæc nobis surgente eodem, demonstrato. Et statim iuuenis surgens, integram horam requieuit. Sed vbi ad vigorem sensus sui reuersus est, interrogatur à Ioanne, vt causam sui aperiret. Ita ingressus rem oẽm explanauit, quẽadmodum suprà Andronicus intimauerat. Amorem sibi Drusianæ causam fuisse, vt nec à desiderio mortuæ temperârit, Qui interrogatus rursum à Ioanne, vtrùm nunc temeritatis suæ circa reliquias plenas venerationis & gratiæ, aliquẽ habere potuisset effectum: Respondit: Quomodo aliquid poterã vel audere, vel facere, cùm talis bestia repentè in me irruisset, quæ Fortunatum vulnere etiã perculit, qui incentiuum addiderat huius insaniæ, quæ videbatur iam posse quiescere. Mihi autem illud causa mortis fuit, quod cum animi quadam dementia, & plane infœlici languore correptus, detraxissem defuncto corpori exuuias,

ac discedens paulisper, me iam ad impiū facinus præparabam, quo volebā cum defunctæ corporis reliquijs cōuenire: Ecce vidi, quemadmodū speciosus iuuenis corpus Drusianæ sua veste velabat, à cuius facie scintillæ ignis resiliebant in totū sepulchrū. Ex quibus vna in me veniēs, vocē dedit: Calimache morere, vt viuas. Quis fuerit homo iste, nescio. Sed quia te video hic Dei seruum, & nunc apparuisti mihi, cognosco & illū Angelum Dei fuisse, & noui, quia vere à te Deus adnūciatur. Vnde rogo & deprecor, ne me in hac ærumna relinquas. Scio enim atq; reminiscor quæ gesserim, & quam indigna tentauerim. Et ipse animo mœreo. Vtinam viscera mea reserare posses, & videre interiorē mei sensum doloris. Deniq; mœreo, quòd nequaquam à tātis flagitijs tētauerim. † Sed huius mœroris à te expecto medicinā, qui vt es Dei omnipotentis prædicator, cuius est filius verus Dominus noster Iesus Christus, ita à te verbū eius cupio scire. Nec dubito, si manū porrigas, vt & vocis eius compleatur veritas, quæ dicebat: Oportere me mori, vt viuerem. Mortuus sum uē ille insolens,

Nota admirandam historiam.

ſolens, ſed reſuſcitatus ſum mitis atque manſuetus: mortuus ſum Gentilis; ſed reſuſcitatus ſum Chriſtianus. Cognoſco iam quidem veritatem, ſed peto vt pleniùs mihi tuis magiſterijs reueletur. Quibus verbis lætatus Apoſtolus: Et quid agam (inquit) Domine Ieſu Chriſte, neſcio. Obſtupui in exceſſu meo, tantã tuam eſſe miſericordiam: ſimul inſolitam quandam patientiam tuam recognoſco. Hæc cùm dixiſſet: benedicens Dñm, apprehendit Callimachum, & oſculatus eſt eũ, dicens: Benedictus Dñs Deus, & filius eius Ieſus Chriſtus, qui tui miſertus eſt, & à furore atque dementia mortis ſpecie liberauit, qui illa tua refrigerauit incendia, qui occaſionem culpæ ademit, qui veſanæ libidinis tentamina ſuccidit, qui iam mortuũ peccato rurſum reddidit vitæ, vt in Dñi noſtri Ieſu Chriſti fide gratiaq; requieſcas: Vides quanta multitudo ad miniſterium noſtrum, & ad ſalutem tuam venerit. Andronicus autem vbi vidit Callimachum reſuſcitatum, viſcera maritali reſolutus affectu, rogare cœpit Apoſtolum, vt Druſianam quoque reſoluta morte reuocaret,
 dicens:

dicens: Oportere eam resurgere, vt tristitiam exuat, cui iam mortua videbatur, mœrorem quò possit absoluere: eò quòd doluit occasione formæ suæ iuuenem esse deceptum. Rogat ergo vt & ipsam resuscitaret, & quando vellet Dominus, iterum auocaret eam. Motus itaque Ioannes, & petitione viri, & modestia Drusianæ, accedens ad sepulchrum, & manum eius tenens, cùm Dominum esset deprecatus: Drusiana (inquit) surge in nomine Iesu Christi Domini nostri, surge in gloria eius. Quæ surgens ascendit de tumulo. Et cùm vidisset se nudam, in illo tenui tantum velamine causam quæsiuit. Quam vbi ab Apostolo cognouit, honorificauit Dominum, ac se induit. Deinde respiciens Fortunati corpus iacere, ait ad Ioãnem: Pater, & hic resurgat quæso, quamuis funeris mei se præbuerit proditorē. Quod vbi audiuit Callimachus, rogare cœpit, ne hominem improbum resuscitare vellet, cuius incentiuo pręcipitatus sit in furorem, quod hunc etiam, quam audierat gratia non contigerit, eo ꝙ de se tantum & Drusiana resultauerit venerabilis illius vocis oraculũ: Dignũ (inquit)

(inquit) morte iudicauit, quem dignũ resurrectione nõ prodidit. Cui respondit Ioannes: Non didicimus fili, malũ pro malo reddere. Nam & nos peccatores sumus, qui grauia cõmisimus. & per Dominum nostrũ Iesum Christum consecuti sumus misericordiam, qui non putauit mala pro malis esse reddenda, sed pœnitentia & conuersione sepelienda delicta. Sed si mihi non permittis, vt Fortunatus resurgat, Drusianæ hoc munus atque opus erit. Quæ repleta Spiritu sancto, accedens ad corpus Fortunati, ait: Domine omnipotens, qui concessisti, vt hæc tam miranda opera tua cernerem, qui me consortem nominis huius esse voluisti: qui denique contulisti mihi, vt non solùm te ipsa cognoscerem, sed etiam maritum consortio quodam germanitatis agnoscerem: qui mortem elegisti meam, vt separata paulisper à corpore, magis essem tua: qui iuuenem istum obire iussisti, vt in eo culpa moreretur, vita repararetur: Et nunc igitur Domine, ne despicias preces famulæ tuæ. iube Fortunatum resurgere, etsi proditor meus esse tentauerit. Et adprehendens manũ eius,

inquit: Surge Fortunate in nomine Iesu Christi, Domini & Dei nostri. Qui cùm surrexisset, & vidisset Drusianam resuscitatam, Callimachum Domino credidisse, ingratus salutis suæ, ait: Mori sibi meliùs fuisse quàm resuscitari, ne videret quòd etiam ad illos virtutis gratia peruenisset. Quē aspiciens Ioannes ait: Hoc est quod Dominus in Euangelio locutus est, quia arbor mala malos fructus facit: Malæ enim radicis succus inoleuit, & ideo non potest bonus fructus succo degenerante concrescere. Nihil hic communis natura deliquit, sed radicis totum est vitium. Eadem omnes arbores fœcunditate, & quasi quodam gremio parentis ac sinu fouet terra mater, ac prouehit: eiusdem quoque aëris temperie ager omnis vtitur. Dominus quoque omnipotens pari vsu omnia imbre perfundit, & eodem sole tepefacit secreta terrarum & ligna syluarum: sed diuersus est fructus, variusque prouentus arborum singularum. Alia sterilis est, alia fœcunda. Atqui in illa sterili, radix vitij causa est, quæ terrenæ vbertatis, & cælestium beneficiorum

gra-

gratiam sentire non potuit. Similiter autem omnes homines Deus noster ad imaginem suam fecit, hoc est, ad illam diuinam gratiam prouocauit, vt misericordiam, virtutem, pietatem atque iustitiam, & cætera quæ in Deo laudamus, & nos imitari debemus: suum oriri iussit solem, & omnibus Dominus noster Iesus Christus aduenit, omnibus crucifixus est, omnibus surrexit. Sed hoc tantùm munus ac donum Dei patris, qui pro nobis tradidit filium suum, itemque Domini nostri Iesu Christi, qui se pro nostra redemptione obtulit pauci vsque ad finem vendicant. Alij fastidiunt, & oblátam salutem recusant, dum nolunt credere auctorem salutis. Plerique etiam, dum inuident gratiæ diuinæ, quæ operatur in nobis, se hoc cælesti fructu bdicant: vt iste miser inuidia deceptu nec redditæ sibi vitæ munere grat ulatur, habet igitur carbones suos, h abet & fructum malæ arboris, que m accendat ignis, & suis se consumit incendijs. Separetur radix huiusmodi à fidelium conuersatione, & ab omni opere timentium Deum, ab omni deuo-

deuotorum munere, à congregatione Sanctorum, & à cōmunione Sacramentorum non habeat communionē cum viuēte Drusiana, cuius & mortem iniuria dignam putauit, & vitā inuidia ferre non potuit. Nos aūt communionē quam [illegible]ferebamus mortuæ, viuēti impertiamus. Ita gratiarū Domino nostro Iesu Christo actione celebrata, domū Andronici Apostolus repetiuit: vbi suggerente sibi spiritu, fratribus ostendit, Fortunatum vulneratū denuò à serpente esse. Iussitq; citò aliquem dirigi, qui nunciaret fidem veri. Vnum igitur ex iuuenibus destinàrunt, qui regressus vidit eum iam frigidum & per corpus eius venena serpētia. Sed vbi nunciatum esset Ioanni, quòd intra tres moriturus esset horas, ait: Habes filium tuum diabole. Et illam diem cum fratribus læ tum exegit. Altera veró die Craton Philosophus in foro proposuerat, de contemptu diuitiarū exempla se editurum. Erat aūt spectaculum huiusmodi: Duos iuuenes persuaserat, ditissimos ciuitatis fratres, vt distracto patrimonio, gēmas emerēt singulas, quas in conspectu plebis publicé fre-

gerunt.

gerunt. Quod dum facerent illi, contigit vt trāſiret fortè Apoſtolus Qui vocans ad ſe Cratonem Philoſophū, ait: Stultus eſt iſte mundi contēptus, qui hominum ore laudatur, diuino iā pridem iudicio condemnatus. Sicut enim vana medicina eſt, ex qua non abſcinditur morbus: ita vana doctrina eſt, ex qua non vitia curantur animarum & morum. Atqui magiſter meus iuuenem cupientem ad vitam æternam peruenire, his verbis inſtruxit, quibus diceret: Vt, ſi vellet perfectus eſſe, venderet omnia ſua, & daret pauperibus: quo facto, theſaurum in cælis acquireret, & vitam, quæ finem non habet, inueniret. Ad quem Craton: Humanæ, inquit, cupiditatis fructus in medio hominū poſitus, cōfractus eſt. Sed ſi verè Deus eſt magiſter tuus, & vult hoc fieri, vt pauperibus erogetur cenſus precij harum gemmarum, fac reintegrari ſpecies, vt quod ego feci ad famam hominū, tu facias ad gloriam eius, quem tuū magiſtrum eſſe commemoras. Tunc beatus Ioannes colligens fragmenta gemmarum, illaq; manu retinēs, eleuauit oculos ad cælum, & dixit: Domine

mine Iesu Christe, cui nihil impossibile est, qui fractum mundum per lignum concupiscentiæ, rursus per lignum crucis tuæ in tuis fidelibus restaurasti: qui nato cęco oculos, quos natura negauerat, reddidisti: qui mortuum Lazarum, & sepultū, post quartum diē ad superos reuocasti, & omnes morbos omnesque ægrimonias, virtutis tuæ verbo subiecisti: adesto nunc super istos lapides preciosos, quos ignorantes fructus eleemosynæ ad plausus hominum confregerunt: tu Domine per manus angelorū tuorum modo recupera, vt pretio eorum misericordiæ vsus expletus, faciat credentes tibi ingenito patri per vnigenitum filium tuum, Dominum nostrum Iesum Christum, cum sancto spiritu illuminatore & sanctificatore totius Ecclesiæ, in sæcula sæculorum. Cumq; respondissent fideles, qui cum Apostolo erant, & dixissent, Amen: ita mox sunt solidata fragmenta gemmarum, vt nec signum aliquod in his quòd fractæ fuissent, remaneret. Quæ Craton Philosophus cum suis discipulis cernens, pedibus Apostoli aduolutus, credidit exinde, & baptiza-

tus

tus eſt cum omnibus,cœpitque & ipſe
fidē Domini noſtri Ieſu Chriſti pub-
licè prædicare. Itaque duo fratres illi,
quos diximus, venundantes gemmas,
quas vendito patrimonio ſuo eme-
rant, pauperibus tradiderunt: & cœ-
pit de reliquo infinita turba creden-
tium adhęrere Apoſtolo. Quæ cùm
fierent, accidit vt eodem exemplo
duo honorati ciuitatis Epheſiorum,
omnia ſua venderent, & egentibus
diſtribuerent, ſequentes Apoſtolum
per ciuitatem euntem, & verbum Do-
mini prædicantem. Hi cùm Perga-
mum vrbem ingrederentur, vide-
runt ſeruos ſuos ſericis indutos ve-
ſtibus, in publicum procedentes, &
in gloria ſæculari fulgentes. Vnde
factum eſt, vt ſagitta diaboli per-
cuſſi, triſtes efficerentur: quòd ſe in
vno pallio viderent egentes, ſuos ve-
rò ſeruos potentes atque fulgen-
tes. Sed hos dolos diaboli intel-
ligens Apoſtolus Chriſti, ait: Video
vos & animos mutaſſe & vultus, pro-
pter hoc quod doctrinam Domi-
ni mei IESV Chriſti ſecuti, omnia
quæ habere potuiſtis, pauperibus
contuliſtis. Vnde ſi vultis recu-
perare

perare omnia, quæ in auro, argento & lapidibus preciosis quondam habebatis, deferre mihi virgas rectas in singulis fascibus. Quod cũ fecissent, inuocato nomine Domini Iesu Christi, conuersæ sunt in aurum. Et dixit ad eos Apóstolus: Adferte mihi lapides minutos à littore maris. Quod cùm & ipsum fecissent, inuocata maiestate Domini, conuersi sunt in gemmas lapilli omnes. Et conuersus ad viros istos beatus Ioannes: Circuite (inquit) aurifices & gemmarios per dies septem, & cùm probaueritis aurum verum & veras gemmas esse, nunciate mihi. Euntes autem, ambo post septem dies reuersi sunt ad Apostolũ, dicentes: Domine, omnium aurificum officinas circuiuimus, qui omnes dixerunt, tam purum aurum se nunquã vidisse. Sed & gemmarij eadem dixerunt tam optimos lapides & preciosos se nunquam vidisse. Tunc dicit eis Sanctus Ioannes: Ite, & redimite vobis terras, quas vendidistis, quia cælorum prædia perdidistis. Emite vobis sericas vestes, vt pro tempore fulgeatis sicut rosa, quæ odorem & ruborem ostendens, repentè marcessit. Suspirastis

Elegans & plena grauitatis S. Ioannis disputatio cõtra diuitias.

râstis enim in vestrorum aspectu, & vos effectos pauperes gemuistis: Estote ergo floridi, vt marcescatis: estote diuites temporaliter, vt inperpetuo mendicetis. Nunquid non valet manus Domini, vt faciat diuitias affluẽtes, & incomparabiliter splendentes, sed certamen statuit animorũ, vt credãt se æternas habituros diuitias, qui pro eius nomine temporales opes habere noluerunt. Deniq; narrauit nobis magister noster de quodam diuite, qui epulabatur quotidie, & fulgebat in auro & purpura. Ad cuius fores iacebat mendicans Lazarus, qui cupiebat vel micas, quæ de mensa eius cadebant, accipere: & nemo illi dabat. Contigit autem, vt vna die ambo deficerent, & ille mendicus duceretur in requiem, quæ est in sinu Abrahæ, diues autẽ mitteretur in flammã incendij. Vnde eleuãs oculos, vidit Lazarũ, & rogat, vt intingat digitum in aquã, & refrigeret os suum, quo cruciaretur in flammis. Cui respondens Abraham dixit. Memẽto fili, quia recepisti bona in vita tua: Lazarus autem hic similiter mala. Quare meritò iste nunc consolatur, cum tu torqueris,

queris. Et in omnibus chaos magnũ inter vos & nos firmatum eſt, vt neq; inde huc, neque hinc illuc tranſire poſſint. At ille reſpondit: Sunt mihi quinque fratres, obſecro vt ſurgat aliquis, qui moneat eos, ne veniant in hanc flammam. Cui Abraham ait: Habent Moyſen & Prophetas, audiant eos. Ad hæc ille reſpondit: Domine, niſi reſurrexerit aliquis, non credunt. Cui dixit Abraham: Si Moyſi & Prophetis non credunt, neque ſi aliquis reſurrexerit, fidem habebunt. Hos autẽ ſermones ſuos Dominus & Magiſter noſter, virtutum firmabat exemplis. Nam cùm dicerent ei: Quis inde huc venit, vt credamus ei? Reſpõdit ille: Deferte huc mortuos quos habetis. Cùmq; apportaſſent corã illo adoleſcentem mortuum, veluti dormiens excitatus eſt ab eo, & dabat fidem cunctis ſermonibus ſuis. Sed vt quid ego de Domino meo non referam, cùm in præſenti ſint, quos in eius nomine & vobis præſentibus atq; aſpicientibus à mortuis excitauit? In cuius nomine & paralyticos curatos vidiſtis, leproſos mundatos, & cæcos inluminatos, & multos deniq; à dæmoni-

monibus liberatos. Sed has virtutum opes habere non possunt, qui voluerint diuitias habere terrenas. Denique vos ipsi quando ad infirmos intrastis, inuocato nomine Iesu Christi, saluati sunt illi. Fugastis dæmonia, & cæcis lumina reddidistis. Ecce ablata est hæc gratia à vobis, & facti estis miseri, qui eratis fortes & magni. Et cùm tantus esset timor in dæmonijs, vt iussu vestro obsessos homines derelinquerent, modò vos timebitis dæmonia. Amator enim peccuniæ seruus est Mãmonæ. Mãmona aūt dæmonis nomen est, qui lucris carnalibus præest, & dominator eorũ qui diligunt mundum. Ipsi autem amatores mundi non posside̅nt diuitias, sed ipsi à diuitijs possidentur. Absurdum enim est, cùm sit vnus venter, cui tot cibi reponantur, qui mille ventribus satisfacerent: & vni corpori tot vestes, quæ mille hominum corporibus præbere indumenta valeant. Sic frustra, quod in vsum nõ venit, custoditur, & cui custodiatur, omnino nescitur, dicente Sancto Spiritu per Prophetam: Vanè cõturbatur omnis homo, qui thesaurizat, & ignorat cui cõgregat ea. Nudos nos

nos fuderunt in lucem partus mulierum, egentes cibi & poculi: nudos nos recipiet terra, quos edidit. In communi possidemus cæli diuitias: splendor Solis diuiti & pauperi æqualis est, similiter lunæ lumen & syderum. Aëris quoque temperies, & pluuiarum guttæ & ecclesiæ ianua, & fons sanctificationis, & remissio peccatorum, & participatio altaris, & esca corporis & potus sanguinis CHRISTI, & chrismatis vnctio, & gratia largitoris, & visitatio Domini, & indulgentia peccati: hæc omnia absque personæ acceptione æqualis est dispensatio conditoris. Neque alier diues, aliter pauper his donis vtitur. Sed miser & infœlix homo, qui vult plùs aliquid habere, quàm sufficit. Nascuntur enim hinc calores febrium, rigores frigorum, dolores varij in cunctis corporũ membris. Et neque esca cibari potest, neque poculo satiari, vt cognoscat auiditas non sibi pecunias profuturas: quæ repositæ, custodibus suis sollicitudinem diurnam nocturnamque incutiunt, & nec vnius horę spatio quietos aut securos esse patiuntur. Nam dum custodiuntur, fures insidiantur:

dum

dum possessio colitur, dum aratris intendunt, dum soluunt fiscalia, dum ædificāt promptuaria, dum lucris student, dum potentiorum impetus mitigare nituntur, dum minùs potentes nudare contendunt, dum iras suas quibus possunt inferunt, & inlatas in se tolerare vix possunt, dum blādimenta carnis assentiunt, dum ludere tabulis & spectaculis non perhorrescunt, dum polluere & pollui non metuunt, subitò exeunt de isto sæculo, nudi, sola secum peccata portantes, pro quibus sunt pœnas passuri perpetuas. Hæc dicente S. Ioanne Apostolo, ecce efferebatur iuuenis à matre vidua, qui triginta diebus elapsis vxorem primùm duxerat. Veniētes aūt turbæ quæ exequijs officia faciebant, simul cum matre vidua, coniecerunt se ad pedes Apostoli, eundem omnes pariter mugitum fletumq; ac gemitum emittētes, Rogabāt enim, vt in nomine Dei sui, sicut Drusianam, ita & hunc iuuenem mortuum resuscitaret. Tantus autem omnium tum extitit fletus, vt etiam ipse Apostolus vix à fletu & lachrymis temperaret. Itaq; prosternēs se in orationem, diutissimè fleuit. Et Exurgens

Finis grauissimæ orationis B. Ioannis contra diuitias.

gens ab oratione, expādit manus suas ad cælum intra se diutissimè orationi intentus. Hoc cùm fecisset & tertiò, iubet solui inuolutum corpus, & ait: O iuuenis Syrice, qui amore carnis tuæ ductus citò animam amisisti: ô iuuenis, qui nesciuisti creatorem tuum, qui Saluatorem hominum non cognouisti, amicī verò, & idcirco in insidias hostis pessimi incurristi: ecce pro ignorantia tua lachrymas Domino meo simul & preces effudi, vt exurgens à mortuis, lethi vinculo resoluto, istis duobus Attico & Eugenio annuncies, quantam gloriam amiserint, & quantam incurrerint pœnam. Tunc exurgens † Stacteus adorauit Apostolum, & cœpit increpare discipulos eius dicens: Vidi angelos vestros flentes, & Sathanæ angelos in vestra deiectione gratulantes. Iam enim regnum paratum vobis, & ex coruscantibus gemmis zetas instructas, plenas gaudij, plenas æpulis, plenas delicijs, plenas denique vita perpetua, & lumine æterno, paruo tempore amisistis: & acquisiuistis vobis loca tenebrarum, plena draconibus, plena stridentibus flammis, plena cruciatibus, & incompara-

Iam nomina duorum recenset, qui diuitiarum cupidi, facti sunt apostatæ.

Descriptio inferni

parabilibus pœnis, plena doloribus, plena angustijs, plena timore & tremore horrifico. Amisistis loca floribus immarcessibilibus plena, fulgentia, plena vocibus organorum: & acquisiuistis econtrà vobis loca, in quibus diu noctuque non cessat mugitus, & vlulatus & luctus. Nam nihil aliud vobis superest, nisi rogetis Apostolum Domini, vt sicut me resuscitauit ad vitam, ita vos quoque resuscitet ab interitu ad salutem, & animas vestras quæ iam de libro vitæ deletæ sunt, iterum reducat. Quibus dictis, & ipse qui recens suscitatus fuerat, & omnis populus vnà cum Attico & Eugenio, prosternebat se pedibus Apostoli, & exorabant vt intercederet pro his ad Dominum. Quibus sanctus Apostolus hoc dedit in responsis: vt per triginta dies Deo pœnitētiam offerrent, in quo spatio maximè precarentur, vt virgæ aureæ ad suam naturam redirent, similiter & lapides ad vtilitatem, qua nati fuerant, remearent. Factum est autem vt triginta dierum transacto spatio, cùm virgæ mutarentur, & petræ. venientes Atticus & Eugenius,

Pœnitentiæ vis & eiusdem ratio in primitiua Ecclesia cuiusmodi.

dixerunt Apostolo : Semper misericordiã docuisti, semper indulgentiam prædicasti, & præcepisti, vt homo homini indulgeret. Et si hominem homini indulgere vult Deus, quantò magis ipsi cum Deus homini & indulget & parcit, in quem peccatum nostrum contulimus, & quod oculis concupiscentibus in mundo deliquimus, oculis flentibus pœnitemus. Oramus nunc igitur te Domine, oramus Apostole Dei, vt indulgentiam quam semper promisisti verbis, factis tandem ostendas. Tunc sanctus Ioannes flentibus & pœnitentibus, vniuersis etiam pro his interuenientibus, dixit: Dominus Deus noster his sermonibus vsus est, dum de peccatoribus ageretur, vt diceret: Nolo mortem peccatoris, sed volo potiùs vt conuertatur, & viuat. Nam dum nos doceret de pœnitentibus Dominus noster IESVS Christus, ait: Amen dico vobis, quia magnum gaudium est in cælo super vnum peccatorem pœnitentem & conuertentem se à peccatis suis: & amplior lętitia super illo est, quàm super nonaginta nouẽ, qui non peccauerunt. Vnde vos volo scire, quia Dominus accipit pænitentiam

tiam horum. Conuersusque ad Atticum & Eugenium, dixit: Euntes reportate virgas ad syluam, vnde eas assumpsistis, quoniam ad suam iam sunt naturam reuersæ: & lapides, quoniā petræ effectæ sunt, vt antè fuerant. Quod cùm fuisset impletū, receperunt gratiam, quam amiserant: ita vt iam iterum fugarent dęmones, sicut priùs, & infirmos curarent, & cæcos illuminarent, multasque indies per eos virtutes Dominus faceret. Dum hæc fierent apud Ephesum, & omnes indies magis magisque Asiæ prouinciæ Ioannem & excolerent & prædicarent, accidit vt cultores idolorum excitarent seditionem. Vnde factum est, vt Ioannem traherent ad templum Dianæ, & vrgerent eum, vt ei fœditatē sacrificiorum offerret. Inter hæc beatus Ioannes inquit: Ducamus omnes eos ad Ecclesiam Domini nostri IESV Christi, & cùm inuocaueritis nomen eius, faciam cadere templum hoc, & comminui idolū hoc vestrum. Quod vbi factum fuerit, iustum nobis videri debet, vt relicta superstitione eius rei quæ à Deo meo victa est, & confracta, ad idipsum conuertamini. Ad

hanc vocem conticuit populus: & licèt essent pauci, qui contradicerent huic definitioni, pars tamen maxima consensum attribuit. Tunc beatus Ioannes blandis alloquijs exhortabatur populum, vt á templo longè se facerent. Cumq; vniuersi exteriore parte foras exissent, voce clara clamauit: vt sciat hæc omnis turba, quia idolum hoc Dianæ vestræ Dæmoniũ est, & non Deus, corruat cum omnibus manufactis idolis quæ coluntur in eo ita tamen, vt nullam in hominibus læsionem faciat. Continuò ad hanc vocem Apostoli, omnia simul cum tẽplo suo idola ita corruerũt, vt efficerentur sicut puluis, quem proiecit ventus à facie terræ. Itaque conuersa sunt eadem die xij. millia gentilium, exceptis paruulis & mulieribus, & baptizati sunt, à beato Ioanne, & virtute consecrati. Quæ cùm animaduerteret Aristodemus, qui erat Pontifex omnium illorum idolorum, repletus spiritu nequissimo, excitauit seditionem in populo, vt populus contra populum pararetur ad bellum. Ad quem conuersus Ioannes: Dic mihi Aristodeme (inquit) quid faciã vt tollam

lam indignationē de animo tuo? Cui Aristodemus: Si vis vt credam Deo tuo, dabo tibi venenum bibere. Quod cùm biberis, & non fueris mortuus, apparet verum esse Deum tuum. Respondit Apostolus: Venenū si dederis mihi bibere, inuocato nomine Domini mei, nocere non poterit. Cui rursus Aristodemus: Volo vt priùs videas bibentes, & statim morientes, vt vel sic possit cor tuum ab hoc poculo abhorrere. Ad quē beatus Ioannes: iam anteà dixi tibi, quia paratus sum bibere, vt credas in Dominū Iesum Christum, cùm me videris post veneni poculum sanum. Perrexit itaq; Aristodemus ad Proconsulem, & petijt ab eo duos viros, de quibus debebat vltimum supplicium sumi. Quos cùm statuisset in medio foro coram omni populo, aspiciente Apostolo, fecit eos bibere venenum: qui mox vt biberunt, spiritum exhalauerunt. Tunc conuersus ad Ioannem Aristodemus: Audi me (inquit) & recede ab hac doctrina tua, qua à Deorum cultura reuocas populum: aut accipe & bibe, vt ostendas omnipotentem esse Deū tuum, si posteaquam biberis, poteris

incolumis permanere. Tunc beatus Ioannes, iacentibus mortuis his, qui venenum biberant, vt intrepidus & constans accepit calicem, & signaculum crucis faciens, ita locutus est: Deus meus, & pater Domini nostri Iesu Christi, cuius verbo cæli firmati sunt, cui omnia subiecta sunt, cui omnis creatura deseruit, & omnis potestas subiecta est, quem & metuit, & expauescit. Itaque nos te ad auxilium inuocamus, cuius audito nomine serpens conquiescit, draco fugit, silet vipera, & rubeta illa quæ dicitur rana inquieta torpescit, scorpius extinguitur, regulus vincitur, & phalangius nihil noxium operatur, denique omnia venenata, & adhuc ferociora repentia & noxia animalia terebrantur. Tu inquã ille, extingue hoc venenosum virus, extingue operationes eius mortiferas, & vires quas in se habet euacua: & da in conspectu tuo omnibus his, quos tu creasti, oculos, vt videant, aures, vt audiant, & cor, vt magnitudinem tuam intelligant. Et cùm hæc dixisset, os suum, & totum semetipsum armauit signo crucis, & bibit totum, quod erat in calice. Et posteàquàm

Causa picturæ quòd S. Ioannes cũ calice exprimitur.

quàm bibit dixit: Peto vt propter quos bibi, conuertantur ad te Domine, & ſalutem, quę apud te eſt, te inluminãte mereantur. Attendente populo Ioannem per tres horas vultum habere hilarem, & nulla penitùs in eo eſſe ſigna palloris, aut trepidationis, clamare voce magna cœpit: Vnus Deus verus eſt, quem colit Ioannes. Ariſtodemus tamen ne ſic quidem credebat populo obiurgante hunc, ille autem conuerſus ad Ioannem, dixit: Deeſt mihi adhuc vnum, quòd ſi iſtos qui hoc mortui veneno ſunt in nomine Dei tui excitaueris, emundabitur ab omni dubio mens mea. Quæ cùm dixiſſet plebs inſurgebat in Ariſtodemum, dicens: Incendemus te & domum tuam, ſi pergas vlteriùs Apoſtolum ſermonibus tuis fatigare. Videns itaque Ioannes acerrimè ſeditionem fieri, petijt ſilentium, & omnibus audientibus ait: Prima eſt, quam de virtutibus diuinis imitari debemus patientia, per quam ferre poſſumus incredulorum inſipientiam. Vnde ſi adhuc Ariſtodemus ab infidelitate tenetur, ſoluamus nodos infidelitatis eius. Cogetur, quantumuis

ſerò agnoſcere creatorem ſuum. non enim ceſſabo ab hoc opere donec me dela eius poſsit vulneribus opitulari. Et ſicut medici habentes inter manus ægrum medela indigentem: ita etiam nos, ſi adhuc curatus non eſt Ariſtodemus his, quæ facta modo ſunt, curabitur illis quæ iam faciam. Et conuocans ad ſe Ariſtodemũ, dedit ei tunicam ſuam, ipſe verò pallio amictus cœpit ſtare. Cui ait Ariſtodemus: Vt quid tunicam mihi tuam dediſti? Ad quem Ioannes: Vt vel ſic confuſus, à tua infidelitate recedas. Et Ariſtodemus: Et quomodo (ait) me tunica tua faciet ab infidelitate recedere? Cui reſpondit Apoſtolus: Vade, & mitte eã ſuper corpora defunctorum, & dices ita: Apoſtolus Domini noſtri IESV Chriſti miſit me, vt in eius nomine exurgatis, vt cognoſcant omnes, quia vita & mors famulãtur Domino meo Ieſu Chriſto. Quod cùm feciſſet Ariſtodemus, & vidiſſet eos exurgere, adorans Ioannem, feſtinus perrexit ad Proconſulem, & cœpit clara voce dicere: Audi me, audi me Proconſul: meminiſſe te puto, quod contra Ioannem frequenter iram tuam excitaue-

rint

rim, & multa quotidie contra eum ſim molitus: vnde vereor, ne iram eius experiar.

Deus enim ſub ſpecie hominis latens venenum bibens, non ſolùm incolumis perſeuerat, ſed etiam eos, qui veneno mortui fuerant. per manus meas, tunicæ eius attactu, ipſe ille reuocaui, vt viuant, nulla ſecum ſigna mortis habentes. Quæ audiens Proconſul: Et quid vis vt faciam? inquit. Reſpondit Ariſtodemus: Eamus & aduoluti eius genubus, veniã poſtulemus, & quidquid nobis ille iuſſerit, faciamus. Tunc venientes ſimul proſtrauerunt ſe, indulgentiam flagitantes. Quos ille ſuſcipiens, orationem cum gratiarum actione obtulit Deo. præcepitq; eiš vnius hebdommadæ ieiuniũ: quo expleto baptizauit eos in nomine Dñi noſtri Ieſu Chriſti, patriſque eiuš omnipotentis, & inluminatoris ſpiritus ſancti. Qui cùm baptizati fuiſſent cum vniuerſis domibus & famulis ſuis, affinitatibuſque, fregerunt omnia ſimulacra, & fabricauerunt baſilicam in nomine ſancti Ioannis: qua ipſe Ioannes Apoſtolus adſumptus eſt hoc ordine. Cùm eſſet

Cauſa & origo, quòd templa ſanctis Dei dedicantur.

annorum nonaginta septem, apparuit ei Dominus Iesus Christus, cum discipulis suis, & dixit ei: Veni ad me, quia tempus est, vt æpuleris in conuiuio meo cum fratribus tuis. Itaque cũ surrexisset Apostolus, addidit idẽ Dominus: Dominica resurrectionis meę quę post quinque dies futura est, ita venies ad me, & cùm hæc dixisset, cælo receptus est. Intereà inlucescente dominica, conuenit vniuersa multitudo ad Ecclesiam, quæ in eius nomine erat extructa. Ibi à plurimo pullorum cantu, cùm egissent mysteria Dei horam circiter diei tertiam, omnem populum in hæc verba allocutus est: Conserui & cohæredes & comparticipes regni Dei, vidistis quæ Dominus IESVS per manus nostras opera facere dignatus sit. Nos quidem ministri fuimus voluntatis illius: Ille verò auctor operum, quæ à nobis fieri videbantur, extitit, illoque iubente omnia fiebant. Quare illa signa, dona, requiem, ministerium, gloriam, fidem, communionem, munera, gratiam, quamdiu donauit ille, accepimus: quamdiu concessit, diuisimus. In illo conuersati sumus,

Nota plenã energia orationem S. Ioannis.

mus, in illo exultauimus, in illo viximus. Sed nunc ad aliud is me opus vocat, quod consummari debet in Domino. Dissolui iam delectat, & esse cũ Christo: vt hoc quod olim desiderauimus, tribuere is tandem dignetur. Quid igitur iam vobis pro exangysi relinquam? Sed habetis eius pignora, habetis depositum mansuetudinis eius atque pietatis. In vobis conuersetur illud, in vobis castè viuentibus delectetur. In vobis præterea æpulentur patrium cibum, vt faciatis voluntem patris, qui in cælo est. Denique in vobis coronetur ea laurea, quam ipse composuit his floribus, quos ipse proprio cruore vestiuit. Tu autem Domine Iesu, Ecclesiam tuam, quam ædificasti tibi, misericordia tua benignè protege. Tu enim Domine solus misericors es, solus pius, solus Saluator & iustus: qui radix es immortalitatis, & fons incorruptionis, consortium nobis huius communionis sanctifica. Et adiecit: Deus, qui solus es Saluator, qui hanc plebem per gloriosam filij tui passionem acquirere dignatus es in libertatem, & commanentem in tuis præceptis, & abundã-

Græca vox est ἐξαγγύησις, id est vadimoniũ, pignus.

Vides mysterium Trinitatis.

tem in tuis bonis operibus, semper quæso Domine, custodire digneris. Exaudi supplices serui tui preces, & dirige hanc plebem tuã, tibi dicatam, legibusque tuis seruientẽ, & quã adoptiuũ tibi populum elegisti, insuper & filios vocare dignatus es. Dirige inquam, in præceptis tuis diebus ac noctibus gradientem, per benedictum vnigenitum filium tuum, qui nos elegit esse discipulos, & cuium tuarum pastores esse constituit: qui tecum pater viuit, dominatur, & regnat, cum sancto Spiritu, in sæcula sæculorũ. Et cùm compleuisset orationem, petijt sibi dari panem & respiciens ad cælum, benedixit eum, & fractum erogauit omnibus, dicens: Pars mea sit vobiscum, & vestra mecum. Continuoq; ad Byrrum ait (hoc nomen viro erat) vt adsumptis duobus fratribus, cum duobus cophinis & ferramentis, sequeretur se. Egressus igitur summa cum animi tranquillitate, præcepit vt plerique discederent. Et cùm venisset ad sepulchrum quoddam, vnus de fratribus ait ad iuuenes, quos Byrrus deduxerat: Fodite filioli. & illi fodiebant, Vrgebat verò

Hæc est vera collecta.

cos

eos Apostolus, vt altiùs foderent. Et cùm illi præcepto obedirent, hortabatur cæteros fratres, vt sequerentur Dominũ, & singulorum affectus ędificabat Dei verbo: ne videretur ipse, dum iuuenes foderent, feriari. Vbi autem, sicut voluit, facta est fouea, nihil quoquam nostrum sciente, exuit vestem, & strauit eam in illa fouea, & stans sola linea veste tectus, extendensque manus Deum inuocabat, dicens: Deus pater omnipotens, & tu Domine Iesu, qui seruum tuum speciali amore fouisti, qui adnunciatus es à Patriarchis, nominatus es per legem, redarguere & monere dignatus es per Prophetas: qui per Euangelium miseratus es, & peccata donasti: qui per Apostolos prouocâsti, vt ad congregandum tuos populos conuenirent, quos sitientes verbi tui fonte potâsti, mitigâsti asperos, & animi defectum replesti Spiritus tui gratia: suscipe tãdem Ioannis tui animam, quẽ citò elegisti, sed serò adsumpsisti. Tu Domine, qui seruulum tuum mundũ à coniunctione fœminea præstitisti, te Domine rogo, qui festinanti mihi ad nuptias in iuuentute demonstrasti

Ex his apparet, historiam primò fuiße descriptam ab aliquo, qui rebus omnibus & morti sancti Ioannis interfuerat.

Ioãnes virgo obijt.

te,

In hac oratione S. Ioannis, totius vitæ eius cursus relegitur.

te, atque dixisti: Mihi necessarius es Ioannes, operam tuam quæro. Sed cùm iuuentutis ardore visus essem non seruare præceptum, & diffisus quòd integritatem seruare vix possem, animum ad nuptias appulissem: tu quasi bonus Dominus ægritudinem mihi corporis inferens, castigans castigasti me Domine, & morti non tradidisti me. Tertiò quoque studentem nuptijs, impedimento leuiore reuocasti. Tu mihi Domine, in mari dignatus es dicere: Ioannes, nisi meus esses, permitterem tibi vt vxorem duceres. Tuum igitur hoc munus est, qui motum carnis edomare ac tẽperare dignatus es, fidem infundere, vt nihil mihi preciosius sit, nisi tibi adhærere. Tu me de morte ad vitam, à sæculo ad regnum Dei, ab ægritudine animi ad sanitatem vocasti. Tu mihi viuendi lex, spirãdi gratia es, & certandi corona. Venio ergo ad te Domine, venio ad conuiuium tuum: venio inquam gratias agens, quia me dignatus es Domine Iesu Christe, ad tuas æpulas inuitare, sciens quòd ex toto corde meo desiderabam te. Vidi faciem tuam, & quasi de sepultura susci-

suscitatus sum. Odor tuus concupiscentias in me excitauit æternas: vox tua plena suauitate melliflua, & allocutio tua incomparabilis eloquijs angelorum. Quoties te rogaui vt ad te venirem, dixisti tu: Expecta, vt populum meum liberes, crediturum mihi, & custodisti corpus meum ab omni pollutione, & animam meam semper inluminasti: & non dereliquisti me cùm irem in exilium, & cùm redirem: & posuisti in ore meo verbum veritatis tuæ, vt commemorarem testimonium virtutũ tuarũ: & scripsi ea opera quæ oculis meis vidi, & ea verba quæ audiui ex ore tuo his auribus meis. Et nunc ego Domine commendo tibi filios tuos, quos tibi Ecclesia tua virgo, vera mater, per aquam & spiritum Sanctum regenerauit. Suscipe me, vt cum fratribus meis sim, cum quibus veniens inuitasti me. Aperi mihi pulsanti ianuam vitæ, Principes tenebrarum nõ occurrant mihi, nec veniat mihi pes superbiæ, & manus extranea à te non attingat me: sed suscipe me secundum verbum tuum, & perduc me ad conuiuium æpularum tuarum, vbi æpu-

Hic alludit ad Euangeliũ, quod S. Ioãnes scripsit.

Nota emphasim orationis diuinæ.

æpulantur tecũ omnes amici tui. Tu es enim Christus filius Dei viui, qui præcepto patris mundum saluasti, qui & spiritum sanctum tuum nobis destinare dignatus es, vt nos de præceptis tuis communes faceret ille: per eundem spiritum tibi gratias referimus, per infinita sæcula sæculorum. Et cùm omnis populus respondisset Amen, lux tanta apparuit super Apostolum, per vnam ferè horam, vt nullus eam sufferret aspectus. Et signans se totum astitit, & ait: Tu mecum Domine Iesu solus. Et proiecit se supra tumultum, in quo strauerat vestimẽta sua, dicens nobis: Pax vobiscũ fratres, ac omnes benedicens ac valefaciens, deposuit se viuentem in sepulchro suo, & iussit se operire, glorificans Dominum, & statim reddidit spiritum. Qui interfuimus, alij gaudebamus, alij plorabamus. Gaudebamus, quòd tantam cernebamus gratiã: dolebamus, quòd tanti viri aspectu & præsentiæ specie defraudabamur. Et protinùs Manna exiens de sepulchro, apparuit cunctis, quam vsque hodie gignit locus iste: & fiunt virtutes per orationes eius frequen-

Origo & causa, quarè supra capita sanctorũ & præcipuè Apostolorum, radij solares pinguntur.

Et hoc argumentũ est, Abdiam interfuisse morti S. Ioannis

tes

tes, hic ab omnibus infirmitatibus ægroti liberantur, & periculis eximuntur, & precum suarum quisque consequitur effectum. Hic est beatus Ioannes, de quo Dominus priùs dixerat ad Petrum: Si eum volo manere, quoad vsque veniam, quid ad te? Tu verò sequere me: significans, quòd beatus Petrus per crucem honoraturus esset Dominum. Hic ergo subito corporis somno réquiescit in pace, per Dominum nostrum Iesum Christum: qui coronis laureis clarificat sanctos suos, & est æterna laus & expectatio omnibus electis eius. Ipsi gloria & æternitas, virtus & potestas debetur, in sæcula sæculorum, Amen.

LIBER SEXTVS ABDIAE Babylonis Episcopi, De historia beatorum, Iacobi Simonis, & Iudæ, fratrum, ex Hebraica lingua in Latinum sermonem per Africanum versus.

SImon Chananæus cognomine, ac Iudas, qui & Thadæus, & Iacobus quem fratrē Domini quidam

dam appellant, fratres germani fuerunt, ex Chana Galilææ oriundi, parentibus Alphæo & Maria Cleophæ filia. Quorum postremus ex eadem matre, sed patre diuerso natus fuit, Iosepho scilicet iusto, ea cui desponsata beatissima Dei genitrix Maria fuit, vnde & frater Domini: subintellige quod ad carnem, Iacobus appellatus est: quia Ioseph Iacobi pater, desponsatam, verùm minimè nuptã, Mariam virginem habebat, quæ spiritu Sancto posteà impregnata, Saluatorem mundi Christum Iesum Dominum nostrum virgo peperit. Itaq; ob huius vinculi occasionem à Christo inter discipulos, tres hi Mariæ Cleophæ filij recepti sunt, & posteriùs ad Apostolatus fastigium subleuati. Quorũ minor natu Iacobus, Christo Saluatori in primis semper dilectus, tanto rursus desiderio in magistrum flagrabat, vt crucifixo eo cibum capere noluerit, priusquam à mortuis resurgentem videret, quod meminerat sibi & fratribus à Christo agente in viuis fuisse prædictum. Quare ei primùm omniũ, vt & Mariæ Magdalenæ, & Petro apparere voluit, vt disci-

discipulum in fide confirmaret: & ne diutinum ieiunium toleraret, fauo mellis oblato, ad comedendum insuper Iacobum inuitauit. Is mansit post subleuationem Christi in cælum, cũ Petro & Ioanne Hierosolymis, & Iudæis verbum Domini prædicabat. Quod eò faciliùs etiam facere poterat, quia in templo Salomonis publico fungebatur ministerio. Igitur nondum elapso quartodecimo anno à passione Domini, quando Paulus hũc cum Tito & Barnaba itineris socijs conuenerat, dextrasque Iacobo & Petro atque Ioanni porrexisset, conuenientibus duodecim Apostolis in Hierusalem ad diem festum Paschæ, præsidente Iacobo, & populo audiente, breuiter exposuerunt singuli, quæ in locis singulis fuerant per eos gesta. In quibus diebus Caiphas Pontifex, missis ad eos Sacerdotibus, rogauit eos, ire ad se, vt aut rationem docerent, quia Iesus ipse sit æternus Deus ac Christus: aut ipse contra doceret, quia non sit. Constituto igitur die ascenderunt in templum Apostoli, & coram omni populo protestari cœperunt de Iesu, simul & arguere Iudæos de

Huius rei meminit etiam Paulus in Epist. ad Gal.

Nota Apostolorũ protestationem, & cõmonitionem in cœtu Sacerdotũ & populi Hierusalem.

de multis, quæ ab his absurdè gerebãtur. Et cùm starent in gradibus tẽpli, facto populi silentio, docuerunt Sacerdotes de vno solo Deo Christo Iesu, Saducæos de resurrectione mortuorum, Samaritas de consecratione Hierusalem, Scribas denique & Pharisæos de regno cælorum: vniuersum verò populum, quia Iesus est Christus æternus, informarunt, Ad vltimum autem monuerunt, vt priusquam progrederentur ad gentes prædicare agnitionem Dei patris, ipsi reconciliarentur Deo suscipientes filium eius, aliàs enim eos nullo modo ostenderunt posse saluari, nisi per sancti Spiritus gratiam trinæ inuocationis dilui baptismate properarent, & Eucharistiam Christi Domini sumerent, cui soli de his quę docuit credere deberent, vt sic æternam salutem consequi mererentur. Ita igitur cùm per septem dies persuasissent populo & Pontifici, vt confestim ad percipiendum Baptisma festinaretur, cumque iam res in eo esset, vt venirent & baptizarentur, ecce homo quidam inimicus, tunc cũ paucis admodũ ingrediens templum, clamare cœpit, & dicere

dicere. Quid facitis ô viri Israëlitæ? cur vobis tam facilè subrepitur? cur præcipites ducimini ab hominibus infœlicissimis, & à mago deceptis? Cùmque hæc diceret, & hæc audiretur ac superaretur ab Episcopo Iacobo, conturbare populũ & seditiones suscitare cœpit, ita vt ea quæ ab Apostolo dicebantur, plebs minimè posset audire. Igitur exagitare cuncta clamoribus, & quæ fuerant multo labore ordinata conuellere, simulque incusare Sacerdotes, & opprobrijs atque increpationibus cœpit cunctos accendere, & veluti furibundus, singulos quosque ad cædem concitabat Apostolorum, dicens: Quid agitis? quid cessatis, ô segnes & desides? cur non manibus nostris inuadimus, & discerpimus hos omnes? Et cùm hæc dixisset, primus rapto ex ara vsto, cędis fecit exordium. Tum deinde & cæteri videntes eum, simili ferebantur insania, fit omnium clamor, cædentium pariter & cæsorum, & sanguis vbique plurimus funditur, & fuga permixta habetur: cùm interim ille inimicus homo, Iacobum adgressus, de summis gradibus præcipitem dedit,

S. Iacobus claudus effectus.

Quem

Quem cùm mortuum credidisset, vltrà multare neglexit. In qua collisione, vno pede debilitatus, pessimè claudicabat. Hominem verò inimicum Saulum fuisse manifestum est, quem posteà Dominus ad Apostolatus ministerium destinauit. Igitur Iudæi postquam Paulus ad Cæsarem, quem appellauerat, à Festo Præside missus est, & frustratas insidias, quas ei intenderant, vident, in Iacobum fratrem Domini, immanitatem nequitiæ suæ vertunt. Quem hoc modo adorti sunt. Productum in medium, abnegare eum fidē Christi coram omni populo expetunt. At ille, contra omnium opinionem, voce satis libera, & multo maiore quàm vellent, coram vniuerso populo, cum omni fiducia profitetur, filium Dei esse Saluatorem & Dominum nostrum Iesum Christum. Tum illi non ferentes tam graue & tam liberum testimoniū viri, pro eo maximè, quod iustissimus apud omnes habebatur, ob religiosæ & continentissimę vitæ merita, in necem eius vertuntur, & fauente sibi occasione temporis, & ex morte Rectoris, alios quàm plurimos asciscunt.

Ad S. Paulum allusio, antequam vocatus à Christo fuisset.

Hinc iusti cognomentū sancto Iacobo additum est.

ſcunt. Contigerat tum fortè Feſtum apud Iudæam obire cunctos, ac ſine rectore ac principe eſſe Prouinciam. Nam mortis Iacobi modus, licèt à Clemente & alijs fuerit intimatus exploratus tamen de eo Egeſippus, qui poſtea primas Apoſtolorum ſucceſſionis fuit, quinto Cōmentariorum ſuorum libro his verbis refert: Suſcepit (inquit) Eccleſiam cum Apoſtolis frater Domini Iacobus, qui ab omnibus cognominatus eſt Iuſtus, ab ipſis Domini temporibus perdurans vſque ad nos. Et multi quidem Iacobi vocati ſunt, ſed hic ex vtero matris ſuæ ſanctus fuit. Vinum & ſiceram non bibit, ſed neque animal manducauit, ferrum in caput eius non aſcendit, oleo non eſt perunctus, ſed neque balneis eſt vſus. Huic ſoli licebat introire in Sancta ſanctorum. Neque enim laneo vtebatur indumento, ſed tantum ſindone. Solus ingrediebatur templum, & iacebat ſupra genua ſua, orans pro populi indulgentia, ita vt orando callos faceret in genubus ad modum Cameli ſemper genua flectendo, nec vnquam ab oratione ceſſando. Itaque pro incredibili hac

Egeſippus citatus.

Iacobus ex vtero matris ſanctus.

continentia, & summa iustitia, appellatus est Iustus: & Oblias, quod est interpretatum, munimentum populi & iustitia, sicut & Prophetæ indicauerunt de eo. Quidam ergo de septem hæresibus quæ erant in populo, de quibus superiùs diximus, interrogabant eum, quid esset ostium Domini? At ille dicebat: Hunc esse Saluatorem. Ex quibus aliquanti crediderunt, quia IESVS est Christus. Illę autem hæreses, quas suprà scripsimus, non crediderunt, neque surrexisse eum, neque venturum, vt retribuat vnicuique secundum opera sua: Qui verò crediderunt, per Iacobum crediderunt. Ex quibus cùm multi etiam ex principibus credidissent, perturbatio erat Iudæorum, dicentium: Nihil iam superest, quin omnis populus credat in Iesum, quod ipse sit Christus. Conuenientes igitur ad Iacobum, & dicebant ei: Oramus te, vt reuoces populum: quia ecce errat in IESV, putans quòd ipse sit Christus. Deprecamur ergo te, vt suadeas omnibus conuenientibus in die Paschæ de IESV. Tibi enim omnes obtemperamus, & de te, tam nos quàm populus testimonium

S. Iacobus Apostolus fuit Iudeæ & Palestinarum.

feri-

ferimus, quia iustus es, & personam vllius non accipis. Tu ergo suade populo de Iesu, ne erret. tunc omnes tibi obediemus. Ascende itaque in excelsum locum pinnæ templi, vt in edito positus appareas omnibus, & verba tua audiantur à cunctis: quia in diebus Paschæ conuenient non solùm Iudæorum, sed & Gentilium multitudo. Statuerunt igitur supradicti Scribæ & Pharisæi, Iacobũ supra pinnam templi, & voce magna clamantes, dixerunt: Virorum iustissime, cui omnes nos obtemperare debemus, quoniam populus errat post Iesum qui crucifixus est, enuncia nobis, quid sit ostium Domini.

Tum Iacobus ad eos ingenti voce respondit: Quid me interrogatis de filio hominis? Ecce ipse sedet in cælo à dextris summæ virtutis, & ipse venturus est in nubibus cæli. Cùm hac responsione & testimonio Iacobi multis satisfactum esset, & libenter audiuissent, quòd Iacobus sic de Christo foret protestatus, cœperunt glorificare DEVM, & dicere: O sanna filio Dauid.

Tum rursus ipsi Scribæ & Phari-

ſæi cœperunt ad inuicem dicere :Malè fecimus, vt tale is teſtimoniū præſtaret de Ieſu.Sed aſcendamus, & præcipitemus illum deorſum , vt cæteri terreantur , & non credant ei , ſimul & voce magna clamauerunt, dicentes:O ô, & Iuſtus errauit.& complexerũt in hoc ſcripturam, quæ in Eſaia ſcripta eſt, dicentem : Auferamus Iuſtum,quoniam inutilis eſt nobis,propterea fructum operum ſuorum manducabunt. Aſcenderunt ergo, & præcipitauerunt eum, & dicebant ad inuicem : Lapidetur homo iſte. Et his dictis,cœperunt Beatum Iacobum lapidibus vrgere. Qui deiectus non ſolùm, mori non potuit, quin conuerſus & ſuper genua ſua procumbens, dicebat : Rogo Domine Deus pater, dimitte eis peccatum, non enim ſciunt quod faciunt. Cùmque enim talia orantem deſuper lapidibus perurgerent, vnus de Sacerdotibus, de filijs Rhachabitarum (de quibus proteſtatur Hieremias Própheta) exclamauit dicens: Parcite quæſo,quid facitis? Pro vobis orat Iuſtus iſte, quem lapidatis. Et vnus ex ipſis fullo,arreptum fuſtem, in quo res exprimere

ſolent,

ſolent, cerebro eius inliſit. Ita Beatus Iacobus, cui Iuſti cognomentum fuit, tali tandem martyrio comſummatus eſt, ac ſepultus in eodem loco prope templum. Atque hic ille eſt, qui extitit veritatis teſtis Iudæis & Gentibus, quia IESVS eſt Chriſtus, filius Dei viui, qui cum patre & Spiritu ſancto dominatur & regnat in cuncta ſæcula ſæculorum. Atque hæc de Iacobo. Cuius fratres maiores natu, Simon cognominatus Chananæus, & Iudas, qui & Thaddæus & Zelotes, & ipſi Apoſtoli Domini noſtri Ieſu Chriſti, cùm per reuelationem Spiritus ſancti per fidem fuiſſent regionem ingreſſi, inuenerunt ſtatim inter initia ſuæ prædicationis duos ibi magos, Zaroën & Arfexat, qui à facie Sancti Matthæi Apoſtoli de Aethiopia fugerunt. Erat autem doctrina eorum praua, ita vt Deum Abraham, & Deum Iſaac & Deum Iacob blaſphemantes, Deum dicerent tenebrarum: & Moyſen dicerent maleficum fuiſſe, denique omnes prophetas Dei à Deo tenebrarum miſſos adſererent. Præterea animam hominis partem Dei habere dicerent, corpo-

Hic incipit hiſtoria de Simone & Iuda.

ris verò figmentum à Deo malefactum esse: & ideo ex contrarijs substantijs constare, in quibus lætatur caro, anima contristatur: & in quibus exultat anima, & corpus affligitur. Solem & Lunam deorum numero applicantes, aquam simul deitatem habere docebant. Dei autem filium, Dominũ nostrum Iesum Christum, phantasiam fuisse, nec verum hominem, nec ex vera virgine natum, nec verè tentatũ, nec verè passum, nec verè sepultũ, nec verè tertia die resurrexisse à mortuis, adfirmabant. Hac prædicatione polluta Persida post Zaroën & Arfexat, magnũ meruit inuênire doctorẽ, per Beatos Apostolos Simonẽ & Iudam: id est, Dominũ Iesum Christum, qui se diceret Spiritum Sanctum de cælo missurum, iuxtà promissum dicentis: Vado ad patrem, & mitto vobis Spiritum paracletum. Hac igitur causa suscepto itinere, vt Persida à seductione nequam Doctorum liberarent, vt primùm ei appropinquauerunt, quos diximus, Apostoli Simon atque Iudas, occurrentem habebant exercitum Varardach ducis regis Babyloniorum, cui nomen

men erat Xerxes. Hic autem contra Indos, qui fines Persidis inuaserant, susceperat bellum: erantque in comitatu eius sacrificatores, & arioli, & magi, & incantatores, qui per singulas mansiones, sacrificantes dæmonijs, dabant responsa fallaciæ suæ. Contigit autem, vt die qua Apostoli in exercitu erant, concidentes se, & sanguinem suum effundentes, nullum penitùs dare potuerunt duci belli responsum. Quapropter porrexerunt ad fanum vicinæ ciuitatis, & consulentes illic dæmonia, dæmonem cum ingenti mugitu ita audiuerunt loquentem: Dij qui vobiscum comitabantur, euntibus ad prælium propterea dare non possunt responsa, quia duo homines isthic sunt Simon & Iudas, qui tantam consecuti à DEO sunt virtutem, vt nullus nostrorum audeat illis præsentibus loqui. Quæ cum accepisset Varardach dux regis Xerxes, fecit eos in exercitu inquiri. Quos cùm inuenisset, cœpit ab eis quærere, vnde essent, aut quid essent, aut quare venissent in illas terras? Cui Sanctus Simon Apostolus ait: Si genus quæris, Hebræi

ſumus: ſi conditionem, ſerui ſumus Ieſu Chriſti: ſi cauſam quæris, ſalutis veſtræ cauſa venimus, vt relicto errore ſimulachrorum, Deum qui in cælis eſt poſſitis agnoſcere. Cui reſpondens Varardach dux: Nunc (inquit) ad prę-lium maturo, vt Indos ab inuaſione Perſidis arceam, antequam Medorum aduerſus nos auxilia colligant. Quare non eſt opportunum mihi, vt de rebus veſtris nunc diſcutiam. Cum vero fœlix fuerit reuertendi ſucceſſus, audiam vos. Ad quæ Iudas Apoſtolus: Mede, magis congruum eſt (inquit) te cognoſcere illum, cuius ope & auxilio poſſis victor exiſtere, vel eos ſaltem, qui tibi rebelles ſunt, pacatiſſimos inuenire. Tum Varardach dux: Quia audio Deos veſtros, vobis coram poſitis, vobis dare reſponſa, volo vt vos nobis futura prædicatis, vt quos belli exitus habituri ſimus, ſcire queam.

Tum Simon: Vt agnoſcas (ait) errorem horum; quos tibi putas prædicere, damus illis poteſtatem reſpondendi tibi, vt dum dixerint quę ignorant, probemus eos per omnia fuiſſe mentitos. Cumq; orationē fudiſſent

ad

ad Dominum, dixerũt: In nomine Domini nostri Iesu Christi, præcipimus, vt more solito detis responsa his, qui interrogare consueuerunt. Ad hanc vocem cœperunt phanatici eorũ arripi & dicere: Grande bellum futurum esse, & vtrinque multos præliantes interfici posse. Tunc Apostoli Dei, ex abundantia lætitiæ in risum soluũtur. Quibus Varardach: Me (inquit) timor inuasit, & vos ridetis? Dicunt ei Apostoli: Cesset timor tuus, quoniam in ingressu nostro pax vobiscum intrauit istam prouinciam. Quare mitte profectionẽ tuam. Nam crastina die, eadem hac hora, id est tertia, venient ad te quos præmisisti cum legatis Indorum, qui vobis terras inuasas, restitutas imperio vestro nunciabunt: & solutis tributis, aditum referent, & paci vestræ, ad quascunque conditiones volueritis, gratantes, consentientes, pactum firmissimum stabilient. At Pontifices ducis hæc irridentes: Domine Dux, inquiunt, noli istis hominibus fidem dare, vanis & mendacibus, aduenis scilicet & ignotis, qui ideò grata loquuntur, ne exploratorum loco habeantur. Isti au-

tem dij nostri, qui nunquam fallunt, dederunt tibi responsum, vt sis cautus, & ad res omnes solicitus: non quemadmodum illi qui te studiosè reddere securum conantur, vt dum minus cautus fueris, posis ex improuiso & acriùs & faciliùs adoriri. Respondens autem Sanctus Simon Apostolus, dixit: Audi me dux. Nos aduenæ & ignoti, & mendacissimi, non vnum mensem te expectare iubemus: sed diximus: Expecta vnum diem, & cras manè circa horam tertiam venturi sunt, quos misisti. Venient autem cum eis Indorum honorati, qui conditiones à te accipient, vt sint deinceps tributarij Persarum. Hæc cùm animaduerterent Sacerdotes Persarum, qui in exercitu erant, propalam clamabant: Aureas & gemmatas inter purpureas & auro tectas vestes, inter pateras & byssum, sericumque, & omnem gloriam Babylonici regni, dij nostri splendidi, suæ diuinitatis responsa dantes, aliquando fallere possunt: & isti pannosi, & personam nullam habentes, tantum sibi tribuere audent, quos videre, iniuria est. Et hos tu Domine dux ad iniuri-

am Deorum noſtrorum non punis? Tum Dux: Hoc magnum eſt (inquit) quia aduenæ & pauperes atq; ignoti, cũ tanta hoc conſtantia adſeuerant, quod deorum noſtrorum teſtimonio videtur eſſe contrarium. Dicunt ei Pontifices: Iube eos cuſtodiri, ne fugiant. Reſpondit dux: Ego non ſolùm iubeo eos cuſtodiri, ſed ipſi etiam vos in cuſtodia eritis vſq; in craſtinum, vt rerũ exitùs doceat, ſi poſsit eorum teſtimonium comprobari. Poſthæc iudicabitur, quis meritò debeat condemnari. Factũ eſt autem in craſtino, iuxta verbum Apoſtolorum, venerunt nuncij, qui miſsi fuerant curſu velociſsimo in dromedis: & nunciârunt omnia iſta eſſe, ſicut Apoſtoli Paulò antè intimarunt. Quare indignatus dux iuſſit pyram accendi, vt ibi Sacerdotes ſuo igne conſumeret, & hos omnes qui Apoſtolos obfuſcare nitebantur. Apoſtoli autem proſtrauerunt ſe duci, dicentes: Obſecramus Domine, ne efficiamur nos cauſa interitus eorum: qui pro ſalute hominum huc miſsi ſumus, vt viuificaremus mortuos, non vt viuentes occidamus. Itaque cùm diu aſperſi puluere, prouoluti pedibus

ducis iacerent, reſpondit ille: Miror vos ita pro iſtis interuenire, qui nihil aliud egerunt per omnes comites meos & Tribunos ac Satrapas, & ad hoc præmia ingentia contulerunt, quàm vt vos incenderent viuos. Ad quæ extemplò Apoſtoli: Diſciplina (inquiquiũt) magiſtri noſtri has leges tenet, vt non ſolùm malum pro malo non cedat, ſed etiam bona pro malis reſtituat. Eſtque hoc ſolùm diſcrimen inter nos & cęteras diſciplinas, quia omnes reliqui malũ reddunt pro malo, omnesque odiẽtes ſe odio habent. Nos autem è contrà diligimus inimicos noſtros, & benefacimus his qui nos odiunt, & oramus Dominum pro calumniantibus & perſequẽtibus nos. Quæ cùm audiuiſſet dux: Vel hoc permittite. inquit facere, vt omnia bona eorum vobis tradantur. Et cùm hæc diceret, iuſſit inquiri quanta eſſet facultas Pontificum. Et reſpondentes tabularij fiſci, dixerunt: Vnus Pontifex vnam libram auri in vno menſe de fiſco conſequitur. Et computati ſunt centum & viginti talentorũ: excepto eo qui ſacerdotij arcem tenebat, qui quadruplum conſequebatur in

Vel hoc autori fidem confirmat. nam tabularios in prouincijs conſtituiſſe & Auguſtum Suetonius

in auro, Congregatæ sunt itaque familiæ & vestes, & ministerium, & argentum & aurum, & iumenta, & omnia quæ habere poterant, nec poterat dinumerari facultas eorum. Ita congregatis opibus, dux ad regem reuersus, Apostolos Domini commendauit, inquiens: Hi sunt, sub effigie hominũ latentes, quos dij nostri timent, qui neque sine illarũ concessione dare responsa hominibus possunt. Et ipsa responsa illorum falsa fuisse, & oracula illorum, & euentus ipsi comprobauerunt. Isti autẽ Sacerdotes nostri, dum dicerent eos aduenas fallentes, quibus non deberet credi, & insisterent apud nos, vt puniremus eos: dũque vtrosque in custodia haberemus, vt pars quæ vera diceret remuneraretur, & quæ fefellisset, puniretur, denique vbi omnia eo ordine, quo isti prædixerant, sunt adimpleta, & vellem eos hoc pati, quod illi istos pati elaborauerant: ecce isti precibus apud me egerunt boni viri, vt nihil [illegible]nitùs paterẽtur mali. Et cùm facultates eorum iussissemus conferri, has tamen illi nihilominus contemnunt, dicentes: Nobis non licet aliquid possidere

& Capitolinus M Cæsarem tradunt apud quos et censum singuli ostenderunt, & nomina acciperent.

ſupra terram, ex eo quòd noſtra poſſeſſio eſt in cælo, quæ eſt æterna, & vbi immortalitas regnat. Quin & illud inſuper addũt: Nulla ratione poſſumus accipere vel aurum, vel argentum vel veſtes, vel domos, aut prædia aut ſeruos. Iſta enim omnia terrena ſunt, & morientem hominem non ſequuntur. Quibus cùm dicerẽ, vel aliquantũ vt acciperent inde, quòd pauperes & peregrini eſſent, perſuadere nequiuimus. Non ſumus (dixerunt illi) pauperes, qui diuitias cæleſtes habemus. Sed ſi vis, vt ad ſalutem animæ tuæ proficiat cenſus ille, eroga pauperibus, eroga viduis, & orphanis, eroga infirmis & adflictis, libera debitores, qui à creditorib. exagitãtur, eroga publicè manum porrigentibus, & omnibus, qui his opibus indigent. Nam nos terrenũ nihil deſideramus.

Hæc & alia cùm dux apud regem Xerxen diſſeruiſſet, excitati in zelum, qui cum rege fuerant Zaroës & Arfexat magi, ſimul indignabundi, rumores ſparſerunt: Malignos eos homines eſſe, qui contra Deos Gentis, contraque regnum tam aſtutè molirentur. Nam ſi vis ſcire Rex (inquiũt) quòd ea vera

ſunt

ſunt quæ dicimus, non priùs permittemus hos loqui, quàm Deos tuos adorauerint: Tum dux: Audetis ne cũ illis habere conflictum, vt ſi viceritis eos, tum demum abijciantur? Dixerunt magi: Aequum eſt, vt ſicut nos adoramus Deos noſtros, ita adorent & illi. Reſpõdit dux: Hoc ſcilicet conflictus veſter oſtendet. Ad hæc iterum magi: Vis videre (inquiunt) potentiã noſtram, vt probes, quia non poterũt loqui nobis præſentibus: iube adſtare hic, qui ſint eloquentes in linguis, acutiſſimi in argumentis, & clamoſi in vocibus. Et ſi tunc auſi fuerint nobis præſentibus loqui, probabis nos eſſe imperitiſsimos. Tũc iuſſu regis & ducis, omnes aduocati præſtò facti, ita ſunt à duce admoniti, vt quãta poſſent conſtantia, haberent cum his magis contentiones, & eos à defenſionum propoſito, argumentorum ſuorũ propoſito excluderent. Et cùm in pręſentia regis & ducis, cunctorũq; ſublimium magi locuti eſſent, omnis illa aduocatio ita muta facta eſt, vt nec nutibus, quod loqui nõ poterat, indicaret. Et cũ vnius ferè horæ trãſiſſet ſpaciũ, dixere magi ad regem: Vt ſcias

nos

nos ex Deorum esse numero, permittimus eos quidem loqui, sed ambulare non posse Quod cùm fecissent, adiecerunt dicentes: Ecce reddimus eis gressum, sed faciemus eos apertis oculis nihil videre. Cumque & hoc fecissent, expauit cor regis & ducis, dicentibus amicis eorum, non debere contemni hos magos, ne & regi & duci inferant debilitatem in membris. Igitur hoc spectaculum à primo mane vsque ad horam sextam dũ spectatur, aduocati mœrore confecti, ad suas reuersi sunt quique domos, nimio animi impulsu fatigati. Dux verò cum haberet amicos Apostolos, eis narrauit omnia quę dicta, quæq; facta extiterãt. Dixerũt duci Apostoli: Vt scias, nobis pręsentibus figmẽta illorũ valere nõ posse, & ideò timere eos nostrã pręsentiam, iube aduocatos ipsos ad nos venire, priusquã ad ipsos vadant, & posteaquã ad nos venerint, ita ingrediãtur ad regẽ, similẽ habituri cõflictũ: & si pręualuerĩt eis, tũ scias nos ab his aliquatenus vinci posse. Cõuocauit igitur dux oẽm illã aduocationẽ in domo sua, & quasi compatiens illis dixit: Doleo equidem verecundiæ

vestræ, quàm estis intra regalem aulā perpessi. Vnde sciatis, me inuenisse homines, qui vos moneāt & doceāt, vt non solùm vobis non præualeant, sed etiam vobis superati discedant. Tunc omnis illa multitudo aduocatorum prostrata, duci gratias agens, & eorum singuli cœperunt precibus agere, vt dictum facto compleret. At ille protulit eis Apostolos Domini, Simonem & Iudam. Videntes autem aduocati homines vilissima veste indutos, quasi in despectu eorum cœperunt habere personas. Quos facto silentio sic allocutus est Simon: Sæpissimè euenire, vt intra scrinia aurea & gemmata, vilia quædam habeantur inclusa: & intra vilissimas & ligneas capsas, sint gemmarum monilia preciosa reposita, solere etiam vasa pulcherrima aceto repleta execrationi & contēptui subiacere: cōtrà verò, vasa fœdissima in aspectu, vino tamē intùs optimo repleta, ambitionem sui saporis excitare gustantibus, ita vt neglecta visione, contemptui vilia quæ aspectus offendit, de sola cogitent homines suauitate, quæ intrinsecùs latet. Imò quicunque (inquiunt) alicu- *Elegās comparatio.*

ius

ius rei cupit esse possessor, non magnoperè gestatoriũ, sed ipsũ quod gestatur spectat. Nõ ergo offendat aspectũ vestrũ, vilis hic noster habitus, intus .n. latent ea, quę ęternã vos faciãt & gloriã inuenire, & vitã. Nos quippe oẽs homines, de vno patre & de vna matre nati sumus. Qui cũ facti essent & positi in regione viuorũ, suadẽte angelo inuidiæ, pręuaricati sunt in lege, quam à suo conditore susceperãt, suntque serui facti eius, cui suadenti obtemperauerunt. Deinde cum ipso angelo, ab illa vitæ æternæ regione, in huius terræ exilium proiecti sunt. Misericordiam tamen nihilo minus Deus & in hac parte suã constituit, vt sic homo creatorẽ suum solum Deum excoleret, & elementa non adoraret, nec diceret ligno, quod ipse dolauerat, Tu es Deus meus. Recessit autem à Deo suo homo, à custode suo: & quod maius est à Saluatore suo, vt suo pareret inimico. Hunc autem errorem in hominibus hic angelus princeps inuidiæ ideo nutriuit, & nutrit, vt ipse eis dominetur, & faciat de eis, quod ipse voluerit: conaturque auocare Deũ verum, quẽ iste angelus timet,

timet, à genere humano. Hac de causa per magos suos, quando voluit fecit vos tacere: rursus fecit vos inuidere, deniq; fecit vos immobiles permanere. Vnde, vt probetis ita esse, venite ad nos, & promittite, vos ab idolorũ cultura recedere, & solũ Deũ inuisibilem adorare ac colere. Et cũ hæc feceritis, imponemus manus nostras super capita vestra, & signũ Christi faciemus in frontibus vestris, & si tũ nõ confutaueritis eos, credite nos fallere omnia quęcunq; asserimus. Tum vniuersi illi aduocati, considerantes rationẽ verã, prostrauerũt se Apostolis dicẽtes: Facite ergo quęsumus, ne in nobis possint linguæ impedire officium, nec aliqua in mẽbris nostris impedimẽta inferre: & sit supra nos ira Dei, si vltrà idolis crediderimus. Quæ cum ab aduocatis dicta essent, procumbẽtes humi sancti Apostoli Simõ & Iudas, orauerũt ad Deum in hæc verba: Deus Israël, qui exinaniuisti magica figmenta Iammes & Mambres, & dedisti eos in confusionem & vlcera, & perire eos iussisti; sic faciat & hic manus tua super hos magnos Zaroën & Arfexat. Hos autẽ famulos tuos, promit-

Loquebatur Simon hæc ad sapientes ac eloquentes Persarũ aduocatos.

mittentes quòd ab omni cultura idolorum abſcedent, fac fortes & ſtabiles, & conſtanter aduerſus eos inſurgere, vt cognoſcant omnes, quia tu es vnus omnipotens, qui regnas in ſæcula ſæculorum. Cumq; reſpondiſſent, Amen: ſignatis frontibus abierunt. Ingreſſi ſunt autem cum duce ad regē. Haud multò pòſt adſunt & magi, tentantes ea, quæ anteà fecerant, & nulla poterant ratione præualere. Tum ex aduocatis vnus Zebeus nomine, dixit: Audi Domine rex, iſta ſtercora abijcienda ſunt, & ex tuo regno emundāda, ne fortè omnibus putredinem generent. Habent enim ſecum angelum humani generis inimicum, & ludificant in hoc homines, vt quàm plurimos angelus iſte malus habeat ſubiectos. Habet autem hos ſubiectos, qui non ſunt Deo omnipotenti ſubiecti. Iam verò idcirco inſiſtebant magi, vt Apoſtoli ſancti hos deos adorarent: quo facto, Deū verum offenderent, & deinceps ipſi in illis faciliùs per angelum illum malignum ſua præſtigia exercerent. Denique ſignum Dei ſui in frontibus noſtris, digitis ſuis facientes, miſerunt huc, iſta

verba

verba adijcientes: Si post istud signaculum Dei, præualuerint artes illorum, sciatis nos quæ docemus vniuersa mentitos. Ecce nunc igitur in DEI omnipotentis nomine adsumus, insultamus & opponimus nos magis: si possunt, agant, quæ hesterno gesserũt. Quæ cùm viderunt magi, indignati, multitudinem serpẽtum venire fecerunt. Qua re terrefacti, qui aderant, vt Apostolos rex vocaret, clamarunt. Missis igitur nuncijs, mox venerunt Apostoli, qui implentes pallia sua de serpentibus miserunt in eosdem magos dicentes: In nomine Domini nostri Iesu Christi non moriemini, sed morsibus eorum attrectati, dolorum vestrorum mugitum dabitis Statimque serpentes cœperunt carnes eorũ deuorare. Illi autem vlulabant, veluti lupi. Quæ videns rex, & omnes qui aderant, dicebant Apostolis: Permittite, vt magi moriantur ab eis. At illi responderunt: Nos missi sumus, à morte ad vitam cunctos reducere, non à vita præcipitare in mortem. Facta igitur orationẽ, dixerũt Apostoli serpentibus: Redite in nomine Iesu Christi ad loca vestra, atque omne venenũ

quod

quod in hos magos infudiſtis, auferte vobiſcum. Nouos itaque cruciatus magi patiuntur, cùm ſerpentes venena ſua morſibus renouatis tollerent, ſugentes ſanguinem eorum. Itaque ablegatis ſerpentibus, adlocuti ſunt Apoſtoli magos in hæc verba: Audite impij ſcripturam ſanctam dicentem: Qui proximo ſuo parat foueam, ipſe prior cadit in illam. Vos quidem nobis paraſtis mortem: Nos autem rogauimus Dominū noſtrū Ieſum Chriſtum, vt vos à morte præſente eriperet. Denique qui per multos annos morſibus his ſerpentinis affligi poteratis, ecce tertia die tranſacta, precibus noſtris recuperata vobis ſanitas redonabitur. Forſitā vel ſic ab impietate veſtra ceſſabitis, dum veritatem Dei circa vos exuperare, probare poſſitis. In iſtis autem tribus diebus, ideo permittimus vobis dominari dolores, vt pœniteamini pro erroribus veſtris. Hæc cùm dixiſſent Apoſtoli, deportati ſunt ad hoſpitalia magi, qui per triduum nec cibum capere, nec bibere vllo modo poterant; ſed in his ſola vociferatio doloribus extorta inceſſabilis extitit. Poſteà, cùm iam res in

in eo eſſet, vt pariter expirarent magi Zaroës & Arfexat, acceſſerunt eos Apoſtoli, dicentes: Non dignatur Deus habere coacta ſeruitia: ideo ſurgite ſani, habentes liberam facultatem conuertendi à malo ad bonum, & exeundi à tenebris ad lumen.

At illi permanentes in perfidia ſua, ſicut à facie Matthæi Apoſtoli fugerunt, ſic & his duobus Apoſtolis fugientes, ad ſimulachrorum cultores, per totam Perſidis regionem, vt Apoſtolis inimicitias excitarent, vbiq; dicebant: Ecce veniunt ad vos inimici Deorum noſtrorũ. Si vultis Deos veſtros habere propitios, compellite eos ſacrificare illis. Si autem nolueritis, ſaltem interficite eos. Hæc cùm ita inter Apoſtolos & magos in Perſide geſta fuiſsẽt, rogati à rege & duce beati Simon & Iudas, ab eo tempore morabantur in Babylone, facientes quotidie mirabilia magna, inluminantes cæcos, ſurdis reddentes auditum, claudicantibus greſſum, mundantes leproſos, fugantes denique ab obſeſſis corporibus omnis generis dæmonia. Habebant autem ſecùm diſcipulos multos, ex quibus ordinabant

S. Simonis & Iudæ habitatio in Babylone.

per

ciuitates Presbyteros & Diaconos & clericos,& Ecclesias multas constituebant. Factum est autem, vt vnus ex diaconibus pateretur crimen incesti. Erat enim vicinus filiæ Satrapæ cuiusdam ditissimi hominis, quæ perdita virginitate partum edens periclitabatur. Interrogata autem à parentibus, virum Dei Sãctum & castum Euphrosinum Diaconum impetebat.

Qui tentus à parentibus puellæ, vrgebatur subire vindictam. Quod vbi Apostoli audiuerunt, venerunt ad parentes puellæ. At illi cùm aspexissent Apostolos, cœperunt clamare, & diaconum reum huius criminis accusare. Tum Apostoli: Quando (inquiunt) natus est puer? Responderũt: Hodie hora diei prima. Dicunt eis Apostoli: Perducite hunc infantem, & diaconũ quem accusatis huc pariter adducite. Cumq; in præsentia essent, alloquuntur Apostoli infantem dicentes: In nomine Domini nostri Iesu Christi loquere, & dic, si iste Diaconus præsumpserit hanc iniquitatem. Tum infans absolutissimo sermone ait: Hic Diaconus vir Sanctus & castus est, & nunquam inquinauit carnem suam

Nota admirandam historiam.

ſuam. Rurſus autem inſiſtebant parentes Apoſtolis, vt de perſona infans interrogaretur incæſti Qui dixerunt: Nos innocentes ſoluere decet, & nocentes prodere non decet. Dum hæc Babyloniæ fierent ab Apoſtolis Domini, intereà euenit, vt duæ tigrides ferociſſimæ, quæ erant in ſingulis caueis clauſæ, fortè fortuna liberatæ fugerent, & quidquid in occurſu inuenirent, deuorarent. Quare conſternatus omnis populus, ad Apoſtolos Dei confugit. Apoſtoli aũt inuocantes nomen Domini Ieſu Chriſti, iuſſerunt vt ſequerentur eos in domũ, in qua manebant. Et per triduũ ibi manſerunt: Et conuocantes ibi omnẽ multitudinem, dixerũt: Audite omnes filij hominũ, qui ad imaginem Dei facti eſtis, quibus dedit Deus ingenium, memoriã, & intelligentiam, conſiderate feras, quæ nunquã manſueſcere conſueuerant, audito nomine Dñi Ieſu Chriſti, in agnos conuerſæ ſunt: & homines in tanta adhuc perdurant obſtinatione, vt non intelligant, Deos non eſſe figmenta hæc aurea & argentea, quæ flata ſunt, & ad arbitrium hominis fabrefacta, vel de lapide aut ligno

Aureum dictum.

K ſcul-

sculpta. Dominum autem qui vos creauit, ignoratis, qui dat vobis pluuiam de cælo, & producit vobis panem de terra, & vinum ac oleum de surculis ligni. Vt autē sciatis, quia ipse est verus Deus, erunt vobis in testimoniū tigrides istæ, vt ipse vos admoneant quodammodo, vt non alterum colatis Deum, nisi Dominum nostrum Iesum Christum, in cuius nomine istæ mansuetæ factæ, quasi oues in medio vestri conuersabuntur, vespere autem facto in suam cellulam reuertentes manebunt. Intereà nos suscepto itinere, reliquas ciuitates peragrabimus & prouincias, vt Euangelij Domini nostri Iesu Christi prædicatio cunctis innotescat. Quæ cùm audirent ex Apostolis, flebant populi, rogantes vt non discederent. Ad quorum petitionem vnum adhuc annum & menses tres in Perside beati Simon & Iudas remorati sunt. In quo spacio ampliùs quàm sexaginta millia virorum baptizati sunt, exceptis paruulis, & mulieribus: baptizato primùm rege, cum vniuersis dignitatibus suis. Præterea vidētes omnes infirmitates verbó curari, inluminari cæcos, mortuos etiam

Elegans cō paratio.

etiam suscitari in nomine Domini Iesu Christi, vniuersi populi crediderũt destruentes tẽpla, & Ecclesias extruẽtes. Ordinauêre autem Apostoli in ciuitate Babylonis episcopum nomine Abdiam, qui cum ipsis venerat à Iudæa, qui & ipse viderat oculis suis Dominum: & repleta est ciuitas Ecclesijs. Quibus ritè omnibus ordinatis, egressi sunt Apostoli Persidem. Sequebantur autem eos turbæ discipulorũ, & eò ampliùs viri. Circumierunt autem duodecim prouincias Persidis, & ciuitates earum, in quibus quę egerint, & quæ passi sint per annos tredecim, longa narratione scripsit Crathon, Apostolorum ipsorum discipulus, in decem librorum voluminibus vniuersa comprehendens, quæ Africanus historiographus in latinam transtulit linguam: Ex quibus qui scire voluerit, qui fuerint progressus prædicationis, vel quo fine mundum Simon & Iudas Apostoli reliquerint, ex multis pauca selegimus. Quippe Zaroës & Arfexat magi facientes scelera multa per ciuitates Persidis, & dicentes, se esse, ex genere Deorum, semper à facie Apostolorum fugientes,

Ex his verẽ sus apparet, authorẽ huius historiæ gestis rebus S. Simonis & Iudæ interfuisse.

Crathon alter author, qui historiã Apostolorũ scripsit.

Interpres huius historiæ, sui ipsius meminit.

tamdiu erant in quacunque ciuitate, quamdiu cognoscerent Apostolos aduenire. Apostoli autem vbicunque fuissent ingressi, detegebant scelera eorum, & ostendebant doctrinam eorum ab inimico humani generis adinuentam. Erant autem in Suanyr ciuitate lxx. templorum Pontifices, qui solebãt singulas libras auri à rege cõsequi, quando Solis æpulas celebrabant: id quod quater in anno fieri cõsueuerat, in tempore nouorum, in introitu veris, initio æstatis, autumni & hyemis. Hos igitur nõ pontifices hac allocutione magi in Apostolos Dei incitauerunt, dicẽtes: Venturi sunt duo Hebræi, Deorum omnium inimici. Quare vbi inceperint dicere, Deum alterũ adorari debere: vos exclusi eritis à facultatibus vestris, & contemptui populo eritis. Alloquimini ergo populum, vt cùm primùm hi vrbẽ intrãrint, teneantur ad Sacrificandum. Si consenserint, pacem habebũt cum dijs vestris. Si verò sacrificare noluerint, sciatis illos ad subuersionem vestrã ingressuros, & deprædationem & mortem. Factum est aũt vt postquam peragrassent vniuersas prouincias, venirent

Suanyr amplißima ciuitas Persidis.

nirent ad Suanyr ciuitatem magnam. In quam cùm fuissent ingressi, & mansissent apud discipulū suum, eiusdem ciuitatis virum, nomine Semnem, ecce circa horam primam omnes simul Sacerdotes cum populò innumerabili venerunt ad ædes, clamantes ad Semnem: Produc ad nos inimicos Deorum nostrorum. Cum quibus si non sacrificaueris dijs nostris, incendemus te & domum tuam, cum ipsis. Intereà tenentur Apostoli Dei, & ducuntur (haud mora) ad templum Solis, quod cùm ingrederentur, cœperunt clamare dæmones, Eigon Mystumneos: Quid vobis & nobis Apostoli Dei viui? In ingressu vestro flammis exurimur. Stabat autem in vna æde templi ab oriente quadriga Solis, fusilis ex argento, in alia autem æde stabat Luna fusilis ex argento, habens quadrigam similiter boum fusilem ex argento. Cœperunt ergo Pontifices Apostolis vim facere cum populo, vt adorarent eos inibi. Quòd animaduertens Iudas ad Simonem: Frater (inquit) Simon, video Dominum meum IESVM Christum, vocantem nos. Similiter & Simon respondit: Diu est, quod

Græce voces sunt Ergon Mistomneos, pro eo quod est manceps.

Apparet Christus duobus Apostolis.

 intueor

intueor aſpectum Domini in medio angelorum. Nam & dixit mihi angelus Domini cùm orarem: Faciam vos egredi de templo, & faciam ipſum templum ruere ſuper eos, & dixi, nequaquam Domine, non fiat hoc, fortaſſis erunt aliqui ex his, qui conuertantur ad Dominum. Igitur cùm hæc ſecum Hebræo ſermone loquerentur, apparuit eis angelus Domini, dicens: Confortamini, & vnum è duobus eligite: aut repẽtinum iſtorum omnium interitum, aut palmam martyrij veſtri, cum fiducia boni certaminis expectate. Cui reſpondentes Apoſtoli, dixerunt: Imploranda eſt miſericordia Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt & illis propitietur, & nos adiuuet vt poſſimus pertingere cum conſtantia ad coronam. Hoc autem Apoſtoli ſoli cùm viderent & audirent, compellebantur à Pontificibus adorare ſimulachrum Solis & Lunæ. Quibus Apoſtoli dixerunt: Facite fieri ſilentium, vt demus reſponſum omni populo audiente. Facto autem ſilentio, dixerunt: Audite omnes, & videte Solem noſcimus ſeruum Dei eſſe, & Luna ſimiliter præcepto ſui Creatoris

Nota pietatem.

eſt

est subiecta. In cæli tamen firmamento consistentes, non sine iniuria sui in templis includuntur, qui in cælo omni sæculo patere noscuntur. Et vt intelligatis, quia simulachra eorum nõn Sole, sed dæmonijs sunt plena, ego præcipiam dæmonio, qui in Solis simulachro latet, & frater meus jubebit alteri dæmonio quod in simulachro Lunæ vos ludificat, vt egrediãtur ex eis, & ipsi ea comminuant. Et stupentibus cunctis, dixit Simon ad Solis simulachrum: Præcipio tibi ludificator huius populi dæmon pessime, vt exeas de simulachro Solis, & cõminuas ipsum, & quadrigam eius. Similiter cùm hæc Iudas ad simulachrum Lunæ dixisset, visi sunt ab omni populo duo Aethiopes nigri, nudi, horribili vultu, & vlulantes, dirasque voces emittentes abscedere. Quo facto, irruentes Pontifices & populum in Apostolos Christi, interfecerunt eos per tumultum. Erant verò ipsi gaudentes & alacres Apostoli Dei, gratias Deo agẽtes, quia digni habiti essent, vt pro nomine Domini paterentur. Passi sunt autem die Kalen. Iuliarum. Simul quoque tum passus est cum Apostolis,

Idololatriæ gens dedita.

Dæmonum eiectio.

Apostol. mors.

Hospitis A postol. paßio Sennes hospes eorum, quoniam & ipse idolis sacrificare contempserat. Ipsa autem hora passionis, cùm nimia esset cæli serenitas, fulgura exorta sunt ita vt trifariam templum ipsum scinderetur, à summo tecti fastigio vsque ad vltimum fundamentum. Quo tempore, & duo, de quibus diximus, magi, *Diuina vltio.* Zaroës & Arfexat, ictu choruscationis adusti, ad carbonem cõuersi sunt. *Xerxis humilitas.* Post menses autem tres misit rex Xerxes nuncios in ciuitatem Senayr, qui confiscarent Pontifices, & corpora sanctorum Apostolorum ad suam transferrent ciuitatem. In qua extruere cœpit basilicam, octogenos cyclos octo angulorum, & octies octogenos pedes per gyrum comprehendentem, cùm alta esset pedum centum *Magnifi. Templum honori Apost. dicatū* & viginti. fueruntque omnia ex quadratis marmoribus signaticis extructa, camera ipsa laminis aureis suffixa. In medio autem octogeni sarcophagum corpora beatorum Apostolorum portantem, ex argento puro *Sarcophagū Apostol.* instituit: factaque est huius fabricæ ædificatio per annos tres continuos, & consummata die natalis Apostolorum, & die coronationis Kalendas

Iulij

Iulij dedicata. In quo loco beneficia consequuntur, qui credentes in Dominum Iesum Christum, illuc meruerint peruenire.

LIBER SEPTIMVS Historiæ Apostolicæ ab Abdia Babylonis Episcopo Hebraicè scriptæ: & in linguam Latinam ab Africano versæ, de gestis à beato Matthæo Apostolo & Euangelista rebus:

MAtthæus cognomento Leui, & Alphæi filius, ex publicanorũ ordine fuit: atque eo in munere vocatus à Domino nostro Iesu CHRISTO, in discipulorum eius numerum venit: postremò ad Apostolatus culmen ascendit, ante subleuationem Domini in cælum præter cæteros muneris Apostolici socios, peculiare nihil gessit. Sed post quam Spiritum sanctum inluminatorem vna cum cæteris accepisset, & in orbem terrarum ad prædicandum Euangelium esset directus, Aethiopiam is in diuisione prouinciam suscepit. In

Genus B. Matthæi.

Status, vocatio ad Apostolatũ.

Aethiopia ad prædicandum contigit.

quam profectus ipse, cum in ciuitate magna, quæ dicitur Naddauer, moraretur, in qua rex Aeglippus sedebat, contigit vt duo magi Zaroës & Arphaxat simul essent, qui regem miris modis ludificabant, vt se Deos esse, remota ambiguitate, crederet. Et credebat eis rex omnia, & omnis populus non solùm memoratæ vrbis, sed ex longinquis etiam regionibus AEthiopiæ veniebant quotidie, vt adorarent eos. Faciebant enim subitò hominum gressus figi, & tamdiu immobiles stare, quamdiu ipsi voluissent. Similiter & visus hominum, & auditus, à suo officio refrenabant. Imperabant serpentibus vt percuterent, quod & Marsi facere solent: & ipsi incantando multos curabant. Et vt dici vulgò solet: Malignis maior reuerentia exhibetur ex timore, quàm benignis ex amore: sic & illi venerabiles apud AEthiopes, in magno diu precio fuerunt. Verùm (vt sæpe dictũ est) curam Deus hominũ gerens, Matthæum contra hos Apostolum misit. Qui ingressus ciuitatem, cœpit detegere præstigia illorum. Omnes enim quos illi figebant, hic in nomine

Duo Pseudoprophetæ

Tyrannidẽ exercebant.

Benignitas Dei succurrit hominib.

mine Iesu Christi soluebat: quos illi excæcabant, hic inluminabat: quibus illi auditum tulerant, iste reddebat. Serpentes etiam, quos ad percutiendos homines excitabant, hic conuertebat in somnum, & percussiones eorum facto signo Domini percurabat. Hunc cùm vidisset AEthiops eunuchus Candacis nomine, qui fuerat à Philippo Apostolo Diacono baptizatus, procidit ad pedes eius, & adorans dixit: Quia respexit Deus ciuitatem istam, vt liberaret eam de manu duorum magorum, quos putant stulti homines Deos esse. Is suscipiebat Apostolum in domum suam, & veniebant ad eum omnes, qui erant amici Candacis eunuchi: & audientes verbum vitæ credebant Christo IESV Domino. Et baptizabantur quotidie plurimi, videntes quòd omnia quæ magi faciebant mala hominibus, hæc DEI discipulus euacuaret. Illi enim ideo vulnerabant quos poterant, vt vulnerati, ipsos euocarent ad curam. Quique ideo curare putabantur, quoniam à læsione cessabant. Matthæus autem Apostolus Christi, non solùm hos curabat, quos illi læ-

Opera operibus contraria.

Eunuchus Candacis reginæ à B. Philippo baptiz.

Variæ curationes in nomine Iesu.

debant, sed etiam omnes qui ad eum ferebantur, & fuerant infirmitatibus diuersis obsessi. Prædicabant autem populo veritatem Dei, vt omnes mirarentur eloquentiam eius. Tum Candacis eunuchus, qui eum susceperat omni affectione, interrogauit eum dicens: Obsecro te, vt digneris indicare mihi, quomodo cùm sis Hæbreus, nosti Græcam, Aegyptiacam & Aethiopicam sermocinationem, ita vt hi qui in his regionibus nati sunt, non possint tam bene sermocinari. Respondit Apostolus: Totus mundus vnam sermocinationem habuisse omnium hominum dignoscitur. Sed nata est præsumptio omnium hominum talis, quæ eos turrim tantæ magnitudinis facere hortaretur, ita vt cacumen eius peruenisset ad cœlum. Hanc præsumptionem DEVS omnipotens hoc ordine repressit, vt alter alterum tum non potuerit loquentem aduertere. Facta sunt autem plurima linguarum genera, & diuisa est illa conspiratio, quæ per vnam linguæ intelligentiam consistebat. Bona quidem fuit ea voluntas, vt fieret turris, cuius cacumen perueniet

Eloquentia B. Matthæi.

Causa & origo tot per orbem terræ linguarum,

da

ad cœlum: sed mala fuit præsumptio, quæ nō sanctis meritis ire volebat ad sancta. Veniens autem filius Dei omnipotentis, ostendere voluit, quo ordine ędificando perueniremus ad cœlum: & nobis duodecim discipulis suis misit Spiritum Sanctum de cœlo, cùm sederemus in vno loco, venitque supra vnumquenque nostrûm, & inflammati sumus sicuti ferrum inflãmatur ab igne. Posthæc cùm à nobis pauor simul & splendor discessisset, cœpimus varijs linguis loqui Gentibus, & magnalia natiuitatis Christi adnunciare, quo ordine sit natus vnigenitus filius Dei: cuius originem ante sæcula nemo nouit: Qualiter verò sit natus ex vtero Mariæ virginis, adnuncians atque intimans nobis, & ab intacta virgine lactatus & ablactatus, & enutritus atque eruditus & baptizatus, & tentatus & passus, & mortuus & sepultus, & die tertio resurrexit: Et in cælos ascendit, vt ad dextram Dei omnipotentis sederet, vnde sit venturus iudicare omne sæculum per ignem. Non ergo, vt tu putas, istas tantum quatuor, sed omnium Gentium etiam linguas scimus,

Scalæ virtutum in cælū.

qui eius discipuli sumus, Iesu crucifixi, nō mediocriter, sed perfectè. Et ad quamcūque Gentem peruenire potuerimus, iam loquelam eius perfectè cognoscimus. Nunc verò ædificatur turris non de lapidibus, sed de virtutibus Christi, omnibus qui baptizantur in nomine patris & filij & spiritus sancti: aperiturq; eis turris, quam Christus extruxit: & per ipsam tamdiu ædificantes ascendunt, vsquequò ad cęlorum regna pertingant. Hæc & his similia multo mystico sermone Apostolus cùm dissereret, venit qui diceret, magos illos cum singulis draconibus aduenire, Dracones aūt erant galeati, & flatus eorum flammiferum ardorem emittebat, sulphureasque spargebant auras è naribus, quorum odor homines interficiebat. Quæ cum audiuisset Matthæus, consignans se, securus cœpit in occursum illis prodire, prohibebat autem illum Candacis, clausis ostijs, dicens: Per fenestrā quæso, si videtur, loquere magistis. Dicit illi Apostolus: Tu mihi aperi, tu mihi aperi, & per fenestrā tu cōsiderabis magorum istorū audaciam. Itaque aperto ostio Apostolus mox vt egress-

Apostoli omnes linguas sciuerunt.

Inuocatio Magorum.

egressus est, ecce obuiam illi duo magi, singulos dracones ante se habentes, veniebant. Tum verò vt appropinquarunt, ambo dracones ante pedes Apostoli obdormiuerunt. Et dicit Apostolus magis: Vbi est ars vestra? Si potestis, excitate eos. Ego autem si nō rogassem Dominū meū Iesum Christum, oēm furorem, quem in me exacuistis, in vos retorsissent. Sed quousque omnis populus conueniat, hi obdormiunt. Et quia nullus acedere huc ausus est, ego excitabo eos, & iubebo illos redire ad locum suum, cum omni mansuetudine. Conabantur autem intereà arte sua magica excitare eos Zaroës & Arphaxat, & non poterant neque oculos aperire, neque penitùs commouere quidquam. Rogabant autem populi, dicentes Apostolos: Rogamus te Domine, vt liberes populum & ciuitatem ab his bestijs. Ad quos Apostolus: Nolite timere (inquit) ego faciam eos hinc cum omni mā suetudine abscedere. Et conuersus ad dracones, dixit: In nomine Domini mei Iesu Christi, qui conceptus est ex Spiritu sancto & natus de Maria virgine, quem tradidit Iudas

Non est ars aduersus Dominum.

Nota historiam dignā memoratu.

Iudas Pharisæis, & illi eum crucifixerunt: quique post crucem sepultus, tertia die resurrexit à mortuis, & conuersatus nobis per quadraginta dies, docuit nos ea, quæ ante pasionem docuerat, commemorans vniuersa quæ dixerat: & qui denique post xl. dies, videntibus nobis ascendit ad cælos, & sedet nunc in dextra Dei patris, vnde venturus est iudicare viuos & mortuos: in ipsius inquam nomine & virtute, suscitemini. Et te adiuro spiritus, vt cum omni mansuetudine facias eos redire ad locum suum, ita vt nullum contingant, nullum lædant, neque hominem neque quadrupedem, neque volucrem. Ad hanc vocem eleuantes capita serpentes cœperunt ire, atque apertis portis egressi publicè & omnibus videntibus, nunquam ampliùs comparuerunt. Quo facto, Apostolus populum ita allocutus est: Audite fratres & filij, & omnes qui vultis liberare animas vestras à vero dracone diabolo. Propter vestram salutem misit me ad vos Deus, vt relicta vanitate idolorũ, ad ipsum conuertamini, qui vos creauit. Deus autem quando fecit hominem

Fugatur diabolus.

Expositio ligationis Apostol.

primum

primùm, posuit eum in paradiso deliciarum, cum vxore sua, quam de costa eius fecerat. Porrò paradisus deliciarum, eminet omnibus montibus, & vicinus est cælo: neque habet aliquid in se, quod possit esse saluti hominum inimicum. Non aues terrentur ad sonitum hominis & aspectum, non spinæ nascuntur & tribuli, non ibi rosæ marcescunt, non lilia, nō aliqui ibi prætereunt flores, non anni senectutem generant ætatibus, non labor fatigationibus subiacet, non infirmitas aliqua sanitati succedit: tristitia & fletus & mors, ibi penitùs locum non habent, auræ enim quæ ibi sunt, blandiuntur potiùs, quàm perflant, & æternitatem naribus inferūt. Nam sicut thymiamatis fumus excludit putores, ibi nares, ibi vitā expirant æternam: quæ non permittit hominem neque fatigationem incurrere, nec dolorem, sed semper æqualem, semper iuuenem, semper lætum, & semper immobilem permanere. Sonant ibi organa angelorum, & voces mellifluæ auribus inferuntur. Serpens ibi locum non habet, non scorpio, non phalangius, non musca ali-

Topographia Paradisi.

Beatitudinis felicitas.

qua

qua saluti hominis inimica est, famulantur ibi hominibus leones & tigrides & pardi: & quidquid iusserit homo auibus aut feris, quasi charissimo & dilecto Dei, mox obtemperant cum reuerentia iussioni eius. Quatuor quoque flumina inde fluunt: vnus fluuius dicitur Geon; secundus Physon, tertius Tygris, & quartus Euphrates. Hi omni genere piscium abundant. Nullus ibi est latratus canum, nullus leonum rugitus: omnia blanda sunt, omnia mansueta, omnia quieta. Nunquam ibi facies cæli nubium tegminibus obumbratur, nunquam ibi fulgura coruscant, nunquam tonitura concrepant: sed est ibi exultatio sine fine, & festiuitas quæ terminum non habet. Quamobrem verò paulò antè memorauerim, quòd ibi sperpens penitùs non esset, causa est, quòd per ipsum angelus inuidiam suam exercuerit, & propterea à Deo maledictus, in loco benedicto maledictus habitare non potest. Liuor aũt angelo hinc natus est, ꝙ vidit imaginẽ Dei in homine extitisse: & quoniam homini possibile esset, vt in hac regione beata cum cunctis animantibus loqueretur.

Nomina fluuiorum Paradisi.

Elegans de preuaricatione hominis disputatio.

retur.

retur. Hinc angelus, qui ex se concepit inuidiam, per potentiam angelicam serpentem ingressus, suasit vxori Adæ, vt de pomo arboris manducaret, quod Deus fieri sub interminatione mortis prohibuerat. Posthæc etiam vxor cùm deliquisset, seduxit virum. Cūq; ambo præuaricatores existerent, huc in istam terram, aridam & desertam exilio ablegati sunt, proiecti de regione vitæ in regionē mortis: ipse verò author sceleris simul in serpente inuentus, maledictionē æternam accepit. Huius rei conditionisque hominū misertus ipse Dei filius, qui in præcepto patris sui hominem fecerat, pro nostra fragilitate, dignatus est hominis assumere formam, non amittens suam deitatem. Atque hic est homo Iesus Christus, qui recuperauit iterum illum hominem, & diabolum patiendo crucem vicit: prætereà irrisiones atque insultationes tolerans, vicit etiam mortem moriendo, vt paradisum resurgendo aperiret. Iam vt nemini fieret dubiū, illuc oēs in Christum credentes intrare, primo latronē ipsum Christus induxit: cui in ligno crucis positus, lignum

Ad quid incarnatus filius Dei.

præuaricationis excusſit, cæterisque omnibus paradiſum animabus ſanctis, de hoc corpore exeuntibus, aperuit Denique in die nouiſsima reſurgentibus, etiam regna cæleſtia vt intrare valeant, patefecit. Iam igitur, qui modò vult ad vitam, is currat & ad paradiſum redeat, licet: vnde pater noſter carnalis Adam foras miſſus, in iſto nos oēs generauit exilio. Contrà aperuit nobis Dominus Ieſus paradiſi ianuas, vt ad patriam illam reuertamur, in qua mors locum non habet, & in qua iuge gaudium perſeuerat. Cùm hæc & ſimilia loqueretur Apoſtolus, ecce tumultus luctuoſus ſubitò ortus eſt, in quo regis filius mortuus plangebatur. Ad cuius funus ſtabant magi, qui cùm non poſſent ſuſcitare eum, conabatur regi perſuadere, hunc à dijs raptum eſſe in collegium ſuum, vt ſit vnus ex dijs, cui oporteat & ſimulachrum fabricari, & templum. Quæ cùm audiuiſſet Candacis eunuchus, ingreſſus ad reginam, dixit illi: Iſtos quidem magos iubeto cuſtodiri: tum verò rogo te, vt veniat ad nos Apoſtolus Dei Matthæus. Et ſi ipſe eum nobis reſuſcita-

Superſtitio incantatorũ.

citauerit, iſtos viuos incendi curabis, quia omnia mala per ipſos in ciuitate noſtra eueniunt. Tunc miſſi ſunt per Candacem virum honoratum à latere regis aliqui, qui rogantes Apoſtolum cum honore introduxerunt ad regem. Ingrediente autem Matthæo, proſtrauit ſe Eupheniſſa regina Aethiopum ad genua eius, & dixit: Agnoſco te Apoſtolũ à Deo miſſum pro ſalute hominum, & eius eſſe diſcipulum, qui mortuos ſuſcitabat, & omnes ægritudines ab hominibus ſuo imperio pellebat. Nunc ergo veni, & inuoca nomen eius ſuper defunctum filium meum: & credo quòd ſi hoc feceris, reuiuiſcet. Dicit ei Apoſtolus: Atqui prædicationem Domini mei Ieſu Chriſti, adhuc ex ore meo non audiuiſti: & quomodo dicis, credo? Ideoque ſcias, filium tibi tuum reddi. Ingreſſusque expandit manus ſuas ad cælum, & dixit: Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Iacob, qui ad reſtaurationem noſtram, vnigenitum filium tuum de cælo ad terras miſiſti, qui nos ab errore conuerteret, & te nobis verum Deum demonſtraret, memor eſto dictorum Domini noſtri Ieſu

Oratio Reginæ ad Matthæum.

Reſponſio Apoſtoli cũ admiratione

Iesu Christi filij tui. Amen dico vobis, quia omnia, quæ in nomine meo petieritis à patre meo, dabit vobis. Vt cognoscant ergo gentes, quia præter te non est alius omnipotens, & vt vera sit hæc assertio oris mei, excitetur puer iste. Et adprehendens manum defuncti, ait: In nomine Domini mei Iesu Christi crucifixi, exurge Euphranon. Et confestim exurrexit puer. Ad hoc factũ expauit cor regis, & statim iussit deferri ei coronas, & purpuram. Et præcones misit per ciuitatem, & diuersas prouincias Aethiopiæ, dicentes: Venite ad ciuitatẽ, & videte Deũ in effigie hominis latentem. Cumq; venisset omnis multitudo cum cereis & lapidibus, & cum thymiamate, ac diuerso sacrificiorum ritu, Matthæus Apostolus Domini hac voce omnes alloquitur: Ego Deus non sum, sed seruus Dñi mei Iesu Christi, filij Dei omnipotentis, qui me misit ad vos, vt relicto errore simulachrorum vestrorum, ad verum Deum conuertamini. Quòd si me hominem similem vobis putatis Deum, quantò magis hunc Deum debetis credere, cuius me seruum esse confiteor? in cuiusque nomine

Resurgit mortuus.

Alludit ad ornamenta coronarum, quæ maximis viris ob maxima beneficia in rẽpub vel populum collata, deferebãtur. de quibus consule. lib. 10. operis nostri de Romana militia.

mine ego mortuum hunc regis filium excitaui? Et hunc omnes qui capaces tam euidentissimæ rationis estis, aurum & coronas aureas, & argentum ab oculis meis tollite, & ijs diuenditis templum Domino extruite, atque ibi congregemini ad audiendum verbum Domini. Quo audito, intra triginta dies vndecim millia hominum congregata, fabricantes Ecclesiam Sanctam consummauerunt. Et vocauit nomen templi Matthæus Resurrectio, quoniam per resurrectionem occasio ædificationis extiterat. Sedit autem in Ecclesia illa Matthæus annis xxiij. & constituit Presbyteros ac Diaconos, & per ciuitates & castella ordinauit Episcopos, & multas construxit per loca diuersa Ecclesias. Et baptizatus est rex Aeglippus & regina Euphenissa, & filius eius qui suscitatus erat Euphranon: & filia eius Ephigenia baptizata, & virgo Christi permansit. Intereà magi timentes, fugerunt ad Persas. Cæterùm longum est narrare, quanti cæci inluminati, quanti paralytici curati, quot denique à dæmonijs liberati, & quot mortui suscitati ab Apostolo fuerint.

Templis nomina primùm indita.

Episcopi per castella ordinati.

Rex Aeglippus baptizatur cũ familia.

fuerint. Adeò Christianissimus rex iste fuit, & gloriosissima eius coniunx, deuotus quoque omnis exercitus & populus Aethiopiæ. Esset autem longum recensere, quomodo omnia simulachra, omniaque templa destructa sunt: quæ omnia propter copiam rerum præteriens, quo ordine passionem Sanctam celebrauerit, retexam. Non multò pòst enim rex Aeglippus senectute expleta, perrexit ad Dominum ,. & accepit Hyrtacus rex adelphus imperium eius. Hic cùm vellet accipere Ephigeniam filiam defuncti regis vxorem, iam Christo dicatam, & quæ Sacrum velamen acceperat de manu Apostoli, præposita iam virginum ampliùs quàm ducentarum, sperabat tum rex Hyrtacus , quòd per Apostolum posset eius animum commouere. Quare cœpit cũ sancto Matthæo agere, dicens: Dimidium regni mei accipe , tantum vt Ephigeniam queam matrimonio meo copulare. Cui Beatus Apostolus ait: Iuxta bonum propositum prædecessoris tui regis , qui omni die sabbato conueniebat, vbi verbum Domini prædicabam, iube illic & tu conuenire vniuersas

Idola in Aethiopia destruuntur.

Mors Regis.

Hyrtacus regnat.

Ephigenia in matrimonium expetitur.

Promißis in suam sententiam nititur Apostol. pertrahere.

uersas virgines, quæ cum Ephigenia sunt: & audies coram populo, quantas laudes, & quanta bona de bono coniugio loquar. & quemadmodum satis DEO accepta sint sancta coniugia. Quo audito Hyrtacus gratulatus est, & iussit congregationi illic interesse etiam Ephigeniam, quasi audituram ex ore Apostoli, vt coniunx fieri Hyrtaci consentiret. Facto autem in congregatione magno silentio, aperiens os suum Apostolus dixit: Audite sermonem meum omnes filij Ecclesiæ: audite & intelligite omnia quæ audistis, vt maneant scripta in cordibus vestris. Deus vester nuptias benedixit, & ipse permisit amorem corporibus dominari in sensibus carnis, ad hoc, vt vir diligat vxorem suam, & mulier diligat virum suum. Ecce autem vidimus frequenter euenisse, vt vxor virum suum execretur vsque ad interitum, & venenum, & gladium, & repudium. Similiter & vir suæ coniugi molitur, cùm sit carnis tanta charitas, vt stimulet mentis incensum. Porrò, quid si non esset iste stimulus amoris in carne concessus? Ergo hic stimulus si cum amore DEI vsum suum

Sermo S. Matthæi de coniugio, & virginum velatarum cœlibatu.

exhibeat, & amore filiorum vir mulierem accipiat, & mulier virum, bonus est, & non est contra præceptum DEI: ita tamen, vt mulier alterum virum penitùs nesciat, similiter & vir omnino alteram fœminam perhorrescat. DEI enim regula si custoditur à coniugibus, à sorde commixtionis eos mundat. Sordes autem sunt corporum, quæ à Deo lauantur per eleemosynas & opera misericordiæ, non crimina, quæ non lauantur, nisi per lachrymss pœnitendo. Coniugium ergo commixtionis pollutionem habet, crimen non habet. Denique diebus certis siue quadragesimæ, siue legitimorum ieiuniorum temporibus, tam ab edacitate carnium, quàm commixtione corporum, qui non abstinuerit, non pollutionem solùm, sed etiam simul crimen incurrit. Neq; verò manducare crimen est, sed incongruè manducare peccatum est, & crimen. Denique si aliquis priùs cibum carnalem accipiat, & posteà ipso die, quo iam cibo naturali refectus est, cibum spiritualem præsumat, ex vtroque cibo reus criminis & inhonesta-

Elegantissima Apostol. disputatio, de malo & bono vsu rerum vel

nestatis & pręsumptionis efficitur, nō ideo quia manducauit, sed ꝙ cōtra ordinem, & contra iustitiam, & contra regulam Dei, cibo carnali, priùs refectus est. Non ergo reum facit aliqua operatio hominum, sed irrationabilitas eius operis, suum damnat auctorem. Denique & homicidas sæpe vidimus statuas & imagines adorare: homicidam vtique, qui hominem pacis inimicum, aut barbarum, aut latronem occiderit, non ibi iam quia hoc homicidium bonum est, erit bonum homicidium hominis innocentis. Frequenter etiam & mendacium, cùm per naturam suam malum sit, bonum fieri videtur ex causa. Nam si te ab inimico tuo volenti te percutere, posis aliqua ratione abscōdere, & ille omninò quò nam deueneris quærat, tum tu non solùm negare, sed etiam periurare consueuisti. Ibi duo quidem mala sunt, mendaciū & periurium: & vtraque tamen mala, bonum prorumpere probantur in fructum. Deus autem non arctè nostri operis circumscripsit limites, quasi dicas. In iudicio eius timui mentiri, ideo hominem tradidi, aut si dicas,

bonarum vel malarum

Cibus spiritualis ante corporalem sumitur.

Timui perdere nummum, ideo damnum immensi ponderis auri incurri. Non ergo sunt aliqua opera sic mala, semper vt per naturam mala sint, sed per intemperantiam nostram. Nam si præsumat sacramentorum mysteria sumere is, qui nondum est cælesti aqua perfusus, rem bonam conuertit in crimen, & inde reatum æternæ pœnæ incurrit, vnde à reatu æternæ pœnæ potuerat liberari. Ita & nuptiarum bona, cùm à Deo benedicantur coniugia, à Deo sanctificentur, ac per Sacerdotum benedictiones à Deo specialiter consecrentur, videntur aliquibus aliquam habere diuinæ indignationis offensam. Hæc dicente Sancto Matthæo, rex Hyrtacus clamosis laudibus cum suis comitibus perstrepebat: existimans eum hæc ideo dicere, vt animum Ephigeniæ ad eius coniugium inclinaret. Sed postquàm diutissimè clamatum est in eius laudem, sermonem Apostolus repetijt, facto silentio, & dixit: Videte filioli & fratres, in quantum noster sermo proruperit, vt etiam homicidium bonum posse fieri probaremus. Cum hic occiditur, qui si non esset ipse solus

Vsus Sacramentorum.

Conclusio, an omnes nuptiæ sint bonæ, & ad eas homo ex necessitate alligetur.

ius occiſus nocens, multos potuiſſet occidere innocentes: ſicut eſt occiſus Golias, & ſicut eſt occiſus Siſara, ſicut occiſus eſt Aman, ſicut eſt truncatus Holofernes, & ſicut denique ſunt occiſi cum laude, qui veſtris ſedibus inimicabantur & regnis: ſic ergo & matrimonia dum copulantur, boni operis honeſtate ornantur, ſi ſanctè, & iuſtè, & integrè, & inreprehenſibiliter copulentur. Nam ſi hodiè deſponſatam regis, ſeruus regis vſurpare audeat, non ſolùm offenſam, ſed etiam crimen tam grande incurriſſe dignoſcitur, vt meritò viuens tradatur flammarum incendijs: non ideo quidem, quia duxerit vxorem, ſed quia ſponſam regis ſui accepiſſet. Ita etiam tu ô fili chariſsime rex Hyrtace, ſciens Ephigeniá filiam regis deceſſoris tui, ſponſam regis cæleſtis eſſe effectam, & ſacro velamine conſecratam, quomodo quæſo poteris ſponſam potentioris te tollere, & tuo eam matrimonio copulare? Ad hunc ſermonem Hyrtacus rex, qui per ſingulas dictiones Apoſtoli laudator extiterat, ira accenſus abſceſsit. Apoſtolus verò intrepidus & conſtans, eò magis

Elegans cõparatio de homicidio.

Diſſuadet coniugium.

Hyrta. furor in B. Matt.

etiam alacrior, reliquum sermonem prosecutus est, dicens: Audite me qui timetis Deum. Rex terrenus pauci temporis dominationem habere cognoscitur, Rex autem cælestis æternum imperium tenet. Et sicut inenarrabilia gaudia habere facit eos, qui fidem suam ipsi custodiunt: ita inenarrabilibus tormentis illigat eos, qui à fide eius & sanctitate discedunt. Quòd si timenda est ira regis offensi, multò quidem magis cælestis regis offensa metuenda erit. Nam ira hominis, siue supplicijs, siue ignibus, siue ferro coërceat, in tormenta temporum desinit: ira autem Dei æterna gehennæ peccantibus flammas accendit. Vndè Dominus & magister Iesus Christus præscius futurarum dixit: Apud reges stabitis, qui cùm flagellauerint aut occiderint vos, post hæc non habent quid facere. Et ideo dico vobis, non timueritis eos: illum autē timete, qui postquam occiderit, potestatē habet perdere, & in gehennam mittere. Dico vobis, hunc timete. Tunc Ephigenia prostrauit se coram omni populo ad pedes Apostoli, & dixit: Obsecro te per ipsum, cuius Apostolus es, vt

Verbi Christi virtus.

Ephige. precatio pro impositione manuum.

vt imponas super me & super has virgines, manus, vt per verbũ tuum sint Domino consecratæ, vt possimus euadere minas illius, qui adhuc viuente patre meo & matre, multa minabatur, & multis minis terrebat nos, multisq; muneribus inuitabat. Si hoc viuentibus illis audebat, quid modò facturum putas, vbi regnum iam in manibus habet? Tum Apostolus, confidentiam habens in Dominum suum, & nihil penitùs Hyrtacum metuebat: & imponens velamen super caput eius, & supra capita omnium virginum quæ cum ea erant, hanc benedictionem dixit: Deus plasmator corporum, afflator animarum, qui nunquam spernis ætatem, non sexum reprobas, non vllam conditionem gratia tua ducis indignam, sed omnium æqualis creator es & redemptor: tu has famulas tuas, quas ex omni numero gregis bonus pastor eligere, atque ad conseruandam coronam perpetuæ virginitatis, castimoniam conseruare animæ dignatus es. tuæ protectionis scuto circumtege: vt quas ad omne opus virtutis & gloriæ, magistrante sapientia præparasti,

Nota plenã emphasi precationem pro virginitate custodienda.

& vincentes carnis illecebras, & licita connubia recusantes, insolubilem filij tui Domini nostri IESV Christi copulam mereantur. His, petimus Domine, arma suggeras, non carnalia, sed spiritus virtute potentia, vt te muniente earum sensus & membra, in earum corpore non possit dominari peccatum: atque sub tua gratia viuere cupientibus, nihil sibi defensor malorum, & inimicus bonorum, de his vasis iam tuo nomini consecratis pręualeat vindicare. Omnem etiam genuinum calorem imber gratiæ tuæ cælestis extinguat, lumen verò perpetuæ castitatis accendat. Facies scandalis pudica non pateat, nec incautis occasionem præbeat negligentia delinquendi, sitque in eis cauta virginitas, & ornata pariter; & armata fide integra, spe certa, & charitate sincera: vt præparatis animis ad continentiam virtus tanta præstetur, quæ superet diaboli vniuersa figmenta: atque contemnendo præsentia, futura sectentur, ieiunia epulis carnalibus præferant, & lectiones sacras conuiuijs & potationibus anteponant. Vt orationibus pastæ, & eruditionibus

Arma Christianorum.

Benedictio pro conseruanda virginitate.

bus expletæ, inluminatæ vigilijs, opus gratiæ virginalis exerceant. His virtutum armis, has tuas interiùs exteriusque communiens, præsta inoffensum cursum virginitatis, vt hunc implere, per ipsum Dominum nostrum Iesum Christum, redemptorem animarum nostrarum, valeant: cum quo est Deo patri honor & gloria, in Spiritu sancto, & nunc & semper, & per immortalia sæcula sæculorum. Cumque respondissent, Amen, & mysteria Domini celebrata, & missam suscepisset omnis ecclesia, retinuit se, vt iuxta altare, vbi corpus ab eo fuerat Christi confectum, illic martyrium apostolicum exultaret. Itaque non multò pòst expansis manibus orantem, spiculator missus ab Hyrtaco, à tergo punctim, vnius gladij ictu feriens Apostolum, martyrem Christi effecit. Quo audito, omnis populus ad palatium cum igne pergebat. Cui furenti populo occurrerunt omnes presbyteri, & omnes diaconi ac clerici, simul cum discipulis sancti Apostoli: Nolite fratres (dicebant) contra præceptum Domini agere. Nam & Petrus Apostolus arrepto gladio, amputauerat Malchi auriculam

Missæ celebratio:

B. Matthæi martyrium

Ab exemplo furor populi sedatur.

riculam, qui Dominum tenebat cum turbis. Et ne videretur læsus, vicem rependere læsionis iussit, ipsam scilicet auriculam amputatam loco suo reponi. Quæ apposita ab Apostolo, solidata mox est Et dixit Petro tum Dominus: Nunquid, si vellem, non mihi exhiberet pater meus plusquam XII. mille legiones angelorum? Celebremus ergo omnes cum gaudio martyrium Apostoli, & quod Deus ordinare voluerit, expectemus. Intereà Ephigenia, sacratissima virgo Christi, quidquid in auro & argento ac gemmis habere potuerat, hoc totum sacerdotibus contulit, & omni clero, dicens: Postquam dignam Apostolo Christi fabricaueritis ecclesiam, quidquid superfuerit, pauperibus erogabitis: me aũt oportet certamen habere cũ Hyrtaco, Factum est autem post hæc secũdùm verbum Ephigeniæ, vt omnium nobilium vxores miserit rex Hyrtacus ad eam, sperans, ꝙ aliqua ratione posset ad eius consensum peruenire. Quod cùm penitùs non posset, conuocauit magos, vt dæmonum illam ministerio raperent. Qui cùm & ipsi nulla hoc possent consequi ratione, fecit

Ephige. sua clero largitur.

fecit circundari ignem prætorio, in quo cum virginibus Christi commanens, Domino suo die noctuq; famulabatur. Sed cùm per circuitum ignis arderet, apparuit angelus Domini, cum Matthęo Apostolo, & dixit: Ephigenia firma esto, & noli expauescere hos ignes. ad illum enim, à quo tibi sunt suppositi, reuertentur. Igitur cũ per gyrum prætorij sanctæ Ephigenię flammæ perstreperent, excitauit Deus ventum validissimum, & mutauit omne illud incendium à domo virginis suæ, & ita consumpsit palatium Hyrtaci, vt non inde potuerit aliquid ex facultatibus liberari. Ipse autẽ Hyrtacus cũ suo filio vnico vix euasit: sed meliùs fuerat, incendio interijsse. Cæterùm filium eius vehementissimus mox dæmon impleuit, qui illũ cursu rapidissimo ad Apostoli Matthæi sepulchrũ adducẽs, à tergo manibus ab ipso diabolo colligatis, cõfiteri cũ paterna crimina cõpellebat. Ipsum autẽ Hyrtacũ elephantiæ vulnera, à capite vsq; ad vltima pedum vestigia ligauerũt. Quod cũ medici curare nõpossent ipse in se gladiũ ponens, illi incubuit, digno supplicio, vt q à tergo apostolũ

Angelus confortat Ephigeniã.

Vltio diuina.

Prodigiosa mors Regis.

domini percusserat, ipse à recto seipsum stomacho perforaret. Quo facto omnis populus insultans morti eius, apprehenderunt eum omni exercitu fratrem Ephigeniæ, nomine Beor, qui per Ephigeniam germanam suam, de manu Matthæi fuerat gratiam domini consecutus. Is itaque anno ætatis suæ xxv. regnare in Aethiopia cœpit, & regnauit per annos lxiij. Facti sunt autem omnes dies annorum vitæ eius, octogintaocto. Et se viuente, constituit vnum ex filijs suis ducem omnis exercitus, alterum verò regem, & vidit filios filiorum suorum, vsque in quartam generationem: & habuit pacem firmissimam cum Romanis & Persis. Omnes quoque Prouinciæ Aethiopum ecclesijs repletæ sunt Catholicis, vsque in hodiernum diem, per Ephigeniam. Et fiunt ibi mirabilia magna, ad confessionem beati Apostoli: qui primus Hebræo sermone cōscripsit Euangelium Domini nostri Iesu Christi, qui cum patre & Spiritu sancto viuit & regnat &cæt.

Beor Ephigeniæ germanus succedit in Regnum.

Religio Christiana viget in Aethiopia.

(.·.)

LIBER

LIBER OCTAVVS CERtaminis Apostolici, ab Abdia Babylonia Episcopo & Apostolorum discipulo, lingua Hebraica scripti, & à Iulio Africano versi, De rebus per Indiam à beato Bartholomæo gestis.

INdiæ tres esse ab historiographis asseruntur. Prima est India, quæ ad Aethiopiam vergit: secunda, quæ ad Medos: tertia, quę finem facit. Nā ex vno latere tenebrarū regionem gerit, ex alio latere mare Oceanum. In Indiā ergo veniens Bartholomæus Apostolus, ingressus est tēplum Indiæ, in quo erat idolum Astaroth, & quasi peregrinus, ibidem manere cœpit. In hoc idolo dæmon talis erat, qui diceret, se curare languētes, & cęcos quos ipse lædebat, inluminare. Erant enim sine Deo vero homines illi, & necesse erat vt à Deo falso ludificarentur. Deus autem falsus hac arte illud eos, qui verum Deum non habent. Facit eis dolores, infirmitates, damna, pericula: & dat responsa, vt sacrificēt sibi:

Triplex India.

B. Bartholomæo forte Regio contigit.

Gēs idololatriæ dedita

& cùm immissa remouet, tanquam ab eo sanentur, omnes existimãt. Hoc quippe videtur stultis, quòd sanet. Illè aũt non sanando subuenit, hoc est, à læsione cessando. Ita cùm desinit lædere curasse putatur. Vnde factum est, vt sancto Bartholomæo isthic manente, nulla posset responsa Astaroth dare, neque vllis ex his quos læserat subuenire. Cumque iam plenum esset languentibus templum, & quotidie sacrificantibus nullum daret Astaroth responsum, hi qui ex longinquis regionibus adducti iacebant cũ neque sacrificando, neque seipsos more suo laniando proficerent, perrexerunt in aliam ciuitatem, vbi aliud dæmonium colebatur, cui nomen erat Beireth, Et illic sacrificantes, cœperũt inquirere, quare Deus eorũ Astaroth ampliùs non daret respõsa. Quibus respondens Beireth, dixit: Quia Deus vester sic captiuus & religatus tenetur, vt neque suspirare, neq; loqui audeat, ex illa hora, qua illic Bartholomæus ingressus est. Et dicunt illi: Et quis est iste Bartholomæus? Respondit dæmon: Amicus Dei est omnipotentis, & ideo huc venit in istam pro-

Lædit dæmõ cum sanasse putatur.

Interrogatio sacerdotum.

prouinciam, vt numina quæ colunt Indi euacuet. Tum illi: Dic nobis signa eius, vt possimus inuenire eum: quia inter multa millia hominũ difficile est nobis cognoscere illum. Respondens autem dæmon, dixit: capillo nigro capitis est, & crispo. Caro illius candida, oculi grandes, nares æquales & directæ, aures coopertæ crine capitis: barba prolixa habens paucos canos: statura æqualis, quæ nec breuis, nec longa possit aduerti. Vestitus colore albo clauato purpura. Induitur pallio albo, habente per singulos angulos singulas gemmas purpureas. Viginti sex anni sunt, ex quo nunquã sordidantur vestimenta eius. Similiter & sandalia eius amentis latis per xxv. annos nunquam veterascunt. Centies flexis genibus per diẽ, centies per noctem orat Deum. Vox eius quasi tuba vehemens est. Ambulant cum eo angeli Dei, qui non permittit eum fatigari, non esurire. Semper eodem vultu, eodem animo perseuerat: omni hora hilaris & lætus ꝑmanet omnia prçuidet omnia nouit, omnẽ linguã omniũ gẽtiũ & loquitur & intelligit. Ecce & hoc quod vos

Descriptio simmetrica corporis B. Barth.

Vestimentorum duratio.

Orationis perseuerãtia

Quod viuit, viuit Deo B. Barthœ.

interrogatis,& quod ego do responsum de eo, iam nouit, Angeli Dei famulantur illi,& ipsi nunciant omnia. Et cùm cœperitis eũ quærere, si vult, ostẽdet se vobis: si non vult, non poteritis eum videre. Rogo aũt vos, vt dũ eũ inueneritis, rogetis eum, vt vel huc nõ veniat: vel hoc faciãt mihi angeli qui cũ eo sunt, quod fecerunt collegæ meo Astaroth. Igitur reuertentes illi, cœperũt circumire omniũ peregrinorũ hospitales, atque aspicere vultus & habitum singulorum,& per duos dies non inuenerunt. Factum est aũt, vt quidam plenus dæmonio clamaret, & diceret: Apostole Bartholomæe, incendunt me orationes tuæ. Tum Apostolus: Obmutesce (inquit) & exi ab eo. Et statim liberatus est homo ille, qui per multos ãnos fuerat fatigatus dæmonio. Polymius autem rex prouinciæ illius, cùm haberet filiam lunaticam, nunciatum est ei de casu dæmoniosi,& liberatione,& misit qui rogarent eũ, dicentes: Filia mea malè vexatur, peto vt sicut librasti Pseustium, qui per multos annos passus est, ita & filiam meam sanes. Et surgens Apostolus, perrexit ad regem. Ingressusq;

Homo liberatur à dæmone.

Polymij regis ad Apostolum deprecatio.

ad

ad filiam, vt vidit eam catenis strictã, propterea quod omnes morsu attrectabat, & quos poterat tenere scindebat & cædebat, adeò vt nullus auderet ad eam accedere, primùm iussit eam solui. Et cùm ministri manum immittere non auderent, dicit Apostolus: Iam ego teneo vinctum inimicum, qui in ipsa erat, & vos adhuc timetis eam? Ite & soluite eam, eleuate & reficite, & crastino mane adducite eam ad me. Euntes autem, fecerunt sicut iussit Apostolus, nec dæmon deinceps vexauit eam quidquam. Quod vbi intellexit rex, onerauit Camelos auro & argento, gemmis ac vestibus. & cœpit quærere Apostolum: sed nõ inuenit eum ampliùs. Et reportata sunt omnia iterum ad palatium regis. Factum est autem, cum trãsisset nox, & aurora futuri diei inciperet, apparuit regi Apostolus, ostio clauso, in cubiculo ipsius, dicens: Vt quid me quæsisti tota die, cum auro & argento, gemmis ac vestibus? Ista enim munera eis sunt necessaria, qui terrena quærunt. Ego verò nihil terrenum nihil carnale desidero. Vnde scire te volo, quia filius Dei dignatus est per vterum

Regis filia curatur.

Respuit munera Apostolus.

vterum virginis nasci cum homine, ita vt homo in virginis vulua conceptus, secum inter ipsa secreta virginis haberet Deum, qui fecit cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt. Hic simul cum homine natus, partu virginis cœpit habere initium nascendi cum homine, cuius initium ante sæcula à Deo patre est. Sine initio nũquam non fuit, & omnibus initium dedit siue visibilibus, siue inuisibilibus creaturis. Hæc autem virgo cùm execraretur omnem virũ, & ipsa seruandæ virginitatis votum prima Deo omnipotenti vouit. Primam autem ideo dixit, quia ex quo homo factus est ab initio sæculi, nulla hoc votum Deo obtulit. Hæc ergo prima inter fœminas hoc constituit in corde suo, vt diceret: Domine offero tibi virginitatem meam: cùm hoc à nullo homine nec verbo didicisset, nec exemplo, ad imitationem videlicet inuitata, constituisset, vt virgo pro amore Dei specialiter permaneret. Huic subitò in suo cubiculo clausæ, splendens, sicut sol, Gabriel angelus apparuit. * Quæ cùm terrore perculsa, hoc visu expauisset, ait ad illam angelus: Noli

Nouum virginis propositum.

Elegans & firma ad fidem Christi persuasio.

Noli timere Maria, quia concipies. At illa timore deposito, constãter ait, Quomodo fiet hoc? quia virum non cognosco. Cui angelus respondit. Propter hoc spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque quod ex te nascetur sanctum, filius Dei vocabitur. Hic ergo cùm natus esset, passus est se tentari à diabolo, illo, qui primum hominem vicerat suadendo, vt de arbore vetita à Deo manducare præsumeret. Ipsum ergo permisit ad se accedere: vt sicut dixerat Adæ, id est, primo homini, per mulierem, Manduca, & manducauit: qua de causa de paradiso proiectus fuit, & in hunc mundũ exiliatus, vbi & genuit omne genus humanũ. Ita & isti dixit: Dic lapidibus vt panes fiant, & manduca, vt non esurias. Cui respondit: Non in pane tantùm viuit homo, sed in omni verbo Dei. Hic ergo diabolus, quia per manducantem hominẽ vicerat, victoriã suã per ieiunantem & se continentẽ amisit. Par enim fuit, vt qui filium virginis vicerat, à filio virginis vinceretur. Tunc rex ei Polymius: Et quomodo (inquit) dixisti primam hanc *Rex docibilis.*

esse

esse virginem, ex qua natus est homo cum Deo? Apostolus respondit: Ago Deo gratias, quia solicitè audis. Primus, inquam, homo Adam dictus est, qui de terra factus est. Terra autem illa, de qua factus est, virgo fuit: quia nec sanguine humano polluta fuerat, nec ad sepulturam alicuius mortui à quoquam erat aperta. Par ergo erat, vt dixi, vt qui filium virginis vicerat, à filio virginis vinceretur.

Vrget ab exemplo.

Et ideo, sicut qui victor extiterit tyranni, mittit comites suos, vt in omnibus locis, vbi tyrannus possidet, titulos regis sui victoris triumphatorios imponant: ita hic homo Christus Iesus, qui vicit, misit nos in omnes prouincias, vt expellamus ministros diaboli, qui per templa instantius habitant, & hoĩes qui eos colunt, de potestate eius qui victus est, auferamus. Ideoq; argentũ & aurũ nõ accipimus, sed cõtẽnimus, sicut ipse cõtẽpsit. Ibi enim cupimus esse diuites, vbi solum eius regnat imperiũ: vbi nec languor, nec morb. nec tristitia, nec mors, locũ aliquem habẽt. Sed vbi fœlicitas perpetua & beatitudo perẽnis est, & gaudium sine fine, & vbi denique deliciæ

sempi-

ſempiternę manet. Inde eſt quòd templum veſtrum ingreſſus, dæmonem, qui de idolo dabat reſponſa ab angelis eius, qui me miſit religatum obtineo. Quocirca ſi baptizatus fueris, & permiſeris te inluminari, faciam te videre & cognoſcere, quanto malo careas. Nam omnes illi, qui iacent in templo ægrotantes, audi qua arte curet eos dæmon, fallacijs inludens: ſicut diabolus, qui primum hominem vicit, vt ſæpe iam dixi, quia per ipſam victoriam peſſimam poteſtatem habere videtur. Et in alijs quidem maiorem, in alijs verò minorem, in his ſcilicet, qui minùs peccant. Ipſe quippe diabolus facit arte ſua hoĩes ægrotare, & ſuadet eos credere idolis. Et vt in animabus eorum poteſtatẽ obtineat, ceſſat eos tunc lædere, cùm dixerint lapidi, aut metallo: Tu es Deus meus. Sed quia dæmõ qui in ſtatua latebat, iam à me vinctus tenetur, ſacrificãtibus & ſe adorantibus nullũ poteſt dare reſpõſum. Sed ſi vis probare ita eſſe iubebo illi vt ingrediatur ſtatuã ſuam, & faciam eum confiteri hoc ipſum, quòd ſit religatus, & reſpõſa ampliùs dare non poſſit. Dicit ei rex: Cras prima

Ars ſeductoris diaboli.

ma hora parati erunt Pontifices sacrificare illis, & ego illi ibi mox superueniam, vt videam hoc factũ mirabile. Factum est altera die, prima hora diei, sacrificantibus cœpit clamare dæmon: Cessate miseri sacrificare mihi, ne peiora patiamini, quàm ego, qui catenis igneis religatus sum ab Angelis Iesu Christi, quem Iudæi crucifixerunt, putãtes eum in morte posse detineri: Ille autem ipsam mortem, quæ regina nostra est, captiuauit, & ipsum principem nostrum, maritum mortis, vinculis ignitis vinxit: & tertia die victor mortis & diaboli resurrexit, & dedit signum crucis suæ apostolis suis, quos misit in vniuersas orbis partes, ex quibus & hic vnus est, qui me vinctũm tenet. Peto autem vos, vt rogetis eum pro me, vt dimittat me ire ad alteram prouinciam. Quæ vbi audiuisset Bartholomæus: Confitere (inquit) immundissime, istos omnes qui hic ægrotationes varias patiuntur, quis est, qui eos læsit: Respondit dæmon: Princeps noster diabolus sicquomodo ligatus est, ipse nos mittit ad homines vt lædamus, primò quidem carnem eorum:

Istorum ægrotantium author diabolus.

quo-

quoniam animas hominum non possumus habere in potestate, nisi sacrificauerint. At vbi pro salute corporis sui nobis sacrificauerint, cessamus affligere illos ex eo, quia iam in animas eorum potestatem habere incipimus. Iam ergo per hoc, quod ab eorum læsione cessamus, videmur curare eos, & tanquam dij colimur: cùm pro certo simus dæmones, ministri eius quem in cruce positus Iesus virginis filius religauit. Ab illo autem die, qua Apostolus eius huc venit Bartholomæus, ardentibus catenis strùctus consumor: & ideo loquor, quia hæc ille iussit. alioquin non ausus fuissem loqui eo præsente, atque adeò ne ipse princeps quidem noster. Tum Apostolus conuersus ad dæmonem: Quare non saluas, inquit, hos omnes qui ad te conuenerunt? Respondit dæmon: Nos quando corpora lædimus, nisi animam læserimus, corpora sine læsione perdurant. Tunc conuersus apostolus ad plebem: Ecce quem Deum colebatis, ecce quem vos curare putabatis. Audite nunc ex me verũ Deũ, creatorem vestrũ, qui in cælis habitat. Nõ lapidibus

Increpatur malus spiritus.

pidibus vanis credatis. Sed si vultis vt orem pro vobis, & omnes hi sanitatem recipiāt, deponite idolum hoc, & confringite. Et cùm hoc feceritis, templum hoc Christi nomini dedicabo, & vos omnes in isto templo Christi baptismate consecrabo. Tunc iussu regis omnes populi miserunt funes & trochleas, & simulachrum non poterant euertere. Apostolus autem dixit eis: Soluite vincula illius, cumque exoluissent omnia vincula, dixit ad dæmonē, qui in eo erat: Si vis vt nō te faciam in abyssum mitti, exi de isto simulachro, & confringe illud, & vade in deserta, vbi nec auis volat, nec arator arat, nec vnquā vox hominis resonauit. At ille statim egrediens, comminuit omnia genera idolorum. Nec solùm maius idolum, sed vbicunque pro ornatu templi sigilla erant posita minutauit, ita vt picturam omnem deleuerit. Tunc omnes vna voce clamare cœperunt: Vnus Deus omnipotens, quem prædicat Apostolus eius Bartholomæus. Quibus factis, expandens manus suas Apostolus ad cælū, dixit Deus Abrahām, Deus Isaac, & Deus Iacob, qui ad redemptionē nostram

Fugatur diabolus verbo.

Voce testantur verum Deum.

ſtram vnigenitum tuum filium, Deũ noſtrum & Dominum direxiſti, vt nos omnes qui eramus ſerui peccati, ſuo ſanguine redimeret, & tibi filios faceret. Qui verus Deus ex hoc co gnoſceris, quia ſemper idem es, & immutabilis perſeueras: vnus Deus pater ingenitus, & vnus filius eius vnigenitus Dominus noſter Ieſus Chriſtus, & vnus Spiritus ſanctus, inluminator & ductor noſtrarum animarũ, qui dedit nobis poteſtatem, vt infirmos ſaluaremus, cæcos inluminaremus, læproſos mundaremus, paralyticos abſolueremus, dæmones fugaremus, & ſuſcitaremus mortuos. Et dixit nobis: Amen dico vobis, quęcunque in nomine meo petieritis à patre meo, dabit vobis. Peto ergo in eius nomine, vt omnis hæc multitudo ſaluetur: vt cognoſcant omnes, quia tu es Deus vnus in cælo & in terra & mari, qui ſalutẽ recuperas per ipſum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum: per quẽ eſt tibi Domino patri honor & gloria, cum Spiritu ſancto, per immortalia ſæcula ſæculorum. Cumq́; oẽs reſpondiſſent, Amẽ: apparuit angelus Domini ſplendidus ſicuti ſol,

Via cognoſcẽdi verum Deum.

habens alas, & per quatuor angulos templi circũuolans, digito suo in quadratis saxis sculpsit signum crucis, & dixit: hæc dicit Dominus, q misit me: Sicut omnes vos ab infirmitate vestra mundamini, ita mundaui templum hoc ab omni sorde, & habitatore eius, quem iussit Apostolus Dei ire in locum desertum ab hominibus: Prę-terea me iussit Dominus, quem videntes nolite expauescere, vt prius ostendam vobis, vt quale signum ego sculpsi in his saxis, tale vos digito vestro facite in frontibus vestris, & omnia mala fugient à vobis. His factis ostendit eis Angelus Domini ingentem Aegyptium, nigriorem fuligine, faciem acutam habentem cũ barba prolixa, & crines vsq; ad pedes, oculos igneos sicuti ferrum ignitum, scintillas emicantes ex ore eius, & ex naribus egrediebatur flamma sulphurea. Habebat & alas spineas sicuti histrix, eratq; vinctus à tergo manibus, igneis cathenis strictus. Et dixit ei Angelus Domini: Quoniam audisti vocem Apostoli, & omnia pollutionum genera de isto templo mundasti, secundum promissum Apostoli soluam te, vt

Templi dedicatio mirabilis.

Eijcitur dæmon ab angelis Dei.

vt vadas vbi nulla conuerſatio hominum eſt, vel eſſe poteſt, & ibi ſis vſque ad diē iudicij. Et cùm exoluiſſet eum vlulatum teterrimum diræ vocis emittens, euolauit, & nuſquā cōparuit: Euolauit & Angelus Dñi, videntibus cunctis ad cælū. Tunc rex vna cum vxore ſua, & duobus filijs, & cum omni exercitu ſuo, & cum omni populo qui ſaluatus erat, & vicinarum vrbiū, quæ ad eius regnum pertinebāt incolis credens, baptizatus eſt, & depoſito diademate capitis, & purpura, cœpit Apoſtolum non deſerere. Interea colligentes ſe vniuerſorum tēplorum Pontifices, abiecerunt ad Aſtyages regem, fratrem eius maiorē, & dixerunt: Frater tuus diſcipulus factus eſt magi hominis, qui tēpla noſtra ſibi vendicat, & Deos noſtros confringit. Cumque hæc flentes referrent, rex Aſtyages indignatus, miſit mille viros armatos cum Pontificibus, vt vbi inuentus eſſet Apoſtolus, vinctū illum perducerent ad eum. Quod cùm feciſſent, dixit ad eum Aſtyages: Tu ne es qui euertiſti fratrēm meum? Cui Apoſtolus: Ego non euerti eum (inquit) ſed conuerti. Dixit iterū rex: Tu es qui Deos noſtros

Baptizatur populus.

Aſtyages frater Regis.

ſtros feciſti cõminui? Reſpondit Apoſtolus: Ego dedi poteſtatem dæmonibus, qui in eis erant, vt ipſi conquaſſarent idola vana, in quibus degebant, vt omnes homines relicto errore crederent omnipotenti Deo, qui in cælis habitat. Dicit ei rex: Sicut tu feciſti, fratrem meum, vt relinqueret Deũ ſuum, & Deum tuum crederet: ita faciam te relinquere Deum tuum, & Deo meo credere, & ipſi ſacrificare. Dicit ei Apoſtolus: Ego Deum quem colebat frater tuus, religatum & vinctum oſtendi, & ipſum feci, vt frangeret ſimulachrum ſuum. Si potueris hoc facere Deo meo, tunc me ad ſacrificandum impelles. Si autem tu nihil DEO meo facere potes, ego omnes Deos tuos comminuam, & tu credes Deo meo. Hæc cùm diceret, nunciatum eſt regi, quòd Deus eius Vualdath cecidiſſet, & minutim diſsiluiſſet. Qua re indignatus rex ſcidit purpuream veſtem, qua indutus erat, & fecit exinde fuſtibus cædi beatum Bartholomæum. Cæſum autem iuſsit decollari. Intereà qui hæc audierant, venerunt duodecim ciuitatum populi, qui per illum crediderant, vna cum

Durè Aſtyages contra Apoſtolum loquitur.

Cæditur B. Barthol.

cum rege Polymio: & abſtulerũt cum hymnis, & cum omni gloria corpus eius. Factum eſt autem triceſimo die depoſitionis eius, arreptus dæmonio rex Aſtyages, venit ad templum eius, & omnes Pontifices pleni dæmonibus paſſi ſunt, & confitentes Apoſtolatum eius, ibidem mortui ſunt: & factus eſt timor & tremor ſuper omnes incredulos. Et crediderunt vniuerſi, atque baptizati ſunt à presbyteris, quos ordinauerat Apoſtolus Bartholemæus. Factum eſt denique per reuelationem, vniuerſo populo acclamante, vt ab Apoſtolo ordinaretur Epiſcopus ipſe rex Polymius, qui cœpit ab eo tempore in nomine Apoſtoli ſigna multa facere, fuitque in Epiſcopatu annis viginti: & demum perfectis omnibus, ac bene compoſitis ac ſtabilitis, migrauit ad Dominum, cui honor & gloria ſit in ſæcula ſæculorum. Amen.

Martyrium Apoſtoli.

Aſtyagis mors & Pontificium.

Polymius Epiſcopus ordinatur.

In nomine Apoſtoli per Deum ſigna facit.

LIBER NONVS APOstolici certaminis, ab Abdia Babyloniæ Episcopo in lingua Habraica conscripti, & à Iulio Africano versi, de rebus Beati Thomæ Apostoli per Indiam gestis.

B Thomæ ad Apost. cooptatio

BEatum Thomã cũ reliqs discipulis, ad officiũ Apostolatus electum, ipsumq; à Dño Dydimũ, ꝗ interpretatur geminus, vocatũ, fides Euangelica narrat. Qui licet resurgente Dño, diffidere sit visus, eò ꝗ cũ discipulis suis, Qui Christũ se vidisse affirmabant, eis se habituiũ ante fidẽ negarit, ꝗ̃ manus suas in vulnera & plagarum vestigia imposuisset, tamen reprehensus mòx à magistro, qui apparuerat illi, & confirmatus in fide, acceptoq; Spiritus Sancti dono, Thadæum, vnum ex septuaginta discipulis, ad Abgarum regem Edessenæ cũ ciuitatis transmisit, vt eum ab infirmitate curaret, iuxta verbũ quod ei à Domino scriptum erat. Quod Thadæus ambienter impleuit, ita vt veniens, im-

Cur dictus est Dydimus.

Thadæi ad Abgarum regem legatio. Vide Euseb. lib. 1. Hist. Ecclesiast. cap. vi.

Indiam sortitus est B. Thomas.

imposito regi crucis signaculo, ab omni cum languore curaret. Dum hæc fierent, Thomas intereà morabatur in Hierusalem: vbi diuina commonitione iussus est Indiam ingredi, vt scilicet populo, qui iacebat in tenebris, lumen ostenderet veritatis. Porrò legisse me memini, quēdam librum, in quo iter eius in Indiam & res ibi gestę explanantur: qui quòd ab aliquibus ob verbositatē non recipitur, superuacaneis omissis, ea memorabo quæ fide certa constant, ac legentibus grata sint, & Ecclesiam roborare possunt. Igitur cùm sæpe à Dño commoneretur, vt diximus, Beatus Thomas, vt partes citerioris Indiæ ingrederetur: & ille quasi Ionas, à facie Domini fugiens ire differret, nec impleret, quæ sibi diuinitùs præcipiebantur, apparuit ei Dominus in visu noctis dicens: Ne timeas Thomā descendere in Indiam: ego enim vado tecū, & non derelinquā te, sed glorificabo te isthic, implebisq; certamen bonū, confessus me corā hominib. terræ illius: & exinde assumam te cum gloria, & statuam te cum fratribus tuis in regno meo. Nam scito, quia oportet te ibi

Historia gestorum ejus stoli vnde sumpta sit.

Aegrè peregrinationem suscepit.

Christus addit animum timido.

multa pati ptopter me, vt cognoſcant omnes te docente, quia ego ſum Dominus. Hæc cùm audiſſet beatus Apoſtolus, dixit: Quæſo Domine, ne dirigas illùc ſeruum tuum. Regio enim illa longinqua & grauis eſt, & incolę ſunt loci illius iniqui, & ignorantes veritatem. Accidit autem, vt his diebus Hieroſolymis eſſet negociator quidā Indus, Abban nomine, vt per Syriam peritum quendam in Architecturą compararet. à Gundafero rege miſſus. Huic per diem Dominus in ſpecie humana apparens, ait: Quid hic tu ô homo, de tanto terræ ſpacio aduenisti? Et ille: A Domino (inquit) meo, Rege Indiæ, miſſus ſum, requirens artificem ſtructorem, qui ei palatia poſsit ædificare: Cui Dominus ait: Eſt mihi ſeruus talis, quem ſi volueris, comparabis. Et ſtatim adduxit negociatorem ad hoſpitium Thomæ, & oſtendens eum inquit: Hic eſt ſeruus meus artifex, de quo locutus ſum. Nunc autem de precio cum eo conuenite. Quòd cùm accèperit, duc eum quo volueris. Quod cùm negotiator feciſſet, apprehenſum Sanctum Thomam deduxit ad nauem ſuam.

Abban Indus. Apparitio Domini.

Ductus B. Thomas ad Indos architecti nomine.

Et

Et aſcendentes, menſe tertio in Indiam citeriorem euecti ſunt: obſtupuitque nogociator cauſam velocitatis, eò quòd iter illud, quod alias trium annorum ſpacio vix expediebatur, nunc in tribus menſibus eſſet impletum. Exeuntes autem de naui, ingreſsi ſunt primam Indiæ ciuitatem, & audiebant ſonos muſicos, & vrbem totam lætitia magna plaudere, interrogantesque vnum de populo, quid hoc eſſet? dictum eſt illis: Rex (inquit) noſter vnicam filiam hodie copulat matrimonio, ideo gaudium eſt huic ciuitati: & te, vt credo, dij exhibuere, vt his æpulis intereſſes. Hæc illis colloquentibus, ſubitò totam ciuitatem vox præconia replet, dicens: Audite habitatores omnes, diuites mediocresque, peregrini & pauperes: accedite ad palatium regis, & epulemini, gaudete & eſtote iucundi. Si quis vero ab hac ſe communi lætitia ſubtraxerit, reum ſe nouerit Maieſtatis. Hæc cùm audijſſet negociator, ait Thomæ Apoſtolo; Eamus & nos, ne culpabiles inueniamur coram rege. Tunc ingreſsi palatium, iuſsi ſunt diſcumbere thoro. Thomas autem Apoſtolus diſ-

Celeri miraculoſo.

Filia Regis nuptui traditur.

cubuit in medio, intẽdentibus omnibus in eũ, & ſcientibus, quòd peregrinus eſſet. Aderat verò his nuptijs & puella ex Hebræis, cõcinens pſalmos: quæ cùm audiſſet beatum Thomam, orantem & benedicentem Deum, intellexit de ſua eſſe regione, & intendebat in eum iugiter, nec deſiſtebat ab admiratione vultus eius. Sed & ille intelligens Hebræam eſſe, libentiſſimè aſpiciebat eam. Hæc videns pincerna conuiuij, zelo ductus dedit alapam Apoſtolo, dicens: Vt quid tu ſic intendis in mulierem? At ille eleuatis in cælum manibus, ait: Indulgeat tibi Dominus in futuro iudicio, fili. In hoc verò ſæculo, protinùs repreſentet dextræ illi, quæ me verberauit iniuſtè. Erat autem iam imminens nox, epulantibusq; illis ſubitò defecit aqua miniſterijs nuptialib. Quare euntibus multis ad hauriendum, & tardantibus, ipſe quoque pincerna cucurrit. Et accedente eo ad fontem, adſuit leo magnus qui adprehenſum puerũ confregit, & in fruſta diſcerpſit. Cuiꝰ dexterã adphenſam, canis q aderat detulit ad domum, & portabat per conuiuia epulantium. Requirentibus autẽ illis

Amor patriæ animorum vinculum,

Nota mirabilem hiſtoriam. cæditur Apoſtol.

Vltio diuina.

illis, quis deesset ex famulis: cognoscunt pincernam interemptum esse ad fontem, atque eius dextram, cùm leo reliquum corpus deuorasset, à cane fuisse correptam, cõuiuioque delatam. Hæc audiens puella Hebræa, confractis calamis procidit ad pedes Apostoli, clamans voce magna & dicẽs: Verè hic est seruus DEI viui, quia omnia quæ locutus est, velociter sunt impleta. Cùm verò & hæc audisset Rex, prostratus est & ipse ante pedes eius, dicens: Rogo vir Dei, vt Depreceris Deum tuum pro vnica filia mea, quã hodie viro tradidi: ac peto vt eas illuc, atque benedicas puerum scilicet & puellam. Illo verò recusante, rex vi compulit Apostolum, ad thalamum vsque procedere. Tunc beatus Apostolus, expansis manibus orauit super eos, dicens: Deprecor Domine, vt effundas benedictionem tuã super hos adolescentes, & inspirare digneris cordi eorum, quæ eos agere oporteat. Atque ita cõsummata oratione egressus est ostium, omnibúsque foras egredientibus, puer reuertebatur ad thalamum. Et ecce apparuit ei Dominus in similitudine Thomæ Apo-

Reuelatione Hebrææ cognoscitur Apostolus seruus Dei.

Regis subita mutatio & oratio ad Apost.

Apostoli, sedens super lectum eius: Puer verò timens ait ad eum: Nonne tu modò egressus es? Et quomodò huc iterum es ingressus? Cui ille: Non sum (inquit) ego Thomas, sed frater eius: Ipse enim vos mihi commendauit, vt custodiam vos ab omni malo. Et ideo audite consilium meum, Relinquite omnem solicitudinem sæculi, & credite in DEVM viuum, quem prædicat frater meus Thomas. Estote castè viuentes, & proijcite à vobis omnem curam huius vitæ mortalis, vt effecti per sanctitatem mentis & corporis templum DEI, illam vitam perpetuam, quæ nullo fine clauditur, adquiratis. Et hæc dicens ac benedicens eis, recessit à cubiculo. Mane autem facto, veniens rex visitare eos, inuenit puerum sedentem, & puellam iuxta eum, nihil habentē verecundiæ, vt ordo exigit nuptialis, & ait ad eos rex: Quæ vos caussa ita sedere facit? Cui puer: Gratias agimus Domino nostro Iesu Christo, qui nos ad suam notitiam vocare dignatus est, vt relictis libris sequamur lumen veritatis eius. Sed & puellæ ait rex: Cur tu nihil verecundię ferēs

A coniugio ad Castitatis perpetuæ statum.

ob

ob honorem nuptiarum, impudenter oculos erigis? Et illa: Hæ (inquit) nuptiæ transitoriæ sunt: at ego desponsata sum à rege cælorum, cuius thalamus immensis monibilibus splẽdet, cuius nuptiæ castæ sunt, ad cuius mensam æpulæ non deficiunt, in cuius domo lætitia perennis, iucunditas sempiterna, & gaudia perpetua perseuerant: cuius vultus est omnibus in eum credentibus desiderabilis, de cuius vestimentis diuersorum aromatum suauitates efflagrant: in cuius hortis lilia perenniter nitent, rosæ rubent, violæ & croci perpetua florum viriditate rubescunt. Hæc illa dicente, rex scidit vestimenta sua, dicens: Perquire magum illum, quem ego sponte introduxi in domum meam, vt amitterem filios meos. Ecce enim maleficiati ab eo, Christianos se nunc dicunt. Igitur indignatus misit ministros, qui requirerent Apostolum. Sed non inuenerunt eum, iam enim cum negociatore ad vlteriores Indiæ partes processerat. Adolescentes autem prædicabant ab eo tempore verbum Domini iugiter, vt ita omnis populus per eos conuertere-

Signum veterum furoris indicium.

Regis populique ad Christum conuersio.

tur ad Dominum. Sed & ipse rex, qui erat pater puellæ, compunctus corde, credidit in Dominum Iesum Christum. Et audiens beatum Apostolum in vlteriori India commorari, abijt cum omnibus qui crediderant, & peruenit ad eum, procidensque ad pedes eius, rogauit vt eos omnes baptisma-tis gratia consecraret. Hæc audiens Apostolus, gauisus est, & gratias egit Domino: transactoque septem dierum ieiunio, baptizauit eos in nomine Trinitatis. Ipse quoque rex rogauit sibi caput tondi, & diaconus ordinatus est & adhærebat incessanter Apostolicæ doctrinæ.

Baptizantur omnes cum gratiarum actione.

Intereà dum hæc fiunt, negociator accesit ad regem, & nunciauit ei inueniSse se virum qualem ei præceperat: Quem rex, repletus gaudio, iussit adduci in conspectum suum, & ait: Quod est opus tuum, vel quod artificium nosti? Seruus sum (ait Apostolus) artificis architecti. In lignis autem & cæmento valde cognitus sum, & in omnibus quæ iustè præcipiũtur. Tum rex: Talem dudum requirebam, qui hæc artificia nosset. Et egressus è ciuitate, ostendit ei locum, & ait: Si

Legationis Apostol ad regem Indiæ expositio.

verus

verus es artifex, in huius loci planicie palatium mihi construes. Quod vbi feceris, probabo quòd in cæteris operibus sis perfectus. Cui ait Apostolus: Oportunus est locus, in quo palatium ædificetur, quod in perpetuum Rex debeat inhabitare: quia planitie extensus, tũ aqua iucundus, & aëre salubris habetur. tum data mensura ædificij, relictoque multo pondere auri, profectus est Rex in aliam ciuitatẽ, deprecans Apostolum, vt velociter ædificaret domum illam. Beatus verò Thomas accepta pecunia, pergebat in circuitu ciuitates obambulans, & Euangelizans verbum Dei, aurum regium indigentibus distruebat, sanabatque omnes infirmitates populi per regionem illam. Paulò pòst cùm aliquot dies transissent, misit pueros ad Apostolum, qui opus ædificij contemplarentur, & si quo adhuc indigeret. Qui cùm ad Apostolum venissent, & quæ iussi fuerant à Rege expediuissent, respondit Apostolus: Palatium, quòd fieri Rex præcepit, iam ædificatum est, ad cuius tectũ aliqua adhuc necessaria sunt, quæ Rex transmittat. Hæc vt ab Apostolo audi-

Allegorico sensu prudẽter incantat Regem Apost.

In pauperes pecuniæ Regis destributæ ab Apostol.

audiuerant, nunciauerunt pueri regi, & misit rex iterato pecuniam Thomæ, deprecans, vt velociter ædificium cooperiretur. Denique post multum temporis, existimans rex opus completum esse, venit ad ciuitatem illam: & interrogans amicos suos, cupiebat videre palatium, quod Thomas ædificauerat, At illi dixerunt, nihil ædificij noui in hac vrbe operatus est: sed vadit per populos, erogans aurum tuum, nouumq; Deum patriæ, qui nunquam auditus est, prędicat, & post hãc vitam nescio quam æternam promittit, asserens homines in perpetuo viuere, qui crediderint in nomine Dei sui: dæmonia eijcit, sanat infirmos, mortuos suscitat, & nihil mercedis accipit. Vnde manifestum est, magum illum esse, & seductiones vanissimas exercere.

Palatium spirituale ab eodem extructum.

Quæ cùm audisset rex, indignatus iussit eum adduci, & ait: Ostende ædificium quod operatus es, alioquin morieris. At ille: Aedificium (inquit) quod præcepisti fieri rex, iam expletum est. Sed nunc non videbis illud: videbis autem in sæculo futuro, & habitabis in eo fœliciter. Tum Rex furore

rore succensus: ad inludendum (inquit) nobis, vt audio, huc venisti, & statim iussit eum mitti in carcerem, cum Abban negotiatore. Audiens autem hæc frater regis, quòd scilicet vastata fuisset pecunia publica, & nihil appareret ex ea, indignatus, & damno condolens fraterno, febre accensus, conuertit caput in lectulum, & vocans regem, ait: Ecce dies obitus mei aduenerunt, & nunc commendans domum meam tibi, noueris me spiritum exhalare. Sed rogo, vt magum illum, cuius nequitia hæc patior, protinùs iubeas decollari, & hæc dicens, obmutuit. Et iacebat clausis oculis, neque cibum capiens, neque vllum proferens verbum. Tertia verò die apertis oculis, vocauit iterum fratrem suum, dicens. Spei meæ certa est confidentia, vt si quid à te petiero, præstare non abnuas. Nunc autem rogo vt transferas in ditionem meam palatium, quod tibi homo peregrinus ædificauit. Illo autem admirante, eò quòd palatiū Thomas nullum ædificasset, cœpit ei exponere, & dicebat ductum se fuisse à duobus viris, & ostensum palatium. Et adijciebat,

Illusum rex se putans furore accenditur.

Fratris regis ex damno publico ægritudo.

Admonitus palatium à fratre precio vult emere.

bat, quæ amplitudo ei esset, quæ fenestræ, qui splendor, quod tectum, dicẽtibus sibi viris à quibus ducebatur: Hæc est domus, quam ædificauit fratri tuo Thomas Apostolus Christi. His auditis, rex ait fratri suo: Si tibi hoc ædificium placet, da ei pecuniam, & simile construat tibi. Ego aũt non relinquam domũ meam, quam multo labore quæsiui. Et cursu velocissimo abiens ad carcerem, dimisit Apostolum: deprecans ex eo, vt indulgeret ei iniuriam, quam fuerat passus: & flágitabát signaculum beatæ crucis accipere, & credere Deo illius. Beatus verò Apostolus indicens eis ieiunium per septem dies, prædicauit verbum Domini. Et die septima baptizauit regem & fratrem eius, in nomine patris & filij & Spiritus sancti. Sed & populum multũ post hos, & cum his baptizabat. Tunc quoque ipse rex cum fratre suo ascendens de lauacro, vidit iuuenem in veste alba, tenentem lampadem magnam, & dicentem: Pax vobis, & statim recessit ab oculis eorum. Posteriùs exeunte Apostolo de ciuitate, ecce occurrit ei mulier Spiritum immundum habens. Et

Eripitur Apostolus à custodia carceris.

Rex baptizatur cum fratre & populo.

Et cùm vidiſſet Apoſtolum, conliſit eam Spiritus in terram, & ait: Quid nobis & tibi Apoſtole Dei ſummi? veniſti ante tempus, extrudere nos à ſedibus noſtris. Ad quem cōuerſus mox beatus Thomas, ait: In noīe Chriſti Domini mei impero tibi, vt exeas ab ea, & nihil noceas corpori illius. Et ſtatim dæmonium cùm egrederetur, dicebat: Ecce eijcis me hodie ab hac muliere, nobiliorem autem inuenturus ſum, in quam ingrediar. Et confeſtim eiecto dęmone, mulier ſana facta procidit ad pedes Apoſtoli, ſignum ſalutis efflagitans. Ille autem abijt ad fontem qui erat proximus, & ſanctificauit illum, & baptizauit mulierem cum multis alijs. Deinde benedicto pane, communicabat eum omnibus, dicens: Gratia Domini vobiſcum. Accipientibus autem multis de hac gratia, venit quidam adoleſcens: Cumque extendiſſet manum, vt acciperet & ipſe benedictionem, attracta eſt dextera eius, nec poterat eam ampliùs ad os adducere. Quod cùm vidiſſet Apoſtolus, ait: Ecce omnes qui accipiunt ab hoc pane, ſanitati redduntur. Dic tu ô iuuenis

Dæmon à muliere deijcitur.

Benedicti panis virtus

quid

quid ſceleris commiſiſti, vt hæc tibi eueniant? At ille tremens, ait: Nudiuſtertius cùm prædicares, audiui te dicentem, quòd omnes adulteri non haberent partem in regno Dei tui. Cumque domum redijſſem, vidi vxorem meam mœchari cum viro altero, & ſtatim apprehenſam ſugillaui eã, quæ iacet iam domi mortua. Quæ vt audiuit Apoſtolus, iuſsit exhiberi ſibi aquam in hydria, & abluens manus adoleſcentis ſanauit eum dicens: Oſtende mihi vbi recumbit mortua vxor tua. Et videns eam Apoſtolus, proſtratus in oratione, ait: Domine Ieſu Chriſte, qui ore benigno polliceri dignatus es, vt omnia quęcunque peterem à te, benigna pietate largireris. Suſcita ergo nunc hanc mortuam, vt iſta viuente, multi credentes ſuſcitentur ad vitam perpetuam. Et adprehenſa manu mulieris, ſuſcitauit eam. At illa videns Apoſtolum, procidit ad pedes eius, gratias Deo agens. Quod videntes multi credere cœperunt, & baptizabantur ab Apoſtolo, offerentes ei munera, quæ ſtatim indigentibus erogabantur. Hac fama procedente per ciuitates, conuenie-

Mortua mulier reſurgit

ueniebat populus indies maior, exhibens infirmos, & ponens per plateas, vnde sanctus erat transiturus Apostolus. Quos cùm ille videbat, cunctos in nomine Domini nostri Iesu Christi, imponens signum beatæ crucis persanabat. Audiens autem hæc quidem princeps Mesdei regis, venit ad eum, dicens: In veritate comperi, te verum medicum esse: Qui cùm languores omnium cures, nihil mercedis tamen accipis. Et nunc sunt mihi vxor & filia, quæ cùm de nuptijs venirent, à dæmonio correptæ, grauiter cruciantur. Rogo igitur vt accedas, & benedicas eis. Confido enim quòd possis saluare illas, in nomine Dei tui.

Regis Mesdei principis ad Apost. verba.

Tum Beatus Apostolus condolens homini, ait: Si credideris, sanabitur filia & cõiunx tua. Cui ille: Si (inquit) non credidissem, non vtique venissem ad te. His auditis, vocauit Apostolus Diaconum suum, illum qui rex fuerat ciuitatis primæ Indiæ, vbi Apostolus ad nuptias erat inuitatus, & ait ad eũ: Vade, & conuoca omnes credentes ad me. Qui cùm venissent, ait ille: Ecce ego à vobis abscedo.

Vos

Discessurus Diaconum à se institutū relinquit.

Vos autem ſtate fortes in fide, & cuſtodite quæ à me accepiſtis. Diligite Dominum Ieſum Chriſtum, per quem renati eſtis in baptiſmo. Diaconum verò iſtum relinquo vobis, neque vlteriùs videbitis faciem meam. Et extendens manus ſuas, benedixit eos dicens: Cuſtodi quæſo Domine gregem tuum, quem per me cõgregare dignatus es, vt nullus retrorſum ruat, nullus poſt diabolum reuertatur: ſed omnes tua virtute protecti, vitã æternam conſequi mereantur, & tecum regnent in perpetuo, cui eſt cũ æterno patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. Et cũ reſpondiſſent omnes, Amen: Beatus Apoſtolus exoſculans ſingulos, & valefaciens, aſcendit in currum cũ principe Meſdei Regis, & profectus eſt cũ eo. Populus autem flebat valde poſt eum, & triſtabatur de abſentia eius.

Osculum pacis.

Igitur approquinquante Apoſtolo ad domum illius cum quo gradiebatur, ſpiritus malus conturbauit mulieres, & vexabantur vehementer. Cũq; veniſſet Apoſtolus, dicebat Spiritus immundus: Quid nos perſequeris Thoma, Apoſtole Dei viui? Iam enim

Sequitur Apostolus, principem Mesdei Regis.

nos

nos de alia India eieceris, nec est locus in quem fugiamus à facie tua. Tunc intellexit Apostolus, hoc esse dæmonium quod eiecerat priùs à muliere in India secunda, & ait illi: In nomine Iesu Christi, filij Dei viui, quem prædico, egredimini, & abite in terram desertam, & nolite vltrà vexare homines.

Dæmonicorum sanatio.

Et statim exierunt dæmonia de mulieribus. Quæ cadentes, factæ sunt sicut mortuæ. Adprehensis autem manibus earum, leuauit eas, & benedicto pane, dedit eis cibum. Et prædicabat beatus Thomas per totam Indiam, Euangelizans Dominum Iesum Christum, nec solùm sermonibus, sed operibus etiam, fidem barbaricis pectoribus inserebat. Itaq; ille antè paulisper incredulus, qui dixerat: Nisi videro fixurã clauorum, non credam: credentes Deo populos innumeros congregabat. Et puto per prouidentiam Domini ideo eum diligentiùs de resurrectione quæsisse, quia duris ac feris Gentibus seminaturus erat verbum Domini, vti instructior redderetur, quod hæsitantes fide vel ratione firmaret. Inuenit igitur in India

Numerus credentium crescit.

viros

viros pariter ac fœminas, qui verbũ suscipere nt Dei, quorũ quotidie multos sanabat infirmos. Audiens autem hæc signa quæ faciebat Sanctus Apostolus, mulier quędam Mygdonia nomine, vxor Charisij, propinqui regis Mesdei, veniebat ad eum: cumq; præ turba accedere non posset, & pueri eius cædebant populum, & repellebant multos: videns Apostolus, prohibuit fieri. Et dato spacio, accessit mulier, & procidit ad pedes eius, & ait: Miserere nobis Apostole Dei viui, quia sumus sicut bestiæ, quæ sensum non habent. Hæc audiens Thomas, respondit: Audi filia, noli confidere in diuitijs, quas possides, sed potiùs distribue omnia pauperibus, vt fugiens hanc vitam transitoriam perpetuam adipiscaris. Relinque idola muta & surda, & cognosce viuentem Deum. Et cùm ei de fide vsque ad vesperum intimâsset, accepto signaculo crucis, reuersa est mulier in domum suam. Et ingressa cubiculũ, flebat valdę, deprecans Dominum, vt inueniret veniam pro delictis suis. eratque continuò tristis, donec veniens vir eius, causam tristitiæ rogaret. Cui

Accessus ad B. Thomam prohibetur.

Mygdoniæ penitentia.

Cui famuli dixerunt. In cubiculo cōmoratur Domina noſtra. Ingreſſus igitur vir ad illam: Cur (inquit) triſtis es, & cur conturbatur cor tuum? Scio autem quia acceſſiſti hominem magum, & audiuiſti ab eo verba inania, quæ nihil proficiunt. Relinque ergo cogitationes vanas, & ſurge, vt epulemur ſimul. Cui illa ait: Indulge quæſo mihi hac noćte, quia neq; cibū neque potum acceptura ſum, ſed nec in ſtrato tuo quieſcam. At ille recedens ab ea, epulatus eſt cum amicis ſuis. Mane autem facto rediјt ad eam, & inquit: Mygdonia audi ſomnium meum. Putabā me cum rege Meſdeo diſcumbere, & veniens aquila rapuit ex diſco duas aues optimas, ac abijt: & rursùs rapuit alias duas, portabatque eas ad nidū ſuum. Quæ cùm rex videret, emiſſo iaculo trāsfixit illam, ſed nihil ei nocuit. Hæc audiens mulier, dixit: Optimum eſt hoc verbum, & illud quod vidiſti. Intereà abeunte viro ad palatium, mulier iterum acceſſit beatum Thomam, & inuenit eum docentem turbas, procidensque ad pedes eius, ait: Prædicationem tuam audiui, & omnia verba quæ aure

Somnium coniugis Mygdoniæ.

suscepi, corde retineo impolluto, & stans audiebat verbum vsque ad vesperam. Adueniente autem nocte, regressa est in domum suam, & nihil cibi accepit, neque dormiuit cum viro suo. Quare Charisius, vir eius mane facto dolens quòd ab eo separaretur vxor, indutus vestimenta vilia, accessit regem. Quem cùm deturpatum vidisset rex, ait illi: Quæ extat causa, vt hæc te vilitas circundet? At ille: Quia perdidi (inquit) vxorem meam per hominem magum, quem Sapor introduxit in regionem istam, vt perdat eam. Et statim rex iussit Saporem vocari. Euntes autem pueri, inuenerunt eum sedentem iuxta Apostolum, & audientem verbum Dei, & Mygdoniam ad pedes eorum. Cui pueri: Ecce (aiunt) rex in caput tuum iratus est, & tu verbis inanibus vacas? Veni, quia vocat te. At ille surgēs, rogauit Apostolum, vt orationē funderet pro eo. Ad quem conuersus Apostolus, ait: Noli timere, sed spera in Dominum, quia ipse erit adiutor noster, & nō timebimus noceri ab vllo mortali. Et ingressus est Sapor ad regem. Ad quē rex: Quis est (inquit) magus ille, quem

Charisius regem aduersus Apostol. sollicitat.

accer-

accersisti in domum tuam, qui conturbat regionem & populum nostrũ?
Sapor respondit: Nosti enim optime rex, afflictionẽ meam, quam de vxore & vnica filia habuerã, quę à dęmonio vexabantur, & ab eo sanatæ sunt. Sed & multi infirmi nunc per manus eius sanantur: & omnia quęcunque petierit à Deo suo, præstat ei. Quibus auditis, Mesdeus rex iussit adduci ad se Apostolum: Sed quia pueri non poterant præ turba ad eum accedere, Charisius cum furore rupit per turbam, & ait: Surge malefice, & veni in præsentiã regis: nihil enim valet magica tua. Et misso fune in collũ eius, trahebat eũ ad regem, dicens: Veniat Christus, & eruat te de manibus meis. Ita igitur tractus, cùm venisset in conspectum regis, ait illi rex: Quod est genus tuũ, vel quæ patria, vel in cuius nomine hæc signa facis? Tum beatus Apostolus respondit: Deus meus, Deus tuus est, creator cæli & terræ, & omnium quęin eis sunt. Qui solus coli debet, nõ idola surda & muta. His auditis rex iratus valde, iussit eum extensum torqueri, & cæsum recludi carcere. Cumque recluderetur, gratias agebat Deo,

Saporis sancta respõsio.

Tractus miserabilis.

Cruciatur Apostol.

quòd dignus eſſet talia pro nomine eius pati. Chariſius autẽ reuerſus ad domum ſuam, dicebat: Nunc copulabitur mihi vxor mea, eò quòd abſtulerim magum de medio populi huius. Et veniens, inuenit eam detonſo capite decumbere ſolo, & ait: Dulciſſima coniunx, quæ mentem inſania cœpit, vt hæc feceris? Nunquid potentior erit me hic magus? Nonne vides quòd me omnis India veneratur, & quod volo, hoc facio cũ rege? Sed & pecunia magna eſt mihi. Cui illa: Omnia (inquit) hæc terrena ſunt, & in terram reuertentur. Is autem beatus erit, qui ſe vitæ perpetuæ copulauerit. Hæc audiens Chariſius, quieuit in lecto ſuo. Mygdonia autẽ accipiens aurũ, dedit cuſtodibus: & ingreſſa in carcerem, oſculabatur pedes Apoſtoli, audiens verbum Domini. Et reuerſa ad domum ſuã, dum vir eius apud Regem eſſet, proſtrata humo in cubiculo, deprecabatur Deum cũ lachrymis, dicens: Propitiare Domine inſipientiæ meæ, vt reuertar ad ſalutem perpetuam. Quod videns nutrix illius, ait ad eam: Quæ eſt peruerſitas in corde tuo, vt relicto viro, per quẽ magnificè

De ſpe decidit Chariſius.

gnificè honoraris, ieiunijs ac vigilijs te affligas, seducta verbis magi vnius? Cui illa ait. Non est hoc peruersitas, sed integra ratio, vt cognoscat homo auctorē suū, & mereatur adipisci vitam perpetuā. Vtinam & tu crederes Chrrstum, & particeps fieres agonibus nostris. At illa: Si (inquit) rationem cognouero, sequar te. Tum Mygdonia: Dij, quos vsque nūc colui, nihil sunt, sed est verus Deus IESVS Christus, per quē facta sunt sæcula: qui vt hominē, quem prius plasmauerat, redimeret, homo factus, mortuus & sepultus est: descendit ad inferna, & eripuit eos qui tenebantur à morte pessima. Exinde rediens, docuit nos resurgere. & sic ascendit ad cælos, sedet ad dextrā Dei patris oīpotentis, tribuens nunc credentibus in se dona cęlestia. Cuius tēpora finem non accipiūt, cuius lætitia nunquā perit, cuius deniq; lux nūquam occidit. Ipse verò cū patre & Spiritu sancto regnat, & nūc, & in cuncta sæcula seculorū. Hæc audiens Narchia nutrix eius, confestim credidit in Dñm. Et ambulantes simul ad carcerē, data pecunia introierunt. & audiebāt verbū Dei ab Apostolo:

Mulieris sancta exhortatio.

Narchia nutrix credit in Dominum.

qui gauisus erat valde, sup fide Mygdoniæ ꝙ iam per illam & alij conuerterentur ad Dñm. Cumque baptismũ flagitarent, dixit Apostolus Mygdoniæ: Vade ad domum tuam, & præpara quæ sunt necessaria, & ego vadam ad baptizandum vos. Abeuntibus ergo mulieribus, beatus Apostolus subsecutus est ad domum Mygdoniæ, & baptizauit eam cum nutrice sua, & alijs multis. Et reuersus est in carcerem, & clausa est ianua. Charisio autẽ grauiter dolente de conuersione vxoris, misit rex coniugem suam cum filio Zuzani, quæ consolaretur cognatam Mygdoniam, & reuocaret illam ab hac via, & vt viro suo copularetur. Quæ cùm esset ingressa domum Mygdoniæ, ait ad illam: Vt quid soror charissima erras post hominem magum, qui nouum DEVM patriæ nostræ prædicat? Recede ab hac praua cogitatione, & esto iucunda in domo tua, cum viro cui te parentes tradidere: Et noli relinquere deos patrios, ne irascantur tibi. Ad hæc illa respondit: Erraui vsque nunc sequens idola vana, quæ sunt sine gressu, sine eloquio, & sine vllo effectu, ignorãs verbum

Baptizantur multi.

Solicitationes in cassum.

Confeßio errorum.

bũ Dei, qui fecit cælũ & terrã, & omnia quæ sunt in eis. Sed & Metalla, ligna & lapides, ex q̃bus isti vel funduntur, vel sculpuntur, eius verbo creata sunt, cuius & nos creatura sumus. Nõ est ergo æquum, soror dilectissima, vt relinquẽres talem artificem, creaturã potiùs adorem, quæ nobis ad seruiendũ data est. Hęc dum Mygdonia dixisset, tum & Zuzanis filius regis ait: Ecquis hæc omnia creauit, nisi dij nostri? Nam Iupiter cælum tenet, Iuno aëra regit, Neptunus mare gubernat: Pluto inferna iudicat, Phœbus diem, Berecynthia noctẽ inluminat. Cui Mygdonia subridens, ait: Oẽs isti quos commemoras, fili dilectissime, inferno damnati sunt, quia non cognouerunt Deũ viuũ. Nam si recurras ad veteres fabulas, inuenies hos & luxurijs deditos, & talia mala perpetrasse, qualia hodie iudices in iniquis hominibus persequuntur & puniunt. Mortui autẽ sunt, & non viuunt. Deus autem noster manet in sæcula sempiterna. Et qui crediderit in eum, transfertur ab hac temporaria morte in vitã æternam. Cumque hæc & his similia eis Mygdonia diceret, compuncta corde

Dijgentium damnati sunt.

vxor regis, ait filio suo: Rectè soror nostra reliquit virũ suum, & diuitias terrenas, vt vitam capiat sempiternã. Vtinã & nos videremus hominẽ istũ, qui faceret nos cognoscere veritatẽ. At illa gaudens, abijt ad Apostolum, & narrauit ei omnia, quæ acta fuerãt. Ille verò gaudebat & ipse prædicãs sine fine verbum Domini, & imposita manu benedixit eos, & præcepit eos abscedere. Sed non abijt vltrà vxor regis ad viũ suum, nec filius eius renũciauit patri de his quę pceperat, Cumque hæc omnia renunciata fuissent Mesdeo regi, q scilicet vxor eius & filius conuersi essent ad Apostolũ, iratus valde, præcepit adduci vxorẽ suã, & filium. Quibus cùm persuadere nõ posset, vt cederent ab hac via, iussit vxorem in obscuro loco recludi, filium verò cum beato Apostolo in carcere cõligari. Sed & Charisius vxorẽ suam cum nutrice Narchia similiter reclusit in cellula tenebrosa. Et statim rex iussit Thomam adduci, manibus à tergo ligatis. & dixit ei: Quis est iste Deus tuus, qui coniuges nostras per te à nobis separat? Dicit ei Thomas: Tu cùm sis rex, nũquid vis habere inquinata

Vxoris regis filijque excellens conuersio.

Temerariũ regis imperium.

B. Thomæ in

nata seruitia? Si ergo tu cùm sis homo, mundos seruos habere studes atque mundas ancillas: quantò magis credere debes, amare Deum castissima & mundissima seruitia? Si ergo hoc DEVM in seruis suis & ancillis suis amare prædico, quod tu in seruis tuis & ancillis tuis diligis, vt quid culpor? Tum rex: Ego (inquit) permisi vxorem meam, vt cognatã suam Mygdoniam de præcipitio liberaret, & ipsam tu precipitio immisisti. Respondit Apostolus: Præcipitium non est, nisi recedere à castitate, & ire in libidinem. Nam qui à libidine se tollit, & ad castitatem accedit, hic à præcipitio remeat ad salutem, & egreditur de tenebris ad lucem. Dicit ei Mesdeus rex: Quomodo separasti animos earum à consortio coniugij nostri, his quoque artibus age, & eodem consilio, vt redeant, vt sint coniuges nostræ, vt antè fuerunt. Respondit Aposto. Errat iussio regis. Et rex: In quo errat iussio mea? Dicit Apostol. Fabricaui turrim excelsam. Et dicis mihi, vt ego qui sum fabricator, ipse destruam summitatem? Fodi terram profundã, & eduxi fontem de abysso, & dicis mihi, vt

vinculis responsio.

Vbi præcipitium.

marũ mitti. Quod cum fieri rex iussisset, thermæ vltrà calefieri non potuerunt, sed nec paruum quidẽ teporem habebant: ipseq; Apostolus altero die est egressus incolumis. Et Charisius iterum ad regem: Fac (inquit) illum sacrificare Deo Soli, & iram incurret Dei sui, qui illũ liberat ab his, quæ inferuntur ei. Cumq; argueret, vt ingressus templum simulachro Solis sacrificium inferret, ridens in faciem regis dixit Thomas: Dic mihi rex, quis est melior inter te, & imaginem tuam? Non dubito, quin prȩstantior tu sis, quàm pictura tua. Et quomodo vos dimittitis Deum vestrum, & excolitis picturã eius? Erat autẽ statua Solis facta ex auro, habẽs quadrigã equorum auream, habenis effusis, quasi rapido cursu ageretur ad cælos. Et dum cõpelleret vt adoraret statuã, dixit Apostolus ad regem: Erras, si putas ô rex, quòd sicut dixit Charisius, Deus meus irascatur mihi, cùm egò Deum tuum adorauero. Hoc magis volo te nosse: quòd is Deo tuo irascetur, & euertet eum mox vt adorauero eum. Tum rex: Inuictissimum Solem, Deus tuus, quẽ Iudæi occiderunt,

Creaturæ sunt picturæ creatoris.

euerterénе poteſt? Reſpondit Apoſtolus: Vis ergo probari, ſi hoc poteſt fieri? Et Chariſius: Excuſationes (ait) ſibi inuenit, vt non adoret Solem, neque ſacrificet ei. Dicit ei iterum Apoſtolus: Primò ego adoro eum, & ſi eum non euertet Deus meus, tum ſacrificabo ei. Et cùm conſenſiſſet rex & Chariſius, introduxerunt eum in templũ. ducentes choreas eo ritu quo ſolebãt. Erant autem virgines cum lyris cãtantes, alij cum tybijs, alij cũ tympanis, alij cum vatillis & thuribulis. Et cùm introiſſent, ait Apoſtolus ad ſimulachrum: Tibi loquor dęmon, qui in iſto ſimulachro habitas. & qui das reſponſa ſtultis & deceptis hominibus, qui ſimulachrum vident: Adiuro te in nomine Domini mei Ieſu Chriſti, quem Iudæi crucifixerunt, vt exeas, & ſtes ante me, vt videãt te. & quod imperauero tibi, hoc facias. Egreſſus autẽ dæmon, ſtetit ante eũ, ita vt ſolus Apoſtolus videret eum. Et dixit ei: Ego cordecolo Dominum meum Ieſum Chriſtum, mox autem vt poſuero genua mea in terra, & dixero tibi, vt confringas idolum, rogabo Dominum meum, vt mittat angelum ſuum, qui tere-

Modus verus in ſacrificando.

Adiuratus dæmon cogitur ſtare ante Apoſtol.

te releget, & damnet in abyssum. Et respondit ei dæmon. Rogabo te Apostole Dei, ne me in abyssum releges. Sed permitte me, & omnes istos interficiam. Tum Apostolus. Impero tibi in nomine Iesu Christi Domini mei, ne lædatur vllus hominũ, nisi hoc solum simulachrum. Mox vt genua flexero, cõminue illud. Loquebatur autem Apostolus cum dæmonio sermone Hæbraico, & nullus sciebat quid vel cui loqueretur. conuersusque ad regem dixit: Cogita tecum rex, tu istũ inuictissimum dicis, & meum Deum dicis hominem à Iudæis occisum: ac per hoc, si fortior sit Deus tuus, & eũ inuocatione nominis Dei mei cõfringere non possim, ego non solùm adorabo dæmonem qui qui in eo latitat, sed etiã sacrificabo illi. Si verò minutatim fuerit attenuatus ille vinctus Deus tuus, par erit è conuerso, vt relinquas errorem, & teneas veritatem. Et rex: Adhuc ausus es (inquit) ex pari confabulari mihi? Si pergas, faciam tundi arterias tuas, si non adoraueris & sacrificaueris Soli. Respondit apostolus: Ecce adoro, sed non simulachrum. Ecce adoro, sed non metallum.

Quo sermone sit vsus.

Ecce adoro, sed non idolum. Adoro autem meum Dominum Iesum Christum, in cuius nomine impero tibi dæmon, qui hic in ipso lates, vt nullum hominem lædens, metallum & simulachrum comminuas: statimque quasi cera iuxta ignem posita, liquefactum idolum resolutum est. Quo facto omnes sacerdotes consternati vlularunt, & rex fugit cum Charisio. Pōtifex autem cædebat Apostolum, & facta est seditio magna in populo: sed maior pars populi cum Apostolo erat. Quare motus Mesdeus rex Indiæ Apostolum Thomā, & filium suū Zuzanem, & plures alios trusit in carcerem. Non desinebat tamē etiam in carcere Apostolus confirmare credentes, dicēs: Credite in Deum, quem prædico: credite in Iesum, quem Euangelizo, qui adiutor est seruulorum suorum, refector est laborantium: in quo exultat anima mea, quia tempus impleui, & gestio ipsum quē desideraui videre. Cuius pulchritudo prouocat me, vt dicam quis sit: sed magnitudo eius sensus superat, & intellectū supergreditur, vt id quod cupio de eo dicere, cōprehēdere & explicare nequeam. Sed

Adoratio vera non pertinet ad idolum.

Seditio exorta contra Apost.

tu Domine, qui animam inopem replere consueuisti, imple ea quæ mihi desunt,& esto mecũ donec ipse ad te veniã,& te videã. Hæc vbi audiuit Zuzanes, aduertens quòd Thomas diceret tẽpus impletum suũ, vt de hoc recessurus sæculo videretur, cupiens ab eo priusquàm migraret à corpore Manazaræ vxori suæ impetrare medicinam (erat enim debilis mulier, soluta membris) petiuit vt permitteret ei ire, & persuaso custode, fideq; facta quòd essent reuersuri, cum Apostolo ex carcere abire constituit in domum suam. vbi & diaconatus ministerium vt sibi crederetur, rogauit, & vt benedictionem Leuiticam acciperet. Quoniam se quoque Deo seruire velle memorauit, & hoc iam dudum animo deuouisse, sed à patre coactũ vxorem duxisse, quam accepisset vicesimum annum agens, trienniοque ea potitum, filios ex ea nullos suscepisse, nec aliam mulierem præter vxorem nouisse, iamdudum præterea à cõcubitu vxoris abstinuisse, eò quòd & illa studebat castitati, & optaret audire sermonem Thomæ, sed propter debilitatem adesse non posset.

Solicita Zuzanæ pro vxore deprecatio.

Annuit de supplicatione Apostol.

Auro viam in carcerem ad videndū apostolum patefaciunt.

Quam si vellet Apostolus sanare, se impetraturum, vt eundi facultatem haberent. Cui respondit Thomas: Si credis, videbis mirabilia Dei,& quēadmodum seruulos proprios curet. Dum hæc loquuntur, Treptia nomine,quæ erat vxor regis, & Mygdonia Charisij matrona, qui & ipse amicus erat regis, & Narchia nutrix, trecentis sexaginta argenteis datis, à custode introductæ sunt ad Apostolum. Atq; illic repererūt Siforatū militiæ regis ducem,& Zuzanem,& Siforem vxorē & filiam eius, & alios verbis Euangelicis intentos. Ipsæ igitur tres fœminæ cùm adstitissent ante conspectum Thomæ,interrogauit eas Apostolus, quo permittente ingressę forent, vel quis eis aperuisset carcerem: & qualiter egressæ fuissent de loco in quo clausæ fuerant. Cui respōdit Treptia: Nōnne tu es qui aperuisti nobis ianuam,& dixisti:Exite, & ite in carcerem, vt suscipiamus eos fratres, qui illic sunt,& Dominus in nobis demōstrauit gloriam suam?Cùm autem appropinquaremus ad ianuam, subitò non apparuisti nobis, sed huc ingressum te sonitu ianuæ cognouimus. Nos verò

rò poſtea mercede cuſtodem inflexi-
mus, vt ad te ingrederemur, ſi fortè
impetrare poſsimus, quod impendiò
petimus, vt pauliſper aliquo conce-
das, quò regis poſsit iracundia miti-
gari. Tunc interrogauit Thomas Tre-
ptiam, quemadmodum à viro ſuo eſ-
ſet incluſa, vel quid cauſæ obortum
eſſet, aut quo motus, nec propriæ pe-
perciſſet vxori? Cui reſpōdit Treptia:
Tu à me requiris, quemadmodū clau-
ſa ſim, cùm me nunquam deſerueris,
ſed vna tantum abfueris hora? Vnde
miror, te neſcire quomodo clauſa
ſim. Sed ſi vis audire, accipe. Miſit ad
me Meſdeus rex, & iuſſit me introdu-
ci ad ſe, & ait mihi: Nondum plenam
circa te magus ille adeptus eſt pote-
ſtatem. Nam quod in oleo pane & a-
qua magicā conſumet, audiui. Ergo
cùm magicis operibus venire non po-
tuerit, nihil horum circa te fecit. Qua-
re obtempera præceptis meis: alioqui
& ipſa clauderis. Itaque non adquieſ-
cente, ſed dicente me, vt quod vellet
faceret: poteſtatem enim habere eum
corporis mei, animam verò meam cū
eo perire non paterer: in obſcuro lo-
co me iuſsit includi. Chariſio quoque
accu-

Admirationis cauſa.

accusante vxorem suam Mygdoniam cum eius nutrice Narchia, iussit includi. Sed tu iam nos produxisti, vt ad te veniremus: & ideo præsto sumus vt à te benedictionis gratiam consequamur. Quæ cùm dixisset Treptia, agnouit protinùs Apostolus beneficia eius, qui se plerunq; humana specie figuraret, vt consolaretur mœrentes, afflictorũ ærumnas releuaret. Et ideo ipse gratias agere cœpit Domino Iesu, eò quòd confirmauerit infirmos, nutantesque stabilierit, & sperare faceret cunctos diffidentes. Dum hæc captiui in carcere colloquuntur, superuenerunt custodes, dicentes, vt lucernas extinguerent, ne quis eos simul esse, ac pariter colloqui proderet regi. Extinctis igitur lucernis, collocauerunt se custodes. Sed Thomas Apostolus, postquã omnes circunfusos tenebris aspexit, lumen petere cœpit à Domino: Inlumina nos Domine (inquit) quia tenebrarum filij in tenebrosis non sedere fecerunt locis. Sed tu Domine, inluminare sancto lumine tuo dignare seruos tuos, eo lumine quòd nullus eripiat, & nullus extinguat. Et statim refulsit dies, &

Cura Dei pro suis.

Nota miraculum.

& omnis ille custodiæ locus. Tum & cæteri, quos alias ob causas recepe rant claustra carceris, vigilabant. Neq; enim serui Dei dormire tum potे rant, quos sic Christus excitabat, neque patiebatur nos somno dimergi, qui dicit: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & inlucescet tibi Christus. Cùm igitur inter se nonnulla sermone vario contulissent, ait Thomas ad Zuzanen: Vade præpara nobis omnia, quæ in ministerio sunt paranda. Interrogante autem Zuzane, quomodo exire posset fores carceris, aut quis aperiret, cum essent clausa omnia, & custodes somno dissoluti? respondit Thomas: Crede Christo, & vade, & inuenies apertas ianuas. Secuti sunt igitur eum cæteri. Et cùm iam medium spacium itineris confecissent, occurrit ei vxor eius Manazara, cùm iret ad carcerem, & recognoscens virum, ait: Zuzane vir? Qui cùm cognouisset eam, cœpit quærere quònam iret, noctis præsertim tempore: aut quomodo potuisset exurgere, quæ minimè antè surgebat. Quæ respondit: Puer iste Domini, ponens manum, sanam me fecit. Somnio verò monita

Ex hoc apparet, qui historiam hanc primus scripsit, & vnde Abdias sumpsit, interfuisse rebus à B. Thoma gestis.

Nota admiranda miracula, à S. Thoma edita.

monita sum, vt ad peregrinum istum venirem, qui tenetur in carcere. Eò igitur festino, vt iuxta somnij visionem, plenam possim accipere sanitatem. Interrogauit Zuzanis, quis ille puer esset, qui fuisset cum ea? Respondit Manazara. ipse non vides eum, dextra manu tenentem me, & sustinentem? Dum hæc fierent, interuenit loquentibus Thomas, sed etiam Seforus dux militiæ, & vxor eius ac filia, denique & Treptia atq; Mygdonia, & Narchia, qui ad Zuzanis domum pariter commeabant. Cùm vidisset autē Apostolum Manazara, adorauit eum dicens: Venisti medicus, qui me sanes ab ægritudine. Vidi te hac quoq; nocte, ac quidem tradentem mihi puerum istum, vt me ad te perduceret in carcerem. Et cùm expectare venientem debueris, præstanti tamen bonitate ipse me diutiùs laborare non est passus, sed veniebas ad me simul hæc dicens, conuersa puerum quærebat: qui se oculis repentè subtraxit, nec erat videri facilis, qui ante videbatur. Anxia igitur sustentatore amisso, cœpit dicere: Non possum sola ambulare, non apparet ampliùs puer, quem
mihi

mihi tradidisti. Cui Apostolus: Ecce iam tecū Christus ambulauit. Ipse tibi erit viator & præuius, Itaq; currēs mulier præibat cæteros, repente domum festinans, quò postquam ab Apostolo & cæteris ventum est, subitò domus multo splenduit lumine & Thomas cœpit orare, & dicere: Tu Domine, qui es adiutor infirmorum spes & confidentia inopum, refugium & requies laborantium, lugentiū consolatio, fluctuantium portus, resurrectio mortuorum, redemptio peccatorum, & qui denique propter nos subijsti corporis passionem: tu domicilia mortis, & ipsa inferna penetrasti, vt nos à mortis vestigijs liberemur. Te principes mortis venisse mirati sunt, neque potuerunt tenere remeātem: imò etiā exutos se vetustate possessionis, & te cum trophæo reuertentem gemuerunt. Honorificamus igitur meritò te Domine Iesu, te paterna illa & perfecta venisse substantia, vt viscera tuæ misericordiæ videremus in nobis. Quique seruorum tuorum es minister, possessionis tuæ locupletator, pauper, sed non indigens: diues, sed non fastidiens pauperem: qui

Christus via vita.

Nota benedictionem Apostoli.

Magis sollicitus est Apostolus pro suis quàm pro se.

qui ieiunâſti quadraginta diebus, vt perpetua benedictionis repleres alimonia animas eſurientium: tu eſto, rogo, cum ſeruis tuis Zuzane, & Manazara ac Treptia, vt in tuum gregem eos digneris inducere, & adnumerare ſanctis tuis. & in hac errorum regione iuuare poſſit Tu eſto medicus in hac poſſeſſione languentibus, eſto requies in laboribus, firmamentum in lubricis Eſto denique adiutor corporum, vita animarum, vt ſint templa miſericordiæ tuæ, & Spiritus Sanctus inhabitet in eis Hac completa benedictione, ſumpſit ſacramentum, & gratias egit Domino dicens: Sit nobis hoc ſacramentum tuum Domine Ieſu ad vitam, ſit ad remiſſionem peccatorum. Siquidem pro nobis paſſio tua celebrata eſt. Tu pro nobis fel illud bibiſti, vt omnis in nobis aduerſarij amaritudo moreretur. Pro nobis tu quoque bibiſti acetum, vt noſtra laſſitudo confortaretur. Pro nobis conſputus es, vt immortali nos rore perfunderes: percuſſus es à calamo fragili, vt fragilitatem noſtram vitę perpetuę, æternitatique firmares. Coronatus es ſpinis, vt virenti ſemper in te creden-

Chriſto illata ſupplicia enumerat, vt nos ad talia incitet.

credentes charitatis tuæ laurea coronares. Inuolutus prætereà fuisti sindone, vt nos quodam virtutis tuæ inuolucro vestires. In sepulchro poni voluisti nouo, vt nobis nouam gratiam, noua sæcula reformares. Hæc vbi finiuit, Eucharistiam diuisit his quos suprà memorauimus, & ait: Fiat nobis hæc Eucharistia ad vitam, & viscera misericordiæ, & gratiam salutis, sanitatemque animarum nostrarum. Respondentibus autem illis, Amen: audita est vox dicens etiam, Amen. Quam vbi audierunt vocem, statim super facies suas ceciderunt. Et iterum vox sonuit, dicēs: Nolite timere, sed tantummodò credite. Ex eo tēpore redire cœperunt, Thomas ad custodiæ suæ claustrum: sed & Treptia & Mygdonia & Narchia reuersę sunt ad carcerē suum. Quibus, antequam egrederētur, locutus est Apostolus dicens: Accipite sermonem meum vltimum, nō enim ero diutiùs in hac carne, accersor ad Dominum Iesum, ad illum qui me redemit, ad illum qui se ad vltimum humiliauit, vt ab vltimo omnes eleuaret: in quem sperare didici. Si enim ad sacri munus officij meis

Nota. Sub vna specie communicarunt Laici ministrante Apostolo.

Grauis & plena consolationis Apost. oratio.

meis indignum vocauit, quantò magis si in veritate seruiui, possum sperare mercedē? Bonus enim & iustus est, & nouit Dominus mercedem soluere pro meritis singulorum. Diues munerũ, largus gratiarum, haudquaquam parcus beneficiorum. Qui in me quoque infimum supra meritum meum, multa conferre dignatus est. Cuius miracula eò prouocare vos debent, vt laudetis auctorē. Neque enim mea virtute hæc faciebam, sed in nomine Domini mei Iesu impetrabam, nō imperabā. Non enim Christus, sed seruulus Christi sum: nec ego sum arbiter, sed minister eius qui me misit. Et ideo peracto cursu admoneo vos, ne cùm videritis datam in me esse homini potestatem, supplicijsque me deditum cum videbitis, ideo fides vestra minuatur. Ego enim voluntatem Domini mei impleo, & æquum est me velle quod Dominus iubet. Nam si pro nobis ille mortem suscepit, quantò magis nos, erga Domini voluntatem, corporis huius mortem timere non debemus? Cùm præsertim mors ista non interitus, sed solutio corporis. Ideoque non rogo, vt mortem

Humilitas B. Thomæ.

A maiori ad minus disputat.

tem

tem differam. Creditis enim, quod possem differre, si velim: sed rogo magis, vt citiùs absoluar, & proficiscens videam illum decorum & misericordem, qui pro operibus & laboribus, quibus desudaui, nimis liberalis Dominus, præmium repręsentabit. Hæc cùm dixisset, receperunt se omnes ad tenebrosam domum. Et dixit Thomas in carcere constitutus: Domine Iesu, qui pro nobis plurimum pertulisti; claudantur ianuæ istę, sicut clausæ fuerunt, & signacula iisdem foribus reformētur. Relictis igitur alijs, perrexit Apostolus vt se includeret. Fœminæ autē non poterant à lachrymis se temperare, quæ sciebant, quòd Mesdeus non abstineret ab eius nece. Intereà cùm venisset Apostolus, inuenit custodes concertantes inter se, & dicentes: Heu quomodo incidimus in istū magū? Ecce aperuit ianuas carceris artibus magicis, & omnes voluit secum educere. Vnde ne magicis carminibus elabatur & cæteri cum eo, renunciemus Regi, simul de vxore eius ac filio. Audiebat hæc Thomas, & quiescebat. Illi autem abierunt prima luce ad regem,

Nota miraculum.

Vera charitatis signa.

Artibus magicis tribuit quod diuinitus fiebat.

O peten-

petentes, vt tolleretur magus ille, & alibi ne clauderetur, eò quòd clausum omne magica poteſtate reſeraret. Secundò nunciabāt, apertas fuiſſe ianuas carceris, idque ſurgentibus manifeſtatū ſibi. Introiſſe etiam regis vxorem cum alijs, quæ non recederent ab eo. Quibus auditis, rex ſignacula mox, quæ impoſuerat ianuæ, requiſiuit, & eodē reperit modo quo fuerant antè. Vnde commotus, ad cuſtodes ait, falli eos qui introiſſe in carcerem, Treptiam & Mygdoniam dicerent, cùm ſignacula remota non eſſent. At illi ſe vera intimâſſe ſignificabant. Meſdeus autē ſedens in ſecretario, ſiſti ſibi iuſſum Apoſtolū rogauit, ſeruus ne an liber eſſet: Cui Thomas, Seruus ſum, ait, vnius & ſolius, ſupra quem non habes poteſtatem: Quæſiuit iterum Meſdeus, cur eò veniſſet? Reſpondit denuò Apoſtolus, vt plures ſaluaret: & hæc ſibi debitum eſſe, vt per manus Meſdei hinc emigraret. Tum rex, qui eſſet Dominus eius rogauit, quod illi nomen, & cuius regionis? Ad quæ Thomas: Meus Dominus (inquit) Deus eſt tuus, Dominus cæli & terræ. Huius tu nomen

Aperta Apoſtoli confeſſio.

audire

audire non potes: sed id quod datum est ei in hoc sæculo, est Iesus Christus. Minanti autem regi, quòd ei non parêret, cùm maleficium eius aboleretur, vt tota India mundaretur, respondit Thomas: Hæc maleficia mecum abibunt: sed hoc scito, quia nec quid deerunt. Ex eo igitur cogitabat rex, qualiter Thomam occideret. Verebatur enim populum, quia plurimi etiã eminentiorum eius opera admiraban tur; & credebant in Iesum. Astutè ergo sibi rex agendum ratus, cum Thoma ciuitatẽ armatis septus est egressus, populo existimante quòd ideo egrederetur, vt Thomas ei aliqua suorum operum demonstraret. Intendebant igitur in eum, qui putabãt quòd aliquid ab eo rex vellet discere, & ille regem docere. Sed egressus rex mediam ferè partem miliarij, tradidit eum quatuor militibus, adiuncto vno præstantiore viro iubens, vt ducentes eum in montem proximum, ibi gladio percuterẽt. Rex verò mox rediijt in ciuitatem, vbi hoc militibus imperâsset. Quod intelligens plebs, sequebatur, Thomam eripere volens. At milites apprehendant Apostolum,

Dolo quod virtute non potest attentat rex mortem Apost.

Ducitur ad martyrium B. Thomas.

ſtolum, duo ad dextram, & duo ad ſiniſtrā tenētes. Ille quoque eminentior manum eius tenēs, pariter incedebat. Dicebat autem Apoſtolus magna, & diuina myſteria in ipſo exitu reuelari: Siquidem propterea ſe duci à quatuor militibus, dicebat, qui ex quatuor coiuiſſent elementis, ea ſe quatuor habere principia generationis. Dominum autem IESVM ab vno percuſſum, quia vnum patrem ſciret generatorem ſuum. Qui vbi venit ad locum paſsionis, cohortatus cæteros, fidem ſeruare Domino Ieſu, pietatēque colere: rogauit etiam Zuzanam, vt pretio cuſtodibus dato orandi tēpus ſibi impetraret. Cuius data copia, cœpit gratias agere, quòd & in ſæculo gubernatus eſſet à Chriſto, & ab eodem vocaretur, illum eſſe in periculis præſulem, illū in mœrore conſolatorem, illū in laboribus adiutorē, illum præuiū ſibi huius fuiſſe itineris, quod in hoc ſæculo cucurriſſet. Tu (inquit) Domine annunciaſti mihi, me tuū eſſe: propter quod nec vxorem accepi, vt tibi totus vacarē, ne templi tui gratiā vel coniugalis copulæ vſus minueret, vel conſuetudo decerperet. Diuitiarum

Exhortatio ad toleranda ſupplicia pro Chriſto.

Grauiſsima S. Thomæ ante paſsionem oratio.

tiarum quoque sæcularium cupidū animū, cælesti prouisione ac munitione reuocasti, docens in pecunijs dispendia esse, non cômoda, & ideo compulisti, vt hic paupertate contentus, indeficientē spiritaliū diuitiarū quærerē veritatē, & thesauros in Christo absconditos inuestigarem: tuisque cōtentus copijs, alias non desiderarem: Factus sum igitur pauper, indigens, peregrinus ac seruus, in vinculis, in ieiunijs, fame ac siti, in laboribus, in periculis, vt confidentia non periret, spes non cōfunderetur. Respice igitur in me Domine, quia pecuniā tuam nō abscondi, sed supra mensam posui, & in nummularijs diuisi. Ad mensam tuā vocatus veni, nec ab hac reuisendi necessitate excusaui, nec iuga boum, aut ducendæ vxoris necessitatem conuiuio tuo prætuli. *Ad Euangelium allusio.* Ad nuptias sum vocatus, & Albam vestem indui: & expectans Dominum à nuptijs reuertentem, olei non sum oblitus: tota nocte domum meam custodiui, à latronibus expoliatus non sum: calceamenta pedibus circundedi, ne diffinirentur, vestigia obseruaui, primam & secundā & tertiam custodiam, vt vultum tuū

viderẽ, & ſplendorẽ tuũ, diſcuſſa nocte perſpicerẽ. Mortuũ meũ non viuifica-ui, nec deficientem repleui, ſed magis, quẽ dediſti mihi vinctum caſtigaui: Et captiuũ meũ occidi, vt quem acceperã liberũ non alligarẽ. Opprobriũ ſuſcepi in terra, vt in cælo remunerationẽ ſperarẽ. Si igitur detuli fidele ſeruitium, adeſto Dñe Ieſu, ne p[illegible] cõſentiant me latrones, ne aduerſus me retia ſua mittant. Circũdet famulũ tuũ gloria tua, vt tanta amictũ gratia, aduerſariæ poteſtates impedire nõ audeant. Nunqd illis obediui, cùm mihi intercludere vellẽt tranſitũ? Suis enim occurrũt, & eos prodire vltrà nõ ſinũt. Adeſto igitur Dñe: vt cũ pace & gratia trãſeam. In veritate dirigas ſeruũ tuum, ad fidẽ tuam. Dirigas iter meũ, & diabolus in me non intendat. Excæcentur oculi eius lumine tuo. Conticeſcat os eius q nihil in me dignũ ſuis operibus inuenit, ꝙ loquatur. Hæc precatus, ait militibus: Venite, conſummate præceptum eius qui vos miſit. Aduenerũt igitur quatuor milites, & lãceis trãſuerberauere eũ: atq; cecidit B. Apoſt. & mortuus eſt. Quẽ cũ lachrymis ſepelierunt fratres in ſepulchro regio, in quo reges priores ſepulti ſunt: pręcio-

Implorat auxiliũ Dei.

Quieſcens obdormit in Domino.

ſis & plurimis amictũ odoribus atque indumẽtis. Apparuit aũt confeſtim Siſori & Zuzani, q̃ recuſabant in vrbem ire, & tota die ad ſepulchrũ ſedebant, atq; illis dixit: Quid ſedetis cuſtodientes me? Nõ hic ſum. aſcẽdi enim, & recepi omnia q̃ ſperaui. Surgẽtes itaq; diſcedite hinc, breui enim tẽpore & vos mecũ colligã. Cùm hæc fierẽt circa Apoſtolũ, intereà Treptia regina, & Mygdonia deductę à Meſdeo & Chariſio affligebãtur. ſed tñ voluntati eorũ non acquieſcebant. Quib. ſe Apoſtolus demonſtrauit, dicẽs: Nolite errare, quia Dñs Ieſus citò võbis adiumentũ dabit. Itaq; Meſdeus & Chariſius cũ animos vxorũ ſuarũ expugnare non poſſent, dimiſerũt eas propriæ voluntati. Fiebat aũt cõgregatio fratrũ in multa exultatiõe atq; lætitia. Eratq; presbyter Siforus, & Zuzanes diaconus, ſuntque ordinati iam tũ à S. Apoſtolo, cùm in montẽ moriturus aſcendiſſet. Atq; hi potiebantur frequentibus adiumentis Dñi, & fidei incremẽta quotidie pręce debãt. Quib. addidit Dñs hãc gratiam, vt cũ Meſdei filius correptus eſſet à dęmonio, nec quiſq̃ qui eũ ſanaret, poſſet inueniri, ſucceſſit huiuſmodi Meſdeo ſentẽtia, vt diceret: Vado, & ape-

Sepultura S. Apoſtoli.

Apparet conſolans bonos. Terret impios.

Reliquiarũ sanctorum virtus. rio sepulchrum, & tollens ossa de corpore Apostoli, suspendam filio meo, & curabitur. Ascendebat igitur secundum cogitationes Mesdeus ad montem, & reuelauit ei se Thomas, dicẽs: In viuentes non credidisti, & in mortuos credis? Sed ne timeas, miserebitur *De reliquijs sanctorum.* & tui Dominus Iesus, & exhibebit tibi viscera misericordiæ suæ, propter bonitatem suam. Verùm vbi ascendit Mesdeus: reserato sepulchro, ossa inuenire non potuit: quia iampridem reliquias sanctas quidam de fratribus rapuerant, & in vrbe Edessa sepelierant. Ea tamen quæcunque rex in sepulchro reperit, humi vel stercoris, supra quæ iacuerant reliquiæ Apostoli, *Miracula ex reliquijs sanctorum excitata.* auferens Mesdeus, & alligãs filio suo, ait: Credo tibi Christe nunc, quia recessit à me ille, qui hominũ turbat affectus, ne ad te visendum summa properatione contendam. Itaque vbi suspendit illa puero, statim sanatus est ex illa hora: & factum est gaudium magnum inter fratres, super conuersione regis ad regem cælestem Christum Iesum, cui honor & gloria, in perpetua sæcula, Amen.

LIBER

LIBER DECIMVS CERtaminis Apostolici ab Abdia Babylonia Episcopo Hebraicè conscripti, & à Iulio Africano historico versi in linguam Latinam. De rebus à Beato Philippo Apostolo fœliciter gestis.

PHilippus Petri & Andreæ cõterraneus, ex vico Galilææ Bethsaida originẽ duxit: vocatusq; mox post Petrũ, demũ ad Apostolatus honorẽ peruenit. Qui vt socium haberet conuersionis, Nathanaelem quendam familiarem ad Christũ duxit, quem Christus mox se agnouisse testatus est, sub ficu antequam à Philippo illi esset adductus. Quod admiratus Nathanaël: qui nunquam anteà viderat Christum. haud illibenter deinde illi adhæsit, in parte societatis semper cum Philippo manens. Quorum hic pridiè quàm pateretur, cùm in cæna audiret, neminem ad patrem nisi per eum venturum: Magistrum rogare cœpit, vt sibi ac condiscipulis

B. Philippi origo.

Tempus Apostolatus.

Charitas Apostoli.

Ioan. 14.

patrem ostēderet: quod quidem amore ille sempiternæ vitæ tum dixerat. At Christus obiurgans Philippū, quòd tanto tēpore cum ipso esset, & tamen eum rectè adhuc non cognosceret. Et hæc omnia ante Christi passionem à Philippo gesta esse Euangelica nobis fides ostendit. Post ascensionem verò saluatoris, Beatus Philippus per annos viginti, instanter prædicauit Gentibus per Scythiam Euangelium. Vbi cùm tentus esset à Gentibus, & ductus ad statuam Martis, & cōpelleretur ad sacrificandum, exijt de subtus basim, in qua statua Martis stabat draco ingens, & percussit filium sacerdotis, qui ministrabat ignem sacrificij. Percussit etiam duos tribunos, qui præerant Prouinciæ, cuius officiales tenebant in vinculo Apostolum. Porrò de flatu draconis oēs morbidi redditi, vehementer ægrotare cœperūt. Quod videns Apostolus, dixit illis: Audite consiliū meum, & recuperabitis sanitatem: sed & hi qui exinde erant mortui, resuscitabuntur oēs: draco quoque qui noxius vobis erat, in Dei nomine fugabitur. Dicunt ei ægroti: Quid faciemus? Quibus respondit Apo-

Scytia obtigit sorte B. Philippo.

Filius sacerdotis percussus à serpente.

Consilium Apostoli.

Apostolus. Deijcite hunc Martem, & confringite, & in loco, in quo fixus videtur stare, crucem Domini mei Iesu Christi affigite, & hanc adorate. Tūc illi qui cruciabantur, cœperūt clamare: Recuperetur in nobis virtus, & deijciemus Martem. Facto itaq; silentio, Apostolus dixit. Præcipio tibi draco in nomine Dñi Iesu Christi, exi de loco isto, & vade, & morare in loco deserto, vbi non est accessus hominū, & nulla vtilitas humanis cōmodis ministratur, ita vt vadēs nemini noceas. Tū draco ille, sæuissimus exiēs cœpit abire festinãter, & vltra nusquā comparuit. Philippus autem Pontificis filium, qui ignem ministrabat, & duos tribunos qui mortui fuerant suscitauit, omnemq; turbā quæ morbis erat affecta de draconis flatu, sanitati restituit: Vnde factū est, vt vniuersi Philippum Apostolū qui persequebātur, pœnitentiam agerent, Deumq; hunc æstimantes adorarent: ipse autem per vnum annum iugiter doceret eos, quomodo mundi periclitanti aduentus Domini subuenisset, quomodò natus ex virgine, quomodo passus, quomodò sepultus die tertia resurre-

Coniuratur dæmon.

Mortui resurgunt.

Sanantur infirmi voce Apostoli.

Prædicatio B. Philippi.

qui ieiunâsti quadraginta diebus, vt perpetua benedictionis repleres alimonia animas esurientium: tu esto, rogo, cum seruis tuis Zuzane, & Manazara ac Treptia, vt in tuum gregem eos digneris inducere, & adnumerare sanctis tuis. & in hac errorum regione iuuare possit Tu esto medicus in hac possessione languentibus, esto requies in laboribus, firmamentum in lubricis Esto denique adiutor corporum, vita animarum, vt sint templa misericordiæ tuæ, & Spiritus Sanctus inhabitet in eis Haccompleta benedictione, sumpsit sacramentum, & gratias egit Domino dicens: Sit nobis hoc sacramentum tuum Domine Iesu ad vitam, sit ad remissionem peccatorum. Siquidem pro nobis passio tua celebrata est. Tu pro nobis fel illud bibisti, vt omnis in nobis aduersarij amaritudo moreretur. Pro nobis tu quoque bibisti acetum, vt nostra lassitudo confortaretur. Pro nobis consputus es, vt immortali nos rore perfunderes: percussus es à calamo fragili, vt fragilitatem nostram vitę perpetuę æternitatique firmares. Corona tus es spinis, vt virenti semper in te creden-

Christo illata supplicia enumerat, vt nos ad talia incitet.

credentes charitatis tuæ laurea coronares. Inuolutus prætereà fuisti sindone, vt nos quodam virtutis tuæ inuolucro vestires. In sepulchro poni voluisti nouo, vt nobis nouam gratiam, noua sæcula reformares Hæc vbi finiuit, Eucharistiam diuisit his quos suprà memorau mus, & ait: Fiat nobis hæc Eucharistia ad vitam, & viscera misericordiæ, & gratiam salutis, sanitatemque animarum nostrarum. Respondentibus autem illis, Amen: audita est vox dicens etiam, Amen. Quam vbi audierunt vocem, statim super facies suas ceciderunt. Et iterum vox sonuit, dicēs: Nolite timere, sed tantummodò credite. Ex eo tēpore redire cœperunt, Thomas ad custodiæ suæ claustrum: sed & Treptia & Mygdonia & Narchia reuersę sunt ad carcerē suum. Quibus, antequam egrederētur, locutus est Apostolus dicens: Accipite sermonem meum vltimum, nō enim ero diutiùs in hac carne, accersor ad Dominum Iesum, ad illum qui me redemit, ad illum qui se ad vltimum humiliauit, vt ab vltimo omnes eleuaret: in quem sperare didici. Si enim ad sacri munus officij meis

Nota. Sub vna specie communicarunt Laici ministrante Apostolo.

Grauis & plena consolationis Apost. oratio.

meis indignum vocauit, quantò magis si in veritate seruiui, possum sperare mercedē? Bonus enim & iustus est, & nouit Dominus mercedem soluere pro meritis singulorum. Diues munerū, largus gratiarum, haudquaquam parcus beneficiorum. Qui in me quoque infirmum supra meritum meum, multa conferre dignatus est. Cuius miracula eò prouocare vos debent, vt laudetis auctorē. Neque enim mea virtute hæc faciebam, sed in nomine Domini mei Iesu impetrabam, nō imperabā. Non enim Christus, sed seruulus Christi sum: nec ego sum arbiter, sed minister eius qui me misit. Et ideo petacto cursu admoneo vos, ne cùm videritis datam in me esse homini potestatem, supplicijsque me deditum cum videbitis, ideo fides vestra minuatur. Ego enim voluntatem Domini mei impleo, & æquum est me velle quod Dominus iubet. Nam si pro nobis ille mortem suscepit, quantò magis nos, erga Domini voluntatem, corporis huius mortem timere non debemus? Cùm præsertim mors ista non interitus, sed solutio corporis. Ideoque non rogo, vt mortem

Humilitas B. Thomæ.

A maiori ad minus disputat.

tem differam. Creditis enim, quod possem differre, si velim: sed rogo magis, vt citiùs absoluar, & proficiscens videam illum decorum & misericordem, qui pro operibus & laboribus, quibus desudaui, nimis liberalis Dominus, præmium repręsentabit. Hæc cùm dixisset, receperunt se omnes ad tenebrosam domum. Et dixit Thomas in carcere constitutus: Domine Iesu, qui pro nobis plurimum pertulisti; claudantur ianuæ istę, sicut clausæ fuerunt, & signacula ijsdem foribus reformētur. Relictis igitur alijs, perrexit Apostolus vt se includeret. Fœminæ autē non poterant à lachrymis se temperare, quæ sciebant, quòd Mesdeus non abstineret ab eius nece. Intereà cùm venisset Apostolus, inuenit custodes concertantes inter se, & dicentes: Heu quomodo incidimus in istū magū? Ecce aperuit ianuas carceris artibus magicis, & omnes voluit secum educere. Vnde ne magicis carminibus elabatur & cæteri cum eo, renunciemus Regi, simul de vxore eius ac filio. Audiebat hæc Thomas, & quiescebat. Illi autem abierunt prima luce ad regem,

Nota miraculum.

Vera charitatis signa.

Artibus magicis tribuit quod diuinitus fiebat.

O peten-

petentes, vt tolleretur magus ille, & alibi ne clauderetur, eò quòd clausum omne magica poteſtate reſeraret. Secundò nunciabāt, apertas fuiſſe ianuas carceris, idque ſurgentibus manifeſtatū ſibi. Introiſſe etiam regis vxorem cum alijs, quæ non recederent ab eo. Quibus auditis, rex ſignacula mox, quæ impoſuerat ianuæ, requiſiuit, & eodē reperit modo quo fuerant antè. Vnde commotus, ad cuſtodes ait, falli eos qui introiſſe in carcerem, Treptiam & Mygdoniam dicerent, cùm ſignacula remota non eſſent. At illi ſe vera intimâſſe ſignificabant. Meſdeus autē ſedens in ſecretario, ſiſti ſibi iuſſum Apoſtolū rogauit, ſeruus ne an liber eſſet. Cui Thomas, Seruus ſum, ait, vnius & ſolius, ſupra quem non habes poteſtatem: Quæſiuit iterum Meſdeus, cur eò veniſſet? Reſpondit denuò Apoſtolus, vt plures ſaluaret: & hæc ſibi debitum eſſe, vt per manus Meſdei hinc emigraret. Tum rex, qui eſſet Dominus eius rogauit, quod illi nomen, & cuius regionis? Ad quæ Thomas: Meus Dominus (inquit) Deus eſt tuus, Dominus cæli & terræ. Huius tu nomen audire

Aperta Apoſtoli confeſſio.

audire non potes: sed id quod datum est ei in hoc sæculo, est Iesus Christus. Minanti autem regi, quòd ei non parêret, cùm maleficium eius aboleretur, vt tota India mundaretur, respondit Thomas: Hæc maleficia mecum abibunt: sed hoc scito, quia nec quid deerunt. Ex eo igitur cogitabat rex, qualiter Thomam occideret. Verebatur enim populum, quia plurimi etiã eminentiorum eius opera admirabantur; & credebant in Iesum. Astutè ergo sibi rex agendum ratus, cum Thoma ciuitatẽ armatis septus est egressus, populo existimante quòd ideo egrederetur, vt Thomas ei aliqua suorum operum demonstraret. Intendebant igitur in eum, qui putabãt quòd aliquid ab eo rex vellet discere, & ille regem docere. Sed egressus rex mediam ferè partem miliarij, tradidit eum quatuor militibus, adiuncto vno præstantiore viro iubens, vt ducentes eum in montem proximum, ibi gladio percuterẽt. Rex verò mox rediijt in ciuitatem, vbi hoc militibus imperâsset. Quod intelligens plebs, sequebatur, Thomam eripere volens. At milites apprehendant Apostolum,

Dolo quod virtute non potest attentat rex mortem Apost.

Ducitur ad martyrium B. Thomas.

ſtolum, duo ad dextram, & duo ad ſiniſtrã tenẽtes. Ille quoque eminentior manum eius tenẽs, pariter incedebat. Dicebat autem Apoſtolus magna, & diuina myſteria in ipſo exitu reuelari: Siquidem propterea ſe duci à quatuor militibus, dicebat, qui ex quatuor coiuiſſent elementis, ea ſe quatuor habere principia generátionis. Dominum autem IESVM ab vno percuſſum, quia vnum patrem ſciret generatorem ſuum. Qui vbi venit ad locum paſsionis, cohortatus cæteros, fidem ſeruare Domino Ieſu, pietatẽque colere: rogauit etiam Zuzanam, vt pretio cuſtodibus dato orandi tẽpus ſibi impetraret. Cuius data copia, cœpit gratias agere, quòd & in ſæculo gubernatus eſſet à Chriſto, & ab eodem vocaretur, illum eſſe in periculis præſulem, illũ in mœrore conſolatorem, illũ in laboribus adiutorẽ, illum præuiũ ſibi huius fuiſſe itineris, quod in hoc ſæculo cucurriſſet. Tu (inquit) Domine annunciaſti mihi, me tuũ eſſe: propter quod nec vxorem accepi, vt tibi totus vacarẽ, ne templi tui gratiã vel coniugalis copulæ vſus minueret, vel conſuetudo decerperet. Diuitiarum

Exhortatio ad toleranda ſupplicia pro Chriſto.

Grauißima S. Thomæ ante paßionem oratio.

tiarum quoque ſæcularium cupidū animū, cælesti prouiſione ac munitione reuocaſti, docens in pecunijs diſpendia eſſe, non cōmoda, & ideo compuliſti, vt hic paupertate contentus, indeficientē ſpiritaliū diuitiarū quærerē veritatē, & theſauros in Chriſto abſconditos inueſtigarem: tuiſque cōtentus [illegible] copijs, alias non deſiderarem: Factus ſum igitur pauper, indigens, peregrinus ac ſeruus, in vinculis, in ieiunijs, fame ac ſiti, in laboribus, in periculis, vt confidentia non periret, ſpes non cōfunderetur. Reſpice igitur in me Domine, quia pecuniā tuam nō abſcondi, ſed ſupra menſam poſui, & in nummularijs diuiſi. Ad menſam tuā vocatus veni, nec ab hac reuiſendi neceſsitate excuſaui, nec iuga boum, aut ducendæ vxoris neceſsitatem conuiuio tuo prætuli. Ad nuptias ſum vocatus, & Albam veſtem indui: & expectans Dominum à nuptijs reuertentem, olei non sum oblitus: tota nocte domum meam cuſtodiui, à latronibus expoliatus non ſum: calceamenta pedibus circundedi, ne diffinirentur, veſtigia obſeruaui, primam & ſecundā & tertiam cuſtodiam, vt vultum tuū *Ad Euangelium alluſio.*

viderẽ,& ſplendorẽ tuũ, diſcuſſa nocte perſpicerẽ. Mortuũ meũ non viuifica-
ui, nec deficientem repleui, ſed magis,
quẽ dediſti mihi vinctum caſtigaui: Et
captiuũ meũ occidi, vt quem acceperã
liberũ non alligarẽ. Opprobriũ ſuſce-
pi in terra, vt in cælo remunerationẽ
ſperarẽ. Si igitur detuli fidele ſeruiti-
um, adeſto Dñe Ieſu, ne p̃ſentiant me
latrones, ne aduerſus me retia ſua mit
tant. Circũdet famulũ tuũ gloria tua,
vt tanta amictũ gratia, aduerſariæ po
teſtates impedire nõ audeãt. Nunqd
illis obediui, cùm mihi intercludere
vellẽt tranſitũ? Suis enim occurrũt, &
Implorat eos prodire vltrà nõ ſinũt. Adeſto igi-
auxiliũ Dei. tur Dñe: vt cũ pace & gratia trãſeam.
In veritate dirigas ſeruũ tuum, ad ſe-
dẽ tuam. Dirigas iter meũ, & diabolus
in me non intendat. Excæcentur oculi
eius lumine tuo. Conticeſcat os eius
q̃ nihil in me dignũ ſuis operibus in-
uenit, q̃ loquatur. Hæc precatus, ait
militibus: Venite, conſummate præ-
Quieſcens ob ceptum eius qui vos miſit. Aduenerũt
dormit in igitur quatuor milites, & lãceis trãſ-
Domino. uerberauere eũ: atq; cecidit B. Apoſt.
& mortuus eſt. Quẽ cũ lachrymis ſepe-
lierunt fratres in ſepulchro regio, in
quo reges priores ſepulti ſunt: pręcio-

ſis & plurimis amictū odoribus atque indumētis. Apparuit aūt confeſtim Siſori & Zuzani, q recuſabant in vrbem ire, & tota die ad ſepulchrū ſedebant, atq; illis dixit: Quid ſedetis cuſtodientes me? Nō hic ſum. aſcēdi enim, & recepi omnia q̄ ſperaui. Suigētes itaq; diſcedite hinc, breui enim tēpore & vos mecū colligā. Cùm hæc fierēt circa Apoſtolū, intereà Treptia regina, & Mygdonia deductę à Meſdeo & Chariſio affligebātur, ſed tñ voluntati eorū non acquieſcebant. Quib. ſe Apoſtolus demonſtrauit, dicēs: Nolite errare, quia Dñs Ieſus citò vobis adiumentū dabit. Itaq; Meſdeus & Chariſius cū animos vxorū ſuarū expugnare non poſſent, dimiſerūt eas propriæ voluntati. Fiebat aūt cōgregatio fratrū in multa exultatiōe atq; lætitia. Eratq; presbyter Siſorus, & Zuzanes diaconus, ſuntque ordinati iam tū à S. Apoſtolo, cùm in montē moriturus aſcendiſſet. Atq; hi potiebantur frequentibus adiumentis Dñi, & fidei incremēta quotidie pręcedebāt. Quib. addidit Dñs hāc gratiam, vt cū Meſdei filius correptus eſſet à dęmonio, nec quiſq̄ qui eū ſanaret, poſſet inueniri, ſucceſſit huiuſmodi Meſdeo ſentētia, vt diceret: Vado, & ape-

Sepultura S. Apoſtoli.

Apparet conſolans bones. Terret impios.

Reliquiarũ sanctorum virtus. rio sepulchrum, & tollens ossa de corpore Apostoli, suspendam filio meo, & curabitur. Ascendebat igitur secundum cogitationes Mesdeus ad montem, & reuelauit ei se Thomas, dicẽs: In viuentes non credidisti, & in mortuos credis? Sed ne timeas, miserebitur & tui Dominus Iesus, & exhibebit tibi viscera misericordiæ suæ, propter bonitatem suam. Verùm vbi ascendit Mesdeus: reserato sepulchro, ossa inuenire non potuit: quia iampridem reliquias sanctas quidam de fratribus rapuerant, & in vrbe Edessa sepelierant. Ea tamen quæcunque rex in sepulchro reperit, humi vel stercoris, supra quæ iacuerant reliquiæ Apostoli, auferens Mesdeus, & alligãs filio suo, ait: Credo tibi Christe nunc, quia recessit à me ille, qui hominũ turbat affectus, ne ad te visendum summa properatione contendam. Itaque vbi suspendit illa puero, statim sanatus est ex illa hora: & factum est gaudium magnum inter fratres, super conuersione regis ad regem cælestem Christum Iesum, cui honor & gloria, in perpetua sæcula, Amen.

De reliquijs sanctorum.

Miracula ex reliquijs sanctorum excitata.

LIBER

LIBER DECIMVS CERTAMINIS *Apostolici ab Abdia Babylonia Episcopo Hebraicè conscripti, & à Iulio Africano historico versi in linguam Latinam. De rebus à Beato Philippo Apostolo fœliciter gestis.*

PHilippus Petri & Andreæ cõterraneus, ex vico Galilçæ Bethsaida originẽ duxit: vocatusq; mox post Petrũ, demũ ad Apostolatus honorẽ peruenit. Qui vt socium haberet conuersionis, Nãthanaelem quendam familiarem ad Christũ duxit, quem Christus mox se agnouisse testatus est, sub ficu antequam à Philippo illi esset adductus. Quod admiratus Nathanaël: qui nunquam anteà viderat Christum. haud illibenter deinde illi adhæsit, in parte societatis semper cum Philippo manens. Quorum hic pridiè quàm pateretur, cùm in cæna audiret, neminem ad patrem nisi per eum venturum: Magistrum rogare cœpit, vt sibi ac condiscipulis *Ioan.14.*

B.Philippi origo.

Tempus Apostolatus.

Charitas Apostoli.

patrem oſtēderet:quod quidem amore ille ſempiternæ vitæ tum dixerat. At Chriſtus obiurgans Philippū,quòd tanto tēpore cum ipſo eſſet, & tamen eum rectè adhuc non cognoſceret. Et hæc omnia ante Chriſti paſſionem à Philippo geſta eſſe Euangelica nobis fides oſtendit Poſt aſcenſionem verò ſaluatoris, Beatus Philippus per annos viginti,inſtanter prædicauit Gentibus per Scythiam Euangelium. Vbi cùm tentus eſſet à Gentibus, & ductus ad ſtatuam Martis, & cōpelleretur ad ſacrificandum, exijt de ſubtus baſim, in qua ſtatua Martis ſtabat draco ingens,& percuſſit filium ſacerdotis,qui miniſtrabat ignem ſacrificij. Percuſſit etiam duos tribunos, qui præerant Prouinciæ, cuius officiales tenebant in vinculo Apoſtolum.Porrò de flatu draconis oēs morbidi redditi, vehementer ægrotare cœperūt. Quod videns Apoſtolus, dixit illis: Audite conſiliū meum, & recuperabitis ſanitatem:ſed & hi qui exinde erant mortui,reſuſcitabuntur oēs: draco quoque qui noxius vobis erat,in Dei nomine fugabitur. Dicunt ei ægroti: Quid faciemus? Quibus reſpondit Apo-

Scytia obtigit ſorte B. Philippo.

Filius ſacerdotis percuſſus à ſerpente.

Conſilium Apoſtoli.

Apoſtolus. Deijcite hunc Martem, & confringite, & in loco, in quo fixus videtur ſtare, crucem Domini mei Ieſu Chriſti affigite, & hanc adorate. Tũc illi qui cruciabantur, cœperũt clamare: Recuperetur in nobis virtus, & deijciemus Martem. Facto itaq; ſilentio, Apoſtolus dixit. Præcipio tibi draco in nomine Dñi Ieſu Chriſti, exi de loco iſto, & vade, & morare in loco deſerto, vbi non eſt acceſſus hominũ, & nulla vtilitas humanis cõmodis miniſtratur, ita vt vadẽs nemini noceas. Tũ draco illæ, ſæuiſſimus exiẽs cœpit abire ſeſtinãter, & vltrà nuſquã comparuit. Philippus autem Pontificis filium, qui ignem miniſtrabat, & duos tribunos qui mortui fuerant ſuſcitauit, omnemq; turbã quæ morbis erat affecta de draconis flatu, ſanitati reſtituit: Vnde factũ eſt, vt vniuerſi Philippum Apoſtolũ qui perſequebãtur, pœnitentiam agerent, Deumq; hunc æſtimantes adorarent: ipſe autem per vnum annum iugiter doceret eos, quomodo mundi periclitanti aduentus Domini ſubueniſſet, quomodò natus ex virgine, quomodo paſſus, quomodò ſepultus die tertia reſurrexerit

Coniuratur dæmon.

Mortui reſurgunt.

Sanantur infirmi voce Apoſtoli.

Prædicatio B. Philippi.

qui ieiunâsti quadraginta diebus, vt perpetua benedictionis repleres alimonia animas esurientium: tu esto, rogo, cum seruis tuis Zuzane, & Manazara ac Treptia, vt in tuum gregem eos digneris inducere, & adnumerare sanctis tuis. & in hac errorum regione iuuare possit Tu esto medicus in hac possessione languentibus, esto requies in laboribus, firmamentum in lubricis Esto denique adiutor corporum, vita animarum, vt sint templa miseri cordiæ tuæ, & Spiritus Sanctus inhabitet in eis Haccompleta benedictione, sumpsit sacramentum, & gratias egit Domino dicens: Sit nobis hoc sacramentum tuum Domine Iesu ad vitam, sit ad remissionem peccatorum.

Christo illata supplicia enumerat, vt nos ad talia incitet.

Siquidem pro nobis passio tua celebrata est. Tu pro nobis fel illud bibisti, vt omnis in nobis aduersarij amaritudo moreretur. Pro nobis tu quoque bibisti acetum, vt nostra lassitudo confortaretur. Pro nobis consputus es, vt immortali nos rore perfunderes: percussus es à calamo fragili, vt fragilitatem nostram vitę perpetuę æternitatique firmares. Corona tus es spinis, vt virenti semper in te

creden-

credentes charitatis tuæ laurea coronares. Inuolutus prætereà fuisti sindone, vt nos quodam virtutis tuæ inuolucro vestires. In sepulchro poni voluisti nouo, vt nobis nouam gratiam, noua sæcula reformares Hæc vbi finiuit, Eucharistiam diuisit his quos suprà memorau mus, & ait: Fiat nobis hæc Eucharistia ad vitam, & viscera misericordiæ, & gratiam salutis, sanitatemque animarum nostrarum. Respondentibus autem illis, Amen: audita est vox dicens etiam, Amen. Quam vbi audierunt vocem, statim super facies suas ceciderunt. Et iterum vox sonuit, dicẽs: Nolite timere, sed tantummodò credite. Ex eo tẽpore redire cœperunt, Thomas ad custodiæ suæ claustrum: sed & Treptia & Mygdonia & Narchia reuersę sunt ad carcerẽ suum. Quibus, antequam egrederẽtur, locutus est Apostolus dicens: Accipite sermonem meum vltimum, nõ enim ero diutiùs in hac carne, accersor ad Dominum Iesum, ad illum qui me redemit, ad illum qui se ad vltimum humiliauit, vt ab vltimo omnes eleuaret: in quem sperare didici. Si enim ad sacri munus officij meis

Nota. Sub vna specie communicarunt Laici ministrante Apostolo.

Grauis & plena consolationis Apost. oratio.

meis indignum vocauit, quantò magis si in veritate seruiui, possum sperare mercedē? Bonus enim & iustus est, & nouit Dominus mercedem soluere pro meritis singulorum. Diues munerū, largus gratiarum, haudquaquam parcus beneficiorum. Qui in me quoque infirmum supra meritum meum, multa conferre dignatus est. Cuius miracula eò prouocare vos debent, vt laudetis auctorē. Neque enim mea virtute hæc faciebam, sed in nomine Domini mei Iesu impetrabam, nō imperabā. Non enim Christus, sed seruulus Christi sum: nec ego sum arbiter, sed minister eius qui me misit. Et ideo peracto cursu admoneo vos, ne cùm videritis datam in me esse homini potestatem, supplicijsque me deditum cum videbitis, ideo fides vestra minuatur. Ego enim voluntatem Domini mei impleo, & æquum est me velle quod Dominus iubet. Nam si pro nobis ille mortem suscepit, quantò magis nos, erga Domini voluntatem, corporis huius mortem timere non debemus? Cùm præsertim mors ista non interitus, sed solutio corporis. Ideoque non rogo, vt mortem

Humilitas B. Thomæ.

A maiori ad minus disputat.

tem differam. Creditis enim, quod possem differre, si velim: sed rogo magis, vt citiùs absoluar, & proficiscens videam illum decorum & misericordem, qui pro operibus & laboribus, quibus desudaui, nimis liberalis Dominus, præmium repræsentabit. Hæc cùm dixisset, receperunt se omnes ad tenebrosam domum. Et dixit Thomas in carcere constitutus: Domine Iesu, qui pro nobis plurimum pertulisti; claudantur ianuæ istę, sicut clausæ fuerunt, & signacula iisdem foribus reformētur. Relictis igitur alijs, perrexit Apostolus vt se includeret. Fœminæ autē non poterant à lachrymis se temperare, quæ sciebant, quòd Mesdeus non abstineret ab eius nece. Intereà cùm venisset Apostolus, inuenit custodes concertantes inter se, & dicentes: Heu quomodo incidimus in istū magū? Ecce aperuit ianuas carceris artibus magicis, & omnes voluit secum educere. Vnde ne magicis carminibus elabatur & cæteri cum eo, renunciemus Regi, simul de vxore eius ac filio. Audiebat hæc Thomas, & quiescebat. Illi autem abierunt prima luce ad regem,

Nota miraculum.

Vera charitatis signa.

Artibus magicis tribuit quod diuinitus fiebat.

O peten-

petentes, vt tolleretur magus ille, & alibi ne clauderetur, eò quòd clausum omne magica potestate reseraret. Secundò nunciabāt, apertas fuisse ianuas carceris, idque surgentibus manifestatū sibi. Introisse etiam regis vxorem cum alijs, quæ non recederent ab eo. Quibus auditis, rex signacula mox, quæ imposuerat ianuæ, requisiuit, & eodē reperit modo quo fuerant antè. Vnde commotus, ad custodes ait, falli eos qui introisse in carcerem, Treptiam & Mygdoniam dicerent, cùm signacula remota non essent. At illi se vera intimâsse significabant. Mesdeus autē sedens in secretario, sisti sibi iussum Apostolū rogauit, seruus ne an liber esset. Cui Thomas, Seruus sum, ait, vnius & solius, supra quem non habes potestatem: Quæsiuit iterum Mesdeus, cur eò venisset? Respondit denuò Apostolus, vt plures saluaret: & hæc sibi debitum esse, vt per manus Mesdei hinc emigraret. Tum rex, qui esset Dominus eius rogauit, quod illi nomen, & cuius regionis? Ad quæ Thomas: Meus Dominus (inquit) Deus est tuus, Dominus cæli & terræ. Huius tu nomen audire

Aperta Apostoli confessio.

audire non potes: sed id quod datum est ei in hoc sæculo, est Iesus Christus. Minanti autem regi, quòd ei non parêret, cùm maleficium eius aboleretur, vt tota India mundaretur, respondit Thomas: Hæc maleficia mecum abibunt: sed hoc scito, quia nec quid deerunt. Ex eo igitur cogitabat rex, qualiter Thomam occideret. Verebatur enim populum, quia plurimi etiã eminentiorum eius opera admirabantur; & credebant in Iesum. Astutè ergo sibi rex agendum ratus, cum Thoma ciuitatẽ armatis septus est egressus, populo existimante quòd ideo egrederetur, vt Thomas ei aliqua suorum operum demonstraret. Intendebant igitur in eum, qui putabãt quòd aliquid ab eo rex vellet discere, & ille regem docere. Sed egressus rex mediam ferè partem miliarij, tradidit eum quatuor militibus, adiuncto vno præstantiore viro iubens, vt ducentes eum in montem proximum, ibi gladio percuterẽt. Rex verò mox redijt in ciuitatem, vbi hoc militibus imperâsset. Quod intelligens plebs, sequebatur, Thomam eripere volens. At milites apprehendant Apo-

Dolo quod virtute non potest attentat rex mortem Apost.

Ducitur ad martyrium B. Thomas.

 stolum,

tiarum quoque sæcularium cupidũ animũ, cælesti prouisione ac munitione reuocasti, docens in pecunijs dispendia esse, non cõmoda, & ideo compulisti, vt hic paupertate contentus, indeficientẽ spiritaliũ diuitiarũ quærerẽ veritatẽ, & thesauros in Christo absconditos inuestigarem: tuisque cõtentus [illegible] copijs, alias non desiderarem: Factus sum igitur pauper, indigens, peregrinus ac seruus, in vinculis, in ieiunijs, fame ac siti, in laboribus, in periculis, vt confidentia non periret, spes non cõfunderetur. Respice igitur in me Domine, quia pecuniã tuam nõ abscondi, sed supra mensam posui, & in nummularijs diuisi. Ad mensam tuã vocatus veni, nec ab hac reuisendi necessitate excusaui, nec iuga boum, aut ducendæ vxoris necessitatem conuiuio tuo prætuli. Ad nuptias sum vocatus, & Albam vestem indui: & expectans Dominum à nuptijs reuertentem, olei non sum oblitus: tota nocte domum meam custodiui, à latronibus expoliatus non sum: calceamenta pedibus circundedi, ne diffinirentur, vestigia obseruaui, primam & secundã & tertiam custodiam, vt vultum tuũ

Ad Euangelium allusio.

viderẽ,& splendorẽ tuũ,discussa nocte perspicerẽ. Mortuũ meũ non viuificaui, nec deficientem repleui, sed magis, quẽ dedisti mihi vinctum castigaui: Et captiuũ meũ occidi, vt quem acceperã liberũ non alligarẽ. Opprobriũ suscepi in terra, vt in cælo remunerationẽ sperarẽ. Si igitur detuli fidele seruitium, adesto Dñe Iesu, ne præsentiant me latrones, ne aduersus me retia sua mittant. Circũdet famulũ tuũ gloria tua, vt tanta amictũ gratia, aduersariæ potestates impedire nõ audeant. Nunqd illis obediui, cùm mihi intercludere vellẽt transitũ? Suis enim occurrũt, & eos prodire vltrà nõ sinũt. Adesto igitur Dñe: vt cũ pace & gratia trãseam. In veritate dirigas seruũ tuum, ad sedẽ tuam. Dirigas iter meũ, & diabolus in me non intendat. Excæcentur oculi eius lumine tuo. Conticescat os eius q nihil in me dignũ suis operibus inuenit, ꝙ loquatur. Hæc precatus, ait militibus: Venite, consummate præceptum eius qui vos misit. Aduenerũt igitur quatuor milites, & lãceis trãsuerberauere eũ: atq; cecidit B. Apost. & mortuus est. Quẽ cũ lachrymis sepelierunt fratres in sepulchro regio, in quo reges priores sepulti sunt: pręcio-

Implorat auxil. ñ Dei.

Quiescens obdormit in Domino.

ſis & plurimis amictũ odoribus atque indumẽtis. Apparuit aũt confeſtim Siſori & Zuzani, q recuſabant in vrbem ire, & tota die ad ſepulchrũ ſedebant, atq; illis dixit: Quid ſedetis cuſtodientes me? Nõ hic ſum. aſcẽdi enim, & recepi omnia q̃ ſperaui. Surgẽtes itaq; diſcedite hinc, breui enim tẽpore & vos mecũ colligã. Cùm hæc fierẽt circa Apoſtolũ, intereà Treptia regina, & Mygdonia deductę à Meſdeo & Chariſio affligebãtur. ſed tñ voluntati eorũ non acquieſcebant. Quib. ſe Apoſtolus demonſtrauit, dicẽs: Nolite errare, quia Dñs Ieſus citò vobis adiumentũ dabit. Itaq; Meſdeus & Chariſius cũ animos vxorũ ſuarũ expugnare non poſſent, dimiſerũt eas propriæ voluntati. Fiebat aũt cõgregatio fratrũ in multa exultatiõe atq; lætitia. Eratq; presbyter Siſorus, & Zuzanes diaconus, ſuntque ordinati iam tũ à S. Apoſtolo, cùm in montẽ moriturus aſcendiſſet. Atq; hi potiebantur frequentibus adiumentis Dñi, & fidei incremẽta quotidie pręcedebãt. Quib. addidit Dñs hãc gratiam, vt cũ Meſdei filius correptus eſſet à dęmonio, nec quiſq̃ qui eũ ſanaret, poſſet inueniri, ſucceſſit huiuſmodi Meſdeo ſentẽtia, vt diceret: Vado, & ape-

Sepulturra S. Apoſtoli.

Apparet conſolans bones. Terret impios.

Reliquiarũ sanctorum virtus. rio sepulchrum, & tollens ossa de corpore Apostoli, suspendam filio meo, & curabitur. Ascendebat igitur secundum cogitationes Mesdeus ad montem, & reuelauit ei se Thomas, dicēs: In viuentes non credidisti, & in mortuos credis? Sed ne timeas, miserebitur & tui Dominus Iesus, & exhibebit tibi viscera misericordiæ suæ, propter bonitatem suam. Verùm vbi ascendit Mesdeus: reserato sepulchro, ossa inuenire non potuit: quia iampridem reliquias sanctas quidam de fratribus rapuerant, & in vrbe Edessa sepelierant. Ea tamen quæcunque rex in sepulchro reperit, humi vel stercoris, supra quæ iacuerant reliquiæ Apostoli, auferens Mesdeus, & alligãs filio suo, ait: Credo tibi Christe nunc, quia recessit à me ille, qui hominũ turbat affectus, ne ad te visendum summa properatione contendam. Itaque vbi suspendit illa puero, statim sanatus est ex illa hora: & factum est gaudium magnum inter fratres, super conuersione regis ad regem cælestem Christum Iesum, cui honor & gloria, in perpetua sæcula, Amen.

De reliquijs sanctorum.

Miracula ex reliquijs sanctorum excitata.

LIBER

LIBER DECIMVS CERtaminis Apostolici ab Abdia Babylonia Episcopo Hebraicè conscripti, & à Iulio Africano historico versi in linguam Latinam. De rebus à Beato Philippo Apostolo fœliciter gestis.

PHilippus Petri & Andreæ cõterraneus, ex vico Galilęæ Bethsaida originẽ duxit: vocatusq; mox post Petrũ, demũ ad Apostolatus honorẽ peruenit. Qui vt socium haberet conuersionis, Nāthanaelem quendam familiarem ad Christũ duxit, quem Christus mox se agnouisse testatus est, sub ficu antequam à Philippo illi esset adductus. Quod admiratus Nathanaël: qui nunquam anteà viderat Christum. haud illibenter deinde illi adhæsit, in parte societatis semper cum Philippo manens. Quorum hic pridiè quàm pateretur, cùm in cæna audiret, neminem ad patrem nisi per eum venturum: Magistrum rogare cœpit, vt sibi ac condiscipulis

B. Philippi origo.

Tempus Apostolatus.

Charitas Apostoli.

Ioan. 14.

patrem ostēderet:quod quidem amore ille sempiternæ vitæ tum dixerat. At Christus obiurgans Philippū,quòd tanto tēpore cum ipso esset, & tamen eum rectè adhuc non cognosceret. Et hæc omnia ante Christi passionem à Philippo gesta esse Euangelica nobis fides ostendit Post ascensionem verò saluatoris, Beatus Philippus per annos viginti,instanter prædicauit Gentibus per Scythiam Euangelium. Vbi cùm tentus esset à Gentibus, & ductus ad statuam Martis, & cōpelleretur ad sacrificandum, exijt de subtus basim, in qua statua Martis stabat draco ingens,& percussit filium sacerdotis,qui ministrabat ignem sacrificij. Percussit etiam duos tribunos, qui præerant Prouinciæ, cuius officiales tenebant in vinculo Apostolum.Porrò de flatu draconis oēs morbidi redditi, vehementer ægrotare cœperūt. Quod videns Apostolus, dixit illis: Audite consiliū meum, & recuperabitis sanitatem:sed & hi qui exinde erant mortui,resuscitabuntur oēs: draco quoque qui noxius vobis erat,in Dei nomine fugabitur. Dicunt ei ægroti: Quid faciemus? Quibus respondit Apo-

Scytia obtigit sorte B. Philippo.

Filius sacerdotis percussus à serpente.

Consilium Apostoli.

Apostolus. Deijcite hunc Martem, & confringite, & in loco, in quo fixus videtur stare, crucem Domini mei Iesu Christi affigite, & hanc adorate. Tūc illi qui cruciabantur, cœperūt clamare: Recuperetur in nobis virtus, & deijciemus Martem. Facto itaq; silentio, Apostolus dixit. Præcipio tibi draco in nomine Dñi Iesu Christi, exi de loco isto, & vade, & morare in loco deserto, vbi non est accessus hominū, & nulla vtilitas humanis cōmodis ministratur, ita vt vadēs nemini noceas. Tū draco illæ, sæuissimus exiēs cœpit abire sest nāter, & vltra nusquā comparuit. Philippus autem Pontificis filium, qui ignem ministrabat, & duos tribunos qui mortui fuerant suscitauit, omnemq; turbā quæ morbis erat affecta de draconis flatu, sanitati restituit: Vnde factū est, vt vniuersi Philippum Apostolū qui persequebātur, pœnitentiam agerent, Deumq; hunc æstimantes adorarent: ipse autem per vnum annum iugiter doceret eos, quomodo mundi periclitanti aduentus Domini subuenisset, quomodò natus ex virgine, quomodo passus, quomodò sepultus die tertia resurre-

Coniuratur dæmon.

Mortui resurgunt.

Sanantur infirmi voce Apostoli.

Prædicatio B. Philippi.

xerit: quomodo post resurrectionem, eadem, quæ ante passionem suam docuerat: quomodo videntibus Apostolis ascendisset in cælos: quomodò denique misisset Spiritū sanctum, quem promiserat: qui veniens quasi ignis, sedisset super Apostolos duodecim, & omnium linguas ac sermocinationes mentibus Apostolorum suorum inseruisset. Ex quorum ipse numero huc missus, scire vos facio, idola vana esse, & cultoribus suis inimica. Hæc & his similia dicente Apostolo, crediderunt vniuersi populi. Et eliso Martis simulachro, multa millia hominum baptizata sunt. Ipse verò Apostolus ordinatis presbyteris & diaconibus, ordinato etiam Episcopo, & Ecclesijs multis constructis, per reuelationem in Asiam reuersus est, & in ciuitate Hierapoli exinde commorabatur. Vbi hæresim malignam Hebionitarum extinxit: qui dicebant, non verum hominem natum, ex virgine Dei filium assumpsisse. Erant autem isthic duæ filiæ Apostoli virgines sacratissimæ, per quas Deus multitudinem virginum lucratus est. Ipse autem Philippus ante septem dies migrationis suæ

Idola confringuntur.

Presbyteri & Diaconi ordinantur.

Successorem relinquit à se ordinatum Episcopum

Hieropolim reuertitur.

Hæresis Hebionitarum extinguitur.

Filiarum Apost. gesta

ſuæ vocauit ad ſe omnes presbyteros & diaconos, ſed & vicinarum vrbium Epiſcopos, & dixit eis: Hos vij. dies mihi Dominus in iſta vita conceſsit: quare memores eſtote doctrinæ Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſtate aduerſus minas inimici viriliter. Dominus autem compleat promiſſa ſua, & corroboret Eccleſiam ſuam. Hæc & his ſimilia prædicans Apoſtolus Domini Philippus, annorum octuaginta ſeptē: perrexit ad Dominum, & in ea ciuitate Hierapoli poſitum eſt ſanctū corpus eius. In cuius tumulo poſt aliquantos annos, duæ ſacræ virgines, filiæ eius dextra læuaq; ſepultæ ſunt. Vbi præſtantur beneficia Dei, orante Apoſtolo, omnibus qui credunt vnum Deum patrem inuiſibilē, incōprehenſibilem, & immenſum, quē vidit hominū nullus, neque videre poteſt: & in vnū eius vnigenitum Dominum noſtrū Ieſum Chriſtum, qui crucifixus eſt pro ſæculi delictis: & in vnum poſtremò Spiritū ſanctum paracletum, inluminatorem animarum noſtrarū, & nūc & ſemper, per infinita ſæcula ſæculorum, Amē.

Confirmat credentes.

Mors beati Philippi.

Sepultus eſt Hierapoli.

Iuxta ſepulchrum patris aſtant filij dextra leuaque.

Finis Abdiæ Babyloniæ Epiſcopi.

VITA SANCTI MATTHIAE APOSTOLI, VERSA ex Hæbræo, incerto authore.

PROLOGVS.

CVM multo studio ac solicitudine flagrarē, quomodo gesta Beati Matthiæ Apostoli, quæ apud nullum habentem ecclesiasticorum interpretum inuenirem, quidam presbyter nomine Theodoricus fluctuantem ac tristem me videns, causasque à me tristitiæ requisiuit, & accepit. Vnde summa exultatione perfusus, quia hoc in me studiū inuenerat, dixit, quòd si eorūdē gestorum interpres esse cuperem, cum quodam Iudæo familiari suo se acturum, vt mihi librum, quem ipsi Damnatorū intitulant, quòd in eo contra legē agentium damnatio cōtineatur, Matthiæ scilicet, & Iacobi vtriusq;, & Stephani, idem Iudæus præsentaret. Didiceram autē eo ipso tempore à quodam Iudæo literas Hæbraicas. Venit ergo Iudæus, libellum deferens: cuius cùm ego titulum legerem, Sic hasirim, hoc est Cantica canticorū scri-

Occasio scribendi qui alij.

ptum inueni: tanta indignatione com motus sum, vt vix ab eo manus continuerim. Nam illo innato sibi in Christianos odio decipere me gestiebat. Et tu, inquam, leno spurcissime, clericúmne fallere tentas, qui Hæbraicarum Græcarum & Latinarum literarum, historiarumque plenã habet scientiam. Nihil est certè in omni vestra bibliotheca, siue Græca, siue Hæbraica, quod nesciam. Quod quidem falsò, sed ex industria dixi. Timore igitur correptus, maximè ne ei apud Principem, cum quo benè po teram, ea potestate nocerem, iureiurando promisit, se mihi satisfacturum: quod & fecit. Lecto namque titulo libri, quem postmodum detulit, Haymatay. hoc est, Vita Matthiæ, scriptum deprehēdi. Venitque opinatus omnia me intelligere, quæ infra scripta erant, licet inuitus, omnem tamen ex ordine gestorū mihi veritatē aperuit, accepto à nobis precio solidorum viginti trium. Posthæc Dominus meus Archiepiscopus, anno sequente, ab alio Iudæo in periculo rerum suarū cōstituto, ita se habere deprehēdit, excepto, quòd eū ad nomen suum

Historiæ veritatē dicit precio.

ſuum dixit alluſiſſe verſiculo Pſalmi. Poſtremò cuidam incluſæ, pro hoc ipſo triduanū agenti ieiunium, à Domino idem reuelatum eſt. Legatur igitur abſque omni ſcrupulo hæſitationis, quod tam certis argumentis verum eſſe probatum eſt: quia omne dubium Spiritus ſanctus aboleuit. Quo modo autem de Iudæa Treuerim venerit, ſicut in hiſtoria Treuerica, & in monumentis Sylueſtri Papæ Romani legi, miracula quoque eius ſubſequenter ediſſeram.

PRAEFATIO.

Reuerendiſſimo Domino ſuo, Eccleſiæ Sancti Euchary Treueris, Abbati verè digniſſimo, humilis Leuita, omnium fratrum illi commiſſorum vltimus, debitæ ſubiectionis deuotum obſequium.

Cùm verbo ſimul & opere præpolleas, pater beatiſſime, plurimos à leuitate ſæculari retractos theoricæ clauſtro ſocietati, ex quibus inſpecialius illud tuæ ſolicitudinis ſtudiū impendi-

pendisti Atteſtantur ijs tua inſtantia cottidiana ammonitio, correptio. Quam licèt ex iuuenili leuitate non ſatis libenter excipiam, ex qua tamen pietate prodeat, cùm mentem à vanitate recolligo, non ignoro. Illud quoque præterire non debeo, quòd me lectioni inſtare iugiter præcipis & hortaris, ne ſcilicet ocioſum inimicus inueniat, ne murmurando mentem occupet, ne detractio in lingua deſeruiat, ne manus operi quod ad rem non attinet, inſiſtat. Præcipit igitur beatitudo tua, vt vitam beati Matthiæ Apoſtoli, ad cuius oſſa dignè præſides, ab Hæbraico volumine, qui Damnatorum intitulatur, quòd in eo contra legem agentium iudicia contineantur, exceptam, latiùs exponerem, ſecundum indagatam auido, vel potiùs extortam omnem rei veritatem. Quod ego, licèt audaciæ meritò denotet, feci tamen, vt potui. Proinde licebit, alij

Cuius impulſu ſcripſerit.

Quale ſtudiũ debeat eſſe præſulum.

alij latiùs, tum eloquentiùs explanare stilumq́; rusticum lima vrbana decentiùs expolire. Dominus te incolumen nobis custodiat, pater charißime: Amen.

GESTA SANCTI MATTHIAE APOstoli.

Patria. B. Matth. IGitur gloriosissimus Apostolus Domini nostri Iesu Christi, Matthias, de tribu Iuda, ciuitate Bethlehem, illustri prosapia oriundus fuit. *Parentes Apostol.* Parentes autem illius cùm multis diuitijs & nobilitate generis insignes, *Deo hominibusque grati* tũ venerandi apud Deum homines morum venustate pollebant. Vnde verè illis diuinitùs concessum fuisse creditur, vt religiosi parentes, religiosiorem ex se filium procrearent. Natum *Matth. etymologia.* itaque puerum Matthiam, quod in nostra lingua Dei paruus, siue donatus, sonat, nuncupauerunt: quem tum ab annis puerilibus diuinæ legis institutionibus statim manciparunt. Ad pedes namque Simonis, summi & incom-

incomparabilis viri, atq; tunc tempo- *Præceptor*
ris in lege Mosaica doctissimi, prima *Apostol.*
legis elementa perceperat. Diuina si-
quidem cooperante gratia, omnem in
breui legis & Prophetarum scienti-
am comprehendit. Studebat iam in
ætate tenera, maiorũ imitari exẽpla,
diuinæ legi iugiter incumbere, lasci-
uię sensum non impendere, sed annos
pueriles morum̃ vincere maturitate.
Proinde adolescens factus, crebris *Studijs de-*
disputationibus examinatus, non so- *ditus à pue-*
lùm condiscipulis, sed ipsi magistro *ritia.*
suo mirabilis habebatur. Quippe qui
licèt eruditissimus esset, nullatenus
tamen extollebatur, sed iuxta sui no-
minis etymologiam, verè se paruum
& humilem exhibere nitebatur: illud
semper memorans: Quantò maior es, *Modestia S.*
tantò magis humilia te in omnibus. *viri.*
& illud viri sapientis. Superbũ sequi-
tur ignominia, humilem autem glo-
ria. Erat igitur Beatus Matthias cor-
pore mundissimus, animo purus, in
soluendis sacræ scripturæ quæstioni-
bus acutissimus, in consilio proui-
dus, in sermocinatione nudus peni-
tùs & expeditus. Informabatur sen-
sim animo ad virtutẽ, vt esset ad intel-
ligen-

ligentiam habilis, ad misericordiam facilis, in prosperis non elatus, in aduersis constans & intrepidus. Satagebat, vt quod sensu perceperat, opere complere, & oris doctrinam manus assertione comprobaret. O beatum virum, qui sub vbera positus, opera lucis exercebat: qui legi subditus, virum gratiæ præferebat. O beatum virum, cuius laus non solùm in Ecclesia sanctorum: sed quod mirificum magis est, in synagoga resonabat impiorum. Nam qualis quantusque æstimandus est fuisse, quem boni totius æmuli, ijdemque damnatores eius, non desinunt laudibus extollere? Vt igitur lucerna de medio legis ad candelabrum transfertur Ecclesiæ, vocatione Christi dignus habitus, Christum pauperem pauper ipse secutus, in sortem & numerum septuaginta duorum discipulorum ab ipso Domino designatus est. Completo deinde dispensationis Dñicę ministerio, incarnatione videlicet, passione, resurrectione & ascensiõe in cælos, surgens Petrus in medio fratrum dixit: (erat autẽ turba hominum ferè cẽtum viginti viri) Fratres, oportet impleri scripturã quàm prædixit

Laus Apostol.

In numerũ discipulorũ à Christo delectus est.

Act. 1.

xit Spiritus ſanctus per os Dauid, de Iuda, qui fuit dux eorū, qui cōprehenderunt Ieſum: qui numeratus erat in nobis, & ſortitus eſt ſortem miniſterij huius. Et hic quidem poſſedit agrū de mercede iniquitatis, & ſuſpenſus crepuit medius, & diffuſa ſunt omnia viſcera eius. Et notum factum eſt omnibus habitantibus Hieruſalem, ita vt appellaretur ager ille Acheldemach lingua eorum, hoceſt ager ſanguinis. Scriptū eſt enim in libro Pſalmorum: Fiat commoratio eius deſerta, cuius non ſit qui inhabitet in ea, & Epiſcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui nobiſcum ſunt congregati in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Ieſus, incipiens à baptiſmate Ioānis vſq; in diem qua aſſumptus eſt à nobis, teſtem reſurrectionis eius nobiſcum fieri vnum ex iſtis. Et ſtatuerunt duos: Ioſeph, qui vocabatur Barſabas, qui cognominatus eſt Iuſtus, & Matthiā. Et orantes dixerunt: Domine, qui corda omnium noſti, oſtende quem elegeris ex his duobus, vnum accipere locum miniſterij huius & Apoſtolatus, de quo præuaricatus

Iudas proditor.

Duo proponuntur ad electionem.

catus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes, & cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum vndecim Apostolis. Dum ergo complerentur dies Penthecostes, accepta in linguis igneis gratia Spiritus sancti, dispersi erant Apostoli toto orbe terrarum. Tunc beatus Matthias ex decreto eiusdem Spiritus sancti, Iudæam in sortem prædicationis accepit. In qua, quemadmodum diuina gratia quosdam mancipans, æmulorum in se liuorem accenderit, sermo sequens declarabit. Anno igitur post passionem Domini tricesimo tertio, plus minùs, Anano iuniore, qui & Akauua, pontificatū adepto, credēs se opportunū tempus inuenisse, idem pontifex, aduersùs discipulos Domini, Festo præside mortuo, & Albino adhuc in itinere constituto, concilium iudicum fecit: & quosdam deducens ad se, inter quos & fratrem Iesu Iacobum, tradidit puniendos. Qua tempestate beatissimus Apostolus Domini Matthias, verbū vitæ æternæ per circuitum Iudæis nunciabat, multosque filiorum Israël ad Deū signis ac prodigijs conuertebat. Cæcos namque illu-

B. Matth. ex Spiritu deligitur ad Apostol.

Incipit afflictio discipulorum Iesu.

B. Matth. nihilominus annunciat Euangeliū vitæ.

illuminabat, læprosos mundabat, dæmones ex obsessis corporibus in Christi nomine effugabat, claudis gressum, surdis auditum, mortuis quoque vitam restituebat. Instruebat quod erat vitæ, quod morum, quod religionis: Moysen quidem sanctum prædicans, legem nihilominus omni cultu dignissimam, sed quæ sub palea literæ maxima in se Christi & Ecclesiæ Sacramenta continebat. Christum denique ab ipso Moyse signis & ænigmatibus præfiguratum, verbis propheticis annunciatum, in redemptionem generis humani missum à Deo patre, per virginem mundo innotuisse, diuinæ legis comprobabat testimonio. Plurimaque edisserens & interpretans illis, omnia signis potentissimis approbabat. Dũ ergo in hunc modum circuiret vicos & castella, benefaciens, & annuncians regnum Dei, deuenit in ciuitatem Galilææ nomine Galim, quæ Latinè Giscala dicitur. Et introiens in synagogam, cœpit ex scriptura legis euãgelizare Christum Iesum. Illi autẽ nitebantur contrà ire sermonibus eius, blasphemijs & detestationibus male-

Miracula eius.

Pseudoprophetæ resistunt Apostolo.

maledicentes nomini Sancto. Cumque instantiùs ipse de Iesu sermonem faceret, illi zelo repleti; duxerũt eum vincientes, & nunciauerunt principi Sacerdotum & senioribus, dicentes: Condemnati illius Iesu, qui se filium Dei dicebat, discipulum comprehendimus, quem subuertentem plebem per synagogas & compita deprehendimus. Quid facto opus sit, consulite. Nos eum multis quæstionibus legis examinauimus, & inuenimus hominem contra legem agentem quidem, sed in ipsa lege peritissimum, qui & gloriatur Simonem se habuisse magistrum: Nobilis est, genere illustris, & acceptus in plebe: quamobrem decreuimus in illum nihil absque auctoritatis vestræ imperio præsumere.

Composita simulatio.

Quidam autem ex synagoga principis dixerunt: Lex nostra, fratres, vt nostis, hominem non nisi ex sua confessione, seu testium veracium assertione condemnat: sicut scriptum est, In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum, & absque testibus nemo punietur. At illi dixerunt: Inuenimus per synagogas eum auertẽtem populum, per totam Galilæam con-

Accusatio summa.

conuenticula facientem, circumferentem doctrinam Iesu Nazaræni, iudicio principum crucifixi. Denique non est vicus aut ciuitas, in qua nouam sectam non inuexerit homo perditissimus, qui in Moysem locumque sanctum & legem blasphemare non timuerit. Huius rei testes sumus. Pontifex Ananus dixit: Nomen illius edicite. Responderunt: Matthias, natus de Bethlehem Iuda. Pontifex dixit: Quoniam quidem non expedit nobis, & generi nostro, sermonem de Iesu propagari, adducatur, vt si qua temerariè per ignorãtiam protulit, per pœnitentiam diluat: sin alias, pœnam præuaricationis incurrat. Abeuntes igitur cum ministris, pontificibus, & alijs principibus magistratuum, adduxerunt beatũ virum in conciliũ. Quem intuitus pontifex, ait: Scit omne conciliũ hoc, & orbis vniuersus, in quantum respublica nostra peruenerit opprobrium, non quidem culpis nostris exigentibus, sed paucorum qui ex nobis exierunt peruersitate, præsidumque Romanorum auaritia, vel vt correctiùs dicam, seueritate. Fuerũt enim non nominandi quidam rerum no-

Rhetoricis coloribus instructa oratio, Pontificis Anani aduersus B. Matthiam.

uarum cupidi, sectas adducentes, per quos quot millia Iudæorum peruersa sint, quot à Romanis principibus interempta, vos meliùs nostis. Nec enim talia vos aut ex ipsa sui magnitudine latere potuerunt, & ex ipsa vicinitate, seu potiùs visione terruerũt. Veruntamen eorum cum suis auctoribus vanitas, non sine magno nostri generis opprobrio penitùs interijt. Nec inuentus est qui populum ex ipsorum superstitione, vel hæresi post illos irretierit. Fuerũt enim, Iudas Galilæus, Theodas magnus, quos post ipsorum interitum nemo recolit, nemo venerari vel imitari contendit.

Iudas & Theodas pseudochristiani.

Blasphemia Pharisæorũ in Christum.

Maximus horum hæresiarches Iesus Nazarænus surrexit, qui se Deum & Dei filiũ prædicans, legis obseruationes nihili pendit, multorumq; oculos & animos signis suis & præstigijs illiciens conuertit. Suscepit tamen & in se decreta legis, quæ contempsit, realiter hæc adprobãs, quæ verbaliter interdixit. Sed quorsum ista? Scimus, à Dño, Moysi sancto legem datam, à patriarchis verbis & effectibus approbatã, à prophetis nihilominus obseruatam, quibus & Deus miracula dedit

dit facere, qualia Iesus patrare non potuit. Quis enim nesciat, Moysen cum Dño, quasi hominē cum homine, collocutū? Quis nesciat, Heliā igneo curru ad sidera transuectū? Quis ignoret, cadauer Helisei mortuū sepulchro iniectum suscitasse? Quis ambigat, cæteros DEI sanctos miracula plurima & prodigia perpetrasse? quorum tamen nullus hāc dignitatem diuini nominis vsurpauerit, nullus legē viuendi nouā adinuenerit. Denique sancti prophetæ, abiecto habitu, voce humili, quantum datur intelligi, non sponte, sed torrente spiritu locuti sunt. Hic autē ad ostentationem agens omnia, passim verba vana iactauit. In tantum enim eius processit insania, vt & principes sacerdotum eius laceraret contumelijs, scribas & pharisæos hypocritas appellaret. Quis horum prophetarum id præsumpsit? Sed iste præsumptionis suæ dignum finem inuenit. Atque vtinam memoria eius cum ipso perijsset, nec superesset qui errorem doctrinæ ipsius, semel emortuum, resuscitaret. Sed præter votum accidit. Ecce vt templum sanctum, ciuitas sancta, leges patriæ Romano

Authoritatem Christi diminuunt ex circumstantijs.

Odij magnitudo declaratur.

VITA SANCTI MATTHIAE APOSTOLI, VERſa ex Hæbræo, incerto authore.

PROLOGVS.

CVM multo ſtudio ac ſolicitudine flagrarē, quomodo geſta Beati Matthiæ Apoſtoli, quæ apud nullum habentem eccleſiaſticorum interpretum inuenirem, quidam presbyter nomine Theodoricus fluctuantem ac triſtem me videns, cauſaſque à me triſtitiæ requiſiuit, & accepit. Vnde ſumma exultatione perfuſus, quia hoc in me ſtudiū inuenerat, dixit, quòd ſi eorūdē geſtorum interpres eſſe cuperem, cum quodam Iudæo familiari ſuo ſe acturum, vt mihi librum, quem ipſi Damnatorū intitulant, quòd in eo contra legē agentium damnatio cōtineatur, Matthiæ ſcilicet, & Iacobi vtriuſq;, & Stephani, idem Iudæus præſentaret. Didiceram autē eo ipſo tempore à quodam Iudæo literas Hæbraicas. Venit ergo Iudæus, libellum deferens: cuius cùm ego titulum legerem, Sic haſirim, hoc eſt Cantica canticorū ſcriptum

Occaſio ſcribendi qui alij.

ptum inueni: tanta indignatione commotus sum, vt vix ab eo manus continuerim. Nam illo innato sibi in Christianos odio decipere me gestiebat. Et tu, inquam, leno spurcissime, clericúmne fallere tentas, qui Hæbraicarum Græcarum & Latinarum literarum, historiarumque plenã habet scientiam. Nihil est certè in omni vestra bibliotheca, siue Græca, siue Hæbraica, quod nesciam. Quod quidem falsò, sed ex industria dixi. Timore igitur correptus, maximè ne ei apud Principem, cum quo benè poteram, ea potestate nocerem, iureiurando promisit, se mihi satisfacturum: quod & fecit. Lecto namque titulo libri, quem postmodum detulit, Haymatay. hoc est, Vita Matthiæ, scriptum deprehẽdi. Venitque opinatus omnia me intelligere, quæ infra scripta erant, licet inuitus, omnem tamen ex ordine gestorũ mihi veritatẽ aperuit, accepto à nobis precio solidorum viginti trium. Posthæc Dominus meus Archiepiscopus, anno sequente, ab alio Iudæo in periculo rerum suarũ cõstituto, ita se habere deprehẽdit, excepto, quòd cũ ad nomen suum

Historiæ veritatẽ dicit precio.

ſuum dixit alluſiſſe verſiculo Pſalmi. Poſtremò cuidam incluſæ, pro hoc ipſo triduanũ agenti ieiunium, à Domino idem reuelatum eſt. Legatur igitur abſque omni ſcrupulo hæſitationis, quod tam certis argumentis verum eſſe probatum eſt: quia omne dubium Spiritus ſanctus aboleuit. Quo modo autem de Iudæa Treuerim venerit, ſicut in hiſtoria Treuerica, & in monumentis Sylueſtri Papæ Romani legi, miracula quoque eius ſubſequenter ediſſeram.

PRAEFATIO.

Reuerendiſſimo Domino ſuo, Eccleſiæ Sancti Eucharij Treueris, Abbati verè digniſſimo, humilis Leuita, omnium fratrum illi commiſſorum vltimus, debitæ ſubiectionis deuotum obſequium.

Cùm verbo ſimul & opere præpolleas, pater beatiſſime, plurimos à leuitate ſæculari retractos theoricæ clauſtro ſocietati, ex quibus inſpecialius illud tuæ ſolicitudinis ſtudiũ impendi-

pendisti Attestantur ijs tua instantia cottidiana ammonitio, correptio. Quam licèt ex iuuenili leuitate non satis libenter excipiam, ex qua tamen pietate prodeat, cùm mentem à vanitate recolligo, non ignoro. Illud quoque praeterire non debeo, quòd me lectioni instare iugiter pracipis & hortaris, ne scilicet ociosum inimicus inueniat, ne murmurando mentem occupet, ne detractio in lingua deseruiat, ne manus operi quod ad rem non attinet, insistat. Pracipit igitur beatitudo tua, vt vitam beati Matthiae Apostoli, ad cuius ossa dignè praesides, ab Hebraico volumine, qui Damnatorum intitulatur, quòd in eo contra legem agentium iudicia contineantur, exceptam, latiùs exponerem, secundum indagatam auido, vel potiùs extortam omnem rei veritatem. Quod ego, licèt audacia meritò denotet, feci tamen, vt potui. Proinde licebit, alij

Cuius impulsu scripserit.

Quale studiū debeat esse praesulum.

alij latiùs, tum eloquentiùs explanare stilumq́; rusticum lima vrbana decentiùs expolire. Dominus te incolumen nobis custodiat, pater charissime: Amen.

GESTA SANCTI MATTHIAE APOstoli.

Patria. B. Matth.

IGitur gloriosissimus Apostolus Domini nostri Iesu Christi, Matthias, de tribu Iuda, ciuitate Bethlehem, illustri prosapia oriundus fuit. Parentes autem illius cùm multis diuitijs & nobilitate generis insignes, tũ venerandi apud Deum homines morum venustate pollebant. Vnde verè illis diuinitùs concessum fuisse creditur, vt religiosi parentes, religiosiorem ex se filium procrearent. Natum itaque puerum Matthiam, quod in nostra lingua Dei paruus, siue donatus, sonat, nuncupauerunt: quem tum ab annis puerilibus diuinæ legis institutionibus statim manciparunt. Ad pedes namque Simonis, summi & incom-

Parentes Apostol. Deo hominibusque grati

Matth. etymologia.

incomparabilis viri, atq; tunc tempo- *Præceptor*
ris in lege Mosaica doctissimi, prima *Apostol.*
legis elementa perceperat. Diuina si-
quidem cooperante gratia, omnem in
breui legis & Prophetarum scienti-
am comprehendit. Studebat iam in
ætate tenera, maiorũ imitari exẽpla,
diuinæ legi iugiter incumbere, lasci-
uię sensum non impendere, sed annos
pueriles morum vincere maturitate.
Proinde adolescens factus, crebris *Studijs de-*
disputationibus examinatus, non so- *ditus à pue-*
lùm condiscipulis, sed ipsi magistro *ritia.*
suo mirabilis habebatur. Quippe qui
licèt eruditissimus esset, nullatenus
tamen extollebatur, sed iuxta sui no-
minis etymologiam, verè se paruum
& humilem exhibere nitebatur: illud
semper memorans: Quantò maior es, *Modestia S.*
tantò magis humilia te in omnibus. *viri.*
& illud viri sapientis. Superbũ sequi-
tur ignominia, humilem autem glo-
ria. Erat igitur Beatus Matthias cor-
pore mundissimus, animo purus, in
soluendis sacræ scripturæ quæstioni-
bus acutissimus, in consilio proui-
dus, in sermocinatione nudus peni-
tùs & expeditus. Informabatur sen-
sim animo ad virtutẽ, vt esset ad intel-
ligen-

xit Spiritus sanctus per os Dauid, de Iuda, qui fuit dux eorũ, qui cõprehenderunt Iesum: qui numeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrũ de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem, ita vt appellaretur ager ille Acheldemach lingua eorum, hoc est ager sanguinis. Scriptũ est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio eius deserta, cuius non sit qui inhabitet in ea, & Episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Iesus, incipiens à baptismate Ioãnis vsq; in diem qua assumptus est à nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnum ex istis. Et statuerunt duos: Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est iustus, & Matthiã. Et orantes dixerunt: Domine, qui corda omnium nosti, ostende quem elegeris ex his duobus, vnum accipere locum ministerij huius & Apostolatus, de quo præuaricatus

Iudas proditor.

Duo proponuntur ad electionem.

catus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes, & cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum vndecim Apostolis. Dum ergo complerentur dies Penthecostes, accepta in linguis igneis gratia Spiritus sancti, dispersi erant Apostoli toto orbe terrarum. Tunc beatus Matthias ex decreto eiusdem Spiritus sancti, Iudæam in sortem prædicationis accepit. In qua, quemadmodum diuina gratia quosdam mancipans, æmulorum in se liuorem accenderit, sermo sequens declarabit. Anno igitur post passionem Domini tricesimo tertio, plus minùs, Anano iuniore, qui & Akauua, pontificatũ adepto, credẽs se opportunũ tempus inuenisse, idem pontifex, aduersùs discipulos Domini, Festo præside mortuo, & Albino adhuc in itinere constituto, concilium iudicum fecit: & quosdam deducens ad se, inter quos & fratrem Iesu Iacobum, tradidit puniendos. Qua tempestate beatissimus Apostolus Domini Matthias, verbũ vitæ æternæ per circuitum Iudæis nunciabat, multosque filiorum Israël ad Deũ signis ac prodigijs conuertebat. Cæcos namque illu-

B. Matth. ex spiritu deligitur ad Apostol.

Incipit afflictio discipulorum Iesu.

B. Matth. nihilominus annunciat Euangeliũ vitæ.

illuminabat, læprosos mundabat, dæmones ex obsessis corporibus in Christi nomine effugabat, claudis gressum, surdis auditum, mortuis quoque vitam restituebat. Instruebat quod erat vitæ, quod morum, quod religionis: Moysen quidem sanctum prædicans, legem nihilominus omni cultu dignissimam, sed quæ sub palea literæ maxima in se Christi & Ecclesiæ Sacramenta continebat. Christum denique ab ipso Moyse signis & ænigmatibus præfiguratum, verbis propheticis annunciatum, in redemptionem generis humani missum à Deo patre, per virginem mundo innotuisse, diuinæ legis comprobabat testimonio. Plurimaque edisserens & interpretans illis, omnia signis potentissimis approbabat. Dũ ergo in hunc modum circuiret vicos & castella, benefaciens, & annuncians regnum Dei, deuenit in ciuitatem Galilææ nomine Galim, quæ Latinè Giscala dicitur. Et introiens in synagogam, cœpit ex scriptura legis euãgelizare Christum Iesum. Illi autẽ nitebantur contrà ire sermonibus eius, blasphemijs & detestationibus male-

Miracula eius.

Pseudoprophetæ resistunt Apostolo.

maledicentes nomini Sancto. Cumque instantiùs ipse de Iesu sermonem faceret, illi zelo repleti; duxerũt eum vincientes, & nunciauerunt principi Sacerdotum & senioribus, dicentes: Condemnati illius Iesu, qui se filium Dei dicebat, discipulum comprehendimus, quem subuertentem plebem per synagogas & compita deprehendimus. Quid facto opus sit, consulite. Nos eum multis quæstionibus legis examinauimus, & inuenimus hominem contra legem agentem quidem, sed in ipsa lege peritissimum, qui & gloriatur Simonem se habuisse magistrum: Nobilis est, genere illustris, & acceptus in plebe: quamobrem decreuimus in illum nihil absque auctoritatis vestræ imperio præsumere.

Composita simulatio.

Quidam autem ex synagoga principis dixerunt: Lex nostra, fratres, vt nostis, hominem non nisi ex sua confessione, seu testium veracium assertione condemnat: sicut scriptum est, In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum, & absque testibus nemo punietur. At illi dixerunt: Inuenimus per synagogas eum auertẽtem populum, per totam Galilæam con-

Accusatio summa.

conuenticula facientem, circumferentem doctrinam Iesu Nazaræni, iudicio principum crucifixi. Denique non est vicus aut ciuitas, in qua nouam sectam non inuexerit homo perditissimus, qui in Moysem locumque sanctum & legem blasphemare non timuerit. Huius rei testes sumus. Pontifex Ananus dixit: Nomen illius edicite. Responderunt: Matthias, natus de Bethlehem Iuda. Pontifex dixit: Quoniam quidem non expedit nobis, & generi nostro, sermonem de Iesu propagari, adducatur, vt si qua temerariè per ignorãtiam protulit, per pœnitentiam diluat: sin alias, pœnam præuaricationis incurrat. Abeuntes igitur cum ministris, pontificibus, & alijs principibus magistratuum, adduxerunt beatũ virum in conciliũ. Quem intuitus pontifex, ait: Scit omne conciliũ hoc, & orbis vniuersus, in quantum respublica nostra peruenerit opprobrium, non quidem culpis nostris exigentibus, sed paucorum qui ex nobis exierunt peruersitate, præsidumque Romanorum auaritia, vel vt correctiùs dicam, seueritate. Fuerũt enim non nominandi quidam rerum no-

Rhetoricis coloribus instructa oratio, Pontificis Anani aduersus B. Matthiam.

uarum cupidi, sectas adducentes, per quos quot millia Iudæorum peruersa sint, quot à Romanis principibus interempta, vos meliùs nostis. Nec enim talia vos aut ex ipsa sui magnitudine latere potuerunt, & ex ipsa vicinitate, seu potiùs visione terruerũt. Veruntamen eorum cum suis auctoribus vanitas, non sine magno nostri generis opprobrio penitùs interijt. Nec inuentus est qui populum ex ipsorum superstitione, vel hæresi post illos irretierit. Fuerũt enim, Iudas Galilæus, Theodas magnus, quos post ipsorum interitum nemo recolit, nemo venerari vel imitari contendit.

Iudas & Theodas pseudochristiani.

Blasphemia Pharisæorũ in Christum.

Maximus horum hæresiarches Iesus Nazarænus surrexit, qui se Deum & Dei filiũ prædicans, legis obseruationes nihili pendit, multorumq; oculos & animos signis suis & præstigijs illiciens conuertit. Suscepit tamen & in se decreta legis, quæ contempsit, realiter hæc adprobãs, quæ verbaliter interdixit. Sed quorsum ista? Scimus, à Dño, Moysi sancto legem datam, à patriarchis verbis & effectibus approbatã, à prophetis nihilominus obseruatam, quibus & Deus miracula dedit

dit facere, qualia Iesus patrare non potuit. Quis enim nesciat, Moysen cum Dño, quasi hominē cum homine, collocutū? Quis nesciat, Heliā igneo curru ad sidera transuectū? Quis ignoret, cadauer Helisei mortuū sepulchro iniectum suscitasse? Quis ambigat, cæteros DEI sanctos miracula plurima & prodigia perpetrasse? quorum tamen nullus hāc dignitatem diuini nominis vsurpauerit, nullus legē viuendi nouā adinuenerit. Denique sancti prophetæ, abiecto habitu, voce humili, quantum datur intelligi, non sponte, sed torrente spiritu locuti sunt. Hic autē ad ostentationem agens omnia, passim verba vana iactauit. In tantum enim eius processit insania, vt & principes sacerdotum eius laceraret contumelijs, scribas & pharisæos hypocritas appellaret. Quis horum prophetarum id præsumpsit? Sed iste præsumptionis suæ dignum finem inuenit. Atque vtinam memoria eius cum ipso perijsset, nec superesset qui errorem doctrinæ ipsius, semel emortuum, resuscitaret, Sed præter votum accidit. Ecce vt templum sanctum, ciuitas sancta, leges patriæ Romano

Authoritatem Christi diminuunt ex circunstantijs.

Odij magnitudo declaratur.

præsidi & Romanis legibus exposita sint. Non est qui condoleat, nō est qui misereatur, nemo est q iudicet, nemo qui reputet. Trahimur ad iudicium, & sustinemus: seducimur, & assentimur: in diremptionem sumus, & tacemus. Isti præcipuè Galilæi in manus Romanorū nos tradunt, dū sanguinē Iesu, quasi innocentis hominis, in nos & in genus nostrum refundere non erubescūt. Expedit itaque nobis, vt pauci pereant, ne Romani totū locum deleāt, & gentē. Et duobus enim malis si neutrū vitari poterit, minus & tolerabilius eligendū est. Prospicere tamen & errantibus, & salutis offerre remedium, magis est sententiæ quā de voluntario ipsorū interitu vel perditione gratulari. Neque enim nos in periculis positi, cuiusquā desideramus periculum: sed quod nostro potius competit officio, lapsos reformare, errantes corrigere, periclitantibus adesse, summoperè studemus. Perpendat igitur & hic animi nostri mansuetudinem: tempus habet, habet inducias, quo interstitio possit animum religioni reuocare. Habet potestatem pro se quæ expediunt allegare, verbisque

In odium trahuntur discipuli christi.

bisque excusatorijs obiecta refellere: Tunc repletus Matthias Spiritu Sancto, extensis in cælum manibus, dixit: De obiectis, viri fratres, quæ vos crimina dicitis, non oportet me multa dicere: quoniam quidem Christianum esse non est criminis, sed gloriæ, Nam ipse dicit per Prophetam, dicens: Vocabo seruos meos in nouissimis diebus nomine alio. Pontifex Ananus dixit: Quomodo? non est criminis, legem sanctam pro nihilo ducere? DEVM inhonorare, fabulisque superstitiosis & inanibus vacare? Matthias respondit: Si verbis meis patienter auditum præbeatis, docebo qualiter hoc quod prædicamus, fabulosum non sit, sed ab initio legis testimonijs approbatum. DEVS patrum nostrorum, Abraham patrem nostrum eduxit de Vr Chaldæorum, repromittens ei terram Chanaam se daturum, cùm neque filios, neque filias haberet, & Sara vxor eius sterilis esset: de qua tamen scriptum est, Credit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Et locutus est Dominus ad Abraham, dicens: Iuxta condictum reuertar ad te, & habebit Sa-

Christianorum nomen gloriosum.

Prædicatio Apostoli per successionem gloriam Dei querit.

ra filium. Per repromiſsionem ergo natus eſt Abraham patri noſtro filius, quem appellauit Iſaac. Ex illo autem Iacob, qui primogenita quidem fratris ſurripiens, electus à Domino, in quo repromiſsio fructificaret, ſicut ſcriptura dicit: Iacob dilexi, Eſau autem odio habui. Cumque zelaretur Eſau Iacob, vt eum occideret, abijt Iacob in Meſopotamiam ad Laban, & ſeruiuit ei ſub mercede, vſquequo loqueretur ei Dñs, dicens: Reuertere in terram natiuitatis tuæ. eroque tecũ, & eruam te, & liberabo, dicit Dñs. Cùm ergo abijſſet cum multa familia & peculio, & veniſſet in Phanuel, deſcendit vir & luctabatur cum eo vſque mane. Dixitque ad eum: Dimitte me, aurora eſt. Qui reſpondit ei: Non dimittam te, ni benedixeris mihi. Et benedixit ei, dixitq́;: Non vocaberis vltrà Iacob, ſed Iſraël erit nomen tuum. Sciſcitante autẽ illo nomen viri, ait: Cur quæris nomen meum? quod eſt mirabile. Et abijt Iacob, & cum illo quos genuerat in terra aliena duodecim patriarchæ: quibus præmiſit Dominus in Aegyptũ, firmamẽtum & ſaluatorem, qui adeſſet eis. & ſemini eorum,

Mutatio nominis Iacob.

in

in tempore afflictionis suæ. Facta deinceps fame in terra Chanaan, descendit Israël in Aegyptum, in animabus septuaginta, & habitauerunt patres nostri in oppidis Gessen, & multiplicati sunt nimis. Cùm ergo affligerentur ab Aegyptijs, surrexit Moyses, vir potens & eruditus, qui fugiens Pharaonem persequentem, deuenit in Madian. Vbi dum pásceret oues soceri sui sacerdotis Madian, in deserto, apparuit ei Dñs in igne flammæ rubi. Appropinquante autē illo, vt videret visionē mirabilē, dixit ad eū Dominus: Solue calceamentum de pedibus tuis. Quid autē, fratres (scientibus enim legē loquor) signum repudij fuit? Quod intelligens idem vir sanctus, ait: Obsecro Domine, mitte quem missurus es: significans videlicet, quod ijsdem postea scribit, filijs Israël, dicens: Prophetam vobis suscitabit Dominus de fratribus vestris, tanquam me ipsum hunc audietis, iuxta omnia quæ locutus fuerit vobis. Et iratus Dominus in Moysen, ait: Ecce Aaron frater tuus venit in occursum tuum, ostendens nondum consummatam plenitudinē tēporis, in quo verus ille nuncius ad-

Transmigrationis causæ.

Moysis apparitio in Rubo.

esset, qui populum suum non de manu significatiui Pharaonis, sed de potestate intellectualis & significati, qui est diabolus, liberaret. Significatiua enim cætera omnia, quæ gesta sunt fuisse, Phase vestrum indicio est, quod à patribus ad literam celebratum, maxima in se mysteria continere, manifestis & euidentibus de causis patet. Quid enim esus agni carniū proderat ad conscientiam? Quare renes accingitis? Quare baculos in manibus, calceamenta in pedibus habetis? Hæc omnia, fratres, licèt sciētiam legis habere videamini, sicut scriptū est, si non credideritis, non intelligetis. Quomodo enim sanguis agninus in vtroque poste, & in superliminari aspersus, ab exterminatore vos eriperet, nisi crucem IESV, qui dicitur Christus, figuraret? De ipso nanque Esaias dicit: Sicut ouis ad occisionem duceretur, & inter cætera, inter iniquos reputatus est. Vt ergo nomen Iesu pontifex audiuit, furore repletus ait: Hæc itaque ad destructionem legis prosequeris? An ignoras scriptum, Si quis propheta vel somniator in Israël surrexerit, vt auertat vos à lege Domini

Legatio ad Pharaonem suscepta pro liberatione Israëlis.

Prophetia de passione Messiæ.

Domini vestri, morte moriatur homo ille. Matthias respondit: Propheta ille de quo nobis sermo, non solùm propheta, sed & Dñs est prophetarũ, & DEVS. Dei filius, cuius diuinitas manifestis indicijs declaratur. Hac igitur ratione ductus, in ipsum credidi, sperans ꝙ in confessione nominis eius perseuerabo. Pontifex dixit: Quid si dentur inducię, vis ne pœnitere? Matthias respondit: Absit à me, vt à veritate quàm semel inueni, non per pœnitentiam, sed per apostasiam digrediar. Iesum Nazaræum, quem vos quidem negastis, verum Dei filium, per omnia patri consubstantialem, & coæternum, atque coæqualẽ, corde confiteor, ore prædico: CHRISTI seruus sum, aliud esse nõ potero. Tunc pontifex obturans aures suas, & stridens dentibus, in eum clamauit, & ait: Blasphemauit. Et subiunxit, Audiat legem. Et lecta est, iuxta quod attinebat: Homo qui maledixerit Deo suo, portabit peccatum suum: & qui blasphemauerit nomen Domini, morte moriatur. Lapidibus obruet eum omnis multitudo: Non parcet illi oculus vester. & auferetis malũ ex vobis.

Christi Prophetarum authoritas.

Signa furoris.

Cùm igitur vir sanctus nec blandimentis euerti, nec minis aut terroribus concuti posset, protulit in eum sententiã. Os enim, inquit, tuum contra te locutum est, sanguis tuus contra caput tuum. Proinde ductus est ad pœnam. Cùm ergo venisset ad locum Bethlaskila, id est, domũ lapidatorũ, silentiũ indixit, & ait: Scriptũ namque est, cùm videro faciem Dñi Dei Sabbaoth, nunqd non viuet anima mea? (vel vt alij peritiores Iudæo, secũdum Hebraicam veritatem magis placuit.) Quando veniam & apparebo ante faciem Domini? Ait enim, quia prima & vltima litera nominis, quæ sunt Mem & Iod, simul iunctæ, resonent: quin & ipse per has literas alluserit ad nomen suum, versiculo Psalmi. Et subiunxit vir sanctus: Hypocritæ, benè prophetauit de vobis Dauid, dicens: Captabant in animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt, & Ezechiel ait: Mortificabant animas quæ non moriuntur. Testes igitur duo numero, secundum legis mandatum posuerunt manus eius super eum, & in tumulo lapidum deiecerunt eum, ac primi lapides mise-

Suspiria Apost. ad Dominum.

Consuetudo lapidandi veterum.

tunt

runt. Matthias autem petijt illos duos lapides consepeliri sibi, in testimonium illis. Et lapidatus ab illis, securi quoque Romano more percutitur, vt quasi præsidi Romanæ maiestatis in hoc aliquid deferretur. Tunc extensis ad cęlum manibus, reddidit spiritum, die vj. Kalendarum Martiarum. Et accedentes viri ex discipulis eius, sepelierunt eum: quorum nomina sunt hæc: Lachis, Kaph, Himna, Heimhda, Samuel, Simon, Naamen, Ioseph, Ismahel, Simeon, Ioannes. Quique Ioannes gratia Dei destitutus apostatauit, cæteris permanentibus in fide Domini nostri Iesu Christi, cui est honor & gloria cũ æterno patre & sancto Spiritu, per omnia sæculâ sæculorum, Amen.

Martyrium Apostol.

Sepultura B. Matth.

Apostatatio discipuli.

HISTORIA DIVI MARCI Euangelistæ, ex vetustissimo codice descripta, incerto authore.

PEr idem tempus, quo dispersi erant Apostoli toto orbe terrarũ, cõtigit beatissimum Marcũ ad Aegypti regionẽ diuina volũtate pertingere, vnde cũ Euangelistã Sãcti

Dispersio Apostolorum.

B Marcus in Aegyptum abijt.

Canones Catholici & Apostolici decreuerunt. Propter quod primus in tota Aegypti regione, in Lybia, Marmarica, & Ammonica & Pentapoli prædicauerat Euangelium, & aduentum Dñi nostri Iesu Christi. Erant enim cuncti qui in his terris habitabant, incircuncisi, & idolis seruientes, & delubra & simulachra domestica fabricabant: exercitationes quin etiam nefandissimas habebant: ac maleficia, omnisque cõtraria virtus apud eos vigebat, quam Dominus noster Iesus Christus aduentu suo disperdidit atque destruxit. Cùm ergo venerabilis Euangelista Marcus Cyrenen, quæ est apud Pentapolim, peruenisset, erant enim illic secundũ genus eiusdẽ religionis indigenæ, his Apostolus faciẽs exordiũ diuini sermonis, infirmos sanabat, leprosos mundabat, spiritus mutos nequissimos per gratiam Christi solo sermone curabat: plurimi per eum in Dominũ nostrum Iesum Christum crediderunt, & destruentes idola sua, lucosque succidentes, baptizati sunt in nomine patris & filij & Spiritus sancti. Dein etiam reuelatur ei per Spiritũ sanctũ, vt ad fanũ Alexandriæ per-

Euangelium Apostoli quomodo probatum.

Christus aduentu suo Idola & tẽpla destruxit.

Pentapoli prædicationẽ incipit.

pergeret, & ſereret ibi bonum ſemen diuini ſermonis. Igitur beatiſsimus Euangeliſta Marcus, velut athleta fortis, ſimul ad certamen prompta mente gradiebatur. Itaq; fratribus ait: Dominus meus locutus eſt mihi, vt Alexandriam proficiſcar. Qui proſecuti ſunt eum vſque ad nauim: & manducantes panẽ cum eo, dimiſerunt eum, dicẽtes: Dominus Ieſus Chriſtus proſperum faciat iter tuum. Venerabilis ergo Marcus Alexandriam die ſecundo peruenit. Egreſſusq́ue de nauicula, venit ad locum quendam. Et mox vt ingreſſus ciuitatẽ, calceamentum eius diſruptum eſt. Et beatus apoſtolus intelligens illud, ait: Verè iter meum expeditum eſt. Quendam autem conſpiciens qui ſuere vetera ſolitus eſt, ipſi calceamentum tradidit corrigandum. Qui cùm faceret, ſiniſtram manum ſuam fortiter vulnerauit, & exclamauit, Vnus Dominus. Beatus autem Marcus audiens, quod dixerat, vnus Dominus: ait intra ſemetipſum gaudens, Proſperum fecit Dominus iter meum. Et expuens in terrã, vnxit manum viri, dicens: In nomine Ieſu Chriſti filij Dei. Et confeſtim ſanata

Alexandriam petit diuino ſpiritu.

Calceamenti diruptio.

Miracula illic.

est manus eius. Sutor autem veterum considerans tantam viri potentiam, & efficaciam verbi eius, vitæq; continentiam, dixit ei : Obsecro te homo Dei, vt venias, & declines in domum serui tui, & comedas panem : quia fecisti hodie misericordiam mecum. Beatus autem Marcus lætus effectus ait: Dominus det tibi panem vitæ de cælo. Homo itaque coëgit Apostolum, & introduxit eum in domum suam, gaudens. Ingressusque sanctus Marcus, ait : Benedictio Domini hic omnibus sit: oremus fratres, & orauerunt simul. Cumq; gratularentur, ait homo: Interrogo te, vnde es, vel vnde sermo iste fortis in te? Respondit ei B. Marcus: Ego seruus sum Domini Iesu Christi, filij Dei viui. Dixit autem homo ille: Vellē videre eū. Respondit B Marcus: Ego tibi eum demonstro. Et cœpit initiū facere euāgelij Iesu Christi, & ostendere ei quæ à prophetis de eo fuerant prædicta. Dixit autem homo ille : Ego scripturas, quas tu dicis nunquàm prorsus audiui : sed Iliada & Odysseam, quibus Aegyptiorum filij pro sapientiæ studijs imbuuntur. * Tunc cœpit B. Marcus Euangelizare ei Domi-

Vana hominum exercitatio si in illis cōsenescamus.

Dominum Iesum Christum, declarans quòd sapientia mundi huius stultitia sit apud Dominum. Credidit autẽ homo ille in Dominum, docente B. Marco, & signa atque prodigia faciente. Et baptizatus est ipse, totaque domus eius, & magna multitudo loci illius. Vocabatur autẽ ille Anizanus. Cumque plurimi facti essent credentes in Domino, audiẽtes viri ciuitatis, quòd Galilæus quidam ibi venerit, qui eorum sacrificia destrueret, & prohiberet cærimonias eorum, quærebant interficere eum, ponentes ei multas insidias. B. autem Marcus agnoscens eorum consilia, Anizanum ibidem ordinauit Episcopum, & tres presbyteros: id est, Melium, Sabinum, & Cerdonem: & septem Diaconos, & alios vndecim ad ecclesiasticum ministerium pertinentes. Et Pentapolim pergit, commoraturque ibi dein duobus annis, confortans fratres, qui illic antè crediderant. Et ordinans Episcopos per regiones illas, & clericos, iterum Alexandriam venit, & reperit fratres multiplicatos in gratia & in fide Domini, ecclesiamque constructam ab eis in loco qui vocatur Buculus, id

Anizanus vocatur ad fidem prædicatione Apostol.

Anizanus ordinatur ibidem Episcopus. Tres presbyteri & septem Diaconi creantur.

est Bubulci, iuxta mare sub rupibus. Et lætatus est iustus valde, positisque genibus Domino laudem dedi. Cum autem iam impleretur tempus eius, & Christiani multiplicarentur, irridentes simulachra, subsannātesque Gentiles: cognouerunt ibidem profani aduenisse Sanctum, & repleti sunt liuore propter miracula, quæ eum facere compererant. Infirmos enim sanabat, prædicabat surdis, cæcis visum cōdonabat. Et quærebāt eū adprehendere, nec poterant inuenire: fremebātque dētibus suis, in spectaculis idolorum suorum, & in festis comessationibus suis clamabant, Magna vis huius magi. Factū est autē, vt beatissima festiuitas nostra Paschalis, id est Dominicus dies sanctus occurreret vicesimo die mēsis Pharmuthi, quod est VIII. Kal. Maij. quo tempore eorū Serapaica agebatur celebritas. Hac igitur oportunitate adiuti, insidiatores protinus dirigunt: qui repererunt eum orationis oblationē diuinæ Maiestati sacratissimam celebrātem. Tollentes verò eū, miserūt funē in collo eius, & trahentes dicebant: Trahamus Bubalū ad loca buculi, S. aūt Marcus

De lætitia profectu fidei.

Dies dominicus deputatur insidijs.

Fune incollum iniecto trahitur ad templum.

cùm

cũ traheretur,gratias referebat saluatori Christo,dicens: Gratias tibi ago Domine mi Iesu Christe,quia dignus habitus sum hæc pro nomine tuo pati,erantque carnes eius defluentes in terra, & saxa inficiebantur sanguine eius. Cumque vespera facta esset,miserunt eum in carcerem, vsque dum pertractarent, quali eum morte disperderẽt. Circa mediam verò noctem clausis ostijs,& custodibus ante fores dormientibus, ecce terræmotus factus est magnus. Angelus autem Domini descendit de cælo,qui tetigit eum, dicens: Famule Dei Marce, & princeps propagatorum sanctissimorum per Aegyptum decretorum, ecce nomen tuum in libro vitæ cælestis adscriptũ est, & memoriale tuũ nõ derelinquetur in sæculum: socius enim factus es supernæ virtutis. nam in cælis spiritũ tuum colligent: in te requies non peribit. Hunc enim finem beatissimus Marcus inspiciens, manus ad cælum extendens,dixit.Gratias tibi ago Domine Iesu Christe,quia nõ me dereliquisti, sed connumerasti cum sanctis tuis. Obsecro Domine Iesu Christe, suscipe in pace animam meam, & ne

me

me patiaris à gratia tua separari. Hæc cùm dixisset, venit ad eum Dominus Iesus Christus in habitu quo fuerat cum discipulis suis, & qua forma antequam pateretur, & ait ei : Pax tibi Marce Euangelista. Et ille respondit: Dñe mi Iesu Christe, & abijt. Mane autē facto conuenit multitudo ciuitatis & eijciētes eū de custodia, miserūt iterum funem in collo eius, & trahebāt eum, dicentes : Trahite bubalum ad loca buculi. Sanctus autem Marcus cùm traheretur: gratias agebat Domino Iesu Christo, dicens: In manus tuas commendo spiritum meum, & hoc dicens beatissimus Marcus tradidit spiritum. Immanis aūt multitudo gentilium ignem succendētes, in loco qui vocatur ad angelos, voluerūt reliquias sanctas comburere. Tunc prouidentia Dei Saluatoris Domini Iesu Christi, valida tempestas exorta est, & procella venti facta est vehemens: sol quoq; subtraxit suos radios, & tonitrua fuerūt grauia: imberque plurimus à mane vsq; ad vesperū, ita vt habitacula multorū corruerent & plurimi morerentur. Metuentes itaque custodes, dimiserūt sanctū corpus, & fugerunt

Insultatio carnificum.

Obdormit in Christo A post.

Miracula S. Marci subsequuta.

gerunt. Alij verò deridentes: dixerunt: Beatissimus Serapis noster in sua hodie festiuitate, hunc virũ voluit inuisere. Tunc religiosi viri venientes, iusti corpus collegerunt, & detulerunt, vbi orationes sollicitè erant Domino sine cessatione celebrantes. Fuit autem forma B. Marci huiusmodi: Longo naso, subducto supercilio, pulcher oculis recaluaster, prolixa barba, velox, habitudinis optimæ, ætatis mediæ, cano aspersus, affectione continuus, gratia Dei plenus. Factis igitur orationibus sepelierũt eũ, sicut ciuitatis consuetudo poscebat: & posuerunt eum in loco lapidis excisi, cum gloria venerantes memoriã eius, cum sobrietate, & precibus gratulantes quòd primus viuum & preciosissimum meruit Alexandriæ thronum. Repositus est autẽ in parte orientali, dormiuitque beatissimus euangelista, primus Domini nostri Iesu Christi martyr apud Alexandriam Aegypti, die quę est apud Romanos VII. Kalend. Maij. iuxta Hebræos autem octauo decimo, imperante Caio: regnante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula sæculorum, Amen.

Sepultura sancti viri.

Describitur corporis figura & symmetria.

Loci cõsuetudo obseruatur in sepultura.

BEATIS-

BEATISSIMO PATRI IVLIO TERTIO PONTIFICI MAXImo, Ioachimus Perionius Benedictinus Cormœriacenus.

S.D.P.

CVM ipse mecum reputo Iuli Pontifex Maxime, quàm multi & Græci & Latini scriptores vitas resque gestas Imperatorum literarum monumentis mandare, & ab hominum obliuione vindicare studuerint, non possum equidem non magnopere mirari, tam paucos esse, qui idem officium sanctissimis clarissimisque illis duodecim viris, quos Christi Apostolos Græco sermone, id est, legatos & quasi nuncios, maiorum nostrorum instituto nuncupamus, sibi præstandũ putauerint. Etenim, si tot homines ad illud officiũ cõmunis voluptas atq; vtilitas, quę duo in historia vel sola vel maximè spectãtur, excitauit, eædẽ profectò causæ, quæ hic multò & grauiores & veriores, quàm illic omnibus

bus propositæ sunt, non solùm eundẽ paremq; hominum numerum, verũ etiam plures, vt idẽ horum causa susciperent ac efficerent, impellere & potuerũt, & verò debuerunt. Nam, vt de oblectatione primùm dicã. Cùm illi quòd maximã in eo voluptatẽ posteris propositam putarent, si quibus armis, quibusque artibus ac rationibus imperatores tam Græci quàm Latini vel auxerũt imperiũ, quod initio paruum accepissent, vel quod maximũ accepissent conseruauerint, cognouissent, sibi in eorũ rebus gestis scribendis studiũ diligẽtiãque ponẽdã cẽsuerint: quantã quæso, quãque verã cum maxima admiratione cõiunctam voluptatem omnes ex Apostoloiũ vitis percipere possunt, si eos duodecim vniuersos totum penè orbem terrarũ, singulos infinitam hominum atque adeò populorũ multitudinẽ ad Christi fidẽ religionẽque deduxisse cognoscãt? quanta verò eosdem affici necesse erit, cùm illos hoc totum sine vi, sine minis, fraude, insidijs, armis, sanguine ac morte cuiusquam, quibus illis imperia sibi pepererunt, sed adhortationibus, precibus, modestia, continentia

nētia, parſimonia, patientia, alijsq́ue virtutibus, id eſt, vt paucis omnia cō-plectar, ſermone & opere perfeciſſe intellexerint? Si enim eorum imperij initium recordādo repetere velimus, tria millia hominū à Petro primo ſermone, altero, quem nō ita multò pòſt habuit quinque ab ingrata Deo vita ad gratam ſanctamq́ue deducta reperiemus. Quòd ſi longiùs etiam progrediamur, in ijs præſertim quæ quòd diuinis libris continentur, maiorem habent auctoritatem, quot millia hominum tota Græcia & Aſia Paulum ſola oratione & voce adiunctis nouis quibuſdā inuſitatisq́ue operibus ſub Chriſti imperium ſubegiſſe dicemus? Quod de cæteris quoque eodē modo iudicandum eſt. Conferantur nunc ſi placet, ea omnia quæ ab imperatoribus geſta ſunt, quò faciliùs quanta ſit in excitanda admiratione, pariendaq; voluptate diſsimilitudo, intelligatur. Alius apud Romanos Galliā Romano imperio adiunxiſſe, alius Germaniā dicitur, alij alias prouincias. An hæc illi ſine agrorū depopulatione, ſine vrbiū euerſione, ſine cæde innumerabiliū hominum tēplorū direptione,

ptione, iurisque diuini ac violatione aut perfecerunt, aut perficere potuerunt? Ex quibus intelligi potest, qui aut quorum voluptas sit ea, quæ ijs legendis paritur, ex quibus maximum animo dolorē oēs capere debēt. Quòd si nihil tale in Apostolorum expeditionibus reperitur, contraque hominum salus, Rerum publicarum à miserabili deorum, id est dæmonum seruitute liberatio, verique Dei religio eorum diligētia procurata & cōstituta est, certè horum omniū cognitione incredibilis quædā ac vera delectatio pariatur necesse est. De vtilitate eadē dici possunt. Si enim omnes ea & legere libenter, & attentis animis audire solent, quæ ad se pertinere intelligunt, legendis autem audiendisque rebus gestis Apostolorum ea cognoscuntur, & discuntur omnia quæ ad summā omnium hominum vtilitatē, dignitatem, salutemq; conducunt, an non indecorum videtur, hæc tam vtilia aut necessaria potiùs posteris non tradere, vitas aurē imperatorum memoriæ prodere, quæ nec vtilitate cum his, nec necessitate, nec verò dignitate comparari vllo modo possunt?

Nam

Nam vt de hoc quoque aliquid dicam, fuerint sanè in illis virtutes, quæ eis à scriptoribus tribuuntur, fuerint in eis bene viuẽdi exempla, fuerint ijdẽ cõtinentes, iusti, sapientes, fortes: at veræ illæ virtutes non sunt habendæ, præsertim cum à fide, sine qua Deo nihil gratum esse potest, seiunctæ fuerint atque secretæ. Hoc etiã verè dici potest, cùm ea ferè illis tributa sunt, scriptores vel ignorauerint, vel gratiæ causa & ad eorum vel aliorum voluptatem scripserint, illos magna ex parte libros suos mendacijs & vanitatibus refersisse. Quæ ego omnia si mihi propositum esset, facilè docere possem, præsertim cùm summas eorum qui his temporibus vixerunt virtutes in historia legamus, quorũ scelerũ ita plerique spectatores fuerũt, vt eos suo testimonio iugulare possint, non subleuare. At in his duodecim viris, quos Apostolos, vt dixi, maiorum nostrorũ instituto vocamus, nihil fucatum, nihil fictum, nihil deniq; simulatum reperiri potest, sed omnium verarum virtutum in illis quasi splendor quidã expressus, earumq́; summa consistit, eiusque rei non hominem testẽ habent,

habent, sed Christum, id est, Deum qui eos & lucem mundi appellat, & doctores eiusdẽ instituit, vt lucem ad sanctissimã eorum vitam, & doctrinam ad ea, quæ eos alijs tradere iussit, retulisse videatur. Quòd si eorum vitam atque doctrinam Deo gratam acceptamque esse videmus, quid de vtilitate existimare debemus? Legendis quidem veterum historijs nobis sæpe verbum prudenter, fortrter, moderatè, iusteq; dictum placet, sed tamen an vita eorum quorum illud est, ei consona fuerit, ignoramus, semper, aut plerũq; du bitamus, propterea quòd ferè vsu venire videamus, vt oratio pulcherrima sit hominũ, vita turpissima & ab oratione dissentiens: ex quo dicta ferè contemni solent. Quæ autẽ ab Apostolis in eo genere dicta feruntur, ea nobis similiter venire in dubium non possunt, propterea quòd illi & eam vitam traduxerunt, vt ipsius comes illorum esset oratio, & eo sermone vsi sunt, illũ vt non refelleret vita, sed cõprobaret. Hæc igitur aliaq; talia cogitãti mihi visum est, indecorum maximè, cùm non solùm imperatorum, sed etiam priuatorum hominum vitas, id est, dicta & facta quæ magna ex parte eiusmodi essent quæ dixi, tam multi scripsissent,

neminem adhuc ferè extitisse, qui horum sanctissimorũ clarissimorũque virorũ res gestas sibi literis mandandas cẽsuerit. Itaque hoc mihi opus suscipiendum esse statui, quod quò maiorem auctoritatẽ haberet, ea primũ de his talibus viris tradidi, quæ diuinis literis ac libris continentur: deinde ea quæ probati auctores, ij præsertim, qui id genus vitæ quod Christum nobis in præceptis reliquisse videmus, magna cum laude & gloria secuti sunt, memoriæ prodiderũt. Nam si qui fortè tales sunt, qui ea quæ de illis nõ iã diuinæ literę, sed vel Egesippi, vel Irenæi vel Eusebij, vel etiã Hieronymi aut aliorum eiusdem generis scripta cõfirmant, contẽnenda putant, aut nullius esse auctoritatis censent oportere, aut eodẽ in numero & loco habẽda illa iudicãt, quæ de illis vniuersa Ecclesia multis iam sæculis comprobauit: non video quid verum in historia, quę veritatis magistra est, aut sequi ipsi possint, aut alijs approbandum pro vero tradere. Si enim exempli causa, Aemylij Probi, si Suetonij, Plutarchi, aliorumque scriptorũ historias veras esse, ob eamque causam retinendas approbandasque iudicãt, horum aũt falsas & idcirco respuẽdas: primũ maximam iniuriam cùm illis talibus

viris tum Ecclesiæ facere videntur, qui horum scripta & Ecclesiæ iudicia minus habere virium ad faciendam fidem, quàm illorum censeant oportere. Deinde cùm nihil afferre posſint, cur illis potiùs quàm his fides habenda sit, & nos contrà graues causas afferre posſimus, quare his potiùs credi oporteat, isto quidem præiudicio suo planè declarant, & quantum ipsorum judicijs tribuendum sit, & quid de eis omnes boni existimare posſint. In eodem ... errore versari videntur, ij qui quales fuerint Apostoli cæteriq́ue. quos sanctiſsimæ beatiſsimæq́ue vitæ opinione clariſſimos in cælum hinc exolasse credit Ecclesia, scire non curant, tenere verò quos se in vita præstiterint ac gesserint oẽs ij, q̃ vel oĩno à religione nostra abhorruerũt, aut eam quidem coluerunt, sed ei turpitudine vitæ quantum in ipsis fuit, tenebras offuderunt, sibi laude esse ducunt. Videndum est enim, quantum cuique scriptori tribuendum sit & fidei & temporis, vt in eo & locus retineatur, & modus necessarius adhibeatur. Quorum omnium si ratio habeatur, sicuti certè imprimis habenda est, non est id quidem dubium, quin quoniam historia & ad veritatem & ad maiores dirigi debet, horũ duodecim virorum

sanctissimorum & cæterorum quorum literæ diuinæ mentionem faciunt, vita primum locum tenere debeat: proximũ, cæterorum quos ecclesia veneratur: tertiũ, eorum qui à nostro viuendi instituto non abhorruerunt, nec ab Ecclesia coluntur: postremũ, eorũ qui ab eodẽ abhorruerũt. Quæ enim (malum) ratio est id quod plerisque in more positum est, primas in hoc genere ijs tribuere, quorum res gestæ tra duntur, nec tam veræ sint, si modò sunt, quàm cùm superiorum omnium tum vel maximè primorũ, nec tantã lucẽ, tamq́ue certam ad vitã & mores afferre possint? Nec verò si quis splendidę orationis rationem ita habendũ esse cẽseat, vt hunc tam necessarium tamq́ue vtilem ordinẽ peruerti continuò putet oportere, audiendus est. Isto enim pacto fabula, id est, reiũ falsarũ fictarũq́ue narratio historię, veriq; cognitio falsi perceptioni anteponetur. Sed de his hactenus. Nunc cur & eum ordinem quem in exponendis eorum vitis seruaui tenuerim: & ad te potissimum, Iuli Ponti fex Maxime, hunc libellũ miserim, dicendum est. Ego cùm hos duodecim, viros à Matthæo, Marco, & Luca non eodem ordine nominari animaduerterem, nec aliũ ordinem addendũ putarẽ, eum potissimũ secutus

secutus sum, quem Lucas in Euangelio suo tenuit, nisi quòd Paulum commodè inter Petrũ & Andreã interijci posse iudicaui, cùm eos ab Ecclesia coniungi cernerem, & Matthiam postremum tenere locũ quòd Iudæ proditori cæteris præter Paulum iam delectis successerit. Tibi aũt potissimùm Iuli Pont. Maxime, horũ taliũ virorum, id est, Christi Apostolorũ vitas dicandas censui, quòd sedes Romana, cui hoc anno prouidentia diuina præesse cœpisti, semper iam ab initio Apostolica appellata sit, nõ ob aliam causam, nisi ꝙ Petrus princeps Apostolorum primus eam vniuersamq; Ecclesiam rexerit. Eum equidem maiestate tua indignum esse scio, sed cùm multos scribere de reb. diuinis cœpissem, atque hic vnus absolutus esset, eũ ad te hoc tempore. dum alij absoluentur, mittere malui, quàm gratulatiõis officio deesse, quod oẽs boni certatim & votis, & oratione sequerentur. Neque enim mihi committendũ putaui, vt cùm illi eam voluptatem, quam incredibilẽ ex ista maxima dignitate tua animis suis perciperent, declararent. vellentq; te hunc summũ honorẽ, ex tua tuorumq;, id est Christi ouiũ dignitate administrare, ego vnus in tãta omnium lætitia facerẽ, nec oratione scri-

ptoq; testificarer commune omnium nostrum gaudium ex eo natum esse, quòd te diuinitús delectū esse speremus, vt quemadmodum iam cœpisti, Ecclesiam quam perniciosis quibusdam opinionum quasi tempestatibus fluctibusque iamdiu agitatam & perturbatam, tuendam conseruandâque accepisti, pro summa sapientia & doctrina tua quam cum pari auctoritate Deus coniunxerit, ad eum tranquillitatis pacisq; portum, quem tantopere omnes quasi ex longa nauigatione adspirantes tenere cupiant, perducas. Faxit Deus optimus Maximus, vt potestas & voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeant, qui & illi maximæ gloriæ sint, & Ecclesiæ vtilitati, & tibi dignitati. Vale beatissime pater. Cormœriaci quod est oppidum Turonum in Galiia, Decimo Cal. Decemb. M. D. L.

(·.·)

IOACHI-

IOACHIMI PERIONII BENEDICTINI CORMOERIACENI DE rebus gestis vitisque Apostolorum Liber.

VITA BEATI PETRI APOSTOLI. IOACHIMO PErionio Benedictino Cormœriaceno auctore. (.·.)

SImon is qui Petrus, à Christo, vt mox docebimus, appellatus est, frater Andreæ Apostoli, Ioãne, siue Iona patre natus est in oppido Galileæ prouinciæ, quod Betsaida dicitur. Is à Christo primũ discipulus delectus est, deinde Apostolus, postremò cęteris totiq; Ecclesiæ p̃fectus est. Quod quemadmodum factũ sit, sigillatim exponendũ cẽsui. Andreas quidẽ eius frater, cùm Ioannem, qui Christum baptizauit dicentem audiret, Iesum esse qui peccata tolleret, eum secutus, apud illum eo ipso die commoratus est. Postridie Simo-

nem fratrem primũ inuenit,eiq́; ſe Chriſtum, id eſt, eum quem lex & Prophetæ venturum prædixiſſent,& inueniſſe & vidiſſe dixit,Simõ,qui hoc experire vellet, ad Ieſum ſe adducendum curauit, quem vt ille vidit,cùm eſſe Simonem Ionæ filium dixit, eiq́ue nomen Petri impoſuit quo appellandus eſſet. Petrus Ieſum his geſtis ſequi nõ cœpit,ſed tũ denique,cùm ad mare Galilææ eum ſe vocantem audiuit.Cùm enim duæ naues ad lacum Geneſarenum ſtarent, earumq́ue vnam quæ Simonis erat,Chriſtus cõſcendiſſet, eum vt à terra paulùm ſubduceret, rogauit. Chriſtus ſedens ex nauicula multitudinem docebat: qui vt dicendi finem fecit. Simonem admonuit, vt rete laxaret, ac in mare demitteret. Simon ſe ac ſocios tota nocte in piſcatione operã perdidiſſe dixit,ſe tamen dicto eius audientẽ, rete laxaturum. Quod cum feciſſet, piſcium multitudinem ceperunt tantam, vt rete rumperetur,cogereturq́; ipſe & ſocij eiuſdem nauis alios qui in altera naui erant, rogare vt venirent,& ſe adiuuarent. Illi cùm veniſſent, vniuerſi vtranque nauem impleuerunt,quo quidem pondere penè naues ſubmerſæ ſunt. Simon autem Petrus qui hoc Chriſti factum ſecum animo

penitus

penitus vt inusitatum, reputaret, & miraretur, se ad illius pedes infirmitatis cõscius misit, eumq́ue rogauit vt à se qui peccator esset discederet. Christus Petrum vt bono animo esset admonuit, eiq́ue fore dixit, vt homines caperet, id est retib, orationis eos ad ipsius fidem deduceret. Hinc Petrus ac socij eius relictis omnibus, Christum ita secuti sunt, vt nũquam posteà ab eo discesserint Itaque cùm non ita multò pòst, multi eius discipuli, propter eũ sermonem, quem ab illo de edendo corpore, & potando sanguine suo habitum pręposterè acceperant, discederent, rogaretq́ue Christus duodecim Apostolus, nũ ipsi etiam abire vellent. Simon Petrus vnus pro omnibus respõdit, Dñe ad quem nos con feremus? Verba enim eũ vitæ æternæ habere, Se etiam ac condiscipulos credere, ac cognouisse iam eum esse Christum Dei vi ui filium. Erant iam tum ex cõmuni discipulorũ numero duodecim delecti, quos Apostolorum appellauit nomine. Quod cùm Matthæus, Marcus & Lucas exponunt, Petrũ primo loco nominant: Matthæus verò prætereà primum eum vocat. Duodecim aũt, inquit, Apostolorum nomina sunt hęc: primus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius. Philippus

& Bartholomæus, Iacobus Zebedæi, & Ioannes frater eius, Thomas, & Matthæus publicanus, & Iacobus Alphæi. & Thaddeus, Simon Chananęus, & Iudas Iscariotes, qui & tradidit eum. Sed ad alia veniamus. Christus cùm quinq; millia hominũ quinq; panibus ac piscibus duobus ita satiasset, vt reliquiæ etiam permultæ superessent, Apostolus conscendere nauem, & transmittere, dum multitudinem dimitteret, iussit, ipse dimissa turba, solus in montem oratum ascendit, ibique vesperi etiã orat. Nauicula autem in qua erant Apostoli, in medio mari ita fluctibus iactabatur, vt penè se euadere posse iam diffiderent: cùm Christus re cognita, quarta noctis vigilia ad eos venit, ita pedibus, vt si terra eundum fuisset. Quem cùm ita ambulantem discipuli animaduertissent metu perculsi, clamare, ac visionem esse dicere. Ipse statim vt bono animo essent hortatus est, se esse, ne timerent. Petrus rogare eum, vt si ipse esset, se ad ipsum venire iuberet. Cumque Petrus illius iussu de nauicula descendens, pedibus ingredi cœpisset, exorta vi magna ventorum timuit. iamque submergi incipiebat, cùm CHRISTVS vt se seruaret rogauit. Christus autem porrecta manu compre-

hensum

henſum & ereptum obiurgauit, quòd de ipſius auxilio & ope diffiſus eſſet, Chriſtus in agrum Cæſarienſem nec ita multò pòſt cum diſcipulis venit. In ipſo itinere cùm ab eis quæſiuiſſet, quænam eſſet hominum de ipſo opinio: Illique ita reſpondiſſent, vt diceret eum alijs Ioannem Baptiſtam, alijs Eliam, nonnullis Hieremiam: aliquibus vnū aliquem ex prophetis videri, eos rurſus rogauit, quemnam illi ipſum eſſe dicerent. Tum Petrus vnus pro omnibus reſpondit, eum eſſe CHRIſtum Dei viui filium. Quo illo reſponſo ſatis declarauit, quantum ei tribueret, quamq́; verè de illo ipſo ſentiret. Itaque Chriſtus ipſe beatū eum eſſe dixit, quòd ei non caro & ſanguis, ſed pater ipſius qui in cælo eſſet, talem de eo opinionem patefeciſſet atque enunciaſset. Eumque Petrū eſse profeſsus, ſupra, & in ea petra Eccleſiam ſuam ædificaturum eſse promiſit, quam portæ inferorum nulla vi labefactare poſsent aut euertere. Claues prætereà eiſe traditurum cælorum, id eſt, eiuſmodi duplicem poteſtatem, vt quidquid alligauiſset in terra, id ipſe ratum in cælo habiturus eſset. Eodem ferè tempore amoris ſummi illius quidē, ſed parū conſideratè ſigna magiſtro diſcipulus

ostendit. Nam cùm idem discipulis, sibi propediem Hierosolymam eundum esse exponeret, ibíque fore, vt à pontificibus primisque ciuitatis irrideretur, consputaretur, verberaretur, interficeretur, ac tertio die ab inferis excitaretur. Petrus qui hæc eius maiestate ac virtute indigna existimaret, non diuinam prouidentiam charitatemque illius in genus hominum consideraret, eum obiurgauit his verbis, Deus ista prohibeat, hæc tibi minimè accident. Hoc Christus ita acerbè tulit, vt eum aduersarium vocauerit, eique vt se sequeretur imperauerit, quod non ea quæ Dei essent, verùm ea quæ hominum spectaret. Sexto pòst die illum, CHRISTVS vnà cum Iacobo & Ioanne eius fratre in montem quendam remotis arbitris duxit, vbi cùm ita illius & vultus immutatus esset, & vestis, vt ille Solis lumen imitaretur, hæc niuis candorem: eodemque puncto tẽporis Moses & Elias visi essent cũ eo loquentes de morte quã Hierosolymis perpessurus esset, tũ Petrus loci amœnitate, Christique iucundissimo illo gratissimoq; aspectu captus & delinitus, Domine, inquit, gratus est hic & commodus nobis ad habitandum locus. Itaque si tibi videtur, tria hic tabernacula, tibi, Mosi,

Eliæ,

Eliæque faciamus. Nihil ad hęc ille respōdit, tantumque visi sunt illi vocem exaudire monentis vt Christum filium suum charissimum audirent. Quod cùm audirent, prę metu proni in terram ceciderūt: ad quos Iesus accedens, eis, vt surgerent nec timerent, imperauit. Illi surgentes cùm oculos sustulissent præter Iesum viderunt neminem. Capharnaum Galileæ oppidum Christus docendi causa tum fortè venerat, cùm nonnulli quorum hoc munus erat, ibi tributum exigebant: Ij ad Simonem Petrum adeuntes, eum rogarunt num Christus eius Magister tributum pendisset. Cumq; ille annuisset, domum in qua Christus erat ingressus est. Christus eum occupās quæsiuit à filijsne suis reges tributum exigerent, an ab alienis? Cum ille ab alienis respōdisset, tum Christus conclusit, liberos esse filios; sed ne ipsi illis causam sermonis de se afferrent, eū ad mare iussit ire, & hamū iacere, eūque piscē quē primum cepisset auferre, eiusque ore aperto numū quē inuenturus esset, pēdere. Idem cùm Christum audisset siue docentem, siue admonentem, siue etiam præcipientem, vt si quis nostræ religionis ac disciplinæ alteri peccâsset, in primum clam remotique arbitris, ab illo

obiurgaretur: si ipsum non audiret, duos testes adhiberet: si ne tum quidem in viam rediret, idem apud Ecclesiam ab ipso accusaretur: cui si minimè ille obtemperaret, iam pro alieno à nostra disciplina haberetur: quoniam quoties peccanti nobis veniam dare nos oporteret, ex Christi oratione non planè intellexerat: eum rogauit, quoties peccanti fratri ignoscere deberet, & an si septies peccasset, in eo modum statuendum esse censeret. CHRISTVS autem non in septimo quoque peccato modum se statuere respondet, sed in septimo & septuagesimo. Quo ille responso facilè declarauit, quotiescunque Christianus aliquis contra nos quippiam aut dixerit, aut scripserit, aut fecerit, toties nos si ex animo vt sibi ignoscamus, roget, veniā dare oportere. Adolescens quidam admodum locuples IESum audiens, eum, vt viam salutis sibi ostenderet, rogauerat. Christus legis Mosaicæ præcepta quæ roganti ille commemorasset, eiusmodi esse respondit, vt ijs si pareret, vitam, & gloriam consequeretur sempiternam. Quibus cùm se ille iam inde à puero obtemperasse dixisset, Christus quiddā illi deesse addidit, quod si faceret, fore dixit vt perfecto absolutoque

que virtutis munere fungeretur, Hoc autem in eo positum esse, vt omnia quæ haberet, venderet, daretque egentibus, veniensque ipsum sequeretur. Ille qui multa, vt dixi, habebat, cùm de bonorum contẽtione ac despicientia verba Christũ facere audisset, tristis abijt. Christus autem cùm hoc cõperisset, discipulorum animos à diuitiarũ & opũ studio hoc modo abduxit, difficile esse eos qui essent locupletes, in cælũ peruenire: quin etiã facilius esse Camelũ per foramẽ acus, transire, quàm eũ in cælum conuolare, cuius spes omnis in opibus acquiesceret. Quod cùm illi intellexisent, mirari & quærere cœperunt, quisnam gloriam sempiternam consequi posset. Ille & hoc in hominibus situm esse negauit, & nihil esse dixit, quod DEI potestatem potẽtiamq; effugeret. Petrus verò qui Christum de contemnendis deserẽdisque omnibus ita disseruisse meminisset, vt ei etiam qui hoc fecisset, si gloriam consequi sempiternam vellet, necesse esset ipsum sequi, rogare eum cœpit, quodnam præmium ipse ac condiscipuli, qui eum contemptis relictisque omnibus secuti essent, ab eo expectare deberent. Tum Christus iureiurando confirmauit, ipsos illos qui eum secuti essent,

in mun-

in mundi renouatione cùm cœpisset iudicare, in sellis duodecim sedentes, duodecim tribus Israëlitici populi iudicaturos: omnes verò qui vel domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut liberos, aut agros, ipsius nomine causaque reliquissent, vitā sempiternā esse consecuturos. Idē in cōuiuio illo ad quod extremū duodecim Apostolos pridie quàm in crucem ageretur, adhibuit, quantum & Iesu tribueret: & de se detraheret declarauit, quantoq; studio ad gloriā aspiraret sempiternam. Cùm enim Iesus abluere eis omnibus pedes ac detergere constituisset, primum à Petro initium cepit. Quod ille primum cùm & magistri dignitatem, & suam infirmitatem, & vt ita dicam indignitatem consideraret, pati noluit: deinde cùm illum dicentem audisset, si eum non ablueret, nihil ipsi cum eo commercij, nihil commune futurum, tanta animi alacritate concessit, vt non solùm pedes, verum etiam manus & caput quo minus ab eo abluerentur, minimè recusaret. Eadem in cœna paulò pòst, idem CHRISTVM tristem perturbatumque animo animaduerterat, eodemque affectum animo ipsi ac condiscipulis prædicentem audiuerat, fore,

vt vnus eorum ipsum proderet. Qua illius oratione cùm vehementer omnes, vt æquum erat, commoti essent, ipse Ioannē silentio admonuit, vt ex Christo quisnā hoc tantum tamque immane scelus admissurus esset, cognosceret. Ille in Iesum sinum capite deposito, intellexit ad eum hoc crimen pertinere, cui frustum intinctū Iesus porrecturus esset. Quanta in magistrum fide esset, ibidem ostendit. Nam cùm ille omnibus prædixisset fore, vt ipsi ea ipsa nocte se deserto discederent, ipse multis verbis, iterum ac tertiùm pollicitus ei est, vt cæteri illum desererent, se tamen cum illo pariter antè moriturum, quàm tanto scelere se contaminaret. Quod quidem aliqua ex parte tum præstitit, cùm paulò pòst, in eo horto qui quòd oliuis consitus erat Oliueti dictus est, multitudo omnis generis armatorum qui eum cōprehensuri erant, à defendendo magistro nō deterruit districtoque gladio Malcho, qui vim primus inferebat, aurem præcidit. Itaque solus cum Ioanne posteà ex Apostolis Iesum cùm eum vinctum armata cohors ad pontifices & pharisæos hostes ducebat, vsque ad Annę ædes secutus est. Sed iam tempus illud venerat, in quo Christus ei amicitiæ officia nulla

Maria Magdalena, se ad sepulchrum Christi prima luce officij causa contulissent, neminemque vidissent, sed modò sepulchrum vacuum, Magdalena statim ad Apostolos veniens, eis nunciauit sepulchrū inane esse, dominumque sublatum. Petrus hoc nuncio valdè conturbatus, vnà cum Ioanne cursu eò contendit. Cumque illi ita esse animaduertissent, domum se receperunt. In quo quidem officio quoniam illi duo soli fuerunt, facilè intelligi potest, in eis magistri amorem maiores vires habuisse, altiusq; radices egisse quàm in cæteris. Quòd autem sequitur, eiusmodi est, vt ex eo vno illum magistro discipulum omnium charissimum fuisse appareat. Fortè Iacobo ac Ioanni eius fratri, & Thomæ, alijsque nõnullis cõdiscipulis se ad mare Tyberiadis piscatum ite dixerat, quibus etiam visum est eò vnà proficisci. Conscensa naue cùm totam noctem frustra in piscatione cõsumpsissent, mane Iesus in littore constitit eo quidem habitu, vt eum minimè agnoscerent. Quærit ille nunquid cepissent, quod cùm negarent, tum dixit, si rete ad dextrum nauigij latus iacerent, fore, vt inuenirent. Paruerunt illi, pisciumque multitudinem ceperunt tantam, vt rete iam

trahere

[s]euentu docebat. Cùm enim duodecim Apostolos à Christo delectos recordaretur, eum numerum Iudæ proditione ac morte & imminutum, & restituendū esse ex Dauidis psalmis intellexit. Itaque cum surrexisset, hoc condiscipulos docuit, his verbis: Scripturam impleri oportere, quâ Spiritus sanctus ore Dauidis de Iuda proditore magistri, prædixisset. scriptū enim esse in libro Psalmorum, Fiat domicilium eorum desertum, nec sit qui in eo habitet: & episcopatum eius alter accipiat. Itaque deligendum esse, ac sufficiendum in eius locū vnum ex ijs, qui semper Christum vnà cum ipsis secuti essent, ex eo iam tempore, cùm à Ioanne ablutus & baptizatus est, ad eum diem quo in cælum ascendisset. Hac Petri oratione cæteri apostoli adducti, duos vnà cum eo proposuerunt, Iosephum qui Barsabas dictus est, & Matthiam: orauerunt que Deum, vt ostenderet vtrum eorum vellet in Iudæ demortui locum succedere. Cumque eis sortes dedissent, Matthiæ sorte Magistratus & Apostolatus obtigit. Paucis pòst diebus, quinquagesimus dies, quem Pentecosten Græco nomine appellamus, venit. Eo die cùm Spiritum sanctum CHRIstus discipulis misisset, quo completi va-

ſanctum tuum corruptioni obnoxium fa-
cies. Dauidem enim non ipſum de ſe hæc
dixiſſe, cùm & mortuus eſſet, & ſepulcrū
illius vſque ad eum diem ibi viſeretur,
ſed cùm propheta eſſet, Deum ei iuraſſe:
quendam, qui ex illius ſemine naſcere-
tur, in ſolo illius ſeſſurum eſſe, hinc eum
hæc de Chriſti, vt hoc verbo vtar, reſur-
rectione multò antè prædixiſſe. Eum Ie-
ſum à Deo excitatum eſſe, cuius rei ipſi
omnes eius diſcipuli teſtes eſſent. Itaque
eum qui ſublatus eſſet in cęlum, promiſ-
ſione patris donum illud effudiſſe, quod
ipſi cernerent & audirent. Eum autem
in cælum aſcendiſſe Dauidem docere, his
verbis: Dixit Dominus Domino meo, ſe-
de a dextris meis, donec ponam inimicos
tuos ſcabellum pedum tuorum: cùm Da-
uid ipſe in cælum minimè aſcenderit.
Quapropter hoc ſibi perſuaderent, Ieſum
eum, quem cruci ſuffixiſſent, & dominum
à Deo & Chriſtum eſſe factum. Hæc cùm
Petrum perorantem audiſſent, ſubiit eos
pœnitentia, cumque ac cæteros Apoſto-
los rogarunt, quidnam facere eos opor-
teret: tum Petrus eos hortatus eſt, vt &
eos veteris vitæ pœniteret, vnuſquiſque
eorum IESV CHRISTI nomine aqua
ſalutari expiaretur, ſic enim fore, vt donū
ſpiritus-

ſpiritusſancti acciperent, ad eos enim eorumque liberos; & ad omnes qui procul abeſſent, quos quidem Dominus vocauiſſet, hanc promiſſionem pertinere. Alijs etiam verbis plurimis eos hortatus eſt, vt ſe ab eo hominum genere qui Chriſtum in crucem egiſſent, abducerent, atque ſecernerent. Valuit apud tria millia hominum hæc Petri oratio, omnesque aqua ſalutari abluti expiatique ſunt. Multò etiam plures, nec ita multò poſt, ad noſtram fidem religionemque deduxit. Is enim vnà cum Ioanne in templum orandi cauſa ad horam nonam veniebat, cum claudus & paralyticus quidam, quem morbus is ex vtero matris inuaſerat, portaretur: vt quemadmodum quotidie ſolitus erat, ante ianuam templi quæ Speciosa dicebatur, poſitus, aliquid ab ijs qui introirēt in templum acciperet. Is ergo cum Petrum & Ioannem introeuntes animaduertiſſet, eos vt ſibi aliquid largirentur rogare cœpit. Quem cùm illi intuerentur, Petrusque eum in ipſos oculos conijcere iuſſiſſet, ille paruit, quòd ſe ab eis pecuniam accepturum eſſe ſperaret. Sed cum Petrus ſibi argentum eſſe negaſſet, hoc ſe illi dare quod haberet, dixit, imperauitque vt IESV Chriſti Nazareni nomine ſe in pe-

des erigeret, atque ambularet. Se erigit ille statim, & in templum rectè ingrediens, Deo gratias agit, quod tantæ admirationi fuit omnibus, vt maximus concursus factus sit populi in porticum Salomonis ad Petrum & Ioannem, cùm ille eos teneret. Quam multitudinem vt vidit Petrus, nihil esse dixit, quod mirarentur, aut in se & Ioannem oculos conijcerent, quasi vi sua atque auctoritate fecissent, vt ille incederet. IESVM enim esse quem & illi dedirũ Pilati libidini, dimisso liberatoque scelesto homine, interfecissent, & Deus ab inferis excitauisset, cuius fide & nomine is quem cernerent ac nossent, sanus esset & incederet. Scire se hoc ab illis imprudentia esse factum, quẽadmodum etiam ab eorum magistratibus: quod autem omnium prophetarum sermone prædictum esset, CHRIstum esse perpessurum, ita absolutum esse à DEO. Quare eos facti pœniteret, ipsique in viã redirent, vt eorum peccata eluerentur. Multaque alia in eandem sententiam ipse & Ioannes dicebat, cùm sacerdotes & magistratus templi atque Saducæi internenerunt, qui iniectis manibus comprehensos eos in custodiam in crastinum tradiderunt, quòd molestè ferrent, doceri

illustrem dicunt, vt eam ipsi iam negare non possent. Itaque hoc tantum placere, ne deinceps loquerentur aut docerent Iesu nomine. Quod cùm eis imperarent, illi responderunt: Si æquum esset diuino iudicio, eos potiùs quàm Deum audire, ipsi viderent, Se autem non posse de ijs quæ vidissent & audiuissent non loqui. Post tũ cum minis dimiserunt, cùm nullam satis iustam causam animaduer[illegible] s inuenirent. Discipulorum omniũ eiusmodi erat vitæ institutũ, vt nec quisquam eorũ quic quã haberet vt suum: & si qui eis se adiungerent, omnia quæ possiderent, venderẽt, preciũq; ante apostolos ponerẽt. Vir autẽ quidam Ananias nomine cum Sapphira vxore sua, cùm agrum vendidisset, multumq; de precio detraxisset vxore cõscia, partem quandam afferens ad pedes Apostolorum posuit. Quòd cùm Petrus Spiritussancti permotione cognouisset, ab Anania quæsiuit, cur à Satana impulsus, Spiritui sancto mẽtitus esset, fraudassetq; de agri precio, cũ p̃sertim maneret ei, vendita que possessio in illius esset potestate. Neq; enim eũ mẽtitũ esse hominibus, sed Deo. Hæc cũ Ananias audiret, cecidit, & spiritũ edidit. Quæ res omnium animos vehementi metu perculit. Vix aũt trium

horarum spatium intercesserat, cùm Sapphira eius vxor huius rei ignara, introiuit. Eam Petrus rogauit, an tanti agrum vēdidissent: quæ cùm annuisset, reprehensaque esset ab illo, iisdem verbis quibus vir eius statim id quod ei Petrus prædixerat, cecidit mortua. Quanta autem vis in eo curandorū morborūm fuerit, quantaque omniū de eo in hoc genere opinio, hinc intelligi licet, quòd cùm omnes ægros & debiles in vijs, quibus iter factu- rum eum sperarent, posuissent, non expectabant, dum eos ipse tangeret, sed vim in eius vmbra tantam inesse putabant, vt se ac suos liberatum iri confiderent, si ea ad ipsos perueniret. Quæ eos spes minimè fefellit. Omnes enim qui tum è finitimis oppidis Hierosolymam venerunt, aut delati sunt, Petrus sanitati pristinæ restituit. Aeneam etiam quendam, qui annis octo iacuerat in grabbato paralyticus, Lyddæ curauit, quod cùm Lyddenses & Saronenses comperissent, ad Christianam religionem deducti sunt. Quinetiam mortuos excitauit, in ijs Tabitham, quæ Dorcas dicitur. Hæc Ioppe habitabat, mulier cùm virtutibus omnibus, tum liberalitate in egentes prædita. Cùm autem ex morbo interijsset, discipuli qui

Ioppæ erant, missis duobus, Lyddā quoniam haud procul inde aberat, Petrū rogant, vt ad se venire ne grauaretur. Venit ille, circumstant eum omnes viduæ flentes. eique vestes ostenderunt, quas ipsis Dorcas faceret. Eiectis foras omnibus, ipse orat, conuersusque ad cadauer, Tabitha inquit, surge. illa continuò oculos aperit, quam sua manu erecta, sanctis ac viduis viduam reddidit. Cuius miraculi fama cùm totam vrbem peruasisset, multi crediderunt. Sed eò, vnde digressus sum, reuertor. Simon quidam erat in quodam oppido Samaritanorum, magicis artibus & rationibus eruditus. Is cùm longo tempore ante aduentum Philippi, qui fuit ex septem Diaconis vnus, Samaritanos suis illis artibus præstigiisque ita captasset semper, vt illum vim magnam esse Dei dicerent: tamen Philippo multa de regno Dei ibi disserenti cùm multi assentirentur, ipse etiam assensus est, aquaque salutari expiatus, eum sequebatur. Apostoli autem qui erant Hierosolymæ, cùm Samariam disciplinam nostram approbasse audissent, eò Petrum Ioannemque miserunt, vt Samaritani oratione eorum, manuumque impositione Spiritū sanctū acciperent. Simon quē Magū paulò antè

fuiſſe diximus, cùm ita ſpiritū ſanctū dari ab Apoſtolis cerneret, contendit ab eis, vt precio ad hanc vim & poteſtatem perueniret. Petrus qui ſcelus hominis perſpectum haberet, Pecunia, inquit, tua tibi ſit exitio, quod Dei munus pecunia cōſtare, quærique exiſtimâſti. Itaq; eū admonuit, vt ipſum iſtius ſceleris pœniteret, Deūq; ipſe rogaret, ſi fortè hoc ánimi tam peruerſum præpoſterūq; iudiciū remitteret. Ille Apoſtolos orauit, vt Dñm cauſa ſua rogarent, ne qd eorū quæ dixiſſent ei contingeret. Petrus Ioppæ apud Simonem quendam ſutorem, eo tempore, quo Thabitam mortuā excitauit, habitabat. Paucis interiectis diebus, quædam ei viſio hora diei ſexta cùm eſuriret, & cibū capere vellet, hoc modo oblata eſt. Cælū apertū viſus eſt videre, ex eoque linteū magnum quatuor initijs & oris in terram demitti, in quo eſſent omnia genera quadrupedum, ſerpentium, & volucrum. Secuta eſt tum vox, ſiue admonentis, ſiue imperantis, vt ea occideret & comederet: cūq; negaſſet ille, ſe vlla re veſci poſſe, quę immunda ſacraque eſſet, tum vocem audire viſus eſt dicentis, quod Deus conſecraſſet & expiaſſet, id ne profanum diceret. Quod cùm iterum ac tertiò factum eſſet,

vas illud speciem lintei præferens, in cælum receptũ est. Petrus cùm se collegisset, cogitare ac reputare secũ cœpit, quidnam visio illa protenderet. Intereà & viri tres missi à Cornelio centurione cohortis Italicæ, ad ianuam Simonis sutoris peruenerunt, qui euocatis nonnullis quæiũt, num Simon Petrus ibi habitaret: & Spiritus eũ admonuit, esse tres qui eum vellent, cum quibus proficisci ne dubitaret, ꝙ eos ipse misisset. Itaque descẽdens, vltrò eis se obtulit, dixitque, eũ esse se quẽ quærerẽt, rogauitq; quid venissent. Illi se à Cornelio centurione viro probo, cuius de virtute & liberalitate in egentes Iudæi oẽs testarẽtur, missos esse dixerunt, quòd Angelus sanctus eum admonuisset, vt illum accersendum curaret. Postero die vnà cum illis profectus, sequenti Cæsaream peruenit. Cornelius conuocatis necessarijs & amicis eos expectabat: Itaque vt eum appropinquare cognouit, ei obuiam prodijt, misitque se ad pedes eius, vt illum adoraret. Quod ille facere, cũ se etiã hominem esse diceret, prohibuit. Domum vnà cum eo loquẽs cum intrasset, vt multos qui conuenissent vidit, eos certè scire dixit, nefas esse viro Iudæo societate coniungi cum alienis aut ad eos accedere. Sed quoniam

Deus ipsi ostēdisset, neminem hominem profanum aut immundū esse habendum, propterea accersitum se non grauatè venisse. Hinc quęrere cœpit, quamobrem ab eis accersitus esset. Tum Cornelius quatriduo antè exposuit, cum solus domi suæ hora diei nona oraret, virum quendam veste candida ornatum ita visum esse, qui & orationem ipsius, & eleemosynas Deo acceptas gratasque diceret, vt ipse Ioppa Simonem Petrum accerseret: itaque se gratias illi agere dixit, quòd venisset, & simul se paratos ad audiendum id omne, quod ei à Domino præceptum esset. Petrus cùm hæc audisset sibi compertum esse dixit, nullius rationem à DEO potiùs quàm alterius, haberi, sed acceptos gratosque illi esse omnes apud omnes gentes, qui eum timeant, iusteque vixerint. Verbum misisse dum filijs Israëliticis quòd pacem IESV nomine nunciaret, eum esse Dominum omnium. Eos scire verba habita esse ab illo per vniuersam Iudæam, quibus à Ioannis baptismo intellectum sit, Iesum à Spiritu sancto vnctum esse, eundemque omnes qui à diabolo oppressi essent, pro sua benignitate cucurasse, cum Deus in eo inesset, & cum eo versaretur. Se ac condiscipulos testes esse

eorum omnium, quæ ipse in Iudæa Hierosolymæque fecisset. Eū cùm Iudæi cruci suffixissent, tertio die à DEO ab inferis excitatum esse, ostensumq́ue nō omni populo, sed ipsis qui à Deo prouisi essent, conuiuioq́ue ab eo adhibiti vnà cum eo edissent atque bibissent: cùm à mortuis excitatus esset. Eundem eis imperasse, vt populum docerent, ac dicerent pro testimonio, ipsum à Deo viuorum & mortuorum datum esse iudicem. Eum prophetas omnes ostendere, cuius nomine omnibus qui ei crederent, errantibus & peccantibus venia daretur. Nondum finem dicendi fecerat, cùm Spiritus sanctus in eos descendit, qui eum audiebant. Quos cùm linguis loquentes, & Deum laudantes cernerent, Iudæi Christiani qui cū Petro venerant, obstupuerunt, q́ munus Spiritus sancti ad Gentes etiam pertineret: Tum Petrus eos Iesu Christi nomine baptizandos expiandosq́ue curauit. Hierosolymam cùm Petrus paulò pòst adijsset, Iudæi qui nostram disciplinam comprobassent, eum grauiter obiurgarunt, quòd ad homines qui præputium haberent, diuertisset. Quibus cùm rem omnem ordine narrasset, ita in eius sermone acquieuerunt, vt Deo gloriā tribuerēt, quod etiam

ſet, Mariæ matris Ioannis, qui Marcus dictus eſt, in qua multi orabant pulſauit fores. Cumq́ puella quædã Rhode nomine accurrens, quiſnam pulſaret, rogaret, cognita Petri voce non aperuit, ſed geſtiens lætitia omnibus nunciatũ rediȷt, Petrum ad fores ſtare. Illi qui eum in carcerem cõiectũ cuſtodiri etiã exiſtimarent, primùm inſanire eam dixerunt, deinde cùm illa ita eſſe affirmaret, eius angelum eſſe fatebantur, in eaq́ue ſententia permanſerunt, quod Petrus qui ſemper pulſabat, intromiſſus, rei veritatẽ cõprobauit. Ipſe manu indicto ſilentio, eis rẽ omnem ordine expoſuit, eosq́ rogauit, vt ea ipſa Iacobo & condiſcipulis nunciarent. Iudæi poſteà extiterunt, qui primùm Antiochiæ, deinde etiam Hieroſolymæ docerent, qui non circunciderentur, vitam ſempiternam conſequi poſſe neminem. Tum fortè Antiochiæ erant Paulus & Barnabas, qui cùm contrà docerent, id non eſſe neceſſarium, res ad magnam contentionem ſeditionemq́ue peruenit: itaque Chriſtianis omnibus, qui eam vrbem incolebant, Paulum & Barnabam vnius, quoſdamq́ alios alterius factionis, mitti placuit de hac cõtrouerſia Hieroſolymam ad apoſtolos atque maiores natu. Quò vt venerunt,

apoſtoli maioresq; natu cōuenerunt vnū in locum, vt quid de hac re teneri oporteret, viderent. Cumque res diligēter tractaretur, Petrus ſurgens, ſcire omnes qui aderant, dixit: prouidentia diuina iampridem factum eſſe, vt ex ipſius ore Gentes Euangelij verba audirent, & crederent, idque Deum ita approbaſſe, vt eis æquè ac ipſis qui Iudæi eſſent, ſpiritum ſanctum daret, nihilque inter vtroſque intereſſe oſtenderet. Itaque nihil eſſe quòd dent operam, vt Deus onus diſcipulis imponat, quod neque ipſi, neque maiores ferre potuiſſent, præſertim cum munere ac beneficio IESV Chriſti, gloriam ſempiternam, quemadmodum illi ſe conſecuturos eſſe confiderent. Iacobus frater Iudæ Apoſtoli, qui Hieroſolymitanus Epiſcopus erat, cùm peroraſſet Petrus, ita locutus eſt: Simonem narraſſe, quemadmodum Deus primùm conſtituerit ex Gentibus populum ſibi adipiſci ac ſumere, id quod prophetæ tradidiſſent. Itaque hoc cenſere ſe, eorum animos, qui ex Gentibus ad Deum reuerterentur, non eſſe conturbandos nouis legibus, ſed ſcribendum ad eos eſſe, vt ſe deinceps ab ijs quæ idolis immolarentur, à ſtupro & fornicatione, ab eorū animalium quæ ſuffocata eſſent, [illegible] ne abſti-

abstinerent. Hoc omnium sententijs com probatũ est. Itaque missa Epistola ad eos qui Antiochiæ erant, cuius hæc fuit sententia, Visum esse Spiritui sancto & ipsis, nihil oneris eis imponere, nisi ea quæ modò commemorauimus. Atque hæc quidẽ sunt, quæ de Petro in his libris, qui noui testamenti nomine inscribuntur, & appellantur, scripta reperiuntur. Quę autem deinceps narrabimus, ab alijs vt ab Egesippo, Irenæo, & Eusebio, Hieronymoque accepimus. Romam quidem Petrus venit Claudio Imperatore, ibique pontificatum quinq; & viginti annis gessit, vt omnes probati auctores ac veteres cõmemorãt. Quòd si quinq; & viginti annis põtificatũ administrauit, id est, vsque ad quartumdecimum Neronis annum, qui idem vltimus fuit, certè tertio vel secundo, vt Hieronymo placet, Claudij anno primũ Romam venerit, necesse est. Nonnulli autem exponunt, in ijs Clemens, qui ei quarto loco successit, eum Romam eo maximè consilio venisse, vt Simonis Samaritani, de quo paulò antè dixi, errorem refelleret. Egesippus quidem principio tertij libri aliquid narrat, quod quia & ad Petri laudem, & Simonis summum dedecus pertinet, non erit alienum exponere. Si-

monis istius fraudes & præstigiæ tantum apud Neronem valuerant, vt non solùm primum apud eum locum amicitiæ teneret, verùm etiam illi ab eo diuini honores tribuerentur, vt Iustinus, Irenæusque cōmemorant: præter autem alia inusitata opera, quæ effecturum se esse pollicebatur, etiam mortuos ab inferis excitare se posse iactabat. Excesserat tum forti è vita Romæ adolescens nobilis, Neronis propinquus, ad quem excitandum alij Petrū, alij Simonem accersendū censuerūt: illi cùm venissent, Petrus Simoni qui suā vim & potestatem iactaret, priores partes dedit, ita tamen vt si id quod se facturum esse profiteretur, non præstaret, ipsi non deesset. Simon qui plurimùm apud barbaros & ignaros nostræ religionis homines artes suas valituras speraret, conditionem hanc præposuit, vt si ipse adolescentem ab inferis excitasset, Petro moriendum esset: sin Petrus hoc certaminis genere vicisset, idem supplicium maneret. Placet Petro cōditio. Accessit ad mortuum, qui vt carmina quędam pronunciare cœpit, is qui mortuus erat, caput mouere, & agitare visus est. Hinc clamor barbarorum, eum viuere, cum Simone loqui, cum gaudio vociferantium: hinc in Petrum
irarum

itarum stimuli, hinc etiam irridentium cachinni, quòd se ausus esset cum Simone comparare. Petrus qui ea falsa quæ à Simone fiebant intelligeret, eundem vultum, eundem oris animique habitũ ferebat. Silentiũq; imperauit, ita locutus est, non id verum esse quod videretur, sed speciem quandam veri imitari. Quòd si verũ esset eum viuere, ipse loqueretur: si verè ab inferis excitatus esset, surgeret, incederet, colloqueretur. Atque quò facilius nõ solùm id falsum esse quod videretur, intelligi posset, sed ne iam quidem ostendi speciem posse, Simonem à mortuo iubet secedere: cùm recessisset, ne moueri quidẽ vnquam visus est postea. Tum Petrus cùm secum ipse silentio paulisper orasset, adolescenti vt Christi nomine sanus & incolumis surgeret, imperauit. Statim surgit adolescens, loquitur, incedit, cibum capit. Eum postea matri tradidit, quæ cùm eum rogaret, vt ab se illum discedere ne pateretur, eam ne timeret, hortatus est, eum enim custodem suũ habere. Hoc cùm omnibus ingentem admirationem excitasset, in contrariũ versa sunt omnia. Petrũ laudibus in cælũ ferre oẽs, Simonem vt præstigiatorẽ irridere, explodere, & lapidib. obruere, idq; factũ esset, nisi Petrus com-

comperit dolens amici casu, ereptumque sibi virum Reip. vtilem ac necessariũ, moleste ferens, Petrum quemadmodum interficeret, cogitare cœpit. Cùm verò comprehẽdi eum iussisset, ea re cognita, Christiani omnes eum rogant, vt aliò se recipiat Petrus contrà, se non commissurum dicit, vt metu mortis cessisse videatur, æquum esse mori pro Christo, qui mortem subijsset pro omnibus, non mortem illam, sed immortalitatem futuram, indignam se esse fugam mortis, qui multos doctrina sua, vt se hostias Christo offerrent, impulisset. Christi prædictione mortem sibi subeundam esse, qua Deo gloriã tribueret. Atque hæc quidẽ & his similia, Petrus asserebat, plebs aũt illachrymans ab eo petebat, ne se inter maximas sæuientium barbarorum tẽpestates fluctuantem desereret. Vicerũt fletus & lachrymæ obstinatum animum. Discessurum se ex vrbe pollicetur. Itaque in sequẽti nocte salutatis Christianis, proficisci solus cœpit, qui vt ad portam qua egredi constituerat, venit, Christum sibi obuiàm prodire videt, adoransque eum, quonam iret rogauit. Ille cùm Romam se vt iterum cruci suffigeretur, venire dixisset, statim Petrus hoc de genere mortis suæ dictum intellexit,

xit. Itaque in vrbem rediјt, nec ita multò pòst comprehensus, supplicio crucis inuerso capite, quòd indignum se esse diceret, qui ita vt Christus moreretur, affectus est. In cruce multis verbis Christo oues commendauit, quas ipsi tradidisset.

VITA BEATI PAVLI APOSTOLI, IOACHIMO Perionio Benedictino Cormœriaceno auctore.

PAulus qui antè Saulus appellabatur, Iudæus, vt ipse ait, Pharisæusque genere, ex tribu Beniamin, Tharsi quod est Ciliciæ oppidum, natus est. Vt aũt aptus literis eius animus fuit, eũ Hierosolymã legis Mosaicæ perdiscendæ causa parentes miserunt, ibiq; Gamalielem legis optimum interpretem doctoremque audiuit. Hic autem eum fructum ex studijs percepit, vt statim ei contigerit æquales suos longè multumque superare non solum legum institutorumque, quæ à maioribus acceperat, doctrina, verùm etiam in ijs defendendis studio, & voluntate. Itaque dum etiã admodũ adolescens esset, cerneretque Stephanum aliam disciplinam, vt ipsi videbatur, Mosaica sublata

lata & conuulsa, constituere velle, eorum omnium qui illum ea de causa lapidibus obruerũt, vestes cũstodiuit, necisque eius vt ipse ait conscius fuit. Nec verò ita multò pòst, biennio ferè exacto, cùm ipse per se iam religioni disciplinæque nostræ nocere posset, hostili infestoque animo Ecclesiam primùm domi, id est Hierosolymæ, deinde foris oppugnare cœpit. Nam in ædes ipse irrumpebat, virosque ac mulieres, qui Christum vt Deum colerent, vi abductos tradebat custodiæ. Impetratis verò hac de re à principe sacerdotũ ad synagogas Damascenorum epistolis, quasi furijs agitatus, adiunctis comitibus, eò contendit, vt si quos ibi inuenisset huius disciplinæ viros ac mulieres, vinctos Hierosolymam perduceret. Iam ille magnã itineris partem in eo consilio propositoque permanens confecerat, cùm subitò media luce, offuso, obiectoq; cœlesti lumine excæcatus, metuque perculsus, ex equo decidit. Tum verò huiusmodi vocem exaudiuit, Saule, Saule, quid me oppugnas? Cumq; obstupescens, quæsiuisset, Quis es Domine? illeque dixisset, Se esse Iesum quem oppugnaret ac prosequeretur, durũq; ac graue ei esse stimulo calces opponere: tũ quærere cœpit, quid se ille facere iube-

iuberet At ille, vt Damascum proficisceretur admonuit: ibi enim eum auditurũ, quid ipsum facere vellet. Comites autem Pauli perterrefacti constiterant, cùm & vocem exaudirent, & viderent neminem. His ita gestis, Paulus vt præceptis Christi pareret, oculos aperit, sed cùm nihil prorsus cerneret, à comitibus deductus est. Iam triduò oculorum munere caruerat, cibumq́ue non ceperat, cùm quidam CHRISTI discipulus, cui nomen Ananias, ab illo in visu admonitus confirmatusq́ue, quòd Paulum sibi discipulum doctoremq́ue gentium delegisset, ad Paulum adijt, eiq́ue negotium, quod ipsi Christus dedisset, exposuit. Expiatur salutari aqua Paulus, capioq́ue cibo vires suas seq́ue collegit. Atque hoc quidẽ pacto Paulus à vita Deo ingrata ad Christianam religionẽ traductus est. Nunc quem in hac se præbuerit, dicendum est. Nunquam ille tam infestus & acer nostræ religionis disciplinæq́; antè quàm ei se Christi impulsu addixit, oppugnator, hostisq́; fuit, quàm magnum se eiusdem posteà propugnatorem defensoremq́ue pręstitit. Ad eam enim defendendam tum celeritatem attulit, tum studium, tum incredibilem inuicti animi in omni suppliciorum genere patiẽtiam

&

& constantiam. Nam vt primùm aqua salutari expiatus est, qui anteà in Iesum cõtumeliosus fuisset, eumque Deum esse ac Christum, quem Iudæi seruatorem expectarent, ita pernegasset, vt qui id confirmarent, eos vinctos ad suppliciũ necemque, vt dixi, raperet: contrà non priuatim & obscurè, sed publicè ac palam Damasci in senatu concilioq; publico ciuitatis hũc & filium Dei & Christum esse, profiteri ac prædicare cœpit. Quæ eius tam repentè facta mutatio, cõtrariaque oratio, & omnibus qui eum audiebant, tantæ admirationis fuit, vt dicerent: An non hic Hierosolymæ eos, qui Iesum appellabãt, oppugnabat, eoq; huc venit, vt vinctos illos ad principes sacerdotũ pertrahat? & Iudæis tam inuidiosa atque inuisa, vt tandẽ communi consensu & quasi conspiratione eũ necare decreuerint. Quod quò & commodiùs & maturiùs facerent, præfectum Arethæ regis rogant, vt vigiles pro portis excubare iubeat. At eius discipuli illorum insidijs cognitis, ipsum noctu è specula in sporta dimiserunt, & ita fuga salutem quæsiuit. Lucas quidem eum commemorat, statim ex hac fuga se Hierosolymam recepisse, conantẽque se discipulis adiungere, metu prohibitum fuisse, quòd illi disci-

discipulum eum minimè crederent: Barnabæq; opera ad Apostolos adductū esse, qui eis ordine quæ & in itinere sibi euenissent, & à se Damasci Iesu nomine magno animo acta essent, narrauerit. Ipse autē Paulus in Epistola quā ad Galatas multò pòst scripsit, se ad Apostolos profectum negat, nisi triennio pòst, primūq; in Arabiam concessisse, deinde Damascū rediisse confirmat. Itaque vel Lucas prætermissa eius in Arabiam profectione, & in Damascum reditu, quod triennio pòst egerit Paulus commemorat, vel certè Paulus ex illa fuga Hierosolymam ad Apostolos se recepit, cum eisque tā paucos dies commoratus est, vt hoc sibi cōmemorandum non putauerit. Vtcunque res habeat, hoc profectò constat, eum & Hierosolymam & in Arabiam venisse Quantum quidem temporis in Arabia consumpserit, incertū est Neque enim ipse, neque Lucas, neque quispiam alius tradit. Hoc autem dubium non est, quin in ea regiōe quandiu commoratus est, multa verba de religione nostra fecerit, multosq́ue ad Chrsti fidem deduxerit. Ab Arabia Damascum se rediisse dicit, deinde triennio pòst Hierosolymam venisse Petri videndi causa, & apud eum dies quindecim commoratum,

alium-

aliumque Apostolum præter Iacobū fratrē, id est, propinquū Domini, vidisse neminem, Quinoecimo pòst die in Syriā & Ciliciam concessit, quòd vt ipse ait, Ecclesijs Iudææ quæ Christum colebant, facie ignotus esset. Atq; hoc ipsum est fortasse, quod Lucas deinceps commemorat, cùm cum à Barnaba ad Apostolos deductus esset, ipseq; cū Gentibus locutus esset, dispu tassetque cum Græcis, qui illum ob eam causam interficere cupiebant, à Discipulis cognito eorum cōsilio deductum esse primùm Cæsaream, deinde Tharsum Ciliciæ oppidum. Cùm autem illic esset, Barnabas qui Antiochiam à Discipulis gratulandi causa ijs quos Christo credidisse cognouerant, missus erat, hortandique eos, vt in suscepta professaq; semel fide permanerēt, non ita multò post Tharsum vt illū quæreret, profectus est, quē cùm inuenisset, eum Antiochiam duxit, ibique annū continuum ita populum docuerunt, vt Discipuli tum primùm Christiani nominarentur. Visum est etiam tum discipulis, qui in ea vrbe habitabāt, cōferre quātum quisq; poterat, ac pro facultatibus, idque per Barnabam & Paulum discipulis egentibus qui Iudæā incolebant mittere. Quo expleto munere, Antiochiam adiuncto

Ioan-

Ioanne qui Marcus appellatus est, reuersi sunt. Erant autem præter illos Antiochiç tum prophetæ & doctores permulti, qui cùm Dominum colerent, ac ieiunarent, Spiritus sancti iussu Paulum & Barnabam ad id munus & opus, ad quod perficiendum eos delegerat, positis super eos manibus, cùm orâssent atque ieiunassent, dimiserunt. Illi autem à Spiritu sancto delecti atque missi, primùm in Seleuciam venerunt, deinde in Cyprũ nauigauerũt, vno comite itineris Ioanne, de quo paulò antè dixi. Cumque totã Insulam vsque ad Paphum obijssent, Sergius Paulus proconsul vir prudens eos accersiuit, quòd verbum Dei audire cuperet. Erat tum in eius comitatu quidam magus, cui nomen Elymæ erat, qui Apostolis, cùm proconsulem à sententia abducere studeret, resistebat. Hoc cùm Paulus instinctu Spiritus sancti cognouisset grauissimis eum verbis obiurgare cœpit, quòd Diuina consilia institutaque dissolueret ac tolleret, eumque cæcitate ad tẽpus huiusmodi sceleris sui pœnas daturũ esse prædixit. Vix ille finem dicẽdi fecerat, cùm Elymas cæcus repente effectus, qui se duceret obambulans visus est requirere. Quo tam admirabili facto adductus Sergius Paulus

pro

proconsul, credidit. Ex quo plerique, in his Hieronymus, illum qui antea Saulus diceretur, Paulum nominatum esse confirmant. Paulus autem & Barnabas à Papho soluentes Pergen Pamphyliæ vrbem traiecerunt, Hinc Ioanne Hierosolymam reuertente, ipsi Antiochiam Pisidiæ oppidum recto cursu contẽderunt. Quo in oppido cùm aliquandiu commorati essent, in synagogam conuenerunt. lectisq; pro more nonnullis, legis & prophetarum capitibus, principes eos rogauerunt, num quid vellent dicere. Tũ Paulus clarissima oratiõe vsus est, qua Dei in Iudæos beneficia vsq; à Patriarcharũ selectione populiq; ex Aegyptiorũ seruitute, liberatione repetens cõmemorauit, perduxitq; ad Dauidẽ. ex cuius semine, ac genere Iesum seruatorem Deus ex pacto extulisset, quem Ioannes venturum prædixisset, venienti testimoniũ diuinitatis dixisset, quẽ principes sacerdotum nullo comperto crimine innocentem indicta causa in crucem egissent, ablatumque sepulturæ tradidissent, quem tertio pòst die ab inferis excitasset, conuenienter ijs omnibus; quæ à prophetis prędicta essent. Eum esse agnoscerẽt, cuius beneficio delictorum eis gratia fieret, quam facere lex Moysis minimè

potuiſſet. At eis qui ab Abrahamo genus duxiſſent, qui Deum timerent, hoc verbũ ſalutare miſſum eſſe, ad eosq; pertinere. Cùm finẽ dicendi feciſſet, dimiſſaq; concione, ipſe & Barnabas exirent, eos rogarunt vt proximo die, qui ſolennis erat habendis concionibus (ſabbatũ vocãt) iisdem de rebus verba facerent. Multi autem Iudæi & peregrini eos ſecuti ſunt, quos illi vt in ſancto propoſito permanerent, hortari non deſtiterunt. Cùm autem dies veniſſet, tota propè ciuitas conuenit ad verbum Dei audiendũ. Quod cùm Iudæi animaduerterent, ira perciti, iis quæ à Paulo dicebantur, contradicere cœperunt. Tum Paulus & Barnabas magno conſtantique animo Iudæis dicunt, eis primùm conſilium verbumque Dei exponẽdum fuiſſe, ſe autem iam, quod indigni eſſent illi iudicio ſuo ſempiterna gloria quam prædicarent, ad Gẽtes proficiſci, ſic enim Dominum ipſis præcepiſſe. Quod cùm ij qui erant ex Gentibus, audirent, maximam ex eo voluptatẽ perceperunt, Dominiq; verbũ maximis laudibus honorificiſque verbis extulerunt, quin etiam omnes quibus vitã æternam Deus dare decreuerat crediderũt. Hanc continuò Apoſtolorũ gloriã Iudæorũ inuidia conſecuta eſt. Adduxe-

runt

runt enim eos in inuidiam odiumq; primorum ciuitatis, ac mulierum tãtum, vt orto tumultu excusso primùm ex pedibus Dei præcepto puluere Iconium venirent. In hoc quoq; oppido cùm synagogam Iudæorũ ingressi ita verba facerent, vt multos Iudæos & Græcos ad religionem disciplinamq; nostram deducerent, Iudæorũ opera & inuidia in eos Gẽtium animi cõcitati sunt. Ac multis quidem diebus quibus ibi commorati sunt, magno animo egerunt, cùm intereà Dominus signis miraculisq; verbũ suum ornauit ac probauit. Cùm aũt distracta diuisaq; esset in partes duas ciuitas, alteraq; pars Apostolos sequeretur, altera quæ cum Iuæis faciebat impetu facto, eos contumelia affectos lapidibus obruere decreuisset, huius rei certiores facti se Lystram & Derban Lycaoniæ oppida contulerunt, ibique atque in finitima regione docendi verbi diuini munere functi sunt. Tum fortè Lystris erat claudus quidam qui semper ingrediendi munere caruerat, Eum cùm Paulus ita audientem animaduerteret, vt se curari posse non videretur diffidere, clara voce ei vt rectus se in pedes erigeret, imperauit. Erigit se ille, valentisque ritu ingredi cœpit. Quod cùm turba animaduertisset

magna voce Lycaonicè omnes, Deos specie habituq; hominũ ad se venisse clamant, nuncupantq; Barnabam Iouem, & Paulum Mercuriũ, quòd dux verbi esset. Sacerdos quoque Iouis hoc comperto, tauros cum coronis ante portas vrbis vnà cũ populo volebat immolare, fecissetque nisi Apostoli in medium scissis tunicis prodijssent cum hac oratione. Se etiam mortales esse illis similes homines, qui docerent rebus huiusmodi fictis & falsis repudiatis Deum viuũ colendũ esse, cuius opere cælũ, terra, mare, omniaq; quę illa complexu suo continerẽt, constitissent, qui superioribus tẽporibus Gentes suo arbitratu viuere licuisset, quibus tamẽ specimen sui edidisset, pluuijs temporibusque fertilitatem præstantibus. Quæ cùm illi dixissent, vix tandem obtinere potuerũt, vt ne immolarent. Nonnulli aũt Iudæi nec ita multò pòst Antiochia & Iconio venientes multitudini persuaserunt, vt Paulum lapidibus obruerent, quem eiectum ex vrbe pro mortuo reliquerunt. At discipulorum opera qui eum circundederunt, seruatus in oppidum introiuit, posteraq; cum Barnaba Derbam profectus est. Cũq; in illo oppido verbum DEI docuissent, adduxissentq; multos in Christo fidem,

Lystram

Lyſtram, Iconium, & Antiochiam reuerſi ſunt, ibiq́ue diſcipulorum animis confirmatis cùm exhortati eos eſſent, vt in fide permanerēt, multisq́ue calamitatibus & aduerſis rebus ſuperatis, in Dei regnum introeundum eſſe docuiſſent, præfectisq́ ſingulis vrbibus presbyteris oraſſent cum ieiunijs eos Domino in quem crediderant commendauerunt. Tum vero obeuntes Piſidiam, in Pamphyliam contenderunt, cumq́ue Pergæ verbum Dei nunciaſſent deſcēderūt in Attaliā, inde Antiochiā in qua vrbe delecti fuerāt ad id munus quo functi erant, nauigauerūt. Quò cum perueniſſent, conuocata concione, expoſuerunt omnia quæ DEI benignitate egiſſent. Commorati ſunt autem ibi multos dies cum diſcipulis, quo quidem tempore quidā ex Iudæa venerunt qui hoc profitebantur, Niſi qui ex lege Moſis circūciſus eſſet, ſalutē adipiſci poſſe neminem. Cumq; Barnabas & Paulus ab illis diſcreparēt, ex eaq; diſſenſione, orta eſſet, vt fit ſeditio, placuit omnibus, Paulum & Barnabā cum alijs nonnullis alterius factionis Hieroſolymam ad Apoſtolos & preſbyteros de hac quæſtione mitti. Illi per Phœnicem & Samariam Hieroſolymam profecti, ibi exponebant, quanta DEVS

collaudatoque cõsilio Ioannem quē paulò antè reuertisse Hierosolymam dixi, secum esse vellet, Paulus autem nollet propterea quòd Hierosolymam tum cùm ipsi operam eius desiderarent, abijsset: secuta est, ex eo dissensio tanta; vt Barnabas cómite itineris Ioanne asscito, in Cyprũ adiret, Paulus adiuncto delectoq; Sila Syriã & Ciliciam obiret, quibus in regionibus confirmatis discipulorum animis eos vt Apostolorum presbyterorumq; pręceptis parerent, admonebat. De qua illius profectione antè quam plura dico, libet de superiore quam Hierosolymã, vt dictũ est, susceperunt, ille & Barnabas, aliquid dicere. Mihi quidem hęc illa videtur esse quam in Epistola ad Galatas exponit his verbis: Se iterum Hierosolymam quartodecimo anno pòst, asscito Tito vnè cum Barnaba venisse contulisseque cum discipulis, sermonemque habuisse de eis, quæ ad Euangelium quod gentibus & apud Gentes prædicaret, pertinerent, idque in commune ac publicè, quòd in eo concilio de quo paulò antè dixi, factum esse arcitror, priuatim autem ac remotis arbitris cum ijs de quibus aliqua esset opinio Iacobũ autem, Petrum, & Ioannem, qui columnia religionis nosttæ esse viderentur, cum

munus, quod Christus ipse concessisset, cognouissent, datis dextris, id est data acceptaq; fide societatem, cum ipso & Barnaba conflãt, vt illi ad Gentes, ipsi ad Iudæos proficiscerẽtur. Hoc vt credam, me hæc verba cum ijs quæ ex Luca supra cõmemoraui collata & cõiuncta admonẽt. Nam cùm ita seiunctum à Paulo Barnabã Lucas propter Ioannem dicat, vt nunquã posteà eum à Paulo visum esse commemoraret, his autem verbis confirmat Paulus se vnà cũ Barnaba tantò pòst Hierosolymã profecturum esse, vt sermonem de euangelij ratione cũ apostolis haberet, quod semel factum esse idem Lucas narrat, certè hæc illa ipsa, non alia videtur profectio, Idẽque declarat quod deinceps in eadem Epistola Paulus confirmat, Petrum cùm Antiochiam venisset, & modò cũm Gẽtibus modò cum Iudæis clã cibum caperet, cùm Iudæos tum verò Barnabam in istam suam simulatam & fictã traxisse sententiam. Atqui Barnrbas post eam de qua dixi dissensionem, nunquã visus est Antiochiæ. In Cypro enim interfectum eum fuisse, Ioannes is quem secum duxit, in vita eius exponit. Atq; hæc à me eò dicta sunt, vt ne temporum inscitia laberemur. Nunc ad reliquã expositionẽ reuertamur.

tamur. Paulus igitur comitem itineris laborisque socium delegit Silam. Ij cùm Syriam & Siliciā obeuntes, Derbā & Lystriā peruenissent, Paulus ibi Thimotheū patre Gentili matre Iudæa eaq; fideli natū, cuius de vitæ integritate, disciplinæque obseruatiōe discipuli bene existimarēt ac loquerētur, cùm inuenisset, secum proficisci voluit, eumq; propter Iudæos circūcidit. Quocunq; venissent, ea quæ ab apostolis & presbyteris Hierosolymæ decreta fuerant seruanda tradebant. In Phrygiam & Galatiā cùm venissent, Spiritus sanctus vetuit ne verbum Dei in Asia docerent. Inde cùm traiecissent in Mysiam vellētq; in Bithyniam venire, Spiritus Iesu non siuit. Itaq; ex Mysia Troadem profecti sunt. Hic visum Paulo ostensum est. Vir quidam Macedo visus est ei stare, ac orare, vt in Macedoniam traijceret seque adiuuaret. Quo ex visu intellexit Paulus ijque qui cum eo erant. cùm eis exposuisset, se à Deo ad Euangelium Dei Macedonibus renunciandum vocari. Itaque statim Troade recto cursu Samothracam, & in sequēti die Neapolim tenuerunt, inde Philippos quę est prima partis Macedonię ciuitas. In hac vrbe aliquot dies cōmorati sunt. Egressi autem portam ad flumen

precationis causa cùm consedissent, verbumque Dei mulieribus, quæ eò conuenerant, prædicarent, & in ijs quædam mulier Lydia nomine purpuraria Thyatirorumque Deum colebat, ea quæ à Paulo dicebantur attentè audiret, afflata spiritu sancto credidit. Cumq; aqua vitali expiata, totaque eius familia rogaret, vt si se fidelē esse Domino cognouissent, ad ædes suas habitatū venirent, impetrauit. Cum autem Paulus cum suis precationis causa irēt, facta est eis obuiam puella quædam, quæ numine Pythonico afflata diuinando; magno quæstui Dominis suis erat. Hæc Paulum comitesque eius secuta, magna voce hæc locuta est, Hi homines serui Dei sunt, qui vobis viam salutis ostendunt. Idque multis diebus fecisse dicitur: Paulus autem ad eam conuersus, Dæmoni imperauit, vt Iesu Christi nomine ex illa exiret, eodemque puncto temporis egressus est. Domini autem puellæ cùm de spe quæstus hoc pacto se decidisse animaduerterent, Paulum & Silam comprehenderunt, perduxeruntq; in forum ad principes, producentesque magistratibus, eos dixerunt perturbare ciuitatem, docereque morem & disciplinam, quam sequi & approbare ciuibus qui Romani essent minimè

nimè liceret, Magistratus cùm etiã multitudo in eos infesta venisset, scissis tunicis suis, eos virgis cędi iussit, cæcos in vincula coniecit. Media autẽ nocte cùm ita precarentur Deum & laudarent, vt ab alijs qui erant in carcere facilè exaudirentur, terræmotus repentè factus est tantus, vt etiam carceris fundamenta commouerentur, & ostia aperta sint, & vniuersorũ dissoluta vincula. Expergefactus autẽ custos carceris ex illo terræmotu, cùm apertas ianuas carceris cerneret, destricto gladio se ipse iam interficere volebat, quod vinctos fugisse existimaret, cùm statim Paulus voce magna clamare cœpit, ne se interficeret, vniuersos enim esse etiam in carcere. Ille cum lumine introgressus, cùm eos solutos videret, tremore correptus, se ad pedes eorum misit, ducensque extra carcerem, rogare eos cœpit, quid sibi faciendum esse censerent, vt vitã consequeretur sempiternam. At illi hoc ei responsum dederunt, Si in Iesum Christũ crederet, fore vt ipse familiaq; eius totã gloriam sempiternam adipiscerentur. Domum autem eius cùm venissent, primùm quæ ad salutẽ pertinebant, ei totiq; familiæ tradiderunt. Deindè ablutis plagis, eum familiamq; eius totã aqua salu-

tari expiauerunt, tum mensa instructa ijs epulis, quas ille pro tēpore parare potuit, vnà cibum læti ceperunt. Prima autem luce per lictores custodi magistratus imperarūt, vt illos emitteret. Quòd cùm ille Paulo nunciasset, quæstus est quod cęsos se ac Silam publicè, & homines Romanos indemnatos in vincula coniecissent clàm emitterent. Non ita fieri oportere, sed ipsi venirent, & emitterent. Quod cùm lictores principibus ciuitatis renunciassent, timore perculsi illi, quòd Romanos esse Paulum & Silam audirent, eos rogare cœperunt, cū eos eduxissent, vt ex vrbe discederent. Illi aūt educti è carcere, in Lydiā concesserūt: inde visis fratribus cùm eos consolati essent, profecti sunt.
Cùm aūt peragratis Amphipoli & Apollonia, Thessalonicā, vbi Iudæorū synagoga erat, venissent, Paulus ter in hebdomada de scripturis cum eis disputabat, totaq; eius oratio in eo consumebatur, vt doceret Christū & perpeti mortē oportuisse, & ā mortuis excitari, & Iesum esse Christum eum, quem ipsis prædicaret. Nec verò eius oratio inanis fuit. Nam & ex Iudæis quidā crediderūt, Pauloq; ac Silę cōiuncti sunt, & ex Gentib. permulti, & in his nō paucæ mulieres nobiles. Erat in ea

vrbe Iason quidam, qui Paulū & Silam, in domum suā acceperat. Quod cùm Iudæi intellexissent, ij qui in falsa sua sententia permanserunt, adhibitis de vulgo viris quibusdam facinorosis, orto tumultu ciuitatem concitauerunt, eoque consilio domum Iasonis conuenerunt, vt cùm eos inuenissent, populo producerent. Sed cùm eos non inuenissent, Iasonem ipsum & quosdam Christi discipulos ad principes ciuitatis rapere & trahere cœperunt, cum hoc clamore, Iasonem esse qui eos quos tenerent, & alios homines qui orbem cōcitarent, eoque iam venissent, hospitio exceperit atque eos omnes contra Cæsaris decreta facere, cum regem alium Iesum esse diceret. Qua quidem sua oratione plebem principesque ciuitatis concitauerunt. Cùm verò Iason cæterique quos vnà cum eo productos paulò antè dixi, causam dixissent, dimissi sunt ac liberati, Christiani autem confestim noctu Paulum & Silam Berœam miserunt: quò cùm venissent, in Iudæorum conuentum introierunt, habitoque de religione nostra cum eis multo sermone, permultos & Iudæos & Gentiles tam viros quàm mulieres ad Christi fidē cultumque traduxerunt. Quòd cùm Iudæi qui erant

Thessalonicæ, resciuissent, Berrhœam venientes, ita tumultibus vrbem impleuerunt, vt Christiani statim Paulum, Timotheo Silaque ibi remanētibus, coacti sint ad mare mittere. Sed ij qui eum deducebant, ipsum Athenas vsq; prosecuti sunt, quibus cùm Paulus mandatum dedisset ad Silam & Timotheum vt quamprimū ad se venirent, abierunt. Paulus autem cùm eos Athenis expectaret, cerneretque idololatriæ deditam ciuitatem, animi agitatione inflammari impellique cœpit, vt de rebus ad religionem nostram pertinentibus ibi dissereret. Quod factum est, vt & in synagoga cum Iudæis & Christianis, & in foro quotidie cum eis qui cōfluebant disputaret. Quidam autem Epicurei & Stoici cum eo disserebant, multisque de doctrina noua ex vtraque parte inter se collatis sermonibus, eum ad Areopagum pertraxerunt, quò liberiùs quid ille de hac re tota sentiret, diceret. Ille verò in medio Areopagi stans, hæc liberè dixit. Se illos omni ex parte superstitiosiores animaduertere, propterea quòd ipse cùm illorum simulacra præteriret, atque inspiceret, aram etiam inuenisset, in qua hoc inscriptum esset. Ignoto Deo, quasi quod ignorarent, colerent,

atque

atque venerarentur. Quòd igitur ignari colerent, id se eis enunciare. Deum enim qui hanc vniuersitatẽ, eaque omnia, quæ complexu suo continet, effecit, cùm cæli terræque sit Dominus, nõ in templis quæ manu operéque hominũ facta sint, habitare, nec manibus hominũ coli, quasi aliquo egeat, cùm ipse det omnibus vitã, spiritũ, cæteraque omnia. Eundémque fecisse vt ex vno omne hominum genus vniuersum terram incolant, definito vitæ cursu quem omnibus dederit, vt quærant Deum, si fortè ad eius notitiam perueniant, quanquam non multum ab vnoquoque nostrum abest. Eius enim benignitate & viuere nos, & moueri loco, & esse, quemadmodum quidam poeta illorũ dixerit: Nam sumus & genus eius. Nos igitur cùm genus Dei simus, eiusque cognatione teneamur, non debere existimare auro & argento aut lapidi, quem homo arte & cogitatione sua sculpserit, similem esse diuinitatem. Et tempora quidãm huius ignorationis cùm Deus detestatus sit anteà semper, tum denique hominibus patefacere, vt omnes actæ vitæ pœniteat, propterea quòd diem cõstituerit, in quo orbem iustè sit iudicaturus eo iudice, quem esse decreuerit, tradita omnibus fide,

fide, cùm eum à mortuis excitaſset. Cùm autem mentionem reſurrectionis fieri audiſsent, eorum partim irridere cœperūt, partim ſe de ijſdem rebus Paulum iterum diſserentem audituros eſse dixerunt. Sic Paulus è Senatu dimiſsus eſt. Quidam tamē ei aſsenſi ſunt, in his Dionyſius Areopagita, & mulier nomine Damaris. Illis quidem temporibus Claudius Cæſar Iudæos omnes ex vrbe Roma abire iuſserat. In his Aquila quidam Iudæus Ponticus genere, & Priſcilla eius vxor relicta Italia Corinthum venerat. Paulus autem cùm Athenis Corinthum contendiſset, ad eos adijt, habitauitq; apud eos, quòd eiuſdem artis eſsent, quæ in tabernaculis faciendis verſatur, eiuſque artis vnà cùm eis opus agere ſolitus erat. Nec verò arte illa impediebatur, quo minus in ſynagoga præſertim Sabbato diſputaret, daretque operam, vt Iudæos & Græcos ad religionem cultumque noſtrum deduceret. Quod tamen & liberiùs & ſtudioſiùs fecit, poſteaquam Silas & Timotheus de Macedonia veniſsent. Orationem autem omnem eò conferebat, vt Iudæis Ieſum Chriſtum eſse teſtimonijs ſcripturæ perſuaderet. Quod illi cùm improbarent, atque adeo inſectarentur, excuſsit Paulus

veſtimenta ſua cum his verbis, Peccata veſtra in capita veſtra redundabunt, nulla culpa mea. Iam ad Gentes me conferam. Hæc cùm peroraſſet, migrans inde domum cuiuſdam, cui nomen Lito Iuſto erat, qui Deum colebat, venit. In ea cùm ſynagogæ coniuncta eſſet, non deſtitit ea quæ religionis noſtræ ſunt, exponere, tantumque profecit dicendo. vt & Criſpus qui princeps erat ſynagogæ, cũ omni familia ſua crediderit, & multi Corinthij etiam aqua ſalutari expiarentur. Noctu autem Dominus viſus eſt Paulum monere ne timeret, libereque loqueretur, propterea quòd cum ipſo eſſet, neminemque ei malum daturum, quod magnum hominum numerum in ea vrbe haberet. Commoratus eſt autem ibi Paulus annum & ſex menſes, quod tempus in docendo Dei verbo conſumpſit. Erat tum Achaiæ proconſul Gallio, ad cuius tribunal Iudæi Paulum adduxerunt, accuſaruntque, quòd contrà legem hominibus Deum colere ſuaderet. Quibus cùm Paulus purgandi ſui cauſa reſpondere vellet, Gallio vetuit, dixitque Iudæis, eos ſe æquo animo audituros, ſi quod facinus proferrent. nunc eum de legis eorum verbis ac nominibus controuerſia ſit, ipſi vide-

videret, se enim earum rerum iudicē esse nolle. Ac Iudæi quidē tum Paulo omisso, toto impetu in Sosthenem ferri, cumque in conspectu Gallionis cædere cœperunt, nec illi ea res curæ fuit. Paulus verò cùm etiam multos dies illic fuisset, salutatis fratribus in Syriam vnà cùm Aquila & Priscilla nauigauit, peruenitque Ephesum, ibique illis relictis, ipse in Iudæorum concilium veniens, cum eis disputauit. Cūque Epheso se discedere velle diceret, cumque Iudæi rogarent vt diutiùs commoraretur, non concessit, sed cùm rediturum se polliceretur, discessit, venitque Cæsaream, vbi salutatis Christianis Antiochiam profectus est, quo in oppido cùm aliquandiu commoratus esset, Gallatiam Phrygiamque obiuit, eo consilio, vt Christianos in fide confirmaret. Peragratis autem superioribus regionibus, Ephesum rediit, ibique inuentis quibusdam discipulis, ab eis quæsiuit, num spiritum sanctum credentes accepissent. Cumque respondissent, se ne idquidē auditione accepisse, essétne Spiritus sanctus omnino. Rogare eos iterū cœpit, cuius igitur nomine baptizati essent, Tū respōderunt illi, Ioannis baptismo se esse expiatos. Paulus ad hæc addidit Ioannem baptismo pœniten-

tiæ

tiæ populum expiasse, eos monentē, vt in eū qui ipsum sequeretur, id est in Iesum, crederēt. Tū oēs qui erant duodecim numero Iesu nomine baptizati sunt, venitque ad eos spiritus sanctus, cùm eis manus imposuisset, inde linguis loqui. & prophetare cœperunt. His gestis, in synagogā venit, liberèque per trimestre de regno Dei disserūt. Cū verò nonnullos & obstinatè in sententia permanere, & Christi disciplinam cultūq; in conspectu multorū insectari animaduerteret, ab eis discessit, secretisque discipulis in Tyranni cuiusdam schola quotidie disputabat, idq; biennio perpetuū fuit, ita vt oēs qui Asiā incolebant Iudæi atque Græci verbū Dñi audirēt. Hinc Paulus mira quędā opera & inusitata Christi nomine edidit. Nā cùm & sudaria & semicinctia quæ corpus illius attigissent, ægris adhibebantur, ijs etiam qui à dæmonibus torquebantur, statim morbi demonesq; depellebātur quod cū septem filij Iudæi qui exorcistæ habebantur, animaduertissēt, experiri placuit, nū idem facerent quod Paulum facere cernerent. Itaque Iesu nomen in eis qui spiritus malos habebant, inuocabant, his verbis, Adiuro vos per Iesum quem Paulus prædicat. Dęmones autem respondissēt; Se & Iesum

Iesum nosse. & Paulum, & illi qui essent, ignorare homo in quo malus genius erat statim in eos inuolauit, vimque eis intulit tantam, vt nudi acceptis vulneribus domo fugerent. Eiusque rei fama cum omnibus Iudæis & Gentilibus qui erant Ephesi, percrebuisset, metu perculsi omnes, Iesum laudibus in cælum extollere. Multi etiam eorum qui religioni nostræ nomen dederant, ea quæ egerant in vita confitebantur. Plerique etiam qui rebus eorum studijsque quibusdam curiosius dediti erant, libros in conspectu omnium combusserunt tanta copia, vt cùm rationem haberent pretij, denariûm quinquaginta millia inuenirent. His ita gestis numine diuino Paulus afflatus, Hierosolymam, Macedonia & Achaia peragratis, ire decreuerat, quòd intelligeret cùm eò venisset, sibi Romam esse proficiscēdum. Tum verò Ephesi ingens motus ob Christi disciplinam ortus est. Demetrius enim quidam qui argentariā faciebat, fingendis ædibus ex argento Dianæ, opificibus atque operis magno quæstui erat, quem cùm Pauli doctrina tolli intelligeret, eos conuocauit, atque in Paulum nostrosque homines concitauit his verbis. Eos scire dixit, quanto ipsi atque sibi hæc ars quæ-

quęstui semper fuisset, spectare etiam atque audire, à Paulo non solùm Ephesi, sed penè tota Asia ingentem hominum multitudinem ab eâ religione reuocari, quippe qui doceret Deos nō esse, quia manu opereq́ue hominum fierent. Quòd si eos quæstus tantus qui eis eriperetur, criminiq́ue dandus esset non moueret, vel Dianæ templum, quòd isto pacto contemneretur, eiusq́ue religio ac maiestas, quam tota Asia & orbis coleret, cuius tollendæ fundamenta iacerentur, moueret. Qua Demetrij oratione tanta iracundia illorum animi exarserunt, vt clarissima voce clamarent, Magna Diana Ephesiorum. Hinc totam vrbem tumultus occupauit, impetuq́ue facto communi consensu omnes Caium & Aristarchum Macedones Pauli comites in theatrum vi perduxerunt. Paulus autem cùm ad populum prodire vellet, non passi sunt discipuli. Nonnulli etiam de Asiæ principibus qui cum eo amicitia cōiuncti erant, miserunt, qui eum rogarent, ne in theatrum prodiret. Alij autem aliud sentiebant. Erat enim in magna perturbatione ecclesia, & plerique quam ob causam conuenissent, nesciebant, cùm Alexander de turba protrahitur. Ille silentio postulato ratio-

rationem reddere nitebatur. Cũ verò Iudæum eum esse cõperissent, clamare tum cœperunt omnes: Magna Diana Ephesiorum. Scriba autem vrbis sedato tumultu, nostros ita defendit, quasi in Dianam illi nihil dicerent, alijsque iactatis sermonibus, qui ad sedandos populi animos pertinerent, concionem dimisit. Motu sedato, discipulos Paulus cohortandi causa conuocauit, quos cùm ad extremum salutasset, in Macedoniam profectus est, quã ille prouinciam peragrãs, discipulos multo sermone cohortari nullo loco destitit. Venit inde in Græciam, in qua cùm menses tres commoratus esset, cõstitueretque in Syriam nauigare, insidiæ illi *à* Iudæis factæ sunt, itaque mutato cõsilio per Macedoniam redijt. Comites ei se itineris præbuerunt Sosiparet Pyrrhi Berrhoensis filius, Thessalonicẽsium, Aristarchus, Secundus, Caius Derbęus, & Timotheus, Asiani Tychicus & Trophimus. His præmissis Troadem, Lucam vnum secum habuit: qui cum Philippis quinto die Troadem nauigio peruenit, qua in vrbe dies septem omnes commorati sunt. Eorum aũt extremo quem dominicũ dicimus (vnam enim sabbati diem hunc Lucas intelligit) cùm cibi capiendi causa omnes conuenissent

ſent, Paulus poſtero die profecturus cum eis diſputabat, cumq́; ſermonem in multam noctem produceret, adoleſcens quidam cui nomen Eutycho erat, oppreſſus ſomno de tertia contignatione decidit, ſublatusque eſt mortuus. Ad quem Paulus deſcendens, medium complexus, circunſtantes ne conturbarentur, admonuit: animum enim eius in ipſo eſſe. Certus ille de ſalute adoleſcentis, rediit in cubiculum, vbi cum guſtato cibo vſque ad lucem ſermonem protraxiſſet, puerum viuum læti adduxerunt, cùm iam ille diſceſſiſſet. Lucas autem ac cæteri comites itineris, conſcendentes nauem, in Aſſon nauigauerunt, vt ibi eum qui terra iter faciebat, reciperent. Sic enim illis ſe velle facere dixerat. Paulus ibi conſcenſa naui, recto curſu Mytilenem cum eis contendit poſtera die è regione inſulæ quæ Chius dicitur, applicuerunt, ſequenti Samum, poſtridie Miletum, quòd ipſe Epheſum præterire decreuiſſet, ne qua mora ei in Aſia afferretur, quo minus Hieroſolymam ante Pentecoſtes diem peruenire poſſet. Itaque Mileto mittens Epheſum maiores natu Eccleſiæ accerſiuit, qui cum ad eum conueniſſent, hac ad eos oratione vſus eſt, Scire eos ac tenere optimè,

ſe ex

se ex quo primùm die in Asia fuisset, Domino ministrasse ac paruisse, semper cum omni animi demissione ac lachrymis: scire etiam quibus à Iudæis insidijs malisque circunuentus sit, nullumque ab ipso prætermissum tempus esse, quo non liberè diligenterque publicè priuatimque eos docuerit, quæ ad religionem Christianam pertinerent, testimonijsque scripturæ Iudæis at Gentilibus, pœnitentiam scelerum quæ in Deum admisissent & in Dominum nostrum Iesum Christũ fidem suaserit, cùm intereà nihil de ipsorum facultatibus abstulisset. Tum verò Spiritu vinctum se Hierosolymam petere, vbi quid sibi euenturum sit ignoraret, nisi quod Spiritus sanctus vbique indicet, eum illic vincula & cruciatus manere. Sed tamen se nihil horum omnium extimescere, nec vitam suam pluris quàm se ipsum facere, dum modo cum vitæ cursum, qui ipsi à Deo datus esset conficeret, idque munus docendi Euangelij quod à Domino accepisset, exequi pro dignitate posset. Exploratum sibi esse, se nunquam postea à quoquam eorum visum iri, quos adijsset. Itaque testari eo se tum, culpæ nulli se affinem esse, quippe cùm omne Dei consiliũ eis exposuerit. à quo
nulla

nulla pœna propopofita, nullis fupplcijs potuerit retardari: fibi vniuerfoq́3 gregi confulerent, cui eos Spiritus fanctus epifcopos præfeciffet, Dei Ecclefiæ, quã ille fanguine fuo quæfiuiflet gubernãdæ gratia. Scire fe lupos rapaces impetum facturos effe in gregem poft difceffum fuum, & ex ipfis viros prodituros q improba oratione difcipulos ad fe conarentur abducere, Proinde vigilarent, memoriaq́3 tenerent, ipfum, nullũ finem eos per trienniũ cum lachrymis monẽdi feciffe. Se eos Deo & verbo gratiæ eius cõmendare, qui ædificare fanctos omunes, eisq́3 hęreditatem dare poffet. Argentum & aurum, aut veftem nullius fe concupiffe, eiusque rei eos fe teftes habere, cùm ad ea paranda quæ ipfi ad cultum victumq́ue neceffaria fuerint, corporis labor fuffecerit: eos fe docuiffe, labore & opere quæfitis opibus egentibus atque ægris fubuenire oportere, memores verbi illius Domini IESV, Beatiùs effe dare, quàm accipere. Quæ cùm dixiffet, pofitis genibus orauit cum omnibus, Tum verò magnus omnium fletus fecutus eft, incidentesq́ue in illius collum, ofculum ei ferre cœperunt, nec aliud maiorem dolorẽ eis attulit, quàm quòd fe nunquam poftęà à quoquam ipforum

forum visum iri dixerat. Deduxerunt eum ad nauem, quâ conscensa ipse & comites recto cursu Coum, postridie Rhodum, inde Patram venerunt. Inuenta autem naui quæ in Phœnicem contenderet, nauigârunt, in Syriam, Tyrumq; applicuerût, quòd ibi nauis onus expositura esset. Hic cùm discipulos offendisset, qui ei afflatu diuino commoti, prohibebant, ne Hierosolymam adiret, septem dies cômoratus est: quibus expletis Tyro Ptolemaidam venit, qua in vrbe salutatis fratribus diem vnum cum eius fuit: in sequenti Cæsaream cùm venisset, ad Philippum Euangelistam qui in septem diaconis erat, adijt, & apud eum cum comitibus habitauit. Ibi iam aliquot dies commorati erant, cùm vir quidam ex Iudæa, propheta aduenit, Agabus nomine. Is cùm ad eos venisset, detracta Pauli zona, pedes & manus alligauit, dixitque Spiritum sanctum hoc prædicere & antè denunciare, Virum cuius illa zona esset, ita Hierosolymæ à Iudæis, vinctum, dedendum esse Gentibus. Quod cùm Pauli comites & loci incolæ audiuissent, eum rogare omnes cœperût, ne Hierosolymam proficisceretur. Ille autem eis ita obiurgatis, vt fletu illorû animû suû excruciari fateretur, se non solùm

vinciri

vinciri, sed etiã mori Hierosolymæ Christi causa & nomine paratum esse dixit. Itaq́; illi cùm eum se de sententia deducere posse diffiderent, ita suadere destiterũt, vt eius rei euentum diuinæ voluntati permitterent. Hierosolymã cum venisset nostræ religionis homines libenter eum cũ comitibus exceperunt. Postridie vnà cum eis ad Iacobum Apostolum, qui Hierosolymæ Episcopus præerat venit, quo cùm seniores omnes conuenissent, primum ipse singillatim eis omnia exposuit, quæ Deus apud Gentes ipso ministro adhibito effecisset: deinde illi cùm Deum summis laudibus ornasent, dixerunt. Eum quãta Iudæorum multitudo ad Christi fidem deducta esset, videre. Eos aũt omnes qui legi Mosaicæ parendum censerent, auditione accepisse ipsum quocunq́; veniret, vbi Iudæi inter alias nationes viuerent, hoc docere, discedendũ esse a lege Mosaica, nec Iudæis circuncidendos esse filios, nec illã iam in templum eo more quẽ lex illa præscriberet, ingrediendi esse necessitatem. Itaque se illi auctores esse, vt quoniam multitudinem necesse esset conuenire, se ipse cum alijs quatuor qui voluissent, expiaret, caputq́ue raderet. Sic enim fore, vt quæ de illo audisent falsa esse

comperirēt. Se aūt scripsisse de ijs qui ex Gentibus religioni nostræ nomen dedissent, vt se deinceps ab escis, quæ idolis immolatæ essent, sanguine strangulatorum animaliū, & fornicatione stuproque abstinerent. Paulus postero die adiunctis illis quatuor, expiatus in templum cum eis venit, ostenditque expiationis tempus esse quoad pro vnoquoque eorum hostia, immolaretur. Dum autem hæc aguntur, explenturque dies septē, Iudæi Asiani cū Paulum in tēplo animaduertissent, omnem in eum populum concitauerunt, iniectisque manibus vt eum comprehenderent, admonere & rogare cœperunt circumstantes, vt se in comprehendendo eo homine adiuuarent, qui cùm vbique omnes ea doceret, quæ & ad populi, Senatusque Iudæorum, & legis, & templi perniciem, exitiumque pertinerēt, tum verò prophanos homines in templum adduxisset, sanctumque locū violasset, Tryphimum enim Ephesinum quem cum illo in vrbe viderant, ab illo in templum inrroductū existimabant. Motus hinc tota vrbe ortus est tantus, vt omnes eò concurrerent. Quòd si tribuno qui tum in vrbe erat, nunciatus tumultus non fuisset, periculum fuisset, ne à populo tumultuante di-

re discerperetur. Sed ita tulit diuinũ consiliũ, vt dũ cõprehensum & extractũ extra templũ interficere cogitant, tribunus cum Centurionibus & militibus interueniret, cuius primus aduentus non furorẽ aut inuidiam populi sedauit, sed finẽ cædendi eius attulit. Is se dato, vt dixi, tumultu, comprehensum Paulum catenis duabus vinciri iussit. Cumq; rogaret, quisnã esset, quidq; fecisset, alijq; aliud in turba clamarent, sic vt nihil certi præ tumultu posset cognoscere, vt in castra duceretur, imperauit. Secuta est eũ multitudo populi vociferantis, vt de medio tolleretur, tãtaque vis orta est, vt à militibus cùm ad gradus ventum esset, portari cogeretur. Paulus verò cùm in castra duci cœpisset, tribunum rogauit, num cum eo paucis agere liceret? Ille cùm qua siuisset, Græcẽne sciret, & num is esset Aegyptius qui paucis ante diebus tumultum concitauisset, eduxissetque in solitudines quatuor millia sicariorum: Paulus se Iudæũ Tarsi quod Ciliciæ non ignotum oppidũ esset, natum esse respõdit, rogare autem illum se, vt ad populum sibi verba facere liceret. Quod cùm ille permisisset, Paulus è gradibus, Hebraicè (quod maioris silentij causa fuit) cùm eos admonuisset, vt quam

ipse rationem apud illos redderet, audirent, ita locutus est, se Iudæum esse Tharsi Ciliciæ natum, educatum Hyerosolymæ ad Gamalielis pedes, eruditum patrijs legibus, quarum non secus atque illi omnes tum essent, ita propugnator extitisset, vt Christianam disciplinam hostili animo ad mortem insectaretur, vinciendis tradendisque in custodias viris & mulieribus qui eam sectam sequerentur. Quorum omnium se habere testes dicebat pontificem omnesq; maiores natu, à quibus acceptis ad fratres epistolis, cùm Damascum iret, vt inde vinctos & nexos Hierosolymam supplicij causa abduceret, accidisse in ipso itinere cùm iam Damascus in propinquo esset, vt meridie subito lumine cælesti circunfunderetur, cadensque ex equo, audiret vocem quasi obiurgantis cur ipsum persequeretur: cumque rogasset, quisnam esset, & quid ipsi imperaret, illum respondisse IEsum Nazarenum se esse, quem persequeretur: Damascum autem iret, vbi planè quid ei faciendum esset, cognosceret. Cùm verò præ splendore lucis dispicere non posset, manu à comitibus Damascum se esse deductum. Ananiam verò quendam, qui Iudæorum omnium Damascenorum testimonio

ſtimonio legis erat obſeruantiſſimus ad eum veniſſe ac dixiſſe vt cerneret, eodemque puncto temporis ſe illum vidiſſe. Eundem tum eo vſum ſermone eſſe, vt diceret ipſum Dei prouidentia delectum eſſe, vt eius voluntatem cognoſceret, eſſetque teſtis apud oẽs homines eorũ omniũ, quæ vidiſſet & audiſſet. Itaque aqua ſalutari expiaretur, ipſiusque peccata appellato inuocatoque illius nomine eluerentur. Redeunti aũt ſibi Hieroſolymam, atq; oranti, viſum illum eſſe dicentem. Abiret ipſe citò Hieroſolyma, quod eius de ipſo teſtimonium non probarent. Se verò reſpondiſſe, eos ipſum ſcire ſolitum in vincula conijcere, & pulſare eos qui ei crederent, ſeque tum cùm Stephani illius teſtis ſanguis effunderetur, interfuiſſe, atque factum eorum, qui illum interficerent approbaſſe, cùm veſtes eorum aſſeruaret: Chriſtum tum præcepiſſe, vt iret procul ad exteras nationes. Attentè eum ad hanc orationem omnes audierant, cùm ſtatim voce ſublata dicere cœperunt. Tolle iſtum de medio neque enim fas eſt eum viuere. Secutus eſt hinc clamor maximus, veſtimenta ſua proijcientium, puluereḿq; iactantium in aëra. Quod cum tribunus animaduertiſset, duci eum in caſtra iuſsit,

& virgis cæsum torqueri, vt sciret, quamobrem tanto clamore ei obstreperet. Iam præceptis tribuni milites obtemperare parati erant, cùm Centurionem qui aderat Paulus rogauit, num hominem Romanum indicta causa & indemnatum illis virgis cædi liceret? Centurio statim tribunum admonuit, etiam atque etiam videret, quid faceret. Eum enim hominem quem verberari iussisset: ciuem esse Romanum. Accedens autem tribunus, eum rogauit, num Romanus esset: quod cùm ille annuisset. Ego, inquit, magna vi pecuniæ hoc ius ciuitatis adeptus sum. Ego verò, Paulus inquit, & natus ciuis sum. Ita & ea pœna Paulus liberatus est, & tribunus magno in metu fuit, cùm eum ciuem Romanũ esse resciuisset, Postero die soluit eum, conuocatisque sacerdotibus omniq; populo eũ produxit, quò diligentiùs cõperiret, quam ob causam à Iudæis accusaretur. Ipse in eos qui conuenerant coniectis oculis, ita verba fecit. Se ad eum diem semper bona fide in oculis iudicioque Dei vixisse. Hoc verbũ põtifex Ananias molestè acerbeque ferens, eis qui circunstabant præcepit, vt ei colaphos infringerent. Paulus verò hac ad eũ oratione vsus est, Percutiet te Deus paries dealbate,

bate, qui cùm ſedens ex lege me iudices, tamē contra legem os meũ tundi iubeas, Qui aderant, Paulum obiurgare ꝙ ſummum Dei ſacerdotē maledictis laceſſeret. Ille verò neſcire ſe dixit eum principē ſacerdotum eſſe. Scriptũ enim eſſe, Principi populi tui ne maledicito, Tum Paulus qui ibi partem vnam eorum qui aderant, Saducæorum, alteram Phariſæorũ eſſe intelligeret, clamare in concilio cœpit, Phariſæum ſe eſse, Phariſæique filiũ, in iudiciũ adductum ſe, ꝙ ſpē & vitam mortuorum poneret ac defenderet. Statim orta eſt inter Phariſæos & Saducæos diſſenſio tanta, vt dimiſsa multitudine, quidam Phariſæi, nihil ſe facinoris aut ſceleris in eo cōperiſse pugnaciter dicerent, Quid, inquiunt, ſi Spiritus aut Angelus cũ eo collocutus eſt, Tribunus, qui timeret ne Paulus in turba diſcerperetur, militibus imperauit, vt eum de medio raptũ in caſtra ducerent. Proxima nocte eum Deus viſus eſt admonere, vt bono fortique animo eſset. Sicut enim Hieroſolymæ ipſius propugnator & defenſor fuiſset, ſic fore vt Romæ etiam exiſteret. Vt autem illuxit, nōnulli Iudæi plures quadraginta inito conſilio vouerunt ſe nihil cibi & potionis capturos, quoad Paulũ interfeciſsent. Quam

quidem coniurationem suam pontifici ac senioribus exposuerunt, admonuerūtque eos, vt peterent à tribuno, vt Paulum ad illos producerent, eamque fraudem ita tegerent, quasi aliquid de eo certiùs comperturi essent, se verò priùs quàm ille appropinquaret, eum paratos esse interficere. Pauli sororis filius cùm insidias quæ auunculo pararentur, intellexisset, venit ad eum in castra, eique indicauit. Ille accersito Centurione, eum rogauit multis verbis, vt adolescentem ad tribunum ducēdum curaret, habere enim eum aliquid quod ei nunciet, Adolescentem tribunus cùm remotis arbitris rogaret, quidnam indicare sibi vellet, constituisse dixit Iudæos, ipsum rogare, vt postero die Paulum in concilium produceret, quasi certiùs aliquid in eum inquisituri essent. Quod videret, ne faceret, propterea quod essent plures quadraginta ex ijs, qui coniurassent se ex insidijs Paulum esse interfecturos, & vouissent se nihil capturos cibi antequam hoc se scelere contaminassent, Tribunus dimisso ita adolescente vt vetaret ne cui, secum illo de ea re locutum fuisse diceret, duos centuriones accersiri iussit, quibus imperauit, vt milites ducētos, equites septuaginta, lanceariosque ducen-

ducentos compararent, & iumenta in quæ impositum Paulum tertia noctis hora saluum & incolumen ad Festum præsidem Cæsaream perducerēt, eisque ad illum epistolam dedit, cuius hæc sententia est. Claudius Lysias Felici optimo præsidi, Salutem. Virum quem ad te mitto, à Iudæis comprehensum cùm iam interficeretur, aduentu meo militum opera vix saluum è manibus eorum eripui, cùm Romanum eum esse comperissem. Cùm verò sciri cupiens quid ei obijcerent, illum in concilium eorum produxissem, ei tantùm obijci comperi, quæ ad legem eorum pertinerent, quorum nihil morte aut vinculis dignum esset. Quoniam aūt intellexi, ex eis esse qui illum ex insidijs necare constituissent, eum ad te misi, vt accusatores apud te agant, si quid in eum velint dicere, Vale. Milites noctu Paulum Antipatridem duxerunt, postridie verò equites eum Cæsaream ad Felicem perduxerunt, cùm cæteri in castra reuertissent. Reddunt etiam illi Epistolam, quam cùm perlegisset, Paulum cuius esset prouinciæ rogauit. Cumque Cilicem eum esse cognouisset, eum se auditurum esse dixit, cùm accusatores in eum venissent. Interim in Herodis prætorio custodiri

eum iussit. Quinto autem die Ananias pontifex cum quibusdam maioribus natu & Tertullo quodam oratore Cæsaream venit, omnesque Felicem adierunt: citatoque Paulo, cū Tertullus accusare cœpit his verbis, Maximas tibi gratias agimus optime Felix, quòd & benignitate ac virtute tua in pace omni compresso tumultu belloque viuimus, & pro incredibili tua sapientia multa quæ superiores prætores quibus successisti, neglexerant, correctione adhibita fœliciter geruntur. Sed ne te longa oratiōe traham, à te peto maiorem in modum, vt nos breuiter dicentes benignè attenteque audias. Non ignotam tibi esse arbitror sectā Nazareorū, qui nouis quibusdam religionibus institutisq; omnium hominū mentes contra leges imbuunt & inficiunt. Eius principem cùm pestiferum istum inuenissemus, qui & omnibus Iudæis in vniuerso orbe seditionis auctor esset, & templum violare ac polluere voluisset, cōprehensum ex lege nostra iudicare decreuimus. Sed tribunus Lysias, vi magna cū eripuit, iussitque eius accusatores ad te venire: ex quo tu facilè poteris ea crimina cognoscere, quorum causa eū in iudiciū adducimus. Iudæi tum vera esse q̄ Tertullus

diceret

diceret, asseuerarũt. Paulus verò cùm Felix potestatem dicendi fecisset, ita respondit, Scio ego te optime Felix iampridem iudicẽ datũ esse Iudæis, quæ me causa impellit, vt bono animo magnaq́ue spe fretus, nunc pro me ipse respondeam. Intelligere enim potuisti, dies esse non plus quindecim cùm Hierosolymam in templum religionis causa adij. Isti autem nec ibi mecum aliquo disputantem. aut seditionem mouentem, nec in vrbe ipsa, nec in synagogis inuenerũt. nec verò ea, quæ mihi obijciunt probare possunt. Hoc aũt fateor me in disciplina, quam sectam vocant, sic patrium Deum meum colere, vt & ea omnia quæ in lege ac prophetis scripta sunt, vera esse credam, & eam quam etiam illi expectant, bonorũ ac malorum resurrectionem fore confidam, in quo ipse etiam studeo ita me gerere, vt nemini quod sciam materiam occasionemq́ue peccandi præbeam, ab eaq́ue suspicione Deo teste sum liberrimus. Multis autem annis pòst Hierosolymam veni vt egentibus pro facultatibus subuenirem, Deoq́ue offerrem quæ vouissem, quæ in templo facientem me cùm offendissent Iudæi non tumultũ turbamq́ue concitantem, vt isti volunt, comprehenderunt clamãtes voce

maxima, Tolle inimicum nostrum. In ijs quidam erant ex Asia Iudæi, quos adesse hic oportuit, & accusare si quid haberent, quod criminosum in me putarent. Dicant verò nunc hi ipsi quo in flagitio me deprehenderint, nisi quòd hac oratione vsus sum, cùm in iudicium ob resurrectionem mortuorum adductum me esse clamarē. Hæc cùm ex vtraque parte dicta essent, Iudæorum querimoniam in illud tempus reiecit, cùm Lysias tribunus venisset. Paulum autē interim Centurioni custodiendum tradidit, vt & in pace eum esse vellet & neminem de suis ei ministrare quæ opus essent prohiberet. Interiectis aliquot diebus Felix cum Drusilla vxore sua quæ Iudæa erát, veniens, Paulū accersiuit, audiuitque eum de Christi fide & religione disserentem. Cumque protracto, vt fit, sermone, de iustitia, de castimonia iudicioq; futuro diceret tremore correptus Felix, Paulum dimisit, eique dixit se eum euocaturum, cum opus esset, eumq; sæpe etiam posteà accersiuit, quod se ab illo pecuniā accepturum esse speraret, Biennio autem pòst, Felici Porcius Festus successit, eique vinctū Paulum reliquit, vt à Iudæis gratiam iniret. Festus tertio quàm in prouinciam venisset die Hierosolymam, Cæsarea

rea profectus est: quod cùm primarij pontifices ac primi Iudæorum resciuissent, illum adierunt, rogaruntque vt Paulum in quem infesto animo venissent, Hierosolymam perduci iuberet: idque fecerunt, vt in via ex insidijs eum opprimerent, ac necarent. Festus autem Paulum Cæsariæ custodiri dixit, quam ad vrbem cùm propediem rediturus esset, si qui ex ijs vna proficisci vellent, venirent & accusarent, si quod in homine crimen esse existimarent. Ipse Hierosolymæ ampliùs dies octo aut decem commoratus, Cæsaream vt venit, postridie pro tribunali sedens Paulum adduci iussit, Iudæi qui Hierosolyma venerant, eum cùm productus esset, circunsteterunt, multàque & grauia ei crimina obijcere cœperunt, quæ probare non poterant, cùm Paulus verba tantum, se legem Iudæorum, aut templum violasse, aut quidquam contra Cæsaris maiestatem fecisse pernegaret. Tum Festus qui Iudæis gratificari vellet, cùm à Paulo quæsiuisset, num Hierosolymam ire, & illic de ijs ipsis criminibus apud ipsum iudicare vellet. Paulus se ad Cæsaris tribunal, vbi iudicandus esset stare dixit. Iudæis se nullo loco iniuriam intulisse, quod ipse melius sciret. Si quid eos læsis-

læsisset, aut crimen capitis admisisset, se quò minus morte mulctetur, minimè recusare. Sin nihil esset eorũ, quæ in ipsum conferrent, neminem esse qui eũ illorum libidini posset dedere. Itaq; ad Cæsarem, inquit, prouoco. Tum Festus de concilij sententia. Ad Cæsarem, inquit prouocasti, ad Cęsarem ibis. Aliquot diebus pòst, Agrippa rex & Bernice Cæsaream Festi salutandi causa venerunt, qua in vrbe cùm multos dies commorarentur, cum eis de Paulo sermonẽ Festus instituit, eaq; omnia eis exposuit, quæ paulò antè gesta & dicta esse dixi. Quæ cùm Festus omnia commemorasset, Agrippa hominem se velle audire dixit, quod futurũ postridie ille promisit. Postero die Aprippa & Bernice cum tribunis & primis viris ciuitatis cũuenerunt, quos vt vidit Festus, produci Paulum iussit. Eo producto Festus dixit, Eum hominẽ quem Agrippa & cæteri cernerent, à Iudæis eiusmodi criminibus circũuentũ esse, quæ si vera essent, ipse continuò summo supplicio afficiendus esset, quemadmodum etiam Iudæi ipsi cùm ipse Hierosolymæ esset, contenderant. Se verò nullum crimen capitis in eo comperisse. Quoniam autem Romam eũ ad Cæsarem, ad quem prouocauisset, mittendum

tendum censeret, nihilque certū haberet quod de illo Domino scriberet, se iussisse eum ad illos & maximè ad Agrippam produci, vt cùm eum pro se dicentē audiuisset, ipse haberet quod scriberet: Cùm Agrippa Paulo porestatem dicendi factā esse dixisset: tum Paulus beatum se primùm dixit, quod apud eum esset verba facturus, qui omnē Iudæorum disciplinā, omniaq; instituta, omnesque consuetudines teneret: deinde ea omnia exposuit quæ ab illo commemorata esse antè dixi de Iudæorum inuidia, initio longè petito ab eo tēpore, cùm primùm à Christo è cælo vocatus est, eoq; superiore, cùm legi Mosaicæ parendum esse censeret. Hæc cùm Paulus diceret, Festus magna voce insanire Paulum dixit, eumq; ad insaniā adigere multas literas quibus esset præditus Paulus insanire se negauit, sed verba veritatis prudentiæque plena dixit fundere. Scire enim hæc omnia regem apud quem verba faceret. Tum Agrippam rogauit, num prophetis fidem haberet, Scire etiam se dixit, eum fidem habere: cùm ille. Paucis, inquit, hortaris me, vt sim Chtistianus, & Paulus, Oro, inquit, Deū, & paucis & pluribus, vt non tu modò verum etiā hi omnes qui audiunt tales euadant,

ipse rationem apud illos redderet, audirent, ita locutus est, se Iudæum esse Tharsi Ciliciæ natum, educatum Hyerosolymæ ad Gamalielis pedes, eruditum patriis legibus, quarum non secus atque illi omnes tum essent, ita propugnator extitisset, vt Christianam disciplinam hostili animo ad mortem insectaretur, vinciendis tradendisque in custodias viris & mulieribus qui eam sectam sequerentur. Quorum omnium se habere testes dicebat pontificem omnesq; maiores natu, à quibus acceptis ad fratres epistolis, cùm Damascum iret, vt inde vinctos & nexos Hierosolymam supplicij causa abduceret, accidisse in ipso itinere cùm iam Damascus in propinquo esset, vt meridie subito lumine cælesti circunfunderetur, cadensque ex equo, audiret vocem quasi obiurgantis cur ipsum persequeretur: cumque rogasset, quisnam esset, & quid ipsi imperaret, illum respondisse IEsum Nazarenum se esse, quem persequeretur: Damascum autem iret, vbi planè quid ei faciendum esset, cognosceret. Cùm verò præ splendore lucis dispicere non posset, manu à comitibus Damascum se esse deductum. Ananiam verò quendam, qui Iudæorum omnium Damascenorum testimonio

ſtimonio legis erat obſeruantiſſimus ad eum veniſſe ac dixiſſe vt cerneret, eodemque puncto temporis ſe illum vidiſſe. Eundem tum eo vſum ſermone eſſe, vt diceret ipſum Dei prouidentia delectum eſſe, vt eius voluntatem cognoſceret, eſſetque teſtis apud oẽs homines eorũ omniũ, quæ vidiſſet & audiſſet. Itaque aqua ſalutari expiaretur, ipſiusque peccata appellato inuocatoque illius nomine eluerentur. Redeunti aũt ſibi Hieroſolymam, atq; oranti, viſum illum eſſe dicentem. Abiret ipſe citò Hieroſolyma, quod eius de ipſo teſtimonium non probarent. Se verò reſpondiſſe, eos ipſum ſcire ſolitum in vincula conijcere, & pulſare eos qui ei crederent, ſeque tum cùm Stephani illius teſtis ſanguis effunderetur, interfuiſſe, atque factum eorum, qui illum interficerent approbaſſe, cùm veſtes eorum aſſeruaret: Chriſtum tum præcepiſſe, vt iret procul ad exteras nationes. Attentè eum ad hanc orationem omnes audierant, cùm ſtatim voce ſublata dicere cœperunt. Tolle iſtum de medio neque enim fas eſt eum viuere. Secutus eſt hinc clamor maximus, veſtimenta ſua proijcientium, puluere mq; iactantium in aëra. Quod cum tribunus animaduertiſset, duci eum in caſtra iuſsit,

& virgis cæſum torqueri, vt ſciret, quamobrem tanto clamore ei obſtreperet. Iam præceptis tribuni milites obtemperare parati erant, cùm Centurionem qui aderat Paulus rogauit, num hominem Romanum indicta cauſa & indemnatum illis virgis cædi liceret? Centurio ſtatim tribunum admonuit, etiam atque etiam videret, quid faceret. Eum enim hominem quem verberari iuſſiſſet: ciuem eſſe Romanum. Accedens autem tribunus, eum rogauit, num Romanus eſſet: quod cùm ille annuiſſet. Ego, inquit, magna vi pecuniæ hoc ius ciuitatis adeptus ſum. Ego verò, Paulus inquit, & natus ciuis ſum. Ita & ea pœna Paulus liberatus eſt, & tribunus magno in metu fuit, cùm eum ciuem Romanũ eſſe reſciuiſſet, Poſtero die ſoluit eum, conuocatiſque ſacerdotibus omniq; populo eũ produxit, quò diligentiùs cõperiret, quam ob cauſam à Iudæis accuſaretur. Ipſe in eos qui conuenerant coniectis oculis, ita verba fecit. Se ad eum diem ſemper bona fide in oculis iudicioque Dei vixiſſe. Hoc verbũ põtifex Ananias moleſtè acerbeque ferens, eis qui circunſtabant præcepit, vt ei colaphos infringerent. Paulus verò hac ad eũ oratione vſus eſt, Percutiet te Deus paries dealbate,

bate, qui cùm ſedens ex lege me iudices, tamē contra legem os meū tundi iubeas, Qui aderant, Paulum obiurgare ꝙ ſummum Dei ſacerdotē maledictis laceſſeret. Ille verò neſcire ſe dixit eum principē ſacerdotum eſſe. Scriptū enim eſſe, Principi populi tui ne maledicito, Tum Paulus qui ibi partem vnam eorum qui aderant, Saducæorum, alteram Phariſæorū eſſe intelligeret, clamare in concilio cœpit, Phariſæum ſe eſse, Phariſæique filiū, in iudiciū adductum ſe, ꝙ ſpē & vitam mortuorum poneret ac defenderet. Statim orta eſt inter Phariſæos & Saducæos diſſenſio tanta, vt dimiſsa multitudine, quidam Phariſæi, nihil ſe facinoris aut ſceleris in eo cōperiſse pugnaciter dicerent, Quid, inquiunt, ſi Spiritus aut Angelus cū eo collocutus eſt, Tribunus, qui timeret ne Paulus in turba diſcerperetur, militibus imperauit, vt eum de medio raptū in caſtra ducerent. Proxima nocte eum Deus viſus eſt admonere, vt bono fortique animo eſset. Sicut enim Hieroſolymæ ipſius propugnator & defenſor fuiſset, ſic fore vt Romæ etiam exiſteret. Vt autem illuxit, nōnulli Iudæi plures quadraginta inito conſilio vouerunt ſe nihil cibi & potionis capturos, quoad Paulū interfeciſsent. Quam

quidem coniurationem suam pontifici ac senioribus exposuerunt, admonuerūtque eos, vt peterent à tribuno, vt Paulum ad illos producerent, eamque fraudem ita tegerent, quasi aliquid de eo certiùs comperturi essent, se verò priùs quàm ille appropinquaret, eum paratos esse interficere. Pauli sororis filius cùm insidias quæ auunculo pararentur, intellexisset, venit ad eum in castra, eique indicauit. Ille accersito Centurione, eum rogauit multis verbis, vt adolescentem ad tribunum ducēdum curaret, habere enim eum aliquid quod ei nunciet, Adolescentem tribunus cùm remotis arbitris rogaret, quidnam indicare sibi vellet, constituisse dixit Iudæos, ipsum rogare, vt postero die Paulum in concilium produceret, quasi certiùs aliquid in eum inquisituri essent. Quod videret, ne faceret, propterea quod essent plures quadraginta ex ijs, q coniurassent se ex insidijs Paulum esse interfecturos, & vouissent se nihil capturos cibi antequam hoc se scelere contaminassent, Tribunus dimisso ita adolescente vt vetaret ne cui, secum illo de ea re locutum fuisse diceret, duos centuriones accersiri iussit, quibus imperauit, vt milites ducē.os, equites septuaginta, lanceariosque
ducen-

ducentos compararent, & iumenta in quæ impositum Paulum tertia noctis hora saluum & incolumen ad Festum præsidem Cæsaream perducerēt, eisq́ue ad illum epistolam dedit, cuius hæc sententia est. Claudius Lysias Felici optimo præsidi, Salutem. Virum quem ad te mitto, à Iudæis comprehensum cùm iam interficeretur, aduentu meo militum opera vix saluum è manibus eorum eripui, cùm Romanum eum esse comperissem. Cùm verò sciri cupiens quid ei obijcerent, illum in concilium eorum produxissem, ei tantùm obijci comperi, quæ ad legem eorum pertinerent, quorum nihil morte aut vinculis dignum esset. Quoniam aūt intellexi, ex eis esse qui illum ex insidijs necare constituissent, eum ad te misi, vt accusatores apud te agant, si quid in eum velint dicere, Vale. Milites noctu Paulum Antipatridem duxerunt, postridie verò equites eum Cæsaream ad Felicem perduxerunt, cùm cæteri in castra reuertissent. Reddunt etiam illi Epistolam, quam cùm perlegisset, Paulum cuius esset prouinciæ rogauit. Cumq́ue Cilicem eum esse cognouisset, eum se auditurum esse dixit, cùm accusatores in eum venissent. Interim in Herodis prætorio custodiri

eum iussit. Quinto autem die Ananias pontifex cum quibusdam maioribus natu & Tertullo quodam oratore Cæsaream venit, omnesque Felicem adierunt: citatoque Paulo, cũ Tertullus accusare cœpit his verbis, Maximas tibi gratias agimus optime Felix, quòd & benignitate ac virtute tua in pace omni compresso tumultu belloque viuimus, & pro incredibili tua sapientia multa quæ superiores prætores quibus successisti, neglexerant, correctione adhibita fœliciter geruntur. Sed ne te longa oratiõe traham, à te peto maiorem in modum, vt nos breuiter dicentes benignè attenteque audias. Non ignotam tibi esse arbitror sectã Nazareorũ, qui nouis quibusdam religionibus institutisq; omnium hominũ mentes contra leges imbuunt & inficiunt. Eius principem cùm pestiferum istum inuenissemus, qui & omnibus Iudæis in vniuerso orbe seditionis auctor esset, & templum violare ac polluere voluisset, cõprehensum ex lege nostra iudicare decreuimus. Sed tribunus Lysias, vi magna cũ eripuit, iussitque eius accusatores ad te venire: ex quo tu facilè poteris ea crimina cognoscere, quorum causa eũ in iudiciũ adducimus. Iudæi tum vera esse q̃ Tertullus
dicerct

diceret, asseuerarũt. Paulus verò cùm Felix potestatem dicendi fecisset, ita respondit, Scio ego te optime Felix iampridem iudicẽ datũ esse Iudæis, quæ me causa impellit, vt bono animo magnaq́ue spe fretus, nunc pro me ipse respondeam. Intelligere enim potuisti, dies esse non plus quindecim cùm Hierosolymam in templum religionis causa adij. Isti autem nec ibi me cum aliquo disputantem. aut seditionem mouentem, nec in vrbe ipsa, nec in synagogis inuenerũt. nec verò ea, quæ mihi obijciunt probare possunt. Hoc aũt fateor me in disciplina, quam sectam vocant, sic patrium Deum meum colere, vt & ea omnia quæ in lege ac prophetis scripta sunt, vera esse credam, & eam quam etiam illi expectant, bonorũ ac malorum resurrectionem fore confidam, in quo ipse etiam studeo ita me gerere, vt nemini quod sciam materiam occasionemq́ue peccandi præbeam, ab eaq́ue suspicione Deo teste sum liberrimus. Multis autem annis pòst Hierosolymam veni vt egentibus pro facultatibus subuenirem, Deoq́ue offerrem quæ vouissem, quæ in templo facientem me cùm offendissent Iudæi non tumultũ turbamq́ue concitantem, vt isti volunt, comprehenderunt clamãtes voce

maxima, Tolle inimicum nostrum. In ijs quidam erant ex Asia Iudæi, quos adesse hic oportuit, & accusare si quid haberent, quod criminosum in me putarent. Dicant verò nunc hi ipsi quo in flagitio me deprehenderint, nisi quòd hac oratione vsus sum, cùm in iudicium ob resurrectionem mortuorum adductum me esse clamarē. Hæc cùm ex vtraque parte dicta essent, Iudæorum querimoniam in illud tempus reiecit, cùm Lysias tribunus venisset. Paulum autē interim Centurioni custodiendum tradidit, vt & in pace eum esse vellet & neminem de suis ei ministrare quæ opus essent prohiberet. Interiectis aliquot diebus Felix cum Drusilla vxore sua quæ Iudæa erat, veniens, Paulū accersiuit, audiuitque eum de Christi fide & religione disserentem. Cumque protracto, vt fit, sermone de iustitia, de castimonia iudicioq; futuro diceret tremore correptus Felix, Paulum dimisit, eique dixit se eum euocaturum, cum opus esset, eumq; sæpe etiam posteà accersiuit, quod se ab illo pecuniā accepturum esse speraret. Biennio autem pòst, Felici Porcius Festus successit, eique vinctū Paulum reliquit, vt à Iudæis gratiam iniret. Festus tertio quàm in prouinciam venisset die Hierosolymam, Cæsarea

rea

rea profectus eſt: quod cùm primarij pontifices ac primi Iudæorum reſciuiſſent, illum adierunt, rogaruntque vt Paulum in quem infeſto animo veniſſent, Hieroſolymam perduci iuberet: idque fecerunt, vt in via ex inſidijs eum opprimerent, ac necarent. Feſtus autem Paulum Cæſariæ cuſtodiri dixit; quam ad vrbem cùm propediem rediturus eſſet, ſi qui ex ijs vna proficiſci vellent, venirent & accuſarent, ſi quod in homine crimen eſſe exiſtimarent. Ipſe Hieroſolymæ ampliùs dies octo aut decem commoratus, Cæſaream vt venit, poſtridie pro tribunali ſedens Paulum adduci iuſſit, Iudæi qui Hieroſolyma venerant, eum cùm productus eſſet, circunſteterunt, multàque & grauia ei crimina obijcere cœperunt, quæ probare non poterant, cùm Paulus verba tantum, ſe legem Iudæorum, aut templum violaſſe, aut quidquam contra Cæſaris maieſtatem feciſſe pernegaret. Tum Feſtus qui Iudæis gratificari vellet, cùm à Paulo quæſiuiſſet, num Hieroſolymam ire, & illic de ijs ipſis criminibus apud ipſum iudicare vellet. Paulus ſe ad Cæſaris tribunal, vbi iudicandus eſſet ſtare dixit. Iudæis ſe nullo loco iniuriam intuliſſe, quod ipſe melius ſciret. Si quid eos
læſiſ-

tendum censeret, nihilque certũ haberet quod de illo Domino scriberet, se iussisse eum ad illos & maximè ad Agrippam produci, vt cùm eum pro se dicentẽ audiuisset, ipse haberet quod scriberet: Cùm Agrippa Paulo potestatem dicendi factã esse dixisset: tum Paulus beatum se primùm dixit, quod apud eum esset verba facturus, qui omnẽ Iudæorum disciplinã, omniaq; instituta, omnesque consuetudines teneret: deinde ea omnia exposuit quæ ab illo commemorata esse antè dixi de Iudæorum inuidia, initio longè petito ab eo tẽpore, cùm primùm à Christo è cælo vocatus est, eoq; superiore, cùm legi Mosaicæ parendum esse censeret. Hæc cùm Paulus diceret, Festus magna voce insanire Paulum dixit, eumq; ad insaniã adigere multas literas quibus esset præditus Paulus insanire se negauit, sed verba veritatis prudentiæque plena dixit fundere. Scire enim hæc omnia regem apud quem verba faceret: Tum Agrippam rogauit, num prophetis fidem haberet, Scire etiam se dixit, eum fidem habere: cùm ille. Paucis, inquit, hortaris me, vt sim Chtistianus, & Paulus, Oro, inquit, Deũ, & paucis & pluribus, vt non tu modò verum etiã hi omnes qui audiunt tales euadant,

cui finitima erat Thalassa vrbs. Cùm verò multum iamtempus peractum, nec tuta esset iam nauigatio, propterea quòd ieiunij iam tempus prӕterijsset, omnes qui aderant Paulus admonebat, videre se nauigationem futuram cum magno periculo non solùm oneris, & nauis, sed etiam vitæ omnium. Centurio porro maiorem fidē gubernatori & nauclero, quàm Pauli verbis habebat. Et portus ille minimè ad hyemandum aptus erat. Quod cùm multi animaduerterent, auctores fuerunt vt illinc naues subducerentur, vt Phœnicem Cretæ portum, qui Africum & corū spectat, hyemandi causa possent appellere: Sed Austro flāte, cùm ex animi sententia nauigationem successisse sibi existimarent, cùm Asso soluentes, Cretam applicarent, ventus Typhonicus qui Euro aquilo vocatur, non ita multò post nauem agitauit & impulit, quæ cum correpta, nō posset impetum vimque venti sustinere ci omnes cùm cessissent, huc atque illuc agitabantur, in paruamque insulam quæ Clauda vocatur, tēpestate delati, vix se apham tenere potuerunt, qua conscensa, subsidio vsi sunt, deligata naue veriti ne in Syrtim inciderent, soluta naue ita agitabantur. Cumque vi magna tempestatis agita-

agitarentur, postero die iacturã fecerũt, sequenti suis manibus nauis suppellectilem proiecerunt. Cũque nec sol nec astra multis diebus se eis ostenderent, tempestatisque vis magna impenderet, sublata eis erat in posterum spes omnis salutis. Tum Paulus in mediũ omniũ procedens, Si me, inquit audiuissetis, à Creta minimè soluissetis, omniaque hæc quæ amisistis haberetis Sed vos nunc hortor & moneo. vt bono animo sitis, Neque enim cuiusquam vestrum vita amittetur, sed nauis tantummodo, Visus est enim mihi superiore nocte Angelus Dei, cuius sum, quemque colo, dicere, ne timerem, Cæsari me sisti oportere, Deumq; mihi omnes qui vnà mecum nauigarent dedisse. itaq; bono animo esse. Diuina enim benignitate fretus ita fore credo, vt mihi prædictũ est, nos in quandã insulã peruenturi sumus. Vt autem quarta decima nox fuit cùm omnes intempesta nocte in mari Adriatico huc atque illuc iactarentur, suspicabantur nautæ aliquem sibi locum ostendi, depressoque bolide passus viginti abesse comperei unt, paruoque interuallo progressi, iacto rursus bolide, quindecim passus inuenerũt. Cumq; vererẽtur, ne in loca salebrosa inciderent, iactis ex puppi anco-

ancoris quatuor, optabant vt lucesceret. Ijdem cùm ex naui effugere constituerent demersa in mare scapha quasi ancoras à prora expansuri essent, tum Paulus Centurionem ac milites commonefecit, nisi illi in naui manerent, eos saluos esse non posse. Itaque milites statim schaphę funibus diruptis, eam in mare demergi siuerunt. Dum verò dies expectatur, hortabatur oẽs Paulus, vt cibum caperent, quòd ad eorum salutem hoc pertineret: Némineméque dicebat, crinem capitis amissurũ. Quæ cùm dixisset, & ipse, & cæteri iam meliore spe freti, cibum vnà ceperunt. Erant autem in ea naui ducẽti septuaginta sex. Capto cibo, triticum in mari abiecerunt, itaque nauem exonerarunt. Cùm verò illuxisset, nec terram cognoscerent animaduertũt sinum quẽdam, qui littus habebat, in quem constituebant, si possẽt nauem appellere. Itaque sublatis ancoris mari se comittebãt laxatisque gubernaculorum funibus, passisque vẽto velis ad littus contendebant. Sed cùm in locum qui vtraque ex parte mari cingitur incidissẽt, nauis ita impegit, vt prora fixa immobilis staret: puppis verò vndarum fluctuumque vi agitaretur. Quod cùm milites animaduerterent, hoc consilij ceperunt, vt vinctos

vinctos trucidarent, ne quis nando euaderet. Sed Centurio, qui Paulum seruare vellet, eorum tale consilium impediuit. Iussitque eos qui nandi periti erant, primos ad terram egredi, cæteros partim in tabulatis, partim in aliquo eorum quæ è naui portari poterant. Ita factum est, vt omnes ad terram salui exierint. Seruati tum denique cognouerunt Meliten eam insulam nuncupari, Barbari verò magnã omnibus humanitatem ostẽderunt. Omnes enim excitato igne propter imbrem q̃ impẽdebat, & frigus, adhibuerũt. Cum verò Paulus sarmentorum magnam vim collegisset in ignem coniecisset, vipera calore egrediens manum eius arripuit, quam vt Barbari è manu illius pẽdentem viderunt, inter se dicebant, planè illum cæde se contaminasse, qui cùm è mari seruatus esset, eum tamen diuina iustitia non sineret viuere. At ille quidẽ excussa in ignẽ bestia, nihil mali sensit omnino. Barbari autem expectabant dum tumor eum corriperet, aut repente mortuus caderet. Quòd cùm illi diu frustra expectassent, mutata sententia, eum DEVM esse dixerunt. Erat tum Publius quidam primus eius insulæ. Is Paulũ vnà cum socijs in agro suo triduo perhumanè habuit,

buit, quo quidem tempore Publij pater è febre ac dysenteria laborans decumbebat, ad quem cùm Paulus accessisset, eum precibus manuũque impositione curauit. Hinc cæteri qui ægrotabãt in insula, cùm ad eum adijssent, curati sunt. Itaq; magnos ei ac socijs honores officiaque detulerunt, quamdiu in insula cõmorati sunt, & cùm soluerent, ea quę ad victũ pertinebãt, prębuerunt. Post trimestre, in nauem conscenderunt Alexandrinã quæ in insula hyemauerat, soluẽtesque Syracusas tenuerunt, qua in vrbe cum triduum commorati essent, Rhegiũ, inde Puteolos biduo venerunt, vbi cùm nostræ religionis homines inuenissent, eorum rogatu apud illos septẽ dies cõmorati sunt, ita Romã peruenerunt. Quod cùm Christiani qui Romæ erant, audirẽt obuiam eis vsque ad forum Appij & tres Tabernas prodierũt, quos cùm vidisset Paulus, gratias Deo egit, melioreque animo fuit. Romam cùm venissent, vinctos Centurio præfecto reliquos tradidit. Paulo verò permisit vt solus cum milite qui eum custodiebat, habitaret. Tertio cùm venissent die, primos Iudæorũ Paulus accersiuit, quibus exposuit ea omnia quæ ipsi Hierosolymæ accidissent, se cum patrijs legibus institutisq;
parce-

pareret & obtemperaret, Romanis deditum esse, qui cùm in ipsum inquisissent, nec pœna capitis dignum quicquam fecisse comperirent, vellentque dimittere, Iudæos intercessisse, ita coactum se, ad Cæsarem prouocare: non quòd gentem suam ipse vlla in re accusare posset. Eo se ob eã causam accessisse, vt ipsos videret & conueniret. Se enim catena ea quam cernerẽt vinctũ esse propter spẽ populi Israëlitici Illi responderunt, nec literas se de eo ex Iudæa accepisse, nec quenquam Iudæorum, qui eò venisset, nunciasse, aut dixisse quicquã de ipso, quod religioni repugnaret: se autem petere vt ab illo audirent, quæ ipse sentiret, cùm satis compertum haberent, eam sectam quam sequeretur, vbiq; terrarum explodi & eici. Constituto autem ei die, cùm plures ad eum in diuersorium venissent, ipse eis regnum Dei exponebat, ad eaque quæ Christo acciderãt, probanda & persuadenda testimonia & à lege Mosaica & à prophetis à prima luce ad vesperum, depromebat. Atq; eius orationi alij assentiebantur, alij nullã fidem habebãt. Cumq; inter se dissentirẽt, discesserunt, cùm Paulus Esaiæ verba eis conuenire dixisset, quæ sequuntur: Loquere cum populo isto, audietis, nec intelli-

telligetis, videbitis, & non videbitis. Cor enim istius populi tenebris offusum est, & auribus tarde audierunt, suosq; oculos obstruxerunt, nequando oculis videant, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur, eisque medicinam afferã. Scitote ergo Gentibus DEI seruatorem missum esse, quæ audient. Quæ cùm Paulus perorasset, Iudæi cum magna controuersia & disputatione discesserunt. Paulus autem biennium totũ in suo diuersorio commoratus est, quo quidem tempore omnes qui eò ad ipsum veniebant, recipiebat, libereque ea omnia tradebat, & docebat, quæ ad Christum eiusq; fidem ac disciplinam pertinebãt. Quod etsi Lucas de biennio illo tãtum dixit, quod duos annos cõplectitur, qui tertius & quartus imperij Neronis numerãtur, tamẽ decennio etiam quod postea vixit, idem fecisse existimandus est. Vbi autem decennium illud consumpserit, aut vixerit, si quis requirat, mihi quidem Romæ videtur magna ex parte fuisse, quantum quidem ex eis epistolis intelligi licet. Nam & eam quam ad Ephesios scripsit, & eam quam ad Philippenses, & eam quam ad Colossenses, & posteriorem quam ad Timotheũ, & eam quam ad Philemonẽ, ex

vrbe misit. Nam Epistola ad Galatas, non nullorum sententia, Roma, aliorũ Epheso missa esse dicitur. Eas autem nec illo biennio, nec eodem illo decem anno missas esse, aut scriptas, & res ipsa declarat, & epistolarum ipsarum sententia. In ea enim quam ad Timotheum posteriorẽ misit mentionem honorificam onesiphori cuiusdam facit, quem cùm venisset Romam, ipsum magno studio cùm quæsiuisset, tum inuenisse dicit, cùm etiã vinctus esset. Et in extrema eadem Timotheũ rogat, vt eidem eiusq; familiæ salutem dicat. Præterea eadem extrema & tempus mortis suæ imminere scribit, & in priore defensione sua se desertũ ab omnibus. At qui Lucas nihil de priore illa causæ dictione scribit, sed eum in libera custodia ita fuisse dicit, vt eos omnes qui ad ipsum adirent, docere minimè prohiberetur. Ex quo intelligitur, eum ex illa custodia toto illo biennio minimè eductum fuisse. Iam verò cùm ex priore illa causæ dictione cuius mentionem, vt dixi, facit, posteriorẽ intelligamus, ac tum cum eandẽ epistolam scripsit, & in vinculis ipse esset, & mortis eius tẽpus impenderet, vt ipse ait, profectò multos annos post illud biennium Romæ fuit. Huc accedit, quod iu-

bet in eadem epiſtola Timotheum ad ſe maturè venire, & in epiſtolis ad Philippenſes, ad Colloſſenſes, & ad Philemonem, eum facit vnà ſecum ſcribere. Eodem pertinet, quòd Demã in Epiſtola ad Philemonem adiutorẽ ſuum appellat & in poſteriore ad Timotheum ſe ab eo deſertum eſſe ſcribit. Ariſtarchum etiam in epiſtola ad Colloſſenſes vnà ſecum captiuum eſſe dicit, in ea autem quæ eſt ad Philemonem, adiutorem ſuum appellat, cùm Epaphram captiuitatis ſocium ſolùm nominaſſet. Eum autem non conſumpſiſſe Romæ totum illud decennij tempus, hinc intelligitur, quòd in poſteriore ad Timotheum epiſtola extrema eum iubet afferre ſecum penulam, quam Troade apud Carpum reliquiſſet, & Trophimum ſe Mileti ægrum reliquiſſe ſcribit, quod non factum eſſe, cùm vel in Græcia & Aſia eſſet, antequam vinctus Romam duceretur, vel cùm duceretur, hinc ſciri poteſt, quia & Timotheus ipſe Romam iam venerat, & tum iam bis cauſam ipſe dixerat, & finem vitæ ſuæ appropinquare ſcribit. Et certè amentia eſt exiſtimare Paulum ſcribere Trophimum à ſe relictum ægrum Mileti illis temporibus. Epiſtola etiam ad Hebræos eum non ſemper

Romæ fuisse declarat. In ea enim extrema scribit eis Christianos Italos salutem dicere, ex quo ex Italia missa esse intelligitur. Quinetiam in prouinciam Narbonensem eum venisse reperio, & in Hispaniam, eum Paulo viro sanctissimo, quem Narbone pontificē præfecerit. Atq; haud scio an illa ipsa sit profectio, quam ad Romanos se in Hispaniam suscepturum esse scribit. Sunt enim multi, qui eum in Hispaniam profectum asserunt. Quæ autem de laboribus, periculis, ac supplicijs quæ pro Christo pertulit, scripsi, ea omnia ex libro Lucæ, qui acta Apostolorū inscribitur, exprompsi. Quæ præterea ipse de se scribit, ea quoniam vera sunt iam explicabo. In posteriore quidē ad Corinthios extrema ferè, ter virgis cæsum esse scribit, cùm semel tantum cum Lucas narret verberatum esse vna cum Sila. Nam à Centurione verberatus non est, cùm se ciuem Romanū esse dixisset. Ter etiā naufragiū se fecisse in eadē epistola scribit, & nocte ac die in profundo maris fuisse: quorum posterius si à Luca commemoratum est, certè non solùm noctē & diē vnū, verum multos in maris fundo fuit. Nam nec solē, nec sidera ipsa multis diebus nauiganti ei cum cæteris visa esse commemorat.

Neque

Neq; enim hoc quod Paulus scribit, se nocte & die in profundo maris fuisse, ita intelligendum est, quasi ipse è naui cadēs in mare præceps demersus sit, hoc enim non prætermisisset Lucas. Quod autē ad naufragium attinet, amissionem nauis Paulus socijs nauigantibus prædixit, naufragij autem alterius nullam Lucas mentionem facit. Atque hic quidem locus me admonet, vt de tēpore ac loco quo hac missa epistola est, aliquid dicam. Alij ex Macedonia Philippis, alij Troado missam esse scribunt. Quod si verum est, id constare non potest, si ad illud tempus referatur, cùm Paulus Romam nondum vinctus venerat. Illud enim quod modò ex ea epistola de naufragio protuli, tum accidit, cùm Paulus vna cum socijs mari in Melitem insulā, deinde Syracusas, Rhegiū, ac tum Puteolos, postremò Romam peruenit. Ita si Troade missa est, aut è Macedonia, eò se retulerit, postea quam Romam vinctus venisset, necesse est. Quod satis argumenti est cum post biennium illud, de quo Lucas scribit non semper vsque ad extremum vitæ diem Romæ fuisse. Quòd si quis contra proferat, id quod ipse Paulo infrà scribit, raptum se ante quatuordecim annos in tertium cęlū huic ego re-

veritate gereret. in ea etiam quam ad Corinthios priorem misit. se cum bestijs pugnasse, id est feris obiectum esse scribit: nisi fortè bestiarum nomine homines fera crudelitate præditos intelligamus, sicuti nomine leonis Neronem in posteriore ad Timotheũ intellexisse dicitur. Nunc de illius morte aliquid dicendum est. Eodem non solùm die, sed etiam anno quo est Petrus Apostolus in crucem actus, Romæ Neronis iussu securi percussus est: quo autem ordine, quaque de causa exponẽdum videtur. Romæ cum in disciplina & religione nostra propaganda omnem operam & studium dicendo consumeret, pluresque indies in fidem ditionemque Christi subigeret, fortè Patroclus adolescens qui Neroni pocula ministraret, quẽque ille charum haberet, cùm Pauli audiendi summa cupiditate duceretur, nec ad eum propiùs accedere propter frequentiam posset, ad locum superiorẽ, quò eum faciliùs & audire & videre posset, ascenderat. Is cum somno oppressus dormiret cecidisse, eoq; casu interijsse dicitur. Quod Deo patefaciẽte, Paulus stàtim cognouit. Itaq; eũ introferri ad se iussit excitauitq; ab inferis, cùm omnes hortatus esse, vt in commune id ad Deo precarentur. Exci-

eos omnes in vincula conijci quam primum iussit, omnesq; cōquiri atque interfici diuersis supplicijs, qui se illius regis imperio obedire dicerent. Prodocuntur multi cum vinculis & ad Neronem adducuntur, in his Paulus, in quem ita cæteri vincti conijciebant oculos, vt in ducem, vt hoc etiam Nero facile intelligere posset. Itaq; ad eum vnum orationem aduertit. quo ore in imperium Romanum clàm venire ausus esset, vt inde abstractum & abductum populum Christo quem regem suum prædicaret, adiungeret. Paulus non solùm ex illo qu si orbis angulo, sed ex omnibus imperijs se Christo homines colligere & comparare dixit. Sibi enim ab illo negotium datum esse vt neminem contemneret aut abijceret, qui in ipsius fide, & imperio esse vellet. Quod seipse & in illum credere, & eius dicto audiens esse constitueret, id sibi licitum esse intelligeret: quod si faceret vitam eum sempiternam esse consecuturum. Eundemque venturum esse dixit, vt suum cuique pro dignitate reddat, tumque hęc omnia igne deflagratura. Nero cùm mundi deflagrationem audisset, iracundia incitatus, furiaque quadam agitatus, omnes qui huic tali regi parerent, quàm primùm viuos

exuri iussisse dicitur. Sed Paulus quoniam ciuem se Romanum esse prædicauerat. Longino, Megysto & Aresto traditus est, qui eum quam primum extra vrbem palàm & publicè securi ferirent. Cumque nuncius eius mortis & supplicij seriùs quàm optaret, veniret, duos ex militibus suis, Feregam & Partemium misit, qui viderent, an securi percussus esset. Illi venientes, eum in media ferè vrbe ad populum de magnis CHRISTI virtutibus & operibus disserentem offendunt: quos vt vidit, Venite, inquit, & vos filij, credite in Deum vnum & filium eius vnigenitum Dominum nostrum Iesum Christum seruatorem omnium, vt viuant, animi vestri. Milites se à Nerone missos dixerunt, qui viderent, an eo mortis genere quod præscripsisset, affectus esset. Quòd si ab inferis cùm morte mulctatus fuisset excitaretur, ita denique se credituros. Ad hæc ille respondens, eos admonuit, si ad sepulchrum ipsius venirent, fore, vt duos viros, Titum & Lucam orantes inuenirent, à quibus hoc ipsum comperire possent. Vix dicendi finem fecerat, cùm alij duo à Nerone missi interuenientes, arreptum comprehensumque eum, extra vrbem in viā Ostiensem pertrahūt, & iuxta

gladium

gladium crucem parare iubent. Quod vt vidit Paulus ad ortum se conuertisse, pas-sisque in cælum manibus, cum lachrymis diu orasse dicitur. Finem orandi cum fe-cisset, Christianis omnibus qui eum secuti fuerãt, salutatis, eisque pace data, genua humi defixit, totumq; se signo crucis mu-niens, lictori ceruicem & iugulum præbuit. Ex ceruice cùm securi percussus esset, pro sanguine lac, quasi integritatis & innocentiæ signum fluxisse dicitur. Sepultus est autẽ eadem via, vbi posteà templum ei ædificatum & dicatum est. Quatuordecim quæ extant, scripsit epistolas: ad Romanos vnam, ad Corinthios duas, ad Galatas vnam, ad Ephesios vnam, ad Philippenses vnã, ad Collossenses vnam, ad Tessalonicenses duas, ad Timotheum duas, ad Titum vnã, ad Philemonẽ vnam, ad Hebræos vnam. Eum ego ordinem iis enumerandis secutus sum, non quem ille mittendis tenuit, sed quem maiores nostri ecclesiæ instituto eis describendis & atexendis iis libris, qui noui Testamenti nomine appelantur, adhibuerunt. Plenæ sunt omnes institutionis disciplinæque Christiana, refertæq; omnibus quæ ad bene beateq; viuendum pertinent præceptis & sententiis. Vehementi & maximè

incitato dicendi genere vsus est, quod crebræ illius interrogationes vel docendi causa, vel refellendi, vel etiam obiurgandi adhibitæ, indicant. Ordinē eum, quem natura & ars proponunt, secutus est. Primum enim si quid est quod obsit, tollit ac reprehendit, deinde quæ tenenda sunt docet, & ad extremum epistolā cohortatione concludit. Obscuræ sunt in eo plerę̨que circūscriptiōes, quod de nōnullis, Petrus in extrema altera minimè tacuit. Hinc plerięȝ, vsque à primis disciplinę nostrę temporibus cùm arbitratu suo difficilia loca interpretarentur, errare cœperunt, & ab Ecclesia discedere. Quod etiam hac memoria nostra in plerisque animaduertimus. Duas præterea quæ non extant, se scripsisse confirmat. ad Corinthios vnam, alteram ad Laodicenses.

VITA BEATI ANDREAE APOSTOLI.

IOACHIMO PERIONIO Benedictino Cormœriaceno auctore.

ANDREAS Simonis Petri frater, Iona, siue Ioanne patre in vico Beth-

Bethsaida prouinciæ Galilææ natus est. Is primum, vt cæteri Apostoli, in Christi disciplinam se tradidit, deinde eius benignitate ex communi discipulorum numero ad apostolatus ascendit dignitatem: faciamus enim hoc verbum tritum, vt alia quæ in easdem syllabas exeunt, in quas consulatus. Quod quemadmodum contigerit, non alienum erit ex literis sacris exponere. Bis quidem Andream & Petrum eius fratrem vocatos esse inuenio: semel cùm Ioannes eis qui Baptista literamus enim vsu hoc etiam vocabulum) vocatus est ex eo quòd CHRIstum potissimùm baptizauerit absente Petro, ambulantem Christum videns, discipulis duobus audientibus, in his Andreas eum esse agnum dixit: iterum cùm ad mare Galilææ ambulans Petrum & Andream fratrem eius vocauit. Sed melius est hæc duo eo ordine quo gesta sunt exponere. Ioannes quidē is de quo paulò antè dixi, cum Iesum ambulantem cerneret, hoc de eo duobus discipulis audientibus & spectantibus asseuerauit, eum esse Dei agnum. Quod cùm duo illi, in his, vt dixi, Andreas, audiuissent, Christū secuti sunt. Christus qui eos se sequi cognosceret, conuersus eos rogauit, quidnam quærerent. A

quo cùm illi quęsiuissent, vbi habitaret ille, ique ita respondisset, vt diceret, venirent, ac viderent, ipsi venerunt ac viderunt: eoque die, cùm iam tum hora ferè decima esset, apud eum cômorati sunt. Andreas autem qui vnus eorum duorum, vt dixi, erat, cum huius tantæ charitatis & muneris Simonem fratrem socium esse vellet, eum primum diuini consilij instinctu, inuenit, eiq; se Christum inuenisse dixit, eumq; ad Iesum adduxit: quem cùm IESVS vidisset, eum & Simonem vocari, & Ionæ filium esse dixit, post verò Cepham, id est Petrum eundem vocatum iri. Atque ea quidem quæ de priore: vt ita dicam, vocatione vtriusq; à Ioãne exposita sunt, hactenus. Altera autem à Matthæo & Marco exposita est his verbis, Iesus cùm ad Mare Galilææ ambularet, duos fratres vidit, Simonem qui vocatur Petrus, & Andream, qui retia in mare iaciebant, eisque iussit, vt se sequerentur. Quod si facerent, fore vt ab ipso piscatores hominum fierent. Quod illi ita sibi faciundum censuerunt, vt statim eum relictis retibus sequerentur. Lucas verò aliquid aliud addit, ait enim Christum cùm ad stagnum Genesaret staret, duas naues ad stagnum stantes conspexisse, tum cùm

pisca-

piſcatores retia lauarent, eumque in alteram quæ eſſet Simonis conſcendiſſe, ab eoque contendiſſe, vt eam paulùm à terra reduceret. In ea verò Ieſum ſedentem docuiſſe turbas. Cùm autem finem dicendi feciſſet, Simoni imperaſſe, vt in altum duceret, & ad capiendos piſces retia laxaret, Petrum verò dixiſſe, cùm præceptorem eum appellaſſet, ſe etſi vnà cum ſocijs totam noctem conſumſiſſet, nihilque cepiſſent, tamen eius iuſſu ac nomine rete laxaturum: quod cùm feciſſet, tantam vim captam eſſe piſciũ, vt rete rumperetur. Quæ quidem res (vt alia præteream quæ alio loco commodiùs exponẽntur) Simoni ſocijsque eius omnibus tantæ fuerat admirationi, vt relictis omnibus eum ſecuti fuerint. In ijs autem cum fuerat Andreas, Matthęi Marcique ſententia, non eſt id quidem dubium, quin Lucas eundem ſociorum Petri nomine & in ijs qui cum eo erant, intelligat. Atque hæc quidem ſunt, quæ de Andrea ab Euangeliſtis tradita accepimus. Nihil enim de eo in libro qui Acta Apoſtolorum inſcriptus eſt, traditur, niſi quòd vna cum cæteris Apoſtolis cum CHRISTVS ijs ſpectantibus in cælum conſcendiſſet, Hieroſolymam reuer-

reuerterit. Nec verò dubiũ est, quin idem Euangelium, Christi iussu mundo diuulgauerit atque patefecerit. Quod vbinam perfecerit, quoque modo, & quo mortis supplicijq́ue genere in cælum ad Christũ migrauerit, in animo est ea secutus quæ ab eius discipulis tradita sunt, exponere. Andreas quidem in prouinciarum diuisione ac partitione, Achaiam obtinuit, sed in vrbe eius prouinciæ clarissima quæ Patra dicitur, ferè exhortationis legationisq́; munere functus est. Is cùm in illa prouincia, ea quæ Christianæ religionis sunt, traderet ac doceret, angeli monitu ac iussu Myrmidonem vrbem venit, vt Matthæum Apostolum quem effossis oculis incolæ in vincula coniectum paucis interiectis diebus interficere cogitabant, liberaret. Cũq; ad carcerem diuino nutu recta obsistente nemine peruenisset, viso beati viri squalore, animaduersiśque oculis, quorum munere priuatus erat, ingemiscens, orauit Christum vt ipse qui cùm morbos omnes curasset, tum cæcis aspectum restituisset, Matthæo seruo suo oculorum munus redderet, vt verbum suum annunciaret. Vix ille perorauerat, cùm & carcer terræ motu cõmoueri, magnoq́ue fulgore collucere illustrariq́; cœpit: & Mat-

& Matthæo aſpectus reſtitutus eſt, & illius ac cæterorum qui in eodem carcere erant, vincula ſoluta ſunt. Quæ omnia tantam admirationem omnibus, qui tanto beneficio affectos ſe viderunt, excitauit, vt magnum Deum eſſe prædicarent, quem ſerui ſui nunciarent. Tum verò edu ctis omnes è carcere, ad ſua quiſque ſe recepit: Matthæus alio commigraſſe, Andreas in vrbe aliquandiu commoratus eſſe dicitur, prædicandi verbi diuini gratia. Quod cùm facere conſtituiſſet, incolæ ex ijs qui vincti fuerant, re, quæ ab eo acta erat, cognita, comprehenſum eum ac vinctum per vrbem trahere cœperunt. Iamq; euulſis crinibus cruor è capite defluebat, cùm ipſe Chriſtum rogare cœpit vt illorum mentē animumq; lumine ſancto illuſtraret, vt & ipſum cognoſcerent, & ab illo errore peccatoq́ue quod eis ne noxæ eſſet peteret reſipiſcerent. Metus omnium ſtatim animos occupauit tantus, vt d miſſo Apoſtolo ſe in illum magnum ſcelus, imprudentes admiſiſſe faterentur. Itaque rogare eum ſe, vt & hanc veniam ſibi daret, & viam ſalutis oſtenderet. Ille erectis (ſe enim ad eius pedes abiecerant) Chriſti vitam, mira opera, deniquè pœnam crucis quam ille ſalutis

omnium

omnium causa subijsset, exposuit. Quod illi ita libenter cupideque audierunt, vt quàm primum salutari aqua expiarentur. Cùm verò eos satis in Christi fide ac religione confirmatos cerneret, in Achaiam Patras reuersus est. In hac vrbe cum oratione sua multos iam ad CHRISti fidem traduxisset, Aegeas proconsul (proconsulem enim eum fuisse inuenio) hac re comperta, in eam eo consilio venit, vt eos qui CHRISTVM Deum esse credebant, idolis immolare, diuinosque honores tribuere cogeret. Andreas qui Aegeæ consilio factoque quam primum obsistendum esse intelligeret, eum adijt, hisque verbis est allocutus. Eum oportere, qui hominum iudex esset, iudicem suum qui in cælis versaretur, cognoscere, cognitum colere, & colendo eum qui verus esset Deus, animum à falsis dijs reuocare. Quæ ille verba tam impotenti animo accepit, vt ab eo quæreret, essétne ipse Andreas is, qui & deorum templa euerteret, & hominibus superstitiosam sectam, quam nuper Romani principes explodi eijcique iussissent, funderet. Andreas Romanos principes planè cognosse negauit id quod verum esset, Dei filium cùm salutis hominum causa in mundum è cęlo venisset,

nisset, docuisse idola, quibus diuinitatem tribuerunt, non solùm Deos nō esse, sed dæmonia deterrima generi hominū inimica, quæ nihil homines docerent, nisi id quo Deus offendatur, offensus, auertatur, auersus, eos non audiat, ob eamque causam ita præcipites illi in omne peccati genus diaboli quasi imperio in omni vita ruant, vt in eis cùm migrant nihil præter malè facta remaneant. Hæc ille anilia deliramenra esse præsertim cùm Iudæi Iesum quem ille pr̨ędicaret, eadem docentem, in crucem egissent. Itaque aut hæc docere atq; eum prædicare desineret, aut se cruci suffigendnm quam primum intelligeret. Ille in semel suscepto consilio permanens, hoc de supplicij genere respondit, Se si crucis patibulū extimesceret. crucis honorem & gloriam non prædicaturum fuisse. Tum sententia in eum lata esse dicitur, Andreā nouam sectam quæ deorum religionē tolleret inuehentem & docentem, in crucem agendum esse. Cùm autem ad locum in quo crux fixa erat, supplicij causa duceretur, concursus factus est voce magna clamantium, innocentem eum sine causa atque adeo iniuria damnari. Ille verò cùm crucem eminus intueretur, eam salutauit,

hos-

hortatusq́; est, vt discipulum eius, qui ei suffixus fuisset, exciperet, eam dedicatam atque consecratam esse Christi corpori, eiusque membris quasi margaritis ornatam diu eam defatigari ipsum expectando quemadmodum Christum magistrum expectasset: lætam se ad illam venire, cuius desiderio iam diu teneretur. Itaq; orare, vt se exciperet ac magistro redderet: vt per illam ipsum Christus reciperet, qui per eam ipsum redimisset. Cumq; ventum esset ad crucem, primùm Christum orauit, deinde populum hortatus est, vt in ea fide ac religione quam tradidisset, permaneret. In cruce verò biduum vixit, cùm intereà nullum finem docendi populi fecit. Qua illius doctrina & maxima constantia adductus populus, ad proconsulem adijt, maximaque voce ab eo contendit, vt sibi hominem qui iustè, piè, sanctè vixisset, redderet, neque hominem DEO charum, ac clementem interficeret. Quòd si in proposito permaneret, se effracturum ipsius fores, minitari, eumque interfecturum. Aegeas proconsul populi tumultuantis furori cedendum ratus egreditur, atque vnà cum eo ad crucem vt Andream eriperet ac solueret, proficiscitur. Quem vt vidit Andreas, cū rogauit, quãobrem

obrem veniret, num in animum induxisset, eis assentiri quæ doceret. Cumque populus cum eo consilio venire diceret, vt illum liberaret, ille Christum orare cœpit, ne se ab ipso separari, ac de cruce deponi sineret, se enim vim crucis quam semper optasset, sentire, tempus esse vt terræ corpus ipsis committeret, ac spiritum quem illi commendaret, acciperet. Itaque in cruce pridie Calendas Decembris spiritum edidit. Eius autem corpus Maximila quædam Deo chara cum aromatibus præclarissimo, tantoque & apostolo & viro dignissimo loco sepeliuit. Eius sacrosanctas reliquias, Lucæ ac Timothei Hieronymus in libro quem in Vigilantium sanctorũ eorumque reliquiarum hostem scripsit, à Constantino Imperatore Constantinopolim translatas maxima populi frequentia asserit. Gregorius verò Turonensis, sanctus pontifex, scribit in Achaiæ oppido in quo Andreas Christi nomine mortem, vt dixi, perpessus est, die illius festo etiam memoria sua manna farinæ specie, cum odore miræ suauitatis ex illius tumulo manare solitum, ex eoque oppidanos ita anni insequentis tum vbertatem, tum caritatem & sterilitatem intelligere, vt si magna copia

pia redundet, vbertatem, sin exigua, sterilitatem significari sciant: oleumq; scribit quod interdum vsque ad medium tem plũ fluxerit, profuisse tum ægris, siue in potione adhiberetur, siue eo plagæ vel membra morbis affecta inũgerẽtur. Idem miraculum exponit, quod prætermittendum non censui. Valet enim ad Christi, & Apostoli eius laudem & gloriam Clodomere Francorum rege interfecto, cùm exercitus collectis viribus Burgundiam vastaret, templum quoddam in quo beati Andreæ & Saturnini reliquiæ conditę erant, ita iam incensum erat, vt tigna exusta caderent. Loci autem incolæ non tam rerum suarum quàm harum reliquiarum amissione permouebantur vt miseros se esse clamarent, quibus tantorum sanctorum præsidio carendum esset, quod si contingeret, nullam iam sibi salutis spem reliquam fore iudicabant. His ita conquerentibus & acerbè ferentibus, Turo quidam præsto fuisse dicitur, qui cum horum lachrymis ductus, tum sanctorũ virtutem sentiens, non minus fide, quàm armis protectus se in medias flammas immisit, arreptasque à sancto altari reliquias saluus & incolumis foras extulit. Sed continuò ita constrictus hæsit, vt se antè

moueie

mouere non posset. Itaq; se indignum ratus qui reliquias ferret, puellam quæ sacra præda se non contaminasset, delegit, eiusque ceruici reliquias alligauit.

D. IACOBI APOSTOLI, IOANNIS APOSTOLI FRATRIS VITA, IOAchimo Perionio Benedictino Cormœriaceno auctore.

IACOBVS Zebedæi filius, Ioannis autem Apostoli & Euangelistæ frater, à CHRISTO hoc ordine, vt Matthæus scribit, discipulus delectus est. Cum Petrus & Andreas eius frater in naui essent, retiaque in aquam capiendis piscibus demitterent, Christus illis in disciplinam vocatis, longius progressus, Iacobum de quo dicimus, & Ioannem in naui animaduertit vnà cum Zebedæo patre retia reficientes, quos cum moneret, vt se sequerentur, illi sine mora relicto patre abiectisq; retibus eum secuti sunt, quod de disciplinæ ratione intelligendum est: Neq; enim Christus quenquã ex discipu-

discipulis apostolum separatim delegit, sed cùm magnum iam discipulorum numerum partim nouis inauditisq; operibus, partim vitæ quam integerrimā ageret, opinione sibi adiunxisset, ex tanto numero duodecim modò selegit quos apostolorum appellauit nomine, quod in monte factum esse Lucas commemorat. Iacobus autē hic cuius vitam scribimus, quantum apud Christum gratia & amicitia valeret, hinc intelligi potest, quòd ille quandiu hic vixit, in ijs habuit semper, quos remotis cæteris quasi arbitris, ad res præcipuè charitatis iudices adhibuit. Nam in montem, in quo tum eius facies summo splendore illustrata est, tum vestes simili candore nituerant vnà cum alijs duobus Petro & Ioanne, tantæ gloriæ suæ testem futurum duxit, & pridiè quàm salutis hominum causa interficeretur, eum duobus eisdem adiunctis secreuit à cæteris. Eum quidem ab Herode securi percussum esse Lucas in Actis Apostolorum commemorat, sed quoniam ad alia properans rei ordinem prætermisit, non erit alienū pauca de eius & doctrina & morte dicere. Ei Samaria & Iudæa prouinciæ obtigerunt, quas cùm docendę veritatis causa peragraret atque

in publicis conuenientibus palàm ac liberè Christum Dei filium esse profiteretur, Hermogenes quidam magus discipulum quendam ex suis Philetum nomine ad illum misisse dicitur eo consilio, vt eũ refelleret. Quo cum ille adhibitis aliquot Pharisæis venisset, conareturque docere Iesum CHRISTVM, cuius se Apostolum commemoraret, non esse, vt ipse prædicabat, Dei filium, Iacobus ei facilè restitit, eumque ita scripturis refellit, vt ad Hermogenem rediens hæc magna claraque voce victus à veritate dixerit. Iacobum, inquit Hermogenes, eum qui se Iesu Christi & seruum & Apostolum esse confirmat, scito abs te vinci superarique non posse. Nam & cacodæmones eius appellato nomine ex hominum corporibus eijci ac expelli, & cæcis pristinum oculorum aspectum restitui, & eos qui elephantia infecti erant, purgari vidimus. Quinetiam mortuum ab inferis eum excitasse nonnulli qui maxima mecum necessitudine coniuncti sunt, asseuerant. Quid multa? Scripta diuina omnia memoriâ tenet, quibus docet non alium esse Dei filium, nisi Iesum quem Iudæi in crucem egerint. Itaque si consilium quod tibi det magistro discipulus, sequare, veniensq; ad eum

veniam petas, melius certè tibi rationibusque tuis consules. Si enim hoc neglexeris, artem istam tuam scito nihil tibi deinceps prodesse posse. Nam quod ad me attinet, hoc tibi velim persuadeas, me ad illum reuerti decreuisse, pètereque ab illo maiorem in modum, me vt in disciplinā recipiat. Hæc cùm Hermogenes accepisset, ira percitus Philetum ita arte sua fixit, vt penitus se loco mouere non posset, tumque per ridiculum, iam inquit, videbimus an Iacobus tuus veniens, te possit soluere. Philetus qui his verbis apostolū malè acceptum irrisumq; cerneret, misit ad illum continuò puerum suum, qui ei hæc omnia exponeret. Apostolus factus certior, ei sudarium suum ad Philetum perferendum dedit, vt cùm illud accepisset, hæc diceret, Dominus Iesus Christus erigit elisos, compeditosque soluit. Puer ilico præceptis apostoli paret, magnisque itineribus ad herum contendit. Philetus sudario accepto, cùm verba illa pronunciasset, statim vincula quibus vinctus erat, soluta sunt. Quod cùm non sine summa admiratione animaduerteret, contempta irrisaque arte Hermogenis, ad Iacobum confugit. Hermogenes hinc furijs quibusdam agitatus ad insāniam

niam adigitur, nec quid faciat, habet, ab arte tamen sua præsidium petit, appellat cacodæmones, eisque imperat, vt se ad Iacobũ Philetũq; conferant, eosq; ad se, vt de illis ipse supplicium sumere pertrahant, sic enim fore, vt Phileti supplicio cæteri discipuli à simili audacia deterreantur, Parent illi quidem, sed vt primum ad eum locum in quo Iacobus orabat, peruenerunt, vociferari ac rogare cœperunt, vt misericordia ipse commoueretur, se enim iam ante incendij tempus ardere. Ille quamobrem venerint rogat. Causam quam paulò antè exposui, ab eis discit, eosque Iesu nomine vt Dei angelus soluat, clara voce vt omnes intelligerent, Deum precatur, eisque imperat, vt ad se Hermogenem saluum & incolumen perducant. Abeunt illi Hermogenemque ligatum vinctis à tergo manibus ducunt ad Iacobum, ita tamen, vt hoc illi in itinere obijcerent, quòd ipsos eò misisset, vbi incendio conflagrassent. Perductum Icaobus stultissimum eum hominum appellat, quòd cum generis hominum hoste rem haberet, nec consideraret, se ab illo contendisse, vt angelos suos ad ipsius perniciem exitiumque mitteret, quos ipse ne in illum im-

petum facerẽt vetaret. Clamare etiã tum cacodæmones, rogareq́; Iacobum, vt Hermogenem sibi dederet, de quo ita consulerent, vt & illius iniurias, & sua incendia vlciscerentur. Iacobus eos rogat, cur Philetum qui aderat, non arriperent: cumq́ue illi negarent vel formicam, quæ in ipsius cubiculo esset, se posse contingere. ipse Philetum docuit, disciplinæ religionisq́ue nostræ esse, bene mereri de ijs qui malè de nobis meriti sint: Itaque eum iubet Hermogenem soluere, qui ipsum vinxisset: & qui vinctum à dæmone ad ipsum pertrahere conatus esset, liberum solutumq́ue eum dimittere. Solutus Hermogenes primùm abiectus, stare cœpit: deinde cùm ei Iacobus potestatem abeundi quo vellet, fecisset, quod negaret disciplinę nostrę esse quenquam ad eam inuitum traducere, se ille dęmonum furorem nosse dicit, ob eamq́ue causam minimè dubitare quin arreptum se illi diuersis supplicijs necarent, Apostolus eius vicem dolẽs, illi scipionẽ, quo ipse in itinere vti solitus esset, tradidit, eumq́ue bono esse animo illo comite iussit. Magna vis illo in bacillo inesse visa est. Vt enim domum Hermogenes venit, illudq́ue & suis & discipulorum suorum cer-
uicibus

uicibus appoſuit, repente, totus mutatus eſt, conquiſitos etiam tunc libros qui de magia ſcripti erant innumerabiles ad Iacobum pertulit, eoſque æquo animo exuri paſſus eſt. Hinc ſe ad Apoſtoli pedes abijcere cœpit, petens ab eo maiorem in modum, vt pœnitentem reciperet, quem inuidentem & obtrectantem adhuc tuliſſet, Iacobus qui ignoraret, quo id animo conſilioque faceret, reſpondet. Si verè & ex animo ipſum actæ ad illud tempus vitæ pœniteret, veram eum miſericordiam à Deo veniamque eſſe conſecuturum. Ad quæ ille: Tam, inquit, verã Deo pœnitẽtiam offero, vt & oẽs codices meos, qui malis artibus referti erant, vt ſcis, abiecerim, & omnibus inimici artibus nuncium remiſerim. Quod cùm Apoſtolus ab eo accepiſſet, imperauit illi, vt id iam uerum eſſe doceret ac profiteretur, quod falſum eſſe aſſeueraſſet, ſimulacrũ quod veneraretur, & à quo oracula ſe accipere putaret, in partes diuideret ac comminueret, pecunias quas malis artibus quæſiuiſſet, in res bonas profunderet: vt quemadmodum Diaboli filius eum imitando fuiſſet, Dei iam filius efficeretur, qui quotidie in ingratos beneficia conferret, & in obtrectatores clementẽ ſe

præberet Si enim tu, inquit, cùm in Deum impiè tam multa feceris, ipse contrà multis te bonis affecit, quantò in te futurus est benignior, si & magus esse desieris, & benefactis ei gratus studueris esse? Hæc atque talia cùm Iacobus dixisset, ita Hermogenes eius præceptis paruit, vt perfecta absolutaque virtus quæ deinceps in eo fuit, ad mira inusitataque opera perueniret. At Iudæi cùm non Hermogenem modò, quem inuictum putarent, verum etiam eius discipulos & amicos omneis in Christi fidem Iacobi oratione traduci recipique animaduerterent, Lysiæ ac Theocrito centurionibus qui tum illis locis præfuisse dicuntur, pecunia largitionibusque persuaserunt, vt eum in custodiam traderent. Orta autem seditione, vt fit, in populo, eum educi, è custodia, audirique quemadmodum lex iubebat, placuit. Eductum Pharisæi rogant, cur Iesum Christum hominem, quem inter latrones in crucem sublatum esse constaret, publicè laudibus ornaret. Ipse cùm eos Abrahæ filios appellauisset altè petito exordio, hoc Abrahæ à Deo promissum esse dixit, fore vt nationes omnes illius seminis, id est, posterorum hæreditatem adirent, semetque illius non in Ismahele
qui

qui vnà cum Agara matre eiectus fuisset, sed in Isaaco intelligi, cùm hoc Deus ipse declarauerit his verbis, in Isaac vocabitur tibi semen. Abrahamum verò amicũ Dei appellatum esse antè quàm præceptum de circuncidendo præputio à Deo accepisset, antè quàm sabbatum coleret, antequam legem vllam diuinitùs latã cognosceret: eumq; amicitia cum Deo coniunctum fuisse, nõ quod præputij sui carnem ipse circuncidisset, sed quod DEO credidisset, cùm prædixisset, ad omnes gẽtes eius seminis venturam esse hæreditatem. Quòd si Abraham, inquit, gratiam â Deo iniit, cum ei fidem hoc pollicenti ac prædicenti habuit, certè perspicuũ est, eum qui illi non credat, inimicitias cum eo exercere. Cumque Iudæi quærerent, quisnam esset tam amens, qui Deo non crederet: eum respondit, qui non crederet seminis Abrahæ hæreditatem ad omnes gentes peruenturam esse, qui Mosi, Esaiæ, Hieremiæ, Danieli, Dauidi, cæterisque prophetis, qui de CHRISTI aduentu, morte, resurrectione, ascensu in cælum certissima clarissimaque testimonia dixissent, fidem non haberet. Atque hæc omnia Iacobus ex prophetis memoriter cum maxima eorum qui aderant

admiratione pronunciauit: multaque præterea exposuit, quæ à Christo facta essent & tolerata, vt prophetæ prædixerāt. Quibus commemoratis omnibus, fieri posse negauit, quin Iudæi qui hæc minus crederent, perpetui ignis supplicio afficiendi essent, ac debitas pœnas daturi, cùm præsertim ij qui essent ex Gentibus in prophetarum scripturis sententijsque acquiescerent. Itaque omnes qui circunstabant, hortatus est, atque monuit, vt hæc ipsa tam grauia tamque indigna scelera lachrymis obliterarent atque delerent, vt nostram, inquit, pœnitentiam Deus pro eximia sua misericordia & benignitate gratam acceptamque habeat, ne ea nobis eueniant, quæ contemptoribus euenerunt, de quibus Dauid ita scriberet, Aperta est terra & deglutiuit Datan, & operuit super congregationē Abiron. Quæ cùm dixisset, aliaque permulta in eandem sententiam, omnes ad vnum clamare cœperunt, se peccasse, iniustè se egisse: Itaque orare, vt ipse quid agerent, præscriberet. Ille eos bono esse animo iubet, admonetque vt tantùm credant vitalique aqua expientur: Erat tum Hierosolymis Abiatharus pontifex, qui cùm tam magnam multitudinem ad CHRI-

ſti religionem fidemque traduci moleſtè acerbeque ferret, pecunia. Apoſtolum in tantam inuidiam odiumque apud Phariſæos adduxit, vt Ioſias ſcribarum vnus eum iniecto in collum fune ad Herodem ſtatim perduxerit, perductum Herodes ſecuri feriri iuſſit, quemadmodum ex eo libro Lucæ, qui acta Apoſtolorum inſcriptus eſt, intelligi poteſt, quo in libro ille miſſos eſſe milites ſcribit ab Herode, qui Iacobum comprehenderent: quod factum eſſe tum cùm primùm Iudæi ob Hermogenem infeſto in eum animo, eſſe cœperunt, intelligere debemus. Sed ad propoſitum reuertamur. Cùm Iacobus Herodis iuſſu ad locum in quo ſecuri eum feriri oporteret, duceretur, paralyticum in via, vt Clemens Alexandrinus teſte Euſebio in hiſtoria Eclleſiaſtica, tradit, vidiſſe dicitur, orantem vt ſe curaret. Quòd cùm ipſe Chriſti nomine feciſſet, Ioſias ſcriba ille, quem eius ceruicibus funem inieciſſe paulò antè dixi, eo extracto, ſe ad illius pedes miſit, magnis precibus petens, vt & ſibi ignoſceret, & ſe ſacro lauacro expiaret. Iacobus qui hæc illum diuino afflatu ductum dicere intelligeret, rogare eum cœpit Ieſumne CHRISTVM, quem Iudæi in crucem egiſſent, verum DEI

filium eſſe crederet: quod cùm ille ſe credere profiteretur, Abiatharus pontifex eum ſtatim comprehendi iuſſit, eodemque mortis genere quo apoſtolum, mulctatum iri dixit, niſi quamprimùm & à Iacobo ſe diſiungeret ac ſecerneret, & nomini Chriſti malediceret. Sed cùm, vt noſtri loquuntur, maledictum illius nomen, CHRISTI autem benedictum voce magna diceret, Abiatharus os eius pugnis cædi, eumque cum Iacobo ſecuri iuſſit. Cùm autem ventum eſſet ad locum ſupplicij, lictorem Iacobus rogaſſe dicitur, vt antè quàm feriret, aquam iuberet afferri. Allata aqua quæſiuit à Ioſia Apoſtolus, num in CHRISTVM DEI filium crederet: qui cùm ſe credere diceret, expiatus eſt ab ab apoſtolo aqua ſalutari, oſculoque dato, cruce frons illius conſignata eſt. Quibus ritè perfectis, vterque eadem hora eodemque loco morte mulctatus migrauit ad CHRISTVM VIII Calendas Aprilis. (.˙.)

B. IOANNIS APOSTOLI VITA, IOACHIMO Perionio Benedictino Cormœriaceno auctore.

IOANNES Iacobi Apostoli, quem Herodes gladio interficiendum curauit, frater Zebedæo patre natus est. Is à Christo vnà cum Iacobo fratre, cùm in mare Galilææ piscatores retia reficerent, vocatus statim relicto patre rebusque omnibus, se in illius disciplinam, quemadmodum Matthæus & Marcus exponunt, tradidit. Inde ex communi discipulorum numero ad apostolici ordinis dignitatem & honorem Christi benignitate ascendit. Eundem CHRIstus præcipuo quodam amore prosecutus est semper, quod ex illius libro qui Euangelium inscriptus est, intelligi potest. Semper enim cùm de se sermonem infert, proprio prætermisso nomine, discipulum se esse dicit eum, quem Christus charū haberet, quasi ex illa re aduentitia omnes quis esset, intellecturos arbitraretur. Quod si nefas est quinquam ab illo falsò iactatum esse existimare, nos & verum id esse credere, & qua de causa omnium charissimus CHRISTO fuerit, exquirere debemus.

Eum quidem ipſe Chriſtus cùm remotis arbitris & in monte mutata forma inſtar ſolis fulſit eius facies, & in horto oleis conſito pridie quàm mortem perferret, patrem orauit, ſemper adhibuit, ſed quoniam & Petrũ & Iacobũ eius fratrẽ illius gloriæ ſuæ atq; conſilij participes eſſe voluit, non ex eo ſingulareẽ præcipuãq; illius in eũ charitatẽ intelligere aut colligere poſſumus. Alia igitur quærenda ſunt ſummi huius amoris argumenta. Duo quidem potiſſimum mihi diligenter conſideranti occurrunt. Vnum quod in extrema illa cœna, ad quam duodecim apoſtolos adhibuit, cùm perturbato more hominum animo eis ipſe prædixiſſet fore, vt vnus ex eis ipſum proderet, omnesque maximo, vt par erat, dolore affecti, quem hoc verbo intelligeret, hæſitarent Petrus qui omnia ſolitus eſſet audaciùs gerere, non à CHRISTO, ſed à Ioanne quiſnam eſſet quem ſuo ſermone Chriſtus ſignificaret, quæſiuit, quòd ſcilicet tantum ſibi de CHRISTI in Ioannem amore perſuaderet, vt facilè ei rem totam enunciaturum putaret. Quæ eum non fefellit opinio. Nam cùm Ioannes caput in Chriſti ſinu, quod maximæ familiaritatis amoriſqu. ſingularis argumentum eſt & certiſſimum

tissimum & clarissimum, reposuisset, rogatus quisnam esset quem diceret, eũ esse respondit, cui intinctum panem porrecturus esset. Hinc omnes discipuli nostræ auctores hominesque clarissimi ex Christi pectore eum hausisse tradunt mysteria maxima, quæ initio euangelij sui de Verbo (ferendum est enim vsu hoc vocabulum) id est, de Dei logo exposuit, & enunciauit. Sed non video cur non etiam in exilio hæc, multaque plura ei patefieri ostendique potuerint. Atq; hoc quidẽ vnum argumentum est: Alterum est eiusmodi. Cùm Christus salutis omnium nostrũ causa cruci suffixus, Mariam matrem Ioannemque discipulum quem diligeret, ad crucem stantes animaduertisset, matri primùm, vt ipse Ioannes auctor est, Ioannem eius esse filium, deinde Ioanni Mariam eius matrem esse dixit. Quæ Christi commendatio apud Ioannem discipulum tantum valuit, vt quãdiu illa talis mater vixit, eam quibuscunq; potuit officijs sit prosecutus Quod si Christus in hoc mundo moriens nihil matre, quàm Ioanni de quo dicimus, matrem attribuit, chariùs habuit, profectò vel ex hoc vno, quàm eũ charũ habuerit, intelligere possumus Nec mirũ videri debet, si matrẽ Ioanni moriẽs

cõmendauit, cùm virgo vterque permãserit. Hinc etiam plerique præcipui amoris causam ducunt, quòd & virgo tum esset, cũ à Christo vocatus accersitusq; est, & in suscepto castimoniæ seruãdæ cõsilio propositoq; permãserit. Quẽadmodũ aũt singulari quodam ac præcipuo amore Christus in eum fuit, sic in Christum præ cæteris amauit. Quod hinc intelligi potest, qui cum Christus tertio quàm in crucem actus esset die excitatus ab inferis, sepulchrũ in quo humatus fuerat, prima luce vacuũ reddidisset, quædãque mulieres, in ijs Maria Magdalenæ, sepulchrũ sine Christi corpore reperissent, Maria Magdalenæ ad Simonẽ Petrum venit, & ad hũc Ioannem, eisque dixit sublatũ esse è monumẽto Dominum, nec scire se vbi collocatus esset. Quòd cùm illi audiuissent sine mora ad sepulchrum sibi eundũ esse censuerũt, Currentes autẽ pre desiderio magistri, nõ simul eodemq; momento tẽporis peruenerunt, sed Ioannes anteuertit, priorque ad sepulchrum ingressus est. Nõ est aũt id quidem dubium, quin hi duo Christum charissimum habuerint. Quòd si Ioannes hoc suo officio Petro in CHRISTI amore non cõcessit, sed eũ superauit, certe omnes facilè vicit. Hunc Christus vnà cum Pe-

tro misit, qui significarent ei quem vellet, apud illum se vnà cum discipulis agnum paschalem esse comesturum. Mira erat in eodem agnoscendi Christi solertia & ratio. Nam cùm Christus ab inferis excitatus, Petro, Ioanni, Thomæ, alijsque discipulis piscantib. se in litore maris ostendisset, quæ sisseretque ab eis ipsum ignorātibus num quid cepissent, illique se quidquam cepisse pernegassent, atque ille auctor eis fuisset, vt rete ad nauigij dextrā mitterent, missoque reti tātam vim pisciū cepissent, vt trahi præ multitudine non posset, eis etiam tum tanto edito miraculo ignotus fuisset, nisi Ioannes Petro Dominum esse dixisset. Itaq; Petrus cùm ille Dominum esse dixisset, eius orationi fidē habuit, cæterique qui aderant, qui omnes à Christo in conuiuium adhibiti sunt. Eodemque die nec ita multò pòst, cùm Christus Petro vt se sequeretur, imperaret. Petrusque qui Ioannem sequentem cerneret à Christo quid Ioannem facere vellet, quæsiuisset, Christus ei respondit: Si eum manere in vita vellet, quoad ipse veniret quid ad eū. Ex quo factum est, vt discipuli hoc ita acceperint, vt existimarēt Ioannē non esse moriturū, quanquam hoc Christi verba, quemadmodum ipse Ioannes

ait, non significarent. Idem accepto spiritu sancto, vna cum Petro hora nona oran di causa Hierosolymitanũ templum ingredi cœperat, cùm Aeneas quidã, qui paralyticus & claudus ex vtero matris natus erat, ferebatur, vt ad portam Speciosam quemadmodum quotidie solitus erat, collocatus ab introeuntibus in templum aliquid acciperet. Is cùm Petrum & Ioannem tùm vidisset, rogare eos cœpit, vt sibi aliquid erogarẽt. Illi vt se intuerentur, cùm dixissent, continuo paruit, quod se aliquid ab eis accepturum esse speraret. Petrus autem se argento & auro carere quidem dixit, sed quod haberet, id se illi dare, id est sanitatem. Itaq; cùm primùm ei imperauit: vt Iesu Christi Nazareni nomine surgeret & incederet, saluus & incolumis surgere & ingredi cœpit: intransq; cum illis in templum, Deo cum laudibus gratias egit. Hoc autem miraculum non solum ad Petrum, verumetiam ad Ioannem pertinere, hinc sciri potest, quod cum Aeneas Apostolos in templo teneret, concursusq; eo magnus populi admirantis factus esset. Petrus omnes hortatus est, ne sic ipsos intuerentur, quasi illum sua ipsorum vi & auctoritate curassent. Hoc totum esse tribuendum fidei Iesu quem illi quidem

quidem tradidissent, & auctorem vitę interfecissent. Deus autem ab inferis excitasset, cuius rei ipsi testes essent. Sibi quidem exploratum esse, id factum ab eis esse imprudentia. Itaque se illos monere, si illius sceleris eos pœniteret, & conuerterentur, fore, vt eorum peccata oblitera-rentur. Hæc & similia eorum cùm ad populum loquerentur (Lucas enim sermonē vtrique attribuit) sacerdotes magistratusque templi & Saducęi interuenerunt, qui quod ægrè ferrent, ab eis Iesu vi ac nomine resurrectionem mortuorū doceri atq; tradi, comprehensos eos in custodiam in crastinum tradiderunt. Eorum autem illa oratio tantum in animis populi valuit, vt quinq; milia hominum ad Christi fidē, religionéque deduxerint. Postridie scribæ & seniores itē q; Annas pontifex, & Caiphas, cæteriq́ue sacerdotes conuenerunt, vt quid in eos statuendum esset viderent, Perductosque illos, cuius vi ac nomine hoc fecissent rogauerunt, Christi nomine Petrus respondit, quem illi cruci suffixissent: DEVS autem à mortuis excitasset, per eum eiusq́, benignitate hominem sanum esse quem cernerent. Eum esse lapidem qui ab illis ædificantibus improbatus à Deo in capite anguli collocatus esset,

ſet, nec in alio ſalutem conſiſtere neque enim nomen aliud in terra hominibus datum eſſe, quo ſeruari nos oporteat. Illi cùm vtriuſq; conſtantiam animaduerterent, quos imperitos & ignaros ſcirent, admirabantur, nec contradicere ac repugnare poterant, cùm hominē quem curaſſent, cernerēt, Secedere tamen eos pauliſper extra concilium iuſſerunt, quid agendū eſſet, inter ſe deliberare poſſent. Nec verò quidquam ſtatuere potuerunt, cùm res ita illuſtris & clara eſſet, niſi cum minis vetare eis, ne iā Chriſti nomine quidquam loquerentur aut docerent. Quod cùm eis imperatum præſcriptumq́ue eſſet, hoc tantū reſpondiſſe dicuntur, Si æquum eſſet apud Deum eos potius audire quam Deū, ipſi viderent ac iudicarent. Se enim non poſſe non loqui quæ vidiſſent & audiſſent. Paulus in epiſtola ad Galatas ſcribit ſeptimodecimo quàm à Chriſto vocatus eſſet, anno, ſe iterum Hieroſolymā vna cum Barnaba & Titu propter euangelij cauſam rationemq́ue veniſſe, qua in vrbe cùm Iacobus, Petrus, & Ioannes hic, quos dicit habitos eſſe columnia, munus quod ipſi à Chriſto conceſſum eſſet, cognouiſſent, dextras ipſi ac Barnabæ societatis, ab illis datas eſſe, vt ipſi ad Gentes,

illi

i'li autem ad Iudæos nostræ religioni instituendos informandosque proficiscerentur. Philippi, qui ex septem diaconis vnus fuit, oratione atque doctrina Samaritani magna ex parte Christianā religionē acceperāt, cum apostoli recomperta & cognita Petrum & Ioannem eo miserunt, vt eorum manuū impositione Samaritanis Spiritus daretur. Illi ergo cum venissent orassentq; vt illi Spiritum acciperent, impositis manibus, Spiritus S. in eos descendit Hoc cùm Simon, qui magus dicitur, quemq; Philippus quem modo dixi, conuersum aqua salutari expiauerat, animaduertisset, ab apostolis contendit maiorē in modū, vt pecunia ad hāc ipsam vim dignitatemque perueniret. Quod illi ita infensis animis acceperunt, vt Petrus pecuniam illi malè euenire vertiq; optauerit, q Dei munus pecunia quæri haberiq; existimaret. Eum tamen admonuit, vt illius sceleris ipsum pœniteret, rogaretque Deum, vt flagitio suo ignosceret. Ille contra ab eis petiuit, vt ipsi pro se Deum precarentur: ne quid eorū quæ dixissent, ipsi eueniret. In partitione autem prouinciarum Ioanni Asia obtigit quemadmodum etiam Eusebius principio tertij libri historiæ Ecclesiasticæ commemorat.

Quod

Quod multò post Christi ascensum factū esse primum hinc sciri potest, quia Ioannis mentionem nullam facit. Lucas in libro qui Acta Apostolorum inscribitur, cùm totam Asiam Paulum peragrasse scribit. Deinde quod Paulus Timotheum pōtificē Ephesinum creauit, quemadmodum ex priore ad eum epistola intelligi potest. Hoc autem cum accidit, quot anni inter cessissent à Christi ascensu, cognoscere poterit, qui acta Apostolorum cum Chronicis Eusebij conferet. Præterea si Timotheus Paulo superfuit, sicuti supfuit, non loco suo eum Ioannes mouit. ita eo viuo Ephesinam Ioannes Ecclesiam nō gubernauit, Atqui omnes qui eum Asiæ Christianam religionem disciplinamque tradidisse, aut potiùs prouinciā totam in ea confirmasse scribunt, eum Ephesi sedisse & mansisse volunt. Fieri tamen potest, vt viuo Timotheo & ante & post mortem Pauli Asiam illustrauerit: Timotheo aūt mortuo pontifex Ephesinus creatus sit, & quasi in demortui locū suffectus. Quo autem tempore primum in Asiam docendæ amplificandæque Christianæ fidei religionisq; causa profectus sit, etsi cōperire non possumus, hoc tamē perspicuum est, cum totā illam obiuisse prouinciā, quod

quidem

quidem mihi fecisse ante Mariæ virginis matris Christi mortem non videtur, idq́; mihi daturos spero omnes, qui quantæ curæ ei illa fuerit considrrauerint, præsertim cùm à Christo sibi commēdata fuisse meminisset. Mariæ autem mortem quindecimo anno pòst Christi ascensum accidisse Eusebius in Chronicis auctor est. Sed de his hactenus. Ioannes quidē cùm Ephesi atque adeò in tota Asia verbū Dei prædicaret, Domitiano Vespasiani filio imperatore, ab illo quartodecimo imperij anno, qui extremus fuit, vt etiam Hieronymus tradit, Epheso Romā accersitus, & ad portam Latinam in conspectu Senatus in dolium feruentis olei plenum missus esse dicitur, ex quo saluus & incolumis sine vllo doloris sensu magna omnium admiratione exierit. Hoc ita esse Ecclesia declarat. quæ eo ipso die, id est, pridie Nonas Maij quotannis sacrum solemne eius rei, & honoris illius causa agit. Quin etiā, eo ipso loco, ei templum miro opere ædificatum consecratumq́ue esse dicitur. Domitianus, quem Ioannis ratione tā inusitatę rei miraculo adductum, credere, eumq́ue in primis colere & habere oportebat, non modo ei honorem vllum non habuit, verumetiā in proposito traden-

tradendæ diſciplinæ noſtræ permanentẽ, contra imperium ſuum, in inſulam Parmos deportandum curauit. In ea Inſula eo die quem Dominicum nunc etiam dicimus, viſio quædam ei oblata eſt, qua illi multa magnaq; myſteria patefacta ſunt, vt ea cùm ſcripſiſſet, ad ſeptẽ Aſiæ Eccleſias, Epheſinã Smyrnenſem, Pergamenã, Thyatiranum, Sardenſem, Philadelphianam, Laodicenſemque iuſſu Dei miſerit. Illic autem annum vnum & eo amplius fuit. Nam quartodecimo Domitiani anno eo in exilium miſſus eſt, & Epheſum Nerua imperatore qui Domitiano ſucceſſit, quique biennium tantum vixit in imperio, reſciſſis Domitiani actis, magna cum gloria redijt. Cùm in vrbem introiret, fortè Druſiana quodam mortua efferebatur, vidua & noſtræ diſciplinæ particeps, & magnis virtutibus prædita, quæ eadem magno Ioannis deſiderio tenebatur. Propinqui illius omnes vt eum aſpexerunt, Druſianam ſe efferre clamauerũt, quæ & eius præceptis monitiſque paruiſſet ſemper & ipſos aluiſſet, & deſiderio ipſius tãto flagraſſet, vt ferè quotidie ſe ita eius videndi cupidam eſſe diceret, vt ſi illi ſemel cum cõtingeret videre, æquo animo hinc euolaret. Eum veniſſe, & illum

eam iam videre nō posse. Itaq3 rogare se, vt ei subueniret. Ioannes illorum precibus ac lachrymis impulsus, & quòd Drusianam ipse vicissim charā habuisset, semper, ei vt surgeret, & domum ad instruendum conuiuium iret, imperauit, cùm hoc ei dixisset, Dominus Iesus te ab inferis excitet. Illa statim surgens domum, vt quod Apostolus iusserat faceret, properare ita cœpit, quasi non mortua, sed à somno expergefacta videretur. Craton erat philosophus illis temporibus in magno apud suos honore & precio. Is fortè cùm mundum cōtemnendum esse docere vellet, duos adolescentes fratres admodum locupletes, suo sermone impulerat, vt totum patrimonium primùm venderent, deinde ea pecunia quam magnam collegissent, gemmas aliquot quæ in precio essent, emerent, postremò certo quodā die palàm in foro in conspectu totius populi eas frangerent. Quod cum Ioannes illac prꝑteriens animaduertisset, accersiuit ad se Cratonem, eiusq́ue illum deuitiarū contemptum & dispicientiam triplici ratione dānauit, primùm quòd cùm sermone hominum laudaretur, diuino tamen iudicio vituperaretur & improbaretur. deinde quòd eiusmodi contemptio cùm

eam vim non habeat, vt vitia curaret animi, vana esset & inutilis, non secus atque medicina, quę adhibita, morbum minimè curaret, postremò, quòd tum demùm diuitiarum contemptus dignus laude gloriaque sempiterna esset, cùm quis venditis suis omnibus, pretiũ pauperibus largiretur, quemadmodum Iesus adolescenti cuidam dixisset, Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Craton adhæc respõdit. Si verè Deus esset magister ipsius, & vellet, quemadmodum dixisset, vendi omnia & erogari pauperibus, faceret ipse Ioannes, vt gemmæ illæ quæ fractæ essent, ad pristinã formam integritatemq; redirent, vt quod ipse aucupandæ auræ popularis causa fecisset, ille diuinæ gloriæ tribueret. Ioannes tum collectis gemmarum fragmentis orauit, & tam integræ, quàm prius fuerant gemmæ extiterunt. Quo miraculo Craton & duo illi adolescentes obstupefacti, crediderunt, vẽditisq; gemmis precium egentibus erogarunt. Idem cùm totam Asiam religione nostra imbueret, à barbaris quos infideles vocamus seditione concitata, in templum Dianæ pertractus est, vt ei immolaret & sacrum faceret. Ipse autem hanc eis conditionem pro
posuit

osuit, vt si illi Christi templum Dianæ
de implorata euerterent, ipse Dianæ sa-
ificaret: sin ipse appellato inuocatoque
hristi nomine Dianę templum funditus
lleret, illi Christo crederent. Quæ cum
aiori parti placuisset cōditio, egressiq;
ent omnes è tēplo, vt primùm Ioannes
are cœpit, & templum corruit, & Dia-
: simulachrum comminutum est. Ari-
odemus autem quidem pontifex erat
n sacerdotum qui re cognita ita popu-
n concitauit, vt vna pars cum altera
elio decertare constitueret. Quòd cùm
olestè ferret Apostolus ad Aristodemū
it, quæsiuitque ab eo qua tādem ratio-
ipsius animum ita infestū placare pos-
. Ille ita demum se & omnē animi ira-
ndiâ ac ferociam depositurum, & Chri-
quem Deum prædicaret, crediturum
licitus est, si venenum, quod daturus
t biberet, nec ei quidquam mali affer-
. Accepit cōditionem Apostolus, quem
vidit Aristodemus tanta fiducia prædi
1, quo facilius eum à suscepto consi-
deterreret, duobus se daturum esse di-
qui vt primum bibissēt, necarētur. Ne
: quidē Ioannē deterruit. Aristodemus
proconsulē veniens, duos petiuit, qui
nine capitis damnati erāt. Hi cùm pri-

tutis, cum adolescētem quēdam bene affe-
cto corpore formaq; elegāti, sed nimis a-
cri ingenio præditū conspicatus esset, cū
pontifici eius loci, qui paulò antè institu-
tus fuerat, summo studio cōmendauit, cu
ius se rei testē & Deū & Ecclesiā habere di
xit. Ille omnē se curā diligentiamq; adhi-
biturū esse promisit, Eadē cum Apostolus
sæpe dixisset, Ephesum reuerritur. Ponti-
fex ille adolescētem sibi à tanto apostolo
cōmendatū domi suæ educauit, erudiuit,
ad extremū etiā salutari aqua expiauit.
Cum verò paulò indulgentius & lenius
habere adolescētē & tractare cœpit. Quod
ille vt intellexit, cum æqualib. versari li-
berius cœpit, quorum consuetudine cor-
ruptus, voluptatiq; illecebris delinitus,
nihil prius habuit, quàm vt virtutes fuge-
ret ac odisset, vitia sequeretur & amaret.
Primum quidē eum conuiuiorum epulis,
apparatuq; alliciunt, deinde nocturnorū
furtorum socium asciscunt,, pòst etiam
ad maiora flagitia pertrahunt. postremò
eum ita illi instituunt & inficiūt, vt quasi
equus freni impatiens, nullum esset fa-
cinus tantum, nullumque scelus, quod
non & susciperet libenter, & perficeret
audentius. Quinetiam se in eo genere
flagitii contaminis præstitit, vt statim ei dis-

cipulo contigerit omnes magistros longè multumq́ue superare. Quid multa? Eis auctor est, vt siue sicariorum, siue prædonum ex se manum instituerent, cuius ducem se ac antesignanũ fore profiteretur. Intereà Ioannes rogatur vt ad illam ipsam vrbem veniret. Ad eam vt venit, compositis confectisq́ue rebus omnibus, quarum causa accersitus erat, pontificem adiit, ab eoq́ue repetit pignus quod apud illum deposuisset. Ille qui pecuniam à se repeti quam non accepisset, existimaret, primùm mirari, deinde cum Ioannẽ eiusmodi putaret, qui nec fallere sciret, nec quærere vellet, quod non tradidisset, stupore quodã hærere. Ioannes, qui illũ hærentem animaduerteret, reposcere se dicit eum adolescentem, quem non ita pridem illi maximo studio commendasset. Senex tum lachrymis profusis, eum mortuũ esse dixit, quo aũt mortis genere, cũ rogaretur, Deo mortuũ esse respondit, sceleratum enim & facinorosum euasisse. Eum latronũ, & sicariorũ ducẽ cum illis montem quendam occupasse. Eo nuncio ita perturbatus Apostolus fuisse dicitur, vt lacerata veste, percussoq́ue capite cum ingenti gemitu, ei dixerit. O bonum animi fratris custodem. Statimq́; sibi equũ sterni, &

ni. & ducem itineris dari iussit. Conscenso equo, ad montem properare cœpit. Eo cum peruenisset, prædones qui in insidijs erant, eum occupât. Ille cum nec elabi ex eorum manibus, nec vsquam diuertere niteretur, magna tantum voce clamare cœpit, se de industria eo venisse tantum ad se ducem suum adducerent. Veniebat iam armatus ad certam vt sperabat prædam, cum eminus agnito Ioanne, pudore prohibitus non est ausus accedere, sed quanta potuit celeritate, fugere cœpit, quem Apostolus subditis equo calcaribus, fugientem secutus, à tergo quærebat, quid fugeret conspectum patris filius, cur inermem senem armatus iuuenis, hinc bono animo eum esse iubet, spem ei magnam reliquam etiam esse dicit: se prætereà rationem illius redditurum, & mortem pro illo libenter subiturum, quemadmodum pro nobis eã Deus pertulisset. Itaque tãtum insisteret, & crederet, se enim missum esse à Deo. Restitit ille tandem. vultuq; demisso, primũ arma abiecit, deinde ingentẽ vim lachrymarũ profundere cœpit, postremo se ad pedes accedentis ad se apostoli misit: magno gemitu, suspirijs, lachrymis deniq; veniam precatur, cum nterea dextram, qua multos se interfe-

eiſſe reputabat, occuleret. Apoſtolus iuriſiurandi ſacramento veniam ſe à DEO impetraturum pollicetur, prouolutusque eius pedibus, dextrã quam ille cædis conſcientia quæ eum angebat, & torquebat, occulebat, oſculans quaſi pœnitẽtia iam expiatus eſſet, ad eccleſiã eum reuocat, & reducit. Tum verò crebris ieiunijs, precibusque vnà cũ eo ſuſceptis & ſeruatis, veniã quam ei pollicitus erat à Domino impetrare conatus eſt, admixtis interim crebris ſermonibus conſolandi cauſa, quibus eius efferatos mores leniebat: nec antè deſtitit, quàm eũ omnino pænitentia mutatum, & correctum, eccleſiæ præficeret. Hoc Ioãnes facto ſuo docuit, quantæ curæ ſibi eſſet peccatoris ſalus. Vt aũt beneuolentiam peccatoribus quãuis penè, vt ita dicam, deſperatis ac comploratis præbebat, ſic eis, qui Chriſtianam religionem fidemque pertinaciter oppugnabãt, ita reſiſtebat & aduerſabatur, vt rei nullius cũ eis ſocietate coniungi vellet. Id quod Irenæus libri tertij tertio capite, vna in re tradidit, ex qua de cæteris coniecturam facere poſſumus. Scribit enim fuiſſe etiam tum, cum libros qui aduerſus hæreſes inſcripti ſunt, componeret, qui ſe à Policarpo Ioannis huius diſcipulo audiuiſ-

ſe di.

se dicerent, cum Ioannes ipse Ephesi ád balneas lauandi causa veniens Çerinthū hæreticum animaduertisset, cum re infecta: quàm primùm discessisse, quòd vereri se diceret, ne balneæ, in quibus Cerinthus veritatis hostis esset conciderēt. Idem eodem & libro & capite ecclesiam Ephesinam à Paulo fundatam esse tradit. Ioánnemque in ea vrbe & ecclesia vsque ad Traiani tempora remansisse. Eundemq́ scribit eiusdem libri capite primo, extremo Euangelium suum tum scripsisse, cùm Ephesi esset. Quanquam Dorotheus in ea est sententia, vt dicat Euāgelium ab eo in Patmo insula scriptum esse, & per Caium Ephesi ab illo editum Quæ autem ei caussa Euangelij scribendi post Matthæū, Marcum & Lucam fuerit, docet Hieronymus. Ait enim eum scripsisse, vel quòd tū iam ortæ essent hæreses Cerinthiorum, & maximè Ebionitarū qui Iesum ante Mariam non fuisse assererent, ob eamque caussam à diuinitate coactum fuisse capere exordium, vel quòd cùm trium quorum modò mentionem feci, Euāgelia euoluisset, probarit illa quidē, sed cum vnius tantum anni Christi res gestas, in quo etiam mortem perpessus esset, expositas ab illis offendisset, ea sibi quæ ille superiorib. duo-

busgessisset, exponenda, commemorandaq; censuisset. Scripsit etiam tres epistolas, primam ad omnes Ecclesias, alteram ad quandam mulierem, quam dominam etiam vocat, & ad eius liberos, tertiam ad Caium. Eas Ecclesia vniuersa probauit. Ioanniq; Apostolo attribuit. De vitæ quam longissimã sanctissimamq; traduxit, diuturnitate, id est, quandiu vixerit, varia traduntur. Dorotheus quidem eum annos centum & viginti expleuisse scribit. Communis nunc opinio est, eum nouem, & nonaginta vixisse. Nã ex eo quod Hieronymus tradit, cum octauo & sexagesimo post Christi mortem anno excessisse è vita, longam eius ætatem fuisse intelligimus: quàm verò longa fuerit, planè non intelligimus, nisi quod minimum ad centesimum ferè peruenerit Neque enim eum Christus tũ, cum puer esset, delegit, sed maiorem viginti annis. De morte autẽ eius hoc ab ecclesia traditum accepimus, palàm enim ac publicè in templis ante mille annos, quantum ex librorum antiquitate intelligi licet, canitur Is ergò paulò antè diem festum paschæ octauo & sexagesimo à CHRISTI morte anno, vt Hieronymo placet, Christum vnà cum condiscipulis visus est videre, aut vidit potius.

potius inuitantem ipsum ad conuiuium suū, cui iam condiscipuli adhibiti essent. Quem vt vidit & audiuit, passis manibus primum ei gratiàs egit quòd ad se venisset, quem sciret maximo sui desiderio tene i: deinde eum obnixe rogauit, vt se ad epulas & conuiuium suum transferret, vt esset cum condiscipulis suis, cum quibus ipsum inuisisset. Tum ei Christus pollicitus esse dicitur se ad diem festum paschæ, qui ad paucos dies futurus esset, esse venturum. Itaque ad eum se ipse compararet, terramque defodiendam curâret, in qua se ipse cōponeret, & inhumaret. Itàque Dorotheus ait Ephesi eum se ipsum Dei voluntati ac pręcepto parentem sepelisse. Hieronymus autem eum ad vrbem sépultum esse scribit. Quo autem modo, congruenter iis quæ de Ecclesia paulò ante dixi, exponam. Die igitur constituto præscriptoq; à Christo, omnes eos qui sacerdotum ordinem explebant, conuocasse atque in specum se abiecisse dicitur, ac ē-præcepisse, quemadmodum Gregorio Turonensi pōtifici, qui mille ferè ab hinc nnis fuit, placet, vt se circunstātes humo ontegerent. Quod cum factum esset, tanum ibi lumen repente extitisse dicitur, vt hil præ eo omnes qui aderant, cernere

possent. Eo autem subtracto ferunt cùm in fossa quidnam reliqui esset scrutati essent, eos mannam tantùm farinæ candorem imitantem reperisse: eamque ex sepulcro illius sua etiam memoria manare solitam idem Gregorius scribit, quæ eam vim haberet, vt per vniuersum orbem lõgè lateque deportata, medicinam ægroiũ morbis afferret. Idemque auctor est, in cuiusdam montis vrbi proximi cacumine, quatuor parietes sua etiam memoria extitisse, intra quos ille semper populi peccatis Deum placare solitus esset. Quin etiam cùm ad Euangelium scribendum eum delegisset locum, & illum petisse, vt nullus eò è cælo imber, quoad opus institutum absoluisset, descenderet, & miraculũ illud ad suam etiam ætatem perseuerasse scribit. Augustinus autem explanans illius librum extremum, qui Euangelium in scribitur, commemorat, ætate sua famam constantem fuisse, in sepulcro eius terram sensim scaturire, & quasi ebullire solitam, quod quamobrem fiat, non audet certum aliquid pronunciare.

VITA

VITA BEATI MATTHAEI APOSTOLI, IOACHIMO PERIONIO BEnedictino Cormœriaceno auctore.

MAtthæus publicanus, cui & Leui, quemadmodū Marcus & Lucas commemorant, nomen fuit, Alphæi, vt ait Lucas, fuit filius. Is primū ex communi discipulorum numero fuit, deinde ex eo à Christo ad Apostolicam dignitatem honoremq́ue euectus. In numerum quidem discipulorum ascriptus fuit hoc modo. Cum ipse publicanus, vt dixi, esset, publicanorumq́ue munus exequeretur, eum Christus, vt se sectaretur, hortatus est, quod ille non grauate ilicò fecit, introduxitq́ue domum suam Christum, vbi ei adhibitis multis publicanis alijsq́ue hominibus quorum de vita Pharisæi malè existimarēt, conuiuiū apparauit. Quod cùm Pharisæi, qui Christi facta calumniandi causa obseruabant, animaduertissent, illud ei vt probrum obijcere cœperunt, quod cum publicanis peccatoribusq́ue versaretur. At ille, eam illorum calumniam ita vel illusit, vel diluit, vt diceret, non valentibus medico opus esse, sed

ſe, ſed ægris. Atque hoc quidem modo ſe Matthæus in Chriſti diſciplinam tradidit. Apoſtolorum autem duodecim numerus nõ ita ſenſim auctus & expletus fuit, ſed duodecim, quorum eſt Matthæus, ſimul ex communi diſcipulorum numero delecti atque adeo ſelecti tum fuerunt. Luca teſte: cùm Chriſtus nocte in oratione in monte quodam conſumpta, mane ad ſe omnes accerſiuit. Non eſt quod hoc loco dicam, Matthæum ex quo Chriſtum ſecutus ſit, nunquam ab illo diſceſſiſſe, teſtemq́ue ac ſpectatorem eius miraculorum, totius vitæ etiam imitatorem, ſocium itineris ac laborum, curarum, angorum participem fuiſſe, hæc enim ei ſunt cum cæteris communia. Itaque ad ea quæ ad eum propriè pertinẽt, feſtinat oratio. Cùm illud tempus veniſſet, quo CHRIſtus ſuos omnes, atque in his maximè duodecim vniuerſum orbem peragrare docendi euangelij cauſa voluit, diuiſis inter ſe ex præſcripto afflatuq́ue Spiritus prouincijs, Aethiopia Matthæo obtigiſſe dicitur. Huc ille primò quoq; tempore venit, ac primum in vrbe & maxima nobiliſsima commoratus eſt, in qua magi duo Zaroes & Arphaxat falſis quibuſdam inanibusq́ue editis operibus, in eam

ſui

sui admirationem Aegyptum regem cum populo excitauerunt, vt eos deos esse crederent. Matthæus autem primò suo aduentu, eorum præstigias fraudesque aperuit atque refellit. Nam & eis quos & illi excæcasse videbantur aspectum, & surdis auditum, restituebat. Angues quos in homines ita concitabãt, vt grauissima vulnera infligere viderētur, expellebat, vulneraque curabat. Erat tum in eadem vrbe, Candaces Eunuchus reginæ, qui à Philippo baptizatus fuisse in Actis apostolicis dicitur. Is cum Matthæum hæc omnia facere animaduertisset, prouoluit se ad eius pedes, Deumque laudauit, qui misertus esset populi sui, quem cum magi in errorem induxissent, ipse per Apostolum suum ab errore ad rectam vitam reuocauisset. Recepitque eum domum suam, quò amici illius ac necessarij confluere cœperunt, auditoque vitæ verbo, crediderunt, salutarique aqua expiati sunt. Plures enim partim miraculis non ijs modò quæ paulò ante commemoraui, sed nouis alijs quæ maxime in ægrorum curatione versabantur, adducti, partim singulari illius eloquētia, religionem disciplinamque nostram comprobarunt. Itaque Candaces Eunuchus ille, tot lingua-

rum in ea cognitionem admiratus rogare eum cœpit, vt exponere vellet, qui fieri possset, vt ille cum Hebræus esset, tamen tam plenè linguam Græcam, Aegyptiacam, Aethiopicamq; nosset, vt earum homines ipsi concederent. Tum Matthæus homines inquit, quoniam principio generis sui, vno sermone omnes vsos fuisse, eorumque arrogantiam fecisse, vt vnus in multos eosque dissimiles sit, variosque diuisus. Arrogantiam autem fuisse eiusmodi, vt turrim communi consilio ædificarent, cuius fastigium cælum pertingeret. Quod cum Deus animaduerteret, cum tantam linguarum sermonumq; varietatem repentè eis admiscuisse, vt quid quisq; diceret, aut vellet, nemo homo alius nec ipse inteliigeret, nec alij explicare possent. Hoc linguarum multitudinem initium habuisse, hoc quasi supplicio hominum temeritatem & audaciam tantam retardatam ac represam fuisse. Neque enim hanc viam esse quæ recta ad cęlum ferret, sed eam quam Christus DEI filius in mundum veniens ostendisset. Eum enim decimo quàm in cælum ascendisset die, misisse ad ipsum & condiscipulos Spiritum sanctum, quo afflati varijs linguis apud homines, qui tum Hieroso-

rosolymam ex omnibus penè imperijs conuenerant. Christi virtutes beneficiaque in genus hominum prædicassent. Se enim & ratiōem qua humanam naturam ille assumpsisset, exposuisse, & eum natū ex matre virgine, ab eadem educatum, cum triginta annos natus esset, baptizatum, inde tentatum à diabolo, denique in crucem actum narrasse, tertio inde die ab inferis mortuisque excitatum, quadragesimoque ipsis spectantibus vi sua cælos conscendisse, eum ibi à dextra patris sedere, vnde esset tandem aliquando venturus, vt homines pro suis quenque meritis iudicet. Non igitur se istas tantum quatuor linguas, sicuti putaret, nosse, sed omnes omnium gentium quascunque adirent. Nunc ergo turrim ædificari, non lapidibus, sed Christi virtutibus. Omnibus qui Patris, & Filij & Spiritus sancti nomine baptizarētur, aditum ad turrim quam CHRISTVS ædificauisset patere, vnde facilis in cælum ascensus ostenderetur. Hæc atque talia cum mystico sermone Matthæus dissereret, venit qui nunciaret magos duos aduentare cum singulis draconibus, qui ore flammas redderent, naribus auras sulphureas spargerēt, quarum odor deterrimus homines enecaret,

Matthæ-

Matthæus ſtatim ſigno crucis intentato, egredi cœpit: quem cum Candaces Eunuchus prohiberet, admoneretque vt ſibi potius conſuleret, atque è ſpecula tutò feras conſpicaretur. Tu verò, inquit, qui times, in ſpecula conſiſte, ego qui nihil timeo, in publicum prodeo. Vix dicendi finem fecerat, cum apertis foribus dracones atque magos qui eos ſequebantur conſpicit, Feræ autem vt primum Matthæum animaduerterunt, ad penes illius cubantes ſomno ſe ac quieti dederunt. Tum Apoſtolus per ridiculum magis. Vbi eſt, inquit, ars veſtra? Excitate eos, ſi poteſtis. Equidem ſi CHRISTVM dominum non rogaſſem, furor quem in me concitauiſtis in vos omnis retortus recidiſſet. Cumque illi arte aliqua dracones expergefacere conarentur, diuque tentantes nihil proficerent. Matthæus hoc artis earum eſſe negauit, hoc ſe facile poſſe facere, dixit: eosq; ita præceptis ſuis parituros, vt depoſita iracundia, eiectoque furore quàm primùm ad luſtra ſua redirent. Hoc populus orare, hoc precari, vt ſe à beſtiarum furore quem expertus eſſet, liberaret. Tum Matthæus Chriſti nomine qui ex Spiritu ſancto natus eſſet, ac Maria virgine, quẽque Iudas Apoſtolus Phariſæorum libidini

dini dedidiſſet, quem illi poſtea cruci ſuffixiſſent, qui ſepultus tertio die quàm mortuus eſſet, excitatus eſſet ab inferis & mortuis, qui cum diſcipulis quadraginta diebus verſatus eſſet, eisque omnia quæ antè mortem dixerat, commemoraſſet, qui denique quadrageſimo quàm excitatus fuiſſet *à* mortuis, die, ad cælos conſcendiſſet, vnde aliquando rediret, vt viuos mortuosque iudicet, Spiritum Dei adiuraſſe dicitur, vt dracones excitaret, excitatos iuberet ita repetere ſua luſtra vt nihil cuiquam mali ac detrimenti afferrent. Cum his verbis repentè feræ diſceſſerunt, nec ex eo tempore *à* quoquam viſi ſunt. Tum hortari eos qui circunſtabant, cœpit, vt *à* dracone diabolo liberari vellent, ſe enim *à* DEO ſalutis eorum cauſa miſſum eſſe, vt relicta idolorum ſuperſtitione, ſe ad veram vnius Dei religionem conuerterent, qui omnia creaſſet. Deum enim hominem quem primum condidiſſet, vnà cum vxore quam ex illius coſta finxiſſet, in paradiſo collocaſſe. Paradiſum autem quæ altiſsimos montes ſuperaret, caloque vicina eſſet, locum amœnum eſſe: in eo nec ſenectuti, nec morbo, nec his miſerijs, calamitatibus & malis quę ſentiamus locum eſſe,

omnia

omnia iucunda illic ostendi, grata omnia & ex animi sententia euenire. Addidit hoc etiam, cùm primi illi homines in tam amœno loco à DEO collocati fuissent, diabolum tãta in eos statim inuidia exarsisse, propter Dei imaginẽ & similitudinẽ quam in eis cerneret, vt serpentis anguisque specie, ad mulierem accedẽs, nunquã eam destiterit vel diuinitatis quã illis promitteret, specie illicere, quoad persuasisset, vt fructũ à Deo pœna capitis vetitum comederet, quod etiam Adamus ab vxore pellectus & deceptus fecisset. Quæ cùm Deus animaduertisset, illos primos homines ab eo ex loco perpetuæ iucundæq; vitæ, in hũc calamitatis miseriæque plenũ expulsos esse supplicij causa. Non tamen eos, eorumque posteros à Deo neglectos esse, sed tam charos habitos, vt ad extremum DEI filius pro singulari eximiaque erga nos benignitate, homo fieri diuinitate retenta, minime dubitauisset. Natum enim eum esse ex Maria virgine, cum Spiritus sancti virtute conceptus esset, sicuti angelus ei prædixerat fore, vt virginalis in ea castimonia quam DEO vouisset, salua permaneret. Idque multò ante, à Salomone prædictum fuisse, cùm diceret: Sapientiam Dei, id est Dei filium, sibi

ſibi domum ædificaſſe. Hoc etiam conſentaneum fuiſſe, vt quemadmodum Adamus fictus compoſitusque fuiſſet ex terra, quæ virgo eſſet, cum nec peccato cõtaminata, nec ſanguinis effuſione polluta, nec mortui vllius ſepultura inquinata ante fuiſſet ſic Dei filius qui Adamũ reſtituere ac redimere voluiſſet, ex virgine naſceretur. Atque vt ille à diabolo cõtra Dei p̃ceptum veſcẽdo victus fuiſſet, ita hic ieiunando diabolum vinceret. Quin etiam ſuperatum eum eſſe ab illo patientia, quâdo ad flagra, ac colaphos, ad ſputa, ad coronam ſpineã, deniq; ad crucẽ voluerit peruenire, viciſſe mortẽ oppetẽdo, vt cælos nobis reſurgendo apariret cũ nemini dubiũ eſſe deberet, quin animi ſanctorum ex corporibus excedentes illuc conuolarẽt. Extrema eius oratio fuit, qui vellet, à morte iam ad vitam redire, & ad paradiſum, vnde Adamus parens noſter eiectus, hic nos procreauerit. Aperuiſſe nobis Chriſtũ paradiſi portas, vt ad patriam reuertamur, in qua mors nihil poſſit, in qua nullus miſeriæ locus ſit, nullus mœrori, ſed lætitia & gaudium, quod nulla tempora nec tollere, nec obruere poſſint. Cum hæc aliaq; eiuſdem generis Matthęus peroraret, repente tumultus quidam triſti-

tristitia luctuque plenus exortus est. Efferebatur enim cum gemitu omnium Regis filius, ad cuius funus cum ingenti multitudine duo quoque magi illi conuenerant. Qui cum illum ab inferis excitare frustra conati essent, suadere Regi cœperunt, vt filium qui ad Deorum concilium raptus esset, in Deorum numero reponeret, eique templum ædificandum curaret, in quo illius statua poneretur. Quod cum Candaces Eunuchus intellexisset, ad reginam adiens, ei suasit, vt magos in custodiam traderet, Matthæumque accerseret, qui si filium mortuum à mortuis excitaret, magos quorum sceleribus mala omnia in ciuitate euenirent, viuos exuri iuberet. Accersitur Matthæus, cum honore introducitur, Euphinisia regina supplex eum rogaret, vt filium suum excitaret. Se enim credere illum à Deo salutis hominum causa missum esse, eiusque esse discipulum, qui & mortuis vitam restituisset, & ab omnibus suo imperio morbos omnes depulisset. Itaque sibi non esse dubium, quin si illius nomen appellauisset, filius mortuus reuiuisceret. Apostolus fidem Reginæ admiratus, hæc ei dixisse fertur. Eam profiteri se credere, quæ nondum ex ipsius ore verbum vllum audiuis-

diuiſſet. Itaque hoc ſibi perſuaderet, excitatum iri filium ab inferis. Cumque in cęlum manus tendiſſet, DEVS: inquit, Abraham, Deus Iſaac & Iacob, qui in mundum ſalutis noſtræ cauſa filium tuum vnigenitum miſiſti. vt & nos ab errrore abduceret, & te nobis Deum verum oſtenderet. rogo te ac deprecor, vt hunc excites, vt hi Deum præter te præpotentem eſſe nullum credant, & quæ dixi vera eſſe intelligant. Cumque hæc perorafſet, manum mortui comprehendit, cum his verbis. Domini mei IESV Chriſti qui cruci ſuffixus eſt, nomine, Euphrono (erat enim hoc nomen regis filio reuiuiſce, & ſurge, ſtatimq; reuixit, cum ſumma patris regis & voluntate, & admiratione. Itaq; confeſtim coronas & purpuram ei deferri iuſſit, præconesque miſit, qui ex toto imperio ſuos accerſerent, vt Deum in hominũ ſpecie ac figura latentem cernerent. Fit concurſus hominum innumerabilium, qui cum cereos, & lampadas deferrent, thuraque incēdere vellēt, adhibito vario ſacrificiorum genere; tum Matthæus ne id facerent prohibuit: ſe enim non Deum eſſe, ſed Domini ſui Ieſu Chriſti ſeruum, à quo miſſus eſſet, vt ipſi relicta ſimulacrorum, quæ colerēt, ſuperſtitione & errore,

rore, ad veri Dei cultum religionemque uocaretur. Qui si ipsum hominem eis similem Deum esse crederent, quantò magis eum Deum esse credere deberent, cuius se ipse seruum esse prædicaret? cuius etiam nomine regis filium excitasset ab inferis? Itaq; cũ hæc ipsi ratione atq; animo vera esse perciperent, aurũ & argentum coronasque aureas è cõspectu ipsius tollerent, templũq; Deo vero ædificarẽt, in quod ad Dei verbum audiendum conuenirent. Hæc illius verba vt Dei oraculum accipientes, tantum architectorum operariorumque numerum adhibuisse dicuntur, vt intra dies triginta opus perfectum absolutumque sit. Templo autẽ nomen, vt ita dicam, Resurrectionis imposuit, propterea quòd filij regis excitatio ei ædificando occasionem attulisset, tres & viginti annos, illic præfuisse, atq; presbyteros & diaconos instituisse, ciuitatibusque episcopos præposuisse, & complura templa fundasse dicitur. Salutari etiam aqua & Aegyppum regem expiauit, & Euphinisiam reginam, & Euphronomum quem excitauit, & Iphigeniam eorum filiam, quæ vt mox dicetur ab eodem CHRISTO dicata virgo permansit. Quoniam autem longum est exponere, quot

quot cæcis aſpectum reddiderit, quod leproſos curauerit, quot paralyſi liberauerit,, quot denique à mortuis excitauerit, quam religioſus Aegippus rex fuerit, quam proba eius vxor regina, hic quam ob cauſam, quoque modo mortem pro CHRISTO obierit, narrari melius eſt. Aegippus quidem, cùm admodum ſenex in ſancto propoſito permanens, exceſſiſſet è vita, Hirtarchus regnum adeptus eſt, Is Iphigeniam Aegippi filiam in matrimonium accipere cupiebat, idque ſe facilè ab Apoſtolo impetraturum eſſe ſperabat: quanquam enim eam non ſolùm CHRISTO conſecratam videbat, verumetiam iam amplius ducentis virginibus præpoſitam, tamen eius animum facile Matthæi auctoritate commoueri abducique poſſe exiſtimabat. Itaque hac ſpe fiduciaque fretus Apoſtolum adijt, eique dimidium regni pollicitus eſt, ſi ad hoc virgineum animum induxiſſet. Hoc illi Apoſtolus primùm nec planè conceſſit, neque denegauit, ſed eum tantùm admonuit, vt conſuetudinem Aegippi ſeruans, qui omni ſabbato eò conueniret, vbi verbum DEI prædicaret, ipſæ virgines omnes quæ cum Iphigenia eſſent conuocarent tum illum audi-

auditurum, quod coniugium laudibus ornaret, ipsumque Deo gratum acceptũque esse doceret. Omnes cùm conuenissent, Matthæus hortatus est, vt & attentè audirent, quæ dicturus esset, & memoria, quæ iam audissent, tenerent. Hirtarchus, qui hæc Apostolum dicere arbitraretur, vt Iphigeniæ animum ad ea quæ de coniugio quod initura esset, præpararet, laudibus eum efferre cœpit, de ijsq; rebus cum eis quos secum adduxerat, communicabat. Facta rursus audientia, ita Apostolus exorsus est: Viderēt illi, quàm longè oratio progressa esset, vt etiam cædem rectè fieri posse doceret, cùm is occiditur, qui si ipse solus interfectus non esset, multos innocentes occideret. Sic Goliam occisum esse, sic Sisaram, sic Amanum, sic Olofernem, sic denique interfectis esse, qui eorum sedibus ac regnis insidias parassent. Itaque coniugia etiam dum inirentur, præclaris honestisque actionibus & officijs ornari, si iustè, si legitimè, si sanctè, si integrè inirentur. Quod si sponsam regis eius seruus vsurpare audeat, is non solùm peccare, sed etiam tam graue scelus admittere dicitur, vt quàm primùm viuus exuratur, non quòd cõiugium omnino ineat, sed quia regis aut domini sui

vxorem vſurpet. Sic Hirtarchus rex (ad eum autem orationem conuertiſſe dicitur) cùm Iphigeniā regis cui ſucceſſiſſet filiam ſciret. Regiſq́ue cælorum ſponſam, & ſacro velamine conſecratam, quo tandem modo poſſet potentiori ereptam, in matrimonio ducere? Hirtarchus qui adhuc Apoſtoli verba omnia laudauiſſet, tū iracundiæ facibus concitatus, diſcediſſe dicitur. Ipſe verò multò alacrior cœptum ſermone perſecutus eſt, cùm cæteros ad audiendū non minus quàm anteà paratos vidiſſet, Regem dixit, qui in orbe terrarum dominator alios teneret, haud diuturnum imperium tenere poſſe. Regis autem qui cælis præeſſet, æternum eſſe dominatum & imperium. Eundēq́ue vt lætitia gaudioq́ue maximo eos qui ipſi fidem ſeruant, perfundit, & afficit, ita eos acerrimis ſupplicijs afficere, qui ab illius fide deficerent. Quòd ſi regis ira & furor pertimeſcendus eſſet quid de Deo exiſtimare deberent? præſertim cum hominis ira ſiue tormentis, ſiue ignibus, ſiue ferro & ſanguine ſatietur, ad quoddam tempus duret, diuina autem vltio ſempiterni ignis in ſceleſtos ſupplicium ſtatuerit? Itaque Donminum noſtrum Ieſum Chriſtum ſuis præcepiſſe, cùm in conſpectum

regum processisset, ne eos timerent qui cùm verberauissent & interfecissent, nihil quod preterea facerent, haberent: eum metuerent potius, qui cùm occidisset, & perdere posset, & in gehennam mittere. Iphigenia tum spectante populo se ad pedes Apostoli misit, orauitque eum eius nomine cuius Apostolus esset, vt sibi socijsque virginibus omnibus, quæ domino ipsius sermone consecratæ essent, manus imponeret, quò facilius minas regis possent contemnere. Ille eius precibus deductus, Christique, præsidio ac spe fretus contempto regis odio, velum omnium capitibus apposuisse dicitur. Deumque orasse, vt illas famulas suas, quas ex omni numero bonus pastor ad seruãdam ornandamque perpetuæ virginitatis castimoniã elegisset, ipse custodiret, atq; tueretur, & ad omnia virtutũ munera & officia, duce sapientia ita excitaret atque præpararet, vt victis carnis illecebris, coniugijsque non legitimis repudiatis, vinculo quod res nulla soluere posset, cum Christo colligarentur. Hæc atque alia eiusdem generis cùm Apostolus virginibus illis bene precatus esset, missæ sacro peracto, ad aram in qua Christi corpus confecerat, reuersus est: ibi cùm passis mani-

manibus precaretur, cum lictor ab Hirtarcho rege missus, securi percussit. Quod vt populus accepit, statim ad palatium cum igne proficisci cœpit, vt ligna & sarmenta circundaret, ignemque subijceret, quo incendio totum deflagraret. Obuiam fiunt populo furenti sacerdotes omnes ac clerici, qui hortati sunt ne id facerent, quod voluntatem diuinã offenderet. Petrum enim apostolum cùm districto gladio Malchi cuiusdam auriculam præcidisset, à Christo ne par pari referre videretur, obiurgatum esse, atque auriculam suo loco integram sine vllo doloris sensu restitutam. Itaque Apostoli martyrium lætis animis celebraret, & quid DEVS constitueret, expectaret. Iphigenia autem CHRISTI virgo, quicquid auri & argenti & gemmarum habuit, id cùm ad sacerdotes attulisset, ea omnia se ita conferre dixit, vt cùm dignum CHRISTI Apostolo templum ædificassent. quod reliquum esset, egentibus erogarent. Sibíque dixit certamen remque cum Hirtarcho fore. Quod non ita multò post accidit. Hirtarchus enim omnium nobilium vxores ad eam proficisci iussit, quòd earum siue precibus, siue cohortationibus illam flecti adduci-

que posse speraret, vt ipsi in matrimonio collocaretur. Quò cùm illa nullo modo deduci posset, magos conuocat, qui eam dæmonum præsidio vsi raperent. Sed nihil ars eorum potuit. Itaque alia via rem aggreditur. Incendere constituit locum in quo Iphigenia vnà cum cæteris virginibus die noctuque DEO seruiebat. Nec verò subiecti ignes nocere potuerũt, flammaque circum domum tantùm appa ruit. Quin etiam angelus vnà cùm Matthæo visus esse dicitur, qui Iphigeniam bono animo esse iuberet, nec ignem time re, qui in eum à quo paratus erat, redundaturus esset. Vix angelus finem dicendi fecerat, cum ventus ortus est qui suo impetu flammam à domo virginis ad regis palatium transtulit, vt consumptis omnibus ipse cum filio quem vnum habebat, ægre potuerit euadere. Quanquam multo illud supplicium leuius ei accidisset, quàm quo affectus est. Nam & in illius filium cacodæmon inuasit, atque intrauit, cuius impulsu, cum ad Apostoli sepulcrum magno impetu cucurrisset, manibus à tergo vinctis, cum paterna crimina & scelera cogebat confiteri: & ipsum elephantia totum infecit, quem morbum cum medici adhibiti curare non possent,

ſent, ipſe vi morbi coactus, in gladium in cubuit. Quod vt reſciuit populus, magnã ex morte illius cœpit voluptatem, fratremq́ Iphigeniæ, Beiorium nomine, qui ſororis opera à Matthæo aqua ſalutari ex piatus erat, regalem poteſtatem adminiſtrare voluit. Is cum quinque & viginti annos natus regnare cœpiſſet, ad tres & ſexaginta imperium prorogauit. Duobusque ſuſceptis liberis, vnum exercitui præfecit, alterum regni hæredem inſtituit. Ita pace in Eccleſia Aethiopiæ conſtituta, Reſpublica Chriſtiana illic Matthæi meritis ac precibus amplificata eſt. Scripſit Euangelium, quod eius nomine circunfertur, Hebraico ſermone, vt ait Hieronymus, quod incertum eſt quiſnam poſteà in Græcum conuertit.

BEATI BARTHOLOMAEI APOSTOLI VITA, IOACHIMO PERIOnio Benedictino Cormœriaceno auctore.

(.·.)

Bartholomæus primum Chriſti diſcipulus, deinde apoſtolus fuit. Ei india (neque enim in libris qui noui Te-

Bartholomæus Dei Apostolus. Cumq; rogarét quisnam ille esset, & qua ex re eum possent internoscere. Amicũ veri Dei cũ esse ait. ob eamq; causam venisse in illam prouinciam, vt omnia deorũ numina euerteret, eius barbã prolixam esse paucis iam canis distinctã, nigrũ capillitium, carnem candidã, nares iustas, staturã iustam, pallium album. Sex & viginti annis, vestem eius nec sordes contraxisse, nec sensisse vetustatis iniurias. Centies interdiu toties- que noctu flexis genibus ab eo Deum verum rogari. Se ab eis petere, vt eum cùm inuenissent, rogarent, ne eo migrans eodem supplicii genere se afficeret, quo in Astarotum collegam ipsius animaduertisset. Illi cùm Deus conticuisset, redierũt, cumque magna cum diligentia Apostolum quærerent inter peregrinos, fortè quidam quem dæmon agitabat, magno clamore Bartholomæum nomine appellare cœpit, ac palam dicere, se illius precibus incendi, quod cum apostolus audisset, imperauissetque vt & obtumesceret, & abiret, statim & obtemperauit ille, & homo curatus est. Erat tum in ea prouincia Polimius rex, qui cum à Bartholomeo ex corpore huius hominis cacodæmonem expulsum esse auditione acccepisset,

filiam, quam dæmon torquebat ad eum misit, rogans, vt quemadmodū Eustium (ei enim homini quem curauerat, hoc nomen fuit) ab eo morbi genere liberasset, sic filiæ quam charissimam haberet, subueniret. Virgo autem ita à malo genio agitabatur, vt præ dolore omnes morderet, & quos arripere poterat, discerperet. Itaque catenis vincta ad apostolum adducta est, quam vt vidit eam solui iussit. Ministri hoc se facturos pernegarunt, quod nemo ad eam accedere, nemo eam attingere auderet. Eos ille primum obiurgat quòd eum hostem qui in virgine esset, vinctum & constrictum teneret, ipsi eam etiam timerent: deinde eis imperat, vt ad eam accederent, eamq; soluerent, ac abluerent, & postridiè prima luce ad se introferrent. Illi cum dicto audientes fuissent, dæmon ita expulsus eiectusque est, vt eam postea nunquam agitauerit. Rex ne tanto beneficio accepto immemor ingratusque videretur, ei camelos auro, argento, gemmis, vestibusque onustos muneri misit, quæ omnia cum apostolus diligenter quæsitus, inueniri minimè potuisset, reportata sunt in palatium. Postridiè prima luce occlusis foribus apostolus in regis cubiculum cùm solus esset, intrasse dici-

dicitur,eiq́ue dixiſſe,fruſtra ſe ab eo cum auro, & argento quæſitum eſſe, cùm ea omnia illi requirant,& deſiderent, qui terrena ſapiant, & quærant, cuiuſmodi nihil ipſe requireret. Itaque ſe hoc ſibi ipſe perſuadere velle, Dei filium naſci voluiſſe ex virgine, cuius initium ante orbem conditum à Deo patre eſſet, quiq́ue naturis omnibus tam ijs quæ cernerētur, quàm ijs quæ aciem oculorum effugerēt, principium dediſſet. Virginem autem eam,ex qua natus eſſet, omnem viri concubitum declinaſſe ac repudiaſſe ſemper, primamq́ue omnium DEO virginitatis votum nuncupaſſe. Ad eandem miſſum à Deo Gabrielem Archangelum in cubiculum quod occluſum eſſet veniſſe, eumq́ue cùm illam metu perculſam cerneret,hortatum eſſe ne timeret, quòd ipſa à Deo gratiam inijſſet tantam, tamq́ue ei grata eſſet, vt filium & conceptura & paritura eſſet, quem Ieſum vocaret, quiq́ue filius ſummi Dei diceretur. Illa verò iam metu depoſito conſtanter rogaſſe, quid fieret, cùm Deo virginitatem caſtimoniamq́ue vouiſſet,ad eaq́ue angelum reſpondiſſe,Spiritus ſancti illam munere & opere non viri ſemine concepturam eſſe atque parituram. Itaque quod

sanctum ex ea nasceretur, id Dei filij vocatum iri nomine]. Hæc etiam Bartholomæus Polimio regi patefecit, hunc Dei filium cùm natus esset, se triginta annos natum, passum esse tentari à Diabolo eo, qui primum hominem vicisset, cùm ei auctor fuisset, vt fructum quem Deus vetuisset, ederet. Itaq; eum ad se accedere propterea passum esse, vt quemadmodū Adamo, id est primo homini per mulierem suasisset, vt vesceretur, & comed, t ob eamque causam ex paradiso in hunc mundum exilij supplicijque causa expulsus, omne hominum genus propagauit & genuit: sic huic cùm suasisset, vt lapides quos ostenderet, in panes, si filius Dei esset, conuerteret, & ederet, victoriam qua potitus esset, ieiunantis virtute constantiaque amitteret, cùm ei respnodisset. Non solo pane hominem, sed omni etiam verbo quod ex Dei ore exiret, viuere. Aequum enim fuisse, eum à virginis filio vinci, qui filium virginis ante vicisset. Hoc loco Polimius Apostolum rogat, cur primam virginem vocasset eam, ex qua homo & Deus natus esset. Ille cūm gratias Deo primùm egisset quòd regi ment m ad se audiendum dedisset, ita respondit, primum hominem Adamum dictum

ctum esse, terramque ex qua fictus compositusque fuisset. & matrem eius, & virginem fuisse, propterea quod nec sanguine humano adhuc polluta contaminataque fuisset nec ad cuiusquam mortui sepulturam aperta. Itaque consentaneum fuisse, id quod iam dixerat, vt qui filium virginis, id est terræ, vicisset, is à virginis filio vinceretur. Vicisse autem illum, quòd arte & fraude egisset, vt Adamus contra Dei præceptum vesceretur, ob eamque causam expulsum eum esse ex paradiso, quò ei reditus postea non patuisset. Hunc autem virginis filium egisse, vt artem diaboli & experiretur & vinceret, vt cælum homini victoria sua aperiret. Nec verò eius temperantiam ante quadragesimum diem diabolum tentare cœpisse, quòd ita existimaret, ac secum reputaret, si quadragesimo die minimè esuriret, illud certum fore diuinitatis argumentum. sin intra illud tempus esuriret, hominem eum esse, qui ea quæ homines, pateretur. Multaq; alia Apostolus de illa triplici tentatione & victoria commemorauit, eaque omnia eo pertinere voluit, vt doceret ad extremũ quemadmodum ij qui tyrannos vincunt, suos mittere solerẽt qui in omnibus locis

quæ illi vsurparent, insignia victricia ipsorum statuerent: sic Iesum Christum qui diabolum tyrannum superauisset, apostolos suos misisse in omnes prouincias, vt & diabolum eiusque ministros, qui in statuis templorum habitarent expellerent, & homines qui eos colerent, ex illius qui victus esset imperio ac potestate eriperent. Itaque argentum & aurum se contemnere ac pro nihilo putare, sicut Christus ipse contemsisset, quòd ibi diuites esse cuperent, vbi solum eius imperium dominaretur, in quo nec languori nec morbo locus esset, nec tristitiæ, nec morti, sed contra vitam ibi, beatitudinem, felicitatem, lætitiamque sempiternam vigere. Quo factum esse dicebat, vt cùm primùm in eius templum intrasset, dæmonem qui responsa dare solitus esset, ab eius angelis qui ipsum misisset, vinctum & constrictum teneret. Quòd si salutari lauacro expiari vellet, fore, vt quanto malo caruisset, cerneret. Quod quò facilius comprehendere, & intelligere posset, iubebat eum audire, qua arte eos, qui in templo ægrotarent, dæmon is qui primum hominem vicisset, curare videretur. Dicebat ergo diabolum arte & fraude sua agere, vt homines in varios

morbos

morbos inciderent, ac tum deniq; eis suadere solitum, vt simulacris idolisque crederent, atq; vt animos eorum dominatu suo teneret, tum denique morbos immittendi finem facere solitum, cùm lapidem aut metallum Deum suum esse dixissent, quod illi curare nuncuparent. Tum verò quoniam constrictum eum ipse teneret, etsi essent qui Deum suum illum esse profiterentur, eum tamen responsa nulla dare posse. Quòd quo facilius rex intelligere & probare posset, promisit Apostolus se imperaturum dæmoni, vt & in statuam rediret, & se vinctũ esse, nec responsa dare posse fateretur. Rex postridie prima luce pontifices ei sacrum facturos respõdit, seque adfuturum, vt rem tam mirabilem & inusitatam cerneret. Postridie conueniunt pontifices, prima luce, iique vt primùm sacra instituta agere cœperunt dæmon magno clamore ne id facerẽt prohibere cœpit, se enim catenis igneis vinctũ & constrictum ab angelis Iesu Christi teneri, quem Iudæi in crucem sustulissent, cùm eum à se morte mulctari existimarent. illum autẽ de morte eiusmodi triumphum egisse, vt & dæmonum principem catenis igneis vinxerit, & tertio die victor reuixerit, & discipulis suis crucis sig

num

num dederit, eosq; in vniuersum orbem misisit, in hisque Bartholomæum qui ipsum constrictum tenere, petere se maiorem in modum, vt illum etiam atque etiã rogarent, vt ipsum alio proficisci pateretur. Tum Apostolus ea omnia eum confiteri coëgit, quæ de morbis & diuinitatis professione illum regi paulò ante pollicitum esse dixi. Quæ cùm omnia dæmon planè confessus esset, tum Apostolus omnes qui aderãt, hortari monereque cœpit, vt viderent, quem ipsi Deum coluissent, & à quo se curari putassent. Itaque eo contempto, iam Deum verum colerẽt, qui & ipsos creasset, & in cælis habitaret. Quod si cum pro ipsis rogare vellent, & vt omnes ægri curarentur, impetrare, ipsi simulacrum deijcerent, & confringerent. Sic enim fore, vt & templum Christo consecraret, & eos aqua salutari Christi nomine expiaret, Regis iussu omnes simulacrũ funibus alijsque machinis auellendum curauerunt, quo cæterisque minoribus diaboli opera, id iubente Apostolo comminutis, omnes clamare. Vnum Deum præpotentem esse, quem Bartholomæus prædicaret, Ipse tum passis sublatisque in cælum manibus. Deus inquit, Abrahã, Deus Isaac, & Deus Iacob, qui filium

tuum

tuum Deum Dominum nostrum misisti, vt nos, qui peccati serui eramus, sanguine suo redimeret, & tibi filios quæreret, qui idem verus Deus ex hoc cognosceris quod semper idem es & immutabilis permanes. Vnus es Deus pater, sine origine & ortu, vnus etiã filius tuus vnigenitus, Dñs noster Iesus Christus, & vnus Spiritus S. illustrator & altor animorũ nostrorum, hinc Iesus Christus suo nomine hãc vim nobis dedit, vt oĩs generis morbos curemus, te vehementer etiã atq; etiã rogo, vt omnis hæc multitudo hominum salutem assequatur, teque oẽs Deum vnum esse cognoscant, qui per Christum salutẽ restituas, q̃ cùm dixisset, angelus circumuolasse dicitur, & digito in quadratis lapidibus signũ crucis sculpsisse, cũ hac oratione. Hoc Deũ à quo missus esset, dicere, quemadmodum illi morbis curarentur, sic se tẽplum mũdare & expiare omni sorde, eoq́3 quem apostolus in solitudinẽ misisset. Polimius rex tum vna cùm vxore & duobus liberis, exercitu, omniq́3 populo aqua salutari expiatus est, abiectoq; ornatu regio, apostolum sequi cœpit. Quod cum Axages eius frater maior natu pontificũ opera resciuisset, misit vnà cum eis mille armatos q eum comprehẽsum ad se
addu-

adducerent: perductus autem cum ab eo rogaretur, isne esset, qui ipsius fratrem euertisset: Non, inquit, euerti eum, sed conuerti: & isne esset, qui deos lares confringendos curasset: se dæmonibus qui in eis erant imperasse respondit, vt ipsi idola futilia cōminuerent, vt omnes homines relicto errore Deum verum, qui in cælis esset, agnoscerēt & colerēt. Cumq; Astyages rex apostolo dixisset quemadmodum fratri auctor fuisset, vt Deo suo contemto, illius Deum coleret, ita se facturum, vt ipse relicto Deo suo, ipsius Deo crederet & immolaret. Apostolus Deū quem illius frater coleret, se vinctum & cōstrictū ostendisse respondit, & fecisse, vt simulacrum suum confringeret. Itaque si hoc ipsum Deo quem coleret facere posset, eadem opera illum facturum, vt Deo ipsius immolaret. sin nihil tali Deo, cuius seruus esset, facere posset, ipse autem Deum illius confringeret, ita denique Deo illius crederet. Hæc cùm Bartholomæus diceret, nunciatum est regi, Deum suum cecidisse, atque in multas partes fractum atq; distractum: quo ille nuncio adeò conturbatus est, vt & purpurā qua indutus erat, sciderit, & apostolum fustibus cædi excoriari primū, deinde securi feriri iusserit.

Rex autē Polymius cum populo veniens, eius corpus magno cum honore extulit. Nec verò Astyages dijs scelus hoc inultū tulit. Tricesimo enim à morte die arreptus à dæmonio, in templum apostoli venit, eumq; pontifices codē morbi genere afflictati, & correpti secuti sunt, in quo oēs intra paucos dies ex illo morbo mortui sunt. Corpus autem apostoli diu illic in summo honore fuit, maximaq; veneratione, quoad Barbari id est, qui à nostra religione abhorrerent, cùm molestè ferrent illud à nostris, vt Gregorius pōtifex Turonū scribit, coli, inuidia, odioque impulsi, clàm è sepulcro sublatum, in aliud quod plumbeum esset, conclusum, in mare iecerunt cum hac oratione. Populum nostrū iam non decipies. Sed prouidentia diuina factum est, quemadmodum idem scribit, vt aquis conuehentibus delatū sit ad insulā Siciliæ quæ Lipara dicitur: Quò cum peruenisset, patefactū esse Christianis, & impetratū dicit, vt illud colligerēt ac conderent, ab eisq; templum eo loco quo situm sit magnificum miroq; opere ædificatum esse, in quo tum cùm hæc ipsa proderet, coleretur cum maxima eorum vtilitate, qui eius fidem implorarent.

VITA

VITA BEATI THOMAE APOSTOLI IOACHIMO PERIONIO Benedictino Cormœriaceno auctore,

THomas quidē qui à Ioanne in Euangelio Dydimus appellatur, quo primùm tempore se ipse in Christi disciplinam tradiderit, aut à Christo vocatus sit, diuinis literis mandatū non est. Hoc autē ea ijsdem intelligi licet, eum ex cōmuni discipulorū ordine, ac numero, ad apostolatus dignitatē vna cū alijs vndecim euectum & elatum fuisse. Is quanto in magistrū amore flagraret, tum declarauit, cùm, languente Lazaro Mariæ Marthæq; fratre, earum rogatu ad illum curādum Christus se ire velle discipulis exposuit. Nam cum cæteri eum à suscepto propositoque cōsilio deterrerent quod in Iudæam venire constitueret, vnde vix saluus & incolumis è Iudæorum manibus elapsus esset, multaque alia ipse de Lazari morte primum obscure, deinde aperte dixisset, vnus Thomas condiscipulis vt Ioannes commemorat hæc dixit: Eamus & nos cum eoq; moriamur. Hoc quidē vnū de Thoma ante Christi mortē scripta diuina

uina commemorant. Cùm autem tertio quam in crucem actus esset, die à mortuis inferisq; Christus excitatus fuisset, idem penè amoris singularis in eundem documentum vt mihi quidem videtur, dedit. Cùm enim eo ipso die quo excitatus est, vesperi Christus eo in loco in quem eius discipuli habitandi gratia conuenissent, & vnde Thomas abesset, cæteris se ostendisset, eique redeunti cõdiscipuli se Dominum vidisse narrarẽt, eis se ille habiturum fidem antè negauit, quàm vulnera, & plagarum cicatrices & vestigia non solum vidisset, verum etiam tractasset. Amantis enim etiam, nõ solũ diffidentis aut dubitãtis, hæc videtur oratio. Nam eodẽ nos animo esse solemus, cùm rem quæ nobis chara esset, amisimus. Tum enim si recuperatã in luctu inuẽtamq; audiamus, aut nos rideri putamus, aut certè id fieri posse vix tandẽ aliquãdo, aut ne vix quidem credimus. Quod si aliqua ex parte culpãdus est, accusandusq; diffidẽtiæ, quippe qui toties à magistro in spẽ vocatus esset, fore vt III die excitaretur, hãc talẽ siue dubitationẽ siue diffidẽtiã clarissima illa eius professio quam octauo inde die Christum plagas ei tractandas, manusque videndas dantem, & Dominum. & DEVM suum agnouit,

non solum compensare, sed multum etiā superare debet. Atque hæc tantum literis diuinis de illo scripta inueni. Quæ autem sequuntur, etsi ex libro cuius author non nominatur, deprompta sunt, tamen quia passim ab Ecclesijs leguntur, comprobare debemus. Igitur cùm misso sancto Spiritu, apostoli prouincias instinctu diuino docendæ religionis veritatisque causa sortirentur. Thomæ India diuinitus hoc modo obtigit. Gundaphorus Indiæ rex cùm palatium ædificare miro eoque Romano opere instituisset, Abanem qui ad id opus architectum præstātissimum cōquireret, Romam misit. Is cùm Cæsaream venisset à Christo rogatus esse dicitur, quid venisset quæue cū illo causa adduxisset. Cùm respondisset, missum se à Domino Indiæ rege, vt architectū peritissimum locaret. Est, inquit ille, mihi seruus, qui in ea arte excellit. Credit primùm Abanes, Thomamque sibi tradi asciscit, deinde eum rogat, num seruus eius esset à quo esset traditus. Ad hæc Thomas, Ego, inquit, si eius seruus non essem cùm me tibi tradidit, restitissem. Nunc, quia seruus illius sum, non quod mihi libet facio, sed Domini voluntati morem gero, eiusque præceptis pareo. Nec verò vnus ego seruus

eius

eius sum, sed vnus ex millibus, qui omnes illius cõmodis ita inseruimus, eiusque rem sic procuramus, vt ex artibus quas quisq; multas variasq; nouit, prouincias omneis obeuntes quidquid lucri fecerimus, id illi sine fraude paremus atque afferamus. Dum hæc inter se ambulantes agunt, ad nauem perueniunt, qua conscensa rursus sermonem vltro citroq; conferunt. Abanes prior, quid ille in arte præcipuè teneret, rogat, quòd eum Dominus suis cæteris prætulisset. Tum se Thomas iacere fundamenta, quæ nunquam vetustas consumeret, dixit: parietes construere & erigere quæ nunquam collaberentur, facere exedras & speculas eiusmodi, quæ lumen deesse aut deficere nunquam paterentur, fabricam totius ædificij ita erigere, vt excelleret. Aedificia autem etsi extrinsecus nõ magnam speciem pulchritudinemque preferrent, at intrinsecus mira specie prastare. Quid pluribus, inquit, tibi artem meam prædicem efferamque laudibus? Quidquid marmore aut structura effici potest, in eo me genere excellere & præstare profiteor: & si quos mihi discipulos trades, diligenter erudiã. Cumq; Abanes & magnũ dominũ esse qui huiusmodi seruos haberet, dixisset, & quouis rege præ-

præstantiorem atq; sapientiorem, est inquit Thomas, ita vt ais, est enim vnicus patris filius, qui regnum tenet atque imperat in excelsis montibus, quo nec hostis vllus, nec morbus, nec paupertas egestasue potest accedere. Hæc atque his similia cũ Thomas narraret, secundis ventis vsi contento cursu Andranopolin vrbem appellunt. Tum forte rex eius loci, quod filiam suam nuptui tradebat quo magnificentior celebriorque apparatus esset, per præcones omnes omnium ordinum conditionumque homines ad nuptiarum solẽne conuiuium conuocabat, hac lege vt si quis abfuisset, ipsum offenderet. Itaque Thomas & Abanes cum cæteris peregrinis conueniunt. Mensæ omni genere ciborum instruuntur, conijciunt ciues oculos in peregrinos quos nun quam viderãt. Tibicinistria interim quæ Iudæa erat, circumcursabat, vt tibiæ modis singulos cõuiuas oblectaret. Cumque ad Thomam veniens hominem nec edentẽ, nec bibentem animaduerteret, diutius aduersa stetit, ex eoq; illius habitu statim Hebræũ esse intellexit. Quod suum de illo iudiciũ aperto testimonio declarauit, nã Hebraicè canere cœpit. Vnum esse Deum Hebræorum, qui omnia creauit: mariaq; effuderit. Thomas hæc audiens vehemen

tius orare, admonereq́ȝ puellā, vt hæc eadē verba, quę vera essēt repeteret. Tū verò is qui pocula ministrabat, cernens Thomā nec vescētem, nec bibentē colaphū ei infregit. Thomas aūt Hebraico sermone dixit, satius esse, vt ei in futura vita, in qua nullus esset supplicij finis, ignosceretur, & in hac pœnas q̄ ad tēpus durarēt, eiusmodi penderet, vt ipse interiret, & manus qua colaphū infregisset, derosa à canibus in mediū conuiuiū inferretur. Hanc Thomas Hebraico vt dixi sermone vocem misit, quo factum est, vt p̄ter psaltriā nemo intelligeret: Itaq́ȝ cùm pincerna vt aquam deferret, & egressus, & à leone interfectus esset, canisq́ȝ manū illius in medium conuiuiū intulisset, virgo quæ rem ita vt ab apostolo prædicta erat euenisse animaduerteret, cōuiuis rē admirātibus, ipsa pedibus illius prouoluta. Hic, inquit, propheta est. Nā cū pincerna colaphū ei infregit, id fore prædixit, quod euenisse cernitis Tū clamor ac strepitus hominū primū à quoq́ȝ, deinde à rege etiā exauditus est. Rex quid rei esset. rogare cœpit. Re comperta, Thomam ad se venire iubet, atque sponso & sponsæ bene precari. Sic enim mihi videtur Latinè hoc loco dici quod nostri dicūt benedicere. Introductus autē

in tha-

moniam colerent, quæ facilem ad vitam sempiternam aditum petefaceret. Vterq́ʒ eius pedibus prouoluitur, oratq́ʒ vt se in veritate cōfirmet, ne quid de doctrina diuina eis desit. Thomas eis se proxima nocte rediturū pollicetur, eaq́ʒ plenius traditurū, quæ ad vitam rectè & ex religione degendā pertinerent. Quòd cùm ille diligenter officioseque prestitisset, tū deniqʒ prospero cursu in Indiā contendit. Nec ita multò pòst, Dionysium qpēdam è discipulis suis Andranopolin misit, qui institutis sacerdotibus, fundataq́ʒ Ecclesia multos in ea vrbe ab idolorum cultu ad Christi fidem religionemq́ʒ deduxit. Ipse verò Dionysius adolescēs ab illo pōtifex creatus, sponsam suam Pelagiam nomine virginum sacris initiauit, atque cōsecrauit. Hęc sponso mortuo duplex martyriū pertulisse dicitur, vnum quod nubere, alterùm quod idolis sacra facere noluit. His enim duabus de causis securi feriri iussa est. In eius autem sepulcro Græcis literis hoc incisum esse dicitur, Hic sita est sponsa Dionysij pontificis, Thomæ apostoli filia. Sed ad rem reuertēdum est. Cùm Thomas vnà cùm Abane in Indiā peruenisset, Gund phorus rex eū accersiuit rogauitq́ʒ primum quo opere exædificare ædes ipse

gelis qui ostendebant dixisse, se vnū optare, vt dignus esset, qui vel ianitor eius palatij deligeretur: tum angelos respondisse, indignum eo se fratrem fecisse, itaq; si in eo habitare vellet, se rogasse Dominū Iesum Christum, vt reuiuisceret, adiretq́3 regem fratrem qui illud venderet, accepta pecunia quā profudisse existimaret. Legi Thomæ vitā descriptam in eodem libro, in quo scriptum est, non excitatum esse Gaudium, sed cùm grauissimè ægrotaret, hæc illi in somnis visa esse omnia. Gaudius cùm hæc fratri exposuisset, in carcerem venit, prouolutusque Apostoli pedibus eum primum rogare cœpit, vt fratri qui imprudens tā graue scelus admisisset, ignosceret, deinde, vt destimēta elegantiora sumeret. Tum Apostolus respondit illum etiam ignorare, eos qui ad cœlum aspirarent, re nulla vti quæ terrā carnemq; attingeret. Itaq; sibi satis esse sciret, colobium quo in humeris vteretur, & palliū atq3 scandalia, quæ nunquā omnino antè abijceret quā excederet e vita. Iā vterque carcere egrediebatur, cùm Gundaphorus ipse se mittens ad pedes apostoli, veniam precatur. Ad vtrūq3 aūt orationē conuertens, apostolus. Magna, inquit, vobis concessit Dominus meus IESVS Christus,
 qui

qui vobis mysteria sua patefecit. Prouinciæ iam vestræ nomen Christo dederunt, facite etiam vos vt expiemini, expiatique lauacro sacrosancto, regnū sempiternum consequamini. Cumque Gaudius apostolo dixisset, visum à se esse palatium, quod regi fratri ædificasset, idque vt ab eo emeret, se ab angelo impetrasse, respondissetque Thomas, hocin fratris situm esse potestate, Gundaphorusque dixisset, id sperare se consecuturum, quod iam ipsi ædificatum esset, illi alterum ab apostolo extrueretur: tum hac Thomas oratione vsus est: Hoc vobis persuadeatis velim, innumerabilia iam in cælo constructa esse palatia, eaque à prima mundi origine præparata. quæ fidei precio emantur, Itaque si cælestium diuitiarum, si regnorum & palatiorum cupiditate ducimini, diuitiæ vestræ vos antecedere morientes posſūt, sequi migrantes ab hac vita omnino non possunt. Eas igitur egentibus, peregrinis viduis, pupillis, alijsque indigentibus largimini, freti hac spe, eos vos ibi multò maiores, vbi nullus est finis, consecutos. His ita gestis, cùm iā locus esset nullus in India, quo non fama & sanctissimæ vitæ quam ageret beatus Thomas, & mirabilium operum, quæ in quouis morbi
gene-

genere depellendo ederet, persuaderet, vndique ad eum concursus fiebat hominum, qui ad eum coronas ex auro & gemmis deferebant, vestesque regias, eo consilio, vt ei tanquam Deo cultum honoremque præstarent, vitulosque & arietes immolarent. Quòd cùm Apostolus animaduerteret, Gundaphorum regē rogauit, vt res ad tricesimum diē differretur, cum tota prouincia cōuenisset. Fit igitur maior indies populi concursus, tantusque tricesimo demū die numerus apparuit, vt coactus fuerit apostolus in campum homines conuocare. Quo in cætu quoniam ægroti, sine delectu cum valentibus permixti, confusique erant, omnibus vnum in locū cōuocatis, seiunctisque à valentibus, ipse medius passis in cælum manibus, precari supplex patrem cœpit, his verbis. Te sanctissime Deus, præpotens reɾū omniū pater, nomine vnigeniti tui quem ad nos tenebrarnm vitiorūq; expulsorem, luminisq; tui largitorē misisti, precor, vt nunc verba eius confirmes, quibus ipse pollicitus est nos laturos esse quidquid à te suo nomine peteremus. Hic populus quem vides aliqua opinione mirabiliū tuorum operū excitus conuenit, hic surdi sunt, hic muti claudi, hic mille morborū generib. affli-

ctati sunt, vt tua benignitate sani, & incolumes redire possint. Hęc illorū spes eos ne fallat, vehementer etiā atque etiā rogo vt mirabilib. tuis operibus te cognoscant esse solum verū Deum & Dñi nostri Iesu Christi patrē, per quē omnia cōdidisti & vnum spiritū sanctū, qui animos illustret sanctosque efficiat, & hoc tēpore, & futuris seculis. Cumque ij omnes qui sacro lauacro expiati erát, respondissent, Amen, tantum repente fulgur in eos visum est cadere, vt tactos se de cælo interituros putarent. Cumq; horam ferè dimidiatā prostrati solo iacuissent, primusq; Apostolus surgēs illis vt consurgerent imperasset, ꝙ Dñs Iesus, vt Fulgur veniens eos morbis liberasset, illiq; valētes Deo eiusque apostolo egissent gratias: tum demum è superiore loco ita ad eos locutus est, se à IESV Christo, cuius seruus esset, missum esse, qui omnes ægros eorum paulò antè curasset, se enim hominē quemadmodum ipsi oēs essent, esse, ac missum à Deo, vt eos à cultu vano & falso simulachrorum ad vnius veri Dei omnium conditoris, qui in cælis esset, cultū religionēq; traduceret. Itaque si vitam gloriamq; sempiternam cōsequi vellent, primū omnium in vnū Deum patrē, qui videri nō posset, nec cōprehendi,

quique

quique immẽsus esset, crederent: deinde in vnigenitum eius filium Dominum Iesum Christum, per quem effecta essent omnia voluntate patris, & quæ sub aspectũ caderent, & quæ aciem oculorum effugerent, tam terrena quàm cælestia, postremo in spiritum sanctum consolatorem, qui sub cernendi sensum non cadens, & initio careret, quemadmodũ & pater, & Dominus Iesus Christus eius filius, cum quibus ita essent futuri, si syncere & integrè in Deum crederent, & veterem hominem vnà cum ipsius operibus abijcerent: si omnia simulacra, & eorum dies festos delerent atque conculcarent, si tenebras abijcerent, vt æternam lucem inuenirent, si mortem refugerẽt, vt vita æterna digni essent. Quod ita denique perficere possent, si duodecim virtutibus, quas enumerasset, præditi essent. Primum omnium hortabatur eos vt recte crederent, deinde, vt credentes salutari aqua expiarentur, tum vt se à stupro abstinerent, tum vt ab auaritia, tum vt gulæ & edacitati imperarent, sexto loco, vt patientes essent reb. aduersis, septimo, vt perseuerarẽt in bonis actionib, octauo, vt hospitalitati studerent, nono, vt qd Deus vellet, ac iuberet exquirerent, & cum inuenissent, id diligẽter efficerent; decimo,

vt quid idem prohiberet ac vetaret exquirerẽt, quod cùm inueniſſent, id omnino declinarent: vndecimo, vt non ſolum amicos, verumetiam inimicos charos haberent. Poſtremò, vt diu noctuq; in cuſtodiendis cõſeruandiſq́ue virtutum diuitijs omnem operam, ſtudium, diligentiamq́; ponerẽt. In his enim duodecim integram abſolutamque æquitatis cognitionẽ conſiſtere dicebat. Tum eos monuit, vt ea dona quæ contuliſſent, ipſi pauperibus & egentibus erogarent, (neque enim ſe Deum eſſe, ſed Dei ſeruum) & ſe ipſi compararent, vt propediem ſalutari aqua expiarentur. His eos verbis dimiſit Apoſtolus. Illi autem cùm is dies, quem nos Dominicũ dicimus veniſſet, expiati ſunt aqua ſalutari numero nouẽ milia, præter pueros & mulieres. His ita geſtis, diuino inſtinctu in Indiâ ſuperiorem profectus eſt. Ibi magnus ad eum cõcurſus fiebat populorũ, cum orationẽ illius multa inuſitata opera ſequerẽtur. Nam & dæmones eijciebat, & cæcis aſpectũ reſtituebat, omniaq́; morborum genera curabat. Interea accidit, vt Syntiche quædã quæ Migdoniæ Cariſij propĩqui regis vxori chariſſima erat, cùm cæca eſſet, à Thoma aſpectũ recuperaret: Quod cùm Migdonia animaduertiſſet,

tiſſet, nec veſtigium vllum priſtini morbi notaret, magna voce clamare cœpit. eum vel Deum eſſe, vel Dei angelum, qui nulla adhibita medicina ita illã curaſſet. Illa vero hoc ita Migdoniã mirari dixit. quaſi præter ipſam curaſſet neminẽ, cùm innumerabilium morbos Ieſu Chriſti DEI ſui nomine profligaſſet. Migdoniæ autem ſumma Thomæ videndi cupiditate teneri ſe dicenti, eum poſtera die, loqui ad populum conſtituiſſe dixit. Itaq; ſi eum videre & audire illi in animo eſſet, veſtem mutaret, ne fortè agnoſceretur. Quid multa Syntiches conſilio vtitur, mutat veſtẽ, famulari habitu ad conſtitutum locum inter ancillas ſuas venit. Thomas tum fortè cauſam cur Chriſtus Dei filius in mundum veniſſet, exponebat his verbis. Quoniam vita hæc quam agimus, tot miſerijs caſibusque opportuna eſt, vt cùm eam ſe tenere homines putant, ipſa effugiat, atque labatur, repentinoque caſu ita effluit, vt iam inueniri non poſſit, idcirco veram lucem Dei filium è cælo ad nos deſcendiſſe, vt nos alteram vitam eſſe doceret. quæ omnino immortalis eſſet, omniſq; doloris gemitus, miſeriæ, & calamitatis expers, contraque, cum ſumma voluptate, gaudio lætitiaque degeretur. Feciſſe au-

tem hoc eum, vt omnes qui ea conditione nascerentur, vt tandem aliquando morerentur, ad vitam quasi renati peruenirent, Deiq; filij Apostolorum doctrina ijefficerentur, qui essent peccatores, peccatorumque filij. Neq; enim mortaliũ hominum filios immortales fieri potuisse, nisi aqua & Spiritu sancto iterũ nati, Dei filij fierent. Atque eundẽ, ne forte ea quæ traderẽt approbarẽtur, eam vim dedisse omnibus apostolis, vt ipsius appellato nomine, cæcis oculorum, surdis auditus vsum-munusq; redderẽt, dæmones expellerent, mortuos denique excitarẽt, vt homo qui rationis est particeps, hoc secum reputaret, si vera ea non essent quæ docerent, tã inusitata opera, & portenta consecutura non fuisse. Quapropter cùm superiore biduo eò accersiti fuissent, vt eorum corpora prius curarentur, eo ipso die se de animorũ salute decreuisse dicere. Quẽadmodum oculi malè affecti à medicis nisi collyrio inuncti nõ curantur, sic animos ab apostolis & doctoribus nisi verbis & veritati quæ docerent, assentirentur, castimoniamq; amplecterẽtur, & ab auaritia intemperantiaq;, omnibusq; vitijs se continuerint, non posse curari. Multaque alia Thomas apostolus cum docuisset, omnes qui

qui aderant, religionem nostram approbauerunt, septemq; dierum ieiunio aqua salutari vicissim expiati sunt. Migdonia autē cum Carisio viro regis, vt dixi, propinquo, coniungi, miscerique iam noluit. Quod cum ille propterea euenisse intelligeret, quòd illa Thomam cōcionantē audiuisset, statim à Misdeo rege impetrauit, vt ipse in carcerem conijceretur. Ad eum Syntiche Migdoniam in carcerem adduxit, quæ statim ad pedes eius se mittēs, orare cœpit, ne se eius causa & culpa ipse tantū mali sentiret, pœnas diuinas vellet pendere. Apostolus eam domū suā redire iussit, quo ipse venturus esset, quò facilius ipsum spōte hæc ipsa perpeti intelligeret. Illa occluso ostio in cubiculo humi iacens orabat Deum, quem Apostolus prædicaret, vt se illius doctrinæ participem facere vellet. Nocte autē intempesta ad eam apostolus venisse dicitur, admonuisseque vt constans esset atque bono animo, quod quemadmodum illa ipsius opera & præsidio vitam & gloriā sempiternum cōsecuta esset, sic ipse per cā cum martyrij corona ad Christum esset euolaturus. Cumque Migdonia ab eo maiorē in modū peteret: vt quemadmodum cæcorum oculos aperuisset, ita animi sui oculos aperiret, vt

rectam vitæ viam cerneret, nec in errorē incideret. Apostolus eam septem dierum ieiunium explere iussit, octauoq; se ad eā rediturum esse pollicitus est, eamque aqua salutari expiaturum, omnesque qui illius opera essent crederituri. Dum hæc geruntur, Carisius Misdeum regem, qui eius sororem vxorem habebat, rogat, vt illa vxorem suam adeat, si fortè eam de sententia deijcere, & à suscepto propositoque cōsilio abducere posset, quum omnes quos adhibuisset, nec precibus ab ea, nec vlla ratione impetrare potuissent, vt ad viri thorum rediret, vel vnà cibum caperet, aut etiam eum illa intueretur. Impetrat, Treptia (hoc enim reginæ nomen erat) proficiscitur omnibus modis Migdoniam abstrahere conatur, sed frustra. Quinetiā hanc Migdonia hortatur, vt ad Thomam cuius de virtutibus diceret, cognoscendi experiendique causa secū adiret. Thomā in carcere multos ægros curantem offendunt: quod cùm regina cerneret, misit se ad pedes Apostoli petens supplex, vt se vitæ æternæ participem faceret. Ipse primū omnium eam aqua salutari expiauit, cum illi ea omnia quæ ad religionem pertinent tradidisset: deinde cum alijs dimisit, Treptia cùm ad domum regiam se recèpisset,

pissct, Misdeus eam rogauit, cur tamdiu abfuisset. Illa ob eam causam id contigisse dixit, quòd Migdoniam quam anteà stultã existimasset, summa sapientia præditam inuenisset. Quinetiam se Apostolum Dei, qui omnibus salubre consilium daret vidisse. Itaque si ipse qui rex esset, nec immortalis fieri posset, eum audire vellet, fore, vt nunquam morte occumberet. Ad hanc Treptiæ reginę orationem regis animus non solum immutatus est, sed planè obriguit, accersitoque Carisio. Dum tuam, inquit, vxorem recuperare volo, amisi meam. Tteptia enim mea multò est in me iniquior, quam in te tua Migdonia. His quasi furijs agitatus Misdeus, Thomam ad se vinctis manibus pertrahi iubet: Ab eo quærit, quisnam Deus illius esset, qui eius opera coniuges ipsius & Carisij ab eis separaret: Thomas eum Regem esse respondit, qui indigna seruitia habere nollet, quod si ipse qui homo & rex esset, nitidos mundosq; seruos habere velet. quanto magis eum credere debere à Deo sancta castáque coniugia diligi? Quae nam culpa ipsius esset, si ea Deo chara esse prædicaret, quæ ille in famulis requireret? Cumque Misdeus vxorem suam quam ad Migdoniam proficis-

ei voluisset, vt eam à præcipitio liberaret, in præcipitium ab eo missam diceret, apostolus non esse ruinam dixit, nisi deficere à castimonia & ruere in libidinem. Eos enim qui se à libidine subtraherent, & ad virtutē referrent, à ruina qua & oppressi fuissent, ad salutem reuocari, & ex tenebris ad lumē egredi. Cumq; rex ei imperaret, vt queadmodū verbis artibusque magicis suis, vxores à coniugum consuetudine separasset, sic eas eodē reuocaret: imperium edictumq; eius iniquū esse dixit, propterea quod arcem quā ipse ædificasset, vt destrueret, imperaret, & fontem obrueret, quē alia terræ fossione eduxisset. Itaque se Christi verbis ad eas vsurum esse potius. Qui amat patrē, aut matrem, aut vxorem, aut filios plus quàm me, Deo dignus non est. Eum quidē cùm rex sit ad quoddam tempus, tamen si quis eius voluntati non paruerit, pœna aliqua quæ ad quoddam tempus duret, afficere illum solere. Nec posse tamen cùm corpus occiderit, animum occidere. Deū autē qui rex sit æternus si eius voluntas contemnatur, æterno supplicio in cōtemptores ita animaduertere, vt occiso corpore, animum etiam interficere possit. Hæc omnia Carisius audiebat inuitus. Itaque ira ac fu-
rore

rore concitatus, regem admonet, ni seruis Thomam quem magum appellaret, interficiendum curaret, fore, vt se ac illum malè perderet. Itaq; rex lanceas ferreas totas igne incendi iussit, Thomamq́ue apostolum nudis pedibus eis appositum ita vita priuari. Quod vt factũ est, aquæ effusione diuinitus ignis restinctus est, idque factum esse apostolus dixit non causa sua, sed illius, vt ita tandem aliquando crederet. Quanquam Deus hanc fortitudinẽ ipsi dare posset, vt sine aqua ipse ignem timere non posset. Hinc eundem in fornacem ardentem Carisij consilio adductus conijciendum curat, sed vbi flamma talem hostiam sensit, vim suam ita repressit, vt postridie incolumis sit inuentus. Tum Carisius auctor regi fuit, vt eum simulacrum solis colere venerariq́ue cogeret. Apostolum ergo virgines eo ritu quo solitæ erant, in templum cum tibijs lyris, tympanis canentes, deducunt. Apostolus vt ingressus est, primum regem obiurgauit & i[illegible]isit quod cùm statuã suam sibi postponendã intelligeret, tamen simulacro solis quàm ipsi soli plus honoris tribueret, præsertim qui relicto sole eius imaginem ipsi alijsq́; colendam censeret. Deinde Christi nomine.

dæmonii

dæmoni qui in ſimulacro lateret, imperauit, vt ſine vllius damno & iniuria abiret, ſoliſque ſimulacrum confringeret. Quam Apoſtoli orationem mirantibus omnibus & obſtupeſcentibus, vtraque res ſubſecuta eſt. Nam & ſimulacrum ſolis in ſtar ceræ liquefactum ſolutumque eſt. Quare commoti, cùm ſacerdotes omnes tum vel maximè pôtifex, arrepto gladio. Apoſtolum interfecit, cum hac oratione, Ego deorum iniuriam vlciſcar: cuius corpus magno cum honore ibi primum ſepultum eſt, deindè Ediſſam translatum eſſe dicitur imperatore Alexandro, quam in vrbem idem Apoſtolus Taddæum vnũ ex duobus & ſeptuaginta diſcipulis ad Abagarum regem, vt ſcriptum eſt, apud Euſebium, miſit.

VITA BEATI PHILIPPI APOSTOLI, IOACHIMO PERIONIO BEnedictino Cormœriaceno auctore.

PHilippus Galilæus è vico Bethſaida, quæ Patria Petri & Andreæ fratrum fuit originem duxit, quemadmodum Ioannes principio ferè Euangelij ſui commemorat, Is ſe Chriſto, poſtri-

dic

dic quàm Petrus vocatus est, in disciplinam tradidit, cùm eum Iesus admonuisset, vt se ille sequeretur. Sic autē eum secutus est, vt ipsum, non hominem solùm sed Christum, quem Moses & prophetæ venturum prædixissent, esse profiteretur. Neque verò eam quam de IESV opinionem habebat, dissimulauit, aut cælauit, sed eius Nathanaëlem qui ei primus factus est obuiam, participem sociumq; fecit. Nathanaël enim cùm Christum à Philippo Nazarenum esse audiuisset, & ex eò quæsiuisset, num quid boni ex eo oppido proficisci & prodire posset, Philippus ita ei respondit, vt illi experiendi causa veniendum esse censeret. Ad Iesum ergo vnà profecti sunt, qui cum Nathanaëlem vnà cum Philippo ad se venientem videre, eū esse professus est Israëlitam, in quo dolus nullus esset, nulla fraus, Nathanaël qui miraretur quòd hæc de ipso CHRIstus quem nunquam vidisset, prædicaret, eum, qui ipsum nosset rogauit. Eum se ille vidisse dixit sub ficu, antequam à Philippo vocaretur. Hic autem Philippus postea ex communi discipulorum numero ad summam Apostolicæ dignitatis gradum Christi benignitate euectus est, id quod ex Matthæi, Marci, & Lucæ Euangelijs

per-

perſpici licet. Paucis ante Chriſti mórtem diebus nonnulli eorum qui Gentiles à Iudæis quaſi Barbari appellabantur, Hieroſolymam fortè venerant, vt die feſto qui paſcha dicitur, ſacrum ſolenne agerent. Ij ad Philippum venientes, ei expoſuerunt, quanta CHRISTI videndi cupiditate ducerentur. Philippus hoc primum Andreæ condiſcipulo enunciauit, deinde vterque IESV narrauit. Ille verò cùm multis verbis omnes qui aderant hortatus eſſet, vt & hanc quam agimus vitam præ æterna contemnerent, ac pro nihilo putarent, & ſibi miniſtrarent, quod ita futurum eſſet, vt in cælo eis à patre honos tribueretur, patrem rogare cœpit, vt ſibi gloriam tribueret. Quam illius orationem vox è cælo ſubſecuta eſt dicentis ſe & gloriam ei tribuiſſe, & rurſus tributurum. Omnes qui aderant non planè vocem exaudierunt. Itaque alij tonitru illud fuiſſe, alij angelum cum Chriſto locutum eſſe dixerunt. Ipſe autem eam vocem non ſua, ſed illorum cauſa fuſam eſſe dixit, cauſamque expoſuit multis verbis, quæ enumerare longum eſſet.

Idem cum è Chriſto à cœna pridie quam mortem perferret, audiret, neminem ad patrem niſi eius beneficio venire poſſe,

cum

eum rogauit, vt sibi ac condiscipulis patrem ostenderet: sic enim fore, vt nihil præterea requirerent. Qua oratione ostendit, quanta sempiternæ gloriæ studio traheretur, etsi nondum plane intelligebat quid diceret, nec de CHRISTO ita vt æquum erat, sentiebat. Itaque cum ille obiurgauit, quod cùm tandiu cum ipso versatus esset, tamen nondum eum qui esset cognosceret: præsertim cùm videndi patris se cupiditate duci exponeret, quem videret cum ipsum cerneret. Atque hæc quidem tantum literarum sanctarum monumentis de hoc Philippo mandata sunt. Nunc de eius doctrina & morte aliquid dicendum est. Ei Scythiam in partitione prouinciarum obtigisse inuenio, in qua cùm annos ferè viginti Christianæ religionis institutis animos populi imbuisset, innumerabilemque multitudinem à falso cultu ad verum traduxisset, à nonnullis qui à religione nostra abhorrebant, comprehensus est primum, deinde ad statuam Martis ductus, vt ei diuinum honorem & cultum tribueret. Eo vt ventum est, draco inusitatæ magnitudinis ex basi statuæ erupisse dicitur, pontificisque filium qui ignem ad sacrifi-

crificium ministraret, duosque tribunos qui prouinciæ præessent, cuius satellites Philippum comprehensum habebant, certo quodam impetu vulnerauisse, multosque flatu oris in grauem morbum præcipitauisse. Philippus autem qui omnia lamentationum, gemitus, morborumque plena cerneret, omnibus tum exposuit, si consilium ipsius sequi vellent, fore, vt non solum ij qui draconis flatu in morbum incidissent, conualescerent, verumetiam ij qui iam extincti essenr & occidissent, ab inferis excitarentur. Quinetiam se Dei sui nomine draconem qui eis tam pestifer esset, fusurum atqne fugaturum esse promisit. Omnes eum tum orare vt consilium daret, quo quàm primum vterentur. Ille Martis statuam deijciendam esse dixit, & in eius loco Iesu Christi crucē figendam quam ipsi venerarentur & colerent. Cumq; ægri sibi vires deesse clamarent, ostenderentque lachrymis se si possent quàm primum deiecturos esse statuam, Philippus draconi Christi nomine vt eo abiret, vbi nocere nemini posset, imperauit: atque ita eius iussu euasit. Tum autem & pontificis filium, & duos tribunos quos paulò antè dixi, ab inferis excitauit, & omnes qui flatu draconis in morbum

morbum inciderant, curauit. Quo factum est, vt omnes qui anteà Philippo infesti erant, pœniteret scelerum suorum, ipsiq; eum vt DEVM hominis specie & figura adorarent. Ipse autem annum ibi prætereà commoratus est, totumque illud tempus in tradendis docendisque religionis nostræ mysterijs institutisque consumsit. Christum enim docebat mundo qui in maximum discrimen salutis deductus esset, aduentu suo remedium attulisse, eũque liberasse: eundem natum ex Maria virgine, mortem salutis hominum causa perpessum, sepultũ, ac tertio die excitatũ à mortuis, quę ante mortẽ docuisset, eadẽ docuisse cũ reuixisset: quadragesimo die, in cælu discipulis spectantibus ascendisse, vnde Spiritum sanctum sicuti pollicitus erat, ad suos misisse, à quo specie ignis in singulis insidente, omnium populorum atque nationum sermone linguis fuissent eruditi. Se ex eorum numero vnum eò missum, docuisse simulacra vana & futilia esse, generique hominũ aduersa. Hæc atque alia eiusdem generis cùm Philippus doceret, innumerabiles homines ad Christi cultum & religionẽ traducti baptizatique sunt. Institutis autem eorum hominum ordinibus & gradibus, qui

rem diuinam procurarent, delectoque pontifice, multisque templis ædificatis, ipse oraculo diuino admonitus, in Asiam reuersus est. Ibi in vrbe Hierapoli sectam Ebionitanorum qui Dei filium veram hominis naturam ex Maria virgine sumpsisse negabant, euertisse ac sustulisse, eorumque inuidia & scelere in crucem actus & lapidibus obrutus esse dicitur. Quanquam in peruetusto bibliothecæ Cormœriacenæ volumine non cruci suffixum eum reperio, sed septimo quàm excederet è vita die omnes clericos ad se accersisse, eisque exposuisse, septem dies sibi à DEO concessos esse, vt eos hortaretur, vt in CHRISTI doctrina & cultu permanerent: eumque annos natum septem & octoginta in cælum ad CHRIstum migrasse, duasque eius filias virgines post aliquot annos, mortuas à dextra læuaque eius sepultas fuisse. Quarum etiam mentionem apud Eusebium facit Polycrates in epistola quam ad Victorem Romanum pontificem misit. Sed ne errore labamur, quemadmodum Eusebius, diligenter videndum est. Neque enim Philippus is, quem in Actis Apostolorum Cæsareæ visum à Paulo & eius quatuor filias virgines Lu-

eas scribit, Apostolus, sed tantùm Diaconus fuit.

D. IACOBI IVDAE APOSTOLI FRATRIS vita, Ioachimo Perionio Benedidictino Cormœriaceno auctore.

IACObus Iudæ ac Simonis frater, Alphæum patrem habuit, & Mariam matrem, quæ interdum in sanctis scripturis, Maria Iacobi, interdum Ioseph mater, interdum etiam Maria Cleophæ sancta filia dicitur. Hic quidem quando à Christo vocatus fuerit, incertum est, vocatum autem esse hinc intelligi potest, quòd apostolatus dignitatem ab eo consecutus est, cùm nemo ad eum honoris gradum ascenderit, qui non se ante in Christi disciplinam tradidisset. De eo priuatim ac propriè nihil prorsus ij quatuor sanctissimi viri, qui libros quatuor quæ Euangelia inscripti sunt, scripserunt, literis mandarunt. Paulus autem eius mentionem facit multis locis, & Lucas in eo libro quem Acta Apostolorum inscripsit. Ac Paulus quidem in priore epistola ad Corinthios, CHRISTVM cum excita-

excitatus esset ab inferis, ei se ostendisse scribit. Deinde, inquit, visus est Iacobo Quod quemadmodum gestum sit, Hieronymus in Euangelio quod Hebræorum dicitur, quodque ipse, vt ait, ex Hebræo in Græcum & Latinum conuertit, se reperisse commemorat. Iurauerat ipse, vt Euangelium illud exponit, nunquam se cibum esse capturum ex ea hora qua cruci Christus suffixus fuerat, quoad extitatum eum à mortuis cerneret. Itaque Christus qui quanto ille sui desiderio moueretur, consideraret, venit ad eum, instructaq́3 mẽsa, panem ei porrexit, admonens eum vt ederet, quòd ipse ab inferis excitatus esset. Idemque Paulus in principio epistolæ quam ad Galatas scripsit, anno tertio quàm à CHRISTO delectus esset, Hierosolymam se profectum esse dicit, vt Petrum videret apud eum etiã dies quindecim sit commoratus. Aliũ autem apostolorum se vidisse negat, præter Iacobum Domini fratrem Anno inde quarto decimo eandem in vrbem se venisse scribit, vnà cum Barnaba & Tito, afflatu diuino incitatum, vt de Euangelio cùm ijs qui in honore erant & precio communicaret. Ibi autem cùm Iacobus hîc, Petrus & Ioannes qui columina disciplinæ no-

ſtræ eſſe viderentur, munus ad beneficiū quo ipſum Deus affeciſſet, cognouiſſent, illos ipſi ac Barnabæ dextra ſocietatis dediſſe, vt illi Gētibus, ipſi Iudæis myſteria religionis nostræ enunciarent & traderent. Atque hæc quidem Paulus de eo ſcribit. Lucas autem in eo libro quem modò nominaui, ſcribit, cūm Antiochiæ factione quorundam Iudæorum inter religionis noſtræ homines, magna quædam de circuncisione Moſaicæ legis orta eſſet diſſenſio, nonnulliq́ue ei legi hac in parte parendum eſſe neceſſariò cenſerent, alij contrà, in eis Paulus & Barnabas, negarent, omnibus tandem placuiſſe, mitti Paulum & Barnabam cum quibuſdam alijs alterius factionis Hieroſolymam conſultū apoſtolos maioresq́ue natu, quæ nam eorum de hac re eſſet ſententia. Eosq́; cùm eò ventum eſſet, curaſſe conuocandos apoſtolos & maiores natu, quorum Petrus expoſuerit ſibi à Deo patefactū eſſe, barbaros quos Gentes vocarent, ad religionē diſciplinamq́; noſtram pertinere. Itaque non eſſe, quod conarentur iugum imponere ceruicibus omnium, quod neque ipſi, neque maiores eorū ferre patiq́; potuiſſent. Fide enim eos quemadmodū & Iudæos ſalutem poſſe conſequi. Quæ cùm

Petrus dixiſſet, indicto pauliſper ſilentio: Iacobum cenſuiſſe, quoniam Simon vt omnes audiuerant, diceret, ſibi à Deo ſignificatum, barbaros quos Gentes appellarent, ab ipſo electos eſſe, cui etiam cùm aliorum prophetarum, tum verò Amos verba & teſtimonia congruerent, barbaros non eſſe ex ordine & locò mouēdos, ſcribendumq́ue ad eos eſſe, vt ſe ab iis cibis, qui idolis immolati eſſent, à ſtupro & fornicatione, à ſuffocatis animalibus & ſanguine abſtinerent. Hāc verò Iacobi ſententiā adeò comprobatā eſſe omnibus Apoſtolis & maioribus natu, vt epiſtolā ad Gentes, quæ noſtræ religionis inſtitutis parerent, in eandem ſententiam ſcribendam cenſuerint. Atque hæc de Iacobo in ſcriptis diuinis ſola reperiūtur. In quibus quamquam nō eſt ſcriptum, eum ab apoſtolis ſtatim poſt aſcenſum Chriſti Ecclesiæ Hieroſolymitanæ præfectū eſſe pōtificem, tamen & Egeſippus & Clemens Alexandrinus & Euſebius & Hieronymus aſſerunt, idemq́ue Eccleſia ita comprobat, vt eam ſententiam, cuius paulò antè mentionem feci, ab eo vt Hieroſolymitano pontifice dictam exiſtimet. Quæ ſequuntur ex Egeſippi commentariis Euſebius conquiſita & collecta, vt ipſe ait,

expo-

exposuit: neque enim in ijs quinq; libris eius qui extant, ea reperire potui. Iacobus hic ex vtero matris suæ sanctus fuit, vino nunquam vsus est, neq; vlla alia potione quæ ebrios reddit, nec animalium carnibus vnquam vesci voluit, ferro & nouacula nunquam rasum est eius caput, oleo corpus nunquam perfudit aut vnxit. Ei vni in templum interius quod Sancta sanctorum dicitur, ingredi licebat, neque enim laneis, sed tantum lineis vestibus vtebatur. Solus in templum venire solitus erat, ibique diu genubus humi hærentibus Deum vt populo suo propitius esset, orabat, in eoque tamdiu perstitit, vt genua eius quasi callo quodam obduruerint. Itaque ex hac opinione quam de incredibili eius abstinentia & sanctitate omnes habebant, Iusti cognomen inuenit. Cùm autem multos annos cum hac tali opinione Ecclesiam Hierosolymitanam sibi traditam commendatam, rexisset, tricesimo anno nonnulli qui Pharisæorum, Scribarum & Saducæorum sectas sequebantur, eum rogarunt quidnam de Iesu sentiret. Ille cùm eum seruatorem esse prædicaret, multi de populo orationi eius fidem habuerunt, illorum nemo eum nec excitatum ab inferis, nec venturum

vt pro ſuis cuique meritis reddat, credidit. Itaque illi cùm in ſuo errore perſtarent; concitare in Iacobum odia populi, miſcere ſermones, clamare ac vociferari, nihil reſtare, niſi vt omnes IESV religionem diſciplinamque approbarent. Quod etſi Iacobi maximè opera & crebris concionibus fieri animaduertebant, hoc tamen non ſibi oſtendendum ſed ſimulata quadam fronte tegendum cenſuerunt. Hinc ad eum conuenerunt, petitum, vt populum qui de IESV ita ſentiret, vt Chriſtum, id eſt, eum quem expectandum ſeruatorem prophetæ prædixiſſent, illum eſſe prædicaret, ab ea tanquam falſa ſententia abduceret. Se ac populum de illius probitate ac virtute ita exiſtimare, eique tantum tribuere, vt nullius rationem eum habiturum exiſtimarent, potius quàm veritatis. Diem feſtum inſtare qui paſcha diceretur, ad quem in vrbe infinitam hominum multitudinem affuturam intelligeret: eo die ipſe de loco ſuperiote verba de IESV ad populum faceret, ne deinceps in eum errorem induceretur. Ipſe qui nihil eos fraude agere exiſtimaret, tantam de IESV dicendi occaſionem nactus, cùm dies veniſſet, templi pinnam eorum rogatu cōſcendit, quò

vt venit, cũ magno clamore sublato orare cœperunt, vt ipse quem omniũ iustissimum & optimũ scirent, cuiq; parere oẽs deberent, quid de Iesu sentiret, quẽ plebs vt Christũ coleret, palàm ac publicè profiteretur. Iacobus magna tum voce, vt oẽs intelligerent, ita exorsus est. Quid me de Iesu rogatis? en in cælo à dextra Dei sedet, venturusque est vt inter omnes dijudicet. Hoc Iacobi de Iesu testimonio variè affecti sunt ij qui aderant. Ij enim qui disciplinæ religionisque nostræ institutis imbuti erant, magna ex eo lætitia affecti, Deũ laudibus in cælum ferre cœperunt: Scribæ autem & Pharisæi tantis iracũdiæ inuidiæque facibus inflãmati sunt, se vt peccasse in eo faterentur, quod eiusmodi testimoniũ Iesu ipsorum opera dictũ esset. Itaq; alij alios hortari, vt ascenderent, & ex pinna Iacobum præcipitẽ darent, cuius supplicio & morte cæteri à fide & professione Christianæ religionis deterrerentur, & adducerentur: Iustum etiam errasse dicebant, Iustum lapidibus obrui oportere. Quod etiam perfecerunt: nam cùm ad pinnã ventum esset, non solum præcipitem vi magna & impetu dederunt, verumetiam lapidatione. Nec tamen eo supplicio extingui potuit, sed con-

uerſus atq; in genua erectus, rogare Deũ cœpit, ne tale facinus eis noxæ ac fraudi eſſe vellet, eos enim ignorare quid facerent. Cumq; talia orantem ex ſuperiote loco lapidibus obruerent, Rechabius quidam ſacerdos Rechabini filius, orare eos cœpit vt ignoſcerent, ac deſinirent eũ lapidibus obruere, qui pro ipſis precaretur. Illi nec tanta viri in ipſos charitate, nec Rechabini cõſilio & precibus ducti, finem eum interficiendi fecerunt, quo ad vnus eorum arreptum fuſtem fullonum cerebro eius illiſit. Taliq; morte Iacobus ab Chriſtum migrauit. Eum autẽ de eius ſanctitate omnium Iudæorum opinionẽ etiã Ioſephus qui à noſtra diſciplina abhorruit, fuiſſe ſcribit, vt morte eius cauſam datam Hieroſolymitanæ oppugnationi atq; adeò euerſioni & cladi, ſapientiſſimus quiſq; & optimus iudicauerit.

D. SIMONIS ET IVDAE APOSTOLORVM vita, Ioachimo Perionio Benedictino Cormœriaceno auctore. (.·.)

SImonis & Iudę Chriſti Apoſtolorum vitam vno ſermone concludere conſtitui,

cui, propterea quòd eodem in loco & religionis nostræ mysteria tradidisse, & mortem pro Christo eodem etiam die pertulisse reperiuntur. Ij quidem Alphæo, patre, & Maria matre nati sunt. Maria autē eorum mater in Euangelijs modo Maria Cleophæ, sancta filia dicitur, modo Iosesephi mater qui fuit Christi discipulorum vnus, alias Maria Iacobi sancta mater, alias Maria Iacobi & Iosephi mater. Quod si Iudas hic de cuius rebus gestis scribimus, principio Epistolæ quā vnam eamq; perbreuem scripsit, Iacobi se fratrem nominat, profecto iam tres illos, Iacobum, Iudam & Iosephum fratres fuisse intelligimus. Restat vt Simonem de quo sermo est eorum fratrem fuisse doceamus, quod nisi Ecclesiæ auctoritate quæ hos duos de quibus loquimur. semper vt fratres venerata est, non possumus. Iacobum autem horum fratrē eum intelligimus, qui post ascensum Christi ab apostolis Hierosolymitanus pontifex præfectus est. Alter enim Iacobus qui Zebedæi filius fuit, Ioannem fratrem habuit, Atq; hi quidem quo tempore se in Christi disciplinam tradiderint, literarum sanctarum monumentis proditum non est. Apostolos autem eos delectos esse aut potius selectos ex

communi discipulorū numero Matthæus, Marcus & Lucas docent. Eos vero Galilææ oppido quod Cana dicitur, natos esse, hinc sciri potest, quod Simon hic interdum Cananæus, interdum zelotes nuncupatur. Quoniam enim Cana zelus ab Hebræis appellatur, duo eorū qui Euangelia scripserunt, Cananæum, Lucas verò zelotē eum nominat, illi verbum Hebraicum secuti, hic Græcam interpretationem. Nihil de eis in diuinis literis scriptum reperio duntaxat quod ad illos priuatim pertineat, nisi quod in illo prolixo sermone, quem à cœna extrema Christus ad apostolos habuerit, cum ipse Christus dixisset. Qui præcepta ipsius haberet, eisque pareret, eum esse qui ipsum diligeret, eum autem qui ipsum diligeret. Patri charum futurum, seque ipsum ac Patrem illi osten suru. Ioannes scribit tum Iudam hūc quæsiuisse à Christo, quamobrem ipsi atq; cōdiscipulis se ostensurum esse, non mundo diceret, Christumque ei respondentem facit. Si quis ipsum diligeret forè vt ipsius præceptis obediret, eiusque Pater illum charum haberet, & ad illum venirent, & apud eū manerēt atque habitarēt, & quæ apud illum sequuntur. Ijs autem in partitione prouinciarū Persis obtigit, ad quam

vt,

vt venerunt, magos duos Zaroën & Ar-
phaxatium qui Matthæi Apostoli conspe-
ctum fugerant, inuenerunt. Horũ doctri-
na ita falsa erat, vt Deum verũ qui Abra-
hami & cæterorum veterum Deus dice-
retur, tenebrarũ Deum vocarent, Mosen
veneficum esse dicerẽt, prophetas omnes
à Deo tenebrarum missos dicerent, ho-
mines animos à Deo idelibatos habere,
corpora à Deo præposterè facta. Itaq; cõ-
trarijs diuersisque rebus corpus gaudere,
eisdemque animi offendi solitũ, contraq;
quibus ex rebus animus voluptatem ca-
peret, eas corpori dolorem afferre & mo-
lestiam. Solem etiam, lunam & aquam in
deorũ numero reponebant. Dei autem fi-
lium Iesum Christum dominum nostrũ,
nec verum hominem ex vera virgine na-
tum, nec verè tentatum, passum, nec verè
ab inferis excitatum esse tradebant. Ac
Magorum quidem talis disciplina & do-
ctrina erat, eaque Persarũ animos magna
ex parte imbuerãt, aut potius infecerant.
Simon autem & Iudas tum Persidis fi-
nes arrigerunt, cùm Xerxis regis Ba-
byloniorum exercitus, cui Varada dux
præerat, contra Indos, qui Persidis fines
inuaserant, educebatur. Habebat autem
in comitatu suo Varada dux haruspices,
 ariolos

ariolos & magos, quorum opera & artibus deos consulebat, vt quidnam agendum esset, eorum oracula patefacerent: Cùm verò eo ipso die, quo apostoli venerant, nulla responsa dare possent, coacti sunt ad fanū finitimi oppidi consulendi causa proficisci, vbi dæmon respondit deos qui se illis ad prælium properantibus comites præberent, nihil omnino responsi dare posse, proptereà quòd Dei Apostoli ibi essent, quorum vnus Simon, alter Iudas diceretur. Eos tantā vim à Deo consecutos esse, vt nullus Deus illis præsentibus loqui audeat. Varada dux diligenter conquisitos apostolos ad se adducendos curauit, præsentesque rogauit, vnde, & qui essent, quæque eorum aduentus causa esset. Simon si genus quæreret, Hebræos se ac fratrem esse respondet, si cōditionem: IESV Christi seruos: si causam tanti itineris. illius omniumque salutis causa venisse, vt relicto simulacrorum errore, Deum qui in cælis esset, possent cognoscere, Negat ille sibi tum ocium esse plura ab eis de his rebus audiendi, quod Indi ascitis socijs Medis in Persidem impetum fecissent. Itaque eos se cùm victor redisset, studiosius auditurum esse dixit. Iudas contrà confirmabat consentaneum

esse:

esse iam in animo ipsius notitiam aliquam illius imprimi, cuius ope & auxilio vel victoriam obtineret, vel certè eos qui defecissent, pacatissimos redderet. Quæ Iudæ oratio fecit, vt Varadæ duci veniret in mentē q̄ dij respondissent: Itaque eos rogauit, vt quoniā dij patrij nihil illis præsentibus respondere ausi essent, ipsi quem belli euentum & exitum habiturus esset, prædicerent. Simon se ac fratrē illis pristinam facultatē respondendi dare dixerūt, quò facilius eorum errorem quos futura prædicere putaret, coarguere posset. Cumque ille vnum hoc se optare, vt loquerentur, dixisset, apostoli eis potestatem Christi nomine fecerunt. Illi autem graue ac diuturnum bellum futurum esse dixerūt, & ex vtraq; parte magnum militum numerum interfectū iri. Quæ illorum oratio risum Apostolis mouit tantum: vt Varadā eos accusarit, q̄ in tanto metu suo ipsi tamen riderēt. Apostoli metum illius depulsum esse dixerunt, quòd secum in eam prouinciam pacem inuexissent. Itaque si eo die longius minimè progrederetur, postridie eos quos præmisisset redituros esse cum Indorum legatis, qui & loca capta redderent, & ad conditiones pacis quas vellet, Indos descēsuros nunciarent.

Pontifices eodem modo in risum soluti ducem admonuerunt, vt ne ignotorum & externorum hominum plus apud eum, quàm deorum valeret auctoritas. Illos enim fallendo loqui aliquid ne speculatores esse videantur, & illum bono esse animo iubere, vt dum minus cautus esset, posset nec opinato circunueniri, & opprimi. Deos autem veros esse, dedisseque responsum eiusmodi. quod ipsum admoneret vt prouideret. Simon externos, ignotos & egentes se ac fratrē fateri: sed tamē cùm ipsi non mensem vnū expectandum esse censuerint. verùm vnum diem, eumque posterum quo euentura ea essent quæ ipsi prædixissent, non id longū aut molestum videri debere. Pōtifices tum furere, ac dicere. Quid? inter aureas & gemmis distinctas vestes, inter purpuram & auro textas tunicas, deos patrios mentiri posse? quamprimum eam deorum iniuriam omni supplicio vindicari oportere. Varada cùm hoc mirum videri dixisset, quòd externi & ignoti homines tam constanter asseuerarēt, quod ab oraculis deorum discreparet, illique eum hortarentur, vt Apostolos in custodiam traderet, ne fugerent. At vero, inquit non ij solùm, sed vos etiam in custodia eritis,

vt re-

vt rerum exitus doceat, vtrorum testimonium sit verius. Tum videbitur, vtri honoribus merito affici. vtri supplicijs debeant. Postero die hora tertia ea omnia acciderũt quæ Apostoli prædixerant. Itaque dux ignem excitari iussit, in quem viui pontifices conijcerentur: quòd cùm Apostolis nunciatum esset, se ad illius pedes miserunt, ab eo petentes ne id faceret, ne ipsi qui salutis hominum causa venissent, vt mortuos ab inferis excitarent, viuos occidere viderentur. Mirari se tum dixit dux, quod pro illis precatores accederent, qui nihil aliud egissent per præfectos & tribunos pretio etiam adiecto. nisi vt ipsi viui exurerentur. Apostoli autem cùm disciplinæ nostræ instituta postulare dicerent, vt non solùm malum pro malo non referrent, sed etiam bonũ pro malo, hoc ille ab eis contendit, vt vel hoc paterentur, omnes eorum facultates sibi tribui. Tum censa sunt bona omnium, quorum quisq; quoque mense de fisco libram vnam capiebat, cùm centum viginti pontifices templorum essent præter eum, qui principatum obtinebat, cui quadruplum pendebatur. Adduxit posteà dux ad regem Apostolos, eosq; Deos esse dixit, specie ac figura hominum, eiq; exposuit ea omnia

quæ accidiſſent, victoriam pōtificum inſaniam eorum in pontifices miſericordiā & charitatem ſingularē, quanta in eis eſſet diuitiarum deſpiciētia & cōtemptio, quòd cùm facultates pontificum eis vellet tradere, ipſi ſibi quidquā poſſidere in terra nefas dicerent: eſſe enim eorū poſſeſsionem æternam in cælo, vbi regnaret immortalitas. Itaque eos diceréſe non poſſe vlla ratione aurū accipere, vel argentum, vel domos, vel pdia, vel ſeruos, vel ancillas, quippe cum hæc omnia terrena ſint & morientem hominem non ſequantur, Hoc etiam addidit, cùm eos admoneret, vt vel pauxillum acciperent, quòd eſſent exteri & egētes, ſe egentes eſſe negaſſe, quòd diuitias cæleſtes haberent. Quinetiam eos ipſi hoc conſilij dediſſe expoſuit, ſi cēſum ſibi ſaluti eſſe vellet, erogaret debilibus, largiretur viduis & pupillis, conferret in egētes & ægros, multaque alia quæ ab eis didicerat, regi expoſuit. Intereà Zaroës & Arphaxatius magi, de quib. initio multa dixi, quia aderant cùm hæc Varada de Apoſtolis regi narraret, coniuraſſe eos cōtra Deum & regnum illius dixerūt, quod vt verum eſſe intelligeret, prohiberet eos loqui, niſi antè Deos adoraſſent. Cumq; Varada Apoſtolorū patrocinium
ſuſce-

suscepisset, magisq; diceret vt facerent, si auderent, artibus suis, vt deos Babylonio rum adorarent: illi contenderunt ab eo, vt si quid possent experiri vellet, accersiri iuberet homines qui plurimum dicendo possent: tum fore, vt omnino muti redderenrur. Placuit conditio, homines accersuntur, qui & copia dicendi, & disputādi acumine præstabāt. Cumq; magi illi (huic aũt spectaculo rex, dux, clarissimiq; Babylonij interfuerunt) primi verba fecissent, repente illi disertissimi homines ita muti effecti sunt, vt ne nutu quidem quod verbis non poterant, significare possent. Quod cùm regi mirum videretur, magi paulò pòst ei exponunt, se tam disertis viris illius ita loquendi potestatem facere, vt tamẽ se ipsi penitus loco mouere non possent. Quò facilius nos, inquit, ex numero deorũ esse intelligas. Nec verò hoc vnum se facturos, sed hoc etiam vt iteru illis mouendi se loco facultate ipsorum nutu & voluntate concessa, apertis oculis nihil cernerent: vtrunque horum regis ducisque animis terrorem stuporemque tantum iniecit, vt & ipsi quod contrà dicerent, non haberent, & amici eorũ asseuerarent, non esse illorum vim tantam quantam cernerent, cõtemnendam,

ne ipsis idem, quod ijs quos viderent, magorum artibus contingeret. Dux qui Apostolos charos haberet, hæc omnia eis exposuit, quæ cùm audissent, ab eo contenderunt, vt eloquentes illos homines, ad se prius adducerent, quàm ad magos, vt eodem certaminis genere dimicarent. Sic enim perspecturum eum, quàm imbecillia sint vanitatis arma si cum veritate congrediantur. Dux hac apostolorum oratione adductus, viros illos qui summa dicendi facultate præditi erant adit, eisque narrat quanta molestia affectus esset ex ea ignominia & infamia quam superiore certamine suscepissent. Itaqȝ ex eo tempore nihil aliud à se actum esse, nisi quemadmodum maculam illam obliterare & delere possent. Neq; verò se antè destitisse, quàm excogitarit quod huic malo remedium afferret. Esse enim homines à se inuentos, quorum præceptis instructi, facilè magos vincerent. Gratias illi maximas Varadę cum se ad illíus pedes abiecissent, egerunt, eumque rogarunt, vt rem maturare vellet. Producit ille Apostolos, quos cùm illi sordidis vestibus indutos aspexissent, eos ferè contemserunt, ac pro nihilo putarunt. Simon qui hoc ex vultu eorum intelligeret, ferè dixit fieri vt in au-

reis & argenteis thecis res minimi pretij recondātur, cōtraq; vt in ligneis, pateræ, scyphi, candelabraq; aurea gemmisq; distincta reponantur. Solere etiam vasa pulcherrima in quibus acetum sit, contemni, dolia verò vini præstantissimi plena, quāquam aspectui ingrata essent, tamen homines odoris & saporis sensu ita afficere vt degustare velint, nec eos de aspectu qui offendit, sed de sapore tantum cogitare. Itaque omnes qui alicuius rei cupiditate ducātur, non magnopere de eo in quo inclusa sit laborare, dūmodo re ipsa pfruantur. Nihil ergo esse quod eos habitus ipsorum seruilis offenderet, cùm intus laterēt ea, quæ facere possent, vt & gloriam & vitam consequerentur sempiternam. Omnes enim homines ijsdem parentibus natos esse, eosq; cùm à Deo in loco amœno, in quo tantum vitæ, nullus morti locus erat, collocati essent, consilio impulsúque angeli, qui hominis felicitati tantæ inuideret, legem quàm à Deo acceperant, violasse, ob eamque causam seruos eius effectos esse, cui parere voluissent. Hinc factum esse, vt ex illo tam amœno fortunatoq; loco in hanc terram tanquam in exilium quoddam expulsi sint. Ipsos autem atq; eorū posteros, quanquā in hoc quasi exi-

exilium missi essent, tamen nō neglectos esse à Deo, sed tam charos habitos, vt si Deum effectorem solum colere venerarique velint, nihil eis angelus ille nocere & obesse possit. Egisse tamen hoc inimicum illum angelum, vt homo à conditore suo desciscens, idola coleret, elementa adoraret, lignumq; quod ipse dolauerat Deū suum appellaret. Hunc autem errorem illum in hominibus ob eā causam fouere, vt eos imperio suo dominatuq; cohibeat eisq; arbitratu suo abutatur. Itaq; illum fecisse magorum suorum artibus, vt ipsi quandiu voluisset, primum tacerēt, deinde oculorū munere non fungerentur, postremo vt moueri loco nō possent. Quod si idolorum cultum repudiaturos se esse promitterēt & eum qui solus esset DEVS veneraturos atq; adoraturos, fore vt ipsi manus capitibus eorum imponerent, & Christi signū in eorum frōtibus imprimerēt, quibus illi reb, & quasi armis instructi, nisi magos refellerent, ac superarent, falsa omnia & futilia quæ ab ipsis afferrētur, crederēt. Omnes tum se ad Apostolorum pedes miserunt, polliciti que sunt si impedirent quò minus magi nihil ipsis obesse possent, fore, vt ab idolis discederēt. Apostoli cùm Deū orassent, vt magis
quan-

quanta posset ostenderet, quemadmodum Zambri & Mambri ostendisset, illosq; qui religionem fidemq; ipsius se accepturos pollicerentur. tanta cōstantia & fortitudinē armaret, vt oēs prępotentē eum cognoscerēt, eos ad regē abire permisit. Magi eodem venerunt: qui cum maximè conarētur, idem quòd anteà facere non potuerunt. Prouocabāt etiam illi, quos pridie vicerant, vt si possent eadē agerent, illi cum nihil aliud possent, serpentum ingentem vim excitarunt. Accersendos oēs Apostolos censent. Ii primo aduentu suo cōgessērūt in pallatia sua serpētes, quas, in magos concitarunt, ita tamen, vt morderi illos ab eis tantum finerent, non morsibus etiam interfici. Itaq; rex cæteriq́ue omnes agebant cum Apostolis, vt serpentū morsibus eos necari finerent. Illi vero missos se esse, non vt à vita quenquā in mortem præcipitem darent, sed vt oēs ad vitam à morte reuocarent. Proinde Christi nomine serpentibus imperarunt, vt veneno q͛ in corpore magorū diffuderant collecto, loca sua repeterent. Iussu autē eorum ita abierunt, vt maiorem cruciatum fugendo veneno, quâ infundendo, magis sentirent. Liberatos apostoli monuerunt, vt scripturā audirent, quæ diceret, cum qui

alteris

alteri foueam pararet, in eam priorem ca surum. Eos quidem ipsis mortem parauisse, se contra Christum rogasse, vt eos à morte seruaret: neq; hoc solum, sed cum id sceleribus eorum deberetur, vt multos annos ex serpentum morsu ac vulneribus laborarent, se tamen impetrasse, vt tertio die pristinam valetudinem recuperarent. Eos fortassis ab impietate discessuros, cùm Dei voluntatem in se experirentur. Sic enim illos triduū illud ob eam causam excruciari velle. vt eos errorum scelerumq; suorum pœniteret. Ita admonitos domum duci iusserunt, Illi autem triduo illo nec cibum, nec somnum capere potuerunt, sed sensu doloris coacti, nullum finem vociferandi clamandique fecerunt. Iamq; spes salutis omnis propè adempta erat cùm Apostoli venientes, ita eos allocuti sunt, Deum coacta seruitia respuere, itaq; salui & incolumes ita surgerent, vt si vellent, se à malo ad bonum conuerterent, tenebrisque relictis lucem sequerentur. Illi autem in perfidia erroreque perstantes, quemadmodum Matthæi Apostoli, sic horum conspectum fugerūt, vniuersamq; Persidem peragrantes, omnium qui idola colebant, inuidiam & odium in eos concitaruntq;. Apostoli regis

aliorumque rogatu Babyloniæ diu commorati sunt, cùm interea miris operibus editis, curandis morbis omniũ innumerabiles ad Christi religionẽ traduxerunt. Post autẽ peragrata vniuersa Perside ad vrbem quãdam, Surirum nomine peruenerunt. In ea magi pontifices admonuerunt, venturos esse duos Hebræos, qui illorum Deos & ipsi contemnerent, & alijs cõtemnendos relinquendosq; censerent, quod si obtinerent, forè vt ipsi sine honore, sine gloria, sine re viuerent. Apostoli cùm eo venissent, à ciue quodam cui nomen Semni erat, quemque primo suo aduentu Christi religione ac fide imbuerãt, hospitio accepti sunt. Quod vt primum pontifices resciuerint, omnes eò cum populo quem concitassent, venerunt. Semniq; imperarunt, vt inimicos Deorũ suorum produceret, ac si cum eis non sacrificaret, Deosq; coleret, se illum ac domum ipsius cũ eis incensuros esse minati sunt. Comprehenduntur Apostoli, & ad templum Solis deducuntur. Illi cum in primo etiam templi aditu essent, dæmones per eos homines in quibus erant, clamare cœperunt, quid eis cum ipsis rei esset, cùm Apostolos Dei viui eos appellassent se enim adi catu eorum exuri, Erat in ea

templi parte quæ ad oriẽtem, pertinebat, currus fusilis ex auro, in quo sol cum radijs fusilis ex auro, erat collocatus. Ex altera parte stabat Luna fusilis ex argento. cum curru boum fusili ex argento. Eos vt colerent Apostoli, pontifices cum magis duobus quos fugisse dixi, & populo cogebant. Intereà Apostoli inter se Hebraico sermone colloquebantur: prior Iudas cernere se Iesum dixit, à quo vocarentur. Simon eundem se etiam iamdiu videre dixit, angelũ enim sibi cùm oraret, hoc prædixisse. se vtrunq; emissurum è templo, ac cum deniq; templũ casurum, cuius ruina illi omnes opprimerentur. Se tamen orasse, ne ita fieret, quòd nonnulli fortasse Deum relictis idolis secuturi essent. Hæc dum illi Hebraico, vt dixi, sermone inter se colloquuntur, angelus eis se ostendit, eisque potestatẽ alterutrum eligẽdi fecit, vt vel vnus aliquis eorum qui aderant interiret, vel ipsi martyres ad Christum migrarent. Illi Deum se orare responderũt, vt pro sua misericordia eximiaq; bonitate & illis ignosceret, & se ad coronã martyrij perduceret. Hæc cum soli apostoli & vidissent, & audissent, eos pontifices Solem & Lunam colere cogebant. Ipsi verò indicto silentio, Solem & Lunam seruos

Dei

DEI esse scire professi sunt, qui tamen in cælo essent collocati. Itaque eos non sine iniuria, in templo includi, quos in cælo collucere ab orbe condito constaret. Atque vt intelligerent non Solem & Lunam in simulacris inesse, sed dæmonia, ipsi imperaturos se dæmonibus professi sunt, vt ex simulacris exirent, atque ea comminuerent. Hęc inter eos officia diuisa sunt, vt vno eodemq; puncto temporis Simon dæmoni qui in Solis, Iudas ei qui in Lunæ simulacro inclusus erat imperaret. Quod cùm ab eis factum esset, statim duo Aethiopes nigri, nudi, horribilique specie visi sunt ingredi, qui simulacris in frustra concisis, cum magno clamore abierunt. Hoc cùm molestè acerbeque ferrent pontifices, impetu facto Apostolos interfecerunt. Ea ipsa hora cùm summa esset serenitas & tranquillitas repente templum illud de cælo tactum tres in partes discissum est, magi autem etiam de cælo tacti sunt, cùm nullam speciem nisi prunarum eorum corpora gererent. Xerxes autem rex non ita multò post de pontificibus supplicium sumpsit, Apostolorum verò corpora Babyloniā transferenda curauit, eisque templum miro magnificoq; opere exædificauit. Hæc ex

veteri quodam Cormœriacenæ bibliothecæ volumine descripsi, quæ auctor vacans nomine ex Africani veteris scriptoris libris se exscripsisse confirmat.

BEATI MATHIAE APOSTOLI VITA, IO. ACHIMO PERIONIO Benedictino Cormœriaceno auctore.

MAthias Christi Apostolus, Bethlemitanus ex tribu Iuda originem habuisse dicitur. Is quemadmodum ex libro Lucæ, qui Acta Apostolorū inscriptus est, intelligi potest. Christum ab initio doctrinæ, ac prædicationis secutus, nunquam ab eo postea discessit: nec tamen vnà cum cæteris ex communi discipulorum numero ad apostolicæ dignitatis arcem elatus est, sed in locum Iudæ qui magistrū discipulus prodidit ac vendidit, post CHRISTI ascensum successit. Quod quemadmodum euenerit aut factū sit, quoniam ad eius laudē pertinet, non erit alienū exponere. Cùm Christus Apostolis spectantibus in cælum ascendisset, apostoliq; & alij qui vnà aderant Hierosolymam domum in qua habitabant, redijssent, non ita multò post Petrus Apostolus

ſtolus ſurgens, omnes qui circunſtabant numero ferè centum & viginti condiſcipulos conuenit, his verbis, Scripturam impleri oportere, quam Spiritus ſanctus ore Dauidis prædixiſſet de Iuda, qui dux fuiſſet eorum, qui IESVM CHRIſtum comprehenderant. Eum quidem eundem gradũ honoris adeptum eſſe, quem ipſi conſecuti eſſent, ſed præmium ſcelere digniſſimum conſecutum eſſe eiuſmodi, vt ſuſpenſus medius crepuerit, diffuſis inteſtinis omnibus, idque omnibus Hieroſolymitanis ita compertum exploratumque fuiſſe, vt ager lingua eorum Ager ſanguinis nominaretur. Scriptum enim eſſe in libro Pſalmorum. Fiat domicilium eorum deſertum, nec ſit qui in eo habitet: epiſcopatumque eius alter accipiat. Proinde in eius locum ſufficiendum cooptandumque eſſe vnum ex ijs, qui ſemper CHRIſtum vnà cum ipſis iam ex eo tempore ſecuti eſſent, cùm à Ioanne baptizatus eſſet, ad eum quò in cælum aſcendiſſet, qui vnà cum eis palam ac publicè CHRISTVM à mortuis excitatum eſſe teſtificaretur. Hac Petri oratione cæteri adducti duos conſtituerunt ac propoſuerũt, Ioſephum qui Barſabas dicebatur, & Mathiam de quo dicimus: orauerunt-

que Deum iu commune vt doceret ac patefaceret, vtrum eorum vellet in Iudæ locum succedere. Cumque eis sortes dedissent. Matthias sorte Apostolus delectus est. Nec vero hoc gradu honoris indignũ hoc præstitit. Nam cum in partitione prouinciarum Iudæa è nutu diuino obtigisset, multos partim doctrina partim vita, quam integerrimam ageret, partim miris inusitatisque operibus, quæ in ægrotorum morbis profligandis ederet, ad Christianam religinonem fidemque traduxit. Quod cum Iudæi, quos ad sanam mentem à praua deducere non potuit, acerbè ferrent, eum ad Pontificem pertraxerunt, doctrinamque ac religionem ei vt crimen obijcere cœperunt. Ille magna fiducia præsentique animo fretus, hoc statim respondisse dicitur, ea quæ ipsi vt probra & crimina obiectarent. nõ longam desiderare orationem, Christianum enim esse non criminosum esse, sed gloriosum. Cumque Pontifex ex eo quæsiuisset, si tempus pœnitentiæ daretur, mutaréne consilium vellet? Deus, inquit, prohibeat, ne à veritate quam semel inueni ac secutus sum, aliquãdo quasi trãsfuga deficiam. Tum concitati populi furore Pontifex præter priuatum odium impul-

impulsus, eũ sententia sua lapidibus primo obruendum, deinde securi feriedum esse pronunciauit. Duo autem testes quos subornauerant, primi in eum lapides iaculati sunt. Ille verò lapides testimonij causa vt secum sepelirentur, rogauit: sic beatus Apostolus ad CHRIstum migrauit VII Kalend. Martij. Eius autem corpus ex Iudæa Romam primũ, deinde Roma Treuiros translatum esse dicitur.

604

INDEX IN ABDIAE ATQVE PERIONII HISTORIAM APOstolicam.

A

Abban Indus. 272
Abdias saluatorem in carne vidit. 1
Abdias apostolorum discipulus. 2
Abdias passioni B. Andreæ interfuit. 118
Abdias ab Apostolis Simone & Iuda ordinatus est Episcopus Babylonis. 219
Abgarus, Christi fide imbutus. 270
Abiathar pontifex Iudæorum. 131
Abraham quare credentium pater sit dictus. 125
Abrahæ fides. 341.
Abstinentiæ vis, 103
Adam primus homo. 239
Adam de terra virgine formatus. 260. 539
Adimathi cuiusdam Thessalonicensis miraculosa curatio ab ægritudine vicennali. 73
Adoratio vera nõ ptinet ad Sol. 301. 302
Adulteri & adulteræ simul lauantium vltio. 92
Aegeates proconsul Lisbij successor. 106
Aegeæ procõsulis mors miserabilis. 117. 118
Aeglippus rex baptizatus cũ familiá. 239
Aegyptij idololatriæ. 348

Aethiopia

Aethiopia ad fidem Christi conuertenda Matthæo apostolo obtigit. 275
Aethiopum forma dæmones. 50. 223
Aethiopum Rex, Regina, filius & filia baptizati. 239. 526
Afflictio discipulorum Christi quando cœperit, 334
Africanus interpres apostolicæ histor. 213
Agnus paschalis Hebræorũ, typicus erat.
Alapa iniusta grauiter vindica. 274 (344
Alcmana puer quidam à dæmonio obsessus, vt liberatus. 109
Alexandriæ primus Episcopus B. Marcus. 355
Amor coniugalis quatenus licitus, & Deo gratus. 241
Amor patriæ, animorum vinculum. 274
Amores insani, sed tamen felices. 143
Amoris deperditi exemplum in Callimacho iuuene horrendum. 142. 148
Anizanus prædicatione B Marci ad Christũ conuersus. 351
Ancharadus insula. 73.
Andreas apost. Chortuum iuuenem ad litus maris eiectum resuscitat. 94. cum socijs ipsius alijs triginta nouem. 96
Andreas apost prædicat in Achaia 53 472
Andreas apost. prædicat apud Myrmidones, qui .um ligatis pedibus trahunt per plateas ciuitatis. 55. 473
Andreas apost. ordinat Episcopum. 63

Andreas apost. B. Matthæo oculorũ visum & è carcere liberationẽ obtinet. 52 472
Andreas feris obiectus, illæsus euasit. 82
biduo suspensus adhuc viuens. 110
Andreas apost. ab Aegea proconsule conijcitur in carcerem. 112. cruci adiudicatur. 114
Andreę apostoli gesta. 52, 99 in Achaia. 56
in Asia. 61. Philippis. 67 75.
Andreæ sepulcrum manna præbet & oleũ miræ virtutis. 477
Andreæ reliquiæ Constantinopolim translatæ. 477
Andreæ apost. ad crucem exclamatio & desiderium 144 ad populum in cruce exhortatio. 115. ad Dominum deprecatio. 117. 475
Angelus malus humani generis inimicus. 210
Angelus D. Ioanni in sepulcro Drusianæ apparens. 150
Angeli apparitio, quales pinguntur. 265
Angeli potestas aduersus malos. 60. (266
Angeli Simonis magi non diuini, sed caninin. 38
Angelorum fletus 169.
Annuntiatio B. Mariæ virginis. 258. 259
Antiphanis Megarensis dæmoniaci historia. 104
Antymus S. Andreæ discipulus. 88
Aper ferus in B. Andream immissus, nihil nocuit. 82

Apoca-

Apocalypsis in Patmo insula scripta. 138
Apostoli anno 14. post Christi passionem Hierosolymis publicè in templo Christianæ fidei mysteria profitentur. 189
Apostoli Philippi filiæ duæ. 324
Apostoli omnium linguarum periti. 230
Apostolos selegit Christus duodecim simul è numero omnium discipulorum. 480. 516.
Apostolorum facultates. 269
Arborem malam fructus malos producere quomodo intelligendum. 158
Arioli & Magi responsa dare nequiuerũt, præsentibus SS. Simone & Iuda Apostolis. 199
Aristodemus Pontifex idolorum, Ephesi à B Ioanne veneni sumptione & mortuorũ suscitatione conuersus. 174. 506
Arma Christianorum. 248
Astaroth idoli descriptio. 258
Astaroth idolum obmutuit ob præsentiam B. Bartholomæi. 253. 534
Astyages Polymij Regis frater B. Bartholomæum capite iubet plecti. 267. 268
Astyages contra apostolum durè loquitur. 267. 268
Astyagis, & Pontificũ eius mors. 269. 545
Atticus & Eugenus B. Ioan. discipuli. 170
Auarorum solicitudo. 168
Aurũ & argẽtũ Christiani cõtemnũt. 260

B.

Babylonis primus Episcop. Abdias. 1
Bacillus itineris S. Iacobi amuletum contra diabolum. 122.484
Baptismatis aquam antè sanctificat. B. Thomas Apostolus. 283
Baptizati etiam paruuli in Perside, docentibus ibi SS Simone & Iuda. 218
Bartholomæus capite trũcatus. 268.544
Bartholomæi Apostoli res gestæ. 133
eius descriptio 254.535
Bartholomæi corpus in mare proiectum in Lipariũ Siciliæ Insulã delatũ est. 545
Beatitudinis felicitas. 233
Beireth idolum de Astaroth rogauit cur obmutuerit. 154
Benedicti panis virtus. 283
Benedictio pro cõseruãda virginitate, 248
Beor Ephigeniæ virginis frater. 252
Blasphemia Pharisæorum in Christũ. 338
Bona vera atque interna. 77
Bonum pro malo reddendum in schola Christi. 120.121.
Bonis reb. bene & male vti cõtingit. 242
Buculus, locus. 353
Byrrhus quidã tumuli B. Ioan. fossor. 182

C.

CAecitas à Diabolo inducta, ope B. Andreæ apostoli restituta. 107.108
Cæco etiam inuito visus à S. Andrea restitutus.

ſtitutus 56

Cælibem vitam elegit B. Thomas, vt in apoſtolatu totus vocaret Chriſto. 316

Caiphas pontifex anno 14. poſt Chriſti paſſionem apoſtolos ad ſe cõuocat. 189

Calceamenti diruptio boni ominis. 349

Calix cur pingatur in manu Ioannis Euangeliſtæ. 176

Calli in genibus ex orationis aſſiduitate. 193

Callimachus perditè amans Druſianam perimitur, & ab apoſtolo Ioanne reſuſcitatur. 142. 148

Calliopæ mulieris paganę labor in eijciẽdo partu, eiusq́; tui exitus mirabilis. 98

Canes in B. Petrum immiſi a Simone mago. 33

Canum ſpecie dæmones apparentes. 64

Capita cur radiata ſint ſanctorum imaginibus. 186

Carnalis amor quatenus licitus. 241

Caro noſtra qualiter nobis tractãda. 146

Caſtitatis tenaciſſima fœmina Druſiana 142

Caſtitatem colentes fœminæ Chriſtianæ ad maritos infideles reuerti nolũt. 296

Catena Diabolorum 261

Choreæ in ſacrificijs Deorum. 300

Chriſtus à mortuis excitatus, cui primũ apparuerit. 188

610

Christus à Pharisæis blasphematur. 338
Christus aduentu suo idola & templa destruxit. 349
Christi supplicia recensentur. 309
Christi victoria ac triumphus. 250
Christianum esse, non criminis est, sed gloriæ. 341.602
Christianorum consolatio. 112
Christianorum disciplina, bonum pro malo reddere, &c. 205
Cibus spiritualis ante carnalem sumendus. 243
Claritas mira in ædificatione tēpli. 239
Claudius Cæsar omnes Iudæos Roma excedere iussit. 424
Clemens socius Petri ordinatus ab illo cū simili potestate successor. 27.28.
Clementis laus. 27
Coacta seruitia Deus non accipit. 215
Cogitationes hominum solus Deus nouit. 33
Cōmunicatio inter Ecclesiæ fideles. 182
Conceptus dolosus, partum dolorosum gignit. 98
Confessio peccatorum iam inde ex tempore B. Andreæ apostoli. 94
Coniugium laudat B. Matthæus, sed præfert Deo dicatam virginitatem. 241
Conuersio ad Christum, voluntaria esse debet. 120

Corporis

Corporis Christi consecratio. 249
Cum coronis obuiã procedendi mos. 57
Cratini filius, à dæmone afflictus, ab Andrea liberatus. 60
Craton philosophus à B. Ioanne confutatus. 161
Craton apostolicæ historiæ author. 219
Cratonis philosophi & S. Ioannis apostoli de diuitijs contemnendis sententiæ diuersæ 160. 503
Creaturæ sunt picturæ creatoris. 299
Crucifigi quare dicatur Christus in suis fidelibus. 37. (262
Crucis signaculi virtus. 57. 51. 66. 111. 176.
Crucis in fronte signandæ ipsis morituris consuetudo. 133
Crucis signo se munit B. Andreas. 66. 111
Crucis signo munit se S. Paulus. 51
Crucis signaculũ expetit Rex Indiæ, 282
Crucis signo munit templum Angelus Dei, & homines eodem iubet frontes consignare. 266. 543
Crux ex auro. 46. ijs qui initiarentur. 211. 212.

D.

DAemon adiuratus cogitur stare ante Apostolum. 300
Dæmon cùm desinit lædere, sanasse putatur. 254
Dæmon idolum suum comminuit. 264

Dæmon in arreptitio potentiã B. Andreę fassus. 80.90
Dæmon laqueo quendã strangulans. 73
Dęmon potentiam apostoli agnoscẽs. 283
Dæmon supplex. 256
Dæmon à muliere deijcitur. 283
Dæmon ab apostolo Matthæo angelorũ ministerio vinctus confringit idola, & abscedit. 261. 267
Dæmonia nec sibi, nec alijs prodesse possunt, 98
Dæmonis consiliũ mulieri parturienti. 98
Dæmones ab apostolis male metuentes. 221
Dæmones ab Hermogenes excitati aduersus Iacobum apostolum. 120
Dæmonum aduersus B. Andream clamor. 105
Dæmones catenis igneis vincti. 121. 162
Dæmones in Aethiopum specie apparentes. 90. 223. in forma canum. 64
Dæmones quàm formidandi impijs. 120
Dæmonum confessio de sua ipsorum miseria ante tempus. 121. 157
Dæmonum impostura, 254
Damnatorum liber. 326. 329
Dedicatio templi mirabilis per Angelum Domini facta. 216. 543
Demetrius princeps Amasæorum. 56
Deus falsus vt homines illudat. 253

Deo sponsæ virgines, homini ne nubant. 245
Diabolus fugatus verbo. 264
Diabolus carnem hominis lædit, non animam. 262. 263
Diabolus in specie draconum adiuratus à B. Matthæo expellitur. 2.1.
Diabolus eiectus in desertum. 267. vbiq; insidiatur. 101
Diaboli iram timens Hermogenes magus accipit baculum B. Iacobi in sui munimentum. 123. 434
Diaboli hypotyposis 266
Diaboli inuidia vnde sit. 210
Diaboli vafrамentum. 261.
Diaboli catenis religati. 262
Diaconus ordinatus Rex Indiæ à D. Thoma. 278
Diana obstetricantium præses. 98
Dianæ templum Ephesi B. Ioannes subruit. 174.
Didymus cur dictus B. Thomas apostolus 270
Dimidio regni sui rex vxorem à B. Mattheo apostolo licitans. 240
Discedentium benedictiones super manentes. 286
Diuitias neglexit B Thomas. 317.
Diuitiarū quàm fluxa sit gloria, & spes. 164. 165

Diuitiarum contemnēdarum ratio recta. 161 503
Diuitiarum amor damnabilis in duobus Ephesijs:& contra hos S. Ioánnis grauissima oratio. 163
Diuitis epulonis exitus. 165
Diuitiæ terrenæ à salute remorantur. 317
Doctrinæ malæ ac perniciosæ sparsæ correctio vt sit facienda. 124
Draconis ex inopinato emergentis mirū. 324.
Dracones duo pessimi à B. Matthæo eiecti. 231
Drusiana resuscitata à B. Ioāne. 156. 503
Drusiana resuscitat mortuum. 157
Drusianæ mulieris nobilis castitas. 142
Duodecim millia gentilium vnà die à B. Ioanne conuersa. 174

E.

Ecclesiæ in Persidæ extructæ. 219
Ecclesiarum ædificatio à tempore Ioannis apostoli 180. vide Templum.
Ecclesias multas constituerunt SS. Simon & Iudas in Babylonia. 216
Edicta imperatorū, edictis Christi postponenda fidelibus. 135
Epidama, Maximillæ proconsulis Aegeatæ vxoris ancilla. 106
Ephigenia virgo 239. 250. Deo dicata, ab Hirtaco in Coniugem expetitur: sed B. Mat.

B. Matthæo concionante virgo perseuerat. 240.527
Ephigenia ab incendio Hirtaci liberata cum suis. 251,532
Ephigenia Aethiopum Regis filia virgo & sponsa Christi, sacrum velamen a B. Matthæo accepit, ducentis & amplius virginibus velatis præposita. 240. 530
Episcopus qualis eligendus sit. 27
Episcopi per castella & ciuitates ordinati. 239
Epulæ Solis sumptuosissimæ. 220
Errorum confusio. 197.198
Euangelium, primus conscribit B. Matthæus. 252. ex quibus constet. 185
Euangelium vbi & cur scripserit Ioannes. 511
Euangelij mira virtus. 91.102
Eucharistiæ diuisio. 311
Eucharistiam Christi sumendam Iudæis suadent apostoli. 190
Eucharistiam sumit, alijsque distribuit D. Thomas. 310.311
Eunuchus Aethiopicus à S. Philippo baptizatus excipit. B Matthæum. 227. 517.
Euphenissa regina Aethiopum. 237
Euphranon puer à mortuis excitatus. 238.

Euphro-

Euphrosinus Diaconus incesti insimulatus, infantis sermone innocens declaratur. 216
Eutropius Abdiæ discipulus. 2
Eutychus adolescens de morte suscitatus. 44

F.

Fides nos Deo conciliat. 1:6
Figere homines soliti magi. 226
Filiæ B. Philippi apostoli duæ 3: 4. iuxta patrem sepultæ. 325
Filius paterna crimina confiteri compellitur à dæmone. 251
Finis vitæ semper nobis proponendus. 146
Flagellorum terniones septem. 114
Flumina paradisi. 234
Fœminæ castissimæ ac pijssimæ exemplum. 145
Forma mulieris, occasio sceleris. 143
Fortunatus quidam pessimi sceleris procurator: 151. vsque ad 159.

G.

Gabini, quæ & Giscala, Galilææ ciuitas. 325
Gemmarum fragmenta in pristinum statum coalita. 162
Gentes etiam vocibus prophetarum credunt. 130
Gundaferus Indiæ rex. 272

Hebræ

H.

HEbionitarum hæresis. 324
Hæretici Christi gloriæ detrectantes. 198
Hermogenes Magus & Philetus B. Iacobi Zebedæi aduersarij ab Apostolo conuersi. 119.481
Herodes Archelai filius. 131
Historia apostolica vt sit conscripta. 2
Homicida nô omnis malè agit. 243.244
Homo liberatur à Dæmone. 256
Hyrtacus Exadelphus Aethiopiæ rex. 240.252
Hyrtaci horrendus exitus. 251

I.

Iacobus Alphæi Hierosolymis prædicat Iudæis post Christi adscensum. 189
Ibidem Episcopatu fungitur. 191.396
S. Iacobus Alphæi ab vtero matris suæ sanctus. 193
Iacobus Alphæi cur iusti cognomen sortitus. 192
Iacobus de pinna præcipitatur, lapidibus obrutus occiditur. 194
Iacobus Alphæi cibum capere noluit, donec Christum resurrexisse vidisset. 188
Iacobus Zebedæi Iudæam & Samariam in diuisione orbis sortitus. 119.489.
Iacobus Zebedæi cõprehensus enarrat vaticinia Prophetarũ de Christo. 124.486

Iacobi Zebedæi supplicium. 489
Idola in Aethiopia destructa. 240
Idololatricum templum in Sennair cælitùs ictum trifariam rumpitur. 224
Ieiunium septem dierum indicit D. Thomas baptizandis, 282
Ieiunij efficacia. 103.179. opus satisfactionis pro peccatis. 103.179.501
ad Imaginem suam Deum nos fecisse, quid sit. 159
Incarnationis Christi occasio. 235.259
Incendium miraculosè extinctum. 70
Incestus punitio. 58.59
Incesta coniugia vetita. 68
Incredulitas infideles perdet. 130
India triplex. 253
Indiam sortitus est B. Thomas. 271
Inferni descriptio. 170
Innocentes soluerunt Apostoli, nocentes non prodiderunt. 217
Inuidia diaboli vnde nata. 234
Ioannes vbi & cur scripserit Euãgelium. 511
Ioannes Christo præcipuè charus. 492
Cerinthi hæretici præsentia fugit, 511
Ioannes Ephesi Episcopus. 135
In Pathmos relegatur. 512
B. Ioannes raptus ad templum Dianæ Ephesianæ, multa millia hominum conuertit. 173
Ioan-

Ioannes Romæ in dolium feruentis olei immiſſus exijt illæſus. 501
Ioannis Apoſtoli geſta ſacris litteris comprehenſa. 491
Ioannis ex hoc ſeculo, migratio, eiuſque ad populum exhortatio, & precatio, ad Deum. 180.512.
Ioanni Aſia obtigit. 499
Ioſeph iuſtus cognomine, ſponſus Mariæ virginis. 188
Ioſias vnus ex ſcribis Phariſæorum à S. Iacobo, conuerſus baptizatur, & cum apoſtolo capite plectitur. 131.489
Iræ Dei & iræ hominis diuerſus finis. 246
Iudas proditor. 353
Iudæi quàm grauia propter CHRIſtum ſint paſſi. 338
Iudæos omnes Claudius Cæſar Roma expulit. 424
Iudicium religionis noluit exercere Gallio proconſul. 425
Iuſtitiam Dei quærere & regnum eius, quid ſit. 15

L.

LAc pro ſanguine manans. 51
Læſio Diaboli. 262.268
Lapidandi cõſuetudo apud veteres. 346
Lapilli minuti ex littore maris in gemmas conuerſi. 164.171.175

Lazari

Lauari simul cum viro mulierem, probrosum, & Deo ingratum. 92
Lecti nuptialis religio. 275
Leontius quidã Sostrati seruus ad Christũ conuersus. 99
Leopardus in B. Andreã immissus. Quirini proconsulis filium suffocat. 82
Libros magicos submergi, nõ incendi voluit B Iacobus. 123. 485
Linguarum tam diuersarum origo vnde manarit. 228
Linguas omnium gentium perfectè norant apostoli. 230
Lucina Christi famula Paulũ sepelit. 51
Ludi perniciosi tabularum & spectaculorum. 169
Luzanis filius regis idoloiũ cultor. 295
Lysbius proconsul apud Patras cõfitetur B. Andreæ omnia peccata. 94
Lysbij proconsulis ad fidem Christi mira conuersio. 90
Lysias & Theocritus Hierosolymorum præfecti hostes Christianorum. 125
Lysimachus S. Andreæ discipulus. 71
M.
Macedones verbum Dei recipiunt. 81
Magia publicis legib⁹ olim vetita. 21
Magus vocatus est Christus à Simone mago. 17 19
Magi cur hominibus mala inferrent. 227
Magorũ

..agorum impoſtura apud reges 256
Male nubens, male etiam pariens. 98
Mali patienter tolerandi. 19
Mammon, Dæmonis nomen eſt. 167
Manazara Luzanis vxor. 307
Manna de ſepulcro B. Ioannis Apoſtoli ſcaturiens. 166.514
Manna è ſepulcro B. Andreæ emanat, prognoſticum fertilitatis ſeu ſterilitatis. 477
Manus impoſitio in baptizando. 132
B. Marcus in Aegypto ſeminat verbum Dei. 347
D. Marcus comprehenſus carceri mancipatur, moxque martyr obdormit. 352
Marci euangeliſtæ vita. 347
Maria Mater Dñi quotannis poſt Chriſti adſcenſionem vixerit in terris. 501
Mariæ Cleophæ filij tres. 187.188
Maritali amori præpoſitus Chriſtus. 292.293
Maritus mortis, diabolus. 263
Martis ſimulacrum eliſum. 324
Mater immorentem filium attentatęſuæ pudicitiæ accuſans. 57
S. Mathias cooptatur in numerũ ſeptuaginta duorum diſcipulorum, dein & 12. Apoſtolorum Chriſti 532
B. Mathias vinctus ducitur ad Phariſæos. 536

B.Mathias vinctus ducitur ad Pharisæos 336
B.Mathias duos lapides, quibus erat à falsis testibus petitus, sibi consepeliri petijt in testimonium illis. 347.603
B.Mathias nobilis, genere illustris. 336
B.Mathiæ concio ad Pharisæos. 341
condemnatio & supplicium. 346
Mathiæ apostoli vita. 52. afflictio. 54. patria, parentes, educatio, studium. 331
Mathiæ apostoli res gestæ. 326
B.Mathiæ obtigit Iudæa. 334
B. Mathæus dracones Zaroæ & Arfexat ante se mortuos resuscitat, & abscedere iubet. 230.520
S.Mathæus Zaroë & Arfexat Magorum, in Aethiopia pro Dijs se vendicantiũ, præstigias detexit. 226, 516
Matthæus primus Hebraicè scripsit Euangelium. 252
B.Matthæus iuxta altare, vbi missæ celebrauerat mysteria, confossus. 249
S.Matthæo Aethiopia obtigit. 225. 516
Maximillæ pietas. 117
Mendacium nonnunquam bonum sit ex causa. 243
Mesdeus rex in India conuersus. 320
Mesdei regis coniunx cum filio à Mygdonia cõuersi, qui omnes secludũtur. 295

Miraculū aquæ diuinitus proruptæ. 256
Misericordia misericordiam promeretur. (75
Missæ sacrificiū obtulit D. Petrus. 20.
Missæ mysteria celebrat B. Matthæus. 249 530
Morere, vt viuas. 154
Mors, regina Diabolorum. 262
Mors repentina parentum filium à Christo diuellere. 72. 73
Mortis desiderium. 312
Mortuæ concubitum appetens. 148. 149
de Mortuo suscitando spōsio inter B. Petrum & Simonem Magum. 26. 30
Mortuus resuscitatus à muliere. 72
Mortuum egressum, quod indignè erat conceptum. 99
Mortuum resuscitat B. Ioannes iuuenem, qui duos ad pœnitentiam cohortatur filios Mammonæ. 169
Mortuū Euphranonē Regis Aethiopum filiū resuscitat B. Matthæus, quod frustra tentauerāt Zaroës & Arfexat Magi. 236. & deinceps. 524
Mali Deus in rubo apparens. 343
Mulier virum propter Christum relinquens. 90
Munera respuit B. Bartholom. 257. 537
Mygdonia conuersa à B. Thoma. 288
Mygdonia frustrà tentatur pro abdicando Christianismo. 294

Mydo-

Mygdonia vxoris Charisij regis pœnitentia. 287
Mygdonia conuertit nutricem suã. 293
Myrmydon vrbs a Matthæo verbum prędicationis accipit. 53
Myrmidones ad prædicationem & orationem S. Andreæ conuertuntur. 55
Mysteriorum Dei celebratio, eiusq; tempus. 180

N.

NAddauer ciuitas magna in Aethiopia. 276
Nardua nutrix Mygdoniæ ad Christum conuersa. 293
Natura communis nihil delinquit 152
Naturæ bona omnibus communia 168
Naufragi cuiusdam extincti, ac deinde resuscitati, mira narratio. 94
Nebionitarum hæresin extirpat Hierapoli S. Philippus. 324
Nero à Simone Mago deceptus aduersari cœpit Apostolis Petro & Paulo. 28
Nero pincernæ suo Patroclo Christiano facto colaphum infregit. 464
Nero Christianos omnes viuos exuri iussit. 465
Nicæensis epis. à B. Andrea institutus. 63
Nomen Domini assiduè contra insidias diaboli inuocandum. 101
Nubentium benedictio. 275

Nudus

Nudus quidam Christum prædicans. 166
Nudi in muudum progredimur, nudi in terram reuertimur. 168
Nuptiæ an omnes bonæ sint. 244
Nuptiæ in castitatē perpetuam versæ. 276
Nuptiæ regiæ solennes. 273
Nuptias ter appetiuit B. Ioannes, tamen virgo est mortuus. 184. (67
Nuptias cognatorum impedit S. Andreas.
Nutricis amor erga alumnam. 92

O.

ODij magnitudo declaratur. 339
Oleum miræ virtutis è sepulchro B. Andreæ manans. 478
Opera nostra quatenus bona aut mala sint. 77
Operis nostri limites Deus non arctè circumscripsit. 243
Orat. S. Petrus cum Simone Mago congressurus. 14. (87
Oratio B. Andreę pro populo à se cōuerso.
Oratio B. Thomæ ante mortem fiducia plena. 316
Orationis perseuerantia. 255
Orationis genus in epistolis Pauli vehemens. 468
Orationibus asiduis callum in genibus obduxit S Iacobus Alphæi. 193
Orauit flexis genibus centies interdiu. totiesq; noctu S. Bartholom. 255.535

Orante B. Andrea locus contremuit. & lumine resplenduit. 54.472.
Ordinat presbyteros, Diaconos & Episcopum S. Philippus in Scythia. 324
Ordinat S. Matthæus Episcopos, Presbyteros & Diaconos.. 239.526
Ordinabant SS, Simon & Iudas per ciuitates Presbyteros, Diaconos & Clericos. 216
Ordinauit S. Marcus Episcopos, Presbyros, Diaconos, aliosque Ecclesiæ ministros. 351
Osculandi mos inuicem in degressu. 87
Ostium Domini quod sit. 194,195

P.

PAcis osculi, vel iam morituris dandi consuetudo. 132
Palatiũ spirituale & æternum à B. Thoma in India Regi extructũ. 279. & dein.
Palatio commodus locus. 279
Panis aridus & sola aqua victus senis pœnitentis. 10
Panis consecrati mira vis. 3
Papæ potestas qualis sit. 2
Paradisi descriptio. 233. 52
Patientia, prima virtutum, diuinarũ, 177
Patroclus Neronis pincerna mortuus à Paulo resuscitatus, Christianusq; effectus Neronem vrsit. 44.465.
Paulus Neroni suæ doctrinæ reddit rationem. 48

Paulus capite plexus lac pro sanguine fudit. 51. 407
Paulus Longino, Megygsto & Aresto securi feriendus traditus à Nerone. 466
Paulus Romam venit. 28
Paulus Romæ vt plurimum versatus est per duodecim annos. 457
Paulus Apostolus Romæ Christum prædicat eo tempore, quo Petrus. 28
Paulus à Nerone morti adiudicatur. 50
Pauli res gestæ sacris literis comprehensæ. 39 402
Paulus acrior posteà Christianæ religionis propugnator, quàm antè oppugnator. 404.
Pauli epistolæ dogmatis Christianis refertissimæ. 467
Pauperes non sunt Christiani, qui diuitias cælestes habent. 206. (124
Pecuniæ male acquisitæ. vt expendendæ.
Pecuniarum repositarum solicitudo. 168
Perinthus ciuitas Thraicæ, 66
Periurium nonnunquam in bonum conuertitur. 243
Perseuerantiæ bonum. 103
Persidis regio Simoni & Iudæ apostolis obuenit. 198, 218
Petrus Tripolim veniens curat dæmoniacos & infirmos. 22
Petrus Antiochiã veniens quid egerit. 23. & dein.

 Petrus

Petrus curat omnes ægros & energumenos, ex proximis ciuitatibus Hierosolymam allatos. 9.388
Petrus captus mox crucifigitur. 36
Petrus Pontifex Romanus per quinque & viginti annos. 296
Petrus venit Romam sub Claudio Imperatore. 397
Petri præsentia dæmones effugauit, & dæmoniacæ vincula disrupit. 26
Petri gesta, de quibus sacræ literæ commemorant. 4367.& dein.
Petro efflagitante populo, Roma ne comprehenderetur, excessuro apparet & loquitur Christus. 35.36.401
Phanatici Gentilium vani. 201
Pharisæorum cõtumeliæ in Christũ. 338
Pharisæorũ odiũ aduersus B Iacobũ. 155
Phasæ Hebræorum mysticum erat. 344
Philippi apostoli res gestæ. 321
Philippi quo tẽpore ad fidem conuersi. 76
Philippi apostoli obitus, 325
Philetus magus ab Hermogene ad Iacobum apostolum deficit. 119
Philopater naufragio submersus, vitæ redditus. 96
Pictura præstantior non est in eo cuius est pictura. 299
Pœnitentiæ vis, & eiusdem ratio in primitiua Ecclesia cuiusmodi. 171

Pænitentiæ fructus dignos præscribit Hermogeni Mago B Iacob.Zebed. 124 495
Polymius prouinciæ cujusdam in India Rex cũ omnib suis & duodecim ciuitatatum incolis baptizatur. 267.543
Polymius rex ab apostolo Bartholomæo in Episcopum ordinatus. 269
Polymij regis Aethiopum filiam lunaticam curat B.Bartholomæus. 256.536
Polymij regis ad apost.deprecatio. 256
Pontifices lxx idolorum ditissimi 220. à Xerxe confiscari. 225
Pontificum Babyloniorum diuitiæ. 205
Pontificum idololatrarum in Senair annuus prouentus. 220
Potestas ligandi & soluendi ab vno in alium transferri potest. 28
Præcipitium vbi. 297
Præsentia apostoli potestatem dæmonis cohibet. 204
Præstigiæ magorum. 226
Præuaricatio hominis, 234.235
Preces sanctorum quatenus nos iuuent 102.103,
Prophetarum vaticinia de Christo. 126
Pseustius quidam dæmoniacus liberatus (256
Prudentiæ vis. 140.
Pudicitia lupanari inclusa, defensa ab angelo. 91
Puellæ dæmoniacæ mira fortitudo. 62

Puer quidã Alemana dæmonio liberatus.

Puer vnius diei pfectè loquens. 216. (109

Q.

QVadrigæ fusiles ex argento. 221

Quirinus proconsul aduersus B. Andream concitatur. 79

R.

RAdicis totum est vitium quod in fructibus peccatur. 158

Radiorum velut solarium supra capita sanctorum pingendorum origo. 136

Religio Christiana viget in Aethiopia 252

Religionis iudicium exercere noluit Gallio Achaiæ proconsul. 425

Reliquiæ sacrosanctę Andreæ, Lucę ac Timothei Constantinop. translatæ. 477

Reliquiæ sanctorũ ab angelis proteguntur. 154

Reliquiarũ sacrarũ veneratio & vis. 320

Resurrectio templũ, mira celeritate constructum, 219

Resuscitatus ad vitam ingratus. 158.160

S.

SAcra ad defunctorum tumulos. 150

Sacramentorum vsus. 244.(159

Sacrificatores nec apud ethnicos deerant.

Sacrificio cur sibi peccant diaboli. 263

Samaritani ad Christum conuersi. 9

Sanare dicitur dæmon, cum lædere cessat. 254.261.263.

Sancta

Sancta sanctorum non cuiuis ingredi licitum. 193
Sancti nō semper immunes à casibus. 14
Sanctorum & iustorum prærogatiuæ. 193
Sanctorum preces quatenus nos iuuent. 102. 103.
Sanguinis proprij effusione vltronea sacrificantes. 199
Sanitas post annos viginti ægroto cuidā reddita. 73
Sapor B. Thomæ apostoli auditor. 291
Sarcophagus apostol. ex auro puro. 224
Saulus, qui postea Paulus eruditissimus in lege Moysi, sed duntaxat secundum litteram. 30. (191
Saulus, seditionis aduersus B. Iac. author.
Schalæ virtutum in cælum. 229
Sceleris procurator qualiter exceptus. 148
Scortatoris cuiusdam insignis & diuturni confessio & pœnitentia. 101. Eidem ęgrè à Deo B. Andreas veniā obtinuit, & reconciliato satisfactio diuinitus præcipitur. 102. 103
Scythia obtigit sorte B. Philippo. 322
Seditio pecunia excitata. 131
Sennes SS. Simonis & Iudæ discipulus. 221. in Perside hospes martyrio coronatur cum apostolis. 224
Septuagenarius senex nequam, ad Christum conuersus. 101

Sepulchrum sibi suum B. Ioannes apost. effodi iussit. 183
Serpens, castitatis vindex. 149
Serpentem noxium miræ magnitudinis enecat verbo B. Andreas. 83. 84
Serpentem ingressus angelus sua potẽtia. 234
Serpentes à magis immissos Simon & Iudas apostoli in pallia sua exceptos, in ipsos magos reijciunt. 213
Serpentibus imperantes magi. 226
Siforus presbyter à D. Thoma ordinatus. 319
Siforatus militiæ regis dux. 304
Siforis vxor regis. 304
Simon magus 10. 14. 16. 19 ad cælum volatu contendens, orante D. Petro decidit, & non multò pòst expirat. 34. 490
SS. Simon & Iudas confundunt Zaroën & Arfexat Magos. 206. & dein.
SS. Simon & Iudas in Babylonie à Rege & Duce rogati, mirabilia patrant. 215
Simonis magi discipulus, pœnitens redit ad apost. Petrum. 20
SS. Simon & Iudas Regi Babyloniorũ per Varardach ducẽ belli cõmendati. 205
SS. Simon & Iudas Varardach duci exercitus Regis Babyloniorum futura prænunciant alia, quàm eius Sacerdotes, & ita eueniunt. 200. & deinceps
Simon

Simon Magus frustrà nititur resuscitarē mortuū quēD.Petrus reuocat ad vitam. 30.398
SS.Simon & Iudas in Persidc baptizant vltra sexaginta milia virorum, exceptis fæminis & paruulis. 218
SS.Simon & Iudas in Persidē tendūt. 197
Simonis Magi Petro corā Nerone concertatio, de cordis cogitatione alterius reuelanda. 32
Simonis magi vanitates & flagitia detegit Romæ Petrus. 26. & dein.
B Simonis apostoli vita. 187
Simonis & Iudæ apost. fratrū historia. 197
Simonis Magi cum D. Petro disputatio Cæsariæ. 13. & dein.
Simonis Magi blasphema arrogantia. 17
Simone Mago repulso populus adhæret S. Petro, & conuertitur ad Deum. 19
Solis epulæ solemnes. 220
Solis statua excellentissima. 299
Somnium S. Andreæ de futura passione sua. 85
Sostrates puer à matre ad incestum prouocatus. 57.
Spiritus sancti missio, quantæ efficaciæ. (229
Sponsam vnius alter vsurpās, quàm grauiter peccet. 245
Stacteus quidam à morte suscitatus. 170
Stipem.iani petere non d ent. 24

Stupri violenti vltio. 91
Suanyr. amplissima ciuitas Persidis septuaginta habuit templorum pontifices idololatras. 220
Sudarium miræ virtutis. 120

T.

TAddæus, idem & Iudas, & Zelotes. 197
Tempestas subito exorta pro defensione reliquiarum B. Marci euangelistæ. 354
Templa in Aethiopia extructa. 239. 526
Templa construuntur in Scythia. 324
Templi ædificandi mira celeritas. 239
Templorum sanctis dedicandorum origo. 179
Templis nomina primum indita. 239
Vide Ecclesia.
Templum Ephesi extructum in nomine S. Ioannis. 179
Terra, virgo. 260
Terræ motus miraculosus in causa infantis. 59 358
Thessalonicæ. 69. Patris Achaiæ ciuitate. 88. 106. 474. Corinthi. 98. Megaræ. 105
Tigrides duæ ferocissimæ à SS. Simone & Iuda in verbo Domini mansuefactæ. 217
Timòthæus Episcopus Ephesinus à B. Paulo ordinatus. 500
Thomas raptus ad regem Mesdeum torquetur

quetur & carcere recluditur. 291
Thomas ingentem pecuniam à Rege Indiæ acceptam, qua extrueret palatium, in pauperes distribuit. 273
Thomas Indiam ingredi detrectās à Domino confirmatur. 271
Thomas ex magno amore ad credendum tardus. 547
Thomas à tormentis Regis Indici liberatur. 298
Thomas in Regijs nuptijs in India sponso & sponsæ benedicit: qui mox fiunt Christiani. 273. & deinceps. 551
Thomas principis cuiusdam Regis Mesdei sanat vxorem & filiam dæmoniacas. 285
Thoma è carcere egresso, iterumque ingresso, ostia ijsdem signis obserata spectantur. 313
Thomæ Apostoli res gestæ. 270.
supplicium. 314 318
Trahite bubalum ad loca buculi, 352,353
Trinitatis professio, & proprietates personarum, 264.265
Triste quid sit. 70
Trophima seruat castitatē in lupanari. 91
Trophimæ impudicæ fœminæ, conuersio. 90
Tunica miræ efficaciæ, 178

V.

Varadach

Varardach dux exercitus Xerxis Regis. 198.199
Vaticanus sepulturæ B.Petri locus. 38
Venenum bibit B.Ioannes, nec nocet. 175.506.
Veneni bibendi sponsio. 175
Verbum Domini ex S. Andrea certatim & cum desiderio audiuere. 87
Vestes pauculæ homini sufficiunt. 167
Vestimentorum mira duratio. 255
Vestis B.Ioannis miræ efficaciæ. 136. 178
Vestitus vilis & diuitis collatio. 209
Vincula magica per D.Iacobum apost. soluta. 120
Vindicta non expectanda Christiano. 121. 149
Vipera S.Paulo nihil nocens. 45
Virgæ fascium lignecorum in aureas virgas conuersæ. 164.171.173.
Virgines Deo sponsæ, ne nubāt. 345.247
Virgines sacræ duæ filiæ S.Philip 324.325
Virginum Deo consecrandarū ritus. 247
Virginitas virtutum Regina. 552
Virginitatis cultores fiunt Regis Indici filia & maritus nuptiali cōuiuio celebrato. 276
Virginitatis votum prima omnium virgo Maria Deo obtulit. 258
Virginitati seruandæ apta & efficax oratio B.Matthæi. 247

Vir-

Virginitatem qui Deo dicauit, ei damnabile est coniugium. 245
Virginibus vela imposita à B. Matthæo apostolo. 240, 247
Virgo obijt B. Ioannes, à nuptijs abstractus. 183
Vir ab vxore derelictus propter Euangelium. 90. 142. 296
Vitæ humanæ solicitudines. 145
Vltio ab alio in alium translata. 89
Vltio diuina horribilis. 224
Vltio diuina sequitur quendam B. Thomæ alapam impingentem. 275. 551
Vsus rerum bonus & malus vt discernatur. 224
Vualdath idolum disilijt. 268
Vuarus quidam à mortuis per B. Andream excitatus. 96
Vxoria impedimenta à salute remorantia. 316
Vxor viri consortium abnuens vel mortis minis compatiens propter Christū. 142. 143
Vxoris insana licitatio. 240
Vxoris ægritudine maritus sibi mortem consciscere meditans. 106
Vxorem tibi permitterem, nisi meus esses, Christus ad Ioannem. 184

X.

XErxis regis pietas. 224

Zabeie

635

Z

ZAbeiron Græcis armamentorum repositorium. 12

Zaroës & Arfexat magi 197. Deos se credi volentes. 224. à facie apostolorum semper fugerunt. 219. eorũ mors, ibid

Zaroës & Arfexat Magi blasphemi in Perside. 197

Zaroës & Arfexat Magi suis incantationibus apud regem Babyloniorum SS. Simon & Iudæ detrahentes, ab ijsdem sunt confusi. 206. & deiu.

Zaroës & Arfexat cælitus icti in carbonẽ vertuntur. 224

Zuzanes filius Regis Mesdei Diaconus à B. Thoma ordinatus. 319

FINIS.

FINE